

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೇಯನವನ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ
(ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ)

ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ರಚಿತವಾದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮೀತ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (ರಿ)
ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 021

ಪ್ರಮೋದಭೂತಸ್ಥಂ, ಮೇಷ ಮಾಸ
ಶುಕ್ಲ, ಚರಿತ್ರ್-29-4-1990

ಬೆಲೆ : ರೂ. 40-00
[ಅಂಚೆ ಮೆಚ್ಚು ಬೀಳ್ಕೆ]

**This Book is Published with the Financial Assistance of Tirumala Tirupati
Devasthanams under their Scheme "Aid to Publish religious books"**

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೇಯವದನ ವರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ
(ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ)

ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ
ರಚಿತವಾದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮೇತ

ಪ್ರಕಾಶಕರು .

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (ರಿ)

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 021

PLACED ON THE SHELF

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE.

55439

TIRUPATI

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಅಸ್ತದ್ಗುರು ವರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ :

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವಸಭಾ (ರಿ)

ಪ್ರಕಾಶನಗರ, 3ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಬೆಂಗಳೂರು-560 021

ಅಸ್ತಿಕ ಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ.

ಈ ಸಭೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ ಸಭೆಯವರು ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಾಶನಗರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪೂಜಾವಗೈರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ ವೈದಿಕಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಸ್ತಿಕ ಜನರಿಗೆ ಶುಭ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಸರ್ವವೇದ್ಯ. ಸಭೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಂತೆಯೇ ಅಸ್ತಿಕ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ, ಪೂರ್ವಾವರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ದಿನಚರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯವು ನೆರವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೂ, ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ತಿರುಮೌಳಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ, ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯವಾದ, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ, ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಭೆಯು ನಡೆಸಿಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಅಸ್ತಿಕರು ಮುಂದೆ ಬಂದ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಕೃತ ಅಸ್ತಿಕರನೇಕರ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೇರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪರಮೋಪದೇಯವಾದ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ ಪ್ರಯ ಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಸವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರೂ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಸದಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯೋಚ್ಛೇವನವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಜಿಞ್ಞಾನ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವತ್ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿ ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸುವ ವರಮೋಪದೇಯ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವಿದು

ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದು ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ ಸರಗೂರು ಮಾಡ ಛೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಸಭೆಯು ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ ಮತ್ತೂ ಗ್ರಂಥ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದವ ಮರಾಠಿಸತಿಗಳಿಗೂ, ಮಹನೀಯರುಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಪಂದನೆಗಳು

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಇದುವರೆಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಉಪಕರಿಸಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

1	ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಠಕಾಲ ಮಾರಾಧೀಶರಾಗಿ ಈಗ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ. ಉಭ. ವೇ. ಪರಮಹಂಸ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನವರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪಠಕಾಲ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು	ರೂ. ಪೈ. 25 000 00
2	ಸನಾತನ ಧರ್ಮಸಭಾ ಸರಗೂರು, ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್	12 000.00
3	ಶ್ರೀ ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು	10 000 00
4.	ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-21	10.000.00
		<hr/> 57.000 00

ಈ ಶ್ರೀಕೋಶವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ರೂ 1,10,000.00ಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವು, ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚಿಡಲು ಸಭೆಯು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ದಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವಃ

ಪ್ರಕಾಶನಗರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ
ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು - 21
29-4-1990

ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ
ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ(ರಿ)

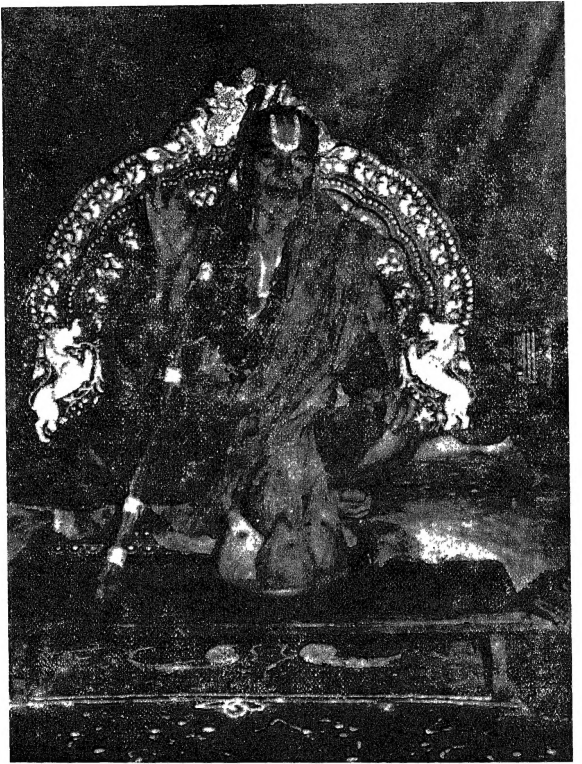
ಜ್ಞಾನಾಧಿಪಾನ ದೇವತೆ

ಯೋನಿತ್ಯಮುಚ್ಯತಪದಾಂಬುಜಯುಗ್ಮರುಕ್ಮನ್ಯಾಮೋಹತಸ್ತದಿತರಾಣಿ ತೃಣಾಯಮೇನೇ !
 ಅಸ್ತದ್ಗುರೋರ್ಭಗವತೋಽಸ್ಯದಯೈಕಸಿಂಧೋಃ ರಾಮಾನುಜಸ್ಯಚರಣೌ ಶರಣಂವ್ರಪದ್ಯೇ ||
 ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದರ್ಶನಸಾಧುಪಕಾಶಾರಾಢ್ಯಃ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಾನ್ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಃ ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಕೇಸರೀ |
ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯವರೈಷ್ಯೇನೇ ಸನ್ನಿಧತಾಂಸದಾಹೃದಿ ||
ರಹ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥಕರ್ತಾ

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಚ್ಚಿಡಲು ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯನಾಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭಯೇ ಪರಮಹಂಸ
ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಪರಶಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕರು.

ದೇಶಿಕದರ್ಶನ ವಿಜಯಧ್ವಜ ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ. ಸುಂದರ ಸಾಮ್ಯನಾರಾಯಣಾರ್ಯಮಹಾದೇಶಿಕಾಃ

ಶ್ರೀ ಸುಂದರಾಭಿಧನೂರಿವರಾಧವಾಪ್ರಸಾರಾರ್ಥಮಗಾಧಭೋಧನಾ !

ಗುಣಾಕರಂ ಸುಂದರಸಾಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಭಿಧಾನಂ ಗುರುಮಾಶ್ರಯಾನು . ||

ಯತ್ಪದಾಂಜೋರುಹಧ್ಯಾನ ವಿಧ್ಯಸ್ತಾಶೇಷಕಲ್ಮಷಃ !

ವಸ್ತುತಾಮುಪಯೋಗೋಪಕರಣಂ ಸಾಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಭಿಧೇ ||

ವಿಷಯ ಸೂಚನೆ

1.	ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ	1
2.	ಮಂಗಳಾಶಾಸನ	XIV
3.	ಗ್ರಂಥಾನಲೋಕನ ಪ್ರಶಂಸಾ ಪ್ರತಿಶೇಕಳು.	XV1
4.	ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಜ್ಞಾನನೆ	XXii

ಆರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

	ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರ:	3
1.	ಉಪೋದ್ಭೂತಾಧಿಕಾರ:	31
2.	ಸಾರಸಿಷ್ಟಾರ್ಥಾಧಿಕಾರ:	47
3	ವೃದ್ಧಾನಪ್ರಕೃತಾಧಿಕಾರ:	59
4.	ಆರ್ಥವಂಚಕಾಧಿಕಾರ:	78
5.	ತತ್ತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ:	115
6	ವರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರ:	174
7	ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರ:	222
8.	ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	238
9.	ಉಪಾಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	267
10.	ವ್ರತತ್ರಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ:	288
11	ವರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	296
12	ಸಾಂಗ ಪ್ರವದನಾಧಿಕಾರ:	327
13.	ಕೃತಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ:	359
14	ಸ್ವನಿಷ್ಠಾಭಿಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರ:	370
15	ಉಕ್ತರಕ್ತೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ:	382
16.	ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಂಡಾಧಿಕಾರ:	415
17	ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರ:	432
18.	ಆವರಾಧ ಪರಿಹಾರಾಧಿಕಾರ:	448
19	ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ:	478
20.	ನಿರಾಣಾಧಿಕಾರ:	490
21.	ಗತಿಚಿಂತನಾಧಿಕಾರ:	515
22	ವರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿಕಾರ:	532

ವಿಷಯ ಸೂಚನೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ	i
ಮಂಗಳಾಶಾಸನ	xiv
ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಪ್ರಶಂಸಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು	xvi
ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಜ್ಞಾನಪನೆ	xxii

ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ (1)

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರ:	
1 ಉಲ್ಲೇಖ್ಯಾತಾಧಿಕಾರ:	3
2 ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರ:	31
3 ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರ:	47
4. ಅರ್ಥಪಂಚಿಕಾಧಿಕಾರ:	59
5 ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ:	78
6 ಪರದೇವತಾ ವಾರಮಾಧ್ಯಾಧಿಕಾರ:	115
7. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರ:	174
8. ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	222
9. ಉಪಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	238
10 ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ:	267
11 ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ:	296

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಕೇತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಠ, ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯವದನ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಕೇತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಗುರುಪರಂಪರಾರ್ಪಣಮಃ

★

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ವ್ರತಾಷ್ಟಾಸನಾಚಾರ್ಯ, ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರೋ-
ಭಯವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮತ್ಪವಿತರ್ಥಕ ಕಂಠೀರವ ಚರಣನಳಿನಯುಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮಭರ
ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವ ದಿವ್ಯ ವಾದುಕಾ ಸೇವಕ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದನಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮಕೇತ್ರ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಭರತಗೃಹೀತಾ

ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣುವೈಶ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ. ಇವು
ಗಳು ಉಪದೇಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಹಸ್ಯಪ್ರಯುಗಳು ಎಂದು ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ ಮತ್ಸು
ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗೂಢಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ
ವಾಗಿ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರೂಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳಿಗೂ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. “ಇವ್ಯರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾಂ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯತೋರೇ
ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ ಚರಕಾಲಂ ಪರಿಚಯಂಪಡ್ವಿನ ಮಹಾನ್ಯಳುಕ್ಕು ನಿಲವಾಹುಮ್” ಎಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ
ದೇಶಿಕರು, ರಹಸ್ಯಪ್ರಯುಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಬೇರೆಯೇ, ಇವು ಭಾಷ್ಯಸ್ಥವಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯ
ವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಚರಕಾಲ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೇನೆ
ಈ ಅರ್ಥಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ, ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ನಮಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಭಗವಾನ್, ಮಹಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಿಷ್ಣುಕೈನರು, ವ್ಯಾಸರು, ಬೋಧಾಯನರು, ನಮ್ನಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಉಯ್ಯಕ್ಕೋಂಡಾರ್,
ಮಣಕಾಲ್ ನಂಬಿ, ಅಳವಂದಾರ್, ಪೆರಿಯನಂಬಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು
ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠ್ಯರುಗಳು, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠ್ಯರುಗಳು, ಹೀಗೆ ಅನು
ಸೂತ್ರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗ
ಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು “ವ್ಯಾಸಬೋಧಾಯನಾದಿಹಳಾಲೇ ಯಥಾಧಿಕಾರಮ್ ಪ್ರವರ್ತತಮಾನ್ ವೇದಾಂತ
ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ರಿಕರ್, ಇಂದ ಕಲಿಯುಗತ್ತೀ, ಬ್ರಹ್ಮನಂದ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಪ್ಪಿನೈ ನಮ್ನಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರವರ್ತಕರಾ
ನಾರ್” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ವ್ಯಾಸಬೋಧಾಯನಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ವೈಕ್ರಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನು
ಗ್ರಹಿಸಿದರು ಬ್ರಹ್ಮನಂದಿಗಳು ವಾಕ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವು ಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ
ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರವನ್ನು ನಮ್ನಾಳ್ವಾರವರು ವಿವರಿಸಿರುವ

ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದರು. ಇವರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ವೇದಾಂತೋಪದೇಶವನ್ನೂ, ತಿರುನಾಯ್ಕೋತ್ತರ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಹೀಗೆ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾದ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳೇ ಗುರುಪರಂಪರಾ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಉಪಲಬ್ಧಗಳಾಗಿವೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ (ತತ್ವ) ಭಕ್ತಿಪ್ರವತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನೂ (ಹಿತ), ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಾದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ವಡೆದು ಅವನ ಗುಣಾನುಭವ ವರನಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಷಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ಈ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

“ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪ ಬೃಹ್ಮಯೋತ್ |

ಬಿಭೇತ್ಯಲ್ಪಶುಕಾದ್ವೇದೋ ಮಾಮಯಂ ವ್ರತರಷ್ಯತಿ ||”

ಎಂದು ವೇದಗಳು ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಹೆದರುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಪ್ರಣೀತರಾದ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ವೇದಾರ್ಥಗಳ ವಿಶದೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯವ್ರಬಂಧಗಳು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಡೆದಿವೆ. “ಯತ್ತತ್ ಕೃತ್ಯಂ ಮುನೀನಾಂ ಶ್ರುತಿಗಣ ವಿಹಿತ್ಯೈಃ ಸೇತಿಹಾಸೈಃ ಪುರಾಣೈಃ ತತ್ತ್ವಾ ಸೌಪತ್ಯಸೀನ್ಮುಃ ಶರ ಮಥನಮನೇಃ ಸಂಹಿತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮೀ” ಎಂದು ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತಾತ್ಪರೈರಪ್ತಾನವಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗ ಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಶರಮಥನ ಮುನಿಗಳ - ಅಂದರೆ ನಮ್ಮಾಚಾರ್ಯರವರ - ದ್ರಮಿಡವೇದ, ದ್ರಾಮಿಡಸಂಹಿತೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿವ್ರಭೃತಿಗಳೂ ಈ ದಿವ್ಯವ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಉಭಯ ವೇದ ವರಿಕರ್ಮವಾದ, ಅಪ್ರಕರವ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಇದೇ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥವು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಸಕಲವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರವು ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು ವೃಧಾನ “ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ತಂ” ಎಂದು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ಗರ್ಭತವು ಇದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಇತರ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳು. ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಗ್ರಂಥವು 32 ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗ, ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗ, ಪದವಾಕ್ಯಯೋಜನಾ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಭಾಗವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಚೇತನಾಚೇತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ, ಅವುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪ, ಎಂಬೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತಪ್ರತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ, ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳ ಶೋಧನೆ, ಮತ್ತು ಉಪಾಯ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನ ಪೂರ್ವಕ ನಿರೂಪಣೆಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪದವಾಕ್ಯ ಯೋಜನಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು

ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ವರಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಪರ ತತ್ವದ ಉಪಾಂಶೋಪಯೋಗವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಗೀತಾಚರಮ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಾರ್ಥ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಗೀತಾ ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತುಚಿಕಿ - ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆಯೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯವರ್ಯರು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದು ಪರಮೋಪಾದೇಯ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಪರಮರಹಸ್ಯಗಳಾದ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸ ಕೂಡದೆಂದು ನಿಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥವು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಾದೇಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದದ್ದು.

ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ

ವೇದಗಳು (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು), ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳೆಂದು ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತ್ತು ದ್ವೈತಮತಗಳು ಹೊರಟಿವೆ.

ಅದ್ವೈತ ಮತ

ಅದ್ವೈತ ಮತವು “ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ನಿಧ್ಯಾ” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯ, ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಅಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ, ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಸದೇವಸೋಮೇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ” ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಜ್ಞಾ ಜ್ಞಾ ದ್ವಾವಜಾವೀಶನೀಶೌ, ನಿತ್ಯಾ ನೌ ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಚೇತನಶ್ಚೇತನಾನಾಂ ಏಕೋಬಹೂನಾಂ ಯೋವಿದಧಾತಿಕಾ ಮಾನ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಭೇದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಸಜಾತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯ, ಸ್ವಗತ ನಾನಾಭೇದ ರಹಿತವು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಿರ್ಮಲೇವ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತತ್ವವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. “ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ, ತತ್ಸುಸಿ, ಆಯಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರ್ವಂಬುಧ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭೇದಬೋಧಕ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳ, ಶ್ರವಣ ಮನನ, ನಿರಿದ್ವಾಸನಾ ನಂತರ, “ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನವೇ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನವೆಂದು ಹೇಳಿ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮೈಕತ್ಯವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತೀಕರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಭೇದ ಶ್ಲೋಕಗಳೇ ಮುಖ್ಯ. ಭೇದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಔಪಚಾರಿಕ, ಅಂದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ವರಮಾರ್ಥದಶೆಯಲ್ಲಿ “ಅವಿಭಾಗೇನ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಭೇದವೇ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಈ ಮತದ ಸಾರ.

ದ್ವೈತಮತ

ಅದ್ವೈತ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಐಕ್ಯವು ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರರೆಂಬ ತತ್ವತ್ರಯಗಳು ಸತ್ಯ, ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವೇ ಸತ್ಯ. “ತತ್ಸಮಸಿ” ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮಾಧೀನನಾದ್ದರಿಂದ ಅಭೇದವು ಅಮುಖ್ಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರ. ಸತ್ಯಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ

ಮುಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ, ತದ್ಗತಗುಣಗಳಿಗೂ ಅಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ “ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ” ಇತ್ಯಾದಿ ಭೇದ ನಿಷೇಧ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ತದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಭೇದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡಲು, ‘ವಿಶೇಷ’ ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ದ್ವೈತ ಮತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ (ಸವಿಶೇಷಾದ್ವೈತ)

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ‘ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ’ ಎಂದು ಸರ್ವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ ಏಕರೂಪವಾದ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಗೌಣವೆಂದಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಭೇದಾ ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಐಕಕಂಠ್ಯವನ್ನು ಘಟಿಸಿ ಶ್ರುತಿಗಳೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೋಧಕ ಶ್ರುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ವೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಎಂಬ ಬಹುವಚನವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಏಕವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಕಲ ವಿಧಗಳಾದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ ಏಕವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ಕಾರಣ

ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳೂ ಸತ್ಯ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ. ಅಂದರೆ ಅಪೃಥಕ್ ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಈಶ್ವರನು ಆತ್ಮಾ-ಶರೀರೇ. “ಆಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಚಾಸ್ತಾ ಜನಾನಾಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ”, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಆಂತಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ “ಸರ್ವಾತ್ಮಾ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈಶ್ವರನು ಆತ್ಮಾನಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯು ಶರೀರವೇ ಆಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಪತಿ ಪತ್ನೀ ಭಾವ, ಸ್ವಸ್ವಾಮಿ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳಂತೆ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಅಸ್ಯ ಇಯಂಭಾರ್ಯಾ” ಎಂದು ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯಾದ “ಇದಂ” ಪದಾರ್ಥವು ಪುರುಷ-ಪತಿಯೇ ಆಗಬೇಕಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆ “ಸದ್ರಸ್ಯ ಆತ್ಮಾ” ಎಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳು ಇವನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ. ಇದರಿಂದ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟವಾಗಿ, ಯಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀ ಶರೀರಂ, ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಶರೀರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತ್ಯಾ ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ 22 ಸಲ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಶರೀರದಂತೆ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಧೀನ ಧಾರಣವಾಗಿ ಭೋಗಾಯತನ ರೂಪವಾದದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಡದು. ಇದು ಲೌಕಿಕ ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣ. ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣವು ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು ಅಂದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರತಿಜೀವ ಶರೀರಗಳಿಗೂ, ಜಗತ್ತಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಗಳಿಗೂ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಅಂದರೆ “ಯಸ್ಯ ಚೇತನಸ್ಯ ಯದ್ರವ್ಯಂ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ನಿಯಂತುಂ ಧಾರಯಿತುಂಚ ಶಕ್ಯಂತಚ್ಛೇಷ ತೈಕ ಸ್ವಭಾವಂ ತತ್ಸ್ಯ ಶರೀರಂ ಅನ್ಯತ್ ಶರೀರೇ”, ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಶ್ರುತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ “ಯಸ್ಯ ಚೇತನಸ್ಯಯತ್ ಅಪೃಥಕ್ ಸಿದ್ಧಂ ದ್ರವ್ಯಂ ತತ್ಸ್ಯ ಶರೀರಂ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ನಿಯತ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಇದರಿಂದಲೇ ಸೂತ್ರಕಾರರೂ “ಅಂತೋನಾನಾ ವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಅನ್ಯಧಾಚ ದಾಶಕತವಾದಿತ್ಯಮಧೀಯತ ಏಕೇ” (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 2-3-7) ಎಂಬ ಅಂಶಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶ-ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯ ಏಕವಸ್ತುತಃ ವಿಶೇಷಣಂ ಅಂಶ ಏವ (ಭಾಷ್ಯ), ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ “ನಾತ್ಮಾಶ್ರುತೇಃ”, ಎಂಬ ಹಿಂದಿನ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಅತ್ಯ ಶಬ್ದವು ಅನುವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಆತ್ಮಾ ಜೀವಃ ಆಶಃ, ನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾತ್-ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾತ್, ಅನ್ಯಧಾಚ-ಅಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಛ

ಎಂದು ಸೂತ್ರಾರ್ಥ. ಅಂಶವೆಂದರೆ ಏಕವಸ್ತುವೇಕದೇಶಿತ್ವವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜೀವನೂ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಒಂದೇ
 ಎಂದ ಜೀವಗತ ದುಃಖಾದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಭ್ರಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, "ಪ್ರಕಾ
 ಸತು ನೈವಂಪರಃ" (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 2-3-45) ಎಂದು ಆಗ್ನಿ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಜೋದ್ರವ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾ
 ಸ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವಂತೆ, ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಎರಡು
 ಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ, ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯವಾದುದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ಜೀವಗತ
 ಎದಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧವೆಂದು ನಿರೂಪಿ
 ತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಿಂಸಾದಲಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ (3-2-6) ಅಜೀತನಕ್ಕೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಅಂಶಾತಿಭಾವವು ಹೇಳ
 ೆದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವೂ ಸತ್ಯ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ
 ಅಭೇದವೂ ಸತ್ಯ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭೇದಾಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳೆರಡೂ ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳ ಬಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತಗಳು

ಶ್ರೀಮನ್ಯಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂಜನದಲ್ಲಿ ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ, "ಅಶೇಷ ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರಕಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಏಕಮೇವಮತ್ಯಂ -
 ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕಾರಿಣೀಃ ಪ್ರಕಾರಾಣಾಂಚ ಮಿಥಃ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದೇಽಪಿ, ವಿಶಿಷ್ಟೈಶ್ಚಾಪಿ ವಿವಕ್ಷಯಾ ಏಕತ್ವ
 ಿಶಃ, ತದಿತರನಿಷೇಧಶ್ಚ, ಅನ್ಯಥಾ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಕ್ಷೋಭ ಪ್ರಸಂಗಾತ್", ಎಂದು "ನಿಗಮಾಂ
 ದೇಶಿಕರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ - ಭಾಷ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಶ್ರೀಮದ್ರತಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ-ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ತತ್ತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸರು
 ಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. "ನಮಸ್ಕಾರ್ಯನರ ತಿರುಹಾಯಾಮೋಘಿ ಉಯರಾವರ ಉಯೆರ್
 ಮುದೈಯವನ" (1-1-1), - ಅನಂತ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನು, ಉಳಿನೆಲ್ಲ ಉಳಿಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
 ನಾಜೀತನ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀತನಾಜೀತನ ವಿಶಿಷ್ಟನು - ಜೀತನಾಜೀತನ ಪ್ರಕಾರವು ಬ್ರಹ್ಮ
 ಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟಯುತನಿಷ್ಠರಾದಿಗಳು ಪರಮವುಳ್ಳವು - ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾ ಇರುವಂತೆ, ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಿ - ಅಂದರೆ
 ನಾಜೀತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. "ಈ
 ಮಗಳೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿರ್ವಾಹಗಳಿಗೂ ಮೂಲವಾದ ಉಪದೇಶಗಳು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದೈವಿಕ ಸಿದ್ಧವು ಲೋಕಾನುಸಾರವಾದ ಮತವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕವನ ಪ್ರಾಜ್ಞ
 ಪ್ರಜಾರಕ್ಷಣವು ರಾಜನ ಧರ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿರುವಂತೆ, ಭಗವಂತ, ಅಪರಿಣಿ ಅಭಿಮಾನದ
 ರು, ಅವರುಗಳ ರಕ್ಷಣವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಲೋಕ ನಿರೀತಿಯನ್ನು ಆಳುವಂತಿವೆ.

ತದ್ವೈತ-ವಿಶಿಷ್ಟಾದೈವಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ-ನಿದಾನ-ಕಾರಣ

ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳು ಜೀವನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಭೇದವನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿವೆ. ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ
 ಅಜ್ಞಾನ-ಈಶನೀತ. ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ-ಇವು-ಅಜರು-ನತ್ಯರು, ಜ್ಞಾನ ಈಶ-ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅನೀಶ-ನಿತ್ಯನಿ
 ಣಂ ಜೀತನ ಶ್ರೇತನಾನಾಂ-ಅಜ್ಞಾನೀಕಾಂ ಲೋಕೀಕ ಶುಕ್ಲ-ಕೃಷ್ಣಾಂ-ಅಜೀತಾಹ್ಯೇಕೋ ಜ್ಞಾನಮಾಹ್ಯೇನ
 ಜಹಾತ್ಯೇನಾಂ ಭಕ್ತಭೋಗಾನುಜೀತನೈಃ, ಭೇದವ್ಯವದೇಶಾತ್, ಅಹಿಂಸತು-ಭೇದ ನಿರ್ಭೇದಾತ್,
 ಾಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಾತ್ಮನಾಂ ಹಿ ತದ್ವರ್ತನಾತ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಸ್ತುತ್ವ-ರೂಪಿತ್ವಮಾಸತ್ಯ
 ಕಾರಣವೆನಿಸಿದರೆ-ಅದೈವಿಕಗಳು, ಸ್ವಭವಾತ್ಮಕೀಕರಣಃ-ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವ ಶಬ್ದವು ಸ್ವರೂಪವಾಚಿ, ಸ್ವತ್ವ-ಸ್ವರೂ

ಶೋಭಿಷಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಹೀಗೆಯೇ ಐತದಾತ್ಮ್ಯಮಿದಂಸರ್ವಂ ತತ್ಪ್ರತ್ಯಂ, ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ಪ್ರಮುಖಿ ಎಂಬ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು ಸ್ವರೂಪವಾಚಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವೇ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಹೀಗೆ ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಗುಣ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭೇದವು ವ್ಯವಹಾರ ದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿಧಿದಾಶ್ಯಸನಾ ನಂತರ ತತ್ಪ್ರಮುಖೀತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅವಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ, ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯ, ಎಂಬ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥನಾಡಿರುವುದೇ ಮೂಲ.

ದ್ವೈತಿಗಳು "ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೋಟಿಯಾಗಿ ಭೇದವೇ ಸತ್ಯ, ಮುಕ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರು ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನರು. ಜೀವನು ದಾಸಭೂತನು. ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳು ಔಚಾರಿಕ. ಯದಧೀನಾಯಸ್ಯ ಸತ್ತಾ ತತ್ಪದ್ವಿತ್ವೈವ ಭಿನ್ನತೇ, ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ತಾದೃಶ್ಯ ನಿಷ್ಪಂಧನವಾಗಿ ಐಕ್ಯ ವ್ಯವಹಾರವು ಉಪಪನ್ನ. ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು 'ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ನಿತಿಷ್ಠಾ ದ್ವೈತ ಮತದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಾಚಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು "ನೇದಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸರ್ವಶ್ರುತಿಗಳೂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳಿ ನಿರ್ದಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಅಂತರ್ಯಾಮಿ' ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥನಾಡಿ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೇದಾಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೇ ಇಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಿಯಾಮೃತ್ಯು, ತದೇವಧಾರಕತ್ವಾದಿಗಳು ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಮಾಣಾಗೋಚರವಾದಂಥ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ನಿಷ್ಪಂಧ ಅಪೂರ್ವಾರ್ಥ ಬೋಧಕತ್ವವು ಉಪಪನ್ನ ಆಭೇದ ಎಂದರೆ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯ, ನಿರೋಘಟಿ, ದೇವೋಹಂ, ಮನುಷ್ಯೋಹಂ, ಎಂಬ ಪ್ರರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಗುಣಕ್ಕೂ ಘಟಕ್ಕೂ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರಕ್ಕೂ, ಅಹಂಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀಲಾಭಿನ್ನಃ ಘಟಃ, ದೇವಾಭಿನ್ನಃ ಅಹಂ, ಮನುಷ್ಯಾಭಿನ್ನಃ ಅಹಂ, ಎಂದೂ ನಿರೋಘಟಃ, ದೇವೋಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಕ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಏನು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ - ನೀಲ ಪದವು ನೀಲಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಿ, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ-ಮನುಷ್ಯ ಪದಗಳೂ, ದೇವಶರೀರ, ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಿಗಳು. ಈ ರೀತಿ ಅಭೇದವು ಸಂಗತವಾಗುತ್ತೆ - ಘಟಸ್ಯನೈಲ್ಯಂ, ಮಮೇದಂ ಶರೀರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವೇ ಸರಿ. ಐಕ್ಯವು ಗುಣ - ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ, ಶರೀರಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲ. ನೀಲ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಘಟತ್ವಜಾತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಒಂದೇ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ, ಅಹಂತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೇಷದಿಂದ ಐಕ್ಯವು ಉಪಪನ್ನವೆಂಬುದು ಭಾಸ್ತಿಕಾರರು ಒಪ್ಪಿರುವ ಮಾತು ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ತಿಕಾರರೂ ಸಹ "ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಸ್ಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಂ - ಚೇತನನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶರೀರ ಭೂತ ಸಾದ್ಭರಿಂದ ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮವು, ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ನಿಶಿಷ್ಟವು ಎಂದು ಐಕ್ಯವು ಸುಸಂಗತವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜೀವ ಸ್ವರೂಪವು ಮುಕ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಂತತ್ವನೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿನಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಷ್ಪಂಧ ಅದ್ವೈತವು - ಅಭೇದವು - ಸವಿತೇಷಾದ್ವೈತವು ಸಾಮಾನ್ಯಜೀವಿಯರಿಂದ, ನಿತಿಷ್ಠಾದ್ವೈತವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರೂಪೈಕ್ಯವು, ನಾನಾ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಶೇಷವು ಒಂದೇ. ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ, ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕ ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟಾ ದ್ವೈತ ಮತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ವಾಮಿ-ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೂ, ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಶರೀರ ಪ್ರತಿ ಸಂಭಿಷ್ಠಾಚೇತನನನ್ನೇ ರುಪಿತ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಗೋ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದ ಹೆಸುನನ್ನೇ ತಳಿಸುತ್ತದೆಯೆಲ್ಲವೇ

ಹೀಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನ, ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಗಣ, ವಿಭೂತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ “ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನು” ಒಂದೇ ತತ್ವ ಎಂಬ ತ್ವಾರ್ಯದಿಂದಲೂ “ವಿಶಿಷ್ಟಾ ದ್ವೈತ” ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಜಾತೀಯ ಜೀವ, ವಿಜಾತೀಯ-ಅಜೀವ, ಸ್ವಗತ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಾದಿ ಶೂನ್ಯನಾದ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಸತ್ಯ, ಅನ್ಯತ್ ಸರ್ವಮಿಥ್ಯಾ, ಎಂಬ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪೃಥಕ್ ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಸತ್ಯ, ಈ ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ-ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಅದರ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಭೇದವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಐಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ ಭೇದ ಭೂತ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ,

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭೇದವು, ಚೇತನ, ಅಜೇತನ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ, ಅಭೇದವು ಚೇತನಾಚೇತನ ವಿಷಯ ಬ್ರಹ್ಮವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರು ಮನ್ಯರು, ಜೈನಮತದಲ್ಲಿ ಗುಣ ಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಭೇದಾಭೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ರಾಮಾನುಜ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮಗಳಿಗೆ ಭೇದಾಭೇದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಜ್ಞಾನಮೂಲ. “ಅಂತೋನಾನಾವ್ಯಪದೇಶಾತ್ ಅನ್ಯಥಾಚಿ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಶಾಂಶಿಗಳಿಗೆ ಗುಣ ಗುಣಿಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಿಯು ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಜೀವನಿಗೂ (ನಿಶೇಷಣ), ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ (ವಿಶೇಷ್ಯ) ಪರಸ್ಪರ ಭೇದ, ಜೀವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅಭೇದವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಅಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಕಾಶಾದಿವತ್ತು ನೈವತರಃ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿಗೂ ಅವನ ಪ್ರಭೆಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವಿದ್ದರೂ ಪ್ರಭಾವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ವಸ್ತುವು ಒಂದೇ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವು ಅಪ್ರಕೃಂಪ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪ

ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವವರಾಗಿ ಆ ಉಪಾಯವು, ಅವಿಧೇಯ-ವಿಧಿಸಲ್ಪಡದೆ, ಕೇವಲವಾಕ್ಯ ಜನ್ಯಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವೆಂದು ಹೇಳುವ ಅದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ, ವಿಧೇಯಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಸುಷ್ಣಾಪದಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು - ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯದಿಂದ ವಶೀಕೃತವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವುಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, “ರಕ್ಷಕ ದೀಕ್ಷೆ”, “ಪರಸ್ಮಿನ್” ಎಂಬ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತ ಪದಗಳಿಂದ ಉಪೇಯವಾದ (ಪ್ರಾರ್ಥನಾದ) ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ಭಕ್ತಿರೂಪಾ ಶೇಮುಷೀ”, ಎಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. “ವಿಶೇಷೇಣತಾಃ -

ವಿನತಾಃ" ಎಂದು. ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ "ಅಶೇಷವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಕಾಃ ವಿನಕ್ಷಿತಾಃ" ಎಂಬುದು ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾರಿಕೆ. ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಸ- ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಉಪಾಸನೆ - ಭಕ್ತಿ, ಇವೆರಡೂ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಆನುಷ್ಠಾನಮನವಿಲ್ಲದೂ "ವಿನತ" ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ವಿನಕ್ಷಿತರು. ಅನುರೂಪವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ - ಸಂಕಲ್ಪ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಷ್ಟೇ. ನಿರಿದ್ಧಾಸಿತತ್ವೇ, ಮಾಮುಪಾಸ್ಯ, ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ, ಮುಮುಕ್ಷುರ್ವೈ ಶರಣಮಹಂಪ್ರಾದ್ಯೇ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಉಪಾಯವಿಧಾಯಕ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಭಕ್ತಿಯು ಅಸ್ಯದಾವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಸ ಉಪಾಸನಾರೂಪ ಕ್ರೋಡಣಾಪಾಪವನ್ನಾದ - ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷ, ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಪ್ರೀತಿದೂಪಾಪವನ್ನಾದ - ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷವು. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ "ಜ್ಞಾನಾನ್ಯೋಕ್ತಃ" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಆ ಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ವಾಕ್ಯಜನ್ಯವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕ ಉಪಾಸನ, ರೂಪ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷವು. ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಮಾಣ ತಂತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಧೇಯವಲ್ಲ. ಅನ್ಯೂಪಾಸನಾದವು ಪುರುಷತಂತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಧೇಯವೇ. ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಅನ್ಯೂಪಾಸನಾದ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ನಹಿವಹನ ವಿರೋಧೇ ನ್ಯಾಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತವತಿ"

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಸಾಧನಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ "ಸಾನಾಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದಾತ್" ಎಂಬ ಸೂತ್ರ (3-3-56) ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನಗಳು ಅನೇಕವಾದವು, ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ "ಶಬ್ದ ಭೇದಾತ್" ಎಂಬ ಪದವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ವಿನಕ್ಷಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಧ್ಯಾನ ಉಪಾಸನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಶಬ್ದಗಳು ನಿರ್ವಾಹಬೋಧಕಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿಧೇಯವು ವಿನಕ್ಷಿತದೇನೇ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಕರಣವಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವು ಸೂತ್ರಕಾರ ವಾಕ್ಯವೆಂಬುದು "ಅಕ್ಷರ ವಿದ್ಯಾದಿಕಾ ಇತಿ ಅದಿ ಶಬ್ದೇನ ನ್ಯಾಸೋ ವಿವಕ್ಷಿತಃ ಸೂತ್ರೇಽಸಿ ಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದ ಸದ್ಭಾವಾತ್" ಎಂಬ ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪರವಾಗಿ ಗೀತಾ ಚರನುತ್ಪೋಕ್ತ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಕೇಚನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಸರ್ವಫಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವುದೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದ್ಭಾವಾನುಜರ ಅವಾಚನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕಪ್ತಗಳು ತಲೆದೋರಿನೆ ಆದಾಗಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತನು. ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾರು. ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಂತಪ್ತರಾದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಕರು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಕೂಡದು. "ಉಪಸತ್ತೇಸ್ಥ" (ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ 1-2-34) ಎಂಬ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ "ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವ ಶ್ಚ ಜಾತಾ" ಎಂದು ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಕಾರರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಭಗವಂತನೇ ಕ ಪಾಯ, ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ ನಿರ್ವೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭ್ಯ ಇದರಿಂದ ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸದೆ

ತತ್ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂ ಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂ ಪರಬಲಾದನಃ |

ಮಾಂ ಪರೋದಿ ಶಾಕುತ್ಯ ತತ್ಪ್ರಸಕ್ತ ಸದೃಶಂ ಭವೇತ್ ||

ಎಂಬ ಸೂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣವಸ್ತುಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾದಿದಿಂದಿದ್ದರೆ ಸಾರು, ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರವು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಪುರುಷನೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಎಂಬುದು ಉಪಾಯಾಂತರವಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿವಿಶ್ವಾಸ, ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಶಕ್ತಿ ಸೂತ್ರಾನುಸಾರದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಮಾತ್ರವು ಇರುವುದು ಸಾರು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಅನಿವಾರಣ ಯಾತ್ರ್ಯವದಂತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ನಾನು ತಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾರು. ಇತ್ಯಾದಿ ವಾದಗಳು ಹೊರಟವೆ.

ಈ ಅತಿವಾದಗಳು ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾನೆಂಬುದ ನಿರ್ವಿವಾದ. ಆ ಭಗವಂತನು ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹಗಳೆಂಬ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೇತನನನ್ನು, ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಭೋಗ್ಯಾದಿ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಎಂಬ ದೋಷಗಳುಬಾರದೆ ಇರಲು ವ್ಯಾಜಸಾನೇಕ್ಷಕ ನಾಗಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಭಕ್ತಿ ವ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಇವು ಪ್ರಸಾದಜನಕವಾದ ವ್ಯಾಜಗಳು. ವ್ಯವಹಿತ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು. “ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ” ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವ ಭಗವಂತನೇ ಅವ್ಯವಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಭೂತನು ಅಶ್ರುತ ರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಉಪಾಯ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣಗಳು ಅಷ್ಟೇ. ಸ್ತನಂಧಯು ಪ್ರಜೆಗೆ (ಮಗುವಿಗೆ) ತಾಯಿಯು ತಾನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ನಿಗರಣ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಮಗುವಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಜೀವನಿಗೆ ಭಗವದಧೀನವಾದ ಸ್ವವ್ಯಾ ಪಾರವೂ ಸೇರಿಯೇ ಇದೆ ‘ಕರ್ತಾಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವತ್ವಾತ್’ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವು ವಿಹಿತ ಇದು ಪರಾತ್ಮ ತಚ್ಛ್ರುತೇ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವದಧೀನ ಕರ್ತೃತ್ವ. ಕರಣ ಕಳೇಬರ, ಬುದ್ಧಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಪ್ರದಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ದೇಶಿತು ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಶರೀರಾದಿ ಭೇದವು ಕರ್ಮ ನಿಬಂಧನ. ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮ ಸಂವಾದನೆಯು ಅವರವರ ಬುಧ್ಯಧೀನ.

‘ಶರೈಸ್ತು ಸಂಕುಲಾಂಕೃತ್ವಾ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೀತೆಯು ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಅನ್ಯಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕರುಣೆಯನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದು, “ದತ್ತಾಃ ಪ್ರಜಾ ಜನಕತಾ ತವದೇಶಿಕೇಂದ್ರೈಃ ಪತ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಭವತಾಪರಿಣೀಯಮಾನಾಃ” ಎಂಬ ಶರಣಾಗತಿದೀಪಿಕಾ (ಶ್ಲೋಕ 30) ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಜನಕನು ತನ್ನನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಪತಿ ಪಾರಾ ಧ್ಯದಿಂದ ಸೀತೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರವನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಪ್ರಪನ್ನನು ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೇ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರೋಧವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹೀಗೆಯೇ, “ಭುಂಕ್ಷೇಸ್ವಭೋಗ ಮಖಿಲಂಪತಿ ಭೋಗತೇಷಮ್” ಎಂದು ಪ್ರಧಾನ ಫಲಿತವು ಭಗವಂತನಿ ಗಾದರೂ ಪತಿಭೋಗ ತೇಷವಾದ ಸ್ವಭೋಗವು ಜೀವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡ ಬಾರದು ಅನುಷಂಗಿಕವಾದ ಫಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಅಚೇತನತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಬದ್ಧಜೀವನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲೇ ಬೇಕು ಹಾಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯನಾದ ಇವನಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸ್ವ ರೂಪ ವಿದ್ಯವಲ್ಲ. ಇವನ ಈಶ್ವರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವಾಗಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರನಾದ ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವನು ಭೋಜನಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಇರಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರು ತ್ತದೆ ಭಗವಂತನ ಶಾಸನ ರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತ ವ್ಯಾಪಾರ ವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ದಾಸನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ.

ಹಾಗೆಯೇ “ಉಪಪತ್ತೇಶ್ವ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ “ಆನನ್ಯೋವಾಯತ್ವ ಶ್ರುತಾತ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವಿಷಯ. ಮುಂದೆ “ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಶ್ವ”(4-2-37) ಎಂಬ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ, “ಸವಿವಹಿಯಾಗದಾನೆ ಹೋದುದಿಭಿಃ ಉಪಾಸನೇನಚ ಆರಾಧಿತಃ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕ ಭೋಗಜಾತಂ ಸ್ವ ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವ ರೂಪಮಪವರ್ಗಂಚ ದಾತುಮೀಷ್ಟೇ” ಎಂದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಫಲಪ್ರದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಇದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯೋವಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೂ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ.

ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಿ ಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಐಕರಸ್ಯವನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ,

ಇತ್ಯಂ ಆರ್ಥಾವಿಶೇಷೇಽಪಿ ಯೋಜನಾಭೇದ ಮಾತ್ರತಃ |

ಪ್ರಾಚಾಂ ವಿನಾದ ಸ್ತಂಭೃತ್ತಃ ಭಾಷ್ಯಕಾರೈರವಾರಿತಃ ||

ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ.

ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ವೇದಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, “ಪರಮ ಪುರುಷಚರಣಾರವಿಂದಯುಗಳ ನೈಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮೀಯಸ್ಯ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. “ಭಗವತ್ಸನ್ನಸ್ತ ಭರತ್ವಮಾಹ” ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯದೀಪಿಕೆ

“ದೈವೀಹ್ಯೇಷಾಗುಣಮಯೀ ಮಮಮಾಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ |

ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾನೇತಾಂ ಶರಂತೀತಿ ||”

ಎಂಬ ಗೀತಾ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ, “ತಸ್ಮೈತಸ್ಯಾತ್ಮನಃ ಕರ್ಮಕೃತ ವಿಚಿತ್ರ ಗುಣಮಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸರ್ಗ ರೂಪಾತ್ಸಂಸಾರಾನೋಕ್ಷೋ ಭಗವತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಮಂತರೇಣ ನೋಪಪದ್ಯತೇ, ಇತ್ಯುಕ್ತಂಭವತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾ ಅಯ ನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಭಿಶ್ಚ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಮೈಕುಂಠ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, “ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ತತ್ಪ್ರಾ ದಾಂಬುಜ ದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೀರನ್ಯನ್ನಮೇಃ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಮಸ್ತಿ”, ಎಂದೂ, “ತಸ್ಯಚನತೀ ಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಕಾಧಿಕರಣ (1-4-1) ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಅನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವತ್ತೇನೆ ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು “ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಃ-ಶರಣಾಗತಿರತ್ಯುಕ್ತಾ” ಎಂದು ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂದಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರವೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದುವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ “ಅಹಮಸ್ಮೈ ಸ್ವಪಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಗಿಕಂಚನೋಗತಿಃ” ಎಂದೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾದೇವೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ,” ಎಂಬ ವಿಧಿಯೂ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಃ-“ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪವಾದ ಬುದ್ಧಿ ವಿಶೇಷವೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದು,

“ಆನನ್ಯಸಾಧ್ಯೇ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟೇ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ |

ತದೇಕೋಪಾಯತಾ ಯಾಂಚಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಶ್ಚರಣಾಗತಿಃ ||”

ಎಂಬ ಭರತಮುನಿ ಪ್ರಣೀತ ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ. ಅದಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ

ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ವಸ್ತುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವದು ಶರಣಾಗತಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಪುರುಷ ತಂತ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಶೇಷ. ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಮಾಯಾವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅವಿಧೇಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಭುತ್ವ

ಚಿದಚಿದ್ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವು ಜಗತ್ಪಾರಣವಾದ ವಸ್ತು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮವು, ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾನ್ಮತ್ವವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು. ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತರೂ ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವಮಶ್ನುತೇ”, ಅಸ್ಯೇಶಾನಾಜಗತೋ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನೀ” ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಜಗತ್ಪಾರಣನು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ವಿಭುವೇ, ಅಣುವೇ, ಜೀವಿಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೇ, ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೇ, ಇವಳು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಳೇ, ಉಪಾಯಭೂತಳೇ, ಅಲ್ಲವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳು ಅರ್ನಾಚೀನರಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿವೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯೆ ಎಂಬುದು, (1) “ಯುಜೇವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ನಮೋರ್ಭವಿ ಶ್ಲೋಕ ಏತು ಪಥ್ಯೇವಸರೋಃ”, ಋಕ್ ಸಂಹಿತೆ (10-13-1) (2) ಇಮಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸರಸ್ವತೀ ಜುಷಸ್ವವಾಜಿನೀತಿ (ಋ. ಸಂ. 2-41-8) (3) ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ರೇಕಾಸಾ ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಣೀ (ಬ್ರಹ್ಮ ವೈ. ಪು. 1-30-18) ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ - ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು ಇವಳು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪತಿಪತ್ನೀ ಭಾವದಿಂದ ನೇಚ್ಛಿಯಿಂದ ಅಧೀನಳು ವಿಶೇಷಣಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು “ವ್ಯಾಪಕಾವತಿ ಸಂಶ್ಲೇಷಾದೇಕ ತತ್ವಮಿವೋದಿತಾ”, ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪೃಥಕ್ಕಾಗುತ್ತ ಶೇಷ ಭೂತಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ. ತದ್ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸರತತ್ವವು “ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈತ”ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಏಕತತ್ವವೆನ್ನುವಂತೆ, ಇರುತ್ತಾರೆ. “ಕಾಮನತ್ಯಮೃತೆಂದುಹಾನಾ” ಎಂದೂ, “ವಿಮುಕ್ತಿಫಲದಾಯಿನೀ” ಎಂಬುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು. “ದಾಯಿನೀ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾಚ್ಛೀಲೈಣಿನಿ ಪ್ರತ್ಯಯ. ದಾಯಿನೀ - ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕೊಡಿಸುವವಳನ್ನೂ ಕೊಡುವವಳೆಂದು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ, “ದಾಪಿನೀ” ಎಂದಿರಬೇಕು.

“ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂದ್ವಿಜೋತ್ರಮ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ವಚನವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ವಿಭು (ಸರ್ವಗತ) ಸ್ವರೂಪಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಯಥಾ ತಥಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಕಾರವಾಚಿ ವಿಷ್ಣುವು ವಿಭುವಾಗಿ ಸರ್ವಗತನಾಗಿರುವಂತೆ ಇವಳೂ ವಿಭು ಸ್ವರೂಪಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆನೇ ಯಥಾ ತಥಾ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ವರಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವಳು ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಿಭುಸ್ವರೂಪಳು. ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಣು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಉಪಾಯಭೂತೆಯೂ ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತೆಯೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಿನದು.

ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಮತೇ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಉಪೇಯವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ 'ಶ್ರೀಮತಾ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸ್ವರಸವಲ್ಲವೇ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಚಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಪುರುಷಾರ್ಥ ವಿಚಾರ

ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನುಭವಪರಿವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಅದ್ವೈತ ಮತವನ್ನೂ ಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಂದ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ದ್ವೈತಪಕ್ಷವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, "ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಂಗಾಚ್ಛೇದಂ, ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಜಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ "ಭಜತಿ ಪರಮಂಸಾಮ್ಯಂ ಭೋಗೇ ನಿವೃತ್ತಿಕಥೋಜ್ಜಿತಮ್", ಎಂದು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಿಲ್ಲದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಕುಭವರೂಪ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸಾಮ್ಯವು, ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ

ನಿಗಮನ

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ರಹಸ್ಯತಯಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಅನಪೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥ ವಿವರದಿಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕಾರ್ಥ ಸಂಕ್ಷೇಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ, ಸತ್ಯಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥೋಪದೇಶಾದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ, ಶ್ರೀಮಾರ್ಗ ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಆಸ್ತಿಕ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ' ಎಂಬ ವಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಆಕರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವುದು ಓದುಗರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ವ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದೂ ಬಹಳ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡಾತ್ಮಕ ಉಭಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಹೊಂದಿ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಇವರು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಿವೃತ್ತರಾದವರು. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಅಚಾರ್ಯಸರಗೂರದ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಂಗನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮ ತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಶ್ರೀ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಉಪಯುಕ್ತ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ, "ಬಹುದೈಕತೋ ತಸ್ಯಂ ಬಹುಭಾಷೋತ್ಸವಂ" ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಹತ್ತಿರವೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನರ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ಸವಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವು ಸಕಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸರ್ದರಿಗೂ ಉಪಾದೇಯ. ಅಸ್ತಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಕೇತ ಪಿಶಾಚಿಕೆಯನ್ನು ದೂರತಳ್ಳಿ, ಆಯಾಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮರ್ಥಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಾಲ

ಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಈ ವಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ ವಿಶದವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ತದ್ವಾರಾ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಶಕ್ತ ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಚೆಲ್ಲರೈ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಾಗಿ ಹರಡಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇತಿ ನಾರಾಯಣ ಸ್ತುತಯಃ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪರಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿಯಮಾನುಸಾರಿ ವ್ಯಾಕರಣ
ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾನ್ ವಿದ್ವನ್ಮುಖೇ, ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್
ಸರಗೂರು **ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವರದಾಚಾರ್ಯಃ**

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಶರಗೋಪಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂಶ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮದಾದಿವರ್ಣ ಶರಗೋಪ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

★

ಶ್ರೀಮದಹೋಬಿಲ ಮಠದ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 44ನೇ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿ ಜಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ದಿವ್ಯ ಪಾಡುಕಾ ನೇವಕ, ಶ್ರೀ ಮತ್ಸರಮಹಂಸ-ಶ್ರೀ. ಉಭ. ವೇ. ವೇದಾಂತದೇಶಿಕ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕನವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಶ್ರೀಮುಖ.

ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಶ್ರೀಮುಖಮಃ

ಶ್ರೀಯಃ ಪತಯ ನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್ ಇವ್ವುಲಹಿನಿಲ್ ಪಿರಂದಿರುಕ್ಕುಮ್ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಹಳುಮ್ ನೋಕ್ಷ ಮಡೈಯ ವೇಂಡುಮೆನ್ನು ಪಾಡುಪಟ್ಟುವರುಹಿರಾನ್. ಅದರ್ಬಾಹ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಸಕಲ ಜೀವರಾಹಳುಕ್ಕುಂ ಶರೇರೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೈಕ್ಕೊಡುತ್ತ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ್ ಮೂಲಮಾಹವುಮ್, ತಾನೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವ ತಾರಂಗಳೈಪ್ಪಡೈಯುಮ್, ಆಘ್ರವಾರಾಹಳ್ ರೂಪ ಮಾಹ ಅಭಿನವ ದಜಾಂತಾರಂ ಪಣ್ಣಿಯುಮ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಯಾಮುನ ರಾಮಾನುಜ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೃತಿ ಆಚಾರ್ಯರಾಹಳ್ ಮೂಲ ಮಾಹ ಅವತರಿತ್ತಿಂ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಂ ಪಣ್ಣಿ ಉಪಕರಿತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಾನ್ ಇಂದ ಜ್ಞಾನ ದೀಪತ್ವೈಕ್ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೋರುಮ್ ಸಂಸಾರ ಮಾಹಿರ ಇರುಟ್ಟೈವೈಕ್ಕೊಡುತ್ತ ಉಜ್ಜೀವನಂ ಪರವೇಂಡಿಯದಿನ್ನದು ಅವನುಡೈಯ ತಿರುವುಳ್ಳುಮ್.

ಪ್ರಕೃತಂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತೆ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್ ಇಂದ ಕಲಿಯಿಲ್ ಅವತರಿತ್ತು ಪರಶ್ವತಂಗಳಾನ ಗ್ರಂಥ ಗಳೈ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೈಗಳಿಲ್ ಅನುಗ್ರಹಿತ್ತಿರುಕ್ಕಿರಾರ್. ಅವೈಹಳಿಲ್ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಂ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಂಗಳುಮ್ ಆಡಂಗಿಯಿರುಕ್ಕಿರ ಪ್ರಧಾನಮಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಮ್. ಇಕ್ಕಾಲತ್ತಿ ಉಳ್ಳವರ್ ದೇಹಯಾತ್ರೈಕ್ಕಾಹವೇ ತಂಗಳ್ ಆಯುಸ್ಸಾಮುಗ್ರವದೈಯುಮ್ ಶಿಲವ್ವಿತ್ತು ವರುಹಿರಾಹಳ್. ಇವರಾಹಳ್ ಇಂದರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥ ವೊನ್ನೈಯಾದನು ಸದಾಚಾರ್ಯನಿಡಮ್ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮ್ ಪಣ್ಣಿ ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪಾದಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡು ಆನ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಹಳ್ ಮೂಲಮಾಹ ಎಂಬಿರುಮಾನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ಶೆಯ್ದಾಲ್ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಮ್ ಪೆರಲಾಮ್.

ಎದ್ವಾನ್ ಸರಗೂರ್ ಮಾಡಪ್ರಾಶಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರ್ ಸದಾಚಾರ್ಯರಾಹಳಿಡಮ್ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಂ ಗಳೈಯುಮ್ ನೆನ್ನಾಹ ಅಧಿಕರಿತ್ತವರ್. ಕರ್ಮತರ್. ಇವರ್ ಎರೈನವೇ ಪೋಡಕ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗ್ರಂಥಂಗಳಾನ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳೈಯುಮ್, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಾಹಳ್ ಶೆಯ್ಯವೇಂಡಿಯ ಸ್ಥಾನ ಸಂಧ್ಯಾನಂದನ

ಜಸಾದಿ ಭಗವದಾರಾಧನ ವರ್ಮಂತೆಗಳಾನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳೈಯುಮ್ ಆಮಾವಾಸ್ವಾದಿತರ್ಪಣಂಗಳೈಯುಮ್ ತೆರವಿಕ್ಕಿರ “ದಿನಚರಿ” ಗ್ರಂಥಮೊನ್ನೈಯುಂ, ಪೂರ್ವರಾಹಳ್ ಅನುಷ್ಠಿತ್ತು ವೈರೋಹಿರಮುಕ್ತೆಯಿಲ್, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೈ ಆಧಾರಮಾಹವೈತ್ತುಕ್ಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಪ್ಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರಾರ್ ಇಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರೀ ಮದ್ವತಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರತ್ವಕ್ಕು ಎಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಿಲ್ ಒರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನತೈ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೈ ಆಡಿಯೊಟ್ಟಿ ಎೃದಿ, ಮೂಲ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯೊಡನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಿಲ್ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿರದು ಕನ್ನಡ ದೇಶತಾತ್ಪರ ಮಿಹವುಮ್ ಉಪಯೋಗ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ “ಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಿತಾತ್ ಜ್ಞಾನಾತ್ ಅವನರ್ಗಶ್ರುತೇಃ” ಎನ್ನು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಮಾನ ಜ್ಞಾನಮ್ ಮೋಕ್ಷತ್ತಿಕ್ಕು ಛಾರಣಮ್ ಎನ್ನಿರ ಸಿದ್ಧಾಂತತೈ ಆಡಿಯೊಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲೋರುಂ ಮೋಕ್ಷಂ ವೆರ ಇಗ್ರಂಥಂಗಳ್ ಮಿಹವುಂ ಪಯನ್ವಡುಮ್, ಎನ್ನು ಸಂತೋಷಪ್ಪಡು ಹಿರೋಮ್.

ಆಸ್ತಿಕರಾಹಳ್ ಅನ್ನೆವರುಂ ಇಂದ “ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ” ಶ್ರೀ ಕೋಶತೈ ವಿಲೈಕೂಡುತ್ತು ವಾಂಗಿಕ್ಕೊಂಡು, ಸದಾಚಾರ್ಯರಾ ಹಳಡತ್ತಿಲ್ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಂಶೆಯ್ ನಲ್ಲ ಜ್ಞಾನತೈ ಅಡ್ಡೊಂದು ಭಗವಾನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣ ಭರತೈ ಸಮರ್ಪಿತ್ತು ಕೃತ ಕೃತ್ಯರಾಹಳಾಹವುಮ್, ಕೃತಾರ್ಥರಾಹಳಾಹವುಮ್, ವೇಂಡಿ ಆಶಾಸಿಕ್ಕಿರೋಮ್. ಇಷ್ಟದಿಯೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸರಗೂರ್ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಾ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರುಡೈಯ ಮಟ್ಟಿಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಂಗಳೈಯುಮ್ ವೆಳಪ್ಪಡುತ್ತಿ ಉಲಹತೈ ವಾಕ್ರವಿಕ್ಕುಂಪಡಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹನ್ ಅನುಗ್ರಹಿಕ್ಕವೊಂದು ಮೆನ್ನು ಅವೊಂಬೆರುಮಾನೈ ಪ್ರಾರ್ಥಿತ್ತು ಶೆಯ್ದಮಂಗಳಾಶಾಸನಮ್.

ಶ್ರೀ ಶತಗೋಪಶ್ರೀಃ

ಶುಕ್ಲ ಸಂ. ಮಾತಿಮಾದಮ್

ಶಭವೆತ್ಯೈ

25-2-1990

Dr N S Anantharangachari, Ph.D.,
Principal, Maharaja's Sanskrit College, Mysore (Retd)
Member, Academy of Sanskrit Research, Melkote
Hon Registrar Bharatiya Vidya Bhawan, Bangalore

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ ಗ್ರಂಥ ಪರಿಚಯ - ಆಶಾಸನೆ

“ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹರು”, “ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರು, ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು” ಎಂಬ ಶ್ರೀನಾಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶತಾಧಿಕ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರ’ಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದು ಇವರ ಪರಿಣತವತ್ಸರದ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನೊಬ್ಬನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದ ತತ್ತ್ವ-ಹಿತ-ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲಲಿತವಾದ ಮತ್ತು ಮಂಜುಳವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವಡಿಸುವ ಮೇರು ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹೀಗಿದೆ -

- ೧) ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಸಮರ್ಥವೂ ಆದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಸುತ್ತದೆ.
- ೨) ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ರಹಸ್ಯಗಳೆಂದು ಜಿನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.
- ೩) ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ತಮಿಳಿನ ಹಿತಮಿತ ವಾದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ‘ಮಣಿ ಪ್ರವಾಳ ಶೈಲಿ’ಯಲ್ಲಿ ಇದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ.
- ೪) ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರವಾದಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಆಳ್ವಾರರುಗಳ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕಶಃ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳ ಆಧಾರವಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ೫) ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ ಭಾಷ್ಯಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ.

೬) ವ್ರತಪ್ರತಿ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ರತಪ್ರತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ವ್ರತಪ್ರತಿಯ ಪರಿಕರಗಳು ವ್ರತಪ್ರತ್ಯನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮ, ವ್ರತಪನ್ನನ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ವ್ರತಪನ್ನನ ಉತ್ತರಕೃತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ - ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುರಿತು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಿರೂಪಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ

೭) ವ್ರತಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗೆಗೆ ಭಗವದ್ವಾಚಾನುಜರ ಕಾಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರೀಲಿಸಿ 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ವ್ರತಪಾದಿಸಿರುವುದು ಇದರ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ವ್ರತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳು ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು

ಈ ಮಹತ್ವತೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಮನಗಂಡ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಸರಗೂರು ಮಾಡಪೂರಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು 'ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಡನೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮೋಪಕಾರಕವಾಗಿದೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಅನುವಾದವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಆಕರವನ್ನು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿರುವುದು ಆ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಇಂಜನೇಡು ಆಳಿಹಯಶಿಂಗರ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಕರೂರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧಾರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಮೇಲಿನ ಪಂಚವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದುವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವನ್ನು ಕುರಿತ ಕೃತಿಗಳು ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬಹಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮೂಲಪಾಠ ರಹಿತವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

'ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ' ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಗುರು ಮುಖೇನ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಅವನರತ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಭೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಅವನರತ ಮಾಡುವ ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರರೂ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೂಷಣರೂ ಆಗಿರುವ ಮಾನ್ಯರು ಸಾರತಮವಾದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ತಿಕರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಲೂಪವಾದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲೆಂದು ನಾನು ಅಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಫ್. ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯ

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನೃಪಾಚಾರ್ಯೇ ಶ್ರೀವೇದಾನ್ತ ದೇಶಿಕಾಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

★

ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾನ್ತದೇಶಿಕರಿಂದೇ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀವೇಂಕಟನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗುರುಗಳ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಮುಮುಕ್ಷುವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಿ ಅರ್ಥವರಿಯಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಗುರುಮುಖೇನ ಇದನ್ನು ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ, ತತ್ತ್ವ, ಹಿತ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನರಿಸಿ, ಪ್ರವಚನವು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವಿಸೇವೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೋಧಾಯನ ವ್ಯತ್ಯನುಸಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಟಿಂಕದ್ರಮಿಡಾದಿ ಪೂವಾಚಾರ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯಾನು ಗುಣವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀ ವೇದಾನ್ತದೇಶಿಕರೂ, ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಬರಿವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ, ಚರನು ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರು "ರಹಸ್ಯ"ಗಳ ದಿವ್ಯಾರ್ಥ ಸಾಗರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ, ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಸಕಲ ಪ್ರಮಾಣ ವುರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ಲೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಸಂಶಯ ವಿಪರೀಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಈ ಪ್ರವತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವರು ಪ್ರವತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಅದರ ಅಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರವತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವವನ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಪ್ರವತ್ತಿ - ಭಕ್ತಿಗಳ ಅಂತರ, ಪ್ರವಚನನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾತ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಪನ್ನನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾರ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮೂರು ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ ಕಾರರು ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶದೀಕರಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ, ಸಮನ್ವಯಿಸಿ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿ ರಾಮಾನುಜ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಭದ್ರಕೋಟಿ ಯೊಂದನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೂ, ಅವಿಷ್ಕೃತವೂ, ಅತಿ ಗಂಭೀರವೂ, ಸಮಗ್ರವೂ ಆದ ಕೃತಿ ಇದರ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರವಾದ (ಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ) ತಮಿಳು. ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸುಲಭ ಭಾಷೆ. ಇದನ್ನು ಮಣೆ ಪ್ರವಾಳವೆನ್ನುವರು. ಇದನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಆರಂಭಿಸಿದವರು, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜ ಮಾತುಲರಾದ ಶ್ರೀ ಪೆರಿಯ ತಿರುಮಲೈನಂದಿಗಳ ಕುಮಾರರೂ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜ ಸಚ್ಚಿಷ್ಣಾಗ್ರೇಸರರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ತಿರುಕ್ಕುರುಗೈ ಪಿರ್ರಾಫಿ ಪಿರ್ರ್ವಾ ನಮಾಳ್ವಾರರೂ

ತಿರುವಾಯ್ಮೋಗಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದ ಶ್ರೀ ಆರಾಯರವೃದ್ಧಿಯು ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದುದೇ ಈ ಭೋಗ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ.

ಶ್ರೀ ಸಿಕ್ಕಿಲೋಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂತರ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಾದ, ಶ್ರೀ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ದ್ವಯಮಂತ್ರ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಥಗಳು ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಗುರುಮುಖೇನ ಕೇಳಿದವರ ವಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಅಷ್ಟೆ. ಪುನಃ ಅರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಪನ್ನನು ನೆನಪನ್ನೇ ಮಾತ್ರ ಅನಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಆದು ಇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಹದಿನೆಂಟು ರಹಸ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು, ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬಂದು ಕಿಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಧಾವೀ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅರ್ಥರಾಶಿಗಳ ಪೈಕಿ ಅರ್ಥ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಈ ಅರ್ಥಭಿನ್ನತೆಗಳ ಸಾಮಂಜಸ್ಯ ಸಮನ್ವಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಅವಶ್ಯವಾಯಿತು. ಯಾವ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸಿಯೇ, ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸದೆಯೇ, ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿಯೇ, “ಅಭಿಯುಕ್ತರ” ಅರ್ಥರಾಶಿಯನ್ನು ಏಕ ಪ್ರಕಾರವನ್ನಾಗಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಕಾರ್ಯ ಸ್ತುತ್ಯವೂ, ಅಪೂರ್ವವೂ, ವಿಸ್ಮಯಕಾರಕವೂ, ಅದ್ಭುತವೂ ಆಗಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು “ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ, ಅರ್ಥಭೇದವಿಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯಲೋಚನಾಭೇದ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ, ಎಂದು (ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ) ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಮೈಶಾಲ್ಯವೂ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಶರೀಕಧ, ವೈಭವನಾದಗಳ, ಅರ್ಥ ವೈಷಮ್ಯಗಳ, ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ವೈಪರೀತ್ಯಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ಏರುಪೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನೂ, ಮನೋಜ್ಞನಾಗುವಂತೆ, ಸಮತೋಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯವೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವೂ ಆದ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾರತಮ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ “ಪರಿಮಿತ ಗಂಭೀರ ಭಾಷಿ” ಎಂದೆನಿಸುವಂತೆ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಉಪಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ದೇಶಿ ರಂಥಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವರ್ಣಬಾಹಿರುರ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಪಂಡಿತರು-ಸಾಮರರು ಅಂತರವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಸಾತ್ವಿಕರೂ ಪ್ರಪನ್ನರೂ ಆದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥಗಳು ಧೊರೆಯುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಹೃದಯ ಮೈಶಾಲ್ಯವೂ (Catholicity) ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದೇ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾನಿಧಿಯೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು, ಪ್ರಿಯವೂ, ಭೋಗ್ಯವೂ, ಸುಲಭವೂ, ಪ್ರಪನ್ನ ಹೃದಯ ಸಮಾಪವೂ ಎಂದೂ ಹಿರಿಯರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇದರಿಂದಲೇ.

ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ರಾಜೀನವಾದ ವಂಚವಾತ್ಮನಗಳುಂಟು ಅವು ಸಾರದೀಪಿಕೆ, ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀ ಸಾರ ಪ್ರಾಕಾಶಿಕೆ, ಸಾರವಿನಿರಣೀ, ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಳೆಂಬವು ಈ ಐದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಗ್ನಿಯಿಂಶಿಂಗಿದೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀವಣ್ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀರಂಗಶರಕೋಪ್ಪ ಯತ್ತೀಂದ್ರ ಮಠಾದೇಶಿಕರು (ಶ್ರೀ ಅಕ್ಕೋಬಿಲ ಮಠದ ೪೨ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪತಿಗಳು) ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರಭೋಧಿನಿಯೂ, ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಉಭವೇ ಉತ್ತಮೂರು ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರವಿಸ್ತಾರವೂ ಸೇರಿ ಸಪ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದ್ದರೂ ಇಂದು ಕೊನೆಯದೊಂದನ್ನು (ತಮಿಳು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ) ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವಾವುವೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಜೀನ ಮುದ್ರಣದ ಈ ಕೋಶಗಳು ದೈವ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೊರೆತರೂ, ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬಾರದವರಿಗೆ ಅವು ಪ್ರಯೋಜಕವೂ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ನೀಗಲು ಶ್ರೀ ಉನೇ! ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಶ್ರೀ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಾರಾಂಶವರ್ಯ ಕಾಮುದೀಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಅತಿ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಅತಿ ವಿಶ್ವರೂಪ ಅಲ್ಲದ ಭೋಗ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಾಡಿರೇಕವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಈಗ ಈ ಸಾರಾಂಶದ್ರಿಶ್ಯವೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಅತಿವಿರಳ. ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರರಾದ ಈ ಮಹನೀಯರು ಈಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಅಸ್ತಿತ್ವ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗಳು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮೂಲೋಲನೈಸಿಂಹ ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸರಗೂರಿಂಬ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮಸಭೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮುದ್ರಣ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯರಕ್ಷೆಗೆ ಈ ಮಹನೀಯರು ಹೆಗಲಿರುಳೂ ದುಡಿದವರು. ದಕ್ಷರೂ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ವಿದ್ವತ್ತಿಯರೂ, ಸಜ್ಜನರೂ, ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತೆ, ನಿಷ್ಠರೂ, ವಿನಯಾನ್ವಿತರೂಪವಾದ ಸಮರ್ಥರೂ, ಅಪೂರ್ವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸುಮಾರಣ ನಿಪುಣರೂ, ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಈ ದಿವ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ ನಾನಾ ಮುಖೇನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅವರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ತಾವೇ ಈ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವಿರತವಾದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಬಾಹುವೈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಪಾಡನ್ನೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಂಕರ್ಯಸಕ್ತರಿಗೆ ದೇವರು ಒದಗಿ ಬರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಈ ಮಹನೀಯರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವನು ಈ ಲೇಖಕದಾಸ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡದವರೆಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಂಡವನು. ದಾಸನು ನಡೆಸಿದ ಅಲ್ಪ ಗ್ರಂಥ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಕೇಳಿ, ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದವನನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಗುಣೈಕ ಪಕ್ಷವಾತಿಗಳಾಗಿ, ದಾಸನಿಗೆ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿದವರು. ಶಿಷ್ಯಾಗ್ರೇಸರರೂ, ಬುಧಾಗ್ರೇಸರರೂ, ಶಿಷ್ಯಾಚಾರ-ವಿಚಾರ ಸಂರಕ್ಷಕರೂ, ಆಗಿರುವ ಈ ಮಹನೀಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲಂಘಿಸಲಾರದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾನುರೋಧನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವೊದಗಿದುದು ಒಂದು ಪ್ರಸಾದವೇ.

ಪ್ರಕೃತ ಸಾರಾಂಶದ್ರಿಶ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಅದರೊಡನೆ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥವೂ ಸೇರಿದ್ದು ವಾಚಕರಿಗೆ ಮೂಲವನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯ ಭೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಓದಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗ ವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ ಮೊದಲು ೨ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಹತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಬೇಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೊರ

ಬರುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಮಾಲೋಲ ನೈಸಿಂಹನೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್ಯರ ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾ ಶಾಸನ ಮಾಡುವೆ.

ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ವಾದರೇಣುಃ

ದಿನಾಂಕ 1-2-1990

ಕಂದಾಡೈ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಆಂಗ್ಲಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗ,

ಕರ್ನಾಟಕ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು

ಧಾರವಾಡ

ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಶರಗೋಪಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ !

ಶ್ರೀಮತೇ ಸುಂದರಸೌಮ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗೋಪಾಲಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ವಿಚ್ಛಾಪನೆ

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನರವರು, ತಮ್ಮ ಚರಮದಂತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ತೆಯಸಾರವೆಂಬ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವಳು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ತನ್ನೂಲಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠರುಗಳ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನರವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮುಪಹಾಸಾರ್ಥವಿದು. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಹದಿನೆಂಟಾರ್ತಿ ತರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ ನಂಬಿಗಳ ವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಚರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಂಬಿಗಳು ಪರಮಕ್ಕವೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರಮ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೂ ಇವುಗಳೇ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿ ಯಾಚ್ಚಾನ್ ಎಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಹರ ವರದ ಗುರುಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ “ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿವಂದಮಣಮ್” - “ಯತಿರಾಜ ಮಹಾನಸ ಪರಿಮಳ” ಎಂದು ವ್ಯವದೇಶ.

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಕೂರತ್ತಾಳುನಾನ್, ಪರಾಶರಭಟ್ಟರ್, ನಂಜೀಯರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪಂಚಸ್ತವ, ಶ್ರೀ ಗುಣರತ್ನಕೋಶ, ಶ್ರೀಸ್ತವ, ಶ್ರೀಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ತಾವು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿನಾದಗಳು ತಲೆದೋರಿ, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರತಾರ್ಥಗಳೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತತ್ಸಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಶೇಷತಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನಾರ್ಥಗಳೂ ತಲೆ ದೋರುತ್ತವು. ಪರಮತ ಖಂಡನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಮತ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಸ್ವಮತದಲ್ಲಿಯೇ ಒಡಕುಗಳು ಉಂಟಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಸನವು ಏರ್ಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಅವತಾರದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಆ ಭಿನ್ನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಆಳವಂದಾರ್, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಅನುಮಿಸಿ ಬಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಸಂಶಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪರಮೋಪಕಾರವು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಅಕಿಂಚನರಾದ ನಾವು ಈಮತ್ತಿಗೂ

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಸ ಮಾರ್ಶಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವರಾಗಿದ್ದೇನೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾಧನವೆಂದು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಇದು ವಿಧೇಯಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆಯು ಆಚಾರ್ಯ ರಿಗೆ ನೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಇಂಥಹ ವಾದ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಚೇತನೋದ್ಧಾರಣ ಕೃತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಫಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅನವರತ ಪರಿಚಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುದಾಗಿ, “ನಿರ್ವಿಷ್ಯಂ ಯತಿಸಾರ್ಮಭಾಮವಚಸಾಂ ಅವೃತ್ತಿಭಿ ಯೌವನಂ”, ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಮತ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಶತದೋಷಣೆ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪಾದಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವನ್ನು ನಿಷ್ಕುಂಟಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ಜನ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಲ್ಲರಿ ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕಾಲಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಈಗಿನ ಕಾಲದವರೂ, ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥವು ಇದು ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನಭಾಗ (22 ಅಧಿಕಾರ), ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗ (4 ಅಧಿಕಾರ ಪದನಾಕೃ ಯೋಜನಾಭಾಗ (8 ಅಧಿಕಾರ), ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಭಾಗ (8 ಅಧಿಕಾರ) ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗವಾಗಿ, 32 ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ

ನೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ

“ಅಖಿಲ ಶ್ರುತೀಯಂ ರಾಮಾನುಜೀಯಂ” ಎಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಗಳಾದ ನಾವು ಸರ್ವ ದ್ವೈತಿ ಗಳಿಗೂ ಅಂದರೆ ಭೇದಾ ಭೇದ ಘಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ ವೇದಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲ್ಯ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಅನತಾರಾದ ನಮ್ರಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು ಇವುಗಳನ್ನು ದ್ರವಿಡ ವೇದವೆಂದು ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಅಳ್ವಾರುಗಳು ಏಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಸ್ನಾಹತ್ಕರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಭಕ್ತಿ ಪೂರಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿವು. ಸಂಪ್ರ ದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳು ಮೂಲ. “ಪರಮಪುರುಷನೈ ಉಳ್ಳಪಡಿಯೇ ಅಲ್ಲ ವಾರ್ ತಾಮೃತಮುಡೈಯ ತಿರುವುಳ್ಳ ತ್ತಾಲೇ ಅನುಭವಿವು ಅವ್ವನುಭವಜನಿತ ನಿರವಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯಾಲೇ ಅವನೈ ಅನುಭವಿತ್ವಪಡಿಯೇ ಪೇಶುಹಿರಾರ್” ಎಂದು ನಮ್ರಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುವಾಯ್ ಮೌಗ್ಗಿಗೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಪುತ್ರರಾದ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೈಪ್ಪಿರಾನ್ ಪಿಳ್ಳಾನ್ ಅವರು ‘ತಿರುವಾರಾಯಿರಪ್ಪಡಿ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿರುವಾಗ ಬರೆದಿರುವ ಅನತಾರಿಕೆಯಿದು

ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾಮಿಡಾತ್ಮಕವಾದ ಉಭಯ ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ವರಿಕರ್ಮಿತ

ವಾದದ್ದು ಈ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗಿಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದು.

ಅಂದಮಿಲಾಪ್ಯೇರಿನ್ಯಮರುಂದ ವೇರುಮ್, ಅಡಿಯೋಮೈ ಅರಿವುಡನೆಎನ್ನುಂಕಾತ್ತು
ಮುಂದೈವಿಸೈ ನಿರೈಮ್ನಯಿಲೊಡ್ರುಹಾದೈಮೈ ಮುನ್ನಿಲೈಯಾಂದೇತಿರಾತಮ್ ಮುನ್ನೇತೇರು,
ಮಂದಿರಮುಮ್ ಮಂದಿರತ್ತಿನ್ ವೈಯುಂಕಾಟ್ಟಿ, ವೈಪ್ಪಡುತ್ತಿವಾನೇತ್ತಿ ಅಡಿಯೈಕೊಳ್ಳು,
ತಂದೆಯೆನು ನಿನ್ ತನಿತ್ತಿರುಮಾಲ್ ತಾಳಿಲ್ ಎಲೈವೈತ್ತೋಮ್ ಶರಗೋಪನರುಳಿನಾಲೇ ||

(ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ-28)

ಎಂದು ಅಮೃತಾ ಸ್ವಾದಿನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಆನುಷ್ಠಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಮೇಲೂ ತಿರುವಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಂದ ಪಡೆದ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೇನು ದೇವತಾಂತರ ಭಜನ ವರಿತ್ಯಾಗವೇನು ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ ತಿರುಪ್ಪಾಣ್ಯಾವಾರ್ ಸಾಧಿಸಿರುವ 'ಅಮಲನಾದಿಸಿರಾನ್' ಪ್ರಬಂಧವೂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು "ಅಮಲನಾದಿ ಸಿರಾನ್", ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, "ವೇದಿಯರ್ ತಾಮ್ ವಿತ್ತುರೈಕ್ಕುಂವಿಳ್ಳೆವುಕ್ಕೈಲ್ಲಾಂ ವಿದೈಯಾಹುಮಿದು"-ವೇದಗಳನ್ನು ಅರಿತವರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳಿಗೆ ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೂ ಅದರ ಅರ್ಥಪ್ರತಿ ಪಾದಕವಾದ "ಅಮಲನಾದಿಸಿರಾನ್" ಪ್ರಬಂಧವೂ ಬೀಜವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ "ಪಾಣ್ ಪರುಮಾಳ್ ಪಾಡಿಯೋರ್ ಪಾಡಲ್ ಪತ್ತುಂ ಪ್ಪಮುರೈಯನ್ ಪೊರಳೆನ್ನು ಪರವುಹಿನ್ನೋಮ್" ಎಂದು "ಅಮಲನಾದಿಸಿರಾನ್" ಪ್ರಬಂಧವು ಅನಾದಿಯಾದ ವೇದಗಳ ಸಾರವೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಹತ್ತು ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ, ಶಿಯುಕ್ತಮಿತ್ರಮಲೈಹಳ್ಳಿ - ಋಜುಗಳಾದ ತಮಿಳು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರು ಮುಖವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ತಿಳಿವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂದು, 'ಪೊಯ್‌ಹೈಮುನಿಪೂಡತ್ತಾರ್' ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮೂಲಗಳು ಎಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

"ಇತ್ಯಂ ಶಾರೀರಕಾರ್ಥ ಕ್ರಮಮಿಹವಿಶದಂವಿಶತಿರ್ವಕ್ತಿ ಸಾಗ್ರಾ" ಎಂದು ದ್ರುಮಿದೋಪನಿಷತ್ತಾತ್ಪರೈರತ್ವಾಪಳಯಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಕ ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತು ಪಾಶುರಗಳೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಶಾರ್ವೇತನೇರಿಕ್ಕು (10 - 4) ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಹಾಡಿರುವ ಪಾಶುರಗಳೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ, ಆಚಾರ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮರು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, "ಇವೃರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಮ್ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯತ್ತೋಡೇ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಪರಿಚಯಂ ಪಡ್ಚೆನ ವ:ಪಾನ್ ಗಳುಕ್ಕು ನಿಲನಾಹುಮ್" ಎಂದು ತಾವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಂ ಪ್ರದಾಯವೊಡನೆ ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ

ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೇನೆ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ “ಮಾರಣ” ಮರ್ಮಿಯಮಾ ಇರಾಮಾನುಜನ್ ಭಾಷ್ಯಮುಮ್ ತೇರುಂ ಪಡಿಯುಕ್ಕುಮ್ ಶೀರಾ” - ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರ ವೇದವಾದ ತಿರು ವಾಯ್ಮೋಗ್ರಿಯನ್ನೂ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವನ್ನುಳ್ಳವರು, ಎಂದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಏತಾವತಾ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳೇ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ ಬೋಧಕಗಳು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾ ಚಾರ್ಯರುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತವೇದ, ದ್ರಮಿಡ ವೇದವೆಂಬ ಉಭಯ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿತ ಜ್ಞಾನರಾಗಿ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ವೇದಗಳೂ ವರಸ್ಪರ ಜೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವೇದದ ಆರ್ಥವನ್ನು ದ್ರಮಿಡವೇದವು ವಿಶದೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬೋಧಾಯನ ವೃತ್ತಿಗ್ರಂಥವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೂ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶಾರ್ಥ ಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಹಿರೆಯರ ಮಾತು. ಹೀಗೆ ಉಭಯವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನ ವನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಸಂಶಯದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನವು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಂಥರತ್ನವು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿ ಯಂ ವಿಜಯರಾಘವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರೊಬ್ಬರಿಂದ ಬರೆದು ಅಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಶ್ರೀ ಕೋಶವು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾಗವತರ ಪ್ರೇರೇವಣಿಯೆಂದಲೂ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನವರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮ ತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾಧೇಶಿಕನಾರವರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಅರ್ಥ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಈ ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಸನ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಅಚ್ಚಿಡಲು ಆವಕಾಶವಾಯಿತು “ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ಅನುಗ್ರಹವು ನಿಮಗಿದೆ ನೀವೇ ಬರೆಯಿರಿ” ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದಿವ್ಯಾದೇಶ ಶ್ರೀ ಮದಭಿನ ರಂಗನಾಥ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ವರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾಗ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾಸನು ವರಿವೂರ್ಣ ವಾತ್ರನಾಗಿ, ಹೆತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಪ್ರಬಂಧಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಹಯಗ್ರೀವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು

“ಅರಿಯಾಕ್ಕಾಲುತ್ತುಳ್ಳೇ ಆಡಿಮೈಕ್ಕಣ್ ಅನ್ಪುಶೆಯ್ವಿತ್ತು ಅರಿಯಾ ಮಾಮಾಯಡಿತ್ತಯೇನೈ ಮೈತ್ತಾ ಯಾಲ್” ಎಂಬಂತೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಸರಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರೋಭಯ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಗೋಷ್ಠೀಪುರು ಸುಂದರ ಸೌಮ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರ ದಿವ್ಯಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಚಕ್ರಾಂಕಿತನಾಗಿ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಅವರ ವಾದಪದ್ಧತಿಯೇ ಆತ್ಮ ರಕ್ಷಾಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದವನು ಈ ಚೇತನನು. ಆ ಆಚಾರ್ಯರವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನೂ ಅವರ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕರಿಸಿ, ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಭರವನ್ನೂ ಅವಾದಪದ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯಧನ್ಯರಾದ, ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪಿತೃವರೈರಾದ ಸರಗೂರು ಮಾಡಭೂಷಣಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಸೇವಾಸಮರ್ಪಿತ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವನು ಈ ದಾಸನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಉಧ ವೇ ಪುತ್ರೇಂಕೋಟ್ಟಿಕಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರಾಂತಕ ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೈಸಂಹಾಸ್ಥಾನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಮತ್ತರಮಹಂಸೇತ್ಯಾದಿ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂಜಿನೀರು ಅಳಗಿಯ ಶಿಂಗರ್ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾರದೋಧಿನಿ ಮತ್ತು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮುನಿವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ "ಸಾರತಾತ್ಪರ್ಯ ಕೌಮುದಿ" ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿ ದಾಸನು ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಣ ಭಾಗಗಳು ಆಚಾರ್ಯಾನು ಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭಿಸಿರುವು. ದೋಷಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ದಾಸನದು. ಪಂಡಿತರು ಆ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದರೆ ದಾಸನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮುಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸದವಕಾಶವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಆಚಾರ್ಯರ ತಮಿಳು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವರಿವರ್ತನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದು ಅರ್ಥವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ಲಿಷ್ಟಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾವಾರ್ಥಗಳೂ, ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ವಿಷಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುವವೆಂಬುದು ದಾಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ವಾಕ್ಯಗಳು ಬಹಳ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಚಕ್ಕು ಚಕ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದ ಪೆದಕು ಉದಾಹರಣೆ, "ನಿರ್ದಿ" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ "ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇದನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಸರಿಯಾದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಓದಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲೆರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚಿಡಲು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನರವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವು ಬಹಳ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಗೂರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಸಭೆಯವರೂ, ಪ್ರಕಾಶನಗರ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭೆಯವರೂ, T. T. D. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ದಾಸನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮಂದಗಾಯೀ ಶ್ರೀ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಆಸಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯರೂ, ದಾನಿಗಳೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಅಚ್ಚಾಗಲು ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ಕೋಶದ ಮಾತೃಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ವೇತಪಾರಣ ನಿಮಿತ್ತ ಅಂತರ್ಯಾಮ್ಯಾರಾಧನವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಬಂದು ದಾಸನ ಸಹ ಧರ್ಮಚಾರಣಿಯೂ ಬಹಳ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವಳಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ದೀರ್ಘಸಮಂಜಸ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಮಂಗಳಗಳನ್ನೂ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟ 'ಅವಿನಾಶ್ ಪಿಂಟರ್ಸ್' ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥಾಪಿತಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತರು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ “ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ”ಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭ. ಪರಮಹಂಸ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ರಾಮಾನುಜ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕನಾರವರಿಗೂ, ಅವರ ನಿಯಮನವನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಂಡಿತ ಮಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿದ್ವಾನ್ ಸ. ಮಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವರದಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವ್ರಣಾಮಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಲಾಗ್ರ ವಾಗಿ ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡಿ ‘ಆಭಿನಂದನ’ ಶ್ರೀಮುಖಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉಭ. ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಉಭ ವೇ. ಡಾ|| ಎನ್ ಎಸ್ ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೂ ದಾಸನ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಗಳಾದ ಅನಂತ ವ್ರಣಾಮಗಳು

‘ಕಲೌಖಿಲುಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನಾರಾಯಣ ವರಾಯಣಾಃ, ಎಂದು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ವರಾಯಣರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಓದಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸದರೆ ಭಗವಂತನ ಚೇತನೋದ್ಧಾರಣ ಕೃತ್ಯವು ದಾಸನ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಿದುದು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇಶಿಕೋ ನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯಾತ್ ತದ್ವಕ್ತಾತ್ ಸಾತ್ವಿಕೋಜನಃ |
ತಪ್ತಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಬಂಧೋಽನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿನಾಸ್ತಿ ಮಹೀತಲೇ ||
ಯತ್ಪದಾಂಭೋರುಹಧ್ಯಾನ ನಿಧ್ಯಸ್ತಾಶೇಷಕಲ್ಮಷಃ |
ವಸ್ತುತಾಮುಪಯಾತೋಽಹಂ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಂ ಭಜೇ ||

ಪ್ರಮೋದಸಂ ಮೇಷಮಾಸ
ಆರಿದ್ರ್ಯ

ಅಚಾರ್ಯಪದರೇಣುಃ

ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣ ಮಾಚಾರ್ಯದಾಸಃ

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀ ಶರಗೋಪನಾಥ ಯಾಮುನ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಸಮರ್ಪಣಮ್

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರೋ ಭಯವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ,
ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಧಾರಣ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ದೇಶಿಕದರ್ಶನ ವಿಜಯ ಧ್ವಜ

ಶ್ರೀ ಸುಂದರಸಾಯ್ಯ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕ

ಶ್ರೀವಾದವದ್ವ ಸೇವಾಸಮುಧಿಗತೋಭಯವೇದಾಂತಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಾಸುಷ್ಠಾನನತಾಂ

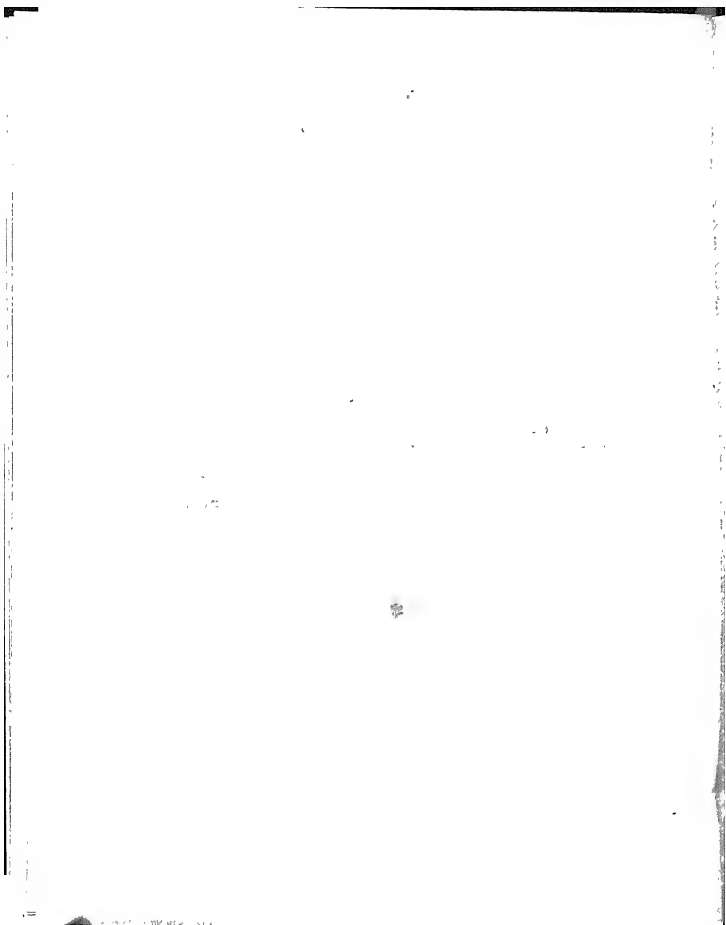
ಶ್ರೀಮತಾಂ ಶ್ರೀನಿಸಾಸಗೋಪಾಲಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾನಾಂ

ಶ್ರೀನಾಡಪಟ್ಟಣೋಃ ತತ್ತನೂಜೇನ ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣದಾಸೇನ ಸಾದರಂ ಸಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಂ ಸಮರ್ಪಿತಮಿದಂ

ಸವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಶ್ರೀ ಕೋಶಂ, ವಿಜಯತೇಜಮಾಮ್

ಪ್ರವೋದೂತ ಮೇಷ ಶುಕ್ಲ ಆರಿದ್ರಾ

29-4-1990

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ಶಶಗೋಪಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾನಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ

ವೇದಾಪಹಾರ ಪರಿತಪ್ತ ಚತುರ್ಮುಖೇನ
 ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿತೋಹಯಮುಖೇನ ವಿಶುದ್ಧ ವೇದಾನ್ |
 ಪ್ರೋವಾಚಯಃ ಪ್ರಥಮತಃ ಕಮಲಾಸನಾಯ
 ಆದ್ಯೋಗುರುವಿಜಯತೇ ಸ ರಮಾಹಯಾಸ್ಯಃ ||

ಸಂಸಾರ ಸಾಗರ ನಿಮಗ್ನ ಸಮಸ್ತಜಂತು
 ಸಂರಕ್ಷಣಾಯ ನಿಗಮಾಂತ ಗುರುರ್ದಯಾಲುಃ |
 ಮಂತ್ರತ್ರಯಾರ್ಥ ವಿವೃತಿಂ ವಿರಚಯ್ಯನಾವಂ
 ಸಂರಕ್ಷತಿಸ್ಮ ಹೃದಯೋಜ್ವಲ ವಾಚಿವಕ್ರಃ ||

ನಿಗಮಾಂತ ಗುರುಂ ವಂದೇ ಭವಸಾಗರ ತಾರಕಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾಖ್ಯ ಗ್ರಂಥರತ್ನೇನ ದೇಹಿನಾಮ್ ||

ದೇಶಿಕೋನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯಾತ್ ತದ್ಭಕ್ತಾತ್ ಸಾಕ್ಷಿಕೋಜನಃ |
 ತಪ್ಪ್ರಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಬಂಧೋನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿಮಹೀತಲೇ ||

ವಿಗಾಹೇನಿಗಮಾಂತಾರ್ಯ ವಿಷ್ಣು ಪಾದ ಸಮುದ್ಭವಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾಖ್ಯಂ ತ್ರಿಸ್ತೋತಸಮಕಲ್ಮಷಮ್ ||

ಅವಿಜ್ಞಾತಂ ವಿಜಾನತಾಂ ವಿಜ್ಞಾತಮವಿಜಾನತಾಮ್ |
 ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಾಖ್ಯಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಸ್ತು ಮೇಹೃದಿ ||

ಶ್ರೀ:

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ಶತಗೋಪಾಯ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
 ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಕುಮಾರನಯಿನಾರಾಚಾರ್ಯರು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದುದು.
 ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಃ ಕವಿತಾರ್ಕಕ ಕೇಸರಿ |
 ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಃ ರೋಮೇ ಸನ್ನಿಧತ್ತಾಂ ಸದಾಹೃದಿ ||
 ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೃಪೆಮಾಡಿದುದು.
 ರಾಮಾನುಜ ದಯಾಪಾತ್ರಂ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಭೂಷಣಮ್ |
 ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಂವಂದೇ ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕಮ್ ||
 ಪಿಳ್ಳೆ ಲೋಕಾಚಾರಿಯರ್ ಕೃಪೆಮಾಡಿದುದು.
 ಶೀರೊನ್ನು ತೂಪುಲ್ ತಿರುವೇಂಗಡಮುಡೈಯಾನ್
 ಪಾರೊನ್ನಚೊನ್ನ ಪುನೊಗ್ರಿಯುಳ್ - ಓರೊನ್ನು
 ತಾನೇ ಆಮೈಯಾದೋ ತಾರಣಿಯಿಲ್ ವಾಳ್ವವಾಕ್ಕುರ್
 ವಾನೇರಪ್ಪೊಮುಳವುಮ್ ವಾಳ್ವು.

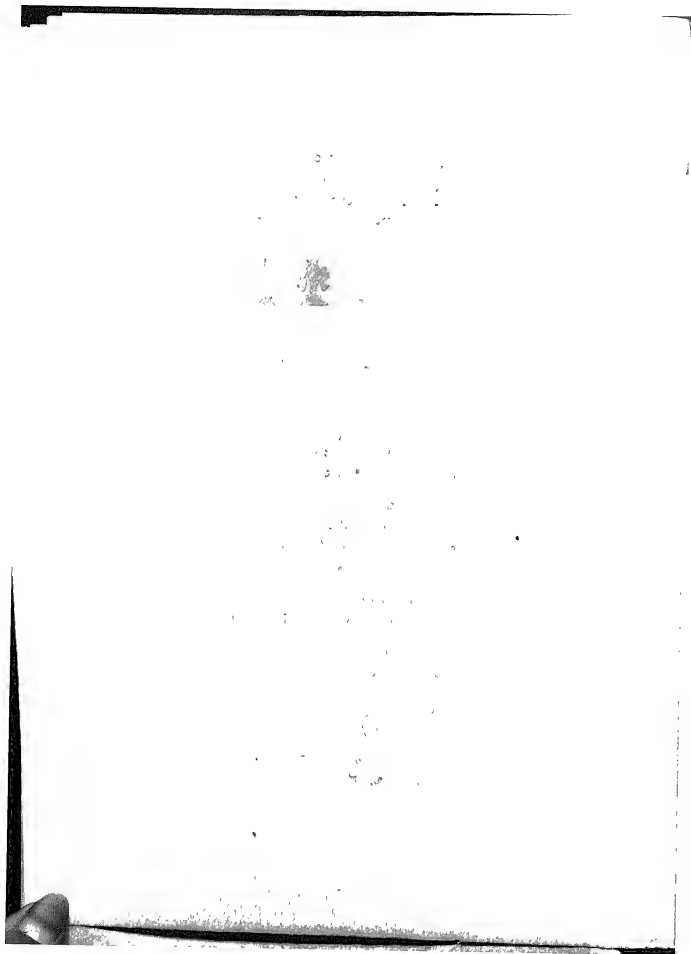
ಶ್ರೀ ಗುರು ಪರಂಪರಾ ಸಾರಃ

ಗುರುಭ್ಯ ಸ್ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋವಾಕಮಧೀನುಹೇ |
 ವ್ಯಾಖ್ಯೇತುಮೇಚತತ್ರಾಧ್ಯಾ ದಂಪತೀ ಜಗತಾಂಪತೀ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ಶತಗೋಪಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀ ನಂದರಸಾಮ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ
 ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಾಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
 ಅಸ್ತದ್ಗುರು ಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ |

(ಸಾರ 'ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಾಖ್ಯಾನ್')

ಉಪೊದ್ಘಾತಃ - ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯೂ, ಪರಮಾತ್ಮಾರಾಧಕನೂ, ಅವಾಪ ಸಮಸ್ತಕಾಮನೂ, ಆದ
 ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ರೇತುತ್ವವು ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಕೈದಿಪವನು ತೋರಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಿ

ಸಲು, ವೇದ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ತ್ವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗಿಲುಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ನಾರದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರಾಶರ ಶುಕ ಶಂಕರಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶ್ರೀಯುಃ ಪತಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಗಿ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾರೂಪಿಯಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟವರಪ್ರದನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ತನ್ನ ಘಂಟೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಅಳವಂದಾರ್, ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರಶ್ವತಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲ್ಯ, ರೋಚಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅವತಾರದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ “ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರತ್ನವನ್ನು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನದಲ್ಲಿ ತತ್ವ, ಹಿತ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ ಯಥಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವೆಂಬ ಸುಲಭವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನಗಳೊಡನೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಸರ್ವರೂ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಭಗವದನುಭವರೂಪವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವರು “ಯಚ್ಚೇಹಾಸ್ತಿ ತದನ್ಯತ್ರ ಯನ್ನೇಹಾಸ್ತಿನತತ್ಕೃಚಿತ್” (ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳೇ ಬಾಕಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದಾಗಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯವರ್ಮರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಈ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ “ಗುರುಪರಂಪರಾ ಸಾರ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ, ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಕ್ಕೆ ನೇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದನ್ನು ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಗುರುಪರಂಪರಾಭಜನ

ಪ್ರಾರಂಭಿಕಗ್ರಂಥವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನರಿಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಮಹಿಷಮುಂಗಳವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ ಎಂದು ಗುರುಪದಂಕರೂ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವನ್ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ಗುರುಭ್ಯಃ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಬಂಧಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಗಳಾಚಾರಯುಕ್ತಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಪ್ರಯತಾತ್ಮನಾಮ್ |

ಜಪತಾಂಜುಹೃತಾಂಚೈವ ವಿನಿಶಾತೋನ ವಿದ್ಯತೇ ||

ಎಂಬುದು ಸ್ತುತಿವಚನ. ಅಂದರೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗುರುದೇವತಾ ನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಆಚಾರ ವುಳ್ಳವರೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಜಪಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶುದ್ಧರೂ ಆಗಿರುವವರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಮರು ಗುರುದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರುಭ್ಯ ಆತ್ಮಾದಿ : ತುಗೆ ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನ.

ಪೊಯ್ ಹೈನುನಿ, ಪೊದತ್ತಾರ್, ಪೇಯ್ಯಾರ್ ತಣ್‌ಪೊರು ನಲ್‌ವರುಂ ಕುರುಕೇರ್, ವಿಷ್ಣು ಶಿಕ್ಷನ್ ತುಯ್ಯಕುಲಶೇಖರ್, ನಮ್ಮಾಣನಾರ್, ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊಡಿ, ಮಗ್ಗಿಶೈವಂದ ಶೋತಿ |

“ಗು” ಶಬ್ದ ಸ್ವಂಧಕಾರಸ್ಕಾತ್ “ರು” ಶಬ್ದ ಸ್ವನ್ನಿ ರೋಧಕಃ |

ಅಂಧಕಾರನಿರೋಧಿತ್ವಾತ್ ಗುರುರಿತ್ಯಭಿಧಿಯತೇ ||

ಎಂಬುದು ಗುರುಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನ. ಆದಾಗ ಆಚ್ಚಾನವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು (ಗುಶಬ್ದಾರ್ಥ.) ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು (ರು ಶಬ್ದಾರ್ಥ) “ಗುರು” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ-ಅನರ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ, ನವೋದವಾಕಮ್ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಧೀನುಹೇ-ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥ. ಗ್ರಂಥ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನಗಳು ಬಹಳ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡುವುದೇ ಪರಿಹಾರ ತದ್ಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಪರ್ಮಿತ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ತತ್ವಾದ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತತ್ರ - ಆ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಆದ್ಯ-ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಬ್ಬರು, ಜಗತಾಂಪತೀ-ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವರುಗಳೇ, ದಂಪತೀ-ಪತಿಜಾಯಾರೂಪವಾದ ಮಿಥುನವು. ಅವರನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ (ಶರಣವಾಗಿ) ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ “ಜಗತಾಂ ಆದ್ಯ” ಎಂದು ಅನ್ವಯಮಾಡಿ, ಆ ಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತರು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಅವರೇ ಜಗತಾಂಪತೀ-ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಶೇಷಿತ್ವವು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತವೃತ್ತಿ. ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರೂಡಗೂಡಿದ್ದುದು. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದರೆ (ಈಶ್ವರರಾದರೆ) ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷವು (ಒಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕೇಳದೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ದೋಷ) ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ “ದಂಪತೀ” ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯರಾಗಿ, ಐಕರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣಭೂತನು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮತ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಿಥುನವೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷಳಾಗಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದಾಳು. ಈ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತತ್ತ್ವವು “ದಂಪತೀ” ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಆದ್ಯದಂಪತೀ” ಎಂದು ತತ್ತ್ವವೂ “ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯೂ (ಒತ) “ಜಗತಾಂಪತೀ” ಎಂದು ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯೂ ತದಾಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಆಚಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ :

ಪೊಯ್ ಹೈನುನಿ ಪೊದತ್ತಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅನಂತರ ಮೇಳಗಳು ಸಮುದ್ರಜಲವನ್ನು ಹೀರಿ ಸರ್ವೋಪಜೀವ್ಯವಾದ ತಣ್ಣೀರಾಗಿ ಸುರಿಸುವಂತೆ, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಇವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಶರಣಾಗತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಷ್ಟೆವೂ ಇದೆ.

ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾ ಮರೈವಿಳಂಗವಾಳ್ಳೇಲೇಂದು ಮಂಗೈಯರ್ ಕೋನೈನಿವರಗಳ್ ಮಹಿನ್ನ ಪಾಡು |
ಶೈಯ್ಯ ಶಮಿಳ್ ಮೂಲೈಗಳ್ ತಳೆಯಮೋದಿ, ತೈಳಿಯಾದ ಮರೈನಿಲಂಗಳ್ ತಳೆಹಿನ್ನೋಮೇ ||

ಪೊಯ್ ಹೈಮುನಿ— ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿದ ಆಳ್ವಾರ್, ಪೂದತ್ತಾರ್ - ಭೂತದಂತೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾದ ಭೂದತ್ತಾಳ್ವಾರ್, ಪೇಯಾಗ್ರಾರ್ - ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರು, ತಲ್ಲೇನರು ನಿಂದರ್ಥ.

ತಪ್ಪಾಪೊರುನಲ್ಲರುಂ ಕುರುಕೇತನ್ — ತೀತಳವಾದ ತಾಮ್ರ ಪರ್ವೆ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿದ, ಕುರುಕಾ ಪುರಿಯ "ಅಧೀಶನಾದ ಆದಿಪ್ಪಿರಾನ" ಅವತಾರಭೂತರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತನ್ - ವಿಷ್ಣು ಧ್ಯಾನಪರರಾದ ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್, ತುಯ್ಯಕುಲಶೇಖರನ್ - ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ವಶದ್ವಿಯುಳ್ಳ ಕುಲಶೇಖರಾಳ್ವಾರ್, ನಮ್ಪಾಣನಾದನ್, - ನಮ್ಮ ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರಿಗೆ ಮುನಿವಾಹನರೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ತಮಗೆ ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರ್ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ರಂಗನಾಥನು ದಯಪಾಲಿಸಿದುದರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಮ್ - ಎಂದು ಆವರೋಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ತೊಂದರೆದೊಪ್ಪಿಡಿ - ಭಕ್ತರ ಪಾದಧೂಳಿ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಪಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಳ್ವಾರ್. ಮುಗ್ರಶೈವಂದ ಶೋದಿ-ತಿರುಮುಗ್ರಶೈವ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿದ ಜ್ಯೋತಿ ರೂಪರಾದ ಆಳ್ವಾರ್ ಒಂದು ಸಲ 'ಪೆರುಂಬುಲಿಯೂರ್' ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಯಾಗ ದೀಪ್ತಿಕರು ಮುಞ್ಜಾನಿಯಾದ ಇವರಿಗೆ ಅಗ್ರ ಪುಜೆಮಾಡಲು, ಶಿಫಾವಾಲಂಧಹ ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲು, ಆಗ ಈ ಆಳ್ವಾರನರು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಈ ಆಳ್ವಾರನರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವಚಾರಕ್ಕಾಪ್ಪವಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಮುಗ್ರಶೈವಂದ ಶೋದಿ, ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ ಮರೈವಿಳಂಗ ವಾಳ್ವೇಲೇಂದುಮ್ ಮಂಗೈಯರ್ ಕೋನ್-ಇಲ್ಲಿ ತಿರುಮಂಗೈ ಯಾಳ್ವಾರನನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ತ್ರೀ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಾಡಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರ ಹತ್ತಿರ ಸಿಗುವ ಪಣ ಕಾಸುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲ ಇವ ರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ತಿರುವಾಲಿ ತಿರುನಗರಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಚಾವತಾರದಿಂದ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಮಾರುವೇಷದಿಂದ ಇವರ ಎದುರಿಗೆ ತೋರಲು, ಈ ಆಳ್ವಾರನರು, ತಮ್ಮ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೆದರಿಸಿ, ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೀಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಎಳೆದರು. ಆಗ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವು ತಪ್ಪಾರಿಯು ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗಿ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೋಚಿಸಿ, ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು "ವಾಡಿನೇನ್ ವಾಡಿ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಹಾಡಿದರು. ಇದೇ "ಪೆರಿಯತಿರುವೋಗಿ" ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಂದ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವಮಷ್ವಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಆಳ್ವಾರನರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ನೇದವು ಉಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು, "ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ ಮರೈವಿಳಂಗ" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ "ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ ಮರೈ ವಿಳಂಗ" ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು "ಎನಿವರಹಳ್ ಮಹಿನ್ನ ಪಾಡುಮ್" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಟ್ಟರೆ,

ಇನ್ನತ್ತಿಲಿ ರೈಂಜುತಲಿ ಲಿಶೈಯುಂವ್ವೇತ್ತಿಲಿ ಕಳ್ಳಾದಪಲ್ಲಾರವಿಲಿ ರಾಗಂಮಾತ್ತಿಲ್ |

ತನ್ನತ್ತಿಲಿ ನೈವಿಲಕ್ಕಲ್ ತಹವೋಕ್ಕತ್ತಿಲ್ ತತ್ತು ವತ್ತೈಯುಂಱುಲ್ದಲಿ ತನೈಯ್ಯಾಕ್ಕಲ್ |

ಈ ಹತ್ತು ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ ಹಾಡಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು, ವೇದಗಳ ಉಪಪೂಜಣ - ಅಂದರೆ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಹ ಶೈಯ್ಯತಮಿಗ್ರಮಾಲೈಹಳ್ - ಮುಜುವಾದ - ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳನ್ನು, ನಾನಾ ತೆಳಿಯ ಪಿಡಿ - ನಾವು ಅರ್ಥಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಲ್ಲದೆ ಗುರು ಮುಖೇನ ಆಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ತೆಳೆಯಾದ ಮರೈ ನಿಲಂಗಳ - ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗದ ವೇದ ಭಾಗಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಳಿಹಿನೋವೇ - ನಿಶ್ಚಯ ಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಾದಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ವೇದದ ಅರ್ಥಗಳ ಉಪ ಬೃಂಹಣಗಳು - ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಉಪಪೂಜಣ ತಮಗಳೆಂದೂ, ಇವುಗಳೂ ವೇದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ತಿಳಿವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದೂ, ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಬಾಕಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಆಳ್ವಾರು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ತಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮನ್ನು 'ಶಂದಮಿಹುತಮಿಗ್ರಮರೈಯೋನ್' ಭಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಂಟಿದ ದ್ರಮಿದವೇದವನ್ನು ಆಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವನು - 'ದ್ರಮಿದ ಶಾಮಾಧ್ಯಾಯೀ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಿಂದ, ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎಂದು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಇದು. "ತದು ರುಭೈತ್ತ" ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರು, ಅನುಸಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವರನ್ನು "ಪೊಯಾಹೈಮುನಿ ಪೂದತ್ತಾರ" ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಗ್ರಂಥಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, "ತಣ್ ಪೊರುನಲಾವರುಂ ಕುರುಕೇಶನ್" ಎಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಮಧುರಕವಿಯಾಳ್ವಾರರವರ "ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಟೆ" ಯನ್ನು "ಇನ್ನತ್ತಿಲ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. "ಯಸ್ಯದೇವೇ ಪರಾಭಕ್ತಿಃ ಯಥಾದೇವೇತಥಾಗುರೌ | ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯಕ "ತಸ್ಮೈತೇ ಕಥಿತಾತ್ಮರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಂಶೇಮಹಾತ್ಮನಃ" ಎಂದು ಈ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳೂ, "ತಸ್ಮೈತೇ ಅಕಥಿತಾತ್ಮರ್ಥಾಃ" ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳೂ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರಿಸುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ರೂಪವೆಂದು, ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ (ಭಾಷ) ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಧುರಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು "ಇನ್ನತ್ತಿಲ್" ಇನ್ನೊಂದುದಲಿಲ್ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಅಜ್ಞಾನಧ್ಯಾಂತ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ನ್ಯಾಸವಿಂಶತಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು.

"ಇನ್ನತ್ತಿಲ್", ಅನಂದರೂಪವಾದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ, ಮಧುರಕವಿಗಳು "ಕಣ್ಣಿನಾ ತಿರುತ್ತಾಂಬು" ಪ್ರಬಂಧದ ಮೊದಲನೇ ಪಾಶುರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ; "ತೆನಾಕುರುಣೂನಂಬಿ ಎನ್ನಕ್ಕಾಲ್ ಅಣ್ಣಕ್ಕುಮಾ ಅಮು

ಅನ್ಯರೈವತರಿಕ್ಕು ಮಾಯುನ್ನಿ ರ್ಕ ವರುನುರೈಹಳ್ ತಮಿಘ್ತಿಯಾದಾನ್ ತಾಳೇಕೊಂಡು | ತುನ್ನತ್ತ
ಮದುರಕವಿ ತೋನೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಂ ತೊಲ್ವಳ್ಳಿಯೇ (ತೊಲ್ವಳ್ಳಿಯೇ) ನಲ್ವಳ್ಳಿಗಳ್ ತುಣವಾರ್ ಕಟ್ಟೇ ||

ದೂರುಮಾ ಎನ್ನಾ ವುಕ್ಕೇ" ಎಂದೂ ಎರಡನೇ ಪಾಶುರದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ನಾವಿನಾಲ್ ನವಿತ್ತಿ ನ್ನಮೆಯಾದಿನೇನ್" ಎಂದೂ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಅವರ ನಾಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರೆ ಆನಂದವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದು ವಿವೇಚಿತ. "ಇರೈಂಜುದಲಿಲ್" ಅವರ ಪಾದಸಮಾತ್ರಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಇದು "ಮೇವಿನೇನ್ ಅವನ್ ಶೋನ್ನ ಡಿಮೆಯಾಮೈಯೇ" ಎಂಬುದರ ಅನುವಾದ. "ಇಶೈಯುಮ್ ಪೇಟ್ಟಿಲ್" ನಾವು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, "ತೇವುಮಟ್ಟುಂಯೇನ್" ಎಂದು ಆಳ್ವಾರೇ ಇವರ ದೇವರು. "ನೆಯ ಕೋಲತ್ತಿರುವುರು ಕ್ಯಾಣ್ಣನ್ ನೇನ್ ಪರೆಯವಣ್ ಕುರುಹೂರ್ ನಡರ್ ನಂಬಿಕ್ಕಾಳುರಿಯನಾಯ್" ಎಂದು ಆಳ್ವಾರರವರ ದಾಸನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅವರ ಅಭಿಮತ ವಿಷಯವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂಬುದು ಮಧುರಕವಿಗಳ ಪುರುಷಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯ. ಇದ್ದಾಗಲೂ ಪಲ್ಲುರವಿಲ್ ಬಿಡದೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಂಧುತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಅನ್ಯೆಯಾಯ್ ಅತ್ತನಾಯ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇರಾಗಮ್ ಮಾಟ್ಟಿಲ್-ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆನ ಬಿಡುವುದು. "ನಂಬಿನೇನ್" ಮದವಾರೈಯುಮ್ ಮುನ್ನೇ ಲಾಮ್ - ಅಡಿಯೇನ್ ಶದಿರೈನಿನೇ" ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿದು. ತನ್ ಪೆತ್ತಿಲ್ - ತನ್ನ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇದು "ನಿನ್ನುತನ್ ಪುಡುಳ್ಳು ವಿತ್ತವರುಳಿ ನಾನ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ. "ನಿನ್ನುತನ್ ಪುಡುಳ್ಳು ವಿತ್ತವರುಳಿ ನಾನ್" ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿದು. ತನ್ನ ವಿಷಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇದು "ಅಭಿಕ್ಕಾಂಕಡಿರ್ ಇವೈಲಕ್ಕಿನ್ಲಾ ಮಿಕ್ಕದೇ" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಉಣ್ಣಿರು ದಡಿಲ್ ಲೇಕ್ಕಾಂಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು, "ವೇದತ್ತಿವುಳ್ಳಿರುಳಾ ನಿರುಪ್ಪಾಡಿ ಎನ್ನೇಂಜುಳ್ ನಿರುತ್ತಿ ನಾನ್" ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿದು. ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಆದಾಗ "ಶಂ. ಲಾ ನನ್ನಾ ಪತ್ತಿರುತ್ತಿಪ್ಪಣಿಕೊಳ್ಳಾನ್ - ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಹತ್ತು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರೈವ ತರಿಕ್ಕುಮಾ ಆಯಿನ್ ನಿದಿ - ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ ಆತನಾರ ಮಾಡುವ ಗೋಪಾಲನು, ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅರುನುರೈ ಹಳ್ ತಮಿಘ್ತಿಯಾದಾನ್ ತಾಳೇಕೊಂಡು, ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗದ, ವೇದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ತಮಿಘ್ತು ಪ್ರಬಂಧಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಳ್ವಾರರವರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ; "ಎನ್ನಪ್ಪನಿಲ್ ಇಡ್ಲೆ ತ್ತೆನಕುರುಹೂರ್ ನಂಬಿ ಎನ್ನಕ್ಕಾಲ್" ಎಂಬ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ ತುನ್ನತ್ತ-ಪ್ರಥಮ ಪರ್ವನಿಷ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ, ಆದಾಗ ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ವಾಪಸವನಾಗಿ, ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿಪ್ರಯೋಗ ಹರಿಯುವ ಭಕ್ತಿಗ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಪಾಪಗಳಿಲ್ಲದ, ಮಧುರಕವಿ - ಚರಮ ಪರ್ವ ನಿಷ್ಕಾಪ್ರಯೋಗ ವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸಿ "ಮಧುರಕವಿ" ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಆಳ್ವಾರರವರು, ತೋನೈ ಕ್ಯಾಟ್ಟುಮ್ - ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ, ತೋಲ್ವಳ್ಳಿಯೇ ಅನಾದಿ ಯಾದ ಮಾರ್ಗವೇ, ತುಣವಾರ್ ಹಳ್ಳು - ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಇಯಸಬೇಕೆಂಬ ಧೃಢವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ತೆಳ್ಳವಾಗಿ ನೆಲೆವಾಗುವುದು - ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವೆಂಬ ಮಾರ್ಗಗಳು

ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪದವಿಯು ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಹಾಗೆಯಾಗಿ ಸಾರಾದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತ ಪದವಿಯು ಆಚಾರ್ಯನಿಮಾತ್ರಯಣವನ್ನು, ಅನಾದಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವೇ

ಅಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣ ಗುರುಪರಂಪರಾನು ಸಂಧಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ
ಪಾಪಿಷ್ಠಃ ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಶ್ಚ ಪುಣ್ಯಕೃತ್ | ಆಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಮುಕ್ತೌ ತಸ್ಯಾಧಾಚಾರ್ಯ
ವಾನ್ ಭವೇತ್ || ಎನ್ನು ಆಚಾರವತ್ತೆಯೇ ಸರ್ವರುಳ್ಳಂ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣ ಮನ್ತ್ರರುದಿಯಿಟ್ಟಾರ್‌ಗಳ್.

ವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉದವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ - ಆಚಾರ್ಯ
ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಹೂಂದಬೇಕು. ನಂಜರ ಅವು
ಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದದ
ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು, ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವು ಅನಾದಿ
ಯಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು, ಅನ್ನವೇ ಪ್ರಾಣ ಎಂಬಂಕೆ ಕಾರಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು
ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು

ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ 10 ವಿಧ ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ
ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣವು ಅವಶ್ಯಕ-ಪಾಪಿಷ್ಠ : ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ
ಸಂಬಂಧವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣವೆಂದು ಸ್ತುತಿಕಾರರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಪಾಪಿಷ್ಠ : ಬಹಳ ಪಾಪ ಮಾಡಿದ, (1) ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಶ್ಚ - ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುವೂ ಕೂಡ, ಚಕಾರವು ಆಚಾರ್ಯ
ವತ್ತೆಯು, ಬಹಳ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. (2)-ಪುಂಡರೀಕಶ್ಚ ಪುಣ್ಯಕೃತ್ -
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ ಪುಂಡರೀಕನೂ, ಇಲ್ಲಿ ಚಕಾರವು ಕೇವಲ ಪುಣ್ಯವೇ, ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ
ಮೋಕ್ಷಕಾರಣವಾಗಲಾಗದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಆಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಮುಕ್ತೌ - ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣ
ದಿಂದ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ತಸ್ಯಾಧಾಚಾರ್ಯವಾನ್ ಭವೇತ್ - ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲೇ
ಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಜ್ಞಾನರೂಪ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ,
ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕ್ರಮ.

ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು, ಪ್ರಯೋಜನಪಡುತ್ತದೆ,
ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯವತ್ತಯಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಪ್ರಯೋಜಕೇ ತೃತೀಯಾ) ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಪಾಪಿಷ್ಠ : ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯಿತ ಪಾಪಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಪುಂಡರೀಕ : ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿನಿರ್ದೇಶದಿಂದ ಅತಿ
ಶಯಿತ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಎಂಬುದು ದ್ರೋತವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಕ್ಷತ್ರಬಂಧೂ ಪಾಪಾನ್ (ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು)

ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶದವನಾದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರರ ರಕ್ಷಣೆ
ಗೋಸ್ಕರ ನೀಚ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು ಎಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
ಅವನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಅವರ ಹಣಕಾಸುಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು
ಗೃಹಸ್ಥ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ನಾರದರು ಅವನಿರುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬರಲು, ಅವರನ್ನು
ಹೊಡೆದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಡವೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ, ಅವರು ಇವನನ್ನು ಕೃಷಿಯಿಂದ

ಮುಮುಕ್ಷುವುಳ್ಳಾಚಾರ್ಯವಂಶಂ ಭಗವಾನಳವುಂ ಶಬ್ದವನುಸಂಧಿಕ್ತವೇಣು ಮೆನ್ನೋದಪ್ಪಟ್ಟಿದು.
 “ತಮಿಮಂ ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಮಾಚಾರ್ಯಂ ಪಿತರಂ ಗುರುಂ” ಎನ್ನುಂ, “ಮಮಾಪ್ಯಪಿಲಲೋಕಾನಾಂ

ಆದ ಕಾರಣ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣ ಆ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೇ ವಿನಹ, ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಇರಬೇಕು ಈ ಎರಡು ಉಪಪಾಠ್ಯಗಳು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ .-

ಸದಾಚಾರ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಪ್ರೇಮವು, ಆ ಆಚಾರ್ಯನು ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನಂತ ಮಹಾಪರಾಧಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧವಾದ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಪರ, ಅನಂತ ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲು ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಸಿಗದ ಪರ್ಯಂತ, ವಿಳಂಬವುಂಟು ಆದ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲಾ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೂ ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯನಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು, ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯರ್ಥ ಭಕ್ತಿಯು ಇರಬೇಕು ಇದೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗ ಕಾರಣ

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗರಿವಾಗ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಸಂಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದು ಇದಕ್ಕೆ ನಮಾಧಾನ ಯಥಾಧಿಕಾರ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು ಸದಾಚಾರ್ಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಪರಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರವು. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾಕ್ರೋಧರ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ, ಈ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿವಾಕವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ ಎಂಬ, ಆ ಸದಾಚಾರ್ಯನು ಗ್ರಹವು ಅವಶ್ಯಕ. ಅಂಥಹ ಅನುಗ್ರಹವು ಆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಆದ ಕಾರಣ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ “ಯಮೇ ವೈಷವಣುಕೇ ಕೇನ್ಯಭ್ಯಾ” ಎಂಬ ಶುತಿಯ ಆಭಿಪ್ರಾಯವು, ಭಾಷ್ಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಈ ಅರ್ಥಗಳು “ಗುರುಂ ಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ಧೀಮಾನ್” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ, ಆಚಾರ್ಯವಂಶವು ಭಗವತ್ಪರ್ಯಂತ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ವೇದಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತವೆ.

ಕಟಾಕ್ಷೇ, “ಕ್ಷೇತ್ರಬಂಧುವೇ ! ನೀನು ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರಾದಿಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ತಿಳಿದು ಬಾ,” ಎನ್ನಲು, ಅವರ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರು, “ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರ ನಿನ್ನದು, ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಾವು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹೊಣೆಯಾಗಲಾರೇವು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಇದರಿಂದ ಮನನೋಂದು, ನಾರದರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಕಾರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವರು ಇವನಿಗೆ “ಗೋವಿಂದ” ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆ ನಾಮ ಸಂಕೇತನಿಂದ ಅವನ ಪಾಪಗಳು ತೊಲಗಿ, ಘುಂಧಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.

2. ಪುಂಡರೀಕ ವೃತ್ತಾಂತ (ಇತಿಹಾಸ ಸಮುಚ್ಚಯ)

ಪುಂಡರೀಕನುನು ಮಹಾಭರ್ತೃನಾಗಿ, ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ತನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಭಗವಂತನು ನಾರದರ ಮೂಲ್ಕು ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಮಾಡಿದನು.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯನು

ಗುರುರಾಘವಾಯಣೋ ಗುರುಃ" ಎನ್ನುಂ, "ತೃಮೇವಬಂಧುಶ್ಚ ಗುರುಸ್ತ್ವಮೇವ" ಎನ್ನುಂ, "ಗುರಸಿ ಗತಿಶ್ಚಾಽಪಿ ಜಗತಾಂ" ಎನ್ನುಂ ಶೋಬ್ಬುಹಿರ ಪ್ರದಿಯೇ ಸರ್ವಲೋಕತ್ಪಕ್ತುಂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಸರ್ವೇ ಶ್ವರಗ್ ಬ್ರಹ್ಮಾವೃಕ್ಷು ಅದಿಯಲೇ ನೇದಂಗಳೈಕ್ಕೊಡುತ್ತಂ ಅವಟ್ಟಿರು ಅಪಹಾರಂ ಸಿರಂದಪೋದು ಮಿಾಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಂ ಇರ್ವ ಮುಖನಾಹ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೈ ಪ್ರವರ್ತಿಸ್ತಿತ್ತುಂ, ಇರ್ವಪುತ್ರರೊಳಾಸ

"ಸಚಾರ್ಯವಂತೋ ಜ್ಞೇಯಃ" ಆಚಾರ್ಯನಾಮನಾಮನಾವಿತ್ಯಾ ಭಗವತ್ತೇ" ಎಂಬುದು ಆಶ್ವತಿ ವಾಕ್ಯ ಅನುಸಂಧಾನವೆಂದರೆ, ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಣ 'ತದ್ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಸ್ವ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯೇವಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾ ಭಾತುವಿಗೆ ಉಪಾಸನ ವೈಯಂಕತ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಶಯ. ಆದಕಾರಣ, ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ, ಭಗವತ್ಪ ರ್ಯಂತ ಸರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಉಪಾಸನೆಯು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ವಿಧಿಬಲ ಪ್ರಾಪ್ತ. ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತ ಪೂರ್ವಕ ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ ನಾಕೆಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ವಿಧಿಬಲದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಸ್ವರಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸಲು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಭಗವಂತನಪಾದಾರ್ಪಣೆ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತರು, ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕ "ತಮಿನುಂ ಸರ್ವ ಸಂಪನ್ನಂ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, "ಅರಿಂದು ಕೊಳ್ಳದು" ಇತ್ಯಂತ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯನು :

ತಮಿನುಂ ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಂ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಭರ್ತುರಾಜನ ರಾಜನೂಯಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಹದೇವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾರದರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಕಷ್ಟಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ, ಸಹ ದೇವನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯು ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಿದನು. ತಮಾ - ನಾರದಾದಿಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರತ್ತತ್ವ ವಿಷಯಕನಾದ, ಇಮಮ್ - ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಂ - ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರ್ಯಂ - ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸದವನನ್ನೂ ಹಿತರಂ - ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಂದೆಯಾದ ವನನ್ನೂ ಗುರುಂ - ತನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ, ಸರ್ವರ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನನ್ನೂ.

"ಆರ್ಚ್ಯಮರ್ಚಿತು ಮಿತ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವೇಸಂಮಂತು ಮಹರ್ಥ" ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಥ. ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಈ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು, ಪೂಜಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನೆಂದೂ, ಗುರುವೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದು, ನಮಗೆ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಹಾಗೆಯೇ,

ಮಮಾಪಿ - ನನಗೂ, ಅಪಿಲಿ ಲೋಕಾನಾಂ - ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳಿಗೂ (ಜನರಿಗೂ) ನಾರಾಯಣಃ - ನಾರಾಯಣನು, ಗುರುಃ, ಗುರುವು (ಸ್ವಯಂ) ಅಗುರುಃ - ತನಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಿಲ್ಲದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನು, ನಾರಾಯಣೋ ಗುರುಃ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಃ-ಅಗುರುಃ ಎಂದು ಪದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು.

ಸನತ್ತುಮಾರಾದಿಹಳ್ಳಿ “ಸ್ವಯಮಾಗತ ವಿಜ್ಞಾನಾ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಧರ್ಮವಾಸ್ತವತಾಃ” ಎನ್ನುಂ ಪಡಿಪಣೆ ಅವರ್ಹಳ್ಳ ಮುಖಂಗಲಾಲೇ ಹಿತಪ್ರವರ್ತನಂ ಪಣ್ಣು ವಿತ್ತುಂ, ಇಪ್ಪಡಿಯೇ ಮುತ್ತುಂ ನಾರದ ಪಂಶರ ಶುಕ ಶೌನಕಾದಿಹಳಾನ ಪಲಮಹರ್ಷಿಹಳ್ಳಿಯಿಟ್ಟು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಂಕುಲೈಯಾದಪಡಿ ನಡತ್ತಿಯುಂ

ಭಗವಂತನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಕ್ಕೃಷಿ

“ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂವಿದಿ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಂ | ಕೋಹ್ಯನ್ಯೋಭುವಿವ್ಯೋತ್ರೇಯ ಮಹಾಭಾರತ ಕೃದ್ಭವೇತ್” ಎನ್ನುಂ “ಮಹೇರ್ಷೇಃ ಕೀರ್ತನಾತ್ಸ್ಯ ಭೀಷ್ಮಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್” ಎನ್ನುಂ ಕೊಲ್ಲುಕಿರಪಡಿ ನಿರ್ಕರ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳ್ಳಿಯನುಪ್ರವೇಶಿತ್ತು ಮಹಾಭಾರತ ಶಾರೀರಕಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ್ತುಂ, ಹಂಸಮತ್ಸ್ಯ ಹಯಗ್ರೀವ ನರನಾರಾಯಣ ಗೀತಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯವತಾರಂಗಳಾಲೇ ತಾನೇವೇಳಿನಿನ್ನು ತತ್ವ ಹಿತಂಗಳೈ

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯ ವಚನ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವು - ಆಚಾರ್ಯನು ಎಂಬುದು ವಿವಕ್ಷಿತ. ತ್ವಮೇವ ಇತ್ಯಾದಿ - ನೀನೇ ಬಂಧು, ನೀನೇ ಗುರು ಇದು ಗೀತಾವಚನ. ಗುರುರಸಿಗತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜಗತಾಂ - ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಗುರು ನೀನೇ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀನೇ ಗತಿ ಪ್ರಾಪಕನೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ನೀನೇ, ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ (ಆಳವಂದಾರ್ ಪ್ರೇ ಸೂಕ್ತಿ) - ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವಲೋಕ ಗಳಿಗೂ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿಯೂ ಆ ವೇದಗಳಿಗೆ ಆಪಹಾರವು ಉಂಟಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಮುಖವಾಗಿ ತಾನು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿಯೂ, ಇವನ ಪುತ್ರರಾದ, ಸನತ್ತುಮಾರ ರನ್ನು “ಸ್ವಯಮಾಗತ ವಿಜ್ಞಾನಾಃ, ನಿವೃತ್ತಿಂ ಧರ್ಮವಾಸ್ತವತಾಃ” - ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಧರ್ಮನುಷ್ಠಾನ ಪರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮೂಲ್ಯ ಹಿತ ಪ್ರವರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಹೀಗೆಯೇ ನಾರದ, ಪರಾಶರ, ಶುಕ, ಶೌನಕಾದ್ಯನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮೂಲಕ ವೇದಾಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ನಷ್ಟವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಡೆಸಿಬಂದನು.

ಭಗವಂತನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕತ್ವಕ್ಕೃಷಿ :

ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವ್ಯಾಸಂ - ಮಹಾಭಾರತ ಕೃದ್ಭವೇತ್ - ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೈಪಾಯನರೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವರೂ, ವ್ಯಾಸಂ - ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿದರಿಂದ ವ್ಯಾಸರೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವರೂ, ಅದ ವೇದ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಮ್‌ವಿದಿ - ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಕೆಂದರೆ ಅವನು ವಿನಹ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆ ಮೈತ್ರೇಯನೇ ಬೇರೆಯಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರ್ಹರು.

ಮಹರ್ಷೇಃ : ಕೀರ್ತನಾತ್ಸ್ಯಭೀಷ್ಮಃ : ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ - ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ನಾಮ ಗ್ರಹಣ ವನ್ನು ಭೀಷ್ಮರು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು [ಆಚಾರ್ಯ ನಾಮಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಶಿಷ್ಟಾನುಷ್ಠಾನ]. ಹೀಗೆ ವೈಭವವುಳ್ಳ ವ್ಯಾಸರ ಮೂಲ್ಯ ಮಹಾಭಾರತ ಶಾರೀರಕಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದನು. ವ್ಯಾಸರು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾನುಕಾರ, ಹಾಗೆಯೇ ಹಂಸ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಹಯಗ್ರೀವ, ನರನಾರಾಯಣ ಗೀತಾಚಾರ್ಯಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವ ತತ್ವಾಂತ (ಪುರಾಣ)ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು.

ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಂ, ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ತು ವರ್ಥಂಗಳೈಯೆಲ್ಲಾಂ ಶ್ರೀಭೀಷ್ಮರ್ ಮುದಲಾನಜ್ಜಾ ನಾಧಿಕರೈ
ಯಿಟ್ಟು ಮೊದಲಿಸುತ್ತಂ,

ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮವಕ್ಕಾ ನಾರಾಯಣನು

“ಪಂಚರಾತ್ರಸ್ಯ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ವಕ್ತಾನಾರಾಯಣಸ್ವಯಂ” ಎೞಿಹರಪಡಿಯೇ ಅಡಿಯಲೇ ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ತು
ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರತ್ವೈಃ “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ವೈಶ್ಯೈಶ್ಚ ಶೂದ್ರೈಶ್ಚ ಕೃತಲಕ್ಷಣೈಃ | ಅರ್ಚನೀಯಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ
ನಿತ್ಯಯುಕ್ತೈಸ್ಸೈಃ ಕರ್ಮಸು | ಸಾತ್ವತಂವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಗೀತಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನ ಯಃ | ದ್ವಾಪರಸ್ಯಯುಗ
ಸ್ನಾಂತೇ ಅದಾ ಕಲಿಯುಗಸ್ಯಚ” ಎೞಿಹರಪಡಿಯೇ ಅವಸರಂಗಳಲೇ ಅವಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಂ,

ಅಳ್ವಾರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ

- 1) “ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನೇಷು ಭೂತೇಷು ತೇಷು ತೇಷು ಕಲಾಪ್ರಭುಃ
ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯಕುರುತೇ ಯತ್ಸನ್ನಿಾಹಿತ ಮಚ್ಯುತಃ”

ಅನಂತರ ತಾನು ಕೈವೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಭಗವಂತನು ಭೀಷ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮರಾಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಸಿದನು.

ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೇವಕ್ತಾ :-

ಪಂಚರಾತ್ರಾಸ್ಯ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯವಕ್ತಾ ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ವಯಮ್ - ಪಂಚರಾತ್ರಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಈ ಸಂಹಿತೆಯು ಮಧ್ಯೆಗೆ ಅಂತರ್ಧಾನ
ವಾಗಲು-(ಮರೆಯಲು) ಪುನಃ ಸಾತ್ವತಂ ವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಗೀತ ಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನಯಃ | ದ್ವಾಪರಸ್ಯಯುಗ
ಸ್ನಾಂತೇ ಅದಾಕಲಿಯುಗಸ್ಯಚ - ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಗೀತ
ಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೇನಯಃ ಯಾವ - ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳು ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ. ಪುನಃ ಗೀತಃ-
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಸಾತ್ವತಂ ವಿಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ - ಆ ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಕೃತ
ಲಕ್ಷಣೈಃ :- (ಎವ್ವ) ಚಕ್ರಾಂಕನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಿತ್ಯಯುಕ್ತೈಃ- ಸ್ವಕರ್ಮಸು - ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾ
ಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈಃ ವೈಶ್ಯೈಶ್ಚ ಶೂದ್ರೈಶ್ಚ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರಿಂದ
ಅರ್ಚನೀಯಶ್ಚ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ - ಆ ಭಗವಂತನು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೇವ್ಯಶ್ಚ- ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದ
ಸೇವಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪೂಜಾದಿ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ,
ಕೃತಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳು ಮಧ್ಯ ಮರೆಯಾಗಲು, ಪುನಃ
ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ
ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು, ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ.

ಅಳ್ವಾರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ

ಅನಂತರ, 1) ಪೂರ್ವೋತ್ಪನ್ನೇಷುಭೂತೇಷು.....ಅಚ್ಯುತಃ ಎಂಬ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ
ಪರಾಂಕುತ - ನಮ್ರಾಳ್ವಾರ್, ಪರಕಾಲ-ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್, ಮೊದಲಾದ ಅಳ್ವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಸ
ದಾದ ದಶಾವತಾರವನ್ನಿತ್ತಿ-ಅಂದರೆ ಈ ಹತ್ತು ಅಳ್ವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ (ಮಧುರಕವಿಗಳೂ, ಅಂಡಾಳ

ಎಂಹಿರಪದಿಯೇ ಪರಾಂಕುತ ಪರಕಾಲಾದಿರೂಪತ್ವಾಲೇ ಅಭಿನವಮಾಹ ಒರುದಶಾವತಾರಂ ಪಣಿ ಮೇಘಂಗಳ್ ಸಮುದ್ರಜಲತ್ಪ್ರವಾಂಗಿ ಸರ್ವೋಪಜೀವ್ಯಮಾನ ತಣೀರಾಕ ಉಮಿಘ್ರಮಾಪ್ತೋಲೇ ವೇದಾರ್ಥಂಗಳಿಲ್ ವೇಂಡುಂ ಸಾರತಮಾಂಶತ್ವೈ ಸರ್ಬರುಕ್ಕುಂ ಅಧಿಕರಿಕ್ಕಲಾನ ಭಾಷ್ಯಯಾಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿತ್ತು ಕ್ಯಾಟ್ಮಿಯುಂ,

ಸಹ ನಮಾಳ್ವಾರ್ ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್ಗಳೊಡನೆ ತದ್ವೀಯರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಘಗಳು ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಪಕಾರವಾಗುವ ಸ್ವಾಭಾವದ, ತಣ್ಣೀರಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವಂತೆ, ತ್ರೈವರ್ಣಾಧಿಕಾರವಾದ ವೇದಾರ್ಥಗಳ (ಇಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಉಪ ಬೃಂಹಣಗಳಾದ ಇತಿಥಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ ವಿನಿಶ್ಚಿತ) ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಧಿಕರಿಸಬಹುದಾದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (ಅಗಸ್ತ್ಯಭಾಷೆ) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನು.

ಅದಾಗಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳು, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಅವತಾರ, "ಆಜಾಯಮಾನೋ ಬಹುಧಾವಿಜಾಯತೇ ಎಂದು ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಜೀತನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಾಧೀನವಾರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. "ಆದಿ ಭಕ್ತಾಸ್ತು ಅನಂತ ಗರುಡವಿಷ್ಟೇನಾದೀನಾ ಮಿಚ್ಛಾವತಾರಭೇದಾ ಇತಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್" ಎಂದು ಆದಿಭಕ್ತರಾದ ಆಳ್ವಾರುಗಳು ಅನಂತಗರುಡ ವಿಷ್ಣುಕೇನಾದಿಗಳ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವತಾರರೆಂಬುದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು ನಾರದೀಯವಚನ, ಭಾರ್ಗವ ಉಪಪುರಾಣಗಳ ಅಧಾರದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರವರು, ಶ್ರೀಶತದೂಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೇಪಕ ಮತಭಂಗವಾದದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳ ಜನ್ಮವು ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಕರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ. ಅಪಾಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಕೃತ ಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ, ಮಾಂಸರೂಪವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೆಷ್ಟೆ ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಲೋಕನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಭಿನಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಹ, ಆ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಇವರು ಜಾತ್ಯತೀತರು. ಪರಮಪೂಜ್ಯರು. ಇವರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವ ಪ್ರಭಂಧಗಳು ಅಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ ಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮೋಪಾದೇಯಗಳು. ಇವುಗಳೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದವು, ಎಂಬೀ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾರಾಂಶ. "ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ವೈಪತಚ್ಛುತೇಃ" - ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಅವತಾರಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಗಗಳ ಉಪಬೃಂಹಣದಿಂದ ಸರ್ವ ಜೀತನೋಜ್ಜೀವನವು ಪರಾಂಕುತಾದಿಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಗುರಿ. ಅದರಿಂದ ಅವೈದಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳು ಮಾಡಿರುವುದೂ ಪರಮಕರುಣೆಯಿಂದ ಸರ್ವಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. (2) "ಭಾಷಾಗತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಾ... ಭೂಮಿಕಾಭೇದ ಯೋಗ್ಯಾ" ಎಂಬ ದ್ರಮಿಡೋ ನಿಷತ್ಯೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಭೂಮಿಕಾಪದವು - ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳು

1) ಪೂರ್ವೋತ್ತಮೇಷು - ಪೂರ್ವಜೀತಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ಪೂರ್ವೋತ್ತಮಾಃ ತೇಷು ಯತ್ರ ಋಷಯಃ ಪ್ರಥಮಜಾ ಯೇ ಪುರಾಣಃ, ಯತ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ತಂ ತಿದೇವಾಃ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು 'ಪೂರ್ವ' ಋಷಿ ನಿವಾಸಿಗಳು. ಅವರುಗಳು ಉತ್ತಮಾಃ - ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತೇಷು - ಭೂತತ್ವಾಯಾಂವಾಚಿ, ಎಂದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಯ

ಪ್ರತಿ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ್ತ ಸತ್ಪಥಕ್ಕು ಪ್ರಕಟರಾಯಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನರಾಯಂ ಮಿರುಂದುಳ್ಳ ಪಾಷಂಡಿ ಪರೋಧಂ ವಾರಾನ್ಯುಕ್ತಾದ, "ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ ಕೃತ್ವಾ ಮರ್ತ್ಯಂ ತನುಂ | ಮಗ್ನು ಸುಧರತೇ ಲೋಕಾನ್ಯಾರುಣ್ಯಾಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಪಾಣಿನಾ" ಎನ್ನುಂ, ಕದವಾಡೈಪ್ಪಿರಾನಾರ್ ಪಿರಮಗುರುವಾಹಿ ವಂದು" ಎನ್ನುಂ ಶೂಲ್ಕು ಹಿರಪಡಿಯೇ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಾನ ದೇಶತ್ತಿಲೇ ಅನೇಕ ದೇಶಿಕಾಪದೇಶತ್ತಾಲೇಯವತರಿತ್ತರುಳಿರ್ನಾ. ಇತ್ಯೈಕೈಣಿತಿತ್ತು

“ದಶಧಾ ನಿರ್ವರ್ತಯನ್ ಭೂಮಿಕಾಂ” (ದಶಾವತಾರಸ್ತೋತ್ರ) “ಬಹುವಿಧಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಗ್ರಹೇಪಿ ಪಾರಮ್ಯಾಂ” (ಸಂಕಲ್ಪ ಸೂತ್ರೋದಯ) ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾದಿಂದ ಶಿಷ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಿತವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಚಾರ್ಯರುಗಳು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾದವತಾರ :-

ಇಪ್ಪದಿತ್ತಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಿಪ್ಪಿತ್ತ ಸತ್ಪಥಕ್ಕು, ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದ ಕೈ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನರಾಗಿಯೂ [ಗುಪ್ತರು] ಇರುವ ಪಾಷಂಡಿಗಳಿಂದ, ಅಡಚಣೆ ಬಾರದೆ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ - - ಪಾಣಿನಾ - ಎಂಬಂತೆ ನಾರಾಯಣನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ದ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜೀವನರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಉದ್ಧರಿಸಲು, ಅನೇಕ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ , ಅಂದರೆ ನಾಥ, ಯಾಮುನ, ಯತಿವರ, ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಲ್ಪ ಶಿಷ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆರ್ಯವರ್ತಾದಿ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಗಳು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭೂಯಃಪ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ವ್ರಾತಸ್ಥ, ಾಲಿಸುವುದು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಸೇವಿತ ಮಾನದೇಶತ್ತಿಲೇ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯ. ಾರಾಯಣೋದೇವಃ :- ಪೀತಕವಾಡೈಪ್ಪಿರಾನಾರ್ ಪಿರಮ ಗುರುವಾಹಿವಂದು,(3) ಎಂಬ ವಚನಗಳೂ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರವು ಸಾಕ್ಷಾದವತಾರಗಳೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಶಬ್ದವನ್ನು ಉದ್ಧರತೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ, ಜೀತನೋಜ್ಜೀವನವು “ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ್ಯ” ದ್ಯೋತವಾಗುತ್ತದೆ “ಮುತ್ತುಕೊಡಿಯುಡ್ಡಿಯಾನುಂ, ಪಿರಮನುಂ, ಇಂದಿರನುಂ, ಮತ್ಪು ರುಂ ಇಪ್ಪಿರವಿ ಎನ್ನುಂನೋಯ್ಯು ಮರುಂದರಿವಾರುಮಿಲ್ಲೈ” - ವೈಷಭಪ್ರಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಬೇರೆಯಾರೂ ಸಹ, ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಬಿಡಧಿ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯರು, ಎಂಬ ಇತ್ತಾರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಛಾಂತ್ಯ.

ಹೆಡೆದವರು. ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ - ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದಂತೆ ಸಿತ್ಯವೂ ಅಸ್ಥಿಲಿತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರದೇಶ ತತ್ವಾನುಭವ ಲಕ್ಷಣ ಸತ್ತಾ ವಿಶೇಷವಂತರು. ತೇಷು ತೇಷು - ಜಾತಿವರ್ಣಗಳನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಸುಕೃತ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಸಕಲವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸಿದವರು. ಕಲಾಪ್ರಭು ಯವುಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಭುವಾದ ಸರ್ವೋತ್ತರನು [ಪ್ರಭುತ್ವವು - ತಾನು ಅನುಪ್ರವೇಶಮಾಡಲು ಯಾರ ಣ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸೂಚಕ] ಆಚ್ಯುತಃ - ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬೀಳದೆ ಕಾಪಾಡುವ ಗ ಯಶ್ವಮೀಲಿತಂ - ಸಮೀಚೀನವಾದ ರಕ್ಷಣವನ್ನು, ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಆಯಾಯಾ ಆಚಾರ್ಯಾಗಿ ಅವ ಶ್ವಿತ್ತದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುರುತೇ - ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.)

“ಕಲಾಖಲುಭವಿಷ್ಯಂತಿನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣಾಃ |
 ಕೃತಿತ್ವಚಿನ್ಮಹಾಭಾಗಾ ದ್ಯಮಿದೇಷು ಚ ಭೂರಿಶಃ |
 ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿವದೀಯತ್ರ ಕೃತಮಾಲಾಪಯಸ್ವಿನೀ |
 ಕಾನೇರೀಜಮಹಾಭಾಗಾ ಪ್ರತೀಚೀಚ ನುಹಾನದೀ” ||
 ಎನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಅರುಣಿಚ ಯಾದಾನ್.

ಅಲ್ಪಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರ - ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆ :

ಈ ಅಲ್ಪಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅವತಾರವನ್ನೂ ಅವರುಗಳ ಪರಮೈಕಾಂತಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ,
 *ಕಲಾಖಲು ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣಾಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಯಾದ ಶುಕರು ಶ್ರೀಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ
 ಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

2. ಭಾಷಾಗೀತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಾ ಭಗವತಿವಚನಾತ್ ರಾಜವಚ್ಛೇದಪಾಠಾತ್

ಸಾಪಾಕಾಸ್ಮ್ಯ ಪ್ರಸೂತಾಪ್ರೀತಿದಿ ಚಗೃಹೈ ಭೂಮಿಕ್ಯಾ ಭೇದಯೋಗ್ಯಾ |
 ಯತ್ತತ್ಕೃತ್ಯಂ ಶ್ರುತೀನಾಂ ಮುನಿಗಣವಿಹಿತೈ ನೇತಿಹಾಸೈಃ ಪುರಾಣೈಃ
 ತತ್ರಾಸೌ ಸತ್ತ್ವಸೀಮ್ನಃ ಶ್ವದಮಧನಮುನೇಃ ಸಂಹಿತಾ ಸಾರ್ಯಭೌಮೀ || (ದ್ರ. ತಾ. ವಳೇ)

“ಹರಿಕೀರ್ತಿಂ ವಿನೈವಾನ್ಯದ್ವಾಪ್ಯಹೈನ ನರೋತ್ತಮ |

ಭಾಷಾಗಾನ್ಯಂ ನಗಾತಮ್ಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ತಾಪಂ ತ್ರಯಾಕೃತಮ್ || (ಮಾತ್ಸ್ಯಪುರಾಣಮ್)

೭. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂಸ್ಕೃತೇತರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹರಿಕೀರ್ತನವಲ್ಲದ
 ಭಾಷಾಗಾನ್ಯವು ಪಾಪಕರ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಧಂದಿಸಿದನು. ಆ ರಾಜನು ಮರಣಾ
 ನಂತರ ಋಷಿರೂಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ
 ೭. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. “ಹೇ ರಾಜನೇ ಹರಿಕೀರ್ತನವಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಭಾಷಾ
 ಗಾನ್ಯವು ಪಾಪಕರ. ಹರಿಕೀರ್ತನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಆಪಾದನೆ ಮೇಲೆ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದೆಯೆ. ಅದು ಹರಿಕೀರ್ತನವಾದ್ದರಿಂದ ಪಾಪಕರವಲ್ಲ ನೀನು ದಂಡಿಸಿದುದು ಪಾಪಕರ.
 ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು,” ಯಮನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾಯಿಕೆಯಂತೆ ತಮಿಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
 ೭. ಅಲ್ಪಾರುಗಳು ಹಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಕೆಲವರ ಶಂಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಾರುಗಳು ಭಗವಂತ
 ನನ್ನು ಹಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯೂ, ಗಾನವೂ ಎರಡೂ ಪ್ರಶಸ್ತ. (ಭಾಷಾಪ್ರಶಸ್ತಾ,
 ೧. ಅತಿಪ್ರಶಸ್ತಾ) “ಯಥಾಯುನಾನಾರಾಜಾನಂ, ಉಪಚರೀದ್ರ ರಮಾ, ಎಂದು ಯಾವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ರಾಜನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಚನದವುಕಾರ,
 ರಾಜನೇವಕರು ರಾಜನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಂತೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ
 ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೇಲೂ ಈ ದ್ರವಿಡ ಭಾಷೆಯು ಅಗ್ರಸ್ಥಮುನಿ ಪ್ರಣೀತ
 ವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಶಿಷ್ಯಸಂಗ್ರಹಿತ. ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯುಂಟು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸರ್ವವರ್ಣದವರೂ
 ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. (ಭೂಮಿಕಾ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಾ ಮುನಿಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳಾದ ಇತಿಹಾಸ
 ಪುರಾಣಗಳು ವೇದಗಳಿಗೆ ಉಪಬಂಧಗಳು ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ವಿಶದೀಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮ
 ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ತತಿಗುಣವಮುನಿ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಸಂಹಿತೆಯು - ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯು - ವೇದೋಪಮಂಹಣಗಳಲ್ಲಿ
 ಮೇಲಾದ್ದು. ಉಪಬಂಧಗತವೆನಿಸಿದವು. (ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.)

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಪರೈಂತ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆ

ಇವ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಮುನಿಹಳ್ಳಿ, ನಾಡಮುನಿಹಳ್ಳಿ. ಇವರ್ ನ್ಯಾಯತತ್ವಮೆಹಿರ ಶಾಸ್ತ್ರಮುಂ ಯೋಗರಹಸ್ಯಮು ಮರಳಿಚ್ಚಿ ಯಾದಾರ್. ಇವರುಳ್ಳು ಶ್ರೀಮಧುರಕವಿಹಳ್ಳ ಮುದಲಾದ ಉಂಡಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೈಯಾಲುಂ, ಶೈತಿರುವಾಯ್‌ಮೊಗ್ಗಿಮುಖತ್ತಾಲುಂ, ಶೈಯೋಗದ

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಾರಾಯಣಪರಾಯಣರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ದ್ರವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು, ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿನದಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ದೇಶಿಕನ್ ರವರು ತರ್ಣನೊರುನಲ್ - ಶೀತಳವಾದ ತಾಮ್ರ ಪರ್ಣಿ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ- ಅಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಕೃತಮಾಲಾ- ವೈಹೈನದಿ - ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್, ಪಯಸ್ವಿನಿ - ವಾಲಾರ್ - ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಳ್ವಾರುಗಳು. ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತಿರುವ್ವಾಣಾಳ್ವಾರ್! ಪ್ರತೀಚಿ - ಮಹಾನದಿ - ಪಶ್ಚಿಮವಾಹಿನಿಯಾದ ಪೆರಿಯಾರ್ - ಇದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಲರೇಖರವ್ವರುಮಾಳ್ ಅವತಾರ. ಇವು ಉಪಲಕ್ಷಣ.

ಹಾಗೆಯೇ ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಆಳಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರೇ ಆದಿಯಾದ ನಾರಾಯಣ ಪರಾಯಣರಾದ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರೂ, ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೂ ಈವತ್ತಿಗೂ ದ್ರವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಲೋಕೋಚ್ಚೇವನವಾದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ ಈ ಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇದನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಸಿಯೇ, ಕಲಿಸ್ವಾಧ್ಯಾಃ ಎಂದು ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆಚಾರ್ಯವಂಶ ಕೀರ್ತನ :

ಅನಂತರ “ಸಚಾಚಾರ್ಯವಂಶೋಚ್ಚೇಯ .- “ಆಚಾರ್ಯಾಣಾಮ ಸಾನಸಾವಿತ್ಯಾಭಗವತ್ತ್ವಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಿವಕ್ಷಿತವಾದ ಆಚಾರ್ಯವಂಶಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಇವ್ವಾಚಾರ್ಯರಹಳ್ಳಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಈಶ್ವರ ಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ನಾಥಮುನಿಗಳು ನಾಥಮುನಿಗಳ ಹೆಸರು ರಂಗನಾಥರೆಂಬುದು. ನಾಮೈಕದೇಶ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ, ಮುನಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಪಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ‘ನಾಥಮುನಿಗಳು’ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೇನೆಂದರೆ, ಮುನಿ : - ಮನನಶೀಲರು. ಇವರು ಪ್ರಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಜನ್ಮಾಂತರ ಸುಕೃತದಿಂದ, ಫಲ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ, “ಭಜನ ಸುಖಮೇಕಸ್ಯ ವಿಪುಲಂ” ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಮುನಿಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಮಗ್ರಹಣ. ಇದ ರಿಂದ ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅರ್ಪ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ದ್ಯೋತಿತ ಇವರು ನ್ಯಾಯತತ್ವ ಮತ್ತು ಯೋಗ ರಹಸ್ಯವೆಂಬ, ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಟ-15 3 “ಶೀತಳವಾಡ್ಯಪ್ಪಿರಾರ್ ಪಿರಮಗುರುವಾಹಿವಂದು - ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿರುಮೋಗ್ಗಿ (5 -2-8) - “ಪೀತಾಂಬರ ಧಾರಿಯಾದ ಪಿರಮೋಜಕರನಾದ ಭಗವಂತನು, ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ,” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತಾರವೆಂದು ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ

ಯಾಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಯಯಂ (1) ನಮ್ರಾಶ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರಾನಾರ್. ನಾಥಮುನಿಹಳ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಈಶ್ವರಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನಾಪಿಳ್ಳೆ ಆಳವಂದಾರ್. ಇವರಂಚಿಣ್ಣಿಯಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ್- ಆಗನುಪ್ರಾಪ್ತಾಪ್ತಮಮ್, ಪುರುಷನಿರ್ಣಯಮಮ್, ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ, ಸಂನಿಷ್ಠಿ, ಎನಾಹಿರ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯಮಮ್, ಶ್ರೀಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಮಮ್, ಸ್ತೋತ್ರಮಮ್, ಚತುರ್ಶೋಕಯಮಮ್, ಆಪ ಬಿಟ್ಟು. ಆಳ ವಂದಾರ್ ಪಿಳ್ಳೆ ಶೋಷಿಸುನಬಿ. ಶೋಷಿಸುನಬಿ'ಪಿಳ್ಳೆಯನ್ನಾಚಾರ್ಯ. ಎನ್ನಾಚಾರ್ಯ ಪಿಳ್ಳೆಕಳಗನಾಲ್ವಾರ್. ಇವರಲ್ಲಿಲರ್ ಜರುವರ್ ಪಿಳ್ಳೆಯಪ್ಪರ್. ಇವರುಡಿಯ ಪಿಳ್ಳೆ ತೋಗಪ್ಪರ್. ತೋಗಪ್ಪರ್ ಪೆಣ್ಣೆಳ್ಳೆಕಳಿರವರ್. ನಾಥಮುನಿಹಳ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಆಶ್ರಯತ್ತಮುದಲಿಹಳ್-

ಇಮಾಗಿ ವ.ಧುರ ಕವಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ, ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೂ. ಯೋಗ ದಶಯತ್ರಿ (1) ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿ ತಿರುವಾಯ್ಮೊಗ್ಗಿ ಮೂದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದಲೂ, ನಮ್ರಾಶ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರಾದರು.

ಯೋಗದಶಯಾಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಯಯಮ್, ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಮ್ರಾಶ್ವಾರನರು ಮುಕ್ತದಶೆಯಲ್ಲಿ ನಾಥ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆಗ್ನಿ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಆಚಾರ್ಯ ವರಣವಾದಿ, ಆದರಿಂದ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಪತ್ತಿವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ತಿರುವಾಯ್ಮೊಗ್ಗಿ ಪ್ರಬಂಧ ವನ್ನೂ ಆದರ ಜತೆಗೆ ಬಾಕಿ, ಆಶ್ವಾರುಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ, ಮೂರುಸಾವಿರ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದರು. ಎಂಬುದು ಸ್ತೋತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು, "ಅಥಪರಾಶರ ಪ್ರಬಂಧಾಪನಿ ವೇದಾಂತರಹಸ್ಯ ವೈದ್ಯಾಂತೀಯಭೂತೇ ಸದ್ಯಃಪರಮಾತ್ಮನಿ ಚಿತ್ತರಜಕತಮೈಃ ಉಪಬಂಹಸ್ಯೈಃ, ಮಧುರ ಕವಿಪ್ರಭತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರಯಾ ನಾಥಮುನೀರವೈಪಕರಾರಂ, ಕಾಲವಿಪ್ರಕರ್ಷಣೈಃ ಪರಮಪುರುಷ ಸಂಕಲ್ಪಾತ್ ಕದಾಚಿತ್ ಸಾದುರ್ಭೂಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ ಸರ್ವೋಪನಿಷತ್ಪಾರೋಪದೇಷ್ವಾರಂ, ಸರಾಂಕುರ ಮುನಿಂ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾದಿ ವೈವಸ್ವಾತ್ಮಕ ತ್ರಿಗುಣ ವಂಶಾಮ ದೇವಾಪುತ್ಸುರೈಶ್ಚಿತ್ತೈಃ "ಆನುಷ್ಠಾನ ಪರಿಹಾರೌ ದೇಹಸಂಬಂಧಾತ್ ಜ್ಯೋತಿರಾದಿವತ್" ಎಂಬ ಸೂತ್ರವು ಬದ್ಧಾತ್ಮರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು. ಭಗವಂತನೆಥಾಗ್ನಿ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಘ್ನದ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಶರೀರಕರಾಗಿ, ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತ್ತವು ಅತ್ತೈವರ್ಣಕ ಮೂಲವೆಂಬ ಕೆಲವರ ಕುಚ್ಚೋಡ್ಧವು ನಿರಸ್ಯ. ಭಗವಂತನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತರು. ಆದಾಗ "ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣು, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ" ವಿಷ್ಣುಕೋನನರು, ನಮ್ರಾಶ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ವಿಷ್ಣುಕೋನನರು, ನಮ್ರಾಶ್ವಾರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

5. (1) ನಮ್ರಾಶ್ವಾರ್ ಕವಿಯನು ಆರಂಭಿಸಿದ. 48ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಆಪತರಿಸಿದರು, ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾಥಮುನಿಗಳ ಆಚಾರ್ಯರ ಸೋಗಿರುವಾಗ ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ರಾಶ್ವಾರಿಂದ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳು ತಿರುವಾಯ್ಮೊಗ್ಗಿ ಮೂದಲಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಹೇಗೆ ಉಪದೇಶವಾದುವು ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರಧಾನವನ್ನು, "ಶ್ರೀಮಧುರ ಕವಿಹಳಗಮುದಲಾನ ... ನಮ್ರಾಶ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರಾನಾರ್" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಮಧುರ ಕವಿಗಳ ವಂಶಸ್ಥರಾದ "ಪರಾಂಕುರ ರಾಸರ್" ಎಂಬುದರಿಂದ "ಕಪ್ಪನುಳ್ಳ" ಎಂದು ನಮ್ರಾಶ್ವಾರ್ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಧುರ ಕವಿಗಳು ಹಾದಿರುವ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿ, ಅದನ್ನು ಪುರಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ (ಪುರಪ್ರಶ್ನೆ - ಅನಂತತಾನುಸಂಧಾನ) ನಮ್ರಾಶ್ವಾರನ್ನು ರೋಗಿಭೂತನು ಚಿತ್ರಿಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನು ಧ್ರುವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತಿ ಎದುರುಗಡೆ ನಿಂತು ತನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ನಮ್ರಾಶ್ವಾರನರು, ಅಪುಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ರೂಪದೊಡನೆ ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ಕುರುಕ್ಕೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪನ್, ನಂಬಿಕರುಣಾಕರದಾಸರ್, ಏರುತಿರುವುದೈಯಾರ್, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಂಗೈಯಾಂಡಾರ್, ವಾನಮಾದೇವಿಯಾಂಡಾರ್, ಉರುಪಟ್ಟೂರಾಚಾರ್ ಸಿಕ್ಕೈ, ಶೋಕತ್ತೂರಾಚಾರ್ ಆಹ ಎಣ್ಣರ್. ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಆಶ್ರಯಿತ್ತವರ್ಹಳ್ ಐವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್—ಮಣಿ ಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿ, ತಿರುವಲ್ಲಿಕ್ಕೇಣಿ ಪಾಣ್ಣರುಮಾಳರೈಯರ್, ಶೇಟ್ಟಿಯೂರ್ ಶೆಂಗಲಂಕಾರರ್, ಶ್ರೀ ಪುಂಡರೀಕದಾಸರ್, ಉಲಕಪ್ಪೈರುಮಾಳ್‌ನಂಗೈ. ಮಣಿಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಆಶ್ರಯಿತ್ತಮುದಲಿಹಳ್ ಐವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್—ಆಳವಂದಾರ್, ತೆಯ್‌ವತ್ತುಕ್ಕರಶುನಂಬಿ, ಗೋಮುಕತ್ತುತಿರುವಣ್ಣ ಹರಪ್ಪನ್, ತಿರುಪ್ಪುಕ್ಕೂರಾವುದೈ ಯಸಿಕ್ಕೈ, ಅಚ್ಚಿ. ಆಳವಂದಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಆಶ್ರಯಿತ್ತವರ್ಹಳ್ ಪದಿನೈವರ್. ಅವರ್ಹಳಾಹಿರಾರ್ ಪೆರಿಯನಂಬಿ, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿ, ತಿರುಮಾಲ್ತಿಯಾಂಡಾನ್, ಆಳವಂದಾರಾಚಾರ್, ತಿರುಮಲೈನಂಬಿ, ಈಶಾಂಡಾರ್, ತೆಯ್‌ವನಾರಿಯಾಂಡಾರ್, ಶಿರಿಯಾಂಡಾನ್, ತಿರುಮೊಹೂರಪ್ಪನ್, ತಿರುಮೊಹೂರೇನಿನ್ದಾರ್, ತೆಯ್‌ವಪ್ಪೈರುಮಾಳ್, ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳಿಯಾರ್, ಸಿಕ್ಕೈತಿರುಮಾಲಿ ರುಂಶೋಲೈದಾಸರ್, ನಾರನೇರನಂಬಿ, ಅಳಕ್ಕೊಂಡಿ.

ನಾಥ ಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು, ಈಶ್ವರಭಟ್ಟಾಭವಾನ್. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು, ಆಳವಂದಾರ್ ಇವರು ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಆಗಮ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಪುರುಷ ನಿರ್ಣಯ, ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿ, ಈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ, ಸಂವಿತ್ತಿದ್ಧಿ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ಶ್ರೀಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹ, ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ, ಚತುಃ ಶ್ಲೋಕಿ, ಎಂದು ಎಂಟು ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಆಳವಂದಾರ್ ಮಗ ಶೂಟ್ಟಿನಂಬಿ. ಶೂಟ್ಟಿನಂಬಿಯವರ ಮಗ ಎನ್ನಾಚ್ಚಾನಾ ಎನ್ನಾಚ್ಚಾನಾ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಪಿಳ್ಳೈಯಪ್ಪರ್. ಇವರ ಮಗ ತೋಪ್ಪರ್, ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಹಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಪುತ್ರ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು, ಅವರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂದು, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಾಥ ಮುನಿಗಳ ಶ್ರೀಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ಕುರುಕ್ಕೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪನ್, ನಂಬಿ ಕರುಣಾಕರ ದಾಸರು, ಏರುತಿರುವುದೈಯಾನ್, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಂಗೈಯಾಂಡಾನ್, ವಾನಮಾದೇವಿಯಾಂಡಾನ್ ಉರುಪಟ್ಟೂರಾ ಆಚ್ಚಾನಾಸಿಕ್ಕೈ, ಶೋಕತ್ತೂರಾಚಾರ್, ಸೇರಿ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು ಐದು ಮಂದಿ. ಮಣಿಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿ, ತಿರುವಲ್ಲಿಕ್ಕೇಣಿಪಾಣ್ ಪೆರುಮಾಳ್ ಅರೈಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಣಿಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿಗಳ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಆಳವಂದಾರ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು. ಆಳವಂದಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಪೆರಿಯ ನಂಬಿ ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿ. ತಿರುಮಾಲ್ತಿಯಾಂಡಾನ್, ಆಳವಂದಾರಾಚಾರ್. ತಿರುಮಲೈನಂಬಿ, ಮೊದಲಾದ, ಹದಿನೈದು ಮಂದಿ. ಪೆರಿಯನಂಬಿಗಳ ಶ್ರೀ ಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಅರುಮುಂದಿ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ, ದೀಪ, ಸಾರ, ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ, ಶ್ರೀ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ, ಮಿತ್ರಗದ್ಯ, ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ, ನೈಕುಂಠಗದ್ಯ, ನಿತ್ಯ ಏಂದಾಗಿ ಒಭಂತ್ರು ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಇವರ ಶ್ರೀಪಾದದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಮುದಲಿಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಪೆರಿಯನಂಬಿಶ್ರೀಪಾದತ್ತೈ ಆಶ್ರಯಿತವರ್ತಕಳ್ ಆರುನರ್; ಪ್ಪಿಅವರ್ದ ಲಾಹಿರಾರ್ — ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್, ಮಲೈಕುನಿಯಿನಿನ್ದಾರ್, ಆರೈಶ್ರೀಶತಗೋಪದಾಸರ್, ಅಣೆಯರಂಗತ್ತಮುದನಾರ್, ತಿರುನಾಯ್ ಕುಲಮುಡೈಯಾನ್ಪಟ್ಟಿರ್, ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿ ನಂಬಿ. ಎಂಬಿರುಮಾನಾರ್, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಂಗಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಿತ್ತಾರ್. ತಿರುಮಾಲ್ವೆಯಾಂಡಾ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ತಿರುನಾಯ್ ನೊಗ್ಗಿ ಕೇಟ್ಟಾರ್. ಆಳಂದಾರ್ ಆಗ್ಗುವಾರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲೇ ತಿರುವಾಯ್ ನೊಗ್ಗಿಯುನೋಡಿ ಸ್ವೊತ್ತಾದಿ ಹಳುಮ್, ಅರುಳಿಚೈಯಲುಮ್, ನಲ್ ವಾರ್ಪಿಗಳುಂ ಕೇಟ್ಟಿರುಳಿನಾರ್; ತಿರುಮಲೈನಂಬಿ ಶ್ರೀ ಪಾದತ್ತಿಲೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣಂ ಕೇಟ್ಟಿರುಳಿನಾರ್. ಇನರರುಳಿಚೈಯ್ ಪುಬಂಧುಗಳ್ — ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಂ, ದೀಪಂ, ಸಾರಂ, ವೇದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಂ, ಶ್ರೀಗೀತಾಭಾಷ್ಯಂ, ತಿರಿಯಗದ್ಯಂ, ಪೆರಿಯ ಗದ್ಯಮ್, ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಗದ್ಯಂ, ನಿತ್ಯಂ ಆರ್ಕಾಬತು, ಇವರ್ ಶ್ರೀಪಾದತ್ತಿಲ್ ಆಶ್ರಯಿತಮುದ ಹಳ್ಳಿ ತನದಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ಪದಿಹಳಿಲೇಯಿರಿದುಕೊಳ್ಳುದು.

ಗುರುಭಕ್ತಿ-ಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗೋಪನ

ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ವೀನಾರ್ ಮಂತ್ರಂ ಯತ್ನೇನ ಗೋಪಯೇತ್
ಅಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ ತ್ವೀಕ್ಷೀಯೇತೇಸಂಪದಾಯುಷೀ || ಎನ್ನಾರ್ಹಳ್. ಗುರುವೈಯೊರುವ

ಆದಾಗಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಪಿಷ್ಟರಾದ ಪಿಳ್ಳಾನ್, ಎಂಗಳಾಳವಾನ್, ನಡದೂರ್ ಅಮ್ಮಾಳ್, ವಾದಿಹಂಜಂಬುವಾರ್ — ಅಶ್ವಿಳ್ಳಾರ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಿ ಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರ್, ಕುಮಾರವರದ ದೇಶಿಕರ್, ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೇಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷ್ಯ ಭಗವದ್ವಿಷಯ ಪರಂಪರೆ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಯೋಗ್ಯ ಮುಜಾನಸಿಕರೇಬ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರರು, ಅಶ್ರೀಯ ರಾಮಾನುಜರು, ರಂಗರಾಜಗುರು, ವಾದಿಹಂಜಂಬುವಾರರೇಬ ರಾಮಾನುಜರು — ಅಶ್ವಿಳ್ಳಾರ್, ಶ್ರೀಮನ್ನಿ ಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು, ಕುಮಾರವರದದೇಶಿಕರು, ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಜೇಯರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಪರಂಪರೆ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ್, ಎಂಭಾರ್, ಭಟ್ಟರ್. ನಂಜೇಯರ್, ನಂಬಿಳ್ಳೈ, ನಡಕ್ಕುತ್ತಿರುವೀದಿಪಿಳ್ಳೈ, ತಿರುವಾಲ್ವಾರ್ ನೊಗ್ಗಿಪ್ಪಿಳ್ಳೈ, ಮಣ ವಾರ್ ಮಾಮುನುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತೊಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆ...]

ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದಿತ್ಯಾದಿ, ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿದೇಕು. ಹಾಗೆ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಇವನ ಸಂಪತ್ತು — ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ಅದರ ಅನುವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ಆಯುಸ್ಸು — ಅನುಷ್ಠಾನೈವ ಪ್ರಯುಕ್ತವೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಭಕ್ತಿಯ ಪರಿವಾಹವಾಗಿ ಗುರುಪ್ರಕಾಶನವು, ಅಂದರೆ ಗುರು ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ವೋತ್ತಾದಿ ಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆಯೆಲ್ಲವೇ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಬೆಕ್ಕೆಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ರೂಪವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಕಾರ್ಯತತ್ತ್ವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಉಪಾಯೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಆಚಾರ್ಯಾದಿಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಇನಾದಿವು ಉಂಟಾಗುವುದು. ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಾರ್ಯ

ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಕ್ಕಿರದುವುಮ್, ಒರುವ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಯಾದೊಗ್ಗಿಹಿರುದುವುಮ್ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಗ ತಾರ ತನ್ಮುಕ್ತಾಲೇಯಿರೇ. ಭಗವದ್ವಿಷಯತ್ತಿಲೋಲೇ ಗುರುವಿಷಯತ್ತಿಲುಂ ಪರೈಯಾನಭಕ್ತಿಯುಡೈ ಯವನುಕ್ಕು ಅಪೇಕ್ಷಿ ತಾರ್ಥಂಗಳಿಲ್ಲಾಂ ಪ್ರಾಣಿಕ್ಕುಮೆನ್ನುಮಿಡಂ ಕರ ಜಾಬಾಲಾದಿ ಶ್ರುತಿಹಳಿಲುಂ ಸಂಜಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಂಗಳಿಲುಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್.

ವತ್ತಯಾದ ತನ್ನ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಚಾರ್ಯನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವು ಅನರ್ಥಕರ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರರ್ಷ ಖ್ಯಾಪನವಲ್ಲದ ಆಚಾರ್ಯಪ್ರಕಾಶನವು ವಿವಕ್ಷಿತ ಮಂತ್ರಂಯುತೇನಗೋಪಯೇತ್ - ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದಂದ್ರನಾದ ತನಗೆ ಮಹಾನಿಧಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಆ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವರಮು ಸ್ವೀತಿಯು ಇರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದುವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇದು ವಿನಹ ಇತರರಿಗೆ ವೇಳಕೂಡದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಗುರು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಾಲಾನುಗುಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದೂ ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಗುರುವೈಒರುವನ ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ತಿಕ್ಕಿರದುವುಂ”, ಇತ್ಯಾದಿ

ಗುರುವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ವ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದೂ, ವ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೇ ಇರುವುದೂ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗುರು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕರ್ಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಲ್ಲಾ ಸ್ಫುರಿತವೆ, ಎಂಬುದು ಕರಜಾಬಾಲಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಜಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆದಾಗ ಕರಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ “ಯಸ್ಯದೇವೇಪರಾಭಕ್ತಿಃ ಯಥಾದೇವೇಕ ಥಾಗುರೌ | ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶಂಕೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||” ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ಕರ್ಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ, ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥಗಳೂ (ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ), ಆಚಾರ್ಯನು ಉಪದೇಶಮಾಡದ ಅರ್ಥಗಳೂ (ಇಲ್ಲಿ ಆಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ) ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ “ಆಚಾರ್ಯಾಽದ್ಧೈವ ವಿದ್ಯಾವಿದಿತಾ ಸಾಧಿಸಂಸ್ಥಾಪತಾ” ಎಂಬುದು ಜಾಬಾಲ ಶ್ರುತಿ. ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ಯೆಯೇ, ಫಲಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ‘ಅದಿ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ‘ಆಚಾರ್ಯವಾನ್’ವುರುಸೋವೇದ’ ಎಂಬ ಛಾಂದೋಗ್ಯಶ್ರುತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ ವಿವಕ್ಷಿ ಅಂಥಹವನೇ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದ್ದನು ಅವನೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತೈಸಂಪಾದನದಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು.

ಸಂಜಯವೃತ್ತಾಂತ - ಸಂಜಯನು “ಶುದ್ಧಭಾವಂಗಳೋಭಕ್ತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೈದ್ವಿಜನಾರ್ದನಂ” ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ತನಗೆ ಆಯಿತೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಾತು ವಿದ್ಯಾರಾಜನುತೇ ವಿದ್ಯಾ, ಮಮವಿದ್ಯಾಗರೇಯಸೀ | ಮಾಯಾನಸೀವೇಭವಂತೇ ನನ್ನಪ್ರಾಧರ್ಮಮಾಚರೇ ||, ಎಂಬುದು ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ವಾಕ್ಯ ಎಲೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ ನಿನಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಇದೆ ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ನನಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಾನು ವಂಚನೆ ಮಾಡುವವಗಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಪಟಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಇವೆ, ಎಂದರ್ಥ. ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ವಿಶ್ವರೂಪವು, ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಇಂಗನಲ್ಲಾ ದಾರ್ಕು ಇಪ್ಪಡಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತುಂಡಾಹಾದೆನ್ನು ಮಿಡಂ ಶಿಷ್ಯರೊಹಳುಡೈಯ ಜ್ಞಾನತಾರ ತಮ್ಮತ್ತಾಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುದ್ದು. ಮಿಹವುಂ ಗುಣಾಧಿಕರಾನಶಿಷ್ಯರೊಹಳುಕ್ಕುಂ ಕಡೆಹು ಅಧ್ಯಾತ್ಮನಿಷಯಂ ಗಳೈಹ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಯಾದಾರ್ಕು ನಿಷ್ಕೈಕುಲೈಯಾದೆನ್ನು ಮಿಡಂ(1) ರೈಕ್ಕಾದಿವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್. ಸತ್ತದು ಗುಣವಾದ ಉಪದೇಶಿತ್ತಾಲ್ "ಶಿಷ್ಯಪಾಪಂ ಗುರೋರಸಿ"(2) ಎನ್ನೈಯಾಲೇ ಆಚಾರ್ಯನಕ್ಕು ನಿಷ್ಕೈ, ಕುಲೈಯುಂಪಡಿಯಾನೆನ್ನ ಮಿಡಂ ನರುನದು ವಿಚಾರಿಯಾದೇ ಇಂದ್ರನುಕ್ಕು ಉಪದೇಶಿತ್ತ

ಕಳೆಕುಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವಾಯಿತು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ "ಗುರಂಪ್ರಕಾಶಯೇತ್" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಏಕಲವ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸೂಚಿತ.

ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ

“ಇಂಗನಲ್ಲಾ ದಾರ್ಕು” ಇತ್ಯಾದಿ - ಆಚಾರ್ಯಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇಂಥವ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಜ್ಞಾನತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು. ಆಚಾರ್ಯನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಶಿಷ್ಯರುಗಳು ಸಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಮಾಡಿ, ಸಮಾನವಾದ ಪಠಶ್ರಮವನ್ನು ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಜ್ಞಾನ ತಾರತಮ್ಯವು ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿತಾರತಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಹಳವಾದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೂ, ಒಡನೆಯೇ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದೆ, ಇರುವವರಿಗೆ ನಿಷ್ಕೈ - ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳು ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ರೈಕ್ಕಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಅದಿಶಬ್ದವು ಸತ್ಯಕಾಮ ಉಪಕೋಸಲ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ

ಸತ್ಯಕಾಮ ಉಪಕೋಸಲ ವೃತ್ತಾಂತ -

ಹಾಗೆಯೇ, ಸತ್ಯಕಾಮ ಮತ್ತು ಉಪಕೋಸಲರು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣಮಾಡಿದರು ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಇವರುಗಳನ್ನು ಪನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ನಂತರ ಇವರ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗೂ, ಗುರು ಶುಕ್ರೂಪಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಇವರಿಗೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು, ಎಂಬುದು ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತ.

(1) “ರೈಕ್ಕವೃತ್ತಾಂತ” - ಜಾನುಶ್ರುತಿಯೆಂಬ ರಾಜನು, ಮಹಾಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಹಂಸರೂಪದಲ್ಲಿ, ಛಾರಿಬಂದು, ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಿದ್ದ ಜಾಮಶ್ರುತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ, ಮಾತಾಡಿದರು, ಅದಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಂಸವನ್ನು, ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಹಂಸವು, “ಎಲ್ಲಿ ಜಾನುಶ್ರುತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ನೆರಳು ಬೀಳದಂತೆ ಹೋಗು. ಅವನು ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ, ರೈಕ್ಷಣಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋಯಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ಜಾನುಶ್ರುತಿಯು, ತನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶೋಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಲಕ್ಷ್ಯರನ್ನು ಎಳೆತ ಭ್ರಮಸಮರ್ಪಣಾ ಪ್ರವರ್ತಕ ಅಶ್ರಯಿಸಿದನು. ಅವರು ಇವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಪ್ರಥಮತಃ ತಿಂಸ್ಮರಿದರು. ತನ್ನ ಬಿಭೃದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ರೈಕ್ಷಣಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

2 ರಾಹ್ಯೋರಾಷ್ಟ್ರಕೃತಪ್ರಾಂಥಂ, ರಾಜವಾಣ್ಣಂ ಪರೋಕ್ಷಧರ್ಮಃ | ಭರ್ತುರ್ಭಾರ್ಯಕೃತಪಾಪಂ, ಶಿಷ್ಯಪಾಪಂ ಗುರೋರಸಿ | ಮುನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ || (ಮುಂದುವರಿದು)

ತಾನುಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯೊಂದು ತತ್ವವಿಷಯನ ನಾರದಭಗವಾನ್ಮಯಿಟ್ಟು ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಣರ್ತಿ
ವಿಕ್ರಮೇಂದಂಪದಿಯಿರುಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದು. ಇಪ್ಪಡಿ "ಅಪ್ರಕಾಶ
ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ" ಎನ್ನಹಿರವಿರಂಧುಕ್ಕುಂ "ಕ್ಷೀಯೇತೇ ಸಂಪದಾಯುಷೀ" ಎನ್ನಹಿರವಲಂಗಳೆ
ಬಿಚಿತ್ಯತಾಲುಂ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಲುಂ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಉದಾಹರಿತವಿತ್ತನೈ. ಇರಂದಿಲಿ
ನಿರಂಧುಪಲಮನ್ಯಯಿತ್ತಾಲುಂ ವಾಕ್ಯಕ್ರಿಯ ವರುಂ ವಿರೋಧಮಿಟ್ಟು. ಅಪ್ರಿಯಾಲಸರ್ವಾವಸ್ಥೆ

ಯಿಲ್ಲಂ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಪರೀವಾಹನಾಕ ಗುರುನ್ಮಪ್ರಕಾಶಿಕ್ಯವುಂ, ಮಹಾರತ್ನ ಗರ್ಭಮಾನ
ಮಾಣಿಕ್ಯಚ್ಚೂಪ್ಪುನೋಲೇ ಇರುಕ್ಕಿರಂತಿರುಮಂತ್ರತ್ತಿನುಡ್ಡೆಯ ಶೀರ್ಷಿಯುಂ ತನ್ನಿಷ್ಟೆಯುಂ
ಕುಲೈಯಾನೈಕ್ಕಾಹ ಶ್ವಿತಿಲ್ವಾನಪ್ರಯೋಜನಂಗಳೆಪ್ಪತ್ತ ಶಿಷ್ಯಗುಣಪೂರ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ! ಚಪಲರಹ
ಳುಕ್ಕು ವಳಿಯಿಡಾದೇ ಮಂತ್ರತ್ಯೆ ಮಿಹವುಂ ಶೇಮಿಕ್ಯವುಮ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮ್. ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಗುರು
ಶಬ್ದಂ ಪರವಗುರುಕ್ಕುಕ್ಕುಮುಪಲಕ್ಷಣಮ್. ಸಾಮಾನ್ಯನಾದವುಮಾನಮ್. ಮಂತ್ರಶಬ್ದಂ
ಮಂತ್ರಾರ್ಥಂ ಮುದಲಾನ ರಹಸ್ಯಂಗಳುಕ್ಕುಂ ಪ್ರದರ್ಶನಪರಮ್. ತಾನಿಂದ ರಹಸ್ಯಂಗಳೈಯನು
ಸಂಧಿಕ್ಕುಂ ಪೋದೆಲ್ಲಾಂ ಆಚಾರ್ಯಪರಂಪರೆಯೈಯನುಸಂಧಿಕ್ಕುಯಿಂ, ವಿಧಿಬಲಪ್ರಾಪ್ತಮ್.

ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಆರೈಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ ನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶಮಾಡಿದ
ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ನಿಷ್ಕಯು ಕುಂದಲಿಲ್ಲ

ಶಿಷ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ :-

ಪೆಟ್ಟಿದುಗುಣನಾಹವಿತ್ತಾದಿ ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡದೆ, ಶಿಷ್ಯನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ
ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಬಂದನಲ್ಲಾ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಚಿರಕಾಲ ಶುಶ್ರೂ
ಷಾದಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, "ಶಿಷ್ಯನ ಪೊಪವು ಗುರುವಿಗೂ
ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಕುಂದುಬರುತ್ತದೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು
ಯೋಚಿಸದೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳಲ್ಲದೆ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಲು, ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಾರದನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ
'ಅಪ್ರಕಾಶಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ "ಕ್ಷೀಯೇತೇ ಸಂಪದಾಯುಷೀ" ಎಂಬ
ಫಲಗಳನ್ನು ಬಿಚಿತ್ಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಯಥಾಕ್ರಮ
ಉದಾಹರಿಸಿದೆವು. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಕಾಶ - ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗೋಪ್ಯ
ವಾಗಿದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆರಡೂ ನಶಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು
ಫಲಗಳನ್ನು ಆವೈಯಿಸಿದರೂ ವಾಕ್ಯವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಪರೀ
ವಾಹವಾಗಿ ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಹಾರತ್ನವನ್ನು ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಣಿಕ್ಯದ

ಪ್ರಜೆಗಳು ಮಾಡುವ ಪಾಪವು ರಾಜನಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜನ ಪಾಪವು ಪ್ರರೋಹಿತನಿಗೂ ಭಾರ್ಯೆಯ ಪಾಪವು
ಗಂಡನಿಗೂ, ಶಿಷ್ಯನ ಪಾಪವು, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡದ
ಹಾಗೆ ಅವರ ಪ್ರಭುಗಳು ಅವರನ್ನು ಉಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವು ಅವರ ಧರ್ಮ

ಇವ್ಯಾಚಾರ್ಯೈರ್ದೈಯವನುಸಂಧಾನಂ, (1) “ಸಂಭಾಷ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಕೃತೋ ಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್” ಎನ್ನಿ ರ ಪಡಿಯೇ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ ಸಂಭಾಷಣತ್ತು ಕೃಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮುನಾನಾಂ.

ಎನ್ನುಯಿರ್ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯವರೈಚ್ಛರಣಂಪುಕ್ಕಿಯಾನಡೈವೇಯವರ್ ಗುರುಕ್ಕಳನ್ನಿರೈ ವಣಂಗಿ |
ಪಿನ್ನರುಳಾಲ್ ಪೆರಂಬೂದೂರ್ ವಂದ ವಳ್ಳಲ್ ಪೆರಿಯಂಬಿಯಾಳವಂಬಾರ್ ಮಣಿಕ್ಕಾಲ್ ಸಂಬಿ |
ನನ್ನೆರಿಯೈ ಯವರುಕ್ಕೈತ್ತ ವುಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ ನಾಥಮುನಿ ಶಲಗೋಪ್ ಶೇನೈನಾತ್ |
ಇನ್ನ ಮುದತ್ತಿರುಮಕಳಿ ನಿವರೈಮುನ್ನಿ ಟ್ಟಂಬುರುಮಾ ತಿರುಡಿಗಳಡೈ ಹಿನ್ನೇನೇ ||2||

ಡಬ್ಬಿಯಹಾಗೆ ಇರುವ, ತಿರುಮಂತ್ರದ - ಅಷ್ಟಾವರದ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಇರಲು ಅಲ್ಪಫಲಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಶಿಷ್ಯಗುಣವೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಚಂಚಲ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು (ಡಬ್ಬಿ) - ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ (ಮಹಾರವ್ವ) ಸಹ ಬಹಳ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಡಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ ಇಲ್ಲಿ “ಗುರುಂಪ್ರಕಾಶಯೇದ್ವೀಮಾನಾ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗುರು ಒಬ್ಬನು ಪರಮಗುರುಗಳನ್ನೂ ಉಪಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಂಯತ್ತೇನಗೋಪಯೇತ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಶಬ್ದವು ಮಂತ್ರಾರ್ಥ ಮೊದಲಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಪರ.

ಗುರುಪರಂಪರಾ ತನಿಯನ್ ಅನುಸಂಧಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ತಾನು ಈ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ವಿಧಿಬಲ ವ್ಯಾಪ್ತ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವು “ಸಂಭಾಷ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಕೃತೋಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್” (1) ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಕೂಡ.

ಗುರುಪಂಜ್ಞ ಭಜನ :- ಎನ್ನುಯಿರ್ ತಂದೆಶಿಷ್ಯವರೈ ಇತ್ಯಾದಿ - ಯಾನ್ - ಆಚಾರ್ಯನು ಗೃಹದಿಂದ ಲಬ್ಧ ಸತ್ತಾಕನಾದ ದಾನಭೂತನು, ಎನ್ನುಯಿರ್ - ನನಗೆ ವ್ರಾಣಭೂತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು, ತಂದು ಸ್ವರೂಪರೂಪಗುಣ ವಿಭವಗಳೊಡನೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ, ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅಶಿಷ್ಯವರೈ - ನನ್ನನ್ನು “ಆಪ್ತಿಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಜೇದೈದ-ಸಂತಮೇನಂತ ಕೂಳಿವುದು” ಎಂಬಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಜೀವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಕಗಳೊಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ, ಸಾಕ್ಷಾ ದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಶರಣಂಪುಕ್ಕು - ಶರಣವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅಡೈವೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅವರ್ ಗುರುಕ್ಕಳನ್ನಿರೈ ವಣಂಗಿ - ಅವರ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪಿನ್ ಆರುಳಾಲ್ ಪೆರಂಬೂದೂರ್ ವಂದವಳ್ಳಲ್ - ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪೆರಂಬೂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ, ಪರಮೋದಾರರಾದ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, [ಇವರು ಹದಿನೆಂಟಾವರ್ತಿ ಗೋಷ್ಠೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಗೋಷ್ಠಿ ಪೂರ್ಣರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಗದ್ಯಾದಿಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲ್ಯ ರಣಾಂಗಿತತ್ವವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದಲೂ, ಸಂಸಾರ ಘರ್ಮತಪ್ತರಾದ ಚೇತನರಲ್ಲಿ ಪರಮ

1) ಸಮ್ಪ್ರೀತ್ಯಾಶುಭ್ರಧಾರ್ಮಿಕೈ ಸಹಸಂಧಾದೇತ |

ಸಂಭಾಷ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಕೃತೋ ಮನಸಾಧ್ಯಾಯೇತ್ || [ಗೌತಮಾರ್ಯಸೂತ್ರ 9-17, 18]

ಮೈತರು, ಅಶುದ್ಧರು ಅಧಾರ್ಮಿಕರು ಇವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು, ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಮಾತನಾಡಿದ ಸಂತರ, ಪೂಜಿಲರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು

ಏತೇ ಮಹ್ಯಮಪೋಥಮನ್ಮಥಶರೋನ್ಮಾಥಾಯ ನಾಥಾದಯಃ
ತ್ರಯ್ಯಂತಪ್ರತಿನಂದನೀಯ ವಿವಿಧೋದಂತಾಃ ಸ್ವದಂತಾಮಿಹ |
ಶ್ರದ್ಧಾತನ್ಮ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿ ದಯಾದಿವ್ಯಾಪಗಾ ವ್ಯಾಪಕಾಃ
ಸ್ವರ್ಧಾವಿಪ್ಲವ ವಿಪ್ರಲಂಛ ಪದವೀ ವೈದೇಶಿಕಾ ದೇಶಿಕಾಃ ||2||

ಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾದ, ಪರಮೋದಾರರೆಂದು 'ವಳ್ಳಲ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಪ್ರೀದೇಶಿಕರ ಆಶಯ.]

ಪೆರಿಯನಂಬಿ ಆಳವಂದಾರ್ ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ- ಪ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಪೆರಿಯ ಬಿ, (ಮಹಾಪೂರ್ಣರು) ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಆಳವಂದಾರ್, - ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಣಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿ (ರಾಮಮಿಶ್ರರು) - ನನ್ನೆರಿಯ ಅನುರೂಪತೆ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ - ಒಳ್ಳೆಯದಾದ ಕ್ರಿಗಿಂಶ ಸುಲಭವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಾಮಮಿಶ್ರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ - ಪುಂಡರೀಕಾ ಸೂ, ನಾಥಮುನಿ, ಶರಗೋಪನ್ ಸೇನೈನಾಥನ್, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ನಾಥಮುನಿಗಳು, 3ರಿಗೆ ಯೋಗದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರತರಾಗಿ ಸಕಲ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಅವರ ಶಾರ್ಯರಾದ ಪಿಪ್ಪಕ್ಕೇನೂ, ಇನ್ನಮುದತ್ತಿರುಮಹಳ್ - ವಿಪ್ಪಕ್ಕೇನರಿಗೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಹಾಲಪ್ಪೆ, ಎನ್ನಿವರೈ - ಎಂಬುವರನ್ನು ಮುನ್ನಿಟ್ಟು - ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಂಬಿರುಮಾನ್ ತಿರುನಡಿ ಳ್ - ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಾದಿಗಳನ್ನು ಅಡೈಹಿನ್ನೇನೇ - ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಚಾರ್ಯರಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ದಿವ್ಯನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಗಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆಂಬುದು, ಈ ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಏತೇಮಹ್ಯಮಪೋಥ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಪ್ರಾರ್ಥನಾವ್ಯಾಜದಿಂದ ಅನುಸಂಧಾತ್ಯಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಏತೇನಾಥಾದಯಃ- ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ನಾಥಮುನಿ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು, (ಅವರ ಚಾರ್ಯರಾದ ಅಲ್ಲಾರವರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹೀತ), ಅಪೋಥಮನ್ಮಥ ಶರೋನ್ಮಾಥಾಯ - ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣ ರಾದ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ, ಅದಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಅನಿಷ್ಠ ನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದವರು, ಎಂದರ್ಥ ಅಥವಾ ಮನ್ಮಥ - ಸಾಕ್ಷಾತ್ಮಮನ್ಮಥ ಮನ್ಮಥನಾದ ಭಗವಂತನ ರಾಃ - "ವಲಾಪಿನ್ನೆಯೇನೈ ಈರಾಹಿನ್ನಗುಣಂಗಳೈ ಯದ್ವಯಾಯಾ" ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಾನುಭವವು ಶ್ಲೇಷ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳಿಂಟ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಡುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣಸರಾದವರಿಗೆ ವನ ಅಗಲಿಕೆಯು ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯ. ಅಂಥಹ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು ಎಂದರ್ಥ. ಆಚಾರ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂಥಹ ಗವದ್ವಿಶ್ಲೇಷವು ಏರ್ಪಡದೆ, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಏರ್ಪಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ನಿರೋಧವಾಹ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಉನ್ಮಾಥ - ಚಿತ್ತದ ಭ್ರಮೆ - ಅಸ್ಥಿರತೆ) ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, ನಾಥಾದಯಃ ಅಲ್ಲಾರ್ ನಾಥಯಾಘುನ ಎತಿವರಾದಿಗಳು; ತ್ರಯ್ಯಂತ ಪ್ರತಿನಂದನೀಯ ವಿವಿಧೋದಂತಾಃ- ತ್ರಯ್ಯಂತ - ವೇದಾಂತಿಗಳಿಂದ, ಪ್ರತಿನಂದನೀಯ - ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕಂಥ, ವಿವಿಧ - ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಾದ, ಉದಂತಾಃ- ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನುಂಥಾ ನಾಥಾದಯಃ ಎಂದು ಅನ್ವಯ. ಈ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮತ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಮತ

ಹೃದ್ಯಾ ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ರಸಿಕ ಹಯಗ್ರೀವಹೇಷೋರಿಫೋಷ
ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿದೃಷ್ಟಿರ್ಜಯತಿ ಬಹುಗುಣಾಪಜ್ಞರಸ್ಯದ್ವೈರೂಪಾಂ |
ದಿಕ್ಸಾಧಾಬದ್ಧ ಚೈತ್ರದ್ವಜಪಟಪವನಸ್ಪಾತಿನಿರ್ಧೂತತತ್ತ್ವತ್
ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ತೋನುತೂಲಸ್ತಬಕ ವಿಗಮನವ್ಯಕ್ತ ಸದ್ವರ್ತನೀಕಾ || 3||

ಹೃದಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವೇದಾಂತಗಳು - ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತವೆ
ಶ್ರದ್ಧಾತನ್ಯ - ಸಂಬಲರ್ಹವಾದ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿಗಳಾದ - ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕವಾದ
ದಂಪತಿಗಳ ದಯೆಯಿಂಬ, ದಿವ್ಯಾಪಾಗಾ ವ್ಯಾಪಕಾಃ- ದಿವ್ಯ ನದಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುವಂತೆ
ಮಾಡುವ ಅಂದರೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವರ್ಧಾ -
ಪೋಷಿ, ವಿಪ್ಲವ - ವಿಪರೀತ, ವಿಪ್ರಲಂಛ - ವಂಚನೆ, ಪದವೀ - ಈ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ, ವೈದೇಶಿಕಾಃ - ಬಹುದೂರ
ದಲ್ಲರತಕ್ಕಂಥಾ, ದೇಶಿಕಾಃ - ಈಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಮಹ್ಯಂ ಸ್ವದಂತಾಮಾ - ನನಗೆ ರುಚಿಸಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ
ಎಂಥರ್ಥ.

ಅಚಾರ್ಯ, ನಾಥ ಯಾಮುನ ಯತಿವರಾದಿಗಳು, ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಪೋಷಿಗೋಸ್ಕರ ಅನ್ಯಧಾಕರಿಸಿ
ಎಂದಿನ ಮಾಡದೆ, ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪನಿಷದರ್ಥಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುರೂಪನು
ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಹೇಯ
ಪ್ರದಪಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವರು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷೀನರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು
ವವರು. ಭಗವಂತನ ದಯೆಯು ಮಹಾಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ನಂಬುವು ಬಾರದಂತೆ,
ನಮನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶರಣ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಅವಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವರು. ಮೇಲೂ ಈ ಆಚಾರ್ಯರ, ವಂಚನಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲದ, ಪೋಷಿಗಾಗಿ ವಿಪರೀತಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಬೋಧಿಸದೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಪರಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ನಮಪದೇಶಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸುವವರು. ಇಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಪರಪಕ್ಷ ನಿರಸನಾಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಜಯಘೋಷ :

ಗುರುಭಕ್ತಿಪರವಾಹವಾಗಿ, ಆಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ, "ಜಯತ್ಯತಿ ಬಲೋರಾಮಃ" ಎಂಬಂತೆ ಉದ್ಬಾಹು
ವಾಗಿ ಹೃದ್ಯಾ ಹೃತ್ಪದ್ಮ ವೀಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೃತ್ಪದ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ರಸಿಕ -
ಬೃಹದಯ ಕಮಲವೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಿರುವ, ಹಯಗ್ರೀವ ಹೇಷೋರ್ಮಿಫೋಷ, ಹಯಗ್ರೀವನ
ಕಣೆಯುವ ಆಲಿಗಳ ಘೋಷ ರೂಪವಾದ ನಿರಸನ ಘೋಷದಿಂದ, ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿದೃಷ್ಟಿ- ಶತ್ರುಗಳ
ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ, ಅಸ್ಮದ್ಗುರೂಪಾಂ, ಬಹುಗುಣಾಪಜ್ಞಾಃ- ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಪರಂಪರೆ ಜಯತಿ - ಶ್ರೀಸಮೀಕೃಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಗುರು ಪಶ್ಚಿಯು,
ದಿಕ್ಸಾಧಾ ದಿಕ್ಪುಗಳೆಂಬ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಆಬದ್ಧ - ಕಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೈತ್ರಪದ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ನಿರಸನ
ಜಯದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಯಭಜದ, ಪಟ್ಟಿ- ಬಟ್ಟೆಯ, ಪನನ - ಗಾಳಿಯ ಸ್ಥಾತಿ - ಅಧಿಕೃತದಿಂದ ನಿರ್ಧೂತ
ತಳ್ಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ತತ್ತ್ವತ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಆಯಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸ್ತೋನುತೂಲ - ಸಮೂಹವೆಂಬ
ಹೃದಿಯ ಸ್ತಬಕ - ಗುಂಪಿನ, ನಿಗಮನ - ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತ - ಪ್ರಕಾಶವಾದಂಥ ಸದ್ವರ್ತನೀಕಾ -
ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೃದ್ವಾಗಿದೆ.

ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ ಯೃತ್ತಿಡುವೈದುಕರ್ಕ್ಕೋರ್,
ವಾರಣಮಾಯವರ್ ವಾದಕ್ಕದಲಿಹಳ್ ಮಾಯಾತ್ತಪಿರ್.
ಏರಣ ಕೀರ್ತಿಯಿರಾಮಾನುಜಮುನಿ ಇನ್ನುರೈ ಶೇರ್,
ಶೀರಣಶಿಂದೈಯಿನೋಮ್ ತಿಂದಿಯೋಮಿನಿತ್ತೀವಿನೈಯೇ ||4||

ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವನು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಹಯಗ್ರೀವನ ಹೇಷಾರವಗಳು ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ಬಂದು ದುರ್ಮಾದಿಗಳ- ಗರ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿಸುತ್ತವೆ ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪರವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖಂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಸೂಚಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಜಯ ಪತಾಕೆಗಳನ್ನುತ್ತಿ ದಿಕ್ಕುವಿದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾರಿಸಿ, ತನ್ನೂಲಕ ದುರ್ವಾದಿಗಳ ತೋಲಾಶಿಗಳಂಥವೆ - ಅವಾರ್ಥಗಳನ್ನುತ್ತಿ ಅನಾಯಾಸದಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪಷಗಳನ್ನು - ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನುತ್ತಿ ನಾಶಮಾಡಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಜಯತಿ ಎಂಬುದು ಜಯತು - ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಅನಂತರ ದುರ್ಮಾದಿ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರು, ಆಳವಂದಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಸಂಶೋಷದಿಂದ ಅವರುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೂಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಸಂಧಾನ :-

ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅರಣನೂಲ್ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ, ಇದನ್ನು ಅಗ್ರಿತ್ತವರ್ ಹಳ್ - ಹಾಳು ಮಾಡಿದವರು, ವೇದ ಬಾಹ್ಯರಾದ್ಯ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಸೌಗತ, ಜಾರ್ಯಾಕಾದಿಗಳು; ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿ ಅಗ್ರಿತ್ತವರ್ಹಳ್ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (- ವೃಚ್ಚಿ) - ಭೇದ, ಅಭೇದ, ಭುಟಕ ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿರುದ್ಧಗಳು ಎಂಬ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದವರು ಮಾಯಾವಾದಿಗಳು - ಅದ್ವೈತಿಗಳು - ಅರಣನೂಲ್ ವೃಚ್ಚಿವೈ ಅಗ್ರಿತ್ತವರ್ಹಳ್ - ಆ ಮೂರು ಶ್ರುತಿಗಳ ಪುಟುವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ದವರು ದ್ವೈತಿಗಳು, ಹೀಗೆ ಅಗ್ರಿತ್ತದಂ ಐತುಕರ್ಯ - ಶಾಳುಮಾಡುವ ಹೇತುವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ - ಇವರು ಗಳು ಹೇಳುವ ಹೇತುಗಳೆಲ್ಲಾ, ಆಭಾಸಗಳು, ಅದ್ವಂದ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೈತುಕರೆಂದು ವ್ಯಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀರ್ ವಾರಣಮಾಯ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಮೆದಿಸಿದ ಆನೆಯಂತೆ, ಅವರ್ವಾದಕ್ಕದಲಿಹಳ್ ಮಾಯಾತ್ತ - ಅವರ ವಾದಗಳೆಂಬ ಬಾಳಿಕೆಂಬಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದ ಪಿರಾನ್ - ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದವರು, ಇಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ಫ್ರೀನೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೈತುಕವಾದಗಳನ್ನು ಬಾಳಿಕೆಂಬಗಳೆಂದು ರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ವಾದಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಅನಾಯಾಸವಾದ ಕೃತ್ಯವೆಂಬುದೂ, ವಾದಗಳು ಅತಿಬಲುಜಗಳೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತು.

ಏರಣಕೀರ್ತಿ ಇರಾಮಾನುಜಮುನಿ - ಅವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದೂ (ಏರ್), ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಅಣು ಅದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೃಂಥ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರವರ, ಇನ್ನುರೈ ಶೇರ್ - ಸ್ವಾಮಿ ತಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನ ವಾದ ಶೀರಣಶಿಂದೈಯಿನೋಮ್ ಶಮದವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದವು. ಇನ- ಇನ್ನು ಮೇಲೆ

ನೀಳವಂದಿನ್ನು ವಿಧಿವಹ್ಯೆಯಾಲ್‌ನಿನ್ನೆವೋಸ್ತ್ರಿಯ ನಾಂ
ವಿಾಳವಂದಿನ್ನುಂ ವಿನೈಯುಂಡಂಚೊನ್ನಿವಿಘ್ನೊಂದುಗ್ಗುಲಾದು |
ಆಳವಂದಾರೆನ ವೆನ್ನರುಳ್‌ತಂದು ವಿಳಂಗಿಯಶೀರ್,
ಆಳವಂದಾರಡಿಯೋಂ ಪಡಿಯೋಮಿನಿಯಲ್ ಮೃಕ್ಕೇ ||3||

ತಿವಿನೈಯೇ - ಕೆಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿಂದಿಯೋಮ್ - ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುವದಿಲ್ಲ ಅನುಸಿಸುವು
ದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಬಂತು

ತಾತ್ಪರ್ಯ :- ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಪರವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಗ್ರಂಥ
ಗಳನ್ನು ಓದಿ ನಾವು ರಚ್ಯ ಬಾರಿಯನ್ನು ಕಡೆ ಹಿಡಿಯದೆ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆವು, ಎಂದು ತಮ್ಮ
ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನೂ ಕೃತಕೃತೃತೆಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ

ಆಳವಂದಾರ್ ಅನುಸಂಧಾನ - ನೀಳವಂದಿನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ

ನೀಳ - ದೀರ್ಘಕಾಲವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ, ವಂದು - ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿ
ಕೊಂಡುಬಂದು ಇನ್ನು - ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಹ್ಯೆಯಾಲ್ - ಅದೃಷ್ಟದ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ, ನಿನ್ನೆವು-
ಜ್ಞಾನ, ಅದಾಗಿ ಆತ್ಮವಸ್ತುವು ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಇದು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅನೇಕ
ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ ಇದು ಭಗವಂ-ಗೆ ರೇಷಭೂತವಾದದ್ದು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವತ್ ಕೆಂಕರ
ರತಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒನ್ರಿಯ - ಕೂಡಿದೆ - ಪಡೆದ, ನಾಮ್ - ಸ್ಥಾವರಾದಿ
ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದು ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು, ನೀಳವಂದು
- ಪುನಃ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಇನ್ನು - ತಿರುಗಿಯೂ ವಿನೈಯುಂಡಂಬು-ವಾಪಸನ್ನವಾಗಿ, ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವ,
ಶರೀರದಿಂದ ಒನ್ರಿ - ಕೂಡಿ; ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ವಿಘ್ನೊಂದುಗ್ಗುಲಾದು - ಸಂಸಾರದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು
ನೆರಳಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವಂತೆ; ಆಳವಂದಾರ್ - ನಮ್ಮನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವತರಿಸಿದವರು, ಎನ - ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ, ವೆನ್ನು - ಚೋಳರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಆಕ್ಕೆಯಾಗುವಾನ್ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಆರುಳ್‌ತಂದು - ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ಅಂದರೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ
ತ್ರಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಗಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ. ವಿಳಂಗಿಯ - ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ,
ಶೀರ್ - ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ, “ತಮೋಯೇನಾಪಾಸ್ತಂ ಸಹ ವಿಜಯತೇ ಯಾಮುನಮುನೀ- ಅಜ್ಞಾನವು
ಯಾರಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟತೋ ಅಂಥದ ‘ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು’ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು
ಭಾವ್ಯಕಾರರಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಆಳವಂದಾರ್ ಅಡಿಯಾಮ್ - ಆಳವಂದಾರ್

ತ್ವಂಮೋಹಮೇ ಕುತಸ್ತತ್ ತದಪಿಸುತ ಯತೋ ವೇದಮೂಲಪ್ರಮಾಣಾತ್

ಏತಜ್ಞಾನಾದಿಸಿದ್ಧಾಂತನು ಭವವಿಷಯಾತ್ಮಯೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೋಶ ಏವ |

ಶ್ಲೋಕೋಃ ಕನ್ನಿಕಾದಿವ ಮಮದಿವಿತಃ ಕೋತ್ಪಾನಾಕ್ಷೀ ಸ್ವಧೀಸ್ವಾತ್

ಹಂತಸ್ತತ್ ಕ್ಷಪಾತೀ ಸೌತಿನೈಕಲಮೋಗೈ ಮಧ್ಯಸ್ತವತ್ಸಂ ||

ಪರಕಾರಭಟ್ಟರು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃಮಾಲಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ
ಹಾಡಿದ ಶ್ಲೋಕ.

ಏಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ | ರಂಗನಾಥನೇ | -ಜೇವಣಿಗೋ | ವಿನಗೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು- ಕಲಹದ್ದೆ- ವಿವಾದಗ್ರಸ್ತವಾದ, “ನೀನು
ಸ್ವಾಮಿ, ಜೇವಣಿ ನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು” ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಂತಿರಬಲ್ಲ ಮುಳುಗಿ, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವಂತಿದೆ,
ಅದಾಗಿ

ಕಾಳಂ ವಲಂಪುರಿಯನ್ನ ನರಾಧಲಯವಿರುತ್ತಾಳಂ
ಮೃಗಿಂತ್ಯಮಿಗ್ರಮರೈಯಿನಿ ಶೈ ತಂದವಳ್ಳಲ್ |

ಮೂಳುಂ ತವನರಿ ಮೂಟ್ಟಿಯನಾಥಮುನಿ ಕೃಲೇ

ನಾಳುಂ ದೊಗ್ಗು ತೈಯೋಮ್ ನಮಕ್ಕಾರ್ ನಿಹರ್ ನಾನಿಲತ್ತೇ ||6||

ಅವರ ದಾಸರಾದ ನಾವು, ಇನಿ - ಇನ್ನು ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲುಕ್ಕು - ಕೆಟ್ಟವಾದವನ್ನು, ಅಂದರೆ, ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ, ಆತ್ಮಸ್ವತಂತ್ರ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತನಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ, (1) "ತೃಂಮೋಹಂಮೋ ಎಂದು ಪರ. ಶರಭಸ್ವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ತಪ್ಪು ವಿವಾದವನ್ನು, ಪಡಿಯೋಮ್ - ತಪ್ಪು ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ನಾಸ್ತಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದಿಲ್ಲ ತಾತ್ಪರ್ಯ - ಆಳವಂದಾರವರು ಅವತರಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ಪುರುಷ ನಿರ್ಣಯ, ಆಗಮ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರರತ್ನ, ಚತುಶ್ಲೋಕೇ, ಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹವೆಂಬ ಆರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಮುಖವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡಿದ ನಾವು ದುರ್ಮಾದಗ್ರಸ್ತಗಳಾದ ನಾಸ್ತಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಾಂಖ್ಯ ಸೌಗತ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದಿಲ್ಲ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಸ್ಸಾರವಾದುವೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿವು ಎಂದರ್ಥ

ನಾಥಮುನಿಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ

ಕಾಳಂವಲಂಬುರಿ ಅನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿ - ಕಾಳಂ - ಕಡಕವಾದ್ಯ, ವಲಂಬುರಿ - ಬಲಮುರಿಶಂಬ, ಅನ್ನ - ಇನಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ, ನರಾಧಲಯವಿರುತ್ತಾ - ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ, - ಆದಾಗಿ ಕೇಣ್ಣಾಯಹತ್ತಾ ಗ್ರವಾನ್, ಮೇಲೈ ಅಹತ್ತಾಗ್ರವಾನ್ ಎಂಬ ನೋದರಳಿಯರು ನಾಥಮುನಿಗಳನ್ನು ಪರಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಕಡಕವಾದ್ಯ ಘಾಷ, ಎಂಬಘಾಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪರವಾದಿ ಪೃಥಯ ವಿದ್ರಾವಕವಾಗುವಂತೆ, ಪ್ರತಿವಾದಿ ನಿರಸನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ತತ್ತ್ವವಾದ ವ್ಯಪದೇಶ ತಾಳಂವೃಂಗಿ - ತಾಳರಾಸ್ತ್ರ - ಅಂದರೆ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ತಮಿಳುನುರೈ-ದಾವಿದ ವೇದದ ಇನೇ - ಭೋಗ್ಯವಾದ, ಇಶೈ ದಿವ್ಯಗೀತವನ್ನು ತಂದವಳ್ಳಲ್ - ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹೋದಾರರು ಮೂಳುಮ್ - ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ತವನರಿಮೂಟ್ಟಿಯ-ಆಷ್ವಾಂಗ ಯೋಗ, ರಹಸ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ನಾಥಮುನಿ ಕೃಲೇ - ನಾಥಮುನಿಗಳ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನಾಳುಂತೊ ಗ್ಗುದೈಯೋಮ್ - ಪ್ರತಿನಿಧನೂ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆವು. ಇದರಿಂದ ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ನಮಕ್ಕು - ಇಂಥಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಮಗೆ, ನಾನಿಲತ್ತೇ - ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, (ಜಲ, ಸ್ಥಳ, ಅರಣ್ಯ, ಪಯಿರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಭೂಮಿಗಳು) ಆರ್ ನಿಹರ್ - ಯಾರು ಸಮರಿದ್ಧರೆ. ನಾಥಮುನಿಗಳ ತ್ರೀಸಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬೇರೆಯಾರೂ ಯಾವಮತ

ಭಗವಂತನು ಜೀವನವನ್ನು ಸೋದಿ "ನೀನು ನನಗೆ ದಾಸನು" ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಜೀವನು 'ಅಲ್ಲ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ, ನಿನಗೆ ದಾಸನಲ್ಲ' ಎಂದು ಆದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಶ್ನೆ, ನಿನಗೆ ದಾಸನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ಎಂಬುದು ಜೀವನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮದಗಳು ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಎಂದ ಭಗವಂತ "ನಾನು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಅನುಭವವೂ ಇದೆ" ಎಂಬುದು ಜೀವನ ಬದಿಲು, ತಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದ ಭಗವಂತ, ಆದು ನನಗೆ ಗೋತ್ತು ನೀನು ಗೀತೆಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾರೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿದ ಜೀವ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದ ಭಗವಂತ ಅವರು ನಿನ್ನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಅದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾರೆ ಎಂದ ಜೀವ ಹಾಗಾದರೆ "ನಾನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. "ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ" ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುವಂತಿದೆ, ಈ ದೃಶ್ಯ ಎಂದು ಹಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ದವರೂ ನಮಗೆ ಸಮರಲ್ಲ. ಇದು ಗವೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರ - ಆಂದರೆ ಇಂಥಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ನಾಥಮುನಿಗಳು ಅವತಾರಮಾಡಿ, ಸಮ್ರಾಟ್ಪಾರ್ ಮೂಲಕ ಸಕಲವೇದಾಂತಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಧ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ, ತಮ್ಮ ಪಾದಸಮಾಶ್ರಯಣ ಮಾಡಿದ ಭಾಗಿನೇಯರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹರಡಿದರು. ಇಂಥಹ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ನಾವೇ ಮಹಾ ಧನ್ಯರು ಆತ್ಮೋಚ್ಚೇವನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎಂದರ್ಥ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗುರುವರಂಪರಾನಾರಕ್ಕೆ
ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಅಸ್ಮದ್ಗುರು ವರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಃ

ಉಪೋದ್ಯತಾಧಿಕಾರಃ

ಅಭಿಗವತ್ತಃ ಪ್ರಥಿತಾನುನಘಾಮಾಚಾರ್ಯ ಸಂತತಿಂ ನಂದೇ |
ಮನಸಿ ಮಮ ಯತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ವಸತಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸ್ಯ ಸಾರೋಽಯಮ್ ||1||

ಶ್ರೀಮತೇ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |
ಶ್ರೀಮತೇ ಸುಂದರ ಸೌಮ್ಯನಾರಾಯಣಾರ್ಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ
ಗೋಪಾಲಾರ್ಯಾಯ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವಾಖ್ಯಾ

ಗುರುಭಜನ :

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಕರು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಪ್ರಥಮತಃ ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನವು ಮಂಗಳಕರ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶಾಂತ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಅವರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುವುತ್. ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ರಚಿಸುವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ "ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ" ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದು "ಅಧಿಕೃತೃತ್ವಕ್ಕೋ ಗ್ರಂಥೇ" ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರವನ್ನೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಅನಘಾಂ - ಎಂದರೆ ಗುರುಪಂಥವು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಹೇಯಗುಣಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದೆ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರು. ಭಗವಂತನೇ ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಗಳು ಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿವೆಂಬುದರಿಂದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚೀನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳು, ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂದು, ಸೂಚಿತ.

ಅಭಿಗವತ್ತಃ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಅಭಿಗವತ್ತಃ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಪ್ರಥಿತಾಂ - ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ, ಅನಘಾಂ - ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆಚಾರ್ಯಸಂತತಿಂ - ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು, ನಂದೇ - ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ - ಯಾವ ಆಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಮಮ ಮನಸಿ - ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸ್ಯ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರೇ ರಹಸ್ಯೋಪದೇಶಾರ್ಥವಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ಅಯಂ ಸಾರಃ - ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಸಾರಾರ್ಥವು, ವಸತಿ - ಸರ್ವದಾ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೋ ಅಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅನ್ವಯ.

ಇಲ್ಲಿ "ಅಭಿಗವತ್ತಃ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಕೃತವಾಗಿ ಮಂಗಳವನ್ನು ಕೋರುವುದರಿಂದ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು, ಗುರುಪಟ್ಟಭಜನ ಸಾರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಗ್ರಂಥವಾದಾಗ್ಯೂ, ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರಗ್ರಂಥವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯ

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ ಶಾಸ್ತ್ರೇಕೌತಸ್ಕುತ ನಿವರ್ತಕಾಃ
 ವಂದೇ ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ ವಿಧೀ ಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾಃ ||೨||
 ಅಳುಮುಡೈಕ್ಕಲಮೆನ್ನೆನ್ನೆಯಂಬುಯತ್ತಾಳ್ |
 ಕಣನನ್ ತಾಳಿನ್ನೆ ಶೇರನ್ನೆ ಮಕ್ಕು ಮನ್ನೆತನ್ನ ತಕವುಡೈಯಾರ್ ||

ಸಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಾಂತರದ ಹಾಗೆ ಶೇಷಭೂತವು ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ, ದಂವತೀ ಜಗತಾಂಪತೀ' ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಶರಣ್ಯಂಪತಿವಿದಾಂ" ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಅಂಶವು ಸೂಚಿತವೆಂಬುದು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಮಾತು.

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ, ಇತ್ಯಾದಿ - ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕೇ ಶಾಸ್ತ್ರೇ - ಕರ್ಮ ಮೀಮಾಂಸ ಎಂಬ ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸಾ, ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸಾ, ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಇದರಿಂದ ಎರಡು ಭಾಗಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಕೌತಸ್ಕುತ ನಿವರ್ತಕಾಃ - ಕೌತಃ ಕೌತಃ - ಹೇಗೆ ಎಂದು ವಾದ ಮಾಡುವ ಕೌತರ್ಕ್ಯಗಳಾದ ಹೈತುಕವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಸನ ಮಾಡುವ, ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ - ಹಸ್ತಿಗಿರಿ ಎಂಬ ಕಾಂಚಿಪುರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವರದ ರಾಜನ, ವಿಧೀಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾಃ - ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲೆಯಿಟ್ಟು ಜೊಕ್ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರಿಂಬ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರಾದ, ವಾದಿಹಂಸಾಯುವಾಹರನ್ನು, ವಂದೇ - ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು, ಶ್ರೀ ದೇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀ ಸಾರಬೋಧಿನೀಕಾರರುಗಳ ಯೋಜನೆ

ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯವಿಧೀಶೋಧಕಕಿಂಕರಾಃ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರಿಗೆ ದ್ರವಿಡೋಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿಸಿ, ಉಭಯವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರಂಗತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರೊಬ್ಬರನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರವರ ಯೋಜನೆ ವಿಧಿ ಶೋಧನೆ ಎಂದರೆ, ವರದನ, ದಿವ್ಯಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಾಥವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವರು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ.

ಸಾರಲಿಂಗಮೀಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಕರೂರನಾಪ್ತಮಿಗಳೆಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದ, ರಂಗರಾಮಾನುಜಮುನಿಗಳು, ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಭಗವದ್ವಾಮಾನುಜರ ಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿಲ್ಲದೆ ಅದಾಗಿ, ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಾದೃಷ್ಟಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಸನೆಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯವಿಧೀಶೋಧಕ ಕಿಂಕರಾಃ ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶಸ್ಯ ವಿಧೀಶೋಧಕಾಃ ಕಿಂಕರಾಃ ಯೇಷಾಂತೇ ತಾನ್, ಎಂದು ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಿಗಿರಿನಾಥನೆವಿಧಿ ಎಂಬುದು ವೇದಾಂತಮಾರ್ಗ, ಅಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆ-ಕಂಟಕ ಶೋಧನೆ-ಪರವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವ ಅಪಾರ್ಥಶೋಧನೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯರನ್ನೇಕರನ್ನುಳ್ಳ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರ್ಥ.

"ಇತಿಯತಿರಾಜ ಮಹಾನಸ ಪರಮಳ ಪರಿವಾಹವಾಸಿತಾಂಸಿಬತ | ಬಿಬುಧಪರಂಷನ್ನಿಷೇವ್ಯಾಂ ವೇದಾಂತೋದಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸುಧಾಮ್ || ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವು ಭಾಷ್ಯಕಾರಸಂಪ್ರದಾಯೋಪಪ್ಪವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು, ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಹೃದಿನೀಮಾವರ್ತಿ ಗೋಷ್ಠಿಪೂರ್ಣರನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸಿ

ಮೂಳುಮಿರುಳ್ ಹಳ್ಳಿ ಮುಯನೋಡಿಂ ಪೂನುನುಳ್ಳಂ |
ನಾಳುಮುಹಕ್ಕನಿಂಗೇ ನಮಕ್ಕೋರೊವಿಡಿ - ಪಾರ್ಥ್ವ ಕೃಪದೇ ||, ||

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರವಾದ 'ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯತೀಂದ್ರಮಾಹಾನಸಿಕರೇಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಅತ್ತೀಯ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಹರಂಬುವರಿಗೆ' ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ತನ್ಮೂಲಕ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಹರ ಗುರುಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತೋದಯಸರಿದೂ, ಅವರ ಮೂಲ್ಯ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು "ವೇದಾಂತೋದಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯಸುಧಾ" ಎಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಯತಿರಾಜಮಹಾನಸದ ಪರಿಮಳ. "ಮಡೈಪಳ್ಳಿವಂದಮಣವರ್" ಎಂದು ಪರಿಮಪದ ಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ದತ್ತಂಯೇನದಯಾನುಧಾಂಬುನಿಧಿನಾ ಪೀತ್ವಾವಿಶುದ್ಧಂವಯಃ

ಕಾಲೇನಃ ಕರಿಶೈಲಕೃಷ್ಣ ಜಲದಃ ಕಾಂಕ್ಷಾಧಿಕಂವರ್ಷತಿ ||" (ಯತಿರಾಜಸಪ್ತತಿ)

"ಕರಿಶೈಲ - ಕೃಷ್ಣ ಮೇಘಃ ಕಾಂಕ್ಷಿತವರ್ಷೀಯದರ್ಪಿತ್ಯೆನ್ನೋಯ್ಯಃ" ಎಂದು ಭಗವದ್ವಾಮಾನುಜರು ಹಸ್ತಿ ಶೈಲೇಶ್ವರನ ತಿರುವಾರಾಧನೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಶಾಲೈಕ್ಕುಣಂ ಎಂಬ ಭಾವಿಯಿಂದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ವರದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಗಳ ಅರ್ಥವ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು "ಹಸ್ತಿಗಿರೀಶ" ಪದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ತಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಕೊಂಡುವು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥಾನುಭವ ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸಿತು, ತಮಗೆ ಅನುಭವ ಪರಿಣಾಹವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸಂಕೋಷಗೊಂಡು "ಆಳುಮಡೈಕ್ಕಲವರ್" ಎಂದು ಹಾಡ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಳುಮಡೈಕ್ಕಲ ಮೆನ್ನೆನ್ನೊ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಂಬುಯ ತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ - ತಾಮರೆವುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಎಮ್ಮೆ - ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡೈಕ್ಕಲವ್ - ರಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆಳುಮ್ - ಆಳುತ್ತಾನೆ, ಎನ್ನು - ಎಂದು ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ ತಾಳಿ ಣೈಶೇರಾನ್ದು (ಕಾಕಾಪ್ಪಿನ್ಯಾಯದಪ್ರಕಾರ, ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾಳಿಣೈ ಶೇರಾನ್ದು ಎಂಬ ವದಗಳೊಡನೆಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು) ತಾಮರೆವುಪ್ಪವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪತಿಯ, ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ತಾವು ಶರಣಹೊಕ್ಕು, ಎನುಕ್ಕುಂಅವೈತಂದ - ನಮಗೂ, ಈ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅಥವಾ ತಾವಾಗಿಯೇ ನಮಗೋಪ್ಕರವೂ ಶರಣಮಾಡಿ ಸಂಸಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ತದವೈದೈಯಾರಾ ಕೈಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಮೂಳುಂ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ. ಇರುಳ್ ಹಳ್ಳಿ - ಅಜ್ಞಾನಗಳು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ. ಮುಯನೋಡಿಯ - ಎಡಬಿಡದೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ನಮಗೆ ಓದಿಸಿದ, - ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮೂನುನುಳ್ಳಮ್ - ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ಇಂಗೇ - ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಓಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಕೃತಿಪುಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನಾಳುಮ್ - ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ಉದಕ್ಕ - ಓದಿ ಸಂಕೋಷ ಪಡುವಂತೆ, ನಮಕ್ಕು - ನಮಗೆ, ಹಿಂ ನಿಧಿ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಅದ್ವಷ್ಟ - ವಿಶೇಷವು. ಪಾರ್ಥ್ವ ಕೃಪದೇ - ಲಭಿಸಿದ ಯಲ್ಲಾ ಎಂಥಹ ಭಾಗ್ಯ ವಿಶೇಷವಿದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಭಾಗ್ಯವು, ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಣಿವರ ಇವಶಾರೀರಿತ್ಯದ್ಯೋಸಿ ಜೀವಃ |
ಕಲುಷಮತಿರನಿಂದ್ ಕಿಚ್ಚುರತ್ನಾಧಿರಾಜ್ಯಮ್ ||
ವಿಧಿಪರಿಣತಿ ಭೇದಾದ್ವಿಕ್ಷೇಪತಸ್ತೇನ ಕಾಲೇ |
ಗುರುಪರಿಷದಮಪ್ಪಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಗೋಪಾಯತಿಸ್ತಮ್ ||3||

ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ, ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ ಕಣವನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದು ಕತ್ವವನ್ನೂ ತಾಳಿಣ್ಣ ಶೇರಾನ್ದು - ರರಣಾಗತಿಯೆಂಬ ಹಿತವನ್ನೂ, ಅಳುಮ್ - ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನೂ, ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಾನುಶಾಸನ ಭಾಗವು ನಿರೂಪಿತ ಹಾಗೆಯೇ, ಮೂನ್ನಿನುಳ್ಳಂ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ, ಪದಯೋಜನಾರ್ಥವೂ, ಶೇರಾನ್ದು ಎಮಕ್ಕುಮನೈತಂದ - ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರವೂ, ನಿಗುನುನಾಧಿ ಕಾರವೂ ಸೂಚಿತ. ಆಚಾರ್ಯರು ಔಷ್ಯನಿಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಾವು ಪ್ರಪನ್ನ ರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು "ತಾಳಿಣ್ಣ ಶೇರಾನ್ದು", ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ.

ಅನಾದಿಕಾಲವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕೇಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ನಿತ್ಯನಿರ್ದುಷ್ಟರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಗ್ಲಾನವು ಲಭಿಸುವಂಥಹ ಅದೃಷ್ಟವಿದೆಯೇ, ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಮಣಿವರ ಇವಶಾರೀಃ ಎಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಣಿವರ ಇವ-ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿಯಂತೆ, ಶಾರೀಃ - ಭಗವಂತನಿಗೆ, ನಿತ್ಯಹೃದ್ಯಃ- ನಿತ್ಯವೂ ಹೃದಯಂಗಮನಾಗಿದ್ದಾ ಗ್ಯೂ, ಕಾಸ್ತುಭ ಮಣಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಹಾಗೆ ಜೀವನೂ ನಿತ್ಯನಿರ್ವಲನೂ, ಜ್ಞಾನರೂಪನೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿಯಂತೆ ಅತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಭಗವತ್ಪಾಪ್ತಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟೆಂಬುದು ಸ್ಥಾಪಿತ. ಹಾಗೆಗಿರುವಾಗ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ - ಕಲುಷಮತಿಃ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಕಲುಷಮತಿಃ-ಕಾಲುಷ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ - ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಾಂತಿಯು, ಕಾಲುಷ್ಯ ಕಿಂಕರತ್ಯಾಧಿ ರಾಜ್ಯಂ, - ಕೈಂಕರ್ಯರೂಪ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು. "ಸರ್ವಂ ಪರವಶಂ ದುಖಂ" ಎಂದು ಪರವಶನಾಗಿ ಕಿಂಕರನಾಗಿರುವುದು ದುಃಖಜನಕವಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಕಿಂಕರತ್ವವು ಕ್ಲೇಶಕರವಾದರೂ, ಕರ್ಮ ನಿವೃತ್ತಿ ಏರ್ಪಟ್ಟು ಪರಮ ಶೇಷಿ (ಸ್ವಾಮಿ) ಗೆ ಕೈಂಕರಮಾಡುವದು (ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿ) ಯೌವರಾಜ್ಯ ತುಲ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು 'ಆಧಿರಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ಪದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಿಂದನ್ - ಹೊಂದದೆ,

ಹೀಗೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮರೂಪ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ, ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಇವನಿಗೆ, ಈಗ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನಿಗೆ ಕಿಂಕರನಾಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ವಿಧಿಪರಿಣತಿ ಭೇದಾತ್ ಎಂದೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೇ ಕರ್ಮ ಪರಿವಾಕ್ ಹೇತ ಭೂತವಾದ ಕಾಲ ವಿತೇಷದಲ್ಲಿ, ವಿಧಿ - ಅನಾದಿಕರ್ಮ, ಅದರ ಪರಿಣತಿ-ಪರಿಣಾಮ, ಆ ಕರ್ಮವು ಕಾರ್ಯ ಮುಖವಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಅವಸ್ಥೆ, ಅದರ ಭೇದಾತ್ - ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ, ಆಜ್ಞಾತ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ, ಆನುಷಂಗಿಕ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕರೂಪ ಸುಕೃತಾದಿಗಳ ದೇಯಿಂದ, ತೇನ ವಿಕ್ಷೇತಃ - ಆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಜಾರುವನಾಥ ದತೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಗುರುಪರಿಷದಮಪ್ಪಂ - ಗುರುಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಅದೃಷ್ಟಜ್ಞಾನವನ್ನು - ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಪ್ರಾಪ್ಯ - ಉಪದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸ್ತೆಂ - ತನ್ನನ್ನು, ಗೋಪಾಯತಿ - (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಿದ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ), ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆ

ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾನ ಸದೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶ್ರೀಕೌಸ್ತುಭಸ್ಥಾನೀಯನಾಯಕೋಂಡು ಹೃದಯಜ್ಞಮನಾಯಕ
ಕುಮಾರನೇನುಂ, ಪುತ್ರನೇನುಂ, ಶಿಷ್ಯನೇನುಂ, ಪ್ರೇಷ್ಯನೇನುಂ, ಶೇಷಭೂತನೇನುಂ, ದಾಸಭೂತ
ನೇನುಂ, ಅವ್ಯೋಕಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಲೀ ಪ್ರತಿಪನ್ನನಾಯರುಕ್ಕುಂ. ಜೀವಾತ್ಮಾ

ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯು ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು.
ಇವರ್ತನಕ್ಕುವಹತ್ತು ಶೇಷಿಯಾಯ್, “ಆಯರ್ದರುಮಮರರ್ಗಳಧಿಪತಿಯಾಯ್, ಉಯರ್ದರವೃದ್ಧಯರ್
ನಲ” ಮುಡೈಯವನಾಯ್, ನಮಕ್ಕುಮ್ಬುವಿ ಮಿಶೈನಂಗೈಕ್ಕುಮಿನ್ನನಾಯ್, ಇಾಲಿತ್ತಾರ್ ತಮಕ್ಕುಂ
ವಾನತ್ತನರ್ಕ್ಕುಂ ಪೆರುಮಾನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ “ವೈಕುಂಠೇತು ಪರೇಲೋಕೇ ಪ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ
ಆಸ್ತೀ” ಎನ್ನುಂ, ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹುಳುಂ ನೀಯುನೇ ನೀಲಾನಿಧಿ” ಎನ್ನುಂ ಶೋಬ್ಬಿಂಪರಪಡಿಯೇ

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹೀತವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ತಾವೇ ವಿವರಿಸುವವರಾಗಿ ಪ್ರಥಮತಃ “ಮಣಿವರ
ಇವ ಶೌರೇಃ ನಿತ್ಯ ಹೃದ್ಯೋಽಪಿ ಜೀನಃ” ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಜೀವನು ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು .

ಅದಾಗಿ, ಪ್ರಿಯಃಪತಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೌಸ್ತುಭ ದ, ಹಾಗೆ ಹೃದಯಂಗಮನಾಗಿ-ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗಿ
(ಇದರಿಂದ ಇವನು-ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು), ಕುಮಾರನೆಂದೂ, ಪುತ್ರನೆಂದೂ, ಶಿಷ್ಯ
ನೆಂದೂ, ಪ್ರೇಷ್ಯನೆಂದೂ-ಆಳೆಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನೆಂದೂ, ದಾಸಭೂತನೆಂದೂ, ಆಯಾಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನು
ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ “ಅವಿಜ್ಞಾತಾಃ ಕುಮಾರಕಾಃ; ಭಗವತೋಽಪೇಕ್ಷುತಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾಶಿಷ್ಯಶ್ಚ, ಶೇಷೋಹಿ
ಪರಮಾತ್ಮನಃ, ದಾಸಭೂತಾಃ ಸ್ವತಸ್ಸರ್ವೇ, ಎಂಬ ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತಗಳು. ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತ
ನಾದ ಶೇಷಿ (ಸ್ವಾಮಿ)ಯಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಇವನಿ
ಗಿಂತ ಯಾರೂ ಉಚ್ಛ್ರಾಯವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಛ್ರಾಯನಾಗಿಯೂ, ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವ
ನಾಗಿಯೂ, ನಮಗೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೂ, ಪ್ರೇಮೈಕುಂಠ
ವಾಸಿಗಳಿಗೂ ನೀಚೋಚ್ಛ್ರಾಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಇವನು
1) ವೈಂಕತೇತು ಪರೇಲೋಕೇ - ವೈಂಕುರವೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ
ಆಸ್ತೀ - ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

2) “ಒಂಜೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹುಳುಮ್ ನೀಯುನೇ ನೀಲಾನಿಧಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ,
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ, ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಪರಮಪದ) ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

(1) ಆಸ್ತೀ ವಿಷ್ಣು ರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತೈರ್ಭಾಗವತ್ಪನ್ನಹ || [ಲೈಂಗ ಪುರಾಣ] ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಶೇಷ - ಅದಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಜಗತ್ಪತಿಯು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೈ, ಆಚಿಂತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾದ ಭಾಗವತರೊಡಗೂಡಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದರ್ಥ

2 ಸೋಗಸಾದ ಕೈಬುಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೃದ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ವಿವಹ ಬೇರೆಯಾರೂ
ಈಶ್ವರರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇರುವವರು.

ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡೇ ಕೂಡ ತ್ರೈಲೋಕುಂಬಿಲೇ. “ಯಾಯೋಧ್ಯೇತ್ಯಪರಾಜಿತೇತಿ ನಿಧಿತಾ ನಾಕಂಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ” ಎಂಬರಪಡಿಯೇ ಆಯೋಧ್ಯಾಧಿ ತಬ್ಬ ಪಾಚ್ಯಮಾನ ಕಲಂಗಳಾಪ್ತರುನಗರಲೇ, ಸಹಸ್ರ ಸೂಕ್ಷಾಧಿ ವಾಕ್ಯಂಗಳಾಲೇ ಯೋದಪ್ಪಡುಹಿರ ತಿರುಮಾಮುಣಿನುಂಟಪತ್ತಿಲೇ ಕೌಷೀತಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಿ ಹಳಿಲೇ ಯೋದಪ್ಪಡುಹಿರ ಪರೈಂಕ ವಿಶೇಷತೆಲೇ “ಶೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾ ನಿರುನ್ರಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನಮಾಂ” ಎನ್ನುಂ, “ನಿವಾಸ ತಯ್ಯಾಸನ” ಎನ್ನುಂ ಶೋಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವ ಸೋಚಿತ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಂಗಳೈಯುಂ ಸರ್ವವಿಧತರಂಗಗಳಾಲೇ ಯನುಭವಿತ್ತು, ಶೇಷತ್ವನೇ ತನಕ್ಕು ನಿರೂಪಕಮಾಹೈಯಾಲೇ ಶೇಷಪ್ರೇ ತಿರುಸ್ಸಾಮಮಾಂಪಡಿಯಾನ ತಿರುವನಂತಾಪ್ರವಾನಾಹಿರ ತಿರುವುಳ್ಳನುಂತ್ತೈಯಿಲೇ ವಾನಿಳವರಶಾಯ್ಕೊಂಡು ತಾಳವಾಪ್ಪಿಗಿರವಾಪ್ಪು ಸರ್ವಾತ್ಮಕೈಳುನುನು

ಆ ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಯಾಯೋಧ್ಯೇತ್ಯಪರಾಜಿತೇತಿ ನಿಧಿತಾ ನಾಕಂಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ (1) (ದೇವಾಸಾನಂವರಯೋಧ್ಯಾ, ತದಪರಾಜಿತಾಪೂ, ಪರೇಣನಾಕಂನಿಹಿತಂ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿನಮ್ರತೆ) ಎಂಥು ಹೇಳ್ವುದು? ಪ್ರಕಾರ, “ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿ ತಬ್ಬ ನಾಚ್ಯವಾದ, ಆಯೋಧ್ಯವಾದ (ಸಹಸ್ರಸೂಕ್ಷೇ ವಿನುಜೇ ದೃಢಗ್ರೀ, ಸ್ವಭುವಿಮತಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ, ಎಂಬುವು ಆ ಶ್ರುತಿಗಳು) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತ ವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ, ಕೌಷೀತಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ವುದುನ (ಸ ಅಗಚ್ಛತ್ಯ ಮಿತೋಚ್ಚಸಂ ಪರೈಂಕಂ - ತಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತೇ ಆ ಮಹತ್ಪಜ್ಞನು ಬಹಳ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರೈಂಕದ ದತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ತು) ಪರೈಂಕವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕವು (2) ಶೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾಮ್, ಇರುಂದಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನ ಮಾಮ್, ಎಂದೂ (3) “ನಿವಾಸತಯ್ಯಾಸನ” ಎಂದೂ, ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಚಿತವಾದ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನೇಕವಿಧ ಶರಂಗಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಾಡಿ, ಕೈಂಕರ್ಯಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಶೇಷತ್ವನೇ ತನಗೆ ನಿರೂಪಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶೇಷ ನೆಂದೇ ದಿವ್ಯ ಹೆಸರನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಆದಿಶೇಷನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರೈಂಕವು ಬಿಳುಪು, ಮಾರ್ದವ, ಉಚ್ಚಾಯ, ಸೌರಭ್ಯ, ಶೈತ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ಅಂಥಹ ಶ್ರೀಮತ್ಪರೈಂಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯತೆಯನನಂದಿದ ಕೂಡಿದ ಯುವರಾಜನಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ [“ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡೇಕೂಡ” ಎಂಬುದನ್ನು “ವೈಕುಂಠೇತುಮೇಲೋಕೇಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂಜಗತ್ಪತಿಃ ಆಸ್ತೇ” ಎಂಬುದರ ಪ್ರಕಾರ “ವಾನಿಳವರಶಾಯ್ಕೊಂಡು” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅವುಣಿಸೇಕು] ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ

1) ಈಶ್ವರನುಗ್ರಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಯೋಧ್ಯಾಧಿ ತಬ್ಬ ಪರಾಜಿತೇತಿ ನಿಧಿತಾ ನಾಕಂ ಪರೇಣ ಸ್ಥಿತಾ | ಭಾವೈರದ್ವೈತೋಗೈರ್ದಮ ಗಮನೈಃ ಸಾಧುಮುಧಾಸನ್ನದಿಧಿಃ ಪ್ರೀದೋಗೈಶ್ಚ ರೇಣುಃ ಅಶ್ವಿಯಂವಯೋಸ್ತಾಂ ರಾಜಧಾನಿಂವಿಮಃ || ಶ್ರೀಗುಣರತ್ನ ಕೋಶ (23)

ಆದಿವ್ಯದಂತಹಿಗಳಾಜ್ಞಾನಿಯು, ಅಯೋಧ್ಯಾ (ಯಾದ್ವಮಾಡಲತಕ್ಕ) ಅಪರಾಜಿತಾ (ಜಯವಲತಕ್ಕ) ಎಂದು ಮದಿತ ಛಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ಪತಮನದದಲ್ಲಿ

2) ಶೆನ್ರಾಲ್ ಕುಡೈಯಾಮ್ ಇರುಂದಾಲ್ ಶಿಂಗಾಸನಮಾಮ್, ನಿನ್ರಾಲ್ ಮರಮದಿಯಾಮ್ ನೀಳ್ಕಡಲ್ಪುಳ್ಳ ಎನ್ನುಮ್ ಪುಣೈಯಾಮ್ ಮನದಿಳಕ್ಕಾಮ್, ಪೂಂಪಪ್ಪಾಮ್ ಪುಲ್ಲುಮ್ ಅಣೈಯಾಮ್ ತಿರುಮಕ್ಕಾರವು (ಮು, ತಿರು, 53). ಭಿಗವಂತನು ನಡೆಯುವಾಗ ಭಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಿಯಾಸನವಾಗಿಯೂ ಆದಿಶೇಷನು ಇರುತ್ತಾನೆ (3) ಪು ತಿ ನೋ

ಭವಿಷ್ಯ ಕೃತಾರ್ಥರಾಹನೇಣು ಮೆನ್ನು ಸಹ್ಯದಯನಾಯಿರುಕ್ಕರ ವಿರುಪ್ಪದಿಯಾಹ ನಿತ್ಯಾನುಭವಂ ಪಣು
ಹಿರ ಅಂದಮಿಲ್ ಪೇರಿನ್ನತ್ತದಿಯರಾನ ನಿತ್ಯಸೂರಿಹೋಡೊಕ್ಕತ್ತಾನುಂ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರೈತ್ತು ಕೈ
ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯಾಲೇ ಇಟ್ಟುಪ್ಪಿರಂದು ನೈತ್ತು ಅನಾದಿನಾಯ್ಕೆಯಾಲೇ ಸುಪ್ಪನಾಯ್,
(1) “ಅನೇಕ ಜನ್ಮ ಸಾಹಸ್ರೀಂ ಸಂಸಾರ ಪದವೀಂ ವ್ರಜ | ನೋಹಶ್ರಮಂ ಪ್ರಯಾತೋಽಸೌ
ವಾಸನಾ ರೇಣು ಕುಂರಿತಃ”, ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಹಿರ ಪಾಘ್ರಿಲೇ ವಿಘ್ನುಂದು, ಓಡಿಯೋಡಿಪ್ಪಲ
ಪಿರಪ್ಪುಂ ಪಿರನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಾವತ್ತು ಅಗ್ನುಕ್ಕಡೈನ್ನೊಳೆಯುಗ್ರಿಂದ ಪಡಿಯಾಲೇ ತತ್ಪಹಿತವಿಷಯ
ನಾಯ್ ಯಥಾ ವತ್ಯಕಾಶ ರಹಿತನಾಯ್ನಿರೈ;

ದ್ದಾನೆ ಇಂಥಕೆ ತನ್ನ [“ಕಮಲೈಯುಡನರಸಾಳುಮ್” (ದೇಶಿಕಪ್ರಬಂಧ) ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ.] ಐಕ್ಯರೈ
ವನ್ನು (ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು) ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರುಗಳೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಬಯಸು
ತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನರಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನುಭವ ಮಾಡುವ, ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಹದಾನಂದಶಾಲಿ
ಗಳಾದ ದಾಸಭೂತರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ತಾನೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರೈವನ್ನು ಮಾಡಲು
ದಾಯಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಬದ್ಧಜೀವ ಅನಂತರ “ಕಲುಷಮತಿರವಿಂದನ್
ಕುಂಕರತ್ತಾಧಿರಾಜ್ಯಂ” ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಾದಿನಾಯ್ಕೆಯಾಲೇ ಸುಪ್ಪನಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ-
ಆದರೆ ಈ ಬದ್ಧಜೀವನು ಅನಾದಿಯಾದ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ
ಪರಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೈಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. 1) ಅನೇಕ ಜನ್ಮಸಾಹಸ್ರೀಂ ಸಂಸಾರಪದವೀಂ
ವ್ರಜನ್ | ನೋಹಶ್ರಮಂಪ್ರಯಾತೋಽಸೌವಾಸನಾರೇಣುಕುಂರಿತಃ ||, ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ಮರು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕದೆ, ವಿಪರೀತವಾಸನಾ ರುಚಿಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತ
ನಾಗಿ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತನ್ನ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಪಡೆದು, ತತ್ಪಹಿತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ
ಯಥಾವತ್ತಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸರಣವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ--36 [3] ನಿವಾಸಶಯ್ಯಾಸನ ಪಾದುಕಾಂಕುಕೋಪಧಾನವರ್ಹಾತಪವಾರಜಾದಿಭಿಃ |
ರಂಜರ ಭೇದೈಶ್ಚವಶೇಷತಾಂತ್ಯಃ, ಯಥೋಚಿತಂ ಶೇಷ ಇತಿರೀತೀ ಜನ್ಯಃ ||
ಆಳ, ಸ್ತೋ (40) ವಾಸಸ್ಥಾನದ, ಪಾಸುಕೆ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಪಾದುಕೆ, ಪೀತಾಂಬರ, ತೆರದಿಂಬು, ಮಳೆಚಿಪುಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಭಕ್ತಿ
ಇಂಥಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಯಾ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಶೇಷವೃತ್ತಿ
ಯನ್ನು (ಕೈಂಕರೈವನ್ನು) ಮಗುವುವುದಿಂದ, ಆದಿಶೇಷನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಶೇಷನೆಂದೇ ಕಿರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ

1ನೀಪು (6-7-19) ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಜನ್ಮಗಳು, ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಈ ಜೀವನು ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವ
ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೆಂಬ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಳುಗಿನಾಗಿ, ದೇಹಾತ್ಮ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ ಮೋಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ--38 [2] ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಾದ್ಧಿ ಲೀಲಾರವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು
ತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಈ ಲೀಲಾಕಾರಣವಾಗಿ ಜೀತನನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದ ಇರುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ
ವೆಂಬುದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತು ಬಾರದ ದಶೆಯಂತೆ ಈ ಜೀತನನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಅನಾದಿ
ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ರಾಜಮಹಿಷಯೋ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವೈಗಳಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ
ಗ್ರೂವೋಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಪ್ರಪ್ರಕೃತಿಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನುಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ,

ಪುಟ--38 [3] ರಾಜಮಹಿಷಯೋ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವೈಗಳಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ, ಇರಲು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ತಪ್ಪಿ-ದೋಹ ರಾಜಕುಮಾರನಂತೆ, ಈ ಬದ್ಧಜೀವನೂ ಅನಾದಿಜ್ಞಾತಲಂಭನ ರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಅವರ್ಗ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ
ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ.

ರಾಜಕುಮಾರ ದೃಷ್ಟಾಂತ

ಒರುರಾಜಾ^(೧) ಅಂತಃಪುರುಷತ್ವದನೇ ವೇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ವಿಶ್ವಯಾತ್ರಿಲೇಸಕ್ತನಾನ ವಳವಿಲೇ ವಾರ್ತೆ ಯರಿವದರ್ದು ಮುನ್ನೇವಳಿತಪ್ಪಿನ ರಾಜಕುಮಾರ^(೨) ಎದ್ದುತಾರ್ ಕೈಯಿಲ್ ಸಿಕ್ಕಿಯಾಯ್ ಏದೇನುನೊರುಕುರುಚಿ ಯಿಲೇ ವಳರೆ, ಅವ್ ತನಕ್ಕಲ್ಲಾ ದ ಶಬ್ದರಾಧಿ ಜಾತಿಹಳ್ಳಿ ಏರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, “ಮಾತಾಪ್ಯೇಕಾ ಪಿತಾಪ್ಯೇಕೋ ಮಮತಸ್ಸಚ ಪತ್ನಿಃ | ಅಹಂಮುನಿಭಿರಾನೀತ ಸ್ವಜಾನೀತೋಗ ವಾತನೈಃ | ಅಹಂ ಮುನೀನಾಮವಚನಂ ಶ್ವಕೋಮಿ ಗನಾಶನಾನಾಂ ಸವಚಶ್ಚಕೋತಿ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೇತದ್ಭವತಾಪಿ ದೃಷ್ಟಂ ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾಭವಂತಿ ||”

ಎಂದಿ ರಹದಿಯೇ ವೇಡುವಬೆಡ್ಡಿಯಿಲ್ ಕಳಿಪೋಲೇ ಅವರಹಳ್ಳ ಪುಕ್ಕುವೆತ್ತ ಪಾಕು ರನೇ ತನಕ್ಕು ಪ್ಪಾಕುರನಾಯ್, ಅವರುಹಳ್ಳಕ್ಕುಪ್ಪಿರಂದವರಹಳ್ಳ ಪೋಲೇ ಅವರಗೊಣುಂ

ರಾಜಕುಮಾರದೃಷ್ಟಾಂತ

ಇದು ಸಂಭಾವಿತನೇ ಎಂಬ ಬೋದ್ಯಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒರುರಾಜಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಅದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು (೨) ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರುಷೋದನೇ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಹೋಗಿ, ಬೇಟೆ ಎಂಬ ಅಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ತನಾಗಿರು ವಾಗ, ಮೊತು ಬಾದದ ಇರುವಾಗಲೇ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು, ದಾರಿಕ್ಕುಹೋಗಿ ೩) ದಾರಿಹೋಕರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವರುಗಳು ತಮ್ಮಮಗನಾಗಿ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಿರಲು, ಆ ಮಗುವು ರಾಜಕುಮಾರನೆಂಬ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಬೇಡವೆಂಬ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ

ಮಾತಾಪ್ಯೇಕಾ ಪಿತಾಪ್ಯೇಕಾ ಮಮತಸ್ಸಚ ಪತ್ನಿಃ |

ಅಹಂಮುನಿಭಿರಾನೀತ ಸ್ವಜಾನೀತೋ ಗವಾತನೈಃ ||

ಅಹಂಮುನೀನಾಂ ವಚನಂ ಶ್ವಕೋಮಿಗನಾಶನಾನಾಂ ಸವಚಶ್ಚಕೋತಿ |

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇತತ್ ಭವತಾಪಿ ದೃಷ್ಟಂ ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾಭವಂತಿ ||

ಎಂಬಂತೆ ಬೇಡರಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ “ಒಬ್ಬ ಬುಡುಕುಮಾರನು ಬೇಡರಪಾಳ್ಯದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಒಂದು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಒಂದು ಗಿಡೆಯು “ಬಿಡಿ, ಕೊಣ್ಣು” ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿತ್ತು. ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಗಿಡೆಯು “ಇದೋ ಅರ್ಘ್ಯ, ಇದೋ ವಾದ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಿ” ಎಂದು ಉಪಚಾರ ಮಾಡುಗಳನ್ನು ಆಡಿತು. ಆ ಬುಡುಕುಮಾರನು, ಅಶ್ರಮದ ಗಿಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದೇ ನಾಶ್ವರ್ದು “ನಿನ್ನ ಜಾತಿಗ ಸೇರಿ ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಡೆಯು ‘ಬಿಡಿ, ಕೊಣ್ಣು’ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತೀಯೆ” ಎನಲು, ಆ ಬುಡುಕುಮಾರನು ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡೆಯು, ನಾಶ್ವರ್ದು ಒಂದೇ ತಾಯಿ ತಂದೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ನನ್ನನ್ನು ಬುಡುಕು ಸಾಕಿದರು. ಆ ಗಿಡೆಯನ್ನು ಬೇಡರು ಸಾಕಿದರು. ನಾನು ಬುಡುಕು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಕುಟುಕರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ ಗುಣದೋಷಗಳು ಸಹವಾಸದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ ತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿತು ಎನಗಿರಬದಿಯೇ ವೇಡುವಬೆಡ್ಡಿಯಿಲ್ ಕಳಿಪೋಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ಬೇಡರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡೆಯ ಹಾಗೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಅವರು ಪಳಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾ, ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಂತೆ, ಅವರು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರವೇಳನ್ನೆಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನವೇ ತನ್ನಗೊ

ವೃತ್ತಿಯುಮೇ. ತನಕ್ಕು ಉಣುಂ ವೃತ್ತಿಯುಮಾಯ್ ತಳವಿರವಿಕ್ಕುಕ್ಕುರಿಯ ಭೋಗಂಗಳೆಂಬ
ಆಚಾರ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳೆಂಬ ಪುದಿಯದುಣ್ಣಾದೇ. ರಾಜಭೋಗವಿರದ್ದಂಗಲಾನ್ ಜುಗುಪ್ಸಿತವಿಷಯಂ
ಗಳಿಲೇ ತನಕ್ಕು ಪೇರುಮಿಲ್ಲವುಂ ಹರ್ಷಶೋಕಂಗಳುಮಾಯ್, ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತಳವಿರವಿ
ಯಿವಾರ್ ಶಿಲ ಯಜ್ಞಪ್ರಾಯರೂಂಡಾನಾಲುಮುವರಹಕ್ಕು ಕೃತ್ಯವೊಣ್ಣಾದ ಅನನ್ಯಯುಜ್ಞೆಯವ
ನಾಯ್, ಇಪ್ಪದಿ ಭ್ರಾಂತಿಸಿದ್ಧ ಶರಭಸ್ವಾದ್ಯವಸ್ಥೆಯೋಡೇ ಯಾವಜ್ಞೀಪೂ ನಡಕ್ಕಿಲ್, ಉತ್ತರ
ಜನ್ಮ ಜಿಳುವೊರೆಯೋಗೈತ್ಯೆ ಪೆರವಿರಬಲ್ಲಾದ ಪಡಿಯಾಯ್ ತೃಪ್ತುಪ್ಪಟ್ಟು ನಿರುಮಾಪ್ತೋಲೇ
ಇವನುಂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಾದಿಗಳಾಲೇ ತನ್ನ ರುಕ್ಕೊಡತ್ತುವೇಟುರುಕ್ಕೊಂಡು ನಿರ್ದ;

ಧಾರ್ಮಿಕೋಪದೇಶ - ಅನ್ಯರಾಜಕುಮಾರಾನುಜ್ಞೆಯ ಲಕ್ಷಣಾದಿಗಳಾಲೇ ಜಾತಿವಿಶೇಷಕ್ಕೆ
ಯಿವಾರ್ ಶಿಲ ಧಾರ್ಮಿಕರ್ ಒರುವಿರಹಾಲೇ ಇವನೈವಾಟ್ಟಪ್ಪತ್ತಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಇವನಕ್ಕು ವಂದೇ
ರಿಯಾನ್ ಜಾತ್ಯಂತರಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ವಗ್ನಿವಿಲಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಾಲೇ ಉತ್ತರೋತ್ತರ
ಭೋಗ ತದುಪಾಯಂಗಳಕ್ಕು ಯೋಗೈನಾಂಪಡಿ ವಿರಹು ಶೆಯದು ಇವನಕ್ಕು ಸ್ವಜಾತ್ಯನು

ಜೀವನವಾಗಿ, ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ರಾಜವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ; ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಒಂದೆ
ಸಮಯವೂ ಅನುಭವಿಸದೆ, ರಾಜಭೋಗ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜುಗುಪ್ಸಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತ
ಪಾನಿಗಳೂ, ಹರ್ಷಶೋಕಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಜೀವನೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತದನುಭವ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಹೇಯವಾದ ಒಬ್ಬಾದಿ ವಿಷಯಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ತನಗೆ
ಭೋಗೈವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ದಿಯಿವಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು
ಮುಷಿತುಲ್ಕರು ಅವನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರುಗಳು ಸಮೀಪಕ್ಕೆಬಾರದೆ ಇರುವಂಥ
ದುರವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೇಡ ಜಾತ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವಜ್ಞೀವ ಅನುವರ್ತಿಸಿದರೆ
ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ
ಭೋಗಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇರುವಂತೆ, ಜೀವನೂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಾದಿಗಳಿಂದ, ತನಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ
ಭಗವದ್ವಾಸ್ತವ್ಯ, ನಿರ್ಮಲತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಿಕವಾದ ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತಪ್ರತ್ಯಾದಿ ಗುಣ
ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಸಾತ್ವಿಕಾದಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮ ನಿಷ್ಕರೋಪಾರ್ಥಿ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಮುಂದಿನ
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥಹ ದುರವಸ್ಥೆಯು ಅನುವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ

ವಿಧಿಪರಣಿ ಭೇದಾತ್ ವೀಕ್ಷಿತನೇನಕಾಲೇ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ - ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮುದ್ರಿಕ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಮೂಲಕ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಜಾತಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು (ಇವನು ಬೇಡನಲ್ಲ, ರಾಜಕುಮಾರನು
ಎಂಬುದನ್ನು) ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರು, ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ (ಇವನಿಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ), ಇವನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬೇಗಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ
ಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ಆಗಂತುಕವಾದ ಜಾತ್ಯಂತರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸಿ, ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ, ಅಂದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಟ್ಟೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿ, (ದೃಷ್ಟ
ಸಂಸ್ಕಾರ), ಉಪನಯನಾದಿ (ಅದೃಷ್ಟಸಂಸ್ಕಾರ) ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉತ್ತರೋತ್ತರ ರಾಜಭೋಗ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ
ಮಾಡಿ, ಸ್ವಜಾತ್ಯನುರೂಪವಾದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸಂಭೋಗಾಸನಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಯೋಗೈವನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಜಾತ್ಯನುರೂಪವಾದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸಂಭೋಗಾಸನಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಯೋಗೈವನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ
ದೋಷಗಳಿಂದ ದುಷ್ಪವಾದ ಶಬ್ದಾದಿಭೋಗೈವಾದ ವಿದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಯವು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ರಾಜಾದಿ ಭೋಗೈ

ರೂಪಮಾನ ಗುಣವೃತ್ತಂಗಳೈವಂಗಳೂಪವೇಶಾನುಷ್ಠಾನಂಗಳಾಲೇ ಕುಡಿಪುಹುರವಿಟ್ಟು, ಇವನುಳ್ಳು ಅನೇಕದೋಷ ಪುಷ್ಕಂಗಳಾನ, ಶಬರಾದಿ ಭೋಗ್ಯವೃದ್ಧಿ ವಿಷಯಂಗಳೈಯುವರುಪ್ಪಿತ್ತು. ರಾಜಾದಿ ಭೋಗ್ಯಂಗಳಾನವತಿಯತ ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳೈಯಾಯ್ನಡುಕ್ಕವಲ್ಲ ಆಳವುಡ್ಡಿಯೈಯುಂಡಾಕ್ಕು ನಿರುತ್ತಮಾಸ್ತೊಲೇ, ಇವ್ವಾತ್ಮಾವುಕ್ಕುಚ್ಚಿಲಧಾರ್ತಿರ್ಕಂ ಪಿತ್ರಾದಿಮುಪೇನನೊಡಿತು,

(1) ಪುಮಾನ್ದೇವೋ ನನರೋ ನಪತು ನರ್ಜಪಾದಪಃ |

ಶರೀರಾಕ್ಯತಿ ಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೈತೇ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ |

ಎಗಿರಪಡಿಯೇ ಉರುನಿಯಸ್ತ ವಿನಿಲಮೈಯೈ ಯುಣ್ಣಿ ಅದಕ್ಕನುರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಕರ್ಮಪಾಯಂಗಳಲೇ ಅನ್ಯಯಕ್ಕಲಾಂಪಡಿ ವಿರುಶಿಯೆಂದು ಉದಬುಕ್ಕಿನ್ನಾರ್ ಪಡಿಯುಕ್ಕೇ ಒರು

ಗಳಾದ ಆತಿಯತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ವಿನೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇವ್ವಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಶಿಲಧಾರ್ಮಿರ್ಕಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸಾರ ಜೀತನನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರು ಇವನ ತಂದೆಯೇ ಮೊದಲಾದವರ ಮೂಲಕ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, (1) "ಪುಮಾನ್ದೇವೋ ನನರೋ ನಪತು ನರ್ಜಪಾದಪಃ | ಶರೀರಾಕ್ಯತಿ ಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೈತೇ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ||" ಎಂಬಂತೆ ದೇಹಕ್ಕೇತ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥ, ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಧಾರಿ ತೋರಿಸಿ, ಬೇಕವೇ ಆತ್ಮಾವೆಂದು ತಿಳಿದವರ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲದೆ,

ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಉಂಟಾಗತಕ್ಕಂಥ ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನೂ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕ್ಕುಪುರ್ವಕ ಆನಕ್ರಿಯನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದು ಯಾವುದು ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಆಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತ ಅನರ ಉಪದೇಶ

ಗುರುಶರೀಷದುವಜ್ಜಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಗೋಪಾಯಂತಿ ಸ್ವಮ್ - ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವನುಡ್ಡಿಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ - ಇಂಥಹ ಸಂಸಾರ ಜೀವನೇ, ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮಕ್ಕು ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಆಸ್ತಿಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು (2) ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ (3) ಪರಮತೀಕ್ಷ್ಣಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನುಲಿಟ್ಟವರಾಗಿ ತಾವೂ ಕರುಣಾಶೀಲವರಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರು ಅವನಿಗೆ ಲಿಖಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂಕರಾಭಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನುಲಿಟ್ಟವರಾಗಿ, ತಮ್ಮನ್ನು "ತದ್ವಿದಿ ಪ್ರತೀಪಾತೇನ ಪರಪ್ರತ್ಯೇನ ಸೇವಯಾ" ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ "ಕೃಪಯಾ ನಿಸ್ಸೃಹೋಪದೇಶಾ" ಎಂಬಂತೆ ಜೀತನನ್ನು ಉಪದೇಶ ಬೇಕೆಂಬ ದಯೆಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಲಾಭಪೂಜಾ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

- (1) ವಿ.ಪು ೨ ೧೩, ೪೮ ಪುಮಾನ್ದೇವೋ ನನರೋ ನಪತು ನರ್ಜಪಾದಪಃ - ಮನುಷ್ಯವು, ಪ್ರಾಣಿಯು ಮರವೂ ಅಲ್ಲ. ಶರೀರಸಂಬಂಧವಿರುವ ಉಪದೇಶ ಈ ಭೇದಗಳಿಗೆ ಅವನವನ ಪೂಜಾಪ ರೂಪಕರ್ಮಗಳು ಕಾರಣ. 2 ಭಗವಂತನು ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದರೂ ಅವನ ಕರಣಕರ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಜೀವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನಾದಿ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ದೇಹದಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕರುಣೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಂಭವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುಕೃತವಿಶೇಷವಿರುವ ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿ ಇವನನ್ನು ವಿಪ್ರಯೋಗವುಳ್ಳವನು (ಪರಿ. ೧೩) ೧೩ ೧೩ ೧೩

ವಳಿಚ್ಚಿ ರಫ್ತುಡ್ಡೆಯಾರ್‌ಕ್ಕುವರುಂಗುಣವೃತ್ತಂಗಳೈ ಯುಂಡಾಕ್ಕು ಹೇಯೋಪಾದೇಯವಿಭಾಗಕ್ಷಮನು
ಮಾಕ್ಕು ನಿರುತ್ತಿಸವಳವಿಲೇ. ಇವನುಡ್ಡೆಯವಡಿಯುಡವ್ವಯೈಯುಂ, ಆಕವುಡವ್ವಯೈಯುಂ ನೇರಾ
ಹಕ್ಕುಂಡು ಪರಮು ಕಾರುಣಿಕನಾನ ಪರಮತೇಷಿಯಾಲೇ ಪ್ರೇರಿತರಾಯ್ ತ್ತಾಂಗುಳುಂ ಕಾರುಣಿಕೋ
ತ್ತಮರಾಯರುಪ್ಪಾರ್ ತಿಲದೇಶಿಕರ್,

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಈಶ್ವರಸ್ಯಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತಂತಥಾ |
ವಿಷ್ಣೋಃಕಟಾಕ್ಷ ಮದ್ದೇಷ ಮಾಭಿಮುಖ್ಯಂಚ ಸಾತ್ವಿಕೈಃ |
ಸಂಭಾಷಣಂ ಪಡೈತಾನಿಹ್ಯಾಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತವಃ |

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಈಶ್ವರಸ್ಯಚಸೌಹಾರ್ದಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಬದ್ಧಜೀವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಲಭಿಸದ ಸದಾ
ಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಈಗ ಲಭಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಶ್ವರಸ್ಯಚಸೌಹಾರ್ದಂ- "ಸರ್ವಸ್ಯ
ಶರಣಂಸುಹೃತ್" "ಸುಹೃದುಂಸರ್ವಭೂತನಾಂ" ಎಂಬಂತೆ ಈಶ್ವರನು (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನು)
ಎಲ್ಲಾ ಜೀತನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಸ್ನೇಹಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದಾನೆ. ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತಂತಥಾ- ಸಹಜ
ಸೌಹಾರ್ದಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಭಗವಂತನು, ಅನಾದಿಯಾದ ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾತಲಿಂಗನಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಜೀವನ ಪಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಟಾಕ್ಷತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.
ಅವನ ಸೌಹಾರ್ದಭಾವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತವೆಂಬುದು - ಕಾರ್ಯಾಂತರ ಪರನಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಜೀವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವ ಅತಿಂತಿತ ಭಗವತ್ಸೇವೆ. ಅವನ ನಾಮಗ್ರಹಣಾದಿಗಳು ಸ್ವತಃ ಪರಮಕಾರು
ಣಿಕನಾದ, ಪರಮತೇಷಿಗೆ, ದ್ವೇಷ ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂಬ ದೋಷಗಳು ಬಾರದ ಇರಲು ಈ ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತ
ನೆಂಬ ವ್ಯಾಜವು ಅಪೇಕ್ಷಿತ. ವಿಷ್ಣೋಃಕಟಾಕ್ಷಂ- ಈ ಯದ್ವಚ್ಛಾಸುಕೃತವನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು,
ಮುಂದೆ ಬರುವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಾಯಮಾನ ದಶಯಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ತಾಯಿಯುಗರ್ಭದಿಡಿದ ಹೊರಬೀಳುವ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ, ಇವನು ಸಾತ್ವಿಕನಾಗಲೆಂದು ಮುಧುಸೂದನನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಜಾಯಮಾನಂ ಹಿಪುರುಷಂಯಂ
ಪಶ್ಯೇತ್" ಮುಧುಸೂದನಃ | ಸಾತ್ವಿಕಸ್ಸತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸವೈಮೋಕ್ತಾರ್ಥಚಿಂತಕಃ || ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ.
ಅಂತಹ ಮುಧುಸೂದನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ಪೋಕ್ಷಾರ್ಥಚಿಂತಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿ. ಅದು, ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಅದ್ವೇಷಂ- ಆ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಅವನ ವಿಷಯವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ದೂಷಿಸದೆ, ಆದರಿಸುವುದು.

ಅಭಿಮುಖ್ಯಂಚಸಾತ್ವಿಕೈಃ - ಸಾತ್ವಿಕರೊಡನೆ ಕೂಡುವುದು, ಸಂಭಾಷಣಂ - ಅವರುಗಳೊಡನೆ
ಮಾತನಾಡಿ ಆಪಾತತಃ ಹಿಂಸಾಹಿಂಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪಡೈತಾನಿ - ಈ ಆರೂ, ಅಚಾರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಹೇತವಃ - ಅಚಾರ್ಯನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. - ನಿಶ್ಚಯವೆಂದರ್ಥ. ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭಾಷ
ಣಾದಿಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯುಂಟಾಗಿ, ಆವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ,
ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುಟ 40-- 3. ಆ ಭಗವಂತನು ಪರಮ ಶೇಷಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಸ್ವತಃ ಭಾವ್ಯ. ಆದರೂ
ಶೇಷವಸ್ತು ವ್ಯಾಜವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇರಲು ಅವನು ವ್ಯಾಜವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದು.
ಭಗವಂತನು ಪರಮ ಶೇಷಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷವಸ್ತುವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಸ್ವತಃ ಭಾವ್ಯ. ಆದರೂ
ಶೇಷವಸ್ತು ವ್ಯಾಜವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇರಲು ಅವನು ವ್ಯಾಜವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದು.

ಎನ್‌ಹಿರಪ್ಪದಿಯೇ ನೇರಾಪಟ್ಟು ಅಂದರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕು ಶಿಲರಾಜಾಂತರಂಗಲ್ ನೇರಾಪಟ್ಟುಪ್ಪಿರಿ
ವಿಯ್ಯ ಯಣಾರ್, ನೋಲುಕ್ಕ, ಪ್ರಿಯತಮಂಗಳ್ಳಿಯುಂ ಹಿತತಮಂಗಳ್ಳಿಯುಂ ತಿಳಿವಿತ್ತು, ಒರುವಿರ
ಹಾಲೇ ಅಂದ ರಾಜಾವುಕ್ಕುಂ ರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕುಂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಶ್ಲೇಷಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ್ಕು ಯುತ್ತಿಂ
ಭಿಕ್ಕುಮಾಪ್ಪೋಲೇ, ಇವನುಕ್ಕುಂ
ಅಚಾರ್ಯೋಪದೇಶ -

ನಾಯಂದೇವೋ ನಮರೋ ವಾ ನ ತಿರೈಕ್ ಸಾ ವರೋಪಮಾ |

ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಸ್ಸಾ ತ್ವಾ ಶ್ಲೇಷೋಹಿ ಪರಮಾತ ನಃ ||

ಎನ್ನುಂ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ಳಿ ಶೋಲುಹಿರಪದಿಯೇ, "ಪೊಂಗೋದಂತೂಗ್ಗುನ ಪುನನಿಯುಂ ವಿಣ್ಣು ಲಕಮಜ್ಜಾ
ದುಂ ಶೋರಾನೇಯಾಳಗಿನ ಶೆಂಗೋಲುಡೈಯ" ಶ್ರಿಯೇಪತಿನಾರಾಯಣನುಡನೇ ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕೆ
ತ್ತಿಳಿವಿತ್ತು, ಇವನುಕ್ಕು ತತ್ವಾಪ್ಪು ಪಾಯಂಗಳಿಲೇ ಮುಯನ್ರು, ಇವ್ ಪೆರುಹಿರ ಪೇರೇತಂಗಳುಕ್ಕು
ಪೊನ್ನ ಲಗೈಯುಂ ಪುನನಿಮುಕ್ಕುತೈಯು ಮಾಳುಕ್ಕುಯಾಹ ಪುನನಿ, ಅದಡಿಯಾಹ ವನ್ನೇನ ಕನ್ರು
ಕ್ಕಿರಂಗಿಚ್ಚು ರುಕ್ಕುಂಭೇನುನ್ವ ಪೋಲೇ ಇದ್ದೇಶಿಕರಿವ್ವಾತ್ವಾಪ್ಪುಕ್ಕು ಅಜ್ಞಾನಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಂಗಳ್ಳಿ

ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇನೇರ್ಪಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿ - ಎಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸದಾಚಾರ್ಯಪ್ಪಾಸ್ತಿ
ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೆಲವು ರಾಜನ
ಅಂತರಂಗ ಜನರು ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ
ತನಗೆ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ, ಒಂದುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ
ರಾಜನಿಗೂ, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಶ್ಲೇಷಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂಟುಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸಂಘಟನೆ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಅಚಾರ್ಯೋಪದೇಶ - ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಇವನಿಗೆ, "ನಾಯಂದೇವೋನಮರೋ
ವಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವನು ದೇವನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ; ಚತುಷ್ಪಾದಂತುಮಾ ಆಲ್ಲ, ಸ್ಥಾನರವೂ ಅಲ್ಲ, ಇವನು
ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನು, ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಇವನ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಶೇಷಸ್ವರೂಪಗಳು ಭಗವಂತ್ಯುಂಕರಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ, ದಾಸಭೂತಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರುಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವತಃ ದಾಸರು, ಎಂದೂ
ಪ್ರಮಾಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಪೊಂಗೋದಮಾಶೂಗ್ಗುನ - ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ, ಭುವ
ನಿಯುಮ್ - ಭೂಲೋಕಮಾ (ಇದು ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಗೆ ಉಪಲಕ್ಷಣ) ವಿಣ್ಣು ಲುಗುಮ್ - ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯೂ
ಅಂಗಾದುಮ್ ಶೋರಾನೇ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ, ಆಳೋನು - ನಿಯಮಿಸುವ ಶೆಂಗೋಲುಡೈಯ
ಅಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೊಡನೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ,
ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಉಂಟಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ
ತತ್ವಾಪ್ಪು ಪಾಯಂಗಳಿಲೇ ಮುಯನ್ರು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ
ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇ
ತಮಗೂ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾದಪರಮಪದವನ್ನೂ, ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲವನ್ನೂ ಅಂದರೆ
ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನೂ ಆಳುವ ಆಧಿಪತ್ಯವೆಂದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಚಾರ್ಯಕೃತಃ

ಅದಡಿಯಾಹ ಅನ್ನೀನ ಕನ್ರುಕ್ಕಿರಂಗುಮಾಪೋಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ - ಆ ಸಂತೋಷವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಅವತ್ತು ಹಾಕಿದ ಕುವಿನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಹಸುವಿನ ಹಾಗಿ, ಪ್ರಯೋಜ

ತೀರನೇಣುನೆನ್ನು ಮಿಹುದಿಕುರೈವರಚ್ಚು. ರಕ್ಕುಂ ಪಾಶ್ಚುರೈಕ್ಕೈಕ್ಕೊಂಡು, "ತತ್ತ್ವೇನ ಯಶ್ಚಿದಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ," ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಪಡಿಯೇ ಈಶ್ವರನುಡೈಯುವುಂ ಈಶ್ವರನುಡೈಯುವುಂ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳುಂ ಭೋಗಾವನರ್ಗಂಗಳುಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಪಾದೇಯಂಗಳಾನವಿನತ್ತಿನುಡೈಯುಲಪಾಯಂಗಳುಮ್ ಇವತ್ತಿನ್ ಗತಿಪ್ರಕಾರಂಗಳುಂ, ಉಕ್ತಾನುಕ್ತಂಗಳಾನ ನೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಗಳುಮಾಹಿರ ಇವರ್ದಂಗಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುವಾನ ಇನ್ಯಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಜ್ಞಾತವ್ಯಜಿಳ್. ಇವ್ವರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯಾತ್ಮವಿಷಯ ಶಬ್ದರಾಶಿ ಯಿಲ್ ಸಾರತಮನಾನ ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿಲೇ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಸಾರೋದ್ಧಾರೇಣ ಸಂಗ್ರಹಿಕ್ಕಪಡುಹಿರದು.

ನಾಂತರಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಅಚಾರ್ಯರು ಚೇತನನಿಗೆ ಕೇವಲ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ, ಜಾನ ಸಂಶಯ ವಿಸ್ಮಯ (ವ್ಯತ್ಯಾಸ) ಗಳು ತೀರುವಂತೆ (ಮಿಹುದಿಕುರೈವರ) ಅನವೇಶಿತ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ರಸವತ್ತಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೇ. ಅದಾಗಿ ಶುರಕ್ಕುಂಪಾಶುರಂಗಳ್ - ಹಸುವು ಕರುವಿಗೆ ಅರ್ಚಿವಾಗದೆಯೂ, ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಹಾಲುಕೊಡುವಂತೆ, ಅಚಾರ್ಯರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಸುಲಭವಾಗಿ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ವಿವಕ್ಷಿತ. (1) ತತ್ತ್ವೇನಯಶ್ಚಿದ ಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ಈಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಈಶಿತವ್ಯಗಳ (ರಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುಗಳ) ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳೂ, ಭೋಗವೋಕ್ಷಗಳೂ, ಭೋಗೋಪಾಯವನ್ನು ಬಿಡುವ ರೀತಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಪರಿಗ್ರಹ ಪ್ರಕಾರವೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜೀವನು ಹೋಗುವ ಧೂಮಮಾರ್ಗ ಅರ್ಚಾರಾಧಿಮಾರ್ಗಗಳೂ, ಹೇಳಿಯೂ ಹೇಳದೆಯೂ ಇರುವ, ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳೂ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳ ಈ ಚೇತನನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುವು. ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ (ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಷಯ ಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಲ್) ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ. ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾರತಮಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ಧ್ವಯ ಚರಮತ್ಯೋಕ್ತವೆಂಬ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಷ್ಟ ದ್ವೈತಿಗಳಿಗೇ (ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರ) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಅರ್ಥಗಳ ಸಾರಗಳಾಗಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಇದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿ ವೇದಾಂತಗಳಿಗಿಂತ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾದ್ವೈತಿಪದೇಶಿಕ ಅರ್ಥಗಳು ಛಿನ್ನಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅನುಚಿತವೆಂಬುದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಾರೀರಕಾದಿ ಗ್ರಂಥ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾಧಾರವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು, ಅಸ್ಪೃಶಿತವಾದ ಔಪದೇಶ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಅನುಗ್ರಾಹಕಗಳು, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಶಾಸ್ತ್ರಾರಂಭವೆಂಬುದು ಘಟ್ಟ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವತಃ ಅಸತ್ಕಲ್ಪನಾದ ಚೇತನಿಗೆ ಮುಕ್ತೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಕೃತ್ಯು ಲಾಭವು ಖಂಡಿತ. ನಿಗುಹ್ಯವೆಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ "ತಿರುವುಡನವಂದೆ", ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

1] ತತ್ತ್ವೇನ ಯಶ್ಚಿದಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ ಭೋಗಾವನರ್ಗಂ ತದುವಾಯ ಗತೀರುದಾರು |

ಸಂದರ್ಶನರಮದೀತ ಪುರಾಣರತ್ನಂ ತನ್ಮನವೋ ಮುನಿಪರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ || [ಅರ್ಚೋ 4]

ಪರಶರಮಹರ್ಷಿಗಳು ಚೇತನ, ಅಚೇತನ, ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವ ಈಶ್ವತ್ವ ಎಂಬ ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗ್ಯತೆ, ಐಹಲೋಕಿಕತೆ, ಅಪವರ್ಗ - ಮೋಕ್ಷ ತದುವಾಯ - ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಉಪಾಯೋಗತಃ ಜೀವನು ಹೋಗುವ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗ ಅರ್ಚಾರಾಧಿಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವೇನ ಸಂದರ್ಶಯ - ಚರಗ ಯುಕ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಪುರಾಣರತ್ನಂ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವನ್ನು ಯಾನಿರ ಮುಖೇತ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೂ, ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ನಮಸ್ಕಾರ.

ತಿರುವುಡ್‌ಗವಂದ ಶ್ರೀಮುನಿಪೋಲ್ ಶಿರುಮಾಲಿದಯಂ |

ಮರುವಿದನುನ್ನ ಮಲರಡಿ ತೂಡುಂ ವಪ್ಪೆ ಪೆರುನಾಂ ||

ಕರುವುಡ್‌ಗವನ್ನ ಕಡುವಿನೈಯಾತ್ತಿಲ್ ವಿಘ್ನನೊಡ್ಡುಕಾ |

ದರುವುಡನೈನ್ನರಿವಾರರುಳ್ ಶೆಯ್ಯವಮೈನ್ನೆನರೇ ||8||

ಕರ್ಯಾವಿದ್ಯಾದಿಚಕ್ರೇ ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಮಿಥಾನ್ಯಾದಿ ಚಿತ್ರಪ್ರವಾಹೇ |

ತತ್ತತ್ಕಾಲೇ ವಿಪಕ್ತಿರ್ಭವತಿಹಿ ವಿವಿಧಾ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿದ್ಧಾ ||

ತಿರುವುಡನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ, ವಂದ - ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಶ್ರೀಮುನಿಪೋಲ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನದ ಹಾಗೆ, ತಿರುಮಾಲ್ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಭಗವಂತನ ಇದಯಮ್ - ವತ್ಸಲ್ಯವು ಮರುವಿದಮ್ - ವಾಸಮಾಡಲು ಸುಖಸ್ಥಾನ, ಎನ್ನ - ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು, ಎಂಬಂತೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, (ಜೀವರೂ ತಮಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಯಾದ ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನದ ಹಾಗೆ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೃದ್ಯರು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಮಲರಡಿತೂಡುವಪ್ಪೆ - ತಾಮರವೈಷ್ಣವದಾಗೆ ಇರುವ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿ ಧರಿಸುವಂತೆ, ಪೆರುನಾಮ್ - ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು, ಅಂದರೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ನಾವು, ಕರುವುಡನ್‌ವಂದ - ಗರ್ಭವಾಸದಿಂದ ಉಂಟಾದ, ಕಡುವಿನೈಯಾತ್ತಿಲ್ - ಅನಾದಿಯಾದ ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ವಿಘ್ನದೊಡ್ಡುಹಾಡು - ಬಿದ್ದು ತೀರಿಹೋಗಿದೆ, ಅರುವುಡನ್ - ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅರ್ಥದೊಡನೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧವಾಗುವ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧದೊಡನೆ, ಐಂದರಿವಾರ್ ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು - ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಅರ್ಥಪಂಚಕಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕ ವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ, - ಅರುಳ್‌ಶೆಯ್ಯ - ನನಗೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲು ಅವ್ವಂದನರೇ - ಪ್ರಾಪ್ತ ರಾಗಿದ್ದಾರೆ

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುವ ಬದ್ಧಚೇತನರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಲಭಿಸದ ಮೋಕ್ಷನೂ, ತದುಪಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತಗಳೂ ಈಗ ಲಭಿಸುತ್ತವೆಯೇ? ಭಗವಂತನು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ, ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರರಾದ ಜೀವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರಮ ಕಾರಿಣಕನು ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದುದು ಹೇಗೆ ಸಂಗತವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು “ಕರ್ಮಾವಿದ್ಯಾದಿಚಕ್ರೇ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮಾವಿದ್ಯಾದಿ ಚಕ್ರೇ - ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪವಾದ ಅನಾದಿಯಾದಿ ಕರ್ಮ, ಅವಿದ್ಯಾ ‘ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಾರ್’ ಎಂಬಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ, ಎಂಬ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಾಂತಿ, ಅಸ್ವೇಸ್ವಮಿತಿಯಾಮತಿ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಭ್ರಾಂತಿ ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ವಾಸನಾ, ರುಚಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಿಪಕ್ಷಿತ. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮವಾಸನಾ. ಅದರಿಂದ ಆಯಾಯಾ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರತಿಪುರುಷ ಮಿಹ - ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನಿಗೂ, ಈ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ, ಅನಾದಿ ಚಿತ್ರಪ್ರವಾಹೇ - ಅನಾದಿಯಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತತ್ತತ್ಕಾಲೇ - ಕರ್ಮವಿಪಾಕಾಣುಗುಣವಾದ ಆಯಾಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪಕ್ಷಿ - ಕರ್ಮಪರಿ ಪಾಕವು, ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ದತಿ, ಅದಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಮೋಕ್ಷ ಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ದತಿ, ಭವತಿಹಿ - ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ. ಇದು ಲೋಕಾನುಭವಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಪ್ರತಿಪುರುಷಂ - ಎಂಬುದನ್ನು

ತಲ್ಲಬ್ಧ ಸ್ವಾವಕಾಶ ಪ್ರಥಮ ಗುರುಕೃಪಾಗೃಹ್ಯಮಾಣಃ ಕದಾಚಿತ್ |
ಮುಕ್ತೈಶ್ಚರಾಂತ ಸಂಪನ್ನಿಧಿರಸಿ ಭವಿತಾ ಕಚ್ಚಿದಿತ್ಥಂ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ ||4||

ಇತಿ ಕವಿತ್ವಾರಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರತಂತ್ರಸ್ಯತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಬೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ
ವೇದಾ ನಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಸು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ
ಉಪೋದ್ಯಾತಾಧಿಕಾರಃ ಪ್ರಥಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಾಹಾ ದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಭವತಿ ಎಂಬ ಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿಯೂ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಚೇತನನಿಗೂ ವಿವಿಧವಾದ ವಿಸಾಕವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿ - ಎಂಬುದು ಆವಧಾರಣಾರ್ಥಕ - ಅಂದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿದ್ಧಾ - ಚಾರ್ವಾಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಸಾಮಗ್ರೀ ಪ್ರವಾಹ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮೋಕ್ಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಂಶವು ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತತ್ - ತಸ್ಮಾತ್ ಎಂದು ಅರ್ಥ - ಆದಕಾರಣ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಲ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ವಿಶೇಷನಿಗೆ, ಒಂದು ಕರ್ಮವಿಶೇಷ ಪರಿಪಾಕವು ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಲಬ್ಧ - ಸೋದಲ್ಪಟ್ಟ, ಸ್ವಾವಕಾಶಃ - ತಾನು ಆ ಚೇತನನನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸಲು - ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು, ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, (ಸ್ವಾವಕಾಶ - ಶಬ್ದವು ಕೃಪಾ ವಿಶೇಷಣ) ಪ್ರಥಮ ಗುರುಕೃಪಾ ಗೃಹ್ಯಮಾಣಃ - ಅದಿಗುರುವಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ - ಜಾಯಮಾನ ಕರ್ಮಾಕ್ಷೇಪ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ. ಕದಾಚಿತ್ - ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯ, ಮುಕ್ತೈಶ್ಚರಾಂತ ಸಂಪನ್ನಿಧಿಃ - ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅವಧಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಫಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥ, ಸಂಪನ್ನಿಧಿಃ, ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ - ಸಾಕ್ಷಿಕ ಸಂಭಾಷಣ, ಆಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಅಪಿ - ಸಂಭಾವನಾರ್ಥ - ಇಂತಹ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವ ಸಂಭಾವನೆಯುಂಟು, ಎಂದರ್ಥ. ಕಚ್ಚಿದಿತ್ - ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು, ಇತ್ಥಂ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ ಭವಿತಾ - ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯವ್ರಾವ್ತ ಜ್ಞಾನವಂತನಾಗಿ, ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಕಚ್ಚಿತ್ - ಎಂದು ವಸ್ತು ದೌರ್ಲಭ್ಯ ದೋಷತಃ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ಜೀವನಿಗೆ ಅನಿದ್ಯೆಯು - ಅಂದರೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾವಂದೂ, ಆತ್ಮಾ - ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದೂ ಅಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯವಾಪ ರೂಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳ ಪರಿವಾಕವು - ಅಜ್ಞಾನ. ಇದು ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವನಿಗೂ ಇಂಥಹ ದಶೆಯು ಅನಾದಿಯಾದದ್ದು. ಈ ಕರ್ಮವೂ ಅದರ ಪರಿಪಾಕವೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಜೀವನಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಕರ್ಮ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ದಶೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ (ಚಾರ್ವಾಕನು ವಿನಹ) ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಸಾಕವು ನಾನಾ ವ್ರತಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆ ಕರ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಕರ್ಮವೂ ಸೇರಿದ್ದು. ಇದು ಯಾರಿಗೆ, ಯಾವಾಗ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕರ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವೆ, ಅಕಸ್ಮಾತ್, ಉಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದು ಇದು, ಭಗವಂತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆ - ಇದು ಯಾವ ಬೆಟ್ಟವೆಂದು ಕೇಳಿದ ದಾರಿಹೋಕನಿಗೆ, ಇದು 'ತಿರುಮಾಲೆಯ ಜೋಡೈ ಮಲೈ' ಎಂದು ಬದಿಲು ಹೇಳುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಾರಿಹೋಕನಿಗೆ 'ಯದೃಚ್ಛಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಾ ಸುಕೃತ. ಈ ಕೊಟಿ ಯಾವುದು ಎಂದೂ

ಕೇಳಿದವನಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗದ ಕೋಟಿ "ಪರಿಯಕೋಯಿಲ್ ಮಡಿಳಿ ತಿರುವರಂಗಮ್" ಎಂಬ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾದ ಭಗವನ್ನ ಮೋಚ್ಚಾರಣೆ. ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಲು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಅದು ದೇವರಗುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಲು ತಾನೂ ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಗುಡಿದ್ದರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ. ಹೀಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಅನುಷಂಗಿಕ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾದ ಸುಕೃತಗಳು, ಒಬ್ಬ ಜೀವನಿಗೆ ಅವನ ಕರ್ಮಪರಂಪರೆಯು. ಮಧ್ಯ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕವು ಇದನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲೊಂದಲ್ಲಿ ಜಾಯಮಾನ ದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನೂಲಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಸಾತ್ವಿಕರುಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಆಚಾರ್ಯವ್ರಾಪ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೋಕ್ಷಾನಂತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನಾದಿಯಾದ ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸುಕೃತವು ಏಕೆ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತ ರೂಪವಾದ ಈ ಕರ್ಮವು ಹಿಂದೆ ಸಂಭವಿಸಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ನಮಾಧಾನ ಭಗವಂತನು ಸದ್ವಸ್ತುತಂತ್ರನೂ ಪರಮಕಾರುಣಿಕನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ತನಗೆ ವೈಷಮ್ಯ - ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ನೈರ್ಘೃಣ್ಯ - ದಯೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಎಂಬೀದೋಷಗಳು ಬಾರದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ತಾನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಬಾರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿ ಸುಕೃತಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕಟಾಕ್ಷಿಸತೊಡಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದೂ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಆಗಿರುವಾಗ ನಾನೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೆಲ್ಲವೇ, ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಿಶೇಷ ಸಂಕಲ್ಪವು ಜೀವನು ಮಾಡುವ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿಸುಕೃತಾಧೀನ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸುಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದೂ ಅವನ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರಾಧೀನವೇ ಹೊರ್ದು ನಿರ್ಜೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಇಂಥದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತವನ್ನ ವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಜೀವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಂಥಹೂ ಪಾಪಿಗೂ ಭಗವದಾಭಿಮುಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಯಾವಾಗ ಎಂದರೆ - ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ಯಾರಿಗೆ ಎಂದರೆ ಕಷ್ಟಿತ್ - ಒಬ್ಬ ವ.ಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಾಹಾದೇವಿಕಾನು ಗೃಹೀತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ

ನೊದಲನೆಯದಾದ ಉಪೋದ್ಯಾತಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

2. ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರಃ

[ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ತಿನ್ ಉಪಾದೇಯ ತನುತ್ವಮ್]

ಶ್ರುತಿ ಪಥ ವಿಪರೀತಂ ಕ್ಷೇಳಕಲ್ಪಂ ಶ್ರುತಾಚ್ಛ
 ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಭೋಗ ಪ್ರಾಪಕಾಂಶೋ ನಪಥ್ಯಃ
 ತದಿವ ವಿಬುಧ ಗುಪ್ತಂ ಮೃತ್ಯುಭೀತಾವಿಚಿನ್ತನ್ಮು
 ಪನಿಷದಮೃತಾಬ್ಧೀರುತ್ತಮಂ ಸಾರ ಮರ್ಯಾ ||5||

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ
 ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಶ್ರುತಿಪಥವಿಪರೀತಂ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯವೆಂದುವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಮತ್ತೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕವೆಂಬ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೇ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು. ಇವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಸಯಶಬ್ದರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರತಮವಾದುವು ಅಸಾರಗಳಾದ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಐಹಿಕಫಲವನ್ನೂ ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಸ್ವರ್ಗ, ಕೈವಲ್ಯಾದಿಫಲಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಅಲ್ಪಸಾರಗಳೂ, ಸಾರ, ಸಾರತರಗಳೂ ಆದರೂ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವವರಾಗಿ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾರ್ಥವೇ ಸಾರತಮವೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ತರೂಪವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರುತಿಪಥವಿಪರೀತಂ - ಸಾಂಖ್ಯಾದಿ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವೇದಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದುವು, ಅಂದರೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆತ್ಮಜ್ಞೇಮ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದುವು. **ಕ್ಷೇಳಕಲ್ಪಂ -** ವಿಷ ಸದೃಶವಾದುವು. ಇಷ್ಟಸಾಧನವಲ್ಲವು, ಹಾಗೆಯೇ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ತರಬಲ್ಲವು, ಎಂದರ್ಥ. **ಶ್ರುತಾಚ್ಛ -** ನಿತ್ಯ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿಯೂ **ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಭೋಗ -** ಪ್ರಕೃತಿಭೋಗ - ಅಂದರೆ ಪಶು, ಅನ್ನ, ವೃಷ್ಟಿ - ಗೋಸಮೃದ್ಧಿ, ಆಹಾರ, ಮಳೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಹಿಕಫಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಪಕಾಂಶಃ - ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾಗಗಳೂ, **ಪುರುಷಭೋಗ -** ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭವ, **ಪ್ರಾಪಕಾಂಶಃ -** ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಭಾಗಗಳೂ, **ನಪಥ್ಯಃ -** ಸದೃಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಉದರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಪಾಕ್ಷಿರತ್ನಾಧಿಫಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖಹೇತುವಾದುವು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವುಭಾಗಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದುವು, ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. **ತತ್ -** ತಸ್ಮಾತ್ - ಆದಕಾರಣ, ಅಂದರೆ ವೇದ ವಿಪರೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ವೇದೈಕದೇಶಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ದುಃಖ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, **ವಿಬುಧಗುಪ್ತಂ -** ತಿರುಕ್ಕೋಟೆಯಾರ್ನಂಬಿ ಮೊದಲಾದ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ **ಉಪನಿಷದಮೃತಾಬ್ಧೀಃ -** ಉಪನಿಷತ್ತೆಂಬ ಅಮೃತ ಸಮುದ್ರದ, **ಉತ್ತಮಂಸಾರಂ -** ಸಾರವಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದುದನ್ನು, **ಮೃತ್ಯುಭೀತಾಃ -** ಮತಣಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ, **ಆರ್ಯಾಃ -** ಸಾರಾಸಾರವಿನೇಕ ಉಳ್ಳವರು **ವಿಚಿನ್ತಂತಿ -** ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಮಾನ್ಯವು ಸಮುದ್ರವೆಂದು ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯ, ಸೌಗತಚಾರ್ಯಕ, ಕುಡ್ಯುಪ್ಪಿ (ಅದ್ವೈತ) ಮತಗಳು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ಪ್ರಕೃತಿ ಭೋಗ - ಐಹಿಕ ಸುಖ, ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಮೊದಲಾದುವೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರರುಷಭೋಗವೆಂಬ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಾನುಭವವೂ, ಸಮುದ್ರದಿಂದಂಟಾದ ಸುರಾದಿಸ್ವಾದಿಸ್ವಾದಿಗಳು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಆಮೃತವಾದವು. ಆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾರವಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು. **ವೇದಾಂತ ವಿಭಿನ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವೆಂದರ್ಥ**

ಇಲ್ಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಗವದಾಪ್ತವರ್ಗ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇಕವಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಯ, ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೇನಿಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಕಮಾತ್ರಗಳು ಅನೇಕ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅಂಥವು ವ್ಯಾಸಕಮಂತ್ರಾಂತರಗಳಿಗಿಂತ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವೇನು ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇಕ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಮಚರಮಶ್ಲೋಕ ಮರಾಠಚರಮ ಶ್ಲೋಕ ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರಸತ್ತಿ ವಿಧಾಯಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತ, ಗೀತಾಚರಮಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೇನು, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅದರಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ

1. ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಮಂತ್ರವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ವ್ಯಾಸಕ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಜೀತನಾಶೀತನಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣನು ವ್ಯಾಪರಿಸಿರುವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಉಪಾಯೋಪೇಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವ ಆಯನ ಶಬ್ದವನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವರ್ತಕವಾದ ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಣವಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶರಣಾಗತಿ ಸೂಚಕ ನಮಸ್ಕರವಾದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಧಾನ.

2. ಪ್ರಸತ್ತಿ ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು ಇದರೂ, ಸಕೇಂಪ್ರಪದನರೂಪ ಪರಮಸೂಕ್ಷ್ಮವ್ಯಾಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಲ ವಾದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಸಕ್ಕಡುತ್ತಿರೂಪ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಕಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೂ ಸಾಕು, ಪ್ರಪದನಾನುಷ್ಠಾನವು ಪೂರ್ತಿಹೋಮುತ್ತದೆಯೆಂಬ, ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ "ಸಕ್ಕಡುತ್ತಾರೇ ಸಂಸಾರತಾರಕಂ ಭವತಿ" ಎಂದು. ಕಳಪುತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಧಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಯೋಪೇಯಭೂತರಾದ ಶರಣ್ಯದೊಸತಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂಗಾಗಗಳನ್ನೂ ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆದರ. **ನವ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ "ಅಪಲಹಿಲ್ಲೇನಾ" ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಿಸಿರುತ್ತೇ. ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು "ಯೇನಕೇ ನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣದ್ವಯ ವಕ್ತಾತ್ಮರ" ಎಂದು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇವಿಕವೂ "ನದ್ವಯವಿಶೇಷತಃ ಕ್ಷೇಮಕರಣಮ್" ಎಂದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಯೇ ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆದರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅದರಿಂದ ದ್ವಯಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಅಧಿಕ.**

ಇನ್ನ ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ರಿಸ್ತು ತಿರುಮಂತ್ರಮ್ (೧) “ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಮ್” ಎನ್ನಿ ರ ಪದಿಯೇ ತನ್ನ ರತ್ನತ್ರಯತ್ರಿಯನೆಲ್ಲಾ ವರದ್ವಿಷ್ಣುಯ ಮನಿಸ್ತು ತರುಂಬದಿಯಾಯಿರುಕ್ಕೈಯಾಲುವು, ಚರಮಶ್ಲೋಕಮ್ (೨) “ಸರ್ದಧರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎನ್ನು ತಾನ್ ಶೋಲು ಹಿರ ಉಪಾಯ ನೊನ್ನೈಯುಮೇ ಅವಲಂಬಿಕ್ಕ ಸರೋಪಾಯ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯುಂಡಾನೆನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕ್ಕೈಯಾಲುವು, ದ್ವಯಮಂತ್ರಮ್ ಕರ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿಹಳಲ್ ಶೋಲುಹಿರಪದಿಯೇ ತನ್ನೈಯೊರು ಕ್ಕಾಲುಚಿರಿತ್ತವನ್ನೆ ಸರ್ದಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುವು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಕ್ಕವಲ್ಲ ಪ್ರಭಾವತ್ತೈ ಯುಡೈತ್ತಾ ಯಿರುಕ್ಕೈ ಯಾಲುವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮೇ ಮುಮುಕ್ಷುಕ್ಕೈ ಕ್ಕಾದರಣೀಯಮ್.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದ ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ” ಎಂಬ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಕಾರಣ ಇದು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗತಿ ವಿಧಿಯು ವಾಕ್ಯ ಎಂದರ್ಥ ಮೇಲೂ ಅನಂತ ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಶೋಕವೂ ನಿನಗೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸರ್ವವಾಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೈರ್ಭಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇದು ಪರಮರಹಸ್ಯವಾದ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಮುಂದೆ “ಇದಂತೇನಾತಪಸ್ಯಾಯ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಇದರ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದ ರಿಂದಲೂ ಬಾಕಿ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳು ಕರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಗೀತಾಚರಮಶ್ಲೋಕವು ವರಮೋವಾದೀಯ. ವಿಶೇಷ ಪರಿಹಾರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರು, ಇಂದರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ರಿಸ್ತು, ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ

ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ತಿರುಮಂತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿಲ್ಲದುವ ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವು, (1) “ಸರ್ವ ಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ, ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಇದೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕವು, “ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಉಪಾಯ ವೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಕಶಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ಉಚ್ಚಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಕಶಶ್ರುತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿದವರನ್ನು, ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲ ವೈಭವವನ್ನು ಕೈದಾಗಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಗಳಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳೇ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆದರಣೀಯವಾದುವು. ಹೀಗೆ ‘ರಹಸ್ಯತ್ರಯ’ ಗಳೇ ಸಾರತಮವಾದುವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇಕೆ “ಸಾಂಖ್ಯಂ ಯೋಗೀ ಪಾಂಚರಾತ್ರಂ ನೇದಾಃ ಪಾಶು

1. ತ್ರಯೋವೇದಾಃಪದಂಗಾಢಿ ಭಂದಾಃ ವಿವಿಧಾಃ ಸ್ವರಾಃ |

ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಯಚ್ಚಾನ್ವದತಿ ಪಾಶ್ಚಾಯಮ್ || 1 ||

ಋಷೀರಯಜುರಗಾಂಢಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಥೈವಾರ್ಥವ್ಯಾನ್ವಿತಃ |

ಸರ್ವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಂತಸ್ಥಂ ಯಚ್ಚಾನ್ವದತಿ ಪಾಶ್ಚಾಯಮ್ ||

ಸಾಲ್ಪವೇದಗಳೂ, ಆರು ಅಂಗಗಳೂ. ಭಂದಸ್ತು, ಸ್ವರ, ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದರೂಪಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಮೂಲ್ಯ ತಿಳಿಯದೇಕಾದ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. [ತ್ರಯೋವೇದಾಃ - ಎಂದು ಮೂರುವೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಾಲ್ಪನಯ ವೇದವನ್ನು ಉಪಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸಾರದೀಯಕ್ಕಲ್ಲ [1-95

[ಹಂರೀತಸ್ತುತಿ [3 - 64]

ಸಾರತನಾರ್ಥ :-

ಅಸಾರವುಲ ಸಾರಂಜ ಸಾರಂ ಸಾರತರಂ ತ್ಯಜೇತ್ |

ಭಜೇತ್ ಸಾರತನುಂ ಶಾಸ್ತ್ರೇರತ್ನಾ ಕರ ಇವಾನ್ಯತಮ್ ||

ನೋಕ್ಷ ನೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಪ್ರಮಾಣ್ಯ

ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮುಮ್ ತದುಪಾಯಮುಮ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಾಲರಿಯು
ಮೊಣ್ಣಾದ ಪಡಿಯಾಲೇ ಇವತ್ತಿರು (1) "ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದಿ ಜನಾರ್ದನಂ," (2) "ತಸ್ಮಾನ್ನಾಸಂ
ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಾ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ" (3) "ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಜನಿಸ್ಥಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ" ಎನ್ನುಂ
ತೊಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಶಬ್ದಮೇ ಪ್ರಮಾಣಮ್

ಪತಂಕಥಾ |" ಎಂದು ಸಾಂಖ್ಯಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ವೇದಗಳೊಡನೆ ನೇರಿಸಿ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ
ಅವುಗಳೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡ ತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲವೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ "ಅಸಾರವುಲ ಸಾರಂಜ" ಎಂದಾ
ರಂಭಿಸುವ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸಮರ್ಥನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಈ ಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಚನ
ವಾಗಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕೆಲವರು ಇದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ವಚನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ
ದೀಪಿಕಾ, ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ, ವಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಚನವೆಂದೂ, ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಚಮೇಡು ಅಳಗಿಯುತಿಂಗರೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ
ವೆಂಬುದು ಹಿರಿಯರ ಮಾತು.

ಅಸಾರಂ - ವೇದಬ್ರಾಹ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರವಿಲ್ಲದವು. ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದವು ವೇದ, ಅದನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿರುವ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ
ದೇಶಿಕರು "ಬಾಹ್ಯಕುಂದ್ಯಷ್ಟಿಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ" ಎಂದು ವೇದಬಾಹ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಿರು
ವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ
"ರತ್ನಾ ಕರ ಇವಾನ್ಯತಮ್" ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ವೇದ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ವೇದ ಪರಿಗ್ರಹಿತ ಸರ್ವ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಾರವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಕರಣ
ವಾದ್ದರಿಂದ, ಅಸಾರ ಪದಕ್ಕೆ ವೇದ ವಿರುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯ. "ಶ್ರುತಿಪಠವಿಪರೀತಂಕ್ಷೇಳಕಲ್ಪಂ"
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಾಂಶವೂ ಆಗ್ನಿ ಸಮುಹಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಸಾರಂ - ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವೇದಪರಿಗ್ರಹಿತವಾದ
ಐಹಿಕಫಲ ಪ್ರತಿಪಾದನಪರಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಸಾರಂಜ ಐಹಿಕಫಲ
ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವೇದಭಾಗಗಳು, ಸಾರಂ - ಅಮುಷ್ಮಿಕ್ಯಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವೇದಭಾಗ
ಗಳು, ಸಾರತರಂ - ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಅಂದರೆ ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕಾದಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕ
ವಾದ ವೇದಭಾಗಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜೇತ್ - ಬಿಡಬೇಕು. ವೇದಾಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಂತ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ
ಅಂದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾರತನುಂಶಾಸ್ತ್ರಂ - ಸಾರತಮವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವಾಪ್ತಿಸಾಧಕ
ವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರತ್ನಾ ಕರೇ - ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮೀನ - ಅಮೃತದ ಹಾಗೆ ಭಜೇತ್ - ಸಂಗ್ರಹಿಸ
ಬೇಕು.

ನೋಕ್ಷ, ನೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮಾಣ

ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯಸಾರಥ್ಯಮರು, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮುಮ್ ತದುಪಾಯಮುಮ್
ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಾನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದಾಗಿ,

ಇಂದ್ರಿಡ್ವಿಲ್ (4) "ಅನಂತಪಾರಂ ಬಹುವೇದಿತವ್ಯಂನುಲ್ಲಶ್ಚ ಕಾಲೋಬಹವಶ್ಚ ನಿಘ್ನಾಃ |

ಯತ್ಸಾರಭೂತಂ ತದುಸಾದದೀತ ಹಂಸೋಯಥಾಕ್ಷೀರಮಿವಾಂಬು ಮಿಶ್ರಮ್ ||"

ಎಂದಿರಲೋಕ್ತಿಲ್ "ಸಾರಭೂತ" ನುಂದಿರಪದತ್ತಾಲೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನ ಮಾನ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸಾರತ್ವ ನಿಷಯೀಕರಿಕ್ಕಿರ ಸಾರತನು ಶಬ್ದನುಸಾದೇಯಮ್.

ಅಸಾರನಿಷಯಮ್

ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಬ್ಧಿಳ್ ಅತ್ಯಂತಸಾರಬ್ಧಿ ಲಾಹ್ಯಯಾಲೇಯನು ಸಾದೇಯಂಗಳ್ ||

ಪರಮವುರುಷಾರ್ಥವೂ, ತದುವಾಯುವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳನ್ನು, (1) ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದ್ವಿ ಜನಾರ್ದನಂ, ಎಂದೂ (2) ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಾ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ | ಎಂದೂ (3) ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿಷ್ಣಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಗಚ್ಛತಿ |, ಎಂದೂ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವೇ (ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ) ಪ್ರಮಾಣ - ಅಂದರೆ ಇವು ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವು,

ಆಸಾರ ನುಲ್ಲಸಾರ ಶ್ಲೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಇಂಥಹ ವೇದರೂಪ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, (4) "ಅನಂತಪಾರಂ ಬಹುವೇದಿತವ್ಯಂ ಅನುಲ್ಲಶ್ಚಕಾಲೋ ಬಹವಶ್ಚ ನಿಘ್ನಾಃ | ಯತ್ಸಾರಭೂತಂತದುಸಾದದೀತ ಹಂಸೋಯಥಾಕ್ಷೀರಮಿವಾಂಬು ಮಿಶ್ರಂ ||", ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ

1) ಮಾಯಾನ ಸೇವೇ ಭವಂತೇನ ವ್ಯಥಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇ |

ಶುದ್ಧಭಾವಂತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವೇದ್ವಿ ಜನಾರ್ದನಮ್ || (ಭಾರತ 68-5)

ಸಂಜಯನು ಭುತಶಾಸ್ತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು -

ನಾನು ಕಪಟಿಯಲ್ಲ, ನೀನೇ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ

2) ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಂತೇ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ |

ಚ್ಛಾತ್ರಾಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನೋಕ್ತಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ||

(ಗೀತೆ 16 - 24)

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು - ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಇದು, ಮಾಡಬೇಡದ್ದು ಇದು, ಎಂಬ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಶಾಸ್ತ್ರಬೋಧಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಬೋಧಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು

3) ದ್ವೇಬ್ರಹ್ಮಣೀ ವೇದಿತವ್ಯೇ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂತಯತ್ |

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಿಷ್ಣಾತಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಚ್ಛತಿ ||

(ಭಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ 276 - 2)

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ - ಆಗಮಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕಜ್ಞಾನ. ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ - ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ. ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾಗ ಮಮಯಂ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ವಿವೇಕಜಮ್, ಎಂದು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕಾರ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದವನು, ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾನಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

4. ಉತ್ತರಗೀತೆ (3-10) ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥೋತ್ರ ಬೃಂಹಣ ವೇದಾಂತ ಭಾಗಗಳು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂವೆ ಆನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿವೆ, ಬಹಳವೂ ಆಗಿವೆ, ನಮ್ಮ ಆಯುಃ ಕಾಲ ಬಹಳ ಇದೆವು. ವಿಘ್ನಗಳೂ ಬಹಳ, ಆದ್ದರಿಂದ ಹಂಸವು ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾದ ಹೊಲನ್ನು, ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕುಡಿಯುವಂತೆ, ಸಾರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಅಸಾರ ಅಲ್ಲ ಸಾರ ವಿಷಯಗಳು, ಇವು ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಿ, ಸಾರ ಮಾತ್ರ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂದರ್ಥ.

ಅಲ್ಪಸಾರವಿಷಯಮ್

ನೇದತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಭಾಗತ್ತಿಲ್ ಐಹಿಕ ಫಲ ಸಾಧನ ಕರ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಮಾನ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಅಲ್ಪಸಾರಮಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಅನುಸಾದೇಯಮ್. ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲಪ್ರತಿಪಾದಕಾಂಶಮ್, ಐಹಿಕ ಫಲ ತ್ತಿರಾಘ್ನಿಲತಿಯಿತ ಫಲತ್ವೈಯುಡೈತ್ತಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಶಿಲರ್ಕ್ಕು ಸಾರಮೆನ್ನಲಾಯಿರುನ್ದದೇಯಾಹಿಲುಮ್ ದುಃಖಮೂಲತ್ವಾದಿ ದೋಷದುಷ್ಟ ಮಾಹ್ಯಯಾಲೇಯನುಸಾದೇಯಮ್.

ಸಾರತರಮ್

ಆತ್ಮ, ತತ್ವಾಪ್ತಿ, ತತ್ಸಾಧನ ಮಾತ್ರತ್ವೈ ಪ್ರತಿಪಾದಿಕುಂ ಅಂಶಮುಂ ಸಾರತರಮಾಯಿರುನ್ದದೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಅದಿಲುಮತೃಂತಾತಿಯಿತಮಾನ ಪರಮಾತ್ಮಾನುಭವ ಸಾಪೇಕ್ಷರು ಅನುಸಾದೇಯಮ್.

ಸಾರಭೂತಂ, ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವುದು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸಾರವೆಂಬುದು - ಅಂದರೆ ಸಾರ ತಮವಾದದ್ದು ಅದನ್ನು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ನೇದ ಬಾಹ್ಯ ಸಾಂಖ್ಯ ಬೌದ್ಧ ಚಾರ್ಯಕಾದಿ ಕುದ್ಯಷ್ಟಿ (ಶಾಂಕರ) ಗ್ರಂಥಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಾರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ನಮಗೆ ಉಪಾದೇಯವಲ್ಲ. "ಯಾವೇದ ಬಾಹ್ಯಾ ಸ್ತುತಯಃ ಯಾಶ್ಚಕಾಶ್ಚ ಕುದ್ಯಷ್ಟಯಃ | ತಾಸ್ತರ್ವಾಃ ನಿಷ್ಕಲಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತಮೋನಿಷ್ಠಾಹಿತಾಃಸ್ತುತಾಃ" || ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ನೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸದ ಸ್ತೂತಿಗಳೂ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ, ಕುತ್ರಿತ ದ್ಯಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತೂತೀತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳೂ, ಮರಣಾನಂತರ ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವು ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆತ್ಮನಾಶಕರ "ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾಂಶ್ಚೈವ ಯ ಜಂಕೇ ತಾಮಸಾಜನಾಃ" - ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನದಂತೆ ತಾಮಸ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಪ್ರೇತಗಳನ್ನೂ, ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ (ರಾಧ್ರಪಾರ್ಷ್ವದಾದಿಗಳನ್ನೂ) ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಫಲವು ದುಃಖವಾಯ್ತು. ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಜೀವಿತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. "ಅಧರ್ಮಂ ಧರ್ಮಮಿತಿಯಾ ಮನ್ಯತೇ ತಮಸಾಽವೃತಾ | ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ವಿಪರೀತಾಂಶ್ಚ ಬುದ್ಧಿಸ್ಸವಾರ್ಥ ತಾಮಸೀ ||" - ಅಧರ್ಮವನ್ನೇ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಯೂ ಸರ್ವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ವಿಪರೀತ ವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ತಾಮಸವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳು ತಾಮಸ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳು ಆಸಾರವಾದುವು. ಸರ್ವಾರ್ಥಾತ್ಯಾಜ್ಯ.

ನೇದತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಭಾಗತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ನೇದಗಳ ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಐಹಿಕಫಲಗಳನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು, ಅಂದರೆ ಪಶು, ಅನ್ಯ, ಮಳೆ, ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಭಾಗಗಳು ಅಲ್ಪಸಾರ- ಅಲ್ಪತ್ರಯೋಜನಕರವಾದ್ದರಿಂದ, ಅನುಸಾದೇಯ ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲನರಿಗೆ ಸಾರವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ದುಃಖಮೂಲ - ಅಂದರೆ ದುಃಖದಿಂದ - ಅತಿಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದುಃಖಮಿಶ್ರ, ದುಃಖೋದಕಾದಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನುಪಾದೇಯ - ಐಹಿಕಮುಷ್ಮಿಕ (ಸ್ವರ್ಗಾದಿ) ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನಾದ ಆತ್ಮ ಖಲಕ್ಷಣಾದಾದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧನವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಸಾರತರಗಳು ಆತ್ಮಲಯೋ ಅನಿತ್ಯ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಅಶರಣವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನುಭವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು

ಸಾರತಮನು

ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವಾಪ್ತಿ ತದುಪಾಯಂಜ್ಯೈ ನೇಳಿಯಿಡುಮ್ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಸಾರತಮನುಮ್
ಯಾಲೇ ವಿನೇಕಿಕ್ಕು ಉಪಾದೇಯಮ್. ಅವಂತತ್ತಿಲುಂ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಂಗಲಾನ ಕತ್ತಹಿತಂ
ಗಳುಡೈಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾಹೈಯಾಲೇ ಮಿಹವುಮ್ ಸಾರತಮು ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮ್.

ಅಹೈಯಾಲ (1) ಬಹುಭೃಶ್ಚ ಮಹದ್ಭೃಶ್ಚ ಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಮುತಮಾನ್ಯರಃ |
ಸರತ್ತಸ್ಸಾರ ಮಾದದ್ಯಾತ್ ಪುಷ್ಪೇಭ್ಯ ಇವಷಟ್ವದಃ ||

ಎನ್ನಿ ರಪಡಿಯೇ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಮ್ ಮುಮುಕ್ಷುವಾನ ಇನ್ಯಾತ್ಮಾವುಕ್ಕು ಮಿಹವುಮುಪಾದೇಯ
ಮಾಹಕ್ಕುಡವದು.

ಭವದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಆ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವ ನಿರೂಪಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅನುಪಾದೇಯ. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದು
ವುದು, ಹೊಂದಲು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಾಯ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ಭಾಗಗಳು ಸಾರತಮ
ವಾದುದರಿಂದ, ವಿನೇಕಿಕ್ಕು - ಇದು ಹೇಯವಾದದ್ದು, ಇದು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ವಿನೇಚನೆ
ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ, ಉಪಾದೇಯ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಧಾನವ್ರತಿತಂತ್ರಗಳಾದ ತತ್ತಹಿತ
ಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯವು ಅತ್ಯಂತಸಾರತಮವಾದದ್ದು ಆದ್ದರಿಂದ, ಬಹುಭೃಶ್ಚ ಮಹದ್ಭೃಶ್ಚ - ಅನೇಕ
ಗಳಾದ, ಸಾರತಮಗಳಾದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿನಂತನಾದವನು,
ಮತ್ತಷ್ಟೂ ಸಾರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ದುಂಬಿಯು, ಸಾರವಾದ ಮಕ
ರಂದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಹಾಗೆ, ಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವಿಷಯ ಗ್ರಹಣವು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಈ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದವು.

“ಅಸಾರಮಲ್ಪಸಾರಂಚ....ಇವಾಮೃತಮ್” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಅದಾಗಿ, ‘ರತ್ನಾಕರಇವಾಮೃತಮ್’, ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸ್ಮಾರಸ್ಯದಿಂದ, ಅಸಾರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ
ಗಳು ಒಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಶಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಬ್ರಾಹ್ಮಮತಗಳು ಅಸಾರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.
ವಹಿಕಾಮುಷ್ಠಿಕ ಸ್ತುಧ, ಫಲಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಪಸಾರ, ಸಾರ, ಶಬ್ದಗಳು ಕೈವಲ್ಯ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನ
ವಾದ ಶ್ರುತಿಭಾಗಪರ. ಸಾರತರ ಶಬ್ದವು, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿಪೂರ್ಣಭಗವದನುಭವ ಲಕ್ಷಣ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ,
ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ, ಕೈತ್ತಿರಿಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ ಸಂಹತಾದಿ ಪಾಂಚ
ರಾತ್ರಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಾಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಪಾದಕ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಶವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.
ಪುರುಷವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರುತಿವಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿ ಅಂಗಪಂಚಕಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಶಾಂತ್ರಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಈ ವೈದಿಕ ಶಾಂತ್ರಿಕನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡೂ ಪರಮುಪೇಷಿಯಾದ
ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ, ಆ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಾರ್ಥತಾಬುದ್ಧಿಯು ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥ ರೂಪವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಭಜೇತ್ಸಾರತಮಂ’
ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ
ದನ್ನು ಬಿಡುವದೆಂಬ ಉಪಾಯವೂ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಉಪಾಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಚಿತವಾದದ್ದು.
ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಏಕರಸ್ಯವಾದ, ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಯಿಂದಿರುವುದೇ

ಸ್ವರೂಪ. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗದ ಕಾರಣ, ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ ಭಗವಂತನೇ, ಪಾರಾಧ್ಯೈಕರಸವಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವಾನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು, ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ತೃಕ್ತೋಪಾಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿನೀಕಿಗಳು ಈ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅಮಲಂಬಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸಾರತಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ. ತಥಾಹ, ನ್ಯಾಸವು- ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪೇಣ ಎರಡು ಬಗೆಯದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದುದು ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಿಷ್ಠೆ, ಈ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಡಿ ಹಿಡಿದಿರುವವರ ನಿರ್ವಾಹವಿದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ವೇದಾಂತ ರಹಸ್ಯವಿದಗ್ರೇಸರರಾದ ಭಗವದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕಾರಾಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾರವೇನೆಂದರೆ - ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥರಾಶಿ ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷಣ. ಅಸಾರಂ, ಅಲ್ಪಸಾರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಐದೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಏಕಾವಯವಗಳು. ವೇದಬಾಹ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು "ಶಾಸನಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಮ್" ಎಂಬ ನಿರುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಹಿತಪ್ರವರ್ತಕತ್ವ ನಿಮಿತ್ತವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಲಾರವು ಎಂದು ದೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥರಾಶಿಪರತ್ವವೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವಾದ ಮಾತು, ವೇದ ಬಾಹ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಗಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ, ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕರಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಬೌದ್ಧಾಗಮಃ, ಸಾಶುಪತಕಂತ್ರ, ಬಾಹ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಯಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಔಷ್ಣರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. (1) "ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾವಿರೋಧಿನಾ | ಯಸ್ತೇಕೇಣಾನು ಸಂಧತ್ತೇ" ಎಂಬಲ್ಲಿ, ವೇದಾಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಸವಿತೇಷಣ ಶಬ್ದ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದವು ವೇದವಲ್ಲದ ಗ್ರಂಥವನ್ನೊ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ "ವೇದಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಂ ಪರಂನಾಸ್ತಿ", ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವೇದಾತ್, ಪರಂ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನಾಸ್ತಿ ಎಂದು ಅನ್ವಯವೇ ಹೊಂದು, ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬಾರದು. 'ನದೈವಂಕೇಶವಾತ್ಮರಂ' ಎಂಬ ಅನಂತರಸಾದದಲ್ಲಿ ಪರಶಬ್ದವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಚಿಯೇ ಹೊರತು ಕೇಶವನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ದೇವರಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ವರಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥ.

ಆದ ಕಾರಣ ಅಸಾರ ಪದವು ಅಸಾರಗಳಾದ ವೇದಬಾಹ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ ಶಬ್ದವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಫಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ, "ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ನಿಷ್ಕಲಾಃ ಪ್ರೇತ್ಯತಮೋನಿಷ್ಠಾಹಿತಾಃ ಸ್ವೂತಾಃ", ಎಂಬ ಮನು ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, 'ಅಸಾರ'ವೆಂಬುದು ತಾಮಸವಾದ ಬೌದ್ಧಾಗಮಾದಿ ವೇದಬಾಹ್ಯ ಮತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸಾರ ಪದವು ಪುತ್ರ, ಪಶುವಾದಿಬಾದಿ ಐಹಿಕ ಫಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ, ವೇದದ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಭೋಗಗಳು ದೇಶ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಪರಿಮಿತವಾದುವು "ಅಲ್ಪಸಾರಂಗಳ ವೈ ಶುವೈತ್ತಹನ್ನೋಗ್ರಿಂದೇನ" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳೂ ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲಗಳೂ ಅಲ್ಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಪಸಾರವೆಂಬುದು ಕೈವಲ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ದ್ವಮಿದೋಪನಿಷತ್ತಿನೊಡನೆ ವಿರೋಧವು ದುಷ್ಕರವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲದ ಏಕದೇಶವಾದ ಐಹಿಕ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ದ್ವಮಿದೋಪನಿಷದನುಸರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರ, ಸಾರತರೆ, ಸಾರತಮ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳು ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ವಿಪರೀತಾಂಶ್ಚ ಪಶ್ಯಂತೇ ತಾವಮಾಪನಾಃ", ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

(1) "ಅರ್ಥಂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಾತ್" ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾವಿರೋಧಿನಾ | ಯಸ್ತೇಕೇಣಾನು ಸಂಧತ್ತೇ ಸದ್ವರ್ಣಂ ವೇದನೇತದ್ಧು ||

ಹೇಗೆಂದರೆ, ಮಿತಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸ್ವಾತ್ಮನಿತ್ಯನಿಯಾಮ್ಯ” ಎಂಬ ಚಾರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಜೀವಾತ್ಮನ, ನಿತ್ಯ ದಾಸ್ತ್ಯಕರಪ್ರಾಪ್ತನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕಾನವಧಿಕಾರಿತಯ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವ ಜನಿತ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತಾಶೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾಶೇಷ ಶೇಷತ್ವಕರಕರೂಪ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಪರಮ ಪುರುಷಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವು, ಸಾತ್ವಿಕತಾ, ಅಸ್ತಿತ್ವಾದಿ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮಗುಣ ಸಂಪನ್ನಾಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಯೋಗ ನಿಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಧ್ಯನಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಧುಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, (ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯ) “ಎವಂಭೂತ ಮತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯತಯಾ, ಅವಕ್ಲಾಪ್ತಮಸ್ತ ವಸ್ತುವಿಹೀನೋಪಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯವೇ ಸಂಗೃಹಿತವು ಶಾರೀರಕ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ, ನದೇಹ, ವಿದೇಹ, ಬಹುದೇಹ ಕೃತ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತ ಪರಮಪುರುಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಉಪಾ ಸನರೂಪ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಸಾಧ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವ ಪೂರ್ವಿಕೆಯೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯರಹಿತವಿಲ್ಲದ ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವವು ಎಂತಹುದು. “ಅಪರೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧನುನ್ನಿಯಾಮ್ಯತಾ ಮದ್ದಾಸ್ತ್ಯಕರಸಾತ್ಮ ಸ್ವಭಾವಾನು ಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕ ಮದನುಭವಜನಿತ” ಇತ್ಯಾದಿ ಚಾರ್ಣಿಕೆಯಿಂದ ಭಗವ ಜ್ಞೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕೃತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಭಕ್ತಿ, ನ್ಯಾಸ ನಿಷ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಯನ್ನು, ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನ್ಯಾಸವನ್ನು ವೈದಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ರೂಪದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳು ವುದು, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಪರ್ಯಾಯೋಚಿತ ಮಾದರ ಕುಮತಿ ಕಲ್ಪಿತವು. “ಇದಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್”, ಎಂಬ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ವಚನವು, “ಎತದ್ವೈಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂಗುಹ್ಯಂ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತಿಸಿ, ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸು ತ್ತದೆ. “ತಸ್ಮಾನ್ಯಾಸ ವೇಷಾಂ ತಪಸಾಮತಿರಿಕ್ತ ಮಾಹುಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು “ಅತಿರಿಕ್ತಂತಪಃ ಶ್ರುತಮ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನ್ಯಾಸಪರವಾಗಿಯೇ, ಆಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲೆಯೇ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. “ಷೋಧಾಹಿ ವೇದ ವಿದುಷಃ ವದಂತ್ಯೇನಂ ಮಹಾಮುನೇ”, ಎಂದು ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ, “ಉಪಾಯೇ ಗೃಹ ರಕ್ಷತ್ರೋಃ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣಮಿತ್ಯಯಮ್ | ವರ್ತತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪ್ರೇಷಃ ಉಪಾಯಾರ್ಥೈಕವಾಚಕಃ ||” ಎಂದು ಶರಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು ಉಪಾಯಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ “ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಕೃತ್ಯೇನ್ನೈವಾಪಿ ಶೋಭನೇ | ಎಂದು ನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಪನ್ನನನ್ನು ಶ್ರುತಸಮಾಡಿ, “ಸಮಿತ್ಯಾಧನಕಾದೀನಾಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ನ್ಯಾಸಮಾತ್ಮನಃ | ನಮಸಾ ಯೋಽಕರೋದೇವೇ ಸಸ್ವಧ್ವರ ಇತೀರಿತಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಂತರ ವಚನಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾರಂಭವು ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂದಂಶ ನ್ಯಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಶರಣಾಗತಿಯೇ ನ್ಯಾಸರೂಪವೆಂಬುದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯ. ಉಪಕ್ರಮೋಪ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಸ, ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಶಾರ್ಥ ಬೋಧಕಗಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ ವಿನಹ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿಯು ಪ್ರಸತ್ಯಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೂ “ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ವರ್ಜನಂ | ರಕ್ಷಿಸ್ವತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಗೋಪ್ಯತ್ವಪರಣಂ ತಥಾ | ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪ ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಪಕ್ಷಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ |” ಎಂಬ ಅಹಿಂಸಾಧ್ಯ ಸಂಪತ್ತಾವಚನವೇ ಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲೇ “ಕೇಶ ವಾರ್ಪಣ ಪರ್ಯಂತಾಹ್ಯಾತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪ ಉಚ್ಯತೇ,” “ಆತ್ಮಾತ್ಮಯ ಭರನ್ಯಾಸೋದ್ಯಾತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪಃ ಉಚ್ಯತೇ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯ ನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬೇರೆ ಆಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಂ ಪ್ರಯುಂಜಿತ ಸ್ವಾಂಗೈಃ ಘಟಭಿರಾವೃ ತಾಮ್”, ಎಂದು ಅಂಗಗಳೊಡನೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಅಹಿಂಸಾಧ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಮಕೃತ್ಪಾರ್ಥ ವಿವರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಟಂಗಕವಾದ ನ್ಯಾಸವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಾತ್ವಿಕತಂತ್ರದಲ್ಲಿ “ಶರಣಾಗತಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯದು” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಭಗವಂತನು “ಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮಮುನ್ನಿವೇಶಿತೇ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಯು ಧ್ಯಾನವಿಧಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ

ಇವೈಯಾ ವಿವೈಯವರೇತ್ತಿಯ ವೆಟ್ಟಿರಣೆ ಚೆಯ ನಮ್ |
ಶಮಯಾಶಿರಿಯರ್ ಶದಿರೈಯಾರ್ ತನಿ ನಿಲ್ವತ್ತನ್ನರೇ ||9||

ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿ ಸ್ಥಿತೇನ ಮನುನಾ ಮೂಲೇನ ಲಬ್ಧಾತ್ಮಕಃ
ಸತ್ವಾ ದೇತು ಸಕೃಜ್ಞಪೇನ ಸಕಲಂ ಕಾಲಂ ದ್ವಯೇನೇತ್ಯಪ್ಪನಾ |
ವೇದೋತ್ತಂಸ ವಿಹಾರ ಸಾರಥಿದಯಾ (ಗಿರಾಂ) ಗುಂಭೇನ ವಿಸ್ತಂಭತಃ
ಸಾರಜ್ಞೋದಿಯದಿ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ ಭುವನೇ ನಾಥಸ್ತಯೂಥಸ್ತು (ಸ್ತು) ಸಃ ||9||

ಇತಿ ಶ್ರೀಕವಿಶ್ವಾರಿಕ ಸಿಂಹಸ್ತು ಸದ್ವಂತತ್ರ ಸ್ತುತಂತ್ರಸ್ತು
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ತು ವೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ತು ಕೃತಿಷು
ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರ ದ್ವಿತೀಯಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನವಃ

ವೇದಭಾರ ಭರಾಕ್ಯಾಂತಾಃ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಲಗಲಾದ್ದರಿಂದ ಬರೀ ಭಾರವಾಗಿ ಲೋಕಸಿದ್ಧಗಲಾದ, ಅರಂ
ಮೂನ್ನು - ಹದಿನೆಂಟು ಕಲ್ಪಿಹಳ್ಳ - ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಅಥವಾ ಅರಮೂನ್ನು ಉಲಿಹಿಲ್ - ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯಾ
ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ (ಉಲಿಹು - ವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾನಗಳು - ಲೋಕೈಕೇ ಅನೇನ ಇತಿಲೋಕಃ- ವಿದ್ಯೆ) ಶುಮೈಯಾನ ಕಲ್ಪಿಹಳ್ಳ
- ವರಸುಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕದವಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾರವಾದ ಕೆಲಗಳು, ಎಂದು ಅನ್ವಯಮಾಡು
ವುದು. ಶೂನ್ಯವಂದಾಲಿಮ್-ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾತವ್ಯಗಳಾದರೂ, ಇವೈತೊಬ್ಬೆ ಎನ್ನು-ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಭಾರವೆಂದು
(ಸಂಬ್ರಾಮಾತ್ರಪೂರಕಗಳೆಂದು) ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಇವೈಯವರ್ - ಶೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ -
ಅಂದರೆ ನಿತ್ಯನೂರಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದವರು, (ಸಾಧಾರಣರಾದ ದೇವತೆಗಳು
ಎಂದು ಸಾರದೇಶಿಕಾ) ಏಟ್ಟಿಯ - ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಎಟ್ಟಿರಂಡೆಚೆಯ - ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ಧ್ವಯ
ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವದಾ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ, ನಮಶಮಯಾಶಿರಿಯರ್ - ನಮ್ಮ ದರ್ಶನ
ವೈವರ್ತಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಶದಿರೈಯಾರ್ - ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರದಗಳಾದ ತನಿನಿಲ್ವಿ - ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ
ಸ್ವಾನವನ್ನು, ಅಂದರೆ ಅಸಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾರತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳೇ ಉಪಾ-
ದೇಯತಮಗಳೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದನರ್ - ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ಏ -
ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕೃತೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ - ಹದಿನೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೂ ಇವುಗಳು ಕೇವಲಭಾರ. ಇವು
ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳೇ - ಸಾರಾರ್ಥಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು
ಪರಮಕೃತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಸಾರತಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧಿ
ಕರಿಸಿದರೆ ಸಾಲದೇ ? ಮೂರೂದೇಕೇ ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನು, ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿ ಸ್ಥಿತೇನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಖಾನಾಮುಪರಿ - ಅರ್ಥವರ್ಣನೆಯಾದಿಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಿತೇನ - "ಓಮಿತ್ಯಗ್ರೇ ವ್ಯಾಪರೇತ್, ನಮಇತಿಪಶ್ಚಾತ್ ನಾರಾಯಣಾಯಾಚ್ಛುಪಂಚ್ಚಾತ್" ಎಂದು ಪ್ರತಿ
ಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮೂಲೇನ ಮನುನಾ - ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಲಬ್ಧಾತ್ಮಕಃ - ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಹೊಂದಿ, [ಅತ್ಯಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು (ಪ್ರಣವಾರ್ಥ), ಅವನು ಪರತಂತ್ರನು (ನಮಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಥ), ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವದೇಶ, ಸರ್ವಕಾಲ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವನು (ನಾರಾಯಣಾಯ) ಎಂಬ ಶೇಷತ್ರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಸತ್ಯಲೃನಾಗುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸನ್ನೇನಸಭವತಿ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅಸತ್ಯಲೃನಾಗುತ್ತಾನೆ.] ಸತ್ತಾಹೇತು - ದಾಸನ ಜೀವಿಕೆ - ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿ ಇದು ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ 'ಸಕ್ಯತೌಜಸೇನ - ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರಣಮಂತ್ರವಾಗಿ ಸಕ್ಕದುಚ್ಚಾರಮಾಡಿ, ಶಾಪಾನುಮಂಪರಿಸ್ಥಿತೇನ - ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರವೂ ಕರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ದ್ವಯೇನ - ದ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ, ಸಕಲಂಕಾಲಂಕ್ಷಿಪನ್ ಪ್ರಪತ್ಯನುಷ್ಠಾನಾಂತರ, "ದ್ವಯಮರ್ಥಾನುಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂ ವಕ್ತಾ," ಎಂಬ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಪ್ರಕಾರ, ತನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲವನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ದ್ವಯಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ವೇದೋತ್ತಂಸ - ವೇದಗಳಿಗಿಲ್ಲಾ ಹಿರೋಭೂಷಣವಾದ ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ, ವಿಹಾರಸಾರಥಿದಯಾ - ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, (ಭಗವಂತನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಆವತಾರಮಾಡಿರುವುದು ಕೇವಲ ಲೀಲೆಗೋಸ್ಕರ, ಕರ್ಮಕೃತವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ದಯೆಯ ಗುಂಭೇನ - ಸಮೂಹವಾದ (ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ದಯೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಸಂದರ್ಭ) ವಿಸ್ತಂಭಿತಃ - ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. (ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಪತ್ಯನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿದವನ ಸಕಲಪಾಪಗಳೂ ತೊಲಗಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವು ಬೇಡವೆಂಬ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ) ಸಾರಜ್ಞೋಯದಿಕಶ್ಚಿದ್ವಸ್ತಿ ಭುವನೇ - ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಇದ್ದರೂ, (ಕಶ್ಚಿತ್, ಯದಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ವಸ್ತು ದೌರ್ಲಭ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ), ಸಃ - ಆನನು ಸಃ - ನಮ್ಮ ಯೂಭಯ - ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಾಥಃ - ನಿರ್ವಾಹಕನು, ಇದರಿಂದ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರವೇದಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧುರಂಧರನು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸೂಚಿತ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮರತ್ರವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶೇಷತ್ರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಲಬ್ಧಸತ್ತಾಕನಾಗಿ ನಿರಂತರಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಪನ್ನನಾದವನ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ ನಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಇವನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂರೂ ನಮಗೆ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು. ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧುರಂಧರನು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮುಪಾದೇಶಿಕಾನುಗೃಹೀತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ, ಎರಡನೆಯ ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿ ತಂತ್ರಾಧಿಕಾರಃ

[ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧಾದಿಗಳು]

ಅಥೇಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈ ರಾದಿಕರುತ್ತರೀರಂ |
ಸತ್ತಾಸ್ಥೇಮಪ್ರಯತನಫಲೇ ಸ್ವೇತದಾಯುತ್ಪನ್ನೇತತ್ ||
ವಿಶ್ವಂ ಪಶ್ಯನ್ನಿತಿ ಭಗವತಿ ವಾಪಕಾದರ್ಶ ದೃಷ್ಟೇ |
ಗಂಭೀರಾಣಾಮಕ್ಕತಕ ಗಿರಾ ಜ್ಞಾತತೇ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಮ್ ||10||

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, “ಅವ್ಯಂಶತ್ತಿಲುಮ್ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಕಂತ್ಯಗಳಾನ ಕತ್ತಪಿಂತಂಗಳುಡೈಯು ನಂಗ್ರಹಮಾಹೈಯಾಲೇ ಮಿಹವುಮ್ ಸಾರತಮಮಾಯಿರುಕ್ಕುಂ ರಹಸ್ಯತೈಯಮ್”, ಎಂದು ರಹಸ್ಯತೈಯ ಗಳು ಸಾರತಮವಾದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಕಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಕಂತ್ಯಗಳಾವುವು, ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯವರ್ಯರು, ಅಥೇಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈ, ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವತಿ ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶದೃಷ್ಟೇಸತಿ, ಏತದ್ವಿಶ್ವಂ, ಸತ್ತಾಸ್ಥೇಮ ಪ್ರಯತನಫಲೇಷು ಏತದಾಯುತ್ಪಂ, (ಅತಃಪನ) ಅಥೇಯತ್ವ ಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈ ಆದಿಕರ್ತು ಶರೀರಮಿತಿ ಪಶ್ಯನ್ ಗಂಭೀರಾಣಾಮ್ ಅಕ್ಕತಕಗಿರಾಂ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಂ ಗಾಹತೇ ಎಂದು ಅನ್ವಯ.

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ

ಭಗವತಿ - ಭಗವಂತನು, ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶದೃಷ್ಟೇಸತಿ - - ವ್ಯಾಪಕಮಂತ್ರವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೆಂಬ, ಆದರ್ಶ - ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ, ದೃಷ್ಟೇಸತಿ - ಕಾಣಲ್ಪಡಲು, ಸತಿಪತ್ತಮಿ - ಪಾಧುಪೀತೇ ತೃಷ್ಣಾ ಕಾಮ್ಯುತಿ, ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ದಾಹವು ಶಮನವಾಗುತ್ತೆ ಎಂಬಂತೆ. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು, ಎಂದರ್ಥ. ಏತದ್ವಿಶ್ವಂ - ಈ ಜೀತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸತ್ತಾ - ಇರುವಿಕೆ, (ಸ್ವರೂಪ) ಸ್ಥೇಮ - ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದರೆ ಆ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುವೃತ್ತಿ, ಪ್ರಯತನ ಫಲೇಷು - ಪನ್ನತ್ತಿ - ಅದರ ಫಲ - ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಗಳು - ಅಂದರೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ, ಭೋಗಗಳು ಸಂಸಾರ ನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಹಾನಂದ (ಮೋಕ್ಷ) ಇವುಗಳು, ಏತದಾಯುತ್ಪಂ - ಈ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನವಾದವು. ಆದ ಕಾರಣ ಅಥೇಯತ್ವಪ್ರಭೃತಿ - ಅಥೇಯತ್ವ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಸ್ವರೂಪಧಾರಣ ಪ್ರಭೃತಿ ಶಬ್ದದಿಂದ - ನಿಯಾಮ್ಯತ್ಯ, ಶೇಷತ್ವಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತ, ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುವು. ನಿಯಮೈಃ - ಎಂಬ ನಿಬಂಧದಿಂದ - ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು, ಆದ ಕಾರಣ ಆದಿಕರ್ತುಶರೀರಂ - ಆದಿಕರ್ತವಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತಗಳು, ಇತಿ ಹೀಗೆ ಪಶ್ಯನ್ - ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಗಂಭೀರಾಣಾಂ - ಅಳವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ - ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗದಂಥಹ, ಅಕ್ಕತಕಗಿರಾಂ - ಅಪಾರುಷೇಯಗಳಾದ ಭೇದಾ ಭೇದ ಭೇದಕಶಕ್ತಿಗಳು, ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಂ - ಮಿಶ್ರಾರ್ಥಬೋಧಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ಗಾಹತೇ - ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರತಿತಂತ್ರತಬ್ಧಾರ್ಥ

ಪ್ರತಿತಂತ್ರಮಾವದು ? ಮುಟ್ಟುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೊಳುನರು ಮಿಶ್ರೆಯಾದೇ ತನ್ನುಡ್ಡೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿಕ್ರೇ ಅಸಾಧಾರಣಮಾನವರ್ಥಮ್.

ಶರೀರ ಶರೀರಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಇಚ್ಛು ನೇದಾನ್ತಿ ಹಳಾಸ ನಮ್ಮುಡ್ಡೆಯ ದರ್ಶನಪ್ರತಿಕ್ರೇ ಅಸಾಧಾರಣಮಾನಮಾಯಾ ಪ್ರಧಾನಮಾನವರ್ಥಮೇದನ್ನಿಲ ? ಚೇತನಾಚೇತನಜ್ಞಳುಕ್ಕು ಮೀಶ್ವರನಕ್ಕುಮುಣ್ಣಾನ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಹಳ್.

ವ್ಯಾಪಕಾದರ್ಶನೆಂಬುದು - ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿರುದ 'ನಾರಾಯಣ' ಶಬ್ದವು, ನಾರಾಃಅಯನಂ ಯಸ್ಯ" ಎಂಬ ಬಹುವ್ರಿಹಿ ಸಮಾಸದಿಂದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವ್ಯಾಪರಿಸಿದವನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಅಂಥಹ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ "ವ್ಯಾಪಕ ಮಂತ್ರವೆಂದು ವ್ಯವಹಾರ. ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ - "ಯಸ್ಯಚೇತನಸ್ಯಯದ್ರವ್ಯಂ, ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ನಿಯಂತುಂ ಧಾರಯಂತುಂ ಚ ಶಕ್ಯಂ ಶೇಷ ತೈಕ ಸ್ವಭಾವಂಚ, ತತ್ಸ್ಯ ಶರೀರಂ" ಎಂದು ಭಗವದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾರರು ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಚೇತನನು ಮತ್ತು ಅಚೇತನವು ಇವೆರಡೂ, - ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆರ್ಥೇಯತ್ವ ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು (ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವ) - ಇದು ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತತ್ವ - ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಇವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು - ಕಾಲಾಂತರದ ಅನುವೃತ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಶೇಷತ್ವ - ಅವನ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಸ್ವಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಶರೀರ. ಅವನು ಇವುಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮಾ - ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ, ಅಭೇದ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೂ, ಘಟಕಶ್ರುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಏಕಾರ್ಥ ಬೋಧ ಕಷ್ಟವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ತಬ್ಧಾರ್ಥ

ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ತಬ್ಧಾರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರತಿತಂತ್ರಮಾವದು, ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ - ಅದಾಗಿ ಪ್ರತಿತಂತ್ರನೆಂಬುದು, ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಯಾರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ, ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಅರ್ಥ.

ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ

ಇಂಗು ನೇದಾಂತಿಹಳಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇಲ್ಲಿ ನೇದಾಂತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಚೇತನ (ಜೀವರೂಪಿಗಳು) ಅಚೇತನ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಈಶ್ವರ ನಿಗೂ (ಭಗವಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ) ಉಂಟಾಗಿರುವ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಅದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಸರ್ವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಗಳು - ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೋ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರವಾಗಿಯೋ ಭಗವಂತ ನನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದವು.

ಶರೀರ, ಶರೀರಲಕ್ಷಣ

ಇಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಪದವು ದ್ವೈತದಂತೆ ರೂಪಪತಿ ವ್ಯಾಧಾನ ವಿವಕ್ಷಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಈಶ್ವರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸೂತ್ರದೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇರುವುದು ಉಭಯ ಸಾಧಾರಣ. "ಯಥಾ ಸರ್ವತೋ ನಿಷ್ಕುತ

(ಶರೀರ ಶರೀರಲಕ್ಷಣ)

ಅತಿರ್ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಶರೀರತತ್ವವಾದವನು ಚೇತನಾಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳೆ ಪೃಥ್ವಿ ನಿಯಮೇನ ಧಾರಕನುಮಾಯ್, ನಿಯಂತ್ರವುಮಾಯ್, ಶೇಷಿಯುಮಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಚೇತನಾಚೇತನಗಳುಳ್ಳ ಶರೀರತತ್ವವಾದವನು ನಿಯಮೇನ ಈಶ್ವರನೈವತ್ತ ಧಾರ್ಯ ಮುಮಾಯ್, ನಿಯಾಮ್ಯಮುಮಾಯ್, ಶೇಷಮುಮಾನ ದ್ರವ್ಯಮಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಚೇತನಾಚೇತನಗಳುಳ್ಳ ಶರೀರತತ್ವವಾದವನು, ನಿಯಂತ್ರವುಮಾಯ್ ಯಾವದು ತ್ವಸ್ತುರೂಪತಾಲುಂ ಸಜ್ಜಲ್ಪತಾಲುಂ ಯಥಾರ್ಹಂ ಸತ್ತಾ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಯೋಜಕ ನಾಯಿರುಕ್ಕು.

ಈಶ್ವರನ ಧಾರಕತ್ವ ನಿಯಂತ್ರತ್ವ ನಿಯಾಮಕತ್ವ :
ಅದೆನ್ನೇ ಯೆನ್ನಿಲ್ ? — ಈಶ್ವರ ತ್ವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನು, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಜ್ಞಾನಗುಣಜ್ಞಗಳುಳ್ಳವನು. ಮೋಲೇ ಸ್ವವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು. ಹಿತಮಾದ ಸ್ವರೂಪೇಣವಾಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, - ಅವೋ ದ್ರವ್ಯಜ್ಞೇಯಾಶ್ರಯಿತ್ವ ರುಕ್ಕುಮ್ ಗುಣಾದಿಗಳುಳ್ಳವು ಅವೋದ್ರವ್ಯದ್ವಾರಾ ಆಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ತಥೈವೇಯಂದ್ರಿಗೋತ್ತಮ, ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ವಗತತ್ವ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ವ್ಯಕಾರವು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶವು ನಿಯಮನಾರ್ಥಕವಾಗಿಯೇ ಆದರಿಂದ ಆತ್ಮತ್ವವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ. (ವಿಷ್ಣು ಚಿತ್ತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ) - ಇದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸಾರತತ್ವರೈಕಮುದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅರ್ಥ.

ಅನಂತರ, “ಚೇಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾಶ್ರಯತ್ವರೀರಂ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶರೀರ, ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವು ಅವ್ಯಾಪ್ತಾದಿ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಲಕ್ಷಣವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಭಗವದ್ವಾಚಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವ ಶರೀರ, ಶರೀರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿನಾಸಕವನಾಗಿ, “ಅದಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಳ್ಳ ಶರೀರತತ್ವವಾದವನು,” ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ) ಶರೀರತ್ವ (ಆತ್ಮ)ವೆಂಬುದು, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿಯಮೇನ (ಸತ್ತೆ ಇರುವ ಶರ್ಮತ-ಅನಾದ್ಯನಂತ ಕಾಲಾವಧಿ) ಧಾರಕನೂ, ನಿಯಮೇನ ನಿಯಮಿಸುವವನೂ, ನಿಯಮೇನ ಶೇಷ (ಪ್ರಾಮಿ)ಯೂ ಆಗಿರುವುದು ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಶರೀರತ್ವವೆಂಬುದು, ನಿಯಮೇನ ಈಶ್ವರನಿಂದ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿ) ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಶೇಷ (ಅಧೀನವಾಗಿರುವ) ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವಿಕೆ. ನಿಯಮಿಸುವಿಕೆ ಎಂದರೇನು, ಎಂದರೆ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರುವುದು, ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿಯಮಿಸುವುದು. ಇದರಿಂದ ಯಥಾರ್ಹ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳ ಸತ್ತಾ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕನಾಗಿರುವುದು ಧಾರಕತ್ವ. ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಇವುಗಳ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕನಾಗಿರುವುದು ನಿಯಂತ್ರತ್ವ. ಈ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಘಟಿಕೆ ಭೂತವು ಶರೀರವಾಗಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಘಟದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವು ಯಾವಾಗಲೂ ಘಟದಿಂದ ಧಾರ್ಯವಾದರೂ, ರೂಪವು ದ್ರವ್ಯವಲ್ಲ; ಗುಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಾದ್ಯದಿಂದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಘಟವು ಶರೀರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಧಾರಕತ್ವ, ನಿಯಂತ್ರತ್ವ ನಿಯಾಮಕತ್ವ.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಪೃಥಿವೀ ಮೊದಲಾದವು ಆಧಾರವಾಗಿರುವಾಗ, ಇವುಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, “ಅದೆನ್ನೇ ಯೆನ್ನಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೀವರಹಳಾಲೇ ಧರಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಹಿರ ಶರೀರಜ್ಜಳುಕ್ಕು ಜೀವದ್ವಾರಾ ಆಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕು ಮೆನ್ನು ಶಿಲರ್ ಶೋಲ್ಲುನರಹಳ್. ಜೀವನ್ನೆದ್ವಾರ ಮೂಹಕ್ಕೊಣ್ಣುಮ್ ಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲು ಮೂಧಾರಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮೆನ್ನು ಶಿಲನಾಚಾರ್ಯರಹಳ್ ಶೋಲ್ಲುನರಹಳ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವರಮುಮ್ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪತ್ತೈಪತ್ತೆ ಆಪ್ಪಥಕ್ಕಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣ ಮಾಹೈಯಾಲೇ ಇವತ್ತಿನ ಸತ್ತಾದಿಹಳಾಶ್ರಯ ಸತ್ತಾಧೀನಂಗಳ್.

ಸದ್ವನಸ್ತುಕ್ಕಳುಡೈಯವುಮ್ ಸತ್ತೈಸಜ್ಜಲ್ವಾಧೀನೈಯಾಹೈ ಯಾವತು - ಅನಿತ್ಯಬ್ಬಳ್ ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಚೈಯಾಲೇ ಉತ್ಪನ್ನಬ್ಬಳಾಯುಮ್, ನಿತ್ಯಬ್ಬಳ್ ನಿತ್ಯೇಚ್ಚಾ ಸಿದ್ಧಬ್ಬಳಾಯು ಮಿರುಕ್ಕೈ. ಅವ್ವರತ್ತೈ “ಇಚ್ಛಾತ ಏವ ತವ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥಸತ್ತಾ”⁽¹⁾ ಎನಗಿರಿ ಕೋಳತ್ತಾಲೇ ಅಭಿ

ಹೇಗಂದರೆ, ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಹೇಗೆ ಧಾರಕನೋ, ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ವಾಗಿ (ಅವ್ಯವಹಿತವಾಗಿ) ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದರ್ಥ. ಆಯಾಯಾ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಯಾಯಾ ದ್ರವ್ಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಜೀವಾತ್ಮರುಗಳಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಜೀವದ್ವಾರಾ ಆಧಾರ ಭೂತಾನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೆಲವರು (ಸೋಮಾಚಾರ್ಯಾಡಾನ್) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ “ಅನೇನ ಜೀವೇನಾತನಾ ಅನುನವಿಶ್ಯ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಜೀವನನ್ನು ದ್ವಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳ ಮತ. “ಯಸ್ಯಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಶರೀರಮ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ “ಅನೇನ ಜೀವೇ ನಾತ್ಮನಾ ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯನಾಮರೂಪೇ ವ್ಯಾಕರವಾಣಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಜೀವದ್ವಾರಾ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಶರೀರಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. “ಇಪ್ಪಡಿಸರ್ವಮುಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಸರ್ವಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳು ಕುರ್ಚರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶ್ವನ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಸ್ವರೂಪ [ಸತ್ತೆ] ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಆಶ್ರಯವಾದ ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತಾಧೀನವಾಗಿವೆ

ಸರ್ವವಸ್ತುಕ್ಕಳುಡೈಯವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ -

ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯು ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿಯೂ ನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ನಿತ್ಯೇಚ್ಛಾಸಿದ್ಧಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಈ ವಸ್ತುವು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದು ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛಾಸಿದ್ಧತೆ. ಈ ವಸ್ತುವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ, ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದದು. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು (1) “ಇಚ್ಛಾತ ಏವ ತವ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥಸತ್ತಾ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಅಭಿಯುಕ್ತರು (ಕೂರತ್ತಾಳವಾನ್) ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

(1) ಇಚ್ಛಾತ ಏವತವ ವಿಶ್ವಪದಾರ್ಥ ಸತ್ತಾ, ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತವತ್ವ ಸ್ವೇಚ್ಛೆನ ತೀರ್ಣನಾತ್ಮಾ |

ನಿತ್ಯಂತ್ವದೇಕ ಪರತಂತ್ವ ನಿಷ್ಪರೂಪತಾ ಭಾವತ್ವ ಮಂಗಲ ಗುಣಾಹಂ ನಿರರ್ಶನಂ ನಃ ||

ವೈಕುಂಠಸ್ಮೃತಿ-36) ಎಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಅವು ಗ್ರಹಣಿ ಕೆಲವು ನಿತ್ಯವಾಗಿರಲು ಇವು, ಅವು ನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಿನಗೆ ಆಧೀನವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿತ್ಯ ಮಂಗಳವಾದ ಗುಣಗುಣದ್ರವ್ಯಾಂತ ಭೂತಗಳೂ

ಯುಕ್ತರೌಹಳ್. ವಿನೇಕತಾರ್ಹಳ್ ಇತ್ಯಾಲೇ ಸರಸ್ವತಿಸುಡೈಯುವುನು ಸತ್ತಾನುಪ್ಪತ್ತಿ ರೂಪೈಯಾನ ಸ್ಥಿತಿಯುನು ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾಧೀನೈಯಾನ ಪಡಿಯಾಲೇ, ಸರಸ್ವತಿಯು ಈಶ್ವರ ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತ ಮೆನ್ನು ಶೋಲುಹಿರದು. ಗುರುದ್ರವ್ಯಂಗಳ ಸಂಕಲ್ಪತ್ತಾಲೇ ಧೃತಬ್ಧಳಿನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳಿಲ್ ಶೋಲುಮದು (1) ದಾಸ್ಸಚಂದ್ರಾರ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಖಂಡಿಶೋಭೂಮಹೋದಧಿಃ | ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವೀರೈಣ ವಿಧೃತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ" ಎನ್ನಿರ ಪಡಿಯೇ ಓರೊರು ದೇಶವಿಶೇಷಜ್ಞಳಿಲೇ ವಿಶ್ವಾದಪಡಿ ನಿರುತ್ತಹೈಯೈಪ್ಪುಂಥ.

ಇಪ್ಪಡಿ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳಾನ ವಸ್ತುಕ್ಳಳಿಕ್ಕು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಮುನ್ ಶೆಯೆಹಿರತೆನ್ನಿಲ್ ? ಪರಮಾತ್ಮಾವಿಸುಡೈಯ ಇಚ್ಛೆ ಇವ್ವಸ್ತುಕ್ಳಳಿ ಪರಮಾತ್ಮಾವಿನ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತಜ್ಞಳಾಹ ವಹತ್ತು ನೈಕ್ಕುಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಸರಸ್ವತಿಸುಪ್ಪುನು ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮಾಯೆ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಧೀನಮಾಯೆ ಇರುಕ್ಕುಮ್. ಲೋಕತ್ರಲುಮ್ ಶರೀರಂ ಶರೀರಿಯಿ

ಇತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ನರ್ವವಸ್ತುಗಳ ಇರುವಿಕೆಯು ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳ ಸತ್ತಾನುಪ್ಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾಧೀನವಾಗಿ (ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ) ಸರ್ವವೂ ಈಶ್ವರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾರಾಯಣವರ ಕುಬ್ಜರ ಶಬ್ದವು ದ್ವಿನಿಷ್ಠ. ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಏಕವಚನ ಪ್ರಯೋಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನ, ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂಬ ಮಾತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನ, ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂದರ್ಥ. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ (ಸತ್ತೆ) ಸ್ವರೂಪವು, ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆಯೋ, ಆ ಮೊದಲನೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸತ್ತಾನುಪ್ಪತ್ತಿರೂಪ ವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆ ಎರಡನೆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ, ಎಂಬ ನಿಯಮವು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತ. ಭಾರವಾದ ಶದಾರ್ಥಗಳು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು, (1) ದಾಸ್ಸಚಂದ್ರಾರ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಖಂಡಿಶೋಭೂಮಹೋದಧಿಃ | ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವೀರೈಣ ವಿಧೃತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||, ಎಂಬಂ, ಅಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇಳಗೆ ಬೀಳದೆ, ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಇತ್ಯಾದಿ, ಹೀಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾ-ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ ವಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಈ ವಸ್ತು ಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತಗಳಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. "ಮತಸ್ಥಾನಾರ್ಥತಾನಿ" ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪಾಧೀನವಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾಧೀನವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲೆಯೂ ಶರೀರವು ಶರೀರಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ಅನುಭವಿಸಿದ ಜೀವನು ಇರುವ ಪರ್ಮಂತ ಇದ್ದು ಅವನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶರೀರವು ಕೊಳೆಯುವುದರಿಂದ

(1) ಸ್ವರ್ಗ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು, ಭೂಮಿ, ಸಮುದ್ರ ಮೊದಲಾದವು, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವಾಸುದೇವನ (ಭಗವಂತನ) ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು, ಸಮುದ್ರ ಇವುಗಳು ಹೇಗೆ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದರೆ, ಆಕಾಶವು ಪ್ರಾಣಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದದ ಇಂದ್ರದಿಕ್ಕುಗಳು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನವಾದ ಆಕಾಶ. ಇವುಗಳಿಗೂ ಆಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿಸಿರುವುದೇ, ವಿಧರಣಾರ್ಥ. ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಖೀರದೇ ಇರುವುದೇ, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರುವಿಕೆ. "ವಿಶ್ವವಾ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ ಪ್ರಶಾಸನೇ ಗಾರ್ಗಿ ದಾಮಾಪ್ರಥಮಾ ವಿಧೃತತೀಪ್ತತಃ", ಎಂದು ಭಾರವಾದ ಸ್ವರ್ಗ, ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಧರಿಸಿರು ವಂತೆ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸೂಕ್ತ. ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲ್ಲವೇ. ಧರಿಸಿರುವುದು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ಅಯಾಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶರೀರವೇ ಇರುವಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪವಾದಿ ಧರಿಸಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ನುಡ್ಡಿಯ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮುನೂಯ್ ಸಬ್ಬಲ್ಯಾಶ್ರಿತ ಮುನೂಯಿರುಕ್ಕು ಕ್ಯಾಣಾನಿಸ್ಸೋನ್. ಜೀವನನಿರಸ್ತ ಕಾಲಮಿರುನ್ಮು, ಇವನವಿಟ್ಟು ಪೋದ್ವಿಹೈಯಾಲೇ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತಮ್. ಇವ್ವರ್ದಂ ಸಬ್ಬಲ ಮಿಲ್ಲಾದ ಸುಪುಸ್ತಾದ್ವವಸ್ಥೈ ಹಳಿಲೇ ತಳಿವದು. ಜಾಗರಾದಿ ಬಶೈಹಳಿಲ್ ಸಬ್ಬಲ್ಯಾಶ್ರಿತೇ ವಿಶ್ವಾದಪಡಿ ತಾಬ್ಬಂಪೋದು ಸಬ್ಬಲ್ಯಾಶ್ರಿತ ಮೆನ್ನಕ್ಕಡವದು.

ಅಧೇಯತ್ವ, ವಿಧೇಯತ್ವ, ಶೇಷತ್ವಗಳ, ಅರ್ಥ ನಿರೂಪಣೆ

ಇದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುರ ಪಡಿಯೈ ಅಧೇಯತ್ವಮೆನ್ನುಂ, ಸಬ್ಬಲ್ಯಾಧೀನ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುರ ಪಡಿಯೈ ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವಮೆನ್ನುಂ ಶೋಲ್ವುಹಿರುದು. ಈಶ್ವರನ್ ಸದ್ಶೇಷಿಯಾಹೈಯಾವದು “ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದೈಶ್ಚಿದಚಿತಾ ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಚ ಶ್ರೀನೂನಿತಿ ವದತಿವಾಗೌಪನಿಷದೇ | ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿದತವತತ್ವಂ ನತುಗುಣಾ ವತಸ್ತ್ವಾಂ ಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ ಶರಣಮವ್ಯಾಜ ವೈಭವಮ್ ||

ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ. ಈ ಅರ್ಥವು ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಗಾಢವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಜಾಗರನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಾಣುವಾಗಲೂ, ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬೀಳದ ಹಾಗಿ ಧರಿಸುವುದು ಸಂಕಲ್ಪಾಶ್ರಿತವೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು.

ವಿಧೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಗಳ ಅರ್ಥನಿರೂಪಣೆ

ಇದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತ ಮಿತ್ಯಾದಿ - ಇನೆರಡರಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಾಶ್ರಿತನಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಧೇಯತ್ವ ವೆಂದೂ, ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನಿಯಾಮ್ಯತ್ವವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಶೇಷಿ - ಸರ್ವಾಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವುದು, ಹೇಗೆಂದರೆ “ಪರಗತಾತಿಶಯಾ ಧಾನೇಚ್ಛಯಾ ಉಪಾದೇಯತ್ವ ಮೇವ ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ, ಸಶೇಷಃ ಪರತ್ಯೇಷೀ,” ಎಂಬುದು ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಲಕ್ಷಣ ಅಂದರೆ ತನ್ನಗೆ ಅಧೀನ ವಾದ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ತನ್ನಗೆ ಒಂದು ಆತಿಶಯತ್ವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದೇ, ಸ್ವರೂಪವಾದರೆ ಆ ವಸ್ತುವು ತನ್ನಗೆ ಶೇಷವಾದದ್ದು. ತಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಷಿ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, (1) “ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದೈಶ್ಚಿದಚಿತಾ

1 ಶ್ರೀರಂಗರಾಜಸ್ತವ-2-87

ಶ್ರೀಮನ್ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು [ಇದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೆ ಶೇಷಿಗಳು ಎಂಬರ್ಥ ದ್ಯೋತ್ಯಾಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಚ - ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ, ಸತ್ತಾಸ್ಥಿ ತಿನಿಯಮನಾದೈ - ಇರುವಿಕೆ, ಅದರ ಅನುಷ್ಠಿತಿ, ನಿಯಮನ ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭೋಗಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ, ಚಿದಚಿತಾ - ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು, ಉಪಾದತ್ತೇ - ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಜೀವರು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಗಾಗಿಯೂ, ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಚೇತನರಿಗೆ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯವೇ (ಶೇಷಭಾವವೇ) ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಾಧೀನವೆಂಬುದು ಭ್ರಾಂತಿಸಿದ್ಧ ಇತಿವದತಿವಾ - ಔಪನಿಷದೀ - ಒಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ “ಸಪಾತೇನಿರಮೇತ, ತಸ್ಯಾನ್ಯಾನಾಂತಸ್ಯ ಸ್ಯ, ಬಾಲಕ್ಯೇಡನಕ್ಶರಿವ” ಎಂಬುದು ಉಪಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ

ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿಹ ತವ ತತ್ತ್ವಂ - ತತ್ - ಆದ ಕಾರಣ, ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯ- ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದು, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ನಿನಗೆ - ಸ್ವಭಾವ-ಸಿದ್ಧಗಳು, ನತುಗುಣಾ - ಆಗಂತುಕಗಳಲ್ಲ. ಆತ ಅದಕಾರಣ, - ಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ - ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಗಿರುವ, ತ್ವಂ - ನಿನ್ನನ್ನು ಆನ್ವಾಜಂ - ಇವನಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಶರಣಮಭವಮ್ - ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ - ಉಪಾಯವಾಗಿ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದರಿಂದ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಶರಣ ಹೊಂದುವುದು, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದರಿಂದ, ಜೀವರುಗಳ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಭಾವವು ದೃಢೀಕೃತ.

ಎನ್ನಿ ರಸದಿಯೇ ತಳ ಪ್ರಯೋಜನತುಕ್ತಾದವೇ ಸಾರಾಭ್ಯೋಕ್ ಸ್ವಭಾವಜ್ಞಾನ ವಿವರಣಾ
ಯುಸಾದಾನಂ ಪಣಿ ಇವಗ್ರಂಥೇ ಅತಿಶಯವಾನಾಯ್.

ಆಧಾರಾಧೇಯಾದಿ ಭಾವಪ್ರಯೋಜನಮ್

ಇನ್ನ ವಾಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವಾದಿಹಳಾಚೀತನನುಕ್ತು ಫಲಿಸ್ತದೆನ್ನೆನ್ನಿಲ್ ಆಧಾರಾಧೇಯ
ಭಾವತ್ತಾಲೇ ಅವನುಜ್ಞೆಯ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ತು ಪೋಲೇ ಅಪ್ಪುಹೆನ್ನೆ ಸ್ವರೂಪಲಾಭಮುಮ್,
ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವತ್ತಾಲೇ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಾನುಗುಣ ಪುರುಷಾರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಗ್ ಪಡಿಯೇ ಸ್ವರೂಪಾನು
ರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥರುಚಿಯುಮ್, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವತ್ತಾಲುಮ್, ನಿಯಂತ್ರನಿಯಾನು
ಭಾವತ್ತಾಲುಮ್, ಸ್ವರೂಪಾನುರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥತುಕ್ತುನುರೂಪಮುಮಾಯ್, ನಿರಪೇಕ್ಷ

ಸ್ವಮುದ್ದಿಕ್ತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಇತಿವದತಿವಾಗೌಪನಿದೀ | ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವೇ ತದಿಹತವತ್ತತ್ವಂ ನತುಗುಣಾ ಅತ
ಸ್ವಾಂಶ್ರೀರಂಗೇಶಯ ಶರಣಮನ್ಯಾಜಮಭಜಮ್ || ಎಂಬಂತೆ, ಪರವ್ರಯೋಜನವೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವಾದ,
ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅಧಿಕಪಾಶಸ್ತೃವುಳ್ಳ
ವನಾಗಿರುವುದೇ 'ಶೇಷಿ' ಭಾವ. "ಕೃಷ್ಣ ಸೃಹಕೃತೇ ಭೂತಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ಚರಾಚರಮ್", ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ
ಪ್ರಪಂಚವು ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದುದು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತ.

ಆಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವದಿಂದ ಜೇತನನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ

ಇವ್ಯಾಧಾರಾಧೇಯ ಭಾವತ್ತಾಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವಗಳಿಂದ ಜೇತನನಿಗೆ,
ಏನು ಫಲ ಎಂದರೆ - ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವದಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ, ಜೀವರುಗಳಿಗೆ
ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲಾರದ ಸ್ವರೂಪಲಾಭವೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವದಿಂದ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಾನು
ಗುಣ ಪುರುಷಾರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಸ್ವರೂಪಾನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯೂ
ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ,

"ಅನ್ವಂಭೋಜ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಅಮೃತಂ ದಿವೌಕಸಾಮ್ |

ಶ್ರವಣಾ ವಿಹೃತ್ಯಣಾಹಾರೌ ಸಂಕೋದಾಸ್ಮೈಕ ಜೀವನಾಃ ||"

ಎಂಬಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಅನ್ವು ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರ, ದೇವತೆಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು
ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಅಮೃತವು ಭೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರ. ನಾಯಿ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಅನೇದ್ಯ, ಹುಲ್ಲು ಇವು ಭೋಗ್ಯ
ವಾದ ಆಹಾರ. ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಭಗವದ್ವೀಕ್ಷತ್ತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅತ್ಯಸತ್ತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಾಗಿ
ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಭೋಗ್ಯವಾದ ಜೀವನ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವ
ತ್ತಾಲುಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ - ತಾನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಶೇಷಿ, ಎಂಬಜ್ಞಾನ
ದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಶೇಷ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕೆ
ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾನು ಭಗವಂತನಿಂದ ನಿಯಾ
ಮ್ಯನು - ಅವನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವನು, ಭಗವಂತನು ನಿಯಾಮಕನು - ಆಜ್ಞಾಕಾರಿ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಸರ್ವನಿಯಂತಾವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಸ್ವಾಧೀನ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು
ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಜೇತನನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲು ಭಗವಂತನೇ
ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ. ಆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಮತೀಕರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞಾರೂಪಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ, ಭಕ್ತಿ
ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಮಾಯಾ, ಇರುನ್ನುಳ್ಳ ಉಪಾಯವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಅರಿಹೈಯುಮ್ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್. ಆಹವಿವ
ಹ್ರಾಲಿಚ್ಚೇತನನ್, ಅನನ್ಯಾಧಾರನ್, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನ್, ಅನನ್ಯ ಶರಣನ್, ನನ್ನದಾಯಿತ್ತು.

ಉಕ್ತಾರ್ಥಾನಾಂ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತಮ್.

ಇವ್ವರ್ದಮ್ ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯತ್ರೀ ಕಡಕ್ಕಿರಪಡಿ ಎದ್ದನೇಯನ್ನಿಲ್, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ರೀ
ತತ್ಪುರುಷ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದ್ವಯತ್ತಾಲು ಮುಣ್ಣಾನ ಧಾರಕತ್ವ ವ್ಯಾಪಕತ್ವಾದಿಹಳಾಲೇ ಅನನ್ಯಾ
ಧಾರತ್ವಾದಿ ನಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪಲಾಭಮುಮ್, ಸಾರಾರ್ಥ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಗರ್ಭಮಾನ ಕೀಳ್ತೀ ಪದದ್ವಯ
ತ್ತಾಲೇ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮುಮ್, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವಮುಮ್ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್

“ನಿರಪೇಕ್ಷಮುಮಾಯಿರುಂದುಳ್ಳ ಉಪಾಯವಿಶೇಷಕ್ಕೆ” ಎಂಬ ವದ್ತಿಗಳು, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ
ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ದೀಪಿಕಾಕಾರರು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆಹೇಳಬೇಕಾದ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ,
“ವಿಕಲ್ಪೋಽವಿಶಿಷ್ಟಫಲತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಪರಸ್ಪರ ನೈರವೇಕ್ಷವಾದ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ
ವ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ಉಪಾಯವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಅರಿಹೈಯುಮ್ - ಎಂಬ ಪಂಜ್ಜಿ
ಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ವ್ಯಾಜವಿಶೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಚೇತನನ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಮ
ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅಹವಿವಹ್ರಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಫಲವಾದ ಆಧಾರಾರ್ಥೀಯಭಾವದಿಂದ, ಈ ಚೇತನನು ಭಗ
ವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಆಧಾರನಲ್ಲ - ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ ಅಚೇತನವು ಜೀವೇಶ್ವರೋಭಯಾಧಾರಕವಾದ್ದರಿಂದ
ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವವು ಚೇತನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನನು,
ಅನನ್ಯ ಶರಣನು. ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಹೊಂದುವವನಲ್ಲ. ಭಗ
ವಂತನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರು, ಯಾರೂ ಇವನಿಗೆ ರಕ್ಷಕರಲ್ಲ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವಾದಿ ನಿರೂಪಣೆ

ಆಚಾರ್ಯರು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂದು,
ಇವ್ವರ್ಥಂ ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯತ್ರೀ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ-

ಇವ್ವರ್ಥಮ್ - ಈತ್ತರನು ಧಾರಕನು, ನಿಯಾಮಕನು, ಶೇಷಿ, ನಿಯಂತ್ರಿತ್ವ ಫಲಿತ ಶರೀರಿತ್ವನು,
(ಆತ್ಮಾ), ತತ್ಕಾಲಿತ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವನು - ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳೂ ಅವನನ್ನೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು. ಹಾಗೆಯೇ
ಜೀವನು ಧಾರ್ಯನು, ನಿಯಾಮ್ಯನು, ಶೇಷನು ಭಗವಂತನ ನಿಯಮನದ ಫಲವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನು,
ಅದರಿಂದ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವಾದಿ, ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳು,
ಪ್ರಥಮ ರಹಸ್ಯವಾದ ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ) ಇರುವುವು. ಹೇಗೆಂದರೆ, - ನಾರಾಯಣ
ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ನಾರಾಣಾಂ ...ಅಯನಂ, ಎಂಬ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ, ನಾರಾ: ಅಯನಂ ಯಸ್ಯ, ಎಂಬ ಬಹು
ವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ, ಇವರಡುಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧಾರಕತ್ವ, ವ್ಯಾಪಕತ್ವಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ನಾರಗಳಿಗೆ ವಾಸ
ಸ್ಥಾನಭೂತನು ಎಂದು ಧಾರಕತ್ವ, ನಾರಗಳು (ಚೇತನಾಚೇತನಗಳು) ಯಾವನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳೋ,
ಅವನು ಎಂದು, ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು - ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು
ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು: ನಿಯಮನಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನಿಯಾಮಕನು, ಜೀವರು
ನಿಯಾಮ್ಯರು ಎಂಬುದು, ಆದಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಿತ್ವಾರ್ಥ

ಪ್ರಪತ್ತಿನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾಶಕಮಾನ ಮಂತ್ರರತ್ನತ್ರೀ ಪೂರ್ವಖಂಡಕ್ಕಾಲೇ ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವ ಮುನ್ಮತ್ ಉತ್ತರಖಂಡಕ್ಕಾಲೇ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಮುನ್ಮತ್, ಉಭಯ ಭಾಗಕ್ಕಾಲಮುನ್ಮತ್, ಅನನ್ಯಾ ಧಾರತ್ವಮುನ್ಮತ್, ಪ್ರಕಾಶಕರದು. ಇಪ್ಪದಿ ಶಾಬ್ದಮಾಹವುಮ್ ಅರ್ಥಮಾಹವುಮ್, ಚರಮ ಶೋಕ ತ್ರಿಲಿ ಮಿವ್ಯಹುಪುಕ್ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ಲಾಭವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಜೀವನಸ್ವರೂಪವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ವ್ಯಾಪರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಗರ್ಭಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ - ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ನಮಃ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಣವವು ಪಾರಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ "ಆಯ್ ಮ್" ಎಂದು ಪ್ರಣವದ ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯು ಲೋಪವಾಗಿದೆ ಆ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯವು ಅರ್ಥ - ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯುಂಟು ಎಂಬುದು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ನಮಃ ಎಂದು ಎರಡುಪದ ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಮಃ ಮಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹರಿಸಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿವೃತ್ತಿ ಶಾಬ್ದವಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ನಮಶಬ್ದವು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪಾರಾರ್ಥ್ಯ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಗರ್ಭಗಳಾದ ಪ್ರಣವ, ನಮಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವೂ ತಾಪ್ತರ್ಯ. ಪ್ರಣವನ್ನೂ, ನಮಸ್ಸನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷರವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ನಿರುಕ್ತಸಿದ್ಧ.

ಪ್ರಪತ್ತಿನುಷ್ಠಾನಪ್ರಕಾಶಕ ವಾದ ದ್ವಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಮಂತ್ರರತ್ನ) ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವವೂ, ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ, ಉಭಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವವೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ತಿಳಿಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿಶಿಷ್ಯ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು "ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ," ಎಂಬ ಪದಗಳ ತಾಪ್ತರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವ, ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಂಬಧಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಿಶಿಷ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಶಿಕ್ಷಿತವಾಯಿತು ಶರೀರತ್ವವು (ಆತ್ಮತ್ವವು) ಉಭಯನಿಶಿಷ್ಯವು, ಎಂಬ ಅರ್ಥ.

ಇಪ್ಪದಿಶಾಬ್ದಮಾಹವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಹೀಗೆ ಚರಮಶೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಬ್ದವಾಗಿ ಮಾಮೇಕಂ- ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏಕ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವವೂ ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪಕ ಐಕ್ಯದಿಂದ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅನನ್ಯಾಧಾರತ್ವವು "ಮಾಮ್, ಅಹಂ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳು, ಅದರಣೀಯ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹೀಗೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಸಾಕಲ್ಲವೇ. ಮೂರೂ ಬೇಕೇ ಎಂಬ ಸಂಕಯವನ್ನು ಇಪ್ಪದಿ

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಇವು ಡಿ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ವರ್ತಿಕಪರ್ವಾರ್ಥಮಾಹ ವಿಹಿತಮಾನ ಸಾದ್ವೈಯೋಪಾಯ ವಿಶೇಷತ್ವ ದ್ವಯತ್ತಾಲೇಯನುಷ್ಠಿಕ್ಯಮ್ ಪೋದೈಕ್ಯ ಅನುಸಂಧೇಯಾದ್ಯುಳಾಯ್ ಕ್ಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತಜ್ಞಾನ ವರಂಗಳೈಯೆಲ್ಲಾಮ್ ತಿರಿಯ ಕಣ್ಣಾಡಿ ಪೆರಿಯಪುರುಕ್ಕೈಕ್ಕಾಟ್ಟು ಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಶುರುಬ್ಬ ತ್ತಳಿಸಿಕ್ಕುಮ್ ತಿರುಮನ್ದಮ್,

ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದಿವಿರಡು

ಇದಿಲ್ ಪ್ರಥಮ ಪದತ್ತಿಲರ್ದಿಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅರ್ಜುನ ರಥತ್ತಿಲುಮ್, (1) "ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾ ರಾಮಃ" ಎನ್ನಿ ರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲುಮ್ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳೆದು.

ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಸತ್ತಿಯು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಸತ್ತಿಯನ್ನು ದ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವವಗಾಗಿ, ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತ ಲಾಗದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಚಿಕ್ಕ ಕನ್ನಡಿಯು ದೊಡ್ಡ ರೂಪಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ, ತಿರುಮಂತ್ರ ವಾದ ಅಪ್ಪುಕ್ಕೇರವು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ತ್ತದೆ. ಅನುಷ್ಠೇಯವಾದ ಸಾಂಭರಸಮರ್ಪಣದನ್ನು, ದ್ವಯಮಂತ್ರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣಾಗತಿಯೆಂಬ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ, ಈ ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅನನ್ಯಾರ್ಥಕೇಷ ಭೂತನು, ಅನನ್ಯ ಪರತಂತ್ರನು ಎಂಬೀ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಣವ, ನಮಶ್ಚಬ್ಬಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿರುಮಂತ್ರವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಅವಶ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿತಗಳು

ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಕೃಪೆಮಾಡಿದ ಚಿನ್ಮ

ಈ ರಹಸ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವಾದಿಹೇಸಾಂಬುವಾಹರು (ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್) ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಇದಿಲ್ ಪ್ರಥಮಪದತ್ತಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದಿಲ್ - ಈ ಅಪ್ಪುಕ್ಕೇರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲನೇ ಪದವಾದ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ರಥದಲ್ಲಿಯೂ (1) "ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು - ಒಂದರ ಅರ್ಜುನನ ರಥದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಮುಂದುಗಡೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮುಂದೆ, ಸೀತೆಯು ನಡುವೆ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಧನುಷ್ವಾಣಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ

1) ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯಾರಾಮಃ ಮಧ್ಯೇನಾ ಸುಮಧ್ಯಮಾ |

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧನುಷ್ವಾಣಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽನುಜಗ್ರಾಹುತಃ || (ರಾಮಾಯಣ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ || ಸರ್ಗ:11.1ನೇ ಶ್ಲೋ.)
ರಾಮನು ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗಿಂತ ಶೋಭನವುಳ್ಳ ಸೀತೆವಳನ್ನು ನಡುವೆ ಹೋದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿಂದಿಗಡೆ ಧನುಷ್ವಾಣಿಯಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಹೋದನು ಧನುಷ್ವಾಣಿತ್ವವು - ಕಿಂತರ್ದೃತ ಸೂಚಕ

ದ್ವಿತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಶಬ್ದಶಾಲು ಮರ್ಘ ಸ್ವಭಾವಶಾಲುಮ್ ನರುಮರ್ಘಶ್ಚ ತ್ರೀ ಭರತಾಶ್ರುನುಡ್ಯಯುವಮ್ ತ್ರೀ ಶತ್ರುಘ್ನಾಶ್ರುವಾನುಡ್ಯಯುವಮ್ ವೃತ್ತಾಂತಜಲೀಯರಿವದು. "ನಾನುನ್ನೈ ಯನ್ನಿಯಿಲೀನ್ ಕಂಡಾಯ್ ನಾರಣನೇ ನೀಯನ್ನೈ ಯನ್ನಿಯಿಲೈ" ಯೆನ್ನುಮ್ನುಡಿ ನಿನ್ನಿರ ನಾರಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೋಸಲ ಜನಪದ್ಧತಿಲ್ ಜನ್ಮಶ್ಚೈಯಮ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ತಿರುಮು ಹನ್ನೆಯುಮ್ ಉದಾಹರಣಮಾಕ್ ಕೃಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು. ಪೂರ್ವಪದ ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ತೋಗ್ರಹಿಸ ಕಾಷ್ಠಾ ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಾರಾರ್ಥಪಾರತನ್ತ್ಯಂಗಳ್ ಪೇರಣಿಯಾಹ ತ್ವತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಿಲ್ ಕರುತ್ತಿಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಮಾನ್ವ ಶೇಷಿಯುಹನ್ನ ಕೈಂಕರೈತ್ತೈ ಇಳೈಯ ಪೆರುಮಾಳುಡೈಯುವಮ್.

ಹೋದರೆಂದು, ಮುಷಿಯು ವರ್ಣಿಸಿರ. ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಣವದ ಅಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೂ, ಉಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವಂಬರಿಗೂ ದಾಸನಾದ ಜೀವತತ್ತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ದ್ವಿತೀಯ ಪದ್ಧತಿಲ್ ಎರಡನೇ ಪದವಾದ ನಮಶ್ಯಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾರ್ಥಾಯೈವ ಆಹಂ, ನಮಃ ಎಂದ್ವ ಅನ್ವಯಮಾಡಿ, ಶಬ್ದದಿಂದ ಖರುವ ಅರ್ಥ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದು ಆ ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರೈವ, ಕಾರಣವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಭಾಗವತ ಪಾರತಂತ್ರೈ (ದಾಸ) ಪರೈತ ನೀಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವತ ಪಾರತಂತ್ರೈವ ಅರ್ಥವಿಡ್. ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರೈದ ಎಲ್ಲಿ ಇದು. ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಭರತಾಶ್ರುವಾನ್ ಶತ್ರುಘ್ನಾಶ್ರುವಾನ್ ಅವರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಶ್ವನಾನ್ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರು, ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಗವತ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರು ಎಂದರ್ಥ ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರ. ಶ್ರೀ ಭರತರು ಭಗವದ್ವಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು ಶ್ರೀ ಶತ್ರುಘ್ನರು, ಭಾಗವತರಾದ ಭರತಾಶ್ರುವಾನ್ ರವರ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

() ನಾನುನ್ನೈ ಅನ್ನಿಇಲೀನ್ ಕಂಡಾಯ್, ಇತ್ಯಾದಿ - ಎಲೈ ನಾರಾಯಣನೇ ಆಧಾರ ಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಇದು ತತ್ಪರುಷ ಸಮಾಸ ದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಅರ್ಥ. ನೀ ಎನ್ನೈ ಅನ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ, ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಕನಾದ ನಿನಗೆ ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಇಲ್ಲ. ಇದು ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸಾರ್ಥ. ಹೀಗಿರುವ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು "ಕೋಸಲ ಜನಪದ ಜಂತುಗಳು ರಾಮನನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟವು," ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ದಶರಥನು ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿರಲಾರದೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪೂರ್ವ ಪದದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವಪದಗಳಾದ ಪ್ರಣವ ನಮಶ್ಯಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಷ್ಠಾಪ್ರಾಪ್ತ (ಎಲ್ಲಿಯಾದ - ಭಾಗವತ' ಪರೈತವಾದ ಎಂದರ್ಥ) ಸಾರಾರ್ಥ ಪಾರತಂತ್ರೈಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮೂರನೇ ಪದವಾದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ಮೇಲಿರುವ, "ಆಯ್" ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ

1) ಇವಾಹವಾಳೈಯೇ ಯಾಹ ಇವಿಚ್ಛಿರುದುಮ್ ನಿಪಾಹ ನಿನ್ನರುಳ್, ಇವ್ವಾಲದೇ - ನಪಾಹ ನಾನುನ್ನೈ ಅನ್ನಿಇಲೀನ್ ಕಂಡಾಯ್ ನಾರಣನೇ ನೀ ಎನ್ನೈಯನ್ನಿಯಿಲೈ ನಾರಾಯಣಾ ನಾನು ಆಧಾರಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ.

(ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿರುಪದಾದಿ - 7)

ಇವರುಡೈಯ ಆವತಾರ ವಿಶೇಷನಾನ ತಿರುನಡಿ ನಿಲೈ ಯಾಢ್ರಿವಾರುಡೈಯವುಮ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಹಳಿಲೇ ತೇವದು. ಇದು ತಿರುನುಸ್ತಾರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವ್ತು ಕೃಕ್ಕುರಿಪ್ಪಾಹಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ ಅರುಳಿಚೆಂದ್ ವಿರಗು.

ಇದಿನ್ ಪಡಿಯಲೇ ದ್ವಯತ್ತಿಲುಮ್ ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲುಮುಳ್ಳ ವರ್ಮಗಳ್ ತೆಳಿನ್ ಕೊಳ್ಳದು.

ಶೇಷಶೇಷಿತ್ವವು, ಸ್ವಾಮಿ ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಾನ

ಇವತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಿತ ಶೇಷಿತ್ವಂ, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಧರಮಾಪ್ತಿಯಾಲೇ ಚೇತನೈಕಾಂತಮಾನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ತಿಲೇ ಪರ್ಮವಸಿಪ್ಪಿತ್ತನುಸಂಧಿಕ್ಕಪ್ಪಾವಮ್.

ಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧನೀಯವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಶೇಷಭಿಮತವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮತ್ತು ವಾದುಕಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು ಅದಾಗಿ ಪ್ರಣವದ ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ [ಅ, ಉ, ಮ್, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಕಾರದ ಮೇಲೆ ಚತುರ್ಥಿಯು ಲುಪ್ತವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಆಯ, ಉ, ಮ್ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯ ವದಗಳ ಕ್ರಮ] 'ಆಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾದರ್ಥ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ತಾದರ್ಥ್ಯದ ಕಾಷ್ಟಾಪ್ತಾಪ್ತವಾದ - ಎಲ್ಲಿಯಾದ ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯವು ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೃತ್ತಾ ಬೋಧ್ಯವು. ಇಲ್ಲಿ ಶೇಷಿ ಪದವು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಉಭಯಪರ

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಭಗವದಭಿಮತಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು (ಪ್ರವೃತ್ತಿ) ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳು, ಅವನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಭಾಗವತನಾದ ಭರತನ ಇಷಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದುವು (ನಿವೃತ್ತಿ). ಈ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ತಿರುಮಂತಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರವರು (ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ ಆಚಾರ್ಯರು) ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯ (ಕುರಿಪ್ಪು) ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯ, ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದಾಗಿ ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನಾದ ಶೇಷಿಯೂ, 'ಪ್ರಪದ್ಯೇ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷನೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ್ಪರ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯೂ, ನಾರಾಯಣಾಯ, ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆಯ' ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ನೂಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷಿಯೂ, ತ್ತಾ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷನೂ, 'ಸರ್ವ ಪಾವೇ ಭೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ವಿವಕ್ಷಿತವು.

ಶೇಷಶೇಷಿ ಭಾವವು ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಾನ

ಇವತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು, ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಶೇಷಿತ್ವವು, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ ಅಂದರೆ ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಚೇತನಗಳೆರಡೂ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಶೇಷಿತ್ವವೂ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚೇತನನ ಶೇಷಿತ್ವವು ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮವಸಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಚೇತನನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಚೇತನನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ದಾಸ ಎಂಬುದು ಪರ್ಯವಸಿತಾರ್ಥ.

ಇಪ್ಪಡಿತ್ತನ್ನುಡ್ಡೆಯ ಶೇಷತ್ವಮುಮ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಪ್ಪೆಯಾಲೇ ದಾಸತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷ ತ್ವಿಲೇ ವಿಶ್ವಮಿಪ್ಪತ್ತನುಸಂಧಿಕ್ಕನೇಣುಮ್. ಇವಗ್ಗುಲಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವಮ್ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಚತುರ್ದಿಯಾಲೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಮ್. ಇದಿನ್ ವಿಶೇಷಮಾನ ದಾಸತ್ವ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಬ್ಬಳ್, ಇರುವರುಮ್ ಚೇತನರಾಯ್ ತೋತ್ತು ಹೈಯಾಲೇ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮುಮ್, ವಿಶೇಷಮುಮ್ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು. ಇದಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಶೇಷತ್ವತ್ವಾಲೇ ಚೇತನನುಕ್ಕುಪ್ಪಾಪ್ಪಮಾನ ಕಂಚಿತ್ತಾರಮ್ ದಾಸತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇಕ್ಕುಚ್ಚಿರ ರೂಪಮಾನ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾಯಿಗ್ಗು. ಇಪ್ಪಡಿ ಶೇಷಿತ್ವತ್ವಾಲೇ ನಂದ ವೀಶ್ವರನುಡ್ಡೆಯ ವಶಿಶಯ ಯೋಗಮುಮ್ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಮಾಹಿರ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇ ಅವನುಕ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾಯ್ ಫಲಿಕ್ಕಿರದು.

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ತಿನ್ ಅವಶ್ಯಕತ್ವಮ್

ಚೇತನ ರುಡ್ಡೆಯ ರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್ ಈಶ್ವರ ಪಾಪ್ಪನುಮಾಯ್, ಶಕ್ತನುಮಾಯ್, ತದ

ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವದ ವಿವರ.

ಇವಟ್ಟಿಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಾನ್ಯವಾದ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ವೈಣವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಮಾಕ್ಷರವಾದ ಅಕಾರದ ಮೇಲಿರುವ ಲುಪ್ತಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿದೆ. ಆಯ ಮ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ಪ್ರಕಾಶಿತವೆಂದರ್ಥ. ಅದರೆ ಅಕಾರ ವಾಚ್ಯನೂ, ಮಕಾರವಾಚ್ಯನೂ ಜೈತನ್ಯ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಾಮಿ, ಜೀವನು ದಾಸ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಸಿದ್ಧ. ಅಂದರೆ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವನೇ ದಾಸಸ್ವಾಮಿ ರೂಪವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಹೀಗೆಯೇ 'ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧವು ತೀಯತಕ್ಕದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವನ್ನು ಶಾಖವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಜೈತನ್ಯಾರ್ಥವಾದ ದಾಸ ಸ್ವಾಮಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವವು ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಾಧಕ, ಇದು ಚೇತನ ಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ. ಇದು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಶವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಇದರಿಂದ ದಾಸಸ್ವಾಮಿ ಭಾವವು ಚೇತನ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಶೇಷತ್ವದಿಂದ ಚೇತನನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಂಚಿತ್ತಾರವು ದಾಸತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗಿದೆ. ಇದ ರಿಂದ ದಾಸನಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಹೀಗೆಯೇ ಶೇಷಿತ್ವದಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಅತಿ ಶಯವು, ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೆಂಬ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಪರೈವಸಿತವಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಪರಗತ ಅತಿಶಯಾಧಾಯಕತಯಾ ಉವಾದೇಯತ್ವಮೇವ ಯಸ್ಯ ದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಸಶೇಷಃ ಪರಶೇಷೀ" ಎಂಬ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಸೂಕ್ತಿಯು ಅನುಸಂಧೇಯ.

ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಶೇಷಭೂತನಾದ ಜೀವನನ್ನು ಛೇದಿಸಲು ಪ್ರಾಪ್ತನೂ ಸಮರ್ಥನೂ ಆಗಿರುವಾಗ, ಧನದಹಾಗೆ ಸ್ವವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅನರ್ಹನಾದ ಮತ್ತೆ ಅಶಕ್ತನಾದ ಜೀವನು, ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಚೇತನರುಡ್ಡೆಯ ರಕ್ಷಣತ್ತಿಲ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಿನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭೀಷ್ಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯೊಡನೆ ಚೇತನರ ಅಪ್ರಾಪ್ತರುಮಾಯಾ ಆಶಕ್ತರುಮಾಯಿಕ್ಕೈಕ್ಕು ನಿಬನ್ಧನಮ್ ಈಶ್ವರನುಡೈಯ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಮುಮ್, ನಿರುಪಾಧಿಕ ನಿಯಂತ್ರತಮುಮ್, ಇವರಹಳುಡೈಯ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಮುಮ್, ನಿರುಪಾಧಿಕನಿಯಾಮೃತ್ಯಮುಮ್. ಉಡೈಯವ ನುಡೈಮೈಯೈ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈಯುಮ್, ಸಮರ್ಥ ಆಸಮರ್ಥನೈ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈಯುಮ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮಿರೇ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈಮ್ ಪೋದು ಕರ್ಮವಶ್ಯರೈಯೊರು ಉಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಟ್ಟಿ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಸ್ವಸಂಪನ್ನ ನಿಯತಮ್.

ಅದಾಗಿ - ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ - ಅಂದರೆ ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣವು ಈಶ್ವರನ ಕರ್ತವ್ಯ ಈಶ್ವರನು ಶಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಚೇತನರು ಆ ಈಶ್ವರಾಧೀನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಅಶಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಈಶ್ವರನು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿ ಮತ್ತು ನಿರುಪಾಧಿಕನಿಯಂತಾ. ಯಾವಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಚೇತನರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ನಿಯಾಮಕನು ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನರು ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ (ಯಾವನಿಮಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲದೆ) ಶೇಷಭೂತರು ಮತ್ತು ನಿಯಾಮ್ಯರು. ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ತಾನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೂ, ಸಮರ್ಥನು ಅಸಮರ್ಥನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು. ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರಿಚೇತನನ್ನು ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ಜೀವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪನಿಯತ. ಭಗವಂತನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವರು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಗಿರುವುದೇ ಇಂಥಹ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೇ ಹೋದರೆ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗಾದಿದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ತಾವು ಅಚಿತ್ತಲ್ಯ ಶೇಷತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಪೋಷಿಸಿ, ಸ್ವಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುವುದು ಉಪಪನ್ನವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಸಿಕವನ್ನುಳ್ಳವರಿಗೆ, "ವೃತಾಂತಮಖಿಲಂಕಾಲಂ ಸೇಚಯತ್ಕವ್ಯತೇನವೈ" ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕೈಂಕರ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ದಾಸತ್ವ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯರೂಪವಾದ ತನಗೆ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂಥಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅನುಚಿತವೆಂಬ ಮಾತು ಅನಿರೂಪಣಮೂಲ, ಎಂಬುದು, "ಇವಟ್ಟೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪ ನಿಯತಮ್" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಕರೂರುಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಂಗರಾಮಾನುಜಮುನಿಗಳವರು ಉಪಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲೂ "ಸಾರತಾತ್ಪರ್ಯಕೌಮುದಿ" ಎಂಬ ತಮ್ಮ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರವಾಖ್ಯಾನಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಖಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ,

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರವರ್ತನ ಧುರಂಧರರಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾಕಾರರ ಹೃದಯ ವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಅನಭಿಮತನಾದ ಕುಮತಿ ಪಂಕ್ಲಿತ ದರಂಧರಜಾತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ, ನಿಪುಣರಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾದ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಧಾರಿಸುವವರಾಗಿ, ಅಧೇಯೇಶ್ವ ಪ್ರಭೃತಿನಿಯಮೈಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕ

ವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾರ್ತಯುಗವಾದದ್ದು ಕರಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಿ
ಶ್ವತವಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ಸತ್ಯಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವ್ಯವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು
ರಾಮಾನುಜೀಯರಿಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ಆ
ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಶಮ್ಭುಸ್ವಾಮಿಸಾರ ಅರ್ಥಮಾಡಿ,
ಭಾಷ್ಯಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಮತಿಸುವುದಾಗಿ ಅಭಿನಯಮಾಡುವುದು ಕೃದೃಷ್ಟಿ ಮತನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು
ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷ್ಯಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನು
ಮತಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಅವರಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷವೇ ಪ್ರಧಾನ
ಪ್ರತಿಪತ್ತವಾಗಿ, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತವು ಜಗದೀಶ್ವರರಿಗೆ ಇರುವ
ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೊಂದು ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮ್ಯಪಾದಾನತ್ವವೇ ಮೊದ
ಲಾದವು ಜಗತ್ಪ್ರಕಾರವಿಗೆ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿರವಧ್ಯಗಳು ಜಗತ್ತಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ
ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧವು ಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯ, ಗೌತಮೀಯ ನೈಯಾಯಿಕ ಮತದವರಿಗೆ ಈಶ್ವರತತ್ತ್ವ
ವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅನಭಿಮತ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಕಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರಥ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಪತ್ತ
ಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತಭೂತನು, ಅವನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣಮೊದಲಾದ ಉಪ
ನಿಷ್ಪತ್ತಿಪಾದ್ಯ ಅರ್ಥಗಳು, ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ವಿಕಾರರಹಿತವೆಂದು ಹೊಗಳು ವಶ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ
ವ್ಯಾಮಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಈ ನಿರ್ವಾಹವು ನಿಷ್ಕಂಪವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಧಾನ
ಪ್ರತಿಪತ್ತವು ಸರ್ವ ವೇದಾಂತದರ್ಶನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದುದು

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಮಪಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ರೀತಿಗೆ ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವವು
ಹೇಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಇದಕ್ಕೆ ಬದಿಲು :-ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರೂ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ
ನಿಂದಲೇ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಂದಲೇ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನೊಬ್ಬನಿಗೇ (ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಷ್ಣುನಿಗೆ) ಶೇಷಭೂತ
ರಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಥಕ್ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ,
ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದ ಹಾಗೆ, ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸತ್ತೆಯನ್ನುಳ್ಳವರು. ಭಗವಂತನ
ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ, ಅವನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವರು, ಜೀವರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಗ
ವಂತನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಅವಿವಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರುತ್ಯಾದ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರವಾದುದು. ಈ
ಪ್ರಕಾರ ತತ್ತ್ವಾಂಶವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರುತ್ಯಾದ್ಯುಪದರ್ಶಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ
ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನ (ಧಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು) ಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ
ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನೆಂಬುದು ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ
ನಿಷ್ಕರಬ್ಧಿಗೂ ಸಾಧಾರಣ. ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯವು ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಸನಿಷ್ಠೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿ
ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನೈರಪಾಕ್ಷ್ಯಾಂಶವು ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಶರಣಾ
ಗತಿಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಈ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಬೇರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳುಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇತರ ಪರಾದೃಶ್ಯತನ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಸನ ಸಮರ್ಥೋಪಾಸನಾರ್ಥಃ.
ಎಂಬ ಚೇತನಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠೋಪಾಸನ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾವುದೂ ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಅಂಶದಲ್ಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು ಹಾಗಲ್ಲದೇಹೊದರೆ ಅಂಥದ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವ
ರೂಪಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಕೂಡಬೇಕೆನಿಸಿ ನ್ಯಾಸಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ನೈರಪೇಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳ
ಬೇಕಾದ ದುರುದ್ದಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶರೈಸ್ತ ಸಂಕುಲಾಂ ಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂ ಪರಬಲಾದನಃ | ಮಾನಯೇದ್ಯದಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ |
 ತತ್ತಸ್ಯ ಸದೃಶಂಭವೇತ್ ||, ರಾಮನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು
 ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ, ಸೀತೆಯ ಅಭಿನಂದಿಯು, ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಚೈನಾಂ ಭದ್ರಂತೇ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ಯಪಾಣೀನಾ
 ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೋ - ಪ್ರಾಣಿಗೃಹಣ
 ಮಾಡು, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣಾರೂಪವಾದ ವೈಭವಾನುವಂಶಾದ ಮೇಲೆಯೇ
 ಹೊರ್ದು ಮುಂಚೆಯಲ್ಲ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಪ್ರಜಾಜನಕವತ್ತವ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರೈಃ ಪತ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯ ಭವತಾಪರಿ
 ಷೇಯ ಮಾನಾಃ - (ಶರಣಗತಿ ದೀಪಿಕಾ) - ಜನಕರಿಂದ ಸೀತೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಸಮ್ಯ
 ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರಿ ಜೀತನರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲ್ಪ
 ಡುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅಂಗೀರಿಸಿದಂತೆ, ಜೀತನನನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅಂಗೀ
 ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ನಂತರ, ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಣಾದಿಭರಗಳು ಭರ್ತಾವಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ, ಜೀವನ
 ರಕ್ಷಣಾದಿಗಳು, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸ್ವಸಮಾನಭೂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಇರಿಸುವ ಪರ್ಮತ
 ಭಗವಂತನ ಕೃತ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭರಗಮರ್ಪಣಾನಂತರ ಇವನೇನನ್ನೂ ಸ್ವಾತ್ಮರಕ್ಷಣಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ.
 ಇದೇ ನೈರವೇಕ್ಷ್ಯವೇದಿನಹ ಕರ್ಮವಶ್ಯನಾದ ಜೀತನನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿತವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ
 ನೆಂಬುದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಭೂ, ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಬರು
 ತವೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವರ್ತನವೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ
 ಶ್ರೀಮಾನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಅವನು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸರ್ವಶೇಷ. ಜೀವನು
 ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಇವನ ಭಗವದೇಕ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾಶ
 ಮಾಡಲಾರದು. ಅಚಿತ್ತಿಗೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಶಬ್ದ ಸ್ವರ್ಶಾಧ್ಯಾತ್ಮಯುಕ್ತವು, ತದಸ್ಯ
 ರೂಪವಾದ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಜನನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಇದ್ದೂ ಅದರ ಪಾರ ತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ
 ಎಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆಯೇ ಅಚಿತ್ತಲ್ಯವಾದ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಜೀತನನು ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
 ಕೊಡುವ ಸ್ವಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತಾನು ಆಶ್ರಯನಾಗಿ, ಅದಕ್ಕನುರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು
 ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಇದು ಜೈತಸ್ಯ ಕೃತ್ಯ ಆಜೀತನಕ್ಕೂ ಜೀತನನಿಗೂ
 ಇರುವ ಅಂತರ. ಸ್ವತಂತ್ರನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧಿಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಷ್ಠೆ. ಅದರಿಂದ
 ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾನುರೂಪ ಸ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಜೀತನಪಾರತಂತ್ರ್ಯದ ಎಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ
 ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರಿಗೂ, ಮಮಯಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ತಾಸ್ವರ್ವಾ ಭಗವತ ಏವ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೇನಿಶೇಷ
 ಭೂತನಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಅವನ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನ
 ಉಪಾಯತ್ವಾದಿಗಳು, ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವಾದವುಗಳು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಸ್ವಸಂಬಂಧವು ಅಂದರೆ
 ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವೇಕಿಗೆ
 ಅದು ಕೊಡದು. ಅದರಿಂದ ಜೀತನಾ ಜೀತನಿಗಳು ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದು
 ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಜೀತನರಿಂದ ಜಿತನ್ಯಾನು ರೂಪವಾಗಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥಸ್ವ
 ವ್ಯಾಪಾರಗಳು, ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದುವು. ಹೀಗೆ
 ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತಗಳಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ ಗಳಿಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು.

ನಿಲೈತನ ತಾರಕನಾಯ್ ನಿಯಮಿಕ್ಕುಮಿರೈವನುಮಾಯ್ !
ಇಲ್ಲದೊನ್ನಿನಾವಹೈಯಲ್ಲಾಸ್ತನದನುಮೆನ್ನೈಯುಮಾಯ್ ||

ಅಚೇತನದ ಹಾಗೆ ಚೇತನರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವಳೆಂದು ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಉಚಿತ ವಾದದ್ದು. ಇಂಥಹ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿವೆಂಬುದು ಉಪಪನ್ನತರ. ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಧಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬ ಅತಿವಾದವು ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಲೋಕಮಾತಾವಿನ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ವ್ಯಾಜ ಸಾವೇಕ್ಷ - ಅಂದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಹ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾಗಲ್ಲ ಮೇಲೂ ಜಗನ್ನಾತೆಯು ಪುರುಷಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವವಳು ಎಂಬುದು ಉಪಾದತ್ತೇ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿನಿಯನುನಾದ್ಯೈಶ್ವರಜಿತೌ ಸ್ವಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀಮಾನಿತಿವದತಿವಾಗಾಪನಿಷದೇ || (ಚೇತನಾಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಪತಿಯು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ- ಅಂದರೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯಪತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪ ಡುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ) ಎಂಬ ಕೊಟ್ಟ ಸೂಕ್ತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರ ಮಾತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ತ್ವವು ಸ್ವಾಧೀನಸ್ವಾರ್ಥ ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿದ್ರಸ್ತ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಚೇತನಾಚೇತನರ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾಲಾಂತರ ಅನುವೃತ್ತಿ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯಪತಿಯ ಅಧೀನವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾದವು, ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅಂಗೀ ಕರಿಸದೆ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧವ್ಯಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಹೇತಕ ಕೃವಾಮೂಲವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಸಂಬಂಧವು ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ವೇದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿವೆಂದು, ಇದರ ಸ್ವಾಮಿತಮತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ನಿಲೈತಂದತಾರಕನಾಯ್ ಎಂಬ ವಾಚರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಲೈ ತಂದತಾರಕನಾಯ್ - ನಿಲೈ - ಸತ್ತೆ (ಇರುವಿಕೆ) ಇಧುಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣ - ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗಳನ್ನೂ ನೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರ್ಥ. ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂದ - ಕೊಟ್ಟ. ತಾರಕನಾಯ್ - ಧಾರಕನಾಗಿ, ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಧಾರಕನು ಕೇವಲ ಆಧಾರ ಭೂತಗಳಾದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿವ್ಯಾವೃತ್ತಿ- ನಿಯಮಿಕ್ಕುಮ್ ಇರೈವನುಮಾಯ್ - ನಿರೂಪಾಧಿಕ ನಿಯಮನೈಕ ಸ್ವಭಾವನಾದ ನಿಯಂತಾವಾಗಿ - ತಂದೆ ರಾಜಾ ಮೊದಲಾದ ಇತರರು ಸೋಪಾಧಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು - ತಂದೆಗೆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧ ಧಾತರುಗಳಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರುಗಳು ಸೋಪಾಧಿಕ ಬಂಧುಗಳು - ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಇಲ್ಲದೊನ್ನಿನಾವಹೈ - ಈಶ್ವರನಾದ ತನಗೆ ಶೇಷವಲ್ಲದ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ, ಎಲ್ಲಾಂತ್ಸನದನುಮೆಂದೆಯು ಮಾಯ್ - ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ (ಚೇತನಾಚೇತನಗಳು) ತನಗೆ ಶೇಷ ವಾಗಿಯೂ, [ನನಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ] ಇರುವ ತುಲಿಯೊನ್ನಿರೈಯನಿನಿನ್ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧಾರಕತ್ವ, ನಿಯಂತ್ರ್ವ, ಶೇಷಿತ್ವರೂಪದಿಂದ ತನಗೆ ಸದೃಶನಾದವನು ಬೇರೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ತುಲೈಯೊನ್ನಿಲ್ಲಿ ಯೆನ ನಿನ್ನ ತುಂಗಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನುಡವ್ವಾಯ್ |
 ವಿಲೈಯಿನ್ನಿ ನಾಮುಡಿ ಯೋವೆಂನ್ನು ವೇದಿಯರ್ ಮೆಯ್ ಪೊರುಳೇ ||೧೦||
 ಯದ್ಯೇತಂ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ ವಿದ್ಯಾದವಿದ್ಯಾತಮಃ |
 ಪ್ರತ್ಯೂಷಂ ಪ್ರತಿತನ್ತ್ರ ಮಸ್ತಮ ಯುಗೇ ಕಪ್ಪಿ ದ್ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ ||
 ತತ್ಪ್ರಕೃತ್ಯ ರುಂಟಿತ್ಯುಪೈತಿ ವಿಲಯಂ ತತ್ತನ್ಮತಸ್ಥಾಪನಾ |
 ಹೇನಾಕ ಪ್ರಥಮಾನ ಹೈತುಕ ಕಥಾ ಕಲ್ಲೋಲ ಕೋಲಾಹಲಃ ||೧೧||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಥಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ದತನ್ತ್ರ ಸ್ತತನ್ತ್ರಸ್ಯ

ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಜುಟಿನಾಥಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು
 ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತನ್ತ್ರಾಧಿಕಾರ ಸ್ತುತೀಯಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮೂಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ವೆನ್ನುವಂತೆ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ತುಂಗಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನ್ - ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ
 ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಉಡಂಬಾಯ್ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ - ನಿಯತ ಅರ್ಥೇಯತ್ವ ವಿಧೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಗಳಿಂದ
 ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವವೂ ಶರೀರವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿರು
 ವುದರಿಂದ, ಅವನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ, ಅರ್ಥೇಯತ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳೂ
 ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ವಿಲೈಯಿನ್ನಿ ನಾಮುಡಿಯೋಮ್ (ವಿಲೈ - ಕ್ರಯ, ಕ್ರಯವಿಲ್ಲದವನು -
 ನಿರುಪಾಧಿಕದಾಸ ಭೂತರು ಎನ್ನು - ಎಂಬ ಇದು, ವೇದಿಯರ್ ಮೆಯ್ ಪೊರುಳೇ - ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ
 ವೇದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, "ಯಸ್ಯ ಪೃಥಿವಿ ಶರೀರಂ", "ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾ ಶರೀರಂ,"
 ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಹೇಳುವ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯವು ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥ
 ದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ
 ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶುಕ್ತಿಗಳಿಗೂ
 ಸಾರಸ್ವತವಾದ ಅರ್ಥನಿಶೇಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಇತರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಇಂಥದೇ ಸರ್ವಶುಕ್ತಿ ಸಾಮರಸ್ಯ
 ವಿಲ್ಲದೆ, ವಶಿಕತಟಿನೀ ವರ್ಷಾರಂಭ ಪ್ರವಾಹ ವಿಡಂಬಣ್ಣಿ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳಾಲ ದ ಕುದ್ರನದೀ
 ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಮಹಾ ಆರ್ಭಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪದ್ಧತನದಲ್ಲಿ ಆ ಕುದ್ರನದಿಯು ಬತ್ತಿ
 ಹೋಗುವಂತೆ, ಬಾಲಿಶ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಬೇರೊಡನೆ ಕಿತ್ತಸೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆಯೆಂಬುದೂ ಪ್ರಯೋಜನ
 ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಜಯಪತಾಕೆಯನ್ನೂ ಹಾರಿಸುವುದು ಸುಲಭವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ
 ವೆಂದು, ಆಚಾರ್ಯರು "ಯದ್ಯೇತಂ ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ, - ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಕಥಿತಂ. - ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರಿಂದ "ಅವಸ್ಥಿತೇತಿಕಾಶಕ್ಯತ್ವೇ, ನತು
 ದೃಷ್ಟಾಂತ ಭಾವತಾ (2-1-9) ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಪಪತ್ತಿ (ನ್ಯಾಯ)
 ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಅವಿದ್ಯಾತಮಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷಂ ಪ್ರತಿತನ್ತ್ರಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯಾರ್, ಅಸ್ತೇ
 ಸ್ವಮಿತಿ ಯಾನುತಿಃ- ಎಂಬ ಪ್ರಕಾರ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ತನ್ನದಲ್ಲದ ಗೃಹಾರಾಮಾದಿ
 ಗಳನ್ನು ತನ್ನದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ, ದೇಹಾತ್ಮಭವ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭವ ಮಾದಿಗಳೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ,

ಉಪ :

ಪ್ರತಿತಕಾಲವಾದ, - ಅಂದರೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು || ಅರುಣೋದಯವು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಂತ್ರಾರ್ಥವು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಏತಂ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಂ - ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಅಂತಿಮಯುಗೇ - ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ಕೃತಾದಿ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವು ಸರ್ವಜನವಿಧಿತ ವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ - ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ - ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ, ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ ಈ ಜ್ಞಾನವು ಸುಕೃತ ಪರಿವಾಕಲಭ್ಯವೆಂದೂ, ಕಪ್ಪಿತವದವು - ಸಮಾಹತಾತ್ಮ ಸುದುರ್ದಭಃ - ಎಂಬಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿ ದೌರ್ಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ, ವಿಪಶ್ಚಿತ್ತಮಃ - ಅಂಧಹವನು ವಿದ್ಯತ್ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ದುರ್ವಾದಿಗರ್ವನಿರ್ವೂಲನಕ್ಷಮನು ಎಂದು ಭಾವ. ತತ್ತ್ವೈಕತ್ಯ - ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣನಾದ ಅನೇಕಾಬ್ಬ ನಲ್ಲಿ, ತತ್ತ್ವನೃತ ಸ್ಥಾಪನಾ - ಒಯಾಯಾ ಮತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೇವಾಕ್ - ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪ್ರಥಮಾನ - ಅಭಿವೃದ್ಧವಾದ ಹೈತುಕ ಕಥಾ - ಹೇತುವಾದಿಗಳ ಜಲ್ಪವಿಕಂಡಾದಿ ರೂಪವಾದ, ಕೆಲ್ಲಿಲಾಲ ಕೋಲಾಹಲಃ - ಅಲೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲವು - ಕಲಕಲ ಶಬ್ದದೊಬರಗಳು -

ಉಚ್ಚಿರುಚ್ಚರಿತವ್ಯಾ ಯತ್ಪಿಂಚಿದಜಾನತಾಪಿ ಪುರುಷೇಣ |
ಬಹುಮನ್ವತ್ಸೇಹಿ ಮೂಢಾಃ, ವಿದುಷಾಮಹಿ ಸಂಶಯೋಭವತಿ ||

ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದ ಪುರುಷನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಮೂಢರಿಗೆ ಇವನು ದೊಡ್ಡ ವಂಡಿತನೆಂಬ ಭ್ರಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಸಂಶಯವನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಸ್ಥರ ಜಲ್ಪವಿಕಂಡಾವಾದಗಳು, ಝುಟಿತಿ - ತತ್ಕಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ, ವಿಲಯಮುಪೈತಿ - (ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮುದ್ರನದಿಯ ಆಲೆಯ ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ), ನಾಶವನ್ನು - ಆತ್ಮಂತಿಕಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಭಗವದ್ರೂಪನುಜರಿಂದ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮತಾಂತರಸ್ಥರ ದುರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ಅನಾಯೇಸೇನ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾ ನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪರವಾದಿ ನಿರಸನವೂ ಫಲವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರದ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಾಧಿಕಾರಃ

ಆದೌಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಪರಮ ವ್ಯನಘಂ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರೂಪಂಚ ನಾದಾ |
ಇಷ್ಟೋಪಾಯಸ್ತ್ವಯನ ನಮಸೋರೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಂ ಚತುರ್ಥ್ಯಮ್ ||
ತದ್ವ್ಯಾಘಾತಂ ಮಮಕೃತಿಗಿರಿ ವ್ಯಂಜಯಂತಂ ಮನುಂ ತಮ್ |
ತತ್ಪ್ರಾಯಂಚ ದ್ವಯಮಪಿ ವಿದ್ ಸಮೃತ ಸ್ವರ್ದನೇದೀ ||12||

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹೀಗೆ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಮೋಕ್ಷಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ರಹಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮೂಲಮಂತ್ರ, ದ್ವಯ, ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಜಗದೀಶ್ವರರ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವೇ ವೇದಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಅದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು “ಆದೌಪ್ರಾಪ್ಯಂ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದೌ - ಆಕಾರಃ ಆದಿಃ ಯಸ್ಯ ಸಮುದಾಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ - ಆಕಾರ, ನರ, ಆಯನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ, ಪರಮಂ - ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಆನಘಂ, - ಹೇಯತೃಪ್ತನೀಕವಾದ, ಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಪರಮಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಕಾಕ್ಷಿನ್ಯಾಯೇನ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಪರಮಂಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೂ, ನಾದಾ - ಮಃ ಆದಿಃ ಯಸ್ಯ ಪದ ಸಮುದಾಯಸ್ಯ, ಎಂದು ವಿಗ್ರಹಮಾಡಿ, ಮಹಾರವೇ ಅದಿಯಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಪದಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ - ಅದಾಗಿ, ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೂ, ನಮಶ್ಚಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾರಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರ, ಆಯನ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯರೂಪಂಚ - ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ - ಇಷ್ಟವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪ ಫಲಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಅಥವಾ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವ ಉಪಾಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಫಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಉಪಾಯವು ಸಮೃತವು (ಇಷ್ಟವು), ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ‘ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ’, ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು, ಆಯನ ನಮಸೋಃ, ಆಯನ ನಮಶ್ಚಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಈಯತೇ-ಅನೇನ, ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ, ಆಯನ ಶಬ್ದವು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮಶ್ಚಬ್ದವು “ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕಂ ಯಸ್ಮೈವಿಧಾಯಾತ್ಮ ನಿನೇದನಮ್”, ನಮಸ್ಕಾರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮನಿವೇದನ - ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನೂ ವಿಧಾಯ - ಮಾಡಿ, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಮಶ್ಚಬ್ದವು ಶರಣಾಗತಿಪರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಃ; ಹೀಗೆ ಆಯನ, ನಮಶ್ಚಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ; ಉಪಾಯ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈಪ್ಸಿತಾರ್ಥಂ - ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ, ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಚತುರ್ಥ್ಯಂ, - ‘ಆಯ’ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಮಕೃತಿ - ನಮಶ್ಚಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ ‘ಮ’ ಎಂಬುದು “ಮಮ” ಎಂಬ

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಸ್ವರೂಪ ಕಥನ-ರ್, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಷಡರ ಶಬ್ದಯೋರಭೇದ:

ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾನ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವುಳ್ಳು ತ್ತಳೆನುಳ್ಳು ಇತ್ತೈಯನುಬಿತ್ತಿರುಳ್ಳು ಅರ್ಥಪಂಚಕಕ್ಕೆ ಶಿಲರ್ ವಿಚಾರಿತ್ತಾರ್ಹಳ್. ಇಸ್ಸಂಬಂಧ ತ್ತೋಡೇ ಕೂಡ ಷಡರ್ಥಜ್ಞಳನ್ನು ಶಿಲರ್ ಅನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್ಹಳ್.

ವದವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆ "ಮಮಕಾರ", ವಾಚಿಯಾದ ಗಿರಿ - ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ತದ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂಚ - ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ 'ಮಮ' ಕಾರವನ್ನು, ಇದು ಅಪಕಾರ ಮಮಕಾರಾದಿ ಸರ್ವವಿರೋಧಿಸಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಸು ತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಜಯಂತಂ - ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ತಂ ಮನುಂ - ಆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ತತ್ಪ್ರಾಯಂಚ - ತಿರು ಮಂತ್ರದ ಹಾಗೆಯೇ (ವ್ರಾಯಂ - ಪ್ರಕಾರ, ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದರ್ಥ) ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ, ಅರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಸುವ ದ್ವಯಮುಪಿ - ದ್ವಯಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅನಿಶ್ಚಯ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕ ವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ - ಅದಾಗಿ ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ವಿದನ್ - ಇವುಗಳು ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ಸರ್ವವೇದೀ - ಎಲ್ಲಾ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಸಮೃತ್ತಃ - ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಾಗಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಸರ್ವವೇದಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮೃತೀ ತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ

ಹೀಗೆ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಿಸಿ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ನಂತರ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗದ ಹಾಗೆ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಲೇ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಾಂಕ್ಷತೆ,

ನಾರಾಯಣಾದಿ - ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಕ್ಷಿತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, (ದಳ-ಅಡಿಭಾಗ) ಇದನ್ನು ಅನುಬಂಧಿಸಿ - ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೆಲವರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಈ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಆರು ಅರ್ಥಗಳು, ತಿರುಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರವೆಂದು ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಕುನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಅನುಭಾಷಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಆಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶ್ರೀರಾಮಮಿಶ್ರರ ಷಡರ್ಥ ಸಂಕ್ಷೇಪಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಟೀಕೆತ್ತವಾದ ಕ್ರಮವು ಇದೆಯೆಂದರ್ಥ. ಅರ್ಥಪಂಚಕಜ್ಞಾನವು ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧದಿಂದ ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಶೇಷಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪ್ರಾಪ್ಯನೆಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನಾದ ಜೀವನು ಪ್ರಾಪ್ತಾವೆಂದೂ, ಶೇಷ ಸ್ವರೂಪಾನುಗುಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಉಪಾಯವೆಂದೂ, ಶೇಷಭೂತನಾದ

ಇಸ್ಸಂಬನ್ದಂ ಪೋಲೇ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ವಿಶೇಷಿತ್ತರಿಯನೇ ಜ್ಞಾನದಾಹ ಚ್ಚೇರ್ದ ವರ್ಥಪಳ್ಳು
ಕನೋದೆನ್ನಿಲ್ :-

ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಃ |

ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಫಲಂ ಚೈವ ತಥಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಚಃ |

ವದಂತಿ ಸಕಲಾ ನೇದಾಸ್ಸೇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಿಕಾಃ ||

ಜೀವನಿಗೆ ಶೇಷಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದು ಸಾತಂತ್ರ್ಯಭೂತವಾದ
ಅಪಂಕಾರ ಮುಮುಕಾರಗಳೆಂದೂ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವು ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಮತ್ತು ಷಡರ್ಥಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ

ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಐದು ಅರ್ಥಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
ಬಾಧಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದರೂ ಇವಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ
ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವು ಕಟ್ಟಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಅಡಿಭಾಗದ ಹಾಗೆ, ಊಹ್ಯವೆಂದರ್ಥ.

ಕೇವಲ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ
ಶೇಷ ಶೇಷಿ ಭಾವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಶೇಷ ವಸ್ತುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ಶೇಷಿಗೇನೆ ಸೇರಿದ್ದದ್ದು,
ಅತ್ಯಂತ ಪರತಂತ್ರವಾದ ನಾವು, ನಾವಾಗಿಯೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸ
ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬ, ಕೆಲವರ ಅಪಾತತಃ ಉಂಟಾಗುವ ಮೋಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು
ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಅಭಿನವ ದೇಶಿಕ ಉತ್ತಮೂರ್ತಿ ವೀರರಾಘವಾ
ಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಸ್ಸಂಬಂಧಂಪೋಲೇ, ಈ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧದ ಹಾಗೆ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು ಎಂದು ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ
ದವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅರ್ಥಪಂಚಕದ ವಿವರ

ಈ ಅರ್ಥಪಂಚಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, (1) ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋರೂಪಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಹಾರೀತಸಂಹಿತೆ-ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಆದಾಗಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆಯಲ್ಪಡುವ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣವಿಭೂತಿಗಳೂ
ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚ - ಆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ರಾಪ್ಯಂ - ಆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದ
ಸಾಧನೆ, ಫಲಂಪ್ರಾಪ್ತೇಃ - ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿ - ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧ
ವಾದ ಪುಣ್ಯಬಾಹ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳು ಈ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣ
ಗಳೂ ಮೊಳಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನವು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ದೊರೆತಿತ.

ಎನ್ನು ಶಿಲಾಪುಟ್ಟನ. ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಸ್ವರೂಪಮತಿರುವುಂತ್ರಿಲ್ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲುಂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್, ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಸವಿಶೇಷಣಂಗಳಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಂಗಳಿಲುಂ, ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ “ಮಾಂ” “ಅಹಂ” ಎನ್ಹಿರ ಪದಬ್ಧಿಲಿಲುಮನುಸನ್ನೇಯಮ್.

ಶ್ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಅರ್ಧವನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು.

ಇವತ್ತಿಲ್ - ಈ ಅರ್ಧಪಂಚಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರವಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಾಂ, ಅಹಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, “ನಾರಾಯಣ” ಶಬ್ದದಲ್ಲಿರುವ “ನಾರ” ಶಬ್ದದಿಂದ ವಿಗ್ರಹ, ಗುಣ, ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಮತೇ ನಾರಾಯಣಾಯ, ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸರ್ವನಾಮ, ಗಳಾದ ಮಾಮ್, ಅಹಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಬೇಕಾದ ಕಾರುಣ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಔದಾರ್ಯ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ, ಸರ್ವಪಾಪ ವಿನೋದನ ಕ್ಷಮತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯೆ-

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಸವಿಶೇಷಣಂಗಳಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಂಗಳಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅಂದರೆ ಶ್ರೀಮತ್ಪದವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯಕಲ್ಲವಾದರೆ ಸವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಹೃದಯ.

ಶ್ರೀಪತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಶೇಷವು ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪರತತ್ತ್ವವು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಬೃಹಹತ್ಯಗಳು, ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಬಲದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ ಆದ್ದರಿಂದ ಪರತತ್ತ್ವವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದದ್ದು ಶಾಬ್ದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಪತಿಗೇನೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಯೋಧ್ಯರ ಮಾತು, ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿನಕ್ತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಯೋಧ್ಯರ ಮಾತು, ಪತಿಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿನಕ್ತೆ ಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪರತತ್ತ್ವವು ಉಭಯಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವ್ಯಪದೇಶ್ಯವೆಂಬುದು ಅವಶ್ಯಕವು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ

ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವುಗಳು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು.

ಶ್ರೀಯ: ಪತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪತ್ವ

ಅನ್ನಿಡಜ್ಞ ಲಿಲನುಸನ್ನಿಕ್ಕುಮ್ ಪೋದು (1) ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ (2) ಏಷನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾನ್ (3) ಭವಾನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚ ಕೃಧರೋವಿಭುಃ (4) ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾಃ ನಿತ್ಯ ಶ್ರೀಃ

ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಆಮಲತ್ವ, ಆನಂದತ್ವಗಳು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದು ವಿಶೇಷಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವವು ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾಪ್ತನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ. ಈ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟನು ನಾರಾಯಣನೇ ಹೊರತು ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮವು ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದು ಕೆಲವು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅದು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಾಗಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾ ವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು, ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಷಡ್‌ನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನ್ನಿಡಂಗಳಿಲ್ ಅನುಸಂಧಿಕ್ಕುಂ ಪೋದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ (1) ಶ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ - ಇದು "ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂ ಚೈಕಂಶೇಷಿತ್ವಂ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ, ದಾಸ್ಯಪ್ರತಿಪಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವೃತ್ತಿತ್ವವು. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. (2) ಏಷನಾರಾಯಣಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ - ಈ ವಾಕ್ಯವು ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತವತಾರದಲ್ಲಿ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದಿಂದ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ವಲಗಿದ್ದು ಬೇತನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. "ಶಕ್ತಿತೇಜೋನಿರಿದೋ ಬಿಭ್ರಾಣಃ ಪಾಸಿ ತತ್ತ್ವಂ ಗಮಯಿಸಿಚ ತಥಾವ್ಯೂಹ್ಯ ರಂಗಾಧಿರಾಜಃ" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವಚನದಂತೆ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ, "ಬಲಾಘ್ಯಾತ್ ಬೋಧಾತ್ ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ತ್ವಂ ಪರಸಿವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾತ್ಮಂ. ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರೋದ್ದೇಶವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸಂಕರ್ಷಣನು ವ್ಯಾಪ್ತರೂಪಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ "ದ್ವಂದ್ವ ವೀರ್ಯಾತ್ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಸರ್ಗಧರ್ಮೋಽಯಸಿ ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನವ್ಯಾಪ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. (3) ಭವಾನ್ ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಚಕ್ರ ಧರೋ ವಿಭಃ - ಇದು ವಿಭಾವತಾರಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಒಡಗೂಡಿಯಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. (4) ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾಃ ನಿತ್ಯಶ್ರೀಃ - ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನು (ಅವನಿಲ್ಲದ ಇವಳೂ ಇವಳಿಲ್ಲದ ಅವನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಸೃಷ್ಟಾಭಿ ದಿವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ, ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯವಾದ ತತ್ತ್ವವಿದು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಮಹಿಮೆಯಿಂದ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

1) ವೈಕುಂಠೇಶು ಪರೇಶೋಶೇ ಶ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ |

ಅಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರಂಜಿತಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತೈಃ ಭಾಗವತ್ಪ್ರಸನ್ನಃ ||

(ಲೈಂಗವರಾಣ)

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

- 5) ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀರನ ಸಾಯಿನೀ, 6) "ಸೀತಾ ಸಮಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಂ ವಚನ
ಮುಬ್ರವೀತ್ 7) ಸೀತಾನುಮಾಚಾತಿಯಶಾಃ ರಾಘವಂಚ ಮಜಾವ್ರತಂ"

ನೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ 'ಮತುಪ್' ಪ್ರತ್ಯಯವು 'ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ
ರಿಬ್ಬರ ನಿತ್ಯಯೋಗವನ್ನು - ನಿತ್ಯವೆಂಬಂಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲ ನಿರಾಜಿಸುವ
ದಿವ್ಯರೂಪವೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪರರೂಪವು. ವ್ಯೂಹವಿಭವಾದ್ಯತಾರಗಳಿಗೆ ಉಪಾದಾನ ಭೂತವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು
ಪರರೂಪವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, "ಧತ್ತೇತೋಭಾಂ ಹನುರತಕೇ ತಾನಕೇ ಮೂರ್ತಿರಾದ್ಯಾ ತನ್ನೀತುಂಗಸ್ತನ
ಭರನತಾ ತಪ್ತ ಜಾಂಬೂನದಾಭಾ | ಯಸ್ಯಾಗಚ್ಛಂತ್ಯುದಯ ವಿಲಯೈಃ ನಿತ್ಯನಾನಂದ ಸಿಂಧಾವಿಚ್ಛಾವೇಗೋ
ಲ್ಲಸಿತಲಹರೀ ವಿಭ್ರಮ ವ್ಯಕ್ತಯಸ್ತೇ ||, ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

"ಆಪನ್ನಾರ್ತಿ ಪ್ರಶಮನ ವಿಧೌ ಬದ್ಧದೀಕ್ಷ ಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಾಚುಖ್ಯಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರಿಯಸಹಚರೀವೈಕಮುಕ್ತೋಃ
ಪನ್ನಾಮ್ | ಪ್ರಾದ್ಭಾರ್ವೈರಪಿ ಸಮತನುಃ ಪ್ರಾಧ್ಯಮನ್ನೀಯಸೇತಿತ್ವಂ ದೂರೋತ್ಪ್ರಿಪ್ತೈರಿವ ವ.ಧುರತಾ ದುಗ್ಧ
ರಾಶೀಸ್ತರಂಗೈಃ || ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯು, ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವದಂತೆ,
(ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ) ದಿವ್ಯಶುಭಾಶ್ರಯ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ದೂರ
ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವು ಕೂಡಿಯೇ ಇರುವಂತೆ, ಆಪವ್ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಗ
ವಂತನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯ ಸಹಧರ್ಮ ಚಾರಣಿಯಾಗಿ ಐಕಮತ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೂ
ವಂತನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅನಿಯಮಿತಾಕೆ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಶ್ರಯ,
ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವುಪಾಸ್ಯವು ಎಂಬುದು 'ತತ್ಪ್ರಲ್ಯಾಣಂ ಕಿಮಪಿ ಯದಿನಾಂ ಏಕ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಂ ಸಮಾಧೌ ಪೂರ್ಣಂತೇಜಸ್ಸುರತಿ ಭವತೀ ಪಾದಲಾಕ್ಷ್ಮರಸಾಂಕಮ್' ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೂ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವೂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೆಯೂ ಪರಸ್ಪರ
ಅವಿನಾಭೂತವೆಂಬುದೇ ನಿತ್ಯಾನುಸಾಯಿತ್ಯವೆಂಬುತ್ಕಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೆಂದು 5) ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀರನಸಾಯಿನೀ ಎಂದು
ವ್ಯತಿರೇಕಮುಖವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಭಕ್ತರೂ
ಭಾಗವತರೂ ಸಹ ಅವನೊಡಗೂಡಿದ್ದಾರೆ ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅಂತಿಂ ವೈಭವವುಳ್ಳವು

- 2) ಏಷನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕ್ಷೀರಾರಣವ ವಿಕೀತನಃ |
ನಾಗಪರಂಕ ಮುತ್ಪ್ಲ ಸ್ವ ಹ್ಯಾಗತೋ ಮಧುರಾಂಭೂಮ್ ||

ಪರಿವಂಶ 113-64

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಈ ನಾರಾಯಣನು ಕ್ಷೀರಾರಣವತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಧುರಾಪರಂಕೆ ಬಂದು ಶ್ವಪ್ತನಾಗಿ
ಅವತರಿಸಿದನು. ಅವತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಬಲರಾಮನಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳುಹಿ
ಸಿದನು. ["ನಾಗಪರಂಕಂ ಭೂಮಾವುತ್ಪ್ಲ ಸ್ವ", ಎಂದು ಭೂಮಿ ಪರಾಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರು ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ]

- 3) ಭವಾನ್ ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಶ್ರೀಮಾಂತ್ಯ ಕೃಧರೋವಿಭುಃ | ಯಾದೃಕಾಂಡ ರಾಮಯಾಂ-120-18
ಏಕಶೃಂಗೋ ಹರಾಹಸ್ತಂ ಭೂತಭವ್ಯ ಸಪತ್ನಿಚ್ಛ || (ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

“ಅನಪಾಯಿನೇ” ಎಂಬ ವಚನ ಸ್ಮಾರಸ್ತದಿಂದ, ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಂತೆ, ಶ್ರೀ ಸ್ವರೂಪವು ವಿಭುವಾಗಿದ್ದರೇನೆ (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೇನೆ, ಪರಿಚ್ಛೇದವಾಗಿ ಉಪಾಸನ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶೇಷಣ ವೀಚ್ಛವಾದ ತತ್ವವು ವಿಭುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇವಳ ಸ್ವರೂಪವು ವಿಭುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇವಳು ಅಣುಭೂತ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ದಿಂದ ವಿಭ್ವೀ ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಮೇಯ ವಿದುದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಶರೀರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದಿವ್ಯ ಶರೀರವು ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೂ ‘ಅನಪಾಯಿನೇ’ ಎಂಬ ಪದದಿಂದದ್ಯೋತವಾಗುತ್ತದೆ. 6) ಸೀತಾಸಮುಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್-ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪುರುಷಕಾರಭೂತೆಯೂ ಆಹುದು, ಉಪಾಯ ಭೂತೆಯೂ ಆಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ. ಪುರುಷಕಾರತ್ವವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನರೂನುಬವಾಗಿರಲು, ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿ ಪರ್ಣ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು “ನಾನು ಈಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮಗೆ ಪರಂತೃನು, ನೀನೇ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ,” ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಸೀತೆಯು ತಮಗ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ ರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕು. ಇದು ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ನಂತರ ಸೀತಾರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಉಪಾಯ ಭೂ ರೂ ಆಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವೂಂಟು ಎಂಬುದು ದ್ಯೋತಕ.

ನೀನು ನಾರಾಯಣನು ದೇವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ ನೀನು ಏಕ ಶೃಂಗಸು-ಮುಖವು ಎಂದರ್ಥ ಪರಾಧವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿದವನು.

- 4) ತಮಸಿ ಪರಮೋಧಾತಾ ಶಂಬಿ ಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ |
ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ನಿತ್ಯಶ್ರೀಃ ಅಜಯಶ್ಚಾಶ್ವತೋ ಧ್ರುವಃ ||

(ರಾಮಾಯಾ ಯುದ್ಧಕಾಂಡ 11475)
ತಮಸ್ತತ್ಪ್ರಕಾರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಿರುವ ಅಪಾರಕೃತ ದಿವ್ಯ ದೇಶಕ್ಕೆ ಧಾತಾ-ಯಜಮಾನನು ಶಂಬಿ ಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ ಎಂದು ಶ್ರೀವತ್ಸವೇನು ಮುಚ್ಚಿಯನ್ನು ಎವೆದುಳ್ಳುವನು ನಿತ್ಯವೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡಗೂಡಿರುವನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯವಿಲ್ಲದವನು, ಶಾಶ್ವತನು ಅಜಯನು.

- 5) ನಿತ್ಯೈಶ್ವರಃ ಜಗನ್ನಾತಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀ ರಸ ಪಾಯಿನೀ |
ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋವಿಷ್ಣುಃ ತಸ್ಯ ವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ರಮು ||

ಈ ಜಗನ್ನಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆಗಲದೆ ಇರುವವಳು ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ವಿಭುವಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ವಿಭುವರೂವೆ. ಸರ್ವಜೀತನು ಜೀತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಂತಃ ಪ್ರಾಪಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವವಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವಗತತ್ವ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾರ ಸ್ವರೂಪ, ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶೇಷ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅವಳಿಗೂ ಉಂಟು ಎಂದರ್ಥ

- 6) ಏವಮುಕ್ತಿಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಸಂಯುತಾಂ ಜಲಿಃ
ಸೀತಾ ಸಮುಕ್ಷಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||

(ರಾಮಾ ಅರಣ್ಯ 15-6)

ರಾಮನು ನೀನಿಗೆ ಪೌಕರೈವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಂದಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸೀತೆಯನ್ನು ಪುರುಷಾಕಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಿಗೆ ನೀನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು

(ಮುಂಸುವರದಿನ)

- 8) ಅಲ ಮೇಷಾ ಪರಿತ್ಯಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ಯಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ 9) ಭವೇಯಂ ಶರಣಂ ಹಿಮಃ,
10) ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹ ನೈದೇಹ್ಯಾ 11) ತಯಾ ಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗೀನಿ.
12) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ 13) ಸ್ವಪರಿವರಣಭೋಗೈ ಶ್ವೀಮತಿ ಪ್ರೀಯಮಾಣೇ

7) ಸೀತಾಮುನಾಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದು ಭಗವಂ ನಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಪಾಯಕ್ತವುಂಟು ಅಂದರೆ "ಮೋಕ್ಷಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣ

8) ಅಲಮೇಷಾಪರಿತ್ಯಾತುಂ, 9) ಭವೇಯಂಶರಣಮ್ ಹಿಮ ಈ ವಚನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಪಾಯಕ್ತವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಮೇಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಗಳು ಇವಳೆಲ್ಲಯೂ ಇವೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

10) ಭವಾಂಸ್ತು ಸಹನೈದೇಹ್ಯಾ - ಇದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ-ಅಂದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಗಳನ್ನು ದಿವ್ಯದಂತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು (ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ

11) ತಯಾ ಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗೀನಿ ಇದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ 12) ಕಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ :- ಇದು ಚತುಃಶ್ಲೋಕಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧಾರಣ. ಶಾರೀರಕಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಯೋಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸರ್ವಕಾರಣತ್ವ. ಉಪಾಯತ್ಯಾದಿಗಳುಂಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಧೃಡೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು ಚತುಃಶ್ಲೋಕೀಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ಸ್ವತಃಜಾತೇನಾಭೋಗೀನರವಧಿಕ ನಿರ್ಬಾಧ ಮಹಿಮಾ ಫಲಾನಂದಾತಾಯಃ ಫಲವನಿಚಿತಾರೀರ ಕಮಿತಃ | ಶ್ರಿಯಂತತ್ಪ್ರೀತೀಂ ತದುಪಸದನ ತ್ವಾನ ಶಮನೀಂ ಅಭಿಷ್ಠಾತಿ ಸ್ವತ್ಯಾಮಿವಿತಥಮತಿಯಾಫಮುನಮುನಃ || ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಅನುಸಂಧೇಯ. ಅದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ಜಗತ್ಕಾರಣನು ಎಂದರ್ಥ ಇವನ ಮಹಿಮೆಗೆ

7) ಸಭಾತುಕ್ತರಣಿಗಾಥಂ ನಿಶೀತ್ಯ ರಘುನಂದನಃ |

ಸೀತಾಮುನಾಚತಯಾಃ ರಾಘವಚ ಮಹಾವತ್ಸವಃ ||

(ರಾಮಾ ಅಯ್ಯೋ 31-2)

ಸಭಾತುಂ-ಸೀತಸಭಾತುಂ- ಸೀತೆಯೊಡಗೂಡಿ ರಾಮನ ಎರಡು ಪಾಡುಗಳನ್ನು, (ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿವರಣೆಯಿಂದ ಪಾದೌ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶ) ವಾಕ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಸೀತಾ ರಾಮನಿಬ್ಬರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಮಸ್ಯಾರವನಾದಿ, ಮಹಾಕೀರ್ತಿಮಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನು ಸೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾವತ್ ಶಾರಿಯಾದ ರಾಮನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತಿಸ್ವಾರಸ್ಯ "ಗುರೋಃಸ್ವದಾರ್ಥಂ ನಿಶೀತ್ಯಪಾದೌ" ಎಂಬ ವಂತ ಇದೂ ಸಹ

8) ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ಯಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ಯಾಕ್ಷಸೀ ಗಣಮ್ |

(ರಾಮಾ ಮಂದರ 58-87)

ಅಭಯಾಚಾಮ ವೈದೇಹೀಂ ವಿಶದ್ಧಿ ಮಮ ರೋಚತೇ ||

"ಸೀತೆಯು ರಾಕ್ಷಸಗಳ ಗಣವನ್ನು ರಾಮನಿಂದ ಕಾಪಾಡಲು ಸಮರ್ಥ ಅದರಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ ಇದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ" ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವ ಮಾತು

9) ತತಃ ಸಾಂಪ್ರೀತವತಿಬಾಲಾ ಭರ್ತುರ್ವಿವಾಸಂ ಹರ್ಷಿತಾ |

ಅಪೋಚದ್ವದಿ ತತ್ಪ್ರಪ್ತಂ ಭವೇಯಂಶರಣಂ ಹಿಮ ||

ಅನಂತರ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಲೆಯಾದ ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಭರ್ತಾವಿವ ಷಜಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ನಾವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವಾದರೆ, ನಮಗೆ ರಕ್ಷಣಾಗುತ್ಸವೆಂದು, ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸುತಕ್ಕದ್ದು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ (ಮುಂದುವರಿದು)

14) ಶ್ರೀಮತೇ ನಿರ್ಮಲಾನಂದೋದ್ಭವತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ 5) ಶ್ರೀಯುಕ್ತಾಂತೋನಂತೋ
ವರಗುಣಗಣೈಕಾಸ್ವದ ವಪುಃ,

ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ. ತಡೆಯಿಲ್ಲ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಉಪಾಯ ಭೂತನು, ಎಂದರ್ಥ. ಫಲವೂ ವ್ಯಾಪ್ಯವೂ ಅವನೇ ಇದು ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪಳು ಅಂದರೆ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತೆ, ಮುಕ್ತಪ್ರಾಪ್ಯಳೂ ಆಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನೋಲಿ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ವಿರೂಢಿಯಾದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪುರುಷ ಕಾರ ಭೂತೆಯೂ ಹೌದು ಎಂಬ ಈ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಯಾಮನಾಚಾರ್ಯರ ಚತು ತೋಷಿಯ, ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು

ಅನಂತರ ಮುಕ್ತರ ಹಾಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಲಕ್ಷ್ಯಭೂತನು, ಎಂದು ಅಭಿ ಪ್ರಾಯಗೊಂಡು ಸ್ವಪರಿಚರಣಭೋಗೈಃ ಶ್ರೀಮತಿಪ್ರೀಯಮಾಣೇ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣೀ ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ

ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಯಾವ ವಿವರ ಲ್ಲಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನೇದ್ಯತ್ವ ನಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಪಲಾಪ ಮಾಡುವುದು ಅಶಕ್ಯ-ಬಾಕಿಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗುಂಟೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿತ್ವವು ಪ್ರಧಾನವೆಂಬುದನ್ನು "ಅಭ್ಯರ್ಹಿತಂವೂರ್ವಂ" ಎಂಬನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು "ಶ್ರೀಮತೇ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು, ಭಾಷ್ಯಕಾರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ

14) ಶ್ರೀಮತೇ ನಿರ್ಮಲಾನಂದೋದ್ಭವತೇ ವಿಷ್ಣವೇನಮಃ - ವೇದಾಂತಸಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪ್ರ ಮಾನುಷರ ವಾಕ್ಯವಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವಳು ಅಂದರೆ ಉಪಾಯ ಭೂತಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ

15) ಶ್ರೀಯುಕ್ತಾಂತೋನಂತೋನರ ಗುಣಗಣೈಕಾಸ್ವದ ವಪುಃ -

ವೇದಾಂತ್ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು, ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಭೂತರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ಅವಳ ಕಾಂತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

10 ಭವಾಂಸು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಗಿರಿ ಸಾನುಮರಂಸ್ಯತೇ |

ಅದಂಸರ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಜಾಗ್ರತ ಸ್ವಪತತ್ವತೇ ||

(ರಾಮ, ಅಯೋ 31-27)

ತಾವು ವೈದೇಹಿಯೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವಾಗ, ಹಾಗೆಯೇ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗಲೂ ಸಹ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾರಾಮರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಮಾತು. ಇದು ಪಾಪಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ

11 ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತ ಭೋಗಿನಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಬಲೈಕ ಧಾಮನು

ಘಣಾಮುಚಿವ್ರಾತ ಮಯಾಖಿ ಮಂಡಲ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನೋದರ ದಿವ್ಯಧಾಮನಿ ||

(ಅಳಿ, ಸ್ತೋ 39)

ಪ್ರಕೃತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಬಲಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನ ಸಮೂಹಗಳ ಕಿರಣ ಮಂಡಲದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಉದರ ಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳಂಥ, ಅದಕೇಷನ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

(16) ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ (17) ಶ್ರಿಯೇಪತಿರ್ನಿಖಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಕಲ್ಯಾಣೈಕ ತಾನಾನಂತ ಜ್ಞಾನಾನಂದೈಕ ಸ್ವರೂಪಃ” (18) ನೀಯು ನಿರುಮಹಳುಂ ನಿನ್ರಾಯಾಲ್, 19) ಒಣ್ಣೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಳುಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾ ನಿರೈ”, 20) ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾಮಹ ಳೋಡುನ್ನೈ” 21) ನಿನ್ರಿರುವ ರುಳುಮ್ ವ್ವಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಮ್, 22) ಉನ್ತಾಮರೈ ಮುಂಘೆಯುಮ್ ನೀಯುಮ್ 23) ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನಿರೈಯುಮ್

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರ ವ್ಯಾವರ್ತಕತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದವು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಶ್ರಿಯೇವತಿ-ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾದ ಹೆಸರು.

16) ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ ಸ್ಯತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ಪಂಚಕಗಳಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ-(ತತ್ಪಟೇಕೆ)

17) ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿಃ ಇತ್ಯಾದಿ “ನಾರಾಯಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮ” ಎಂಬ ಗೀತಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಾಖ್ಯಾನವಾಗಿ, “ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿಃ ನಿಖಲ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಗೀತಾರ್ಥಾಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು, ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರತ್ಯಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರಿಯೇವತಿಸ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಅನಂತವು ಅನಂದವು, ಅಮಲತ್ವಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ದ್ಯೋತಿಸಿತು. ನಾರಾಯಣ ನದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪತಿತ್ವವು ರೂಢ್ಯರ್ಥ. ಶಬ್ದಗಳ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೇ ಆಯಾಯಾ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಗವಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋತ್ವಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ರೂಢಿ ಶಕ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತ.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊರಿಸುತ್ತಾರೆ

18. ನೀಯುಮ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನಿನ್ರಾಯಾಲ್-

ಭಗವಂತನು ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರ್ ದಿವ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿದ್ದಾನೆ 19) ಒಂಡೊಡಿ ಯಾಳ್- ಇತ್ಯಾದಿ- ಉಬ್ಬಲನಾದ ಹಸ್ತಾ ಭರಣವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀವೂ ಸಹ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಎಂದರ್ಥ, ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶ್ವೇಷು ಪ್ರಾಪ್ತನೆಂದರ್ಥ (20) ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾ ಮಹಳೋಡುನ್ನೈ-ಭಗವದ್ವ ಶೀಕರಣ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು-21)ನಿನ್ ತಿರುವರುಳುಮ್ ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್ ತಿರು ವರು ಳುಮ್ ನಿನ್ನ ಮತ್ತೆ ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯ ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರೇಮನ್ನು (22) ಉನ್ತಾಮರೈ ಮುಂಗೈಯುಮ್

12) ಶಾಂತಸ್ತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ • ಫಣಿಪತಿಃ ಶಯ್ಯಾಕ ಸನಂ ವಾಹನಂ

ದೇವಾತ್ಮಾ ವಿವರ್ಗೇಶ್ವರೋ ಯವನಿಕಾ ಮಾಯಾ ಜಗನ್ನೋಬೀನೀ |

ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದಿಸುರವ್ರಜಃ ಸದಯತಃ ತ್ವದ್ವಾಸದಾಸೀಗಣಃ |

ಶ್ರೀರತ್ನೇವಜನಾಮತೇ ಭಗವತೀಬ್ರೂಮಃ ಕಥಂತ್ವಾಂ ವಯಮ್ || (ಚತುಶ್ಲೋಕೆ)

ಎಲ್ಲೆಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ನಿನ್ನಗೆ ಅನುರೂಪತೆಯು ಪ್ರಿಯನು ಅವನ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ನಿನ್ನಗೂ ವಿಭೂತಿ. ಶ್ರೀ ಎಂದೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಾರಿವೆ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

24) “ಉಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಂ”(25) “ಸನ್ದಾ ವಿಳಕ್ಕೇ ಯಳತ್ತರಕ್ಕುರಿಯಾಯ್,” ಎನ್ನುಂ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ ಶೋಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಸ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಲುಂ ಸರ್ವಾನಂದೈಯಿಲುಂ ಸಹಧರ್ಮಜಾರಿಣಿಯಾನ ಪೆರಿಯಪಿರಾಟ್ಟು

ನೀಯಾಮ್‌ನಿನ್ನ ವಳಾದ ಕಮಲವಾಸಿಯೂ ನೀನೂ (23) ಅಹಲ ಹಿಲ್ಲೇನ್ ಇರೈಯುಂ, ಪುಣ ಕಾಲವೂ ಬಿಟ್ಟರ ಲಾರೆ-20 21, 22, 23 ವಚನಗಳು ಉಪಾಯ ದತ್ತಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳು. ಅದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಜೀತನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ರಕ್ಷಣವ್ಯಾಪಾರವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದುರ್ಥ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಯ ಸತಿತ್ವವು ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಂತರ ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ತಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು, (24) ಉಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಗ್ಗು ಎಂಬಪದವನ್ನು ಮಧ್ಯ ಮಣಿನಾಯದಿಂದ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಮುಗ್ಗುಉಣರ್-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು, ಮುಗ್ಗುನಲಮ್-ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು 25) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತ್ತರಕ್ಕುರಿಯಾಯ್, “ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾನ ಘನ ವಿನ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕದೇಶವೂ ಜಡವಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದು ಇಲ್ಲ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಆನುಕೂಲ ವಿಲ್ಲದ ಅಂಶವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ - ನಂದಾ- ನಶಿಸದ, ವಿಳಕ್ಕು-ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಎಂದು ನಿರ್ವಿಹಾರಪ್ರದಾನವಾದ ಸತ್ಯತ್ವವೂ ವಿಳಕ್ಕು-ಎಂಬುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಳತ್ತರಕ್ಕುರಿಯಾಯ್-ಅವಿಡಲು ಅಳಕ್ಕನೇ ತ್ರಿವಿದ ಪರೋಕ್ಷದ ರಹಿತ; ಅಂದರೆದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ, ವಸ್ತುತಃ ಅಳವಡಿಸಲಜಕ್ಕನು-ಅನಂತಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇದರಿಂದ ಸತ್ಯಂಜ್ಞಾನಮನಂತಂಬ್ರತ್ವ, ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆರ್ಥಗಳನ್ನು, “ಎನ್ನುಂಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ ಶೋಲುಹಿರಪಡಿಯೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಧರ್ಮಜಾರಿಣಿಯಾದ ಪ್ರಧಾನ ಮಹಿಮೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ನಂದಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅನಂತಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ, ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲಮ್. ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ತಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು (ಧರ್ಮಗಳು) ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು, ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ, ಅವಳ ವತಿಗೂ ಸಮಾನವಾದುವು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿ, ರಕ್ಷೆ (ಸ್ಮಿತಿ) ಸಂಹಾರಾದಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟೈಕತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವು. ಅಂದರೆಭಗವಂತನು ಜಗತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿದಿಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವತಾರ ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸೇರಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆಂದರ್ಥ, ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಿಲುಂ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದಿಶೇಷನ

13) ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ಕಾರಾದ್ಯಕ್ತ ಮುಕ್ತಾಯದಿಬ್ಬಾಂ

ಅನುದಿದಧತಿ ನಿತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೈ ರಣೇತಿ |

ಸ್ವಪರಿಚರಣ ಭೋಗೈಃ ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀಯಮಾಣೇ

ಭವತು ಮಮ ಪರಸ್ಯನ್ ಭೂರಾಜೇ ಭಕ್ತ ಭೂಮಾ || (ಅತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ-ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ, ಕಾಲ, ಅವಕ್ಷ, ಮುಕ್ತರು, ಭಗವಂತ ಇತ್ಯಾನುಸಾರ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ನಿತ್ಯಾ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಶ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿರವಧಿಕ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿದೆ

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

ಯಾರೋಡು ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ ಮುಗ್ಗುನಲಮಾನವನನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಮಾಹವನು ಸನ್ನಿ ಕೃವೇಣುಮ್.

ಸದ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಪರ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ, "ದೇವತ್ವದೇವ ದೇವೇಯಂ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇಚ ಮಾನ್ಸೀ" ಎಂಬಂತೆಯು. "ಅಪ್ಪನಪ್ಪೇಭವತ್ವೇತಾ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮ ಸೀ" | ಎಂಬಂತೆಯೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಅನಂತರನುತ್ಪತ್ತಿ.

ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯಾನ-ಸಿತ್ಯಂತಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಣೀ|| ಎಂಬವಚನವು ಅಭಿಪ್ರೇತ. ಇಲ್ಲಿಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾಗಿ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿತ್ವವು ಭಗವಂತನು ಉಪಾಯವಾದಾಗ ತಾನೂ ಉಪಾಯವಾಗಿರುವುದು, ಪ್ರಾಪ್ತ ದಶಯಲ್ಲಿ ತಾನೂ ವ್ಯಾವೃತ್ತಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರ್ಥ. **ಪರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾರೋಡು-** "ಕೃತಾಭಿಷೇಕಾ ಮಹಿಷೀ" ಇತ್ಯಾದಿ ಕೋರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, "ದೇವದೇವ ದಿವ್ಯಮಹಿಷೀಂ" ಎಂದು ಭಾಷ್ಯ ಕಾರರಿಂದ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಕ ಮಾತೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಯಸಿಗಳಾದ ಭೂವಿ-ನೀಳಿಗಳಿಗಿಂತ ಇವಳು ಮೇಲಾದವಳು. ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾತ್ಮ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ವ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿತ್ವಗಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಇರ ವಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಭವತ್ವಭಾವಗಳು, ಮಾತ್ರ ಇವನ್ನು "ಪರಿಯ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಿರುವುದೆ ಪಿರಿವಿಲ್ಲಾದ-ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವಳು. ವ್ಯಾವೃತ್ತವಾಚಿತ್ವವಾದೇಕತತ್ವ ನಿವೋದಿತ, ಭಾಸ್ವರೇಣ ಪ್ರಭಾಯಧಾ" ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಎಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯೂ ನಿಭುಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವರಪುರ ಸಂಶ್ಲೇಷದಿಂದ, ಏಕತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳ ಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರ ವರಾಗೆ, "ದೀಪ ಸ್ವಾಮೇವಜಗತಾಂ ದಯಿತಾರುಚಿಸ್ತೀ" ಎಂಬಂತೆ ದೀಪವೂ ಅವರ ಕಾಂತಿಯೂ ಸೇರಿರುವಹಾಗೆ ಇರುವವರು, ಎಂದರ್ಥ. ಮುಗ್ಗುನಲ ಮಾನ ವನಂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ ಮಾಹವನು ಸಂಧಿಕೃವೇಣುಮ್ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಅಗಲಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನನ್ನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. "ಅನಂತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಮಾಹ ಎಂಬಪಾಠದಲ್ಲಿ 'ಅನಂದ' ಶಬ್ದವು ಪುನರುಕ್ತಿಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಇಂಜಿಮೇಡು ಅಳಗಿಯೇಂಗರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಗುನಲಮಾನ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪ ವೆಂಬಪಾಠವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಅನಂದ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನ, ಮುಗ್ಗುನಲಮಾನ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿ ಪುನರುಕ್ತಿಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರೂರಸೂಮಿಗಳೂ ಉತ್ತಮೂರ್ ವೀರರೂಘವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಈ ಪಾಠವನ್ನು ಅದರಿಸಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಬ್ರೂರೂ, ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪವೆಂದ

14) ಸಮಸ್ತ ಚಿದಚಿದ್ವಸ್ತು ಶರೀರಾಯಾಬಿಲಾತ್ಮನೇ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಮುರಾನಂದೋದಸ್ತಕೇ ದಿವ್ಯವೇ ನಮಃ ||
(ಪದವಾಂತಸಾರ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ) ಎಲ್ಲಾ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮತ ಮಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವಕ್ಕೆ ಅತ್ಯನಾದವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ. ಅವನು ಮಲಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನು ಅನಂದಸಾಗರನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದ ಪಾತ್ಯನು ಅವನಿಗೆ ವಮಸ್ಕಾರ.

15) ಶ್ರೀಮಾಕಾಂತೋ ನಂತೋ ಪರಗುಣ ಗಣೈಕಾಸ್ತದ ವಭಃ
ಪೂಶೇಷಾದ್ಯೈ ಪರಮುಖಪದೋ ವಾಪ್ತವಸಯೋ.
ಅಭೂಮಿ ಭೂಮಿದರ್ಶನ ಸತ ಜನದ್ವರಾಮಾದಿ ಪುರುಷೋ
ವಾಸಸ್ತತ್ಪಾದ್ಯೈ ಪರಿಚರಣ ಸತ್ತಂ ಭವತಮೋ ||
(ವೇದಾಂತ ದೀಪ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)

ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಭರ್ತಾ ಅನಂತನು ಸಮಸ್ತಕಲ್ಪಾಣಗುಣಾತ್ಮಕನು ಅವನನ್ನು ವಾಕ್ಯ ಮನಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಚಿತವದವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆಬಾಗಿರುವದರಿಗೆ, ವಶನು ಆದಿಪುರುಷನು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾದಾಂಬುಜಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ ಮಾಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸತ್ತಾಗಿದೆ. ಪುಂಪ್ರಧಾನೋ ಮನಸನಗ್ನುರೂ ಸೇರಿದ ಮಿಥುನವು ಕೈಂಕರ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ ಎಂದರ್ಥ

(ಮೂದುವರೆದಿ)

ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, “ ಸನ್ನದೇಶೋನತಸ್ಸಾಪ್ತಿ ಯೇನಭೂತಂ ಮಯಾವಿನಾ ” ನಾನಿಲ್ಲದ (ಲಕ್ಷ್ಮಿ) ಪ್ರದೇಶವು ಆ ಭಗವಂತನಿಗಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆನಂದ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭೂತರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

- 16) ಅಖಿಲ ಭುವನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥೇಮಭಂಗಾದಿಲೀಲೇ
ವಿನತ ವಿವಿಧ ಭೂತವ್ರಾತ ರಕ್ಷಿತ್ ದೀಕ್ಷೇ !
ಶ್ರುತಿಶಿರಸಿ ವಿದೀಪ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇ
ಭವತು ಮಮಪರಸ್ಪ್ರಿನ್ ಶೇಮುಷೀ ಭಕ್ತಿರೂಪಾ || (ಶ್ರೀ ಭಾವ್ಯ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ)
- ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧ ಚೇತನರ ರಕ್ಷಣೆಯೇ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ವೇದಾಂತ ಅಂದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ ಆದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಚ್ಚಾನವು ಉಂಟಾಗಲಿ
- 17) ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿ ಇತ್ಯಾದಿ (ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ)
- 18) ನೀಯಂ ತಿರುಮಹಕುಂ ನಿನ್ಯಾಯಾಲ್ ಕುನ್ನೆಡುತ್ತ
ಪ್ಪಾಯಂ ಪನಿಮರೈತ್ತ ಪಣ್ಣಾಳಾ-ವಾಶಲ್
ಕಡೈಕ್ಕುಯಾ ಉಳೈಪ್ಪುಪಾ ಕಾಪುರ್ ಪೊಂಗೋವಲ್
ಇಡೈಕ್ಕುಯೇ ಪತ್ತಿಯಿನಿ | (ಮುದಲ್ ತಿರುವಂದಾದಿ.86)
- ಭಗವಂತನೇ, ನೀನೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಒಡಗೂಡಿ, ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆದ ಪ್ರಕಾರವೂ, ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂ ದಿವ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೂ ಒಳಗೂ ಇಲ್ಲದೆ ದೇಹಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸೇವೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಆಶ್ರಿತರ ರಕ್ಷಣೆದ ಪ್ರಕಾರ.
- 19) ಕಂಡುಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ಮೊಂದುಂಪ್ಪೊಲುಮ್, ಐಂಗರುದಿ
ಕಂಡ ವಿನೈಮ್ ತರಿಪರಿಯ ಆಳಿವಿಲ್ಲಾ ಚೈಟ್ಟಿನ್ಬಮ್
ಒಂಪೊದಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಹಕುಂ ನೀಯುಮೇ ನಿಲಾನ್ರಿಕ್ಕಂಡ ಶರಿದರ್ ಕಂಡೊಳ್ಳಿಂದೇನ್
ಆಡೊಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವದಿಯೇ ||
- ಎಲ್ಲೆಭಗವಂತನೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹೂವುಗಳಣವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀನೂ ಸಹ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಸಾಧಾರಣವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ. ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನಂದವನ್ನೂ ಕೈವಲ್ಯಸುಖವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀಯುಮೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏಕಕಾರದಿಂದ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರೂ ಏಕಹ ಪ್ರಾಪ್ತವು ಬೇರೆ ಇಬ್ಬ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ಕೈಂಕರ್ಯಸಕ್ತವಾಗಲಿ ತಿರುವಾದಿ 4-9-10
- 20) ಜ್ವಾಲತ್ತಾದೇಸವಂಪ್ಪು ನೆಮ್ಮಮ್ ಕಿಂಡಿರುಂದುಮ್
ರಾಲಪ್ಪುನಾಳ್ ಉದಂಪೂರುಯಿರ್ದಾಳ್ ಕಾಪ್ಪುಸೇ ||
ಕೋಲತ್ತಿರುಮಾ ಮುಹಳೋಡೆನ್ನೈ ಕ್ಕೊಡಾದೇ |
ಶಾಲಪ್ಪುಲನಾಳ್ ಆದಿಯೇನ್ ಇನ್ನುಂ ತಳವೊಮೇ ||
- ಎಲ್ಲೆಭಗವಂತನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ನೀನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಯೂ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತೂ ಮುಂಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಬೇದರನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಅಂಥಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಂದದೇ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಷ್ಟ ಪಡಲಿ.

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

- 21) ಪಂಡ್ಯನಾಳಾರೇ ನಿನ್ ತಿರುವರುಳುಂ ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್ ತಿರುವರುಳುಂಕೊಂಡು
ನಿನ್ ಕೋಯಿಲೆಶೀಯುಪ್ಪಲ್ ಪಡಿಶಾಲೆ ಕುಡಿಕುಡಿ ವೃಥವಂದಾಳ್ ತೆಯ್ಯುಂ |
ತೊಂಡರೋರೈರುಳಿ ಚೋದಿವಾಯ್ ತಿರಂದು, ಉನ್ ತಾಮರೈ ಕೃಣ್ಣಿಳಾಲ್ ನೋಕ್ಕಾಯ್
ತರೈ ರೈಪ್ಪೊರುಸಲ್ ತಣ್ ಪಣ್ಣಿಶೂನ್ದ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿ ಕೈಡಂದಾನೇ || ತಿರುವಾಯ್ ಮೊ ಧಿ (9-2-1,

ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ಪಂಕಜ ವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶ್ರೀಮತ್ಯು ಪೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಗುಡಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ
ನಿಮ್ಮ ಬಿಂಬಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಂಶಪಾರಂಪರೈವಾಗಿ ಕೈಂಕರೈವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು
ಕೈಂಕರೈವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆನು-ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತವು ನೀವು ಎಂದರ್ಥ

- 22) ಕಿಡಂದನಾಳ್ ಕಿಡಂದಾಯ್ ಎತ್ತನೆ ಕಾಲಂ ಕಿಡತ್ತಿ ಉನ್ ತಿರುವಡಂಬತ್ತಯ್ |
ತೊಡರ್ ನೆನ್ನ ಕುತ್ತೇವಲ್ ಶೆಯ್ಯ ತೊಡ್ಡಿಮೈವೃಥವರವ್ ತೊಡರೋರೈರುಳಿ |
ತಡಂಗೋಳ್ ತಾಮರೈ ಕೈತ್ರಿತ್ತು ನೀ ಎಲ್ಲಂದು ಉನ್ ತಾಮರೈ ಮಂಗೈಯಮ್ ನೀಯುಮ್ |
ಇಡಂಗೋಳ್ ಮೂವುಲಕುಮ್ ತೊಲ್ಲವಿರುಂದರಳಾಯ್ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿಕೈಡಂದಾನೇ ||

ಎಲೈ ತಿರುಪ್ಪುಳಿಂಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಭಗವಂತನೇ | ನೀನು ಮಲಗಿರುವ ದಿವ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ನಿನ್ನ ಮೈನೋವು
ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಲಗಿರುತ್ತೀಯಾ? ನಿರಂತರ ನಿನಗೆ ಸೇವಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಎದ್ದು ನೀಯೂ ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾ, ವಿಶಾಲವಾದ ಮೂರು ಲೋಕದ ಜನರೂ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವೆ
ಮಾಡುವಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸು

- 23) ಅಪಲ ಹಿಲ್ಲೇನ್ ಇರೈಯುಮೆನ್ನ ಲರಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈ ಮಾರ್ಪಾ |
ನಿಹರಿಲ್ ಪುಹ್ಲಾಯ್ ಉಲಹಮೂನುರೈಯಾಯ್ ಎನ್ನೈಯಾಳ್ವಾನೇ |
ನಿಹರಿಲ್ ಅಮರರ್ ಮುನಿಕ್ಕೇಣಿಗ್ ವಿರುಂಬುಮ್ ತಿರುವೇಗಡತ್ತಾನೇ |
ಪುಹಲೊನ್ನಿಲ್ಲಾವದೀನ್ ಉನ್ನಡಕ್ಕೇಳ್ ಅಮರ್ದು ಪುಹಂದೇನೇ || (ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಲ್ಲ 6-10-10)

"ಕ್ಷಣ ಕಾಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರ ಎಂಬ", ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯಾ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಎದೆಯನ್ನುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ
ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌತೀಲ್ಯ ಮತ್ತಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಿಂಚಾನ್ಯಾನನ್ನಗತಿ ಪೂರ್ವಕ
ತರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಉಪಾಯ ಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ

- 24) ಮನನಹ ಮಲಮರ ಮಲರ್ ಮಿಶೈ ಎಲ್ಲದರುಂ
ಮನನುಣರ್ ವಕವಿಲನ್ ಪೂರಿಯುಣರ್ ವಪ್ಪೆಯಿಲನ್ |
ಇನನುಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಮ್ ಎದಿರ್ ನಿಹಳ್ ಕೃಪಿ ವೆನುಂ
ಇನನಿಲ ನೆನನುಯರ್ ಮಿಮುನರೈಯಲನೇ || ತಿರುವಾಯ್ ಮೊ ಧಿ (1-1-2)

ಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣಾಣ್ಣಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನು

- 25) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತ್ತರೈಯಾ ನರನಾರಣನೇ ಕರುಮಾಮುಹಿಲ್ ಶೋಲ್
ಎಂದಾಯ್, ಎಮಕ್ಕೇ ಅರುಳಾಯೆನಿನಿನ್ ಇಮೈಯೋರ್ ಪರವುಮಿಡಮ್, ಎತ್ತಿಶೈಯುಂ, ||
ಕಂದಾರ ಮಂದೇನ್ ಇಶೈಪಾಡಮಾಡೇ ಕಳಿವೆಂದು ಮಿಗುಟ್ಟಿನಿಲ್ಲಲ್ ಹುದೈಂದು |
ಮಂದಾರು ನಿನ್ ಮಣಮಲ್ಪು ನಾಂಗೂರ್ ಮಣಿ ಮಾಡಕ್ಕೋಯಿಲ್ ಮಣಂಗಿವ್ವನೇ |
ನಾತವಿಲ್ಲದ (ಸತ್ಯತ್ವ) ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನು (ಜ್ಞಾನತ್ವ). ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪನು ಭಗವಂತ |

ಹೇಯಪ್ರತ್ಯೇಕತ್ವ

ಇಷ್ಟದಿ (26) ಸಮಸ್ತ ಹೇಯ ರಹಿತಂ ವಿಷ್ಣ್ವಾಖ್ಯಂ ಪರಮಂ ಪದಂ, (27) "ಪರಃಪರಾಣಾಂ ಸಕಲಾನಯತ್ರ ಕ್ಲೇಶಾದಯಸ್ಸಂತಿ ಪರಾವರೇಶೇ" ಎಂದಿರ ಪಡಿಯೇ ಹೇಯಪ್ರತ್ಯೇಕವನಾಯನು ಸನ್ನೇಯಮ್

ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಕರತ್ವ

1) "ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯಂತಾಂ ನರಃ" 2) "ತಮೇವಂ ಗುಣನಂಪನ್ನಂ," 3) ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ," 4) "ವಿವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ" 5) "ಗುಣೈರ್ವಿಪರರು ಚೇ ರಾಮಃ"

ಈಶ್ವರನು ಹೇಯ ಗುಣವಿಲ್ಲದವನು :- ಅನಂತರ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂತಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಹೇಯಗುಣ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲದವನೆಂಬುದನ್ನು (26) ಇಷ್ಟದಿಸಮಸ್ತ ಹೇಯರಹಿತಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಭಗವಂತನ. ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಹೇಯ ಗುಣಗಳೂ ಇಲ್ಲದವನು. ಅಂದರೆ ಅಚೇತನಸ್ಥಿರುವ ಜಡತ್ವ ವಿಕಾರಾದಿಗಳೂ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗುಳ್ಳ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಮಿಡುಖಾದಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯಭೂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. 27) ಪರಃ ಪರಾಣಾಂ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಕರನು :-

ಆವನು ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾತ್ಮಕನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ (1) ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯಂತಾಂನರಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲವನು ರಾಮನು ಗುಣಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಯಾವ ದಲೂ ಜಯಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು ಎಶ್ವರಾದೇವತೆ ಸನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿವೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತಃ-ಆತ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ, ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವುದು, ನಡತೆ, ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಎಂಬ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.

26 ವಿವಂಪ್ರಕಾಶಮಮಲಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ಯಾಪಕಮಕ್ಯಯಮ್ ||

ಸಮಸ್ತಹೇಯರಹಿತಂ ವಿಷ್ಣ್ವಾಖ್ಯಂ ಪರಮಂ ಪದಮ್

ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಮಹಾದಿವ್ಯವೈಷ್ಣು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಅಕ್ಷಯನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ

ಹೇಯಗುಣವೂ ಇಲ್ಲದವನು

ವಚ್ಛೇಪಃ 1-22053

7 ತೋನಿ ಬಲೈಶ್ವರ ಮಮಾವಲೋಭ ಸುತೇಶ್ವರ ಶ್ರುತಿಯಂತಾಂ ಗುಣೈಕರಾಶಿಃ ||

.. ಪರಃ ಪರಾಣಾಂ ಸಕಲಾನಯತ್ರ ಕ್ಲೇಶಾದಯಸ್ಸಂತಿ ಪರಾವರೇಶೇ ||

ತೋನಿ, ಎಲಿ, ಮತ್ತೇ, ಜ್ಞಾನ, ವೀರ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲವನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನು; ಉತ್ತಮೋದಮವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲಾ ಈಶನು-ಸ್ವಾಮಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶಾದಿಗಳು ಯಾವುವೂಇಲ್ಲ "ಕ್ಷೇಶ ಕರ್ಮ ವಿಪಾಕಾಶ ದ್ವೀಪರಾದ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಪುರುಷದಿಶೇಷಃ ಈಶ್ವರಃ, ಎಂಬ ಯೋಗಿಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ, ಕ್ಷೇಶವೆಂಬುದು-ಅವಿದ್ಯಾ, ಅಸ್ತಿತ್ವಾರಾ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿಮತೇಶ್ವರ-ಅಜ್ಞಾನ, ಅಹಂಕಾರ, ಆಸೆ, ಶಾಶ್ವತ, ಪರ ಎಂಬುವು ಕರ್ಮಗಳು- ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವಿಪಾಕಗಳಂ- ಜಾತಿ, ಅಯುಸ್ಸು ಭೋಗಗಳು ಜಾತಿ-ಜನ್ಮ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಭೋಗ-ಸುಖದುಃಖಗಳು-

ಆರಯ ಮರ್ವಾಸನ ಇವಗಳಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದವನು ಈಶ್ವರನು

1) ಬದ್ಧೇ ದುರ್ಲಭಾತ್ಮೈವ ಯೇತ್ಸಯಾ ಕೇಶತಾಗುಣಃ ||

ಮುಖೇವತ್ಯಮಮಬಂಧಾ ತೈರ್ಯುಕ್ತ ಶ್ರುತಿಯಂತಾಂನರಃ ||

(ರಾಮಾಯಣ 1-1-7) (ಮುಂದುವರೆದಿದೆ)

6) “ತನೋನಂ ಗುಣಸಂಪನ್ನ ಮಪ್ರದ್ಯಷ್ಟ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಂ” 7) “ಬಹವೋನ್ಯಪ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸನ್ನಿತೇ” 8) ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯ ಮನುಕ್ರೋಶ ಶ್ರುತಂಶೀಲಂ ದಮ ಶ್ಮಮಃ | ರಾಘವಂ ಶೋಭಯಂತೈತೇ ಷಡ್ಗುಣಾಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ” (9) “ವಿದಿತಸ್ಸಹಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಶ್ವರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ” (10) “ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂ ಚತ್ಯಾನುಮಾಹುರ್ದಿವ್ಯಾ ಮಹರ್ಷಯಃ” (11) “ನಿವಾಸ ವೃಕ್ಷಸ್ವಾಧೂನಾಂ” (12) ತೇಜೋಬಲೈಶ್ವರೈ ಮಹಾವಬೋಧ ಸುವೀರೈ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣೈಕರಾಶಿಃ” (13) “ಸರಭೂತಾತ್ಮ ಭೂತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕೋ ವೇದಿತುಂ ಗುರ್ಣಾ” (14) ಯಥಾ ರತ್ನಾನಿ ಜಲಭೇ ರಸದ್ವ್ಯಯಾನಿ ಪುತ್ರಕ | ತಥಾಗುಣಾಶ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಜಜ್ಞೇಯಾ ಹಿ ಚಕ್ರಣಃ ||” (15) “ವರ್ಷಾಯುತೈರ್ಯಸ್ಯಗುಣಾ ನ ಶಕ್ಯಾ ವಕ್ತುಂ ಸಮೇತ್ಯ ರಸಿ ಸರ್ದದೇವೈಃ | 16) ಚತುರ್ಮುಖಾಯು ಯಾದಿ ಕೋಟಿವಕ್ತ್ರಾ ಭವೇನ್ನರಃ ಕ್ವಾಪಿ ವಿಶುದ್ಧ ಚೇತಾಃ || ಸತೇ ಗುಣಾನಾ ಮಯುತೈಕ ಮಂಶಂ ವದೇನ್ನನಾ ದೇವವರ ಪ್ರಸೀದ || 17) ತವಾನಂತ ಗುಣಸ್ಯಾಪಿ ಷಡೇವ ಪ್ರಥಮೇ ಗುಣಾಃ || (18) ಇಷುಕ್ಷಯಾ ನಿವರಂತೇ ನಾಂತರಿಕ್ಷ ಪಿತಿಕ್ಷಯಾತ್ | ಮತಿಕ್ಷಯಾ ನಿವರಂತೇ ನ ಗೋವಿಂದಗುಣ ಕ್ಷಯಾತ್ || (9) “ವಲಂವಿನ್ಯ ಯೇನ್ಯ ಯೀರ್ಹಿನ್ಯ ಗುಣಬಲೈಯುಡೈಯಾಯ್ 20) “ ಉಯರ್ವರ ವುಯರ್ವರ ಮುಡೈಯವನ್ ” ಎನ್ನಿ ರಸದಿಯೇ ಸ್ರಾಪ್ಯತಪ್ರಾಪಕತೋಲ್ಲಸಯುಕ್ತಜ್ಞಾನ ಗುಣಜ್ಞಳಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದವನುಸನ್ನೇಯಮ್.

8) ಆನ್ಯಶಂಸ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಶ್ವಿತ ರಕ್ಷಣ ಲೇಖತ್ರ, ದಯೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಜ್ಞಾನ, ಸೌಲಭ್ಯ ಅಥವಾ ಸದ್ವೃತ್ತಿ, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಅಂತರೀಂದ್ರಿಯ (ಮನಸ್ಸು) ನಿಗ್ರಹ, ಈ ಆರು ಗುಣಗಳು ಸೌಲಭ್ಯ ಗುಣಾಧೀನಗಳು. ಇವು ಒಳ್ಳೆಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಶರಣ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು (9)ವಿದಿತಸ್ಸಹಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ ಪರತ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆರುಗುಣಗಳನ್ನು (12) ತೇಜೋಬಲೈಶ್ವರೈ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. 13) ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಭೂತಸ್ಯ-ಅ ಸರ್ವಭೂತಾಂರಾತ್ಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾರು ಆರಿಯ ಬಲ್ಲರು. 14) ಯಥಾರತ್ನಾನಿ 15, ವರ್ಷಾಯುತೈರ್ಯಸ್ಯ - ಚತುರ್ಮುಖಾಯುಃ 16) ತವಾನಂತ ಗುಣಸ್ಯ ಈವಚನಗಳು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಅಸಂಖ್ಯೇಯವಾದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಷಡ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳುಳ್ಳವನು ಎಂದು ಪರಿಮಿತಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತವಾನಂತಗುಣಸ್ಯ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರೈ ವೀರೈ ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸಂಬ ಆರುಗುಣಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದುವು. ಬಾಕಿ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳು. ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗಳು.

ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಧಾನನಾದ ಹಾಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರಾದಿ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದುವು ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಂತ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂಬವಚನಗಳಿಗೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿ ಗುಣ ಗಳು ಅಸಂಖ್ಯೇಯಗಳೆಂಬುದನ್ನು (18) ಇಷುಕ್ಷಯಾತ್ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಹಸ್ರ

ನಾರದರು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಎಲ್ಲವಾಲ್ಮೀಕಿಯೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಣಗಳು ಬಹಳ, ದುರ್ದೈವವಾದವು ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವನಾದ ಆ ನರನನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಬುದ್ಧಿ- ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಕ್ಷಣವೇ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣವಾಗುತ್ತದೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ರಾಮಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷೀನರಾದ ನಾರದರು ಹೇಳುವ ಮಾತು.

ಸಾಮಾನ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಬೋಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೂ ಆಕಾಶವು ತುಂಬಲಾರದು. ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದವೆಂದು, ಬಾಣಬಿಡು ವರು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ ಯಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುಣಾನಂತ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ರವಿಡವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. 19)ವಲ್ಲಿನೈಯೇನೈ ಇತ್ಯಾದಿ-ಬಲಿಷ್ಠವಾಪಗಳನ್ನುಳ್ಳ ನನ್ನನ್ನು ವಿರಹದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪೀಡಿಸುವ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೇ. 20) ಉಯಿರ್ವರ-ನಿರತಿಶಯೋತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೇ, ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತೈತ್ಯಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಾಪ್ತೈತ್ಯಗುಣಗಳು ಶೇಷಿತ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿಗಳು. ಪ್ರಾಪಕತ್ವ ಗುಣಗಳು, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ದಯಾ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಔದಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಉಭಯದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು. ಭಗವಂತನು ಆನಂತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಯಾಯಾ ವಿದೈಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿ, ವ್ಯಾಪ್ತೈತ್ಯ ಪ್ರಾಪಕತ್ವ ರೂಪ ಕೆಲವೇ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುವು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಾಗಬಹುದು

ಓಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಮನನ್ನು ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದಳು.

- 3) ಬೇಷಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಿಯಂ ದಶರಥಃ ಸುತಮ್ |
ಪ್ರಕೃತೀನಾಂ ಹಿತೇಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಕ್ರಿಯಾಕಾಮ್ಯಯಾ ||

ರಾಮಾ 1-1-29

- 4) ಮಹೋತ್ಪನ್ನಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಚೀನಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ |
ಸಮಂತಪ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇಷು ಪರಮಧಾಯೋ ಕ್ಷಮಾಗುಣೈಃ ||
ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು ಪ್ರೀತಾರನು ಚಂದ್ರನು

(ರಾಮಾ 2-1-31)

- 5, ತಥಾಸರ್ವಪ್ರಜಾ ಕಾಂಕ್ಷೈಃ ಪ್ರೀತಿ ಸಂಪನ್ನಃ ಪ್ರಜಾಃ |
ಗುಣೈರ್ವಿರಹಯುತೋರಾಮಃ ದೀಪ್ತಃ ಸೂರ್ಯ ಇವಾಂತುಭಃ ||

ರಾಮಾ 2-1-33

ಓಗೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು

- 6) ತಮೋಮ ಗುಣಸಂಪನ್ನಂ ಅಪ್ರದೃಶ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಮ್ |
ಲೋಕ ಪಾಲೋಪಮಂ ಪಾಥಂ ಆಕಾಮಯತ ಮೇದಿವೀ ||

(ರಾಮಾ 2-1-34)

ಓಗೆ ಅಪ್ರದೃಶ್ಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಲೋಕಪಾಲನಿಗೆ ಸಮನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಭೂ ದೇವಿಯು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿದಳು.

- 7, ತೇವಮೂರ್ತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾಸಂ ಪೇರಣಾಪವೃತ್ತಃ ಸಹ ||
ಮಹೋತ್ಪನ್ನಪ್ರಕೃತಗುಣಾ ಪುತ್ರಸ್ತ ಸಂತತೇ ||

(ರಾಮಾ 2-3-26)

ದಶರಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸಂಗದವರೆಗೆ ಅದೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯದವರೆಲ್ಲರೂ, ಎಲೈ ರಾಜನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿವೆ

- 8, ಆನೃಂಶ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ ...

ರಾಮಾಯಣ 2-3-26

- 9) ವಿದಿತೃಷಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ ||
ತೇನಮೃತ್ತಿಭವತಂತೇ ಯದಿ ಜೀವಿತು ಮಿತ್ಯಸಿ ||

[ರಾಮಾ 5-21-20]

ಸೀತೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಮಾತು-ಆ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣ ಧರ್ಮಜ್ಞನಲ್ಲವೇ. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಕಾಮಾಡುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಸ್ವಭಾವನು. ನೀನು ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೋ, ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತ ನಾಗು ಎಂದರ್ಥ.

- 10) ಇಂದ್ರ ಕರ್ಮಾ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ತುಂ ಪದ್ಮನಾಭೋ ರಣಾಂತ ಕೃತ್ ||
ಶರಣಂ ಶರಣಂ ಚಿತ್ತಾ ಮಾಪುರ್ವಿವ್ಯಾಮಹರ್ಷಯಾ ||
ಸಪ್ತ ಶೃಂಗೋ ದೇವಾತ್ಮಾ ಶತಜಿಹ್ವೋ ಮಹರ್ಷಭಃ ||

(ರಾ - 6-120-18)

(ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

ದಿದ್ವರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು, ಎಲ್ಲರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ನೀನು ತೆರಗಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯನು, ತರಗಹೊಂದಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಸಹಸ್ರವಿಂಶತ್ಯು ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದನು ಅನೇಕ ನಾಲಿಗೆ ಯುಳ್ಳವನು, "ಸದಾಚ್ಚ ಬಾಹೂದರ ವಕ್ತ್ರ ನೇತ್ರಂ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನು ಸುಷುಪ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

- 11] ನಿವಾಪ ವೈಶ್ವ ನೃಪಾಧಿಗಾಂ ಆಪನ್ನಾ ನಾಂ ಪರಾಗತೀ ||
ಆರ್ತಾನಾಂ ಸಂಶ್ರಯಶ್ಚೈವ ಯಶಸ್ತ್ವೈಕಭಾಜನಮ್ ||
ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಸರಳವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾದವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು ದೀನ ಬಂಧು ಕೀರ್ತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ತಾರೆಯು ವಾಲಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯ (ರಾ 4-15-19)

- 12] ತೇಜೋ ಬಲೈಶ್ವರೈಶ್ಚ ಮಹಾವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರೈಶ್ಚಾಪ್ಯದಿ ಗುಣೈಕರಾಶೀ ||
ಪರಂ ಪರಾಣಾಂ ಸಕಲಸಂಯುಕ್ತೈಶ್ಚೇವಾಧ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ಯಂಪ್ರಪಾದಯತೇ ||
[ವಿ ಪ್ರ, 6-5-85] ತೇಜಸ್ವಿ, ಶಕ್ತಿಗುಣವುಳ್ಳ ಕಿರಣರಸುಬ್ಬ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ-ಜ್ಞಾನ, ವೀರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗಿರುವಾಗಲೇ ಆಶ್ರಯನು, ಬಹಳ ಮಹಿಮೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೇಲಾದವನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗೋ, ಅಶ್ವತ್ಥಗಿರಿ - ವೃಷಭಾದಿ ದಿವ್ಯವತನು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾವುದೂ ಇಲ್ಲವವನು
14] ಸರ್ವಭೂತಾನ್ತಾ ಭೂತಸ್ಯ ವಿಮ್ಲಾಃ ಕೋದಂಡಿತಂಗುಣಾನ್ ||
ಶಕ್ತೋಮಹೇಶ್ವರಾದಪ್ಯಃ ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮಾಧಿಪಾಃ || (ಬ್ರಾಹ್ಮಪುರಾಣ)

ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತಃಕೃತನಾದ ವಿಮ್ಲವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು, ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರರು ವಿನಪ ಬೇರೆ ಯಾರು ಆರಿಯಬಲ್ಲರು

- 15] ಮಹಾವಿಜ್ಞಾನಃ [74-40] ಮಗಸಿ ಸಮುದ್ರದಕ್ಷಿಣದ ದ್ವೀಪಗಳು ಹಾಗೆ ಅಸಂಖ್ಯೇಭೂತಗಳೇ ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ತಾಧಿಪದರನಾದ ದೇವ ದೇವತೆ ಗುಣಗಳು ಅದ್ವೈತವಿಜ್ಞಾನವು ವಿಜ್ಞಾನವೇವೆಂದಿರುತ್ತದೆ
16] ಮಹಾ-ಯುತ್ಸುರ್ಯಸ್ಯ ಗುಣಾಂತರಭಾವಶ್ಚ ಸಮಾತ್ಮರೂಪಿ ಸರ್ವ ದೇವ್ಯಃ ||
ಮಹಾತ್ಮನಃ ಶಯಿ ಚಿತ್ತಾಪಿ ಪಾಣೀಃ ವಿಮ್ಲೋರ್ಜಿ ಸ್ಥೋಮನ ದೇವಾತ್ಮಜಸ್ಯ ||
ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿರುವ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಯಿ ಚಿತ್ತ ಖಡ್ಗ ಪಾಣಿಯಾದ, ಜಯಶೀಲನಾದ ವಸುದೇವನ ಮಗನಾದ ವಿಮ್ಲವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಾಂತರವರ್ಗಗಳಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮಹಾ, ಭಾರತ್ಯುರ್ವರ 91-17 (ಪರಾಶ ಪುರಾಣ 73-35) ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಯುಷ್ಯೂ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಾಯಿಗಳೂ, ಉಳ್ಳ ಬಿಲ್ಲುವನುಸ್ಯನು, ನಿನ್ನಗುಣಗಳ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲನೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಹೇ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು
17] ನಿನ್ನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಬಿಟ್ಟರೆ ವೀರ, ಶಕ್ತಿತೇಜಸ್ವಿಯ ಆರುಗುಣಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾದವು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, ಬಾಕಿಗುಣಗಳು, ಈ ಆರು ಗುಣಗಳ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳು
18] ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲದ ಬಾಹಿವಿರುವವನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವೆಂದು ಉಪರತ ವ್ಯಾಪಾರಣಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಗೋವಿಂದನ ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿ ಮುಗಿದವು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳಲು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಆಕ್ಷೇಪ ನೀಡುವೋಯಿತು, ಎಂದು, ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ
19] ಮಹಾದೇವೇರಾಯೋ ಮಹಾಸತ್ಯಾರ್ಥಮುಕ್ತದೂ ವರ್ತವಿಸ್ವಯ್ಯ ಯೀಶಂಸ್ರೇ ||
ಗುಣೇಗಳೈಯುಜ್ಯೇಯೋ ಅಶಾರ್ವವನ್ ಕೈಯರ್ ಕೊಟ್ಟಮೇ ಕೊಡಿಯ ಪುಳ್ಳಿಯರಾಯ್ ||
ಪಾಂಗೇಯಾರ ಮುಕ್ತಿಯ ಪೈನ್ನಾದ್ವೈಯೋಯ್ ಪಾರ್ವದರ್ ಶೇರ್ಪಾ ||
ವೇದಗು ಮೂರೆಯೇನೇವನಮಮ್ ವಾತನಮಮ್ ಶಯ್ಯಯಮ್ ಯೋನುನೀತಾನೇ || ತಿರುಮಾಯ್ (8-1-8)
20] ಉದರ್ವರ ಉದರ್ವ ನಲಮುಕ್ತಯೇವನ್ ಯವನವನ್ ||
ಮದರ್ವರಮದಿಸಲ ಮದಳನನದೂವನವನ್, ಆಯರ್ವರು ||
ಮದರ್ವರ ಹಳ ಅಧಿಪತಿಯನವನ್ ||
ತದರ್ವರ, ಶಂಕರನಿಜ ಧ್ವಜೋನ್ಮುಖನೇ || ತಿರುಮಾಯ್-ಶ್ಲೋಕ (1-1-1)

ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರಹಿತವಾದ ಅನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನಿವನೂ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿ, ಜ್ಞಾಪ್ರದಾತನೂ ನಿತ್ಯನೂ ನಿರ್ವಾಪಕನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉಜ್ಜೇವಿಸು, ಎತ್ತಿ ಮಹತ್ವೇ

ದಿವ್ಯಮಂಜಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟತ್ವಂ

(1) “ಸದೈಕರೂಪ ರೂಪಾಯ”, “ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇತದಾಕಾರೇ ತತ್ಪರಸ್ವೇಚ ಪೌಷ್ಕರ | ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸತ್ತ್ವಾ ಹೃದಯೇತಸ್ಯಾ ಸೌ ಸನ್ನಿಧಿಂ ವ್ರಜೇತ್” (3) “ಸಮಸ್ತಾ ಶ್ವಕ್ತಯಶ್ಚೈತಾ ಸೈವಯತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ | ತದ್ವಿಶ್ವರೂಪ ವೈರೂಪ್ಯಂ ರೂಪ ವನ್ನೃದ್ಧರೇ ಮೃದತ್”

4) ಇಚ್ಛಾ ಗೃಹಿತಾಭಿವತೋರುದೇಹಃ” 5) “ನಭೂ ತಸಂಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನೋ ದೇಹೋಽಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ” || 6) ನೃತಸ್ಯಪ್ರಾಕ್ಯತಾ ಮೂರ್ತಿ ನಾರ್ಪಾಸಮೇಧೋಽಸ್ತಿ ಸಂಭವಾ || ” 7) ಭುಜೈ ಶ್ಚತುರ್ವಿ ಸ್ವಮುಸೇತ ಮೇತದ್ವೃಪಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂದಿವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂಚ || ” 8) “ರುಕ್ಮಾಭಂಸ್ತನ್ನಧೀಗಮ್ಯಂ” 9) ತತ್ತ್ವೈಕತ್ವಂ ಜಗತ್ತ್ವತ್ವಂ 10) “ಪಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಂಸ್ತವ ದೇವ ದೇಹೇ”

ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟತನು :- ಅನಂತರ ಅಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ. ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು 1) ಸದೈಕರೂಪರೂಪಾಯ 2) ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧೇ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸು ತ್ತಾರೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿನಿರಾಜಮಾನವಾದ ಭಗವಂತನ ಪರವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನ ಪರವಿಗ್ರಹವು ಸಾಮಯವು, ಅದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯವು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕುತರ್ಕಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಿಗಾಹಕ ಪ್ರಮಾಣ ಬಾಧ್ಯತೆವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. (3) ಸಮಸ್ತಾಶ್ವಕ್ತಯಃ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹವು ಅವ್ಯಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ 4) ಇಚ್ಛಾಗೃಹೀತ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಅವನ ಅವತಾರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿವತ್ತಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ರೂಪಗಳು. ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ 5) ನಭೂತ ಸಂಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ : ಇವರಿಂದ ಇವನ ಶರೀರವು ಪಂಚ ಭೂತಾತ್ಮಕವಲ್ಲ 6) ನತಸ್ಯ ಪ್ರಾಕ್ಯತಾಮೂರ್ತಿಃ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಶರೀರವು ಮಾನ ಮೇಧಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವಲ್ಲ 7) ಭುಜೈಶ್ಚತುರ್ಭುಃ ಭಗವಂತನ ರೂಪವು ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಲೋಕ ವಿಲಕ್ಷಣವು. ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವಿದು ಈಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವ ಅಪ್ರಮೇಯನಾದ ಇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. 8) ಪ್ರಶಾಂತಿತಾರಂ ಸರ್ವಜಾಂ ಅಜೇಯಾಂಸಂ ಅಜೇಯಸಾಂ | ರುಕ್ಮಾಭಂ ಸ್ವಪನ್ನಧೀಗಮ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾಶ್ಚ

ಪುರಮೋತ್ತಮಮಾ”, ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣ ಶ್ಲೋಕ (ಮನುಸ್ಮೃತಿ 12-122) ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿರಮಿಸುವವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗಿ ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟನು, ಚಿದ್ರೂಪ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು ಸ್ವಪ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತುಲ್ಯವಾದ ಸ್ವಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನಾಕಾರವಾಗಿ ಗೃಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನು ಸ್ವಪ್ನ ಜ್ಞಾನದಹಾಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ವ್ಯಾಪರಿಸದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಿಯತವಾದುದರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನಧೀ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವು ದ್ಯೋತಕ. 9) ತತ್ತ್ವೈಕತ್ವಂ ಜಗತ್ ಕೃತ್ವಂ 10) ಪಶ್ಯಾಮಿ ದೇವಾಂಸ್ತವ ದೇವ ದೇಹೇ

(1) ಅಮಿಕಾರಾಶ್ವಾದ್ವಾಯ ನಿತ್ಯಾಯಪರಮಾತ್ಮನೇ ||

ಸದೈಕರೂಪರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣುಪೇಸರ್ವಜಿಹ್ವವೇ ||

(ಎ ಪು. 1-2 1)

ವಿಕಾರವಿಹ್ವದವನೂ- ಶುದ್ಧನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ರೂಪವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಸರ್ವಜನಯಶೀಲನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿಗ ವಮಸ್ವಾರ

- (2) ಪೌಷ್ಕರಸಂಪತಿ, ಪೌಷ್ಕರಸಂ (ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬುದ್ಧದೇವನೇ ಎಂದರ್ಥ)
ಆ ಭಗವಂತನ ನಿತ್ಯವಾದ ವಿಗ್ರಹರೂಪ ಅಕಾರದಲ್ಲೊಂದು ಅವನು ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರನ್ನೂ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲೊಂದು
ಯೂರಿಗಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದೇ ಅದರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನರಯನಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಣಾತ್ಮಕರ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಅರ್ಥವು.

(ವಿ. ಪು 6-7-70)

- (3) ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಗಳೂ ಅಂದರೆ ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ಅಮಿದ್ಧಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೇವತಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವವಾಗುವಂತನ
ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆಯೋ, ಆ ಭಗವಂತನ ರೂಪವು ಅಂದರೇ ಶರೀರವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ
ಯಾದುದು, ಬಹಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಅಜಾಕೃತ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು

- (4) ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗಣಾತ್ಮಕೋಪಾಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಶಾಲರಾದ್ವೈತ ಭೂತಸರ್ಗಃ ||
ಇತ್ಯಾಗ್ರ್ಯುಪಾಧಾಭವಂತುರಾ ದೇವಾ ಸಂಪಾದಿತಾಃ ಶೇಷಗದ್ವಿತೋಸಾ ||

ವಿ ಪು 6-5-84

ಇವನು (ಭಗವಂತನು) ಎಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಏಕದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಜಾತಿಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದವನು, ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮುಕ್ತದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಆಧವಾ ತನ್ನ ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೇ ಅಭಿಮತವಾದ
ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿತವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು.

- (5) ತದೇವ ಕೃಷ್ಣೋದಾಹಾರ್ಥಃ ಪ್ರೀಮಾನ್ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೀತಃ ||
ನಿಭೂತಸಂಪದಾನ್ಮಾನೋ ದೇಹೋಽಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||

(ಭಾರತಾಂಕಿ 20-60)

- (6) ಸತಸ್ತ್ವ ಪ್ರಾಕೃತಾ ಮೂರ್ತಿರ್ಮಾನಮೇದೋಸ್ತಿ ಸಂಭವಾ ||
ಯೋಗಿತ್ವಾತ್ಮಜೈಶ್ಚ ರತ್ನಾತ್ಮಜೈ ಸರ್ವರೂಪಧರೋ ವಿಭುಃ ||

ಮಹಾಭಾರತ 75-44,457

ಅವನು (ಭಗವಂತನು) ಶರೀರವು ಮೂಲ, ಮೇದಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ರೂಪವಲ್ಲ ಅವನು ಯೋಗಿ
ಈಶ್ವರನು. ವಿಭು ಸ್ವರೂಪನು ಸರ್ವಶರೀರಗಳನ್ನೂ ಅಂತರಾವಿರುವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವವನು,

- (7) ಭುಜೈಶ್ಚ ತಾರ್ಥ ಸಮಾಂತರೇ ದೇವತಾ ದ್ರೂಪಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ವಿಶಂಕಿತಂ ||
ಭೂದೇವತಾಃ ಪೂಜಯತಾಃ ಪ್ರಮೇಯೇ ಸದಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾಃ ವಿವಾಹಾದೇವತಾಃ ||

- (8) ತತ್ತ್ವೈಕಸಂಜ್ಞಾತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಮನೇಕಧಾ ||
ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇವದೇವಸ್ತು ಶರೀರೇಪಾದಪ್ರದಾ || ಗೀತ ||

ಆ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶ್ವರೂಪ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಅರ್ಜುನನು ನೋಡಿದನು.

- 9 ಪಶ್ಚಾದಿವೇಶಾನಾಂ ಶೇವ ದೇವೇ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ ಭಾ ಭೂತ ವಿಶೇಷ ಸಂಧಾರ್ಥ ||
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮೀಶಂ ಕಮಲಾಸನಸ್ಥಂ ಶುಷೀಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಗಾಂಶ್ಚ ದಿವ್ಯಾನ್ ||

ಗೀತ 11 15

ಎಲ್ಲಿ ದೇವನೇ ಇನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೋಡುತೇನೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ
ದೇವತೆಗಳಾದರೆ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ

11) "ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ" 12 "ಭೂಷಣಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವರೂಪಂ ಯದೇತ ದಖಿಲಂಜಗತ್" [13] "ತಮಸಃ ಪರನೋಧಾತಾ ಶಂಕಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ" ಎನ್ ಹಿರಪಡಿಯೇ, ಸರ್ವಜನದಾತ್ರಯಮಾನವ ಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯವುಳ್ಳವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೂಹ ನನುಸನ್ನೇಯಮ್ ಇವ್ವಿಗ್ರಹಂ ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವ ಹಾರ್ದಾರ್ಚಾರವತಾರ ರೂಪೇಣ ಪಂಚಪ್ರಕಾರ ಮಾಯಿರಕ್ಕುಂ ಪಡಿಯುಂ, ಇವಹುರಿಲುಳ್ಳ ವಿಶೇಷಬ್ಬಳುಂ ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ತಾಲೇ ಯರಿಯ ಪ್ರಡುಮ್.

"ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಯಕ್ತಃ"

14] "ವಿಷ್ಣೋರೇತಾ ವಿಭೂತಯಃ" 15] "ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾನಂ" 16] "ನಾಂತೋಸ್ತಿ ಮಮದಿ ವ್ಯಾಸಾಂ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಪರಂತಪ" ಇತ್ಯಾದಿಹುಡ್ಡೆಯ ಸಂಗ್ರಹಮಾನ 17] "ಯದಣ್ಣ ಮಣ್ಣಾಂ ತರ ಗೋಚರಂಚಯತ್" ಎನ್ನಿ ರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿನ್ ಪಡಿಯೇ ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೂಹ ನನುಸಂಭೇಯಮ್.

11) ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ 11) ಭೂಷಣಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವರೂಪಂ 15) ತಮಸಃ ಪರನೋಧಾತಾ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವ ಜಗದಾತ್ರಯಭೂತನಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನುಸಂಭೇಯ. ಇವ್ವಿಗ್ರಹಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಪರ (ಶ್ರೀಮೈಕುಂಠದಲ್ಲರುವುದು) ವ್ಯೂಹ, (ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರಾದ್ಯ ರೂಪಗಳು) ವಿಭವ, (ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ದೈವತಾರಗಳು) ಹಾರ್ದ, (ನಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪ) ಅರ್ಚಾ, (ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಗ್ರಹರೂಪ) ರೂಪನಾಗಿ ಐದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷಗಳು ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರಾದಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದಲೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಸೂಕ್ತಿಗಳೆಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನು: - ಅನಂತರ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲ ರುಚಿ ವಿಶೇಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಲು, ಆ ಭಗಂತನನ್ನು ವಿಭೂತಿಯಾದಗೂಡಿದವನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ 1) "ವಿಷ್ಣೋರೇತಾ ವಿಭೂತಯಃ" 2) ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾನಃ 3) ನಾಂತೋಸ್ತಿ ಮಮದಿ ವ್ಯಾಸಾಂ ವಿಭೂತೀನಾಂ ಪರಂತಪ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ 4) ಯದಂಢ ಮಂಡಾಂತರ ಗೋಚರಂಚಯತ್ | ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನಂತ ವಿಭೂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು.

11 ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸ್ವರೂಪಂ ರೂಪವರ್ಣಿತಃ ||
ಬಿಭರ್ತಿಮೂಯಾ ರೂಪೋಪ ತೇಯೇ ಪ್ರಾರಣಾಂತರಃ ||

ದ. ಪ್ರ. 1-32-76

ಅಸ್ತ್ರಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಅಪಾರಾಧಿ ಪ್ರಾಪವಸ್ತುಳ್ಳವನು. ಅವನು ಕರ್ಮನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ ವಸ್ತುವನು ಮೃದಗ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿಗೋಪ್ಯರ, ಅವರಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು, ಚಿಂತಿಲು. ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವತ್ಥವಾದ (ಮೂಯಾ) ರೂಪವನ್ನು (ಶರೀರವಸ್ತು) ದಯಾಶ್ವಸೆ

12 ಭೂಷಣಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವರೂಪಂ ಯಥಾದಮುಖಿಲಂ ಜಗತ್ ||
ಬಿಭರ್ತಿ ಜಗದಾರ್ಚಾ ಎಷ್ಟು ತತ್ವಮೂಯಾತು ಮರ್ಹಸಿ ||

ದ. ಪ್ರ. 1-22,66

ಜೇತವಾಜೇತನಾದ್ವಕವಾದ ಈ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನ ರೇವತಾ ರೂಪದ್ದು ಎಷ್ಟೋವರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತ್ರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನಿಂದ ವಿಶ್ವವು ಮಗ ಭರಿಸುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಅವನು ಜಗದೇವ.

ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಯಕ್ತನು

ಇನ್ನಿಭೂತಿಹಳಿಲ್ ಚೇತನಂಗಳಾಯುಂ ಅಚೇತನಂಗಳಾಯುಮುಳ್ಳ ಇರಂಡುವಹೈಯುನುಂ ಲೀಲಾ
ರ್ಥಂಗಳಾಯುಮ್, ಭೋಗಾರ್ಥಂಗಳಾಯುಮ್ ವಿಭಕ್ತಂಗಳಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಅನುಕೂಲ್ಯನಾತ್ರಂ
ಪೊದುವಾಯಿರುಕ್ಕು ರಸವೈಷಮ್ಯತ್ತಾಲೇ ಲೀಲಾಭೋಗ ವಿಭಾಗಂ ಯಥಾಲೋಕಂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದ್ದು
ಆಪ್ತದಿಯೇ 18) “ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯಯತಃ” 19) “ಕ್ರೀಡಾಹರೇರಿದಂಸರ್ವಂ” 20 “ಕ್ರೀಡತೋ ಬಾಲಕಸ್ಯೇವ”
21) “ಬಾಲ ಕ್ರೀಡನಕೈರಿವ” 22) “ಹರೇ ವಿಹರಸಿ ಕ್ರೀಡಾಕನ್ನು ಕೈರಿವ ಜನ್ಮಭಿಃ” (23) “ಲೋಕವತು
ಲೀಲಾ ಕೈವಲ್ಯಂ, ಎನ್‌ಹಿರಪದಿಯೇ ಲೀಲಾ ರೂಪ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ’ ಲಕ್ಷಣನೂಹವನು ಸನ್ನೇಯಮ್.”

ಲೀಲಾರೂಪ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಉಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ

ಇನ್ನಿಭೂತಿಹಳಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇತನಗಳೆಂದೂ ಅಚೇತನಗಳೆಂದೂ ಇರುವ ಎರಡು
ಭಾಗಗಳು, ಲೀಲಾರ್ಥಗಳಾಗಿಯೂ ಭೋಗಾರ್ಥಗಳಾಗಿಯೂ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅನುಕೂಲ್ಯವು ಎರಡಕ್ಕೂ
ಸಮಾನವಾಗಿರುವಾಗ, ರಸವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಲೀಲಾ, ಭೋಗವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು
ಆದಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ತರಣೇ ಚಂದನ ಕುಸುಮಾದಿಗಳು ಅವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಕೋಷದಿಂದ
ಭೋಗೋಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆ ಉದ್ಯಾನ-ತೋಟ, ಕಂಠಕ ಚೆಂಡು ಮೊದಲಾದವು ಲೀಲೋಪಕರಣಗಳಾಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ.
ಈಂತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೆಲವು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಭೋಗಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ಹಾಗೆಯೇ
1) ಜನ್ಮಾದ್ಯ ಸ್ಯಯತಃ, 2) ಕ್ರೀಡಾಹರೇರಿದಂಸರ್ವಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ, ಲೀಲಾರೂಪ
ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನು ಅನುಸಂಧೇಯನು. [ಈ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ರಮವು ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ
“ಆಪಿಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿರುವ ಚೋರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.]

13 ವಮಸು ಪರಮೋಧಾತಾ ಶಯಿ ಚಕ್ರಗದಾರ್ಥದ ||

ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಕು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಜನುರಾರ್ಥ ತೋರುತ್ತ ||

ರಾಮಾ 6-114-15

ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕೆ ವಾಲಿ ಇಂದ್ರವರ್ಣ ಧಾತಾ-ಧರ್ಮವವನು ಪೋಷಕನು ಶಯಿ ಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವನ್ನು
ದಿಡ್ಡಗೆ ಲ್ಲಿಕ್ಕುವನು. ಸ್ವಲ್ಪಮು ಅಜಯ್ಯನು ಕಾಡ್ತದ.

14 ವಿಷ್ಣುರ್ಮಗದ್ವದನು ಕಾಲ ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಿದು ||

ಸ್ಥಿತೇರ್ವಿವತ್ಸಭೂತವ್ವ ವಿಷ್ಣು ಲೀಲಾ ಭೂತನು

ವ ಪು 4-22-32,

ವಿಷ್ಣುವು - ವಿಭವಾದಿ ಅವತಾರಗಳು, ಮನು, ಕಾಲ್, ಸರ್ಮ ಪುಣ್ಯಗಳು, ಮೊದಲಾದವು, ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ
ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿಗಳು, ಅವನು ಬದ್ಧರ ಇಂದರ್ಥ,

15 ಸಕಲಾವರಣಾಂತರ ನಿರಾಲಂಬನ ಭಾವನ||

ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪನ ಮುಕ್ತೇ ಪುರಮೂಕ್ತವು ||

ವ ಪು 5-1-50

ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲದ ಸುಧಾರಿತವ ಅವರ ಗಣ್ಯವು ಮಹಾದೇವನು ಅವುಗಳಿಗೂ ಜೀವಂತವಾದನು ನಿರಾಲಂಬನ-ಅವರವನು,
ಅವರಿಂದ ಭಾವನ-ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಮಹಾವಿಭೂತಿ-ಶ್ರೀಪಾದ್ಯಭೂತಿ ಎಂಬುದೇಕೆಂದಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾಪನ- ಇರುವವನು,
ಅಂಥವು ಪುರಮೂಕ್ತವನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಇಂದಿಂದ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ, ಸತ್ಯ ವಿಭೂತಿಗಳ ಸಮುದಾಯನು ಎಂಬ
ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ,

16. ನಾಂತೋಽಸ್ತಿದಾಮದಿವ್ಯಾ ನಾಂ ವಿಜೂತೀನಾಂ ಪರಂಪರಾ ||

ಪ್ರಪಂಚೋಪಾಧಿ ಪೂರ್ವೋ ವಿಜೂತೀನಾಂ ಪರಂಪರಾ ||

ಪ್ರಪಂಚೋಪಾಧಿ ಪೂರ್ವೋ (ಆರಾಧನಾ) ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವ್ಯ ವಿಜೂತೀಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಇಷ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಜೂತೀಗಳಿಗೆ ಶಿವವನ್ನು
ಉದ್ಧರಣೆಗಾಗಿ ಪುನಃ ಹೇಳಿದನು

ಗೀತೆ (10-40)

17. ಯದಂ ಪರಮಾಂತರೇ ಗೋಚರಯತುತ್ ದ್ರೋಣಾಪ್ಯಪರಾಪಾರಮಾಂತರೇ ||

ಗೋಚರ ಪರಾಪಾರಂ ಪರಮಾಂತರಂ ಪರಮಾಂತರಂ ಪರಮಾಂತರಂ ಪರಮಾಂತರಂ ||

ಪ್ರಪಂಚೋ, ಅಂದರ್ಲೋಕಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗಳು, ಅಂದವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಅಂದರ್ಲೋಕಿ, ಗೋಚರಯತು, ಪ್ರಕೃತಿ
ಪರಂಪರಾ, ಪರಮಾಂತರ, ಪರಾಪಾರಯ ವಿಜೂತೀಗಳಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚ, ಪರಮಾಂತರಯದಗಳು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಜೂತೀ ಸ್ವಲ್ಪವೆಂದ
ನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಶೇಷವಿಜೂತೀಗಳು ಎಂದನು.

ಅಥ ಸ್ತೋ (17)

18. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ (1-1-2) - ಈ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ವಿಚಿತ್ರ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಸಾರ ಮೋಕ್ಷ ಹೃದ
ತ್ತಾದಿಗಳು ಪರಮಾಂತರಯವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮ

19. ಆಪ್ಯಶ್ವಾದಿನಿಶೇಷೇನ ಪರಿಣಾಮಾರ್ಥ ಸಂಯಮಮ್ ||

ಕ್ರೀಡಾಪರಾರಿದಂ ಸರ್ವಂ ಕ್ಷರಮಿತ್ಯುಪದಾಯತಾಮ್ ||

ಬಾರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಂ (206-58)

ಆಪ್ಯಶ್ವಾದಿನಿಶೇಷೇನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ತತ್ವಗಳೂ, ಕ್ರೀಡೆ-ಆಟ, ಆತನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ
ಪರಿಣಾಮಗಳು. ಇವು ಕ್ಷರ ಸ್ವಭಾವಗಳು.

20. ದೃಕ್ಶಂ ವಿಜ್ಞ ಸ್ವಭಾವೈಶ್ವಂ ಪರಂಪರಾ ಕಾಲಮಾಂತರ ||

ಕ್ರೀಡಾಂತರೇ ಬಾಲಕಸ್ಯೇವ ಚೇದ್ವಾಪ್ಯ ಸಮಾನಮ್ ||

(ವಿ ಜ 1-2-18)

ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ದೃಕ್ಶ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವು ಹಾಗೆಯೇ ವಿಕಾರ ಹೊಂದದೆ ಅಪ್ರಕೃತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ
ಪರಂಪರಾ, ಕಾಲಸ್ವರೂಪವು ಆಟವಾಡುವ ಮಕ್ಕನಿಗಾಗಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪರಂಪರಾ, ಕಾಲವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಣಾಮಗಳು
ಅವನು ಮೃಪಾರ ಇದು ಕ್ರೀಡಾ ರೂಪವಾದದ್ದು.

21. ಅನಿಯೋ ಜ್ಯೋತಿಃ ಪ್ರಮೇಯವ್ಯ ಯಸ್ತುಶಾಮ ಶರೀರ ಧೃತ್ ||

ಮೋದತೇ ಭಗವಾಪ್ರ ಬಾಲು ಕ್ರೀಡಾಂತರೈವ ||

ಭಾರ ಸೂತ್ರ 40-78

ಭಗವಂತನು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವವನು. ಅಪ್ರಮೇಯವನು. ತಿಳಿಯಲಶಕ್ತನು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸು
ವವನು. ಬಾಲನು ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತೆ, ಭಗವಂತನು ಈ ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚದ
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿ ಶೀಲಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ

ಇಪ್ಪದಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯ ಮಾಯ್, ಆಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನನ್ದ ಮಾಯ್, ಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ ಮಾಯ್, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನನ್ದ ಮುಖ್ಯಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾಯ್ ದಿವ್ಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಗ್ರಹೋಪೇತ ಮಾಯ್, ಶರೀರ ಭೂತ ವಿಭೂತಿದ್ವಯ ಯುಕ್ತ ಮಾಯ್, ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲಮಾಯ್ ಕೊಂಡು ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನಬ್ರಹ್ಮತ್ವೈ ಪ್ರಾಪ್ತಿಕ್ಕಂ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾ ವಿನುಡೈಯಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯಸಾಧಾರಣ ರೂಪಮುನ್ಮ, ಉಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಯಾನ ತನಕ್ಕಪ್ಪೊದು ಅಸಾಧಾರಣಮಾನ ರೂಪ ಮುಮುರಿಯನೇನುನ್ಮ

ಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿಕೃಾಣಾಂ ಲಕ್ಷಣಮ್

ಇವರ ಲೀಲ ಬದ್ಧರಾಂ ? ಅನಾದಿಕರ ಪ್ರವಾಹತ್ತಾಲೇಯನು ವೃತ್ತ ಸಂಸಾರರಾಯ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಸ್ತಂಬ ಪರೈನ್ದ ವಿಭಾಗಭಾಗಗಳಾನಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರ್. ಮುಕ್ತರಾವಾರ್. ಶಾಸ್ತ್ರಜೋಡಿತಳಾನ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷಣಿ ಲಾಲಾಣಾನ ಂಗವಸ್ತ್ರಸಾದತ್ತಾಲೇ ಅಸ್ತನ್ದ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರರಾಯ್ ಸಜ್ಜೋಚರಹಿತ ಂಗವದನುಭವತ್ತಾಲೇ ನಿರತಿಶಯಾನಂದರಾಯಿರುಕ್ಕುಮುನ್ಮಹಳ್.

ಮೇಲೆ ವೇಳಿದ ಪ್ರವನ, “ಇಪ್ಪದಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯಮಾಯ್” ಎಂದಾರಂಭ. ಕ್ರೋಡಿಕುಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯನಾಗಿ ಆಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ಹೇಯ ಗಣ ಪ್ರತಿಭಟನಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಅನಂತ ಮಂಗಳ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ತನಗೆ ಶರೀರ ಭೂತವಾದ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿ, ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರಸಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ಪಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಾಪ್ಯನು. ಇಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯಮಾಯ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವುದರಿಂದ, “ಆಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಮಾಯ್”, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಾದಿಗಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಸಮಾನವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ, ಗಣ, ವಿಗ್ರಹ ಪರಿಗ್ರಹ, ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಮುಕ್ತ ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ :-

ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾವಿನ (ಜೀವಾತ್ಮನ) ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯ ಸಾಧಾರಣ ರೂಪವನ್ನು, ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ತನಗೆ ಈ ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣ ರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರ ಫಲವೆನೇಂದರ, ಅಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತರಾದ ನಿತ್ಯನೂರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತರಾದ ನಮಗೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಂಕೃತ ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು, ಮೊದಲು ಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತರಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತತೆಯು ನಿಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತು, ಬದ್ಧರಾದ ನಾವೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೈಂಕೃತ ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು, ಉಪೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ್ ಹೇಲ್ ಬದ್ಧ ರಾವಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಬದ್ಧರು ಯಾರೆಂದರ ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಅನುವೃತ್ತ ಸಂಸಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಿ ಸ್ತಂಭಸ್ತಂಕತರಾಗಿ ನಿಭತ್ತರಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರು. ಅಚಾರ್ಯರು, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಕರ್ಮವಶ್ಯರು, ಅವರುಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರಕಲಾರದು, ಅವರು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಇಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ”ಗಳು ಅನವನ್ನೂ ಸೇರಿ ತಿಳಿಯಬೇಕುಹತ್ತಾರೆ.

ನಿತ್ಯರಾವಾರ್ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದಾದರೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚಮಿಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ
(1) “ಸಮಯಸ ಇವಯೇ ನಿತ್ಯನಿರ್ದೋಷಗಂಧಾಃ” ಎನಹಿರಪಡಿಯೇ ಅಸ್ತಿತ್ವಸಂಸಾರರಾಯ್
ಕೊಂಡು ನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೂ ಅನನ್ಯಗರುಡವಿಷ್ಣುನಾದಿಗಳ.

ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆ - ಇವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ರೂಪಂ ಅಣುತ್ವ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾ
ಮಲತ್ವಾದಿಗಳುಮ್, ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯ, ಪಾರತನ್ಯಾದಿಗಳುಮ್. ಮುಮುಕ್ಷುಮಾನ ತನಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ
ಮಾಹವರಿಯ ವೇಣು ಮಾಹಾರ್ಥ ಉಪೋದ್ಯೋಗತ್ತಿಲೇ ಶೋಭಿಸುವಂ. ಉಮಮ್ ಕಣ್ಣು
ಕೊಳ್ಳುವಂ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇಸ್ರಾಪ್ರಾ ವಿನೂಡೆಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರಣವ ನಮಸ್ಕೃತೃಳಿಮ್, “ಮು”ಕಾರಣ್ಯಳಿಮ್, “ಪ್ರಪದ್ಯೇ”
ಎನಹಿರ ಉತ್ತಮ ನಿಲಮ್ “ತ್ಯಾ” ಎನಹಿರ ಪದತ್ತಿಲಮ್, “ಮಾತುಚಿ” ಎನಹಿರವಾಕ್ಯತ್ತಿ ಲಮ್
‘ಪ್ರಜ’ ವೆನಹಿರ ಮಧ್ಯಮನಿಲಮ್ ಅನುಸಂಧೇಯಮ್.

ಮುಕ್ತರಾವಾರ್ ೨ ತ್ಯಾದಿ - ಮುಕ್ತರು ಯಾದಂದರ ಶಾಸ್ತ್ರಜೋದಿತಗಳಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳನ್ನನುಷ್ಠಿಸಿ
ಭಗವಂತನ ವ್ಯಸಾದವನ್ನು (ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು) ವಡೆದು ಅತ್ಯಂತ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರಾದವರು ಭಗವಂತನು
“ಸಮೋದಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು”, “ಸುಹೃದಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ”, ಎಂಬ ರೀತಿ ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೂ
ಕವ ಫಲರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು, “ಯೇಭಜಂತುಮಾಭಿಕ್ಯಾ”, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಜೀತನಗತ
ವ್ಯಾಜ ಸಾಮೀಪ್ಯನಿಲವನ್ನು, “ಶಾಸ್ತ್ರ ಜೋದಿತಗಳಾನ ಉಪಾಯವಿಶೇಷಂಗಳಾಲ್”, ಎಂದು
ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದ್ದ ಹೇಳಿರುವ ಉಪಾಯ ವಿಶೇಷಗಳು, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ
ಮುಕ್ತರಾದವರು, ಸಂಕೋಚರಹಿತವಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವದಿಂದ ನಿರತಿಯಾದಂಭವಿರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಿತ್ಯರು ಯಾರಿಂದರೆ, ಈಶ್ವರನಹಾಗಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದಕಾರಣ, 1) “ಸಮಯಸ
ಇವಯೇ ನಿತ್ಯನಿರ್ದೋಷಗಂಧಾಃ”, ಎಂಬಂತೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಂಸಾರಾಗಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಬರು : ಆನಂದ, ಗರುಡ, ವಿಷ್ಣುನಾದಿಗಳು. ಇದರಿಂದ ಬದರಿಗೆ ಅನ ವೃತ್ತ ಸಂಸಾರತ್ವವು ಅಸಾಧಾರಣ
ಲಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಂತ ನಿವೃತ್ತ ಸಂಸಾರತ್ವವು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಸಂಸಾರತ್ವವು, ನಿತ್ಯರಿಗೆ
ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣ “ತದ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಂ ಸದಂ ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ”, ಎಂಬ ಧರ್ಮಗ್ರಾಹಕ
ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಿತ್ಯ ಜೀವರು ಉಂಟೆಂಬುದು ವಿಶೇಷವೆಂದೆ ಇದಕ್ಕೆ “ಸಮಯಸ ಇವಯೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಪರಾಶರ
ಭಟ್ಟರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಪ್ರಮಾಣ.

ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆ :

ಇವರ್ ಹೇಳಿಲ್ಲಾರುಕ್ಕಂ - ಇತ್ಯಾದಿ :- ಈ ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾದ ರೂಪವು
(ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವು) ಅಣುತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ ಅಮಲತ್ವಾದಿಗಳು. ಅದಿಪದದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು
ಗ್ರಾಹ್ಯವಂ. ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯ, ಪಾರತನ್ಯಾದಿಗಳು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳು ಅದಿಪದದಿಂದ
ಕೈಂಕರ್ಯವು ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆನೆಯುಳ್ಳ ತನಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಆಶಾರವನ್ನು ಅಂದರೆ
ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಶಬರ ಜಾತಿಸಂಬಂಧವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಹಾಗಿ ತನಗೆ “ಅನಾದಿಮಾಯಯಾಸುತಃ”, ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ, ಅನಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ತನ್ನೂಲಕ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ
ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಉಪೋದ್ಯೋಗಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಆಗಮಿಕವಾಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಾಯಾ
ನುಷ್ಠಾನ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಃ ಫಲ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಾನ್ :-

ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಃ ಮು ಮಿದಿ ಪರಿಕರಣ್ಯಕಮ್ ಫಲ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಾನ್ ಪಡಿಯುಮ್, ಮೇಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಃ ಫಲ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಾನ್ ಪಡಿಯುಮ್

ರಹಸ್ಯತ್ರಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಃ ಫಲ ಸ್ವರೂಪಾನು ಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಲ ಪ್ರದರ್ಶನಮ್ :-

ಇವತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯಮ್ ತಿರುಮನ್ಪತ್ತಿಲ್ ನಮಸ್ಸಿಲುಮ್, ಅಯನ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್, ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿತ್ತಿಲುಮ್, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಿತ್ತಿಲು ಮನುಸಂಧೇಯಮ್. ಫಲ ಸ್ವರೂಪಮ್, ಚತುರ್ಥ್ಯಗ್ನ ಪದಜಿಲಿಲಿಂ, ದ್ವಯತ್ತಿಲ್ ನಮಸ್ಸಿಲುಮ್, ಸರಸ್ವತೀಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಯೋಗ್ಯಮಿ ಎನ್ನಿರ ನಿಡತ್ತಿಲುಮನುಸಂಧೇಯಮ್

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿರೋಧಿ ಸ್ವರೂಪ ಕವನಂ :-

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿರೋಧಿ ಯಾನದು ಅವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮಾಸನಾದಿರೂಪಮಾನ ಮೋಕ್ಷಪ್ರತಿಬಂಧಕವರಮ್, ಇದಿಲ್ ಪ್ರಧಾನಂ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂತನ್ಮಮಾನ ವಾಚ್ಯಾತಿಲಾಘನ ಮದಿಯಾದ ಪ್ರಪಿರನ್ನ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಮ್.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತೃ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣೆ.

ಇಪ್ರಾಪ್ತೃ ಪಿನ್ದುಯ ಸ್ವರೂಪಂ - ಈ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಜೀವನಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಪ್ರಣವನಮಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ 'ನಾರ' ಬೃಗಳಲ್ಲಿಯೂ, 'ಪ್ರಪದ್ಯೇ' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ, ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿಯೂ, 'ವಜ' ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿಯೂ 'ತ್ಯಾ', ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಮಾಂಚಿ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ (ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ) ಅನುಸಂಧಿಸಬೇಕು ಆದಾಗ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಮಕಾರವು ಜ್ಞಾನತ್ವಾನಂದತ್ವಾಣುತ್ವಗಳೂ ಶೇಷತ್ವವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ನಮಸ್ಸಿನ ಮಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರಕಂತ್ರವೂ, ತನಗೆ ಸಮಾಧಾರಣವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ ರೂಪ ನಿರೋಧಿ ಆಯದ ಕ ದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ನಾರ ಬೃದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯತ್ವ, ಬಹುತ್ವಾದಿಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ 'ನಾರ' ಬೃಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣಾಕಾರವೂ, ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಜ, ತ್ಯಾ, ಮಾಂಚಿ: ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವನ್ನು ಶಬ್ದವಾಗಿಯೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಉಪಾಯಃ ಫಲ ಸ್ವರೂಪಃ ಪ್ರಾಪ್ತೃಪಾಯಮುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ, ಇದರ ಮಕರ (ಅಂಗ)ಗಳನ್ನೂ, ಫಲ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಪ್ತೃ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಹಸ್ಯತ್ತಿಲ್ ಅನುಸಂಧಾನ ಸ್ಥಲಮ್ - ಇವತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯಂ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಯವು, ತಿರು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಅಯನ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರದ ಪೂರ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು. ಫಲ ಸ್ವರೂಪವು ಚತುರ್ಥ್ಯಗ್ನ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಯಮಂತ್ರದ 'ನಮಃ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯೋಗ್ಯಮಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸಂಧೇಯವು. ಪ್ರಣವ, ನಮಸ್ಸು, ಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಶರಣಂವಜ, ಎಂಬ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಶಿಕ್ಷಿತ. ಹಾಗೆಯೇ ಚತುರ್ಥ್ಯಗ್ನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ-ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದ್ವಯಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಣಿ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ 'ಅಯ' ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯು, ತಾದರ್ಥ್ಯವನ್ನು

ತೇ ಸಿದ್ಧಾ ಸಂತಿದೇವಾ ದಸು ಗುಣವೈರ್ದೇವ ಪ್ರತ್ಯಸ್ವರೂಪೈಃ |

ಭೋಗ್ಯವಾ ನಿರ್ವಿಶಾ ಪದಮಸ ಇದಯಾಶ್ಚ ನಿರೋಪಗಧಾಂ

ಮೇ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀರಂಗ ಭರ್ತೃಪ್ರವಚ ಪದಪರಮಾರಪ್ರತಿ ಸದಾಶಿವ ||

ಪ್ರೇಮಪ್ರದಾಣಿ ಭವಾ ದಿಲ ದ್ವಯಮು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕೃತ್ ಭೋಗಾ ||

- (1) ಮೇಲೆ ಮತೆಯೇ | ಮತೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕೃತ್ ಸಂತಿದೇವಾ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಪುನಃಪದದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ ದೇವರಾದ ಭೋಗ್ಯರೂಪ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಗುಣ, ಶರಣ, ಮೇವ, ನಡೆ, ಭೋಗ್ಯವು ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಸರು, ನಿತ್ಯ, ನಿರೋಪಗಧ ಗಂಧರು. ದೇವ ಗಂಧವು ಎಂದಿಗೂ

ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಜನಿತಾವಸ್ಥಾಃ-

ಇದು ಪೇತ್ರಚ್ಯುರ್ವು (1) ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚಕ ಕರಮಾನ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸರ್ಗವಿಶೇಷತ್ವೈಯುಂಡಾಕೈಯುಮ್, (2) ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಾದಿಹೋಡೇ ತುವಕ್ಯೈ, (1) "ತಿಣ್ಣು ನುಗ್ರಹ ಕೃಷ್ಣಿ ಪಲಿತಯ್ ವಿಸ್ತೃ ವನ್‌ಕಯಿ, ಟ್ರಾಲ ಪುಣ್ಣಿ ಮರಿಯ ವರಿನ್ನೆನ್ನೈ ಪೋರ ಪೈತ್ತಾಯ್ ಪುರಪ್ಪೇ" ಎನ್ನುಂ (ii) ಅನ್ನಾಳ್ ನೀತನ ಪಾಕ್ಕೈಯಿನ್ ಮಗಯಿಲ್ ವೇನ್" ಎನ್ನುಂ ಶೂಲ್ಮುಹಿರ ಪಡಿಯೇ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಪರತನ್ಮುಸಾಕ್ಕೈಯುಮ್; (3) ಅವನಸ್ಥೈಯಿಲುಮ್ ಶಾಸ್ತ್ರವಶ್ಯಕೈಕೂಡಾದ ತಿಕ್ಕುಗಾದಿ ದೈಹಿಕಲೀ ನಿರುತ್ತಿಯುಮ್; [4] ಶಾಸ್ತ್ರಯೋಗ್ಯತಾನ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಜನ್ಮದ್ವೀಲ್ ಬಾಹ್ಯಕುದ್ವಷ್ಟಿ ಮತಜ್ಞಳಾಲೇ ಕಲಕ್ಕೈಯುಮ್ [5] ಅನಟೈಲ್ ಇಂದಿಯಾದವರ್ಹಕ್ಕೈಯು ಮುಳಪಡ (ii) " ಗವತ್ಸುರೂಪ ತೀರೋಧಾನಕರೀಂ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನ ಜನನೀಂ

ಅಂಥರೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ. ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ತಿಳಿಸುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಯ ಮುಕ್ತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ, ಮಂಡದಲ್ಲಿ 'ನಮಃ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬನು ನಮನು ಎಂದು ಪದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ ಸಾರಕ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂಬುದು ಫಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂದೂ, ನಮಃ, ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯೆಂದೂ, ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಯೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ದೃಢಯ.

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿ :

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾದುದು ಇತ್ಯಾದಿ- ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾವುದೆಂದರೆ, ಅವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮ ವಾಸನಾದಿರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವರ್ಗ ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂದರೆ "ಅನಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿ ಯಾ, ಅಸ್ತೇಸ್ಯಮಿತಿ ಯಾಮತಿಃ, ಎಂಬಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂಬುದೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದ "ಆತ್ಮ"ವನ್ನು, ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ, ಅದಾಗಿ ದೇಹಾವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮ ಕರ್ಮ - ಪೂಜಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ವಾಸನಾ- ಅವಿದ್ಯೆಯು ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆದಿ ಒಬ್ಬರಿಂದ ರಚಿಸಿ, ತನ್ನೊಲಕ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಿವೃತ್ತಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು. ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸಂತೃಪ್ತವಾದ ಭಗವಂತಾತ್ಮಾತಿ ಲಂಘನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಭಗವದಾತ್ಮಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತಿಗಳು. ಆತಿಲಂಘನ-ಶ್ರುತಿಷ್ಠಾತಿ ಜೋದಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದೂ ಮಾಡಕೂಡದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು; ಅದಾಗಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಕರಣ, ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಕರಣ ಇದಕ್ಕಿ ಕಾರಣ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯವಾಸ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳ ಭೇದಾಂತರನಾಶಯದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತವಾಗಿ-ಒಂದಾದರೆ ಮೇಲೊಂದು ಪರಪರಯಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ಕ್ಷೇತಜ್ಞರಿಗ-ಬದ್ಧ ಬೇವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸತ್ಪರಜ್ಞಾನೋರೂಪಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೊಡನೆ, ಸಂಸರ್ಗ - ಕೂಡಿಯಿರುವಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರೂಗಲ್ಲದ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಸರ್ಗವು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ಅರ್ಚಿತನಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಾವದ ದತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅನಂತರ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಮೂಲವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ದಶಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯ ಗಳೊಡನೆ ಸ್ಪೃಹವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ (ತುವಕ್ಯೈ, 1) ತಿಣ್ಣು ನುಗ್ರಹ ಕೃಷ್ಣಿ ಎಂಬಂತೆಯೂ 2) ಅನ್ನಾಳ್ ನೀ ತಂದ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಪರತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚಕರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ-ಇವನನ್ನು-ಬಿಟ್ಟರಲಾರದು, ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲದವರು ಸಮಾನವಯಸ್ಕರು ಇವರು ಒಳಿತೆಯಿಂದ ದ್ರವಿ ಭೂತ ಹೃದಯರು ದಿವ್ಯ ದಂಚಿಗೇ ಹಾದ ಸದ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೇಶವ ಮಾಡುವವರು ಅದೇ ಇವರಿಗೆ ಭೋಗ.

1) ಕಣ್ಣು, ಒರಾನ್ನೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಕರ್ಮಮಾಣಿಕೃತ್ಯ, ಅಮುದೈ.

ನಾಶಯಂ ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳವನು ವಸುದೇಯೋ ರುಡಂಬಿಟ್ಟು

ತಿಗ್ಗು ಮುಗ್ಧಂ ದಕ್ಷಿಣಿ ಪಲಶುಮಾವಿಸ್ತವನಾಯಿ ಬಾಲ್

ಚೇಕ್ಷು ಮರೈಯವರಿಂದು ಎನ್ನೈ ಪುಣ್ಯರವೈತ್ತಾ ದೇವರವೇ ||

ಸ್ವನಿಷಯಾಯಾಶ್ಚ ಭೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧೇರ್ಜನನೀಂ, ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಇನ್ನೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಮುಂದಲಾನ
ನೋಹನ ಪಿಂಞ ತನ್ನಾಲೇ ತತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಾನ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನ ನಿಷಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಮ್;

6. ಇನ್ನೆಯದಿಯಾಹ (iv). "ಅವಿತಿಶ್ಯಕ್ತವರ ಕುನ್ಯುಕ್ತಂ ಶಿಶ್ನೈನಮ್ ಸಾವಿಯೇ
ನೈಪ್ಪಲನಿಕಾಪ್ಪಿ ಪುಂಪ್ಪಾಯೋ |" ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಸುಖಲವಾರ್ಥ ಮಾನ ವಕ್ತೃಕರಣಾದಿ
ರೂಪಮಾನವಾಜ್ಞಾತಿ ಲಂಘನತ್ವೈಪ್ಪಣ್ಯವಿತ್ತುಮ್:-

ನೇಲೂ ಕೃಪಾರ್ಥವಾದ ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬದ್ಧಜೀವಿಗೆ ಅಚಿತ್ತಿಗೆ ಸಮನಾದ ದಶಯು ಕಳೆದರೂ
ಈ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪಾರವ್ಯತೆಯಿಂದ ವಿಷಯ ಪ್ರಾವಣ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಭಗವ
ತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗ ತಡೆಯಡ್ಡುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವು, ಶಾಸ್ತ್ರವಕ್ಯತೆ ಕೂಡದ
ತೀರ್ಯಕ್ ಜಂತುಗಳ [ಪ್ರಾಣಿಗಳ] ದಶೆಯ್ದರಿಸಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಕ್ಕತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಬಂಧಕ
ವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಕ್ಯತೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವನುಷ್ಯಾದಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ (ಅದಿ ಶಬ್ದವು ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು
ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ) ಹುಟ್ಟಿಯು, ವೇದಬಾಹ್ಯವಾದ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಪಾಠುಪತಾದಿ ಮತ
ಗಳಿಂದಲೂ, ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಕುದೃಷ್ಟಿ ಅಂದರ ಅದ್ವೈತ ಮತದಿಂದಲೂ ಇವನ ಬುದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಕಲಗಿಸಿ ಬಂಧಕವಾಗುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಬಾಹ್ಯಕುದೃಷ್ಟಿ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವರನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಇರುವವರನ್ನೂ ||i|| ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ
ತಿರೋಧಾನಕರೀಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರತಿಯಲ್ಲಿ. ತ್ರಿಗಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹದಹಂಕಾರ ಶರೀ
ರಾಂತ ಪರಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ವೋಹನಪಿಂಚಿಕೆ (ಬಂಧಚಾಲಕರು ಇತರರನ್ನು ನೋಹಿಸಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ
ನಟುಗಲಿ) ಯಿಂದ, ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಯೂ, ಶಬ್ದಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತವಿಷಯ
ಸ ಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆ [ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಸ ಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಇರಲಾಗದದೇ] ಯನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿಯೂ ಬಂಧಕವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಾನುಭವವು vi] ಅವಿತಿಶ್ಯಕ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪಸುಖ
ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಅತ್ಯತ್ಯಕರಣ, ಕೃತ್ಯಾ ಕರಣರೂಪವಾದ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿಲಂಘನ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸತಸೂರಿಗಳಿ ನಿಲಮಣಿಯಂತೆ ಅಪುಭವ್ಯನೂ, ಅಪುತಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣ ಪರಭೂತವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿಯೂ,
ಅಪುಭವಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇನೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನನ್ನನ್ನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಶರೀರದಟ್ಟು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನಾನು ಮಾಡಿದ
ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ದೃಗಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಯ ಸ್ವದವಾದ ಹುಣು ಗಳನ್ನು ಚಮಾದಿಂದ ಮರೆಸಿ,
ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ವೀಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೃಪರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವೆಯೋ

2) ಬಿ ಮುನೀರ ಬಾಲಮ್ ಪಶ್ಯತ್ಸ ವಿದ್ಯುಃಪದಮ್
ಅನ್ಯಾಕ್ ಒಂ ರಂದ ವ್ಯಾಕ್ಯ ಯನ್ ಪೃಥಿಗ್ರಾಪ್ತೀರ್ ||
ದನ್ಯಾಕ್ ಸೋಮ್ ಬೋಮ ಪಶ್ಯದಳಿ ವೇರಪ್ರಾಪ್ತೀರ್
ದನ್ಯಾಕ್ ಯೋಮ್, ಇನಿಮಮ ಕೂಳಂದನೇ || ಅರಬಮ್ (3-2-1)
ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀಲ ಮೇಘಶಾಖೆಗಳೇ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದ್ದು ಒಂದು ಕೊಟ್ಟ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗ್ಗೆ ಒಳಮುಕೊಂಡು
ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನ ಈ ಸಂ ಎಂ ವಾದಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸವಾಸವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿ
ನನ್ನ ಪಾದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾವಿ ಯಾವತ್ತಿಗದಯವೋ ?

(iii) ಮಂದಿ ಯೋನಾದಿಕರ್ಮ ಪ್ರಪಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಾಂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪತಿರೋಧಾನಕರೀಂ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ ಜರಣಂ, ಸ್ವನಿಷಯಾಯಾಶ
ಭೋಗ್ಯಬುದ್ಧೇರ್ಜನನೀಂ ರೇಹೇಂದ್ರಿಯತ್ವೇನ, ಭೋಗ್ಯತ್ವೇನ, ಸೂರೂಪಾಪಾವೃತಾಂ ದೈವಿಂ ಗುಣಮಯೀಂ ಮಾಯಾಂ
ದಾಸಭೂತೇ ಶರಣಾಗತೋಸ್ತಿ ತವಾಸ್ತಿದಾಶ ಇತಿವಕ್ತಾರಂ ಮೂ ತಾರಯಿ (ಶರಣಾಗತಂ) ನನ್ನ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ
ಲುಂಬಾದ ಸತ್ತರ ಜನ್ಮವೇ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತ ಸಂಸೃಧವು, ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ
ಜ್ಞಾತೃತವಿಷಯಾನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾಂಸಂ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ರೇಹೇಂದ್ರಿಯ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಭೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇದೆ ನಿನ್ನಿ ದಾಸನಾಗಿ ಶರಣಾಗತಾದವರನ್ನು ಇದರಿಂದ ಕಾಪಾಡು

(iv) ಅವಿತಿಶ್ಯಕ್ತ ಏವರಕುನ್ಯುಕ್ತಂ ಶಿಶ್ನೈನಮ್,
ಪಾವಿಶ್ಯೈ ಪುಲನೀಕಾಪ್ಪಿ ಪ್ಪಡುಪ್ಪಾಯೋ |

7) (ಇ) "ಪಾಪಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ನಾಶಯತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಃ ಪಾಪಮೇವ ಪುನರಾರಂಭತೇ ನರಃ||" ಎನ್ನ ಹಿಂದಿಯೇ ಮೇಲೆ-ಮ್ ಅರಾಧಾ ಪರಂ ರ್ಹಿತಳಿ ಮೂಟ್ಟಿಯುಮ್ 8-ಅದಿನ್ ಫಲಮಾಹ (ಈ) "ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮೃಜಸ್ರಮ್" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿ ಪಡಿಯೇ ಗರ್ದಜ್ಞ ಜರಾಮರಣ ನರಕಾದಿ ಚಕ್ರ ಪರಿವೃತ್ತಿಯಿಲೇ ಪರಿವೃತ್ತಿಮಿಪ್ಪಿತ್ತುಮ್; 9 ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಾದಿಗಳು ಸಾಧನವಾನ ರಾಜಸತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರ ಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು (ಉ) "ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ| ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತ ಗಣಾಂಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಯಜಸ್ವೀತಾಮಸಾ ಜನಾಃ||" ಎನ್ನ ಹಿಂದಿ ಪಡಿಯೇ ತನ್ನೋಡೊಕ್ಕ ವೃಹದ ಶಸ್ತ್ರಿಯಿಲೇ ಕಟ್ಟುಂಡು ಲುಹಿರ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರ್ ಕಾಲಿಲೇ ಮ್ಲಿಪ್ತಜ್ಞೆಯಮ್; 10) ಅನರಹಳ್ ಕೊಡುತ್ತ ಜುಗುಪ್ಸಾನವ ಕ್ಷುದ್ರ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಲಿಲೇ ಕ್ರಮಿಹಳ್ ಪೋಲೇ ಕೃತ ರ್ತರಾಹ ಮಯಕ್ರಿಯುಮ್;

(ಇ) ಪಾಪಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ನಾಶಯತಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಪಾಪವು (ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು) ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ, ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಅವಿವೇಕದ ಮೂಲವಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಈ 'ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮೃಜಸ್ರಮ್' ಎಂಬ ಮೊದಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ಜನ್ಮ, ಜರಾ, ಮರಣ ನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಚಕ್ರಪರಿವೃತ್ತಿ-ಚಕ್ರದ ಸುತ್ತವಿಕೆ. "ಕ್ಷಿಪ್ಯಾಮೃಜಸ್ರಮ್", "ಅಸುರೀಯೋನಿ ಮಾಪನ್ನಾ" ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ "ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವ" - (ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಡೀನೆ) ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಎವ" ಕಾರದಿಂದ' ಇಂಥವರು ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ನಿತ್ಯನಾರಕಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರೆಂಬ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕೆಲವರು ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ರಾಮಾನುಜ ಮತೀಯರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. 'ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಎವ" ಕಾರವನ್ನು ಅಥವಾ, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, "ಅಥವಾಮೇವಗತಿಂ ಯಾಂತಿ", ಬಹಳ ನೀಚವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಭಾಷ್ಯ ಇದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಾರವು ಬಹಳ ದುಸ್ತರವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಬಹಳ ಬಹಳ ಕಾಲದಂತರ ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸಂಸಾರ ನಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವುಂಟು, ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಮಾಕ್ರಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾನವಿಲ್ಲದ ನಾಸ್ತಿಕರ ಗತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾನವುಳ್ಳವರಿಗೂ - ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ, ದೇವತಾಂತರಗಳ ಭಜನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, 'ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಎಂದು: "ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಾದಿ ಹಳಕ್ಕು ಸಾಧನವಾನ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಕ್ಷುದ್ರ ಸುಖಾದಿಗಳಿಗೆ (ಆದಿಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.) ಸಾಧನವಾದ ರಾಜಸ ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ, 'ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ' 'ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಣಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಬದ್ಧರಾಗಿ, ದೀರ್ಘವಾದ ಸರಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಲ್ಲಟ್ಟಿ ಬದ್ಧಜೀವರಾದ, ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಪ್ರೇತ, ಭೂತಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಜುಗುಪ್ಸಿತವಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಷಕ್ರಮಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯು ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಗುರಿ ರಾಜಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪತನ ಭೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಜ್ಯೋತಿಷ್ವೋಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ

ತಾವಿವೈಯ್ಯಂಕೊಂಡ ತದಂತಾಮರೈದಳೈ

ಕೂವಿಕ್ಕೊಳುಂಕಾಲಂ ಇನ್ನಂಕುರುಹಾದೋ || (ತಿರುವಾಯ್ ಮಾಳ್ವಿ 6-9-9)

ಅತ್ಯಲ್ಪ ಧೈರ್ಯವಂತಕೆ, ಪೂಜೆಂದ್ರಿಯಗಳು ಸೇರುವಿಕೊಂಡು ಒಂಟುವ ಈ ಅಲ್ಪ ಸುಖಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಪಾಪಮಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತೀಯಾ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಧಾವಿಸಿ ಅಳಿದ ಏನ್ನವಾದ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ

ಇ ಪಾಪವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಾಮ ತಪ್ಪ (ಪಾಪ) ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ನಿರ್ವೇದವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೇ ಕಾರಣ-ಪಾಪಮೇವ, ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಎವ" ಕಾರವು ಇವನಿಗೆ ಅನುತಾಪಾದಿ ನಿರ್ವೇದಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ಕಾನಕಂಕಿ ಕತ ಕೂಗಾನ್ ಪಂಪಾನ್ಮು ಮಗದವೂ ಕೆಪಾಮು ಜ ಸ ಮುತುಬಾನ್ ಅಸುರೀಪಿ, ಪಯೋನಿಮ ||

11) ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿ ರಾಸವರ್ಹಳ್ಳಿಯಮ್ ಪ್ಲುದ್ರದೇವತಾ ಯೋಗಬ್ಬಿಲೀಯಾದಲ್, ನಾಮಾದ್ಯ ಚೇತನೋಪಾಸನಾಳೀಯಾದಲ್ ಮೂಳಪ್ಪಣ್ಣಿ, ಶಿಲ್ಪಾಸನಾಳಾನ ಫಲಜಾಳೀ ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿ ತಲೈ ಶಾಯ್ ಪ್ಲುತ್ತಮ್; 2. ಆತ್ಮಪ್ರವಣರಿಯಮ್ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸ್ಥಪ್ಪಂ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಯುಕ್ತ ಮೆನಹಿರ ಇನ್ನಿರಣ್ಣು ನಡಿಯಲಮ್ ಬ್ರಹ್ಮವೃಷ್ಟಿಯಾಲೀ ಯಾದಲ್ ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರತ್ತಾಲೀಯಾದಲ್

ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷಗ್ನಗಳೊಡನೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಭಿಪ್ರೇತರ, ತಾಮಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಲ್ಪ ಸುಖ ಪ್ರದಗಳು ತನ್ನೊಡೊಕ್ಕ ಬ್ರೂದು ಶಂಗಲಿಯಿಲೇ ಕೆಟ್ಟುಂಟುಗುಲಹಿರ ಪ್ಲೇತ್ರಜ್ಞರ - ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಭೂತ, ಪಿತೃಗಳೂ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬದರು ಅವರುಗಳು ಬದ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಭೂತಿಸಲು ಸರ್ವಧಾ ಅನರ್ಹರು ಎಂಬ ಅಂಶವು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ತವಾದ ಯೋಗದಲ್ಲೊಂದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟೇ ಎಂದರ ಉಂಟು. ಅವನ್ನು ಯೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿ ರಾಸವರ್ಹಳ್ಳಿಯುಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ಲುದ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರನ್ನು ಹೇಳಿದಾಯ್ತು. ಯೋಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಆ ಪ್ಲುದ್ರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಯೋಗ (ಉಪಾಸನೆ) ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ನಾಮಾದ್ಯಚೇತನೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಟುವುದೂ, ಅಲ್ಪಗಳಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಯೋಗವನ್ನು ಉಪಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ಫಲ. ಏತಕ್ಕಂದರೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನುನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೆ. ನಾಮಾದ್ಯಚೇತನೋಪಾಸನೆಯಮ್ 'ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯುಪಾಸಿತ' ಎಂಬ ನೇದ ಶಬ್ದ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು. ಇವರಿಗೆ ಫಲವು 'ತಸ್ಯ ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ಕಾಮಚಾರ್ಯ ಭವತಿ', ಎಂಬುದು ಆ ಶಬ್ದರಾಶಿಗಳು ದರಡುವ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಥೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ 'ನಾಮಾದಿ', ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ಭೂಮಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಗಾದಿ ಹದಿನೂರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದೂ, ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ, ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲಾರದು. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಫಲಪ್ರದಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಅನಂತರ 'ಆತ್ಮಪ್ರವಣರಿಯುಂ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆತ್ಮೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವು ಇದೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಆತ್ಮೋಪಾಸಕರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. 1) ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನನ್ನು (ಆತ್ಮಾ) ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು 2) ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನನ್ನು (ಆತ್ಮಾ), ಅಹಂ, ಅಹಂ, ಎಂದು ಉಪಾಸಿಸುವುದು 3) ಪ್ರಕೃತಿಯುಕ್ತ (ಬಿಟ್ಟು) ತನ್ನಾತ್ಮವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು 4) ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪ ತನ್ನ ರೂಪ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು 'ಅಹಂ ಅಹಂ', ಎಂದು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದು ಈ ನಾಲ್ಕೂ ವಿಧಗಳಾದ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಅಲ್ಪಸುಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಕೇವಲಾತ್ಮಾನುಭವವು ಬಾಕಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವದನುಭವರೂಪ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದದ್ದು. ಮೇಲೂ ಇದು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಹಂತಿರುವುದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯ ಇದೂ ಮೋಕ್ಷಾನಂದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವು.

ತಾ. - ಅಂತಾರ ಬಲ, ದರ್ಶ, ಶಾಮ, ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರಾದಿ ಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಲ್ಪಗಳೆಂದು ದ್ವೇಷಿಸುವವರೂ ಕ್ರೂರರೂ ನರಾದಮರೂ ಆ ಶುಭರೂ ಆದವರನ್ನು ಜನ್ಮಜರಾಮರಣಾ ದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂತುಕ್ತಿಯವುಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ಅಂದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದನುಭವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಯುಕ್ತನೇ, ಅಯಾದಿ

ಉಪಾಸಿಕ್ಕ ಮಂತ್ರ, ಅನ್ಯನಾಲುನಹೈಕ್ಕುಮ್ ಫಲವಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಾದಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತ ಪುರಾ
ವೃತ್ತಿಯೈ ಪ್ಪಣ್ಣಿಯುಂ 13. ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತ್ಮಚಿತ್ತನ ಪ್ರವೃತ್ತರಾನವರೈಯುಮ್, ಸ್ವಾತ್ಮಶರೀರಕ
ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿತ್ತನ ಪರರೈಯುಮ್, ಅನ್ತರಾಯಮಾನ ವಾತ್ಮಾನುಭವತ್ವಾಲೀಯಾದಲ್, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ
ಸಿದ್ಧಿಗಳಾಲೀಯಾದಲ್, ವಸ್ತಾದಿಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿಗಳಾಲೀಯಾದಲ್, ಅಭಿಷೇ
ಕತ್ತುಕ್ಕು ನಾಳಿಟ್ಟ ರಾಜಕುಮಾರನುಕ್ಕುಕ್ಕಿರೈಯಿಲೀಯೆಡುತ್ತಕ್ಕೈ ನಿಟ್ಟಿನ ಚೇಟಿನಾರ್ ಪಕ್ಕಲಿಲೀ
ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಮುಂಡಾನಾಪ್ಪೋಲೀ

ಇದಕ್ಕೆ ಘಟಾಗಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಪ್ರವೃತ್ತ ರಿಂದಾರಂಭಿಸಿ.
ಅಂದಿಗೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವೆ ಉಂಟೆಂದು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರವೃತ್ತರಾದವರನ್ನೂ ಸ್ವಾತ್ಮ ಶರೀರಕ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನ ಪರಮ್ನೂ, (ಅಂತರಾಯ - ವಿಷ್ಣು) ವಿಷ್ಣುವಾದ
ಆತ್ಮಾನುಭವ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ ವಸ್ತಾದಿಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಬೋಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿಳಂಬವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತನಗೆ ಆತ್ಮವಾಗಿ
ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತ್ಮ ಚಿಂನೆ

ಸ್ವಾತ್ಮವನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯು ಸ್ವಾತ್ಮ ಶರೀರಕ ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನೆ ಈ
ಉಪಾಸನೆ ಫಲವಾಗಿ ಜೀವಧು ಕೆಲವುಕಾಲ ಕೆವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆ

ವಸ್ತಾದಿಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ : ಎಂದರೆ ಮಧು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವವರ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ
ವಸುಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರನನ್ನು, ಮಧು (ಜನಿತುಪ್ಪ) ಅಸ್ವಾದಮಾಡುವಂತೆ, ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ
ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಉಪಾಸನೆಯೆಂಬೂ, ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬವುತ್ತದೆ,

ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ ನಿಷೇವಣಾದಿ : ಎಂದರೆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಮಹಾಭಾರತ, ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಾಪಕೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ "ಉಷ್ಣತಾಂ
ಮಯು ಚೇತ್ಯುಕ್ತಾ ವ್ಯಾದದೇ ಸತತೋಮುಖಮ್ || ಅಧಃಪ್ರವೀಶತಾ ಸ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋವಿಗತ ಜ್ವರ :
ಫನ್ನಲ್ಲಿ ನಾಸಮಾಡ, ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಬಾಯನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿತೆಗೆದನು. ಆ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಜಾಪಕನ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಹಿಸಾಂಕರ್ಷಿಕವನ್ನು ನೀಗಿದನು. ಅದಿಲ್ಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾಸವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ
ಪ್ರಯೋಜನಂತರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬ ಹೇತುಗಳಿಂದ ಮಧು ಸೇವನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯ
ನಿಷೇವಣೆ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾದ ಕೈವಲ್ಯಲೋಕವಾಸಾದಿ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ
ಅಂದರೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವವರಿಗೂ, ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವಿಳಂಬ
ವುಂಟೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಉಂಟೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕತ್ತುಕ್ಕು ನಾಳಿಟ್ಟ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ
ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು, ಅವನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಸಿರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು,
ನಂತರ ಯಾವರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ದಿನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಸಿರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕೆರೆತರಲು ರಾಜನು
ಆಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನು ಆಗ ಆರಾಜಕುಮಾರನು ಸಿರೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಶುಕ್ರಾಜಮಾಡಿದ ದಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯಿಂದ
ಅವರನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕಾರಾಗೃಹದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯು ವಿಳಂಬಿಸಿ,
ಯಾವರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾ ಭಿಷೇಕವು ಮುಂದೂಡಿತು

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಫಲಮಾನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಳಿಂಮತ್ ತದನುಬಂಧಿಗಳಾನ ಪರಿಗ್ರಹಜ್ಞಳಿಂಮತ್, ತನ್ನೂಲ ಭೋಗಜ್ಞಳಿಂಮತ್ ಕಾಲ್‌ತಾಪ್ತಜ್ಞ ಯಾದರ್ಲಾನ್ಯಪರರಾಕ್ತಿಯವತ್, ಇಷ್ಟದಿಷ್ಟಂ ವಂಖಜ್ಞಳಿಂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಕ್ಕು ವಿಲಕ್ಷಾನ್ಯಿರುಕ್ಕುಮತ್. ಮುಪ್ಪತ್ತಿರಣ್ಣದಿಯಾನ ತುರುವುತತ್ಪ್ರವಾರ್ ಮುನ್ನದಿಯಾಲೇ ವಿಘ್ನದೋಡುಮತ್ ಮುಪ್ಪದಾನುಡಿಯಾಲೇ ವಿಘ್ನದೋಡುಮತ್ ವಾತಿಯಿಲ್ಲದಾಪ್ತೋಲೇ ಬಿದೇನು ನೊರು ಪರತ್ತಿಲೇ ಯಸ್ತರಾಯ ಮುಣ್ಣಾನಾಂ ಮಿವನ್‌ಸಂಸಾರತ್ತಿ ಕಡಣ್ಣನಾಹಾನ್ ಕರ್ಮಯೋಗಾ ದಿಹಳಿಳ್ ಪ್ರವೃತ್ತನುಕ್ಕು "ನೇಹಾಭಿಕ್ತಮನಾಶೋಸ್ತೀ" ತ್ಯಾದಿಗಳಿರ್ ಪಡಿಯೇ ಯಿಟ್ಟುಪಡೈ ಕರ್‌ಪಡೈ ಯಾಯ್ ಎನ್ನೇನು ನೊರುನಾಳ್ ಪೆ ಸಿದ್ಧಿಯುಣ್ಣಾನೆವನ್‌ಗಿರವಿದುವುಂ, ಕಲ್ಪಾಂತರಮುನ್ನಂತರ ಯುಗಾನ್ತ ರಜನ್ಮಾಂತರಂಗಳಿಲ್ ಎದಿಲೇಯೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು. ಆನುಲೋಮ ಮಿಹವು ಮುಣ್ಣಾಂಯಿರುಕ್ಕು ವಷಿಷ್ಟಾದಿ ಗಳುಕ್ಕು ವಿಳಂಬಬಾಣಾ ನಿನ್ಯೋಮ್ ; ಪ್ರಾತಿಕ್ರೂಂ ಮಿಹವು ಮುಣ್ಣಾ ಯಿರುಕ್ಕು ವೃತ್ತ ಕ್ಷುಬಂಧು ಪ್ರಭೃತಿಗಳುಕ್ಕು ಕ್ಕಡುಹನೋಕ್ಷ ಮುಂಡಾಹಕ್ಯಾಣಾನಿನ್ಯೋಮ್. ಆದಲಾಲ್ ವಿಳಂಬ ರಹಿತ ನೋಕ್ಷ ಹೇತುಗಳಾನ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ್ಣುಳ್ ಆರ್‌ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಡಕ್ಕುಮೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು. ವಿಳಂಬ ಹೇತುವಾನ ನಿಗ್ರಹತ್ವಕ್ಕು ಕ್ಯಾರಣ್ಯಗಳಾನ ದುಷ್ಕರ್ಮ ವಿಶೇಷ್ಣುಳುಮ್ ಆರ್‌ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಕಡಕ್ಕುಮೆನ್ನು ತೆರಿಯಾದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಬಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಾದವರಿಗೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಫಲವಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅವನ್ನು ಆನುರಿಸಿ ಬರುವ ಪರಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನ್ಸನ್ನ ಸ್ಥೆಯು ವಿಳಂಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಆನನ್ಯ ಪರರನ್ನಾಗಮಾಡುವುದೂ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟುಗುತ್ತದೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಡಿ ಅಗಲವಾದ ಭಾವಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಉಪ್ಪುಮಿಸಿ, ಮೊವಲನೇ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಲೇ ಭಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದವರಿಗೂ ಮೊವತ್ತೊಂದನೇ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದವರಿಗೂ ವೃತ್ತಾಂತವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪರ್ವದಲ್ಲೆ ಅಂತರಾಯವು (ಒಳ್ಳವು) ಉಂಟಾದದ್ದೆ ಇವನು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿದವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ ಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದವನಿಗೆ, ನೇಹಾಭಿಕ್ತಮನಾ ಶೋಸ್ತೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರ, ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ನಾಶವಾಗದೆ, ಯಾವತ್ತಿಗಾದರೂ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಈ ಮಾತೂ ಕಲ್ಪಾಂತರ, ಮನ್ಸಂತರ, ಯುಗಾಂತರ, ಜನ್ಮಾಂತರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದು ಭಗವದಾನುಕೂಲ್ಯವು ದೇಜ್ಞಾದಿ ರೂ ವಷಿಷ್ಟಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬವುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಧಿಕಾರಿಕಪ್ರಯತ್ನಂಗಳಿ, ವಷಿಷ್ಟಾದಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಒಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸ ತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬವುಂಟು ಈ ವಿಳಂಬವೂ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಫಲ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕೂಲಿಯವು ಬೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತರವಿಗೂ ಕ್ಷುಬಂಧು ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸು ದ್ದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬರಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷವು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವಾಪ ಕರ್ಮವೂ ಯಾರಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದು

ಅಯ್ಯಾಂ ಜನ್ಮಗ್ನನ್ಮ, ಪಡೆಯಲು ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೇತುವಾದ (ಕಾರಣವಾದ) ಕ್ಕೂರವುಗ್ರಹಣೆ ನಾನೇ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದುತ್ತೇನೆಂದರ್

ಅಜ್ಞಂ, ಎಂಬ ಪದವಿದೆ. ಈ ಅಸುರ ಜನ್ಮ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಿದ ರೂಪ ಚಕ್ರಪರಿವೃತ್ತಿಗೆ (ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ) ಅಂಕ ದಿಲ್ಲದೆಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಈ ವಚನವನ್ನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅಂತರ ಹೇಳಿದ, ಆಸುರಿಂ ಯೋಗವನಪ್ಯಾ ಮೂಢಾ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ಮಾದವತ್ಪ್ರಾಪ್ಯವ ಕೌಂತೇಯ ತತೋದಂತಂಥ ಮಂಟಪ್ ||, ಅಸುರ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನ ಪುನ ಮೂರಾಗಿ (ಭವದ್ವಿ ಪರಿತಪ್ಪಾನಾಗಿ) ಅಧಮಗತಿ ರೂಪವಾದ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲಾದವಾರೊಬ್ಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ್ಥ ವ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅಪಂಬುಧಿಸಿ, ಇವರನ್ನು ಐತ್ಯ ಸಂಸಾರಿಗಳೆಂದೂ, ಐತ್ಯಗಾರಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾ ರಾಮಾನುಜ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು ಇವರಿಗೂ ಏಕಾದರಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ.

(೪೦) ಯಜಂತೇ ಸಾತ್ವಿಕಾ ದ ವಾನ್ ಯತ್ತರಕ್ರಾಂ ಸೂರ್ಯ |

ಪ್ರೇತಾನ್ ಭೂತಗಳಾಂಚ್ಯಾನ್ಯೇ ಯಜಂತೇ ತಾಮಸಾನ್ ||

(ಗೀತೆ 17-5)

ಸತ್ಯಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವವರು. ಸಾತ್ವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಿಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ದೇವತೆಗಳ ಯಾಗವು ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರೋಗಗಳಾವವು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆಯಾದ ಯತ್ತರಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಧಿ ಸುಖವನ್ನು ರಾಜಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕೊಡುತ್ತದೆ, ರಾಜವಿಪ್ರಾಯತೆಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ತಾಮಸ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪ್ರೇತ ಭೂತಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಾಮಸ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯವಚ್ಛೇದ ಶಕ್ತಿ — ಇತರ ವ್ಯಾವರ್ತನಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಈ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾವರ್ತನಮಾನ್ವಯದ (ಬೇರೆ ಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ) ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅದಾಗಿ ಪ್ರಣವದಲ್ಲೆಯ ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಮುಕಾರ್ಥವು ಭಗವತ್ಪ್ರೇಕ್ಷತವೆಂದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಭಗವದನ್ಯರೇಷತವೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತವಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಈ ವಿಧಿಯಿಂದ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಬೇರ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ್ಯವಾದದ್ದು, ಅರ್ಥವತ್ತ ಅನ್ಯರೇಷತಗಳು. ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂದರ್ಥ ಅದಾಗಿ ಅನ್ಯರೇಷತ ಜ್ಞಾನವೂ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಜ್ಞಾನವೂ ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆ, 'ಮು'ರಾರದಲ್ಲಿ ಮನ ಜ್ಞಾನೇ "ಎಂಬ ಧಾತು ನಿವೃತ್ತಿವಾದ ಅರ್ಥದಿಂದ, ಜೀವನಿಗೆ ಜಡತ್ವವು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ್ಯ ಜ್ಞಾನವು — ಜಡವಾದ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ - ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ-ಇದು ವಿರೋಧಿರೂಪ ಅವಿದ್ಯೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನರ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ರಣೀಕ್ಷಯೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ, ನರಿಷ್ಯತಿ, ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಿದರೆ ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಾವರ್ತನಮಾನ್ವಯದ ಪ್ರಯತ್ನ — ವಿಕಾರತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ವಿರೋಧಿ. ಪ್ರಯತ್ನವಾದ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವೂ ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆ ಆತ್ಮದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಲ್ಲವು, ನಾಶಸ್ವಭಾವವು ಎಂಬ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಪಾರಲೌಕಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಂಪಾದನೆಗೆ ವಿರೋಧಿ ವಾದದ್ದು. "ಭೃಷ್ಟಿ ಭೂತಸ್ಯ ದೇಹಸ್ಯ ಪುನರಾಗಮನಂಕುತಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಪ್ತ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಮುಣಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಘೃತಂಪಿ ||" ಎಂಬ ಚಾರ್ಯಾಕಮತಕ್ಕೆ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮ ಜ್ಞಾನವು ಸಾಧಕ ಇದರಿಂದ ಬಂಧವು ನಿಶ್ಚಯ ಅದರಿಂದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದ್ವಯಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ನಮಃಬದ್ಧವಾದ ಮುಕಾರವು ಮುಮು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ತನ್ನೂಲಕ ಬಂಧಕವು. ಇದು ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯಾಜ್ಞಾನ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ 'ಸರ್ವಸಾಪ' ಶಬ್ದವು ವಿರೋಧಿ ರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿರೋಧಿವರ್ಗಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ, ಸಂಸಾರ ನಿವರ್ತನೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದೇ ಫಲ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಅರ್ಥ ಸಂಚಾರವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮವು ವಿಭವ ಹಾರ್ದಾರ್ಥರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪಂಚಕವೂ, ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯ, ಕೇವಲ, ಮುಮುಕ್ಷು ಭೇದವೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತ ಪಂಚಕವೂ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವೆಂದು ಉಪಾಯಪಂಚಕವೂ, ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ವಿರೋಧಿಪಂಚಕವೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷ ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪಂಚಕವೂ, ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಮಸ್ತಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೂ ಪರಮಪ್ರಾಪ್ತವೂ ಒಂದಾಗಿರುವಾಗ, ಪ್ರಾಪ್ತಪಂಚಕವೆಂಬ ನಿರೂಪಣವು ಆಕರಾಮರ್ಶ ಮೂಲವಾದದ್ದು. ಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಜೀವನನ್ನು ಐದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುವುದೂ ದುರ್ವಚನವು. ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಯೋಗಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಂಗಗಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದುಪಾಯವಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಮಾಯದ ಜತೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸುವುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಾಂತರ ಭೇದವಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯಾಂತರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದೂ ಅನಿರೂಪಣ ಮೂಲಕೃತ್ಯ. ಸರ್ವತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಕೈವಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿವಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಅನುಕರಣ. ಪರತ್ವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ವಿರೋಧಿ ಪಂಚಕ ಕಲ್ಪನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಹಾಸ್ಯವಾದದ್ದು, ಎಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ.

ಶರೀರವಿಲ್ಲದ ಆತ್ಮನು ಯಾವ ಕಾಲವನ್ನೂ ಮಾಡಾರನಾದ್ದರಿಂದ ಸಕಲ ಪ್ರಕರಪಾರ್ಥಕ್ಯ ಸಾಧನವಾದದ್ದು ಶರೀರ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸರ್ವಾಂತ ರಾಮಿಯಾದ ಪರಮ ಪ್ರಕರವು ಪ್ರಧಾನವು ಅತ್ಯಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಸರ್ವವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಧಾನವು. ಅವನನ್ನು ವಶ ಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ, ಸರ್ವವೂ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದು ಮಾರ್ಗ.

ಪೊರುಳೊನ್ನಿನ ನಿನ್ನಪೂಮಗಳ್ ನಾತನವನಡಿ ಶೇರ್‌ನ್ನು |
 ಆರುಳೊನ್ನು ಮನ್ನನವನ್ ಕೊಳುಪಾಯ ಮನ್ನೆನ್ನಯನ್ ||
 ಮರುಳೊನ್ನಿಯ ನಿನ್ನವಲ್ ವಿಲಂಬಿ ನಿನ್ನೆಯೆನ್ನರಿವಾರ್ |
 ಇರುಳೊನ್ನಿಲಾವಹೈ ಎನ್ನನತ್ತೇರವಿಯನ್ನಿಸರೇ ||೧೦||

ಅನಂ'ರ ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಪೊರುಳೊನ್ನಿನನ್ನ ಎಂಬ - ಪಾರುರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ -

ಪೊರುಳೊನ್ನಿನನ್ನ ಪೂಮಹಳ್‌ನಾದನ್ - ಪ್ರಧಾನಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ಹೊವಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗ ಸಾಧನ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ಯನುಚಕವೆಂದು ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಪನ್ಯಾಯವೆಂಬ ವೇಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತತ್ವವು ಒಂದೇ. ಲಕ್ಷ್ಮಿವತ್ತ್ವವು ವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರುತಿಗ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಣ ತತ್ವವು ಒಂದೇ
 ತಾವಿನಾವೇಕೆಧೈವೋಕ್ತಾ ಭೇದ್ಯ ಭೇದಕ ಭಾವತಃ ||
 ಅಸ್ಯಥ ಗ್ಲೂತ ಶಕ್ತಿತ್ಯಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವೈತಂ ತದುಚ್ಯತೇ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ವಚನಗಳಿಂದ ತತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವೇಷಣ ಒಂದು ಎಂಬುದೇ, ಅದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರುತಿಗೆ ತುತ್ವದೈವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ

ಪೂಮಹಳ್‌ನಾದನ್ - ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನು ಪರಮ ಪಾಪ್ಯ ಎಂಬುದೂ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವನಡಿ ಶೇರ್‌ನ್ ಆವನ ಪಾದಾರ ವಿಂದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ. ಅವನ ಎಂದು ಏಕವಚನವು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮನ್ತಕಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅವನು ಉಪಾಯ ಭೂತನು ಉಪಾಯವು ದ್ವಿನಿಷ್ಠ ಅರುಳ್ ಹಿನ್ನನು ನೈನ್ - ಅವನ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕೈವೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನು (ಪ್ರಾಪ್ತ) ಅವನಕೊಳ್ ಉಪಾಯಮ್ ಆ ಜೀವನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪಾಯ, [ಪ್ರಾಪ್ತಸಾಯ] ಅವೈನ್ದ ಪಯನ್ - ಜೀವನ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಫಲ ವೋಕ್ತಾನಂ ಮರುಳೊನ್ನಿಯವಿನೈ - ಅಂದಿವೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಂಬ ವಲ್ ವಿಲಂಬು - ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನಿಗಳನ, [ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ] ಎನ್ನಿನ್ನೆಯೆಂದು - ಎಂಬ ಈ ಐದು - [ಅರ್ಥಪಂಚಕ] ಅರಿವಾರ್ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಗಳು.

ಆತ್ಮಾನಂ ರಧಿಸಂ ವಿದ್ವಿ ಶರೀರಂ ರಥಮೇವಚ | ಬುದ್ಧಿಂಶನಾರಧಿಂ ವಿದ್ವಿ ಮನ ಪ್ರಗ್ನಂ ಮೇವಚ | ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿಹಯಾ ಜ್ಞಾಹಂ ವಿಹಯಾಂ ಸ್ವೇಮ ಗುಣೇಶರಾನ್ - ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರವುರಥ ರಥದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಕುಳಿತಿರುವ ರಥಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಸಾರಥಿ ಮನಸ್ಸು ಕಡಿವಾಳ್ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಹಯ ಸುಖವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಓಡುವುದರಿಗಲು ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸೆಯ ಕಡಿವಾಳದಿಂದ, ಶರೀರವೆಂಬರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜೀವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಲು ಹೀಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲು ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೂರೆಯಿಟ್ಟರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯವು ಒಪ್ಪಟ್ಟು ಆತ್ಮಕ್ಷೇಮವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ

ಯಂಚೈತ್ ವಾಚಮನಸಿ ಹ್ಯಾಜ್ಞಃ ತದವೈತ್ ಜ್ಞಾನ ಅತ್ಮನಿ |

ಜ್ಞಾನಮಾತ್ಮನಿ ಮನಸಿನಿಯಂಚೈತ್ ತದವೈತ್ ಶಾಂತ ಅತ್ಮನಿ ||

ಜ್ಞಾನವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗದೆ ಅಡಗಲ್ಪಡ ಬೇಕೆಂದರ್ಥ

ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ ಪರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಹ ಮಸ್ಯೋಚಿತಃ
ಪ್ರಾಪ್ತಿದರ್ಶಯಂಧನ ಕ್ರಮಾದಿಹ ಮಮಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸ್ವತಸ್ಸೂರಿವತ್ |
ಹಂತೈನಾಮತಿ ವೃತ್ತವಾನಹ ಮಹಂಮತ್ಯಾ ವಿಮತ್ಯಾಶ್ರಯಃ
ಸೇಷು ಸ್ವಂಪ್ರತಿ ಶೇಷಿವಂತಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ತುಮೇ ಶಿಷ್ಯತೇ || 13 ||
ಇತಿ ಕವಿಶಾರ್ವಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ತ್ವಿಮದ್ವೇಂಜ್ಯ ಔಪಾಶ್ಯಸ್ಯ ನೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ
ಕೃತಿಷು ತ್ವಿಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಅರ್ದಪಂಚಕಾಧಿಕಾರಶ್ವತಂತ್ರಃ

ತೃತೀಯೇ ನಿಗಮಾನು ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಇರುಳ್-ಅಜ್ಞಾನ, ಸಂರಯ, ವಿಪರಯ (ವೃತ್ತಾಸವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಲಾವೆ-
ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ಎನ್ ಮನಮ್-ಅತಿಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ತೇರ-ನಿಶ್ಚಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ, ಇಯಂಬಿನರೇ-ಉಪದೇಶಿಸಿದರು

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಬಹ್ಮ ಅವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣ ಹೊಂದಿ ಅವನ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ
ಅನಲಂಬಿಸಿರುವನು ಜೀವಾತ್ಮಾ ಆ ಜೀವನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಉಪಾಯ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ
ಲೋಂದು. ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸುವುದು ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು ಅನಾದಿಯಾದ ಅಮಿತ್ಯಾ
ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಂಧನ ಈ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅರ್ಥ ಪಂಚಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ಅನಲಂಬಿಸುವುದೇ ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು
ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಪ್ಯಂ-ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ-ನಮ್ಮಿಂದ
ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ಬ್ರಹ್ಮ-ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಸಕಲದೋಷ ರಹಿತನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಲೆಖ್ಯವಿಲ್ಲದ
ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣ ಪೂರಿತನಾಗಿ ನಿರಂತರವು ಬೃಹತ್ ಸ್ವರೂಪನು. ಸಮಸ್ತ ಶೇಷಿ-ನಿರಪಾಧಿಕವಾಗಿ(ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ)
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. ಪರಮಂ-ಹೇಯ ಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮಂಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶೇಷಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವನಿಗಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದವನಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ
ತನ್ನೊಳ್ಳುತ್ಕೃಷ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಪಾಪಿಗೇ ಅಂದರೆ ಭಗವಂತ ತನ್ನನ್ನು ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಪಡೆಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಅನು
ಕೂಲನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಭಾವ.

ಪ್ರಾಪ್ತ-ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಅಹಂ-ನಾನು ಅಸ್ಯ-ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತ-ಅರ್ಹನು,
ಜ್ಞಾನಾನಂದತ್ವಾಮಲತ್ವ ನಿರಪಾಧಿಕ ದಾಸತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಉಚಿತನು. ಪ್ರಾಪ್ತಿ-
ಭಗವದನುಭವ ಪರಿವಾಹ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಇಹ-ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಮ-ನಿರಪಾಧಿಕ ದಾಸನಾದ
ನನಗೆ ದಾಯಂಧನಕ್ರಮಾತ್-ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೇನೆ - ತಂದೆಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತಂದೆಯ
ಅಪ್ಪಿಯು ಮಗನಿಗೇ ಸೇರುವುದು ದಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತ - ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನಿಗೆ
ಸೇರಿದ್ದುದ್ದು. ಸೂರಿವತ್-ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಸೇರಿದ್ದುದ್ದು
ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನ ಏಕತ್ವ ಎಂದರ್ಥ. ಹಂತ-ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯು ಒಗೆಗೆ ಇರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು
ಕಾಲ ಪಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದು ಪೇರೋಕ್ತಿ. ಏನಾಂ-ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ನಿತ್ಯ
ಸೂರಿಗಳಿಂದ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿ ಬರುವ, ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು. ಅಹಂಮತ್ಯಾ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ರೂಪ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ವಿಮತ್ಯಾಶ್ರಯಃ-ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಶೇಷಭೂತಗಳೆಂಬ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿ, ಅತಿವೃತ್ತವಾನ್-ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಸ್ವಾವಿ

ಎಂಬ ದುರಭಿಮಾನವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಸಂಪ್ರತಿ-ಆಚಾರ್ಯನಿಂದ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ, ಮೇ-ಆಸರಾಧಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಜಲಧಿ ಮಗ್ನನಾದ ನನಗೆ, ಶೇಷಿ ದಂಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ಥೇತುಸ್ತು-ಸ್ಯಾಮಿಗಳಾದ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವೊಂದೇ ಶಿಷ್ಯತೇ-ಉಳಿದಿದೆ. ಶೇಷಿ ದಂಪತಿ ಭರನ್ಯಾಸಸ್ತು ಎಂಬುದರಿಂದ ಶೇಷಿದಂಪತಿಗಳ್ಳಿರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಸಾದ್ಯರೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನು ಉಪಾಯನಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಉಪಾಯ ಭೂತರು.

“ದೀಪಸ್ತು ಮೇವಜಗತಾಂದಯಿತಾರಾಚಿಸ್ತೇ ದೀರ್ಘಂತಮಃ ಪ್ರತಿನಿವತ್ಸ್ಯಮಿದಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ”-ಎಂಬ ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕಾ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಭೇಯ ಅರ್ಥ-ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ದೀಪದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಕನು ಅವನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯು, ದೀಪದಕಾಂತಿ(ರುಚಿ)ಯ ಹಾಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಕಾಂತಿಯು ಬಿಟ್ಟರ ಲಾರದು. ಆಪ್ಯಥಗ್ಗೃಹವಾದುದು. ಈ ಎರಡು ತತ್ವಗಳೂ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವವರು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅನಾದಿಯಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಈ ನಿಮ್ಮಿಂಟರಿಂದಲೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಉಪಾಯಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ

अमृतस्यैव श्रेष्ठः : ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ದೋಷಿತ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯನು, ಸಂಸಾರ ಜೀವನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವನು ವಿತ್ರಾಜಿತವಾದ ಸೂಕ್ತಿನಂತೆ, ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಜೀವನ ಹಕ್ಕು. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಬದ್ಧರೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರು. ಇಷ್ಟುಕಾಲ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದುರ ಭಿಮಾನವೇ ಕಾರಣ. ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂಬುದೇ ದುರಾಭಿಮಾನ ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಆ ಶೇಷಿ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಅವರ ವಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಬಾಕಿ. ಹಾಗೆ ಮರೆಯೊಕ್ಕರೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ದಾಟಿಸಬಲ್ಲರು.

ಶ್ರೀಮತೇನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಮುಗಿಯಿತು.

ತೃತೀಯನಮಃ
ತೃತೀಯನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ತೃತೀಯನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತ ತೃತೀಯಸ್ಮಾರಕ

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ:

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿರ್ಗತ ಚಿದ ಚಿಲ್ಲಕ್ಷಣ ಧಿಯಾ

ತಥಾಜೀವೇಶೈಕೈ ಪ್ರಭೃತಿ ಕಲಹ ಸ್ತದ್ವಿಭಜನಾತ್ |

ಅತೋ ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ತದುಭಯ ನಿಯಂತೇತಿ ನಿಗಮೈ

ವಿಭಕ್ತಂ ಸತ್ತ್ವತ್ರಯ ಮುಪದಿಶಂ ತ್ಯಕ್ತತಥಾಯಃ || 14 ||

ತತ್ವತ್ರಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಜನ

ಸಂಬಂಧಮುಮ್ ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಜೊಡ ಅರ್ಥಮರಿಯನೇಣಿಯಿರುಕ್ಕ ಇವಗ್ರಾಹೀಕರೇಶ
ಮಾನತತ್ವತ್ರಯತ್ವ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ನಿಶೇಷಿತರಿಯನೇಣುಮೆನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಹಳುಪದೇಶಿತ್ತು
ಪೋರೂದೈಕ್ಕುಡಿ ಎನ್‌ಎನ್ನಿಲ್? ಆದುಕ್ಕುಡಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮವುಮುಮ್, ಸ್ವತನ್ತ್ರಾತ್ಮವು ಮುಮುಮ್,
ಇದಕ್ಕು ನಿಧಾನಮಾನವನೀಶ್ವರವಾದ ರುಚಿಯು ಮಾಹಿರ ಮಹಾನಿರೂಪಿತವುಮುರ್ದಕ್ಕುಗ್ರಾಹೀಕರಾಪ
ಮಾಡೈ. ಇತ್ತೈನಿನ್ನೈತ್ತು, ಭೋಕ್ತು, ಭೋಗ್ಯ,ನಿಯನ್ರು ರೂಪತಾಲೇ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಂಗಲೇ ತತ್ವವಿವೇಕಂ
ಪಣು ಹಿರದು.

ತೃತೀಯನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತ

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ನ್ಯಾಯಾ

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ, ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಪತ್ತಿವಾದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ,
ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವವ
ರಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿ, ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ತತ್ವತ್ರಯಗಳು ಅರ್ಥಪಂಚಕಗಳಲ್ಲ ಲಡಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ
“ಭೋಕ್ತಾಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇತಾರಂಜನುತ್ವಾ, ಜುಷ್ಪಸ್ತತಸ್ತೇನಾ ಮೃತತ್ವಮೇತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ,
ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರ ಮತ್ತು ಅಜೀತನದ ಸ್ವರೂಪವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೇನೇ, ದೇಶಾತ್ಮ
ಭ್ರಮವೂ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮವೂ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಆಗತಾನೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ
ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯವರರು “ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಾಂತಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಾವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿ :- ಜೀತನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮವಾದ ದೇಶ; ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನ, ಪ್ರಾಣಿ
ಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವೇಂದ್ರಹಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭ್ರಮವು, ಚಿದಚಿಲ್ಲಕ್ಷಣಧಿಯಾ- ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳ ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನದಿಂದ-
ಗತೀತಿ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಥಾ.ಹಾಗೆಯೇ, ಜೀವೇಶೈಕೈ ಪ್ರಭೃತಿ ಕಲಹ- ಜೀವನೂ,
ಈಶ್ವರನೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮ ಮೂಲವಾದ ನಿರೀಶ್ವರತ್ವ, ನಿರ್ಜೀವತ್ವ ಕಲಹವೂ, ತದ್ವಿ
ಭಜನಾತ್-ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ, ಅದಾಗಿ ಅಣುಪ್ರೇಸತಿ ಜೀತನತ್ವಮ್,-ಜೀವಲಕ್ಷಣ, ವಿಭುಪ್ರೇಸತಿ ಜೀತನ
ತ್ವಮ್-ಈಶ್ವರಲಕ್ಷಣ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜೀವೇಶ್ವರರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ

ಶ್ರೀವಿಧನಾನ ಅಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಾದಿ ಕಥನಮ್

ಇವಟ್ರಿಲ್ ನೈತ್ತು ಕೊಣ್ಣು (1) "ಅಚೇತನಾ ಪರಾರ್ಥ್ಯಾಚಿ ನಿತ್ಯಾಸತತವಿಕ್ರಿಯಾ |

ಶ್ರೀಗುಣಾ ಕರ್ಮಣಾಂ ಜ್ಞೇತ್ರಂ ಪ್ರಕೃತೇ ರೂಪ ಮುಚ್ಯತೇ ||"

(2) "ಅನಾದಿ ಭಗವಾನ್ ಕಾಲೋ ನಾಂತೋಸ್ಯ ದ್ವಿಜವಿದ್ಯತೇ", (3) "ಕಲಾಮುಹೂರ್ತಾದಿ ಮಯಶ್ಚ ಕಾಲೋ ನಯದ್ವಿಭೂತೇಃ ಪರಿಣಾಮ ಹೇತುಃ", (4) "ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮಯಾ ಲೋಕಾಃ,"

ಎಂಬ ಕಲಹವು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಲ್ಲವೇ ಜೀವನೇ ಇರುವುದು, ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲ ಜೀವನು ಸ್ವತಂತ್ರ, (ನಿರೀಶ್ವರ ಮಿಮಾಂಸಕ, ನಿರೀಶ್ವರ ಸಾಂಖ್ಯರ ಮಾತು) ಈಶ್ವರನೇ ಇರುವುದು, ಜೀವನಿಲ್ಲ (ಇದು ಶಾಂಕರ ಭಾಸ್ಕರರ ಮಾತು) ಎಂಬ ಕಲಹವೂ ಗಳಿಕೆ-ಪಾಮರರ ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮದ ಹಾಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅತಃ- ಹೀಗೆ ದೇಹಾತ್ಮ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ನಿಗಮ್ಯ-ಶ್ರೇತಾಶ್ಚತರಾದಿ ವೇದಗಳಿಂದ, ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ತದ್ವಿಭಯ ನಿಯಂತಾ, ಇತಿ- ಭೋಕ್ತಾ-ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು (ಜೀವಾತ್ಮಾ), ಭೋಗ್ಯಂ ಭುಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು-ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥ, ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವವನು ಪರಮಾತ್ಮಾ, ಎಂದು ವಿಭಕ್ತಂ ತತ್ವತ್ರಯಂ-ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು, ನಃ-ನಮಗೆ, ಅಕ್ಷತಧಿಯಃ-ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಭ್ರಮಗಳಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನನನ್ನಳ್ಳಂಥ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, ಉಪದಿಶಂತಿ-ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವು ಚಿತ್, ಅಚಿತ್ ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನೇ ಈಶ್ವರನು, ಎಂಬ ಕಲಹವೂ ಅವನವರ ಲಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗದಿಂದ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ, ಅವರುಗಳ ನಿಯಂತಾವಾದ ಈಶ್ವರನೆಂದು ವಿಭಕ್ತವಾದ ತತ್ವತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತತ್ವತ್ರಯವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸಂಬಂಧಮುಮ್ ಅರ್ಥಪಂಚಕಮುಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಶರೀರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧವೂ, ಅರ್ಥಪಂಚಕವೂ ಸೇರಿ ಆರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ದೇಶವಾದ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯವನ್ನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ನೆಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ಭ್ರಮ (ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮವಾದ, ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಲ್ಲೊಂದು ಆತ್ಮಾವೆಂಬ ಭ್ರಮವೂ) ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮ (ಆತ್ಮಾಸ್ವತಂತ್ರನು ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು) ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲವೆಂಬವಾದದಲ್ಲಿ ರುಚಿ, ಎಂಬ ಮಹಾವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಭ್ರಮ ನಿವೃತ್ತಿಯು, ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಭೋಕ್ತಾ, ಭೋಗ್ಯಂ, ನಿಯಂತಾ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇತಾಶ್ಚತರ ಉಪನಿಷದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ತತ್ವಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀವಿಧ ಅಚೇತನ ವಿಭಾಗ

ಇವಟ್ರಿಲ್ ನೈತ್ತು ಕೊಂಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ತತ್ವತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿರುವ ಅಚೇತನ ತತ್ವವು ಅಚೇತನಾ ಪರಾರ್ಥ್ಯಾಚಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, ಶ್ರೀಗುಣ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ಯ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳೂ, ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

(1), (2), (3), (4)

ಪು. ತಿ. ನೋ.

(5) “ಕಾಲಂಸಪಚತೇ ತತ್ರನ ಕಾಲಸ್ತತ್ವವೈಭವಃ,” ಇತ್ಯಾದಿಪಠೇ ಪ್ರಗುಣ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ರೂಪಣ್ಣಾನ ತ್ರಿವಿಧಾಚೇತನಬ್ಧಿಳುಡೈಯ ಸ್ವಭಾವಂ ಕೊಲ್ಲಿತ್ತು.

ತ್ರಿವಿಧ ಜೀನ ಪ್ರಕಾರ:

(6) “ಪ್ರಮಾನ್ಯದೇವೋನನರಃ,” (7) “ನಾಯಂದೇವೋ ನಮರೈಶ್ಯೋನಾ,” (8) “ಕ್ಷರಸ್ವರಾಜಿ ಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸ್ಯೋಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ,” (9) “ಯದ್ವೈಶತ್ಯಸ್ತಿ ಸೂರಯಃ,” ಇತ್ಯಾದಿಪಠೇ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀವರಹಳುಡೈಯ ಪ್ರಕಾರಂ ವಿನೇಕಕೃಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ತ್ರಿವಿಧ ಜೀನ ಪ್ರಕಾರ :

ಪ್ರಮಾನ್ಯದೇವೋ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಜೀವರುಗಳ ಪ್ರಕಾರವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಪರಮ ಸಂಹಿತ-ಪ್ರಕೃತಿಯು ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞದಂದು ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸ್ವರೂಪವು. ನಿತ್ಯವು ಅದರೂ ಸತತವಾಗಿ (ಯಾವಾಗಲೂ) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದು ಸತ್ಯ ರಹಸ್ಯ, ತಮಸ್ಸು ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ. ಕೂಡಿರುವುದು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿದೆ, ಹೀಗೆ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

2) ಅನಾದಿಭಗವಾನ್ಕಾಲೋ ನಾಂತೋಸ್ತ ದ್ವಿಜ ವಿದ್ಯತೇ |

ಅವ್ಯುಚ್ಚಿನ್ನಾಸ್ತತ್ಸ್ವತೇ ಸರ್ಗ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತ ಸಂಯಮಾಃ ||

(ವಿ. ಪು 1-2-26)

ಮೃತ್ಯೋಯರೇ! ಭಗವಂತನ ರೂಪವಾದ (ಶರೀರವಾದ) ಕಾಲವು ಅನಾದಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗಳು. ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲ, ಸ್ಥಿತಿಕಾಲ, ಸಂಹಾರಕಾಲವೆಂದು ಕಾಲದ ನಿರೂಪವು (ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯು) ಅವ್ಯುಚ್ಚಿನ್ನವು-ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಒಂದೇ

3) ಕಲಾಮುಹೂರ್ತಾಧಿಮಯಶ್ಚಕಾಲೋ ನಯದ್ವಿಭೂತೇಃ ಪರಿಣಾಮ ಪೇತಃ

ಆಜನ್ಯನಾಶಸ್ಯನದೇಕ ಮೂರ್ತೇರನಾಮ ರೂಪಸ್ಯಸನಾತನಸ್ಯ ||

(ವಿ ಪು 4-1-34)

ಕಲಾ-ವಿಭುಳಿಗೆ, ಮೂಹೂರ್ತ-2 ಭುಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲವು ಕರ್ಮ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಜನ್ಮ ನಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಸದಾ ಏಕ ರೂಪವಾದ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೇವಾದಿ ನಾಮ ರೂಪದಿಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸನಾತನನು ಅವನ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಕಾಲವು ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಿಣಾಮವುಂಟು ಆದರೆ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ (ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಲ್ಲಿ)ರುವ ಭಗವಂತನ ಆಪ್ತಾಕೃತಿ ಶರೀರ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ನಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಜೇತನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನ ಸಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ

4) ಪಾಂಚರಾತ್ರ - ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ರೂಪವಾದ ಅಜೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಿದು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಾ ಲೋಕಾಃ ಎಂಬುವು ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಜೇತನಗಳು ಜಡ ದ್ರವ್ಯಗಳು. ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಜೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದವು ಜ್ಞಾನಮಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಮಯರ್ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಅನಂದಮಯಾ ಎಂದರೆ ಅನಂದವಾಗಿರುವವು, ನೋಡುವವರಿಗೆ, ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕವು. ಅನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ, ಜಡವರ್ಧಾಧಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವೂ, ಅನಂದವೂ ಇಲ್ಲ

5) ಕಾಲಂಸಪಚತೇ ತತ್ರನ ಕಾಲಸ್ತತ್ವವೈಭವಃ |

ಸಕಲ್ಯ ಪ್ರಭೂರಾಜನ್ ಸರ್ವಸ್ಯಾತಿಶಯೋಚ್ಚರಃ ||

(ಭಾ ಶಾಂತಿ-196-9) ಇತ್ಯ. ತಿ, ಹೋ

ಈಶ್ವರ ತತ್ವಮ್

(10) "ಸದ್ವಿಜ್ಞ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಕ್ಷರೈಶ್ಚ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಬಲಧಿವಮಾನ್" (11) "ಮಂ. ತಂದ್ರೀ ಭಯಂ ಕ್ರೋಧ ಕಾಮಾದಿಭಿರ ಸಂಯುತಃ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಲೇ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವ (ಸ್ವರೂಪ) ಮುಖದಿಷ್ಟಮಾಯಿತ್ತು. ಇವೀ ಶೇಶಿತನ್ಯರೂಪವಾನ ತತ್ತ್ವತ್ರಯಮ್ ನಿರ್ಬಂ ನಿಶ್ಚಿಯೈ "ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ" ಎನ್ನು ತುರುಬ್ಬವರುಳ್ಳಿಯೆಂದಾರ್.

ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವ

ಸರ್ವಜ್ಞ : ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಂತ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಕ್ಲಮ-ಶ್ರಮ, ತಂದ್ರೀ-ಸೋಮಾರಿ ತನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವು ಉಪದಿಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ "ತ್ರಿವಿಧ ಚೇವರ ಪ್ರಕಾರವು ವಿವೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಬದ್ಧ ದಶೆಯು ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅಚೇತನ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಿ, ನಂತರ ಜೀವನ ಪ್ರಕಾರ ವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸೂಚಕ ಹೀಗೆ ಅಚೇತನ ತತ್ತ್ವ ಮೂರು ವಿಧ, ಚೇತನತತ್ತ್ವ ಮೂರು ವಿಧ, ಈಶ್ವರನು (ನಿಯಂತಾ) ಒಬ್ಬನು ಎಂದು, ನಿರೂಪಿಸಿರು ವುದಕ್ಕೆ "ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷಕಾರರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಭು ಅವನೇ ನಿಯಾಮಕನು, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ಕಾಲ ನಿಯಾಮಕನು.

6) ಪುಮಾನೇವೇವೇನನರಃ ನಮಶಃ ಸರ್ವಪಾಪಮಃ |

ಶರೀರಾಕೃತಿಭೇದಾಸ್ತು ಭೂಪೃಥಿವೀ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ||

ಪುಮಾನ್-ಜೀವನು, ದೇವನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಪಶುವಲ್ಲ ವೈಷವಲ್ಲ ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಜೀವನ ಪೋಷಾಪ ರೂಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ

7) ನಾಯಂದೇವೇವೇನಮರೋಪಾನತಿರ್ಮಕ್ಸ್ತಾವರೋಪಿಮಾ |

ಜ್ಞಾನಾನಂವ ಮಯಸ್ತಾತ್ಮಾ ಶೇಮೋಹವರಮಾತ್ಮನಃ ||

ಈ ಜೀವನು ದೇವನಲ್ಲ, ಮರ್ತ್ಯನಲ್ಲ, ತಿರ್ಮಕ್ಸ್ತಾತ್ಮಯಲ್ಲ ಸ್ವಾಪರಪೂ ಅಲ್ಲ ಇವುಗಳು ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶರೀರಗಳು. ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನೆಂಬುದು ಇವನ ಸ್ವರೂಪ ಈ ವಾಕ್ಯವು ಮುಕ್ತಾತ್ಮರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

8) ದ್ವಾವಿಮೌಪ್ತರೂಪೋಕೇಕ್ಷರಶ್ಚಕ್ಷರ ಏವಚ |

ಕ್ಷರಸ್ವರ್ವಾಣಿಭೂತಾನಿ ಕೂಟಸ್ಮೋಕ್ಷಕ್ಷರ ಉಚ್ಯತೇ ||

(ಗೀತೆ 15-16)

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷರನೆಂದೂ ಅಕ್ಷರನೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ವಾವರಾಂತವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ಷರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವವರು ಇವರು ಬದ್ಧರು ಕೂಟಸ್ಥಃ-ಕಾಯಿಗಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಡಿಯಲು ಆಧಾರವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗೂಟವು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವಂತೆ, ದೇಹ ಪರಿಣಾಮದಾದಿಗಳಿಂದ ಇರುವ ಮುಕ್ತನು-ಅಕ್ಷರನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ

9) ಏಕಾಂತಿಸತ್ಸದಾ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾಂಸೂ-ಸೋಗಿನೋಹಿಯೇ |

ತೇಷಾಂತಕ್ಷರಮಂಸ್ತಾನಂ ಯದ್ವೈಷತ್ವಂಕಿಸಾರಯಃ ||

(ವಿ ಪು. 1-6-39)

ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಷ್ಯವಲ್ಲದ್ದು, ಸದಾ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳು, ಯಾರೋ ಅವರು ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರು, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವು ವಾಸಸ್ಥಾನ, ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳು ಆ ಫರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸದಾ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. "ಸದಾವಶೃಂಕಿಸಾರಯಃ", ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜ್ಞಾತಕವಾದ ವಾಕ್ಯದಿಂದು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಉಂಟು, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವಿದು.

“ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಪಾ, ಜುಷ್ಯ ಸ್ವತಸ್ತೇನಾಮೃತತ್ವ ಮೇತಿ”, ಎಂದು ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಯೋಜನ (ಫಲ) ವೆಂದು ಹೇಳಿ ಇತರರು ತತ್ವತ್ರಯ ನಿರೂಪಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಅನಿರೂಪಣೆ ಒಂದು. ತತ್ವತ್ರಯವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಮೃತತ್ವಮೇತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಎಂದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬದಿಲು- ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ವನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಎಂಬುದು. ಆದಾಗ ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವದ್ಯಾ ವಿಶೇಷವು ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದೇ ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ತತ್ವತ್ರಯವಿವೇಕವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಾಮ, ಸ್ವತಃತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ನಿಮೋಲಗೊಳಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಯೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ. “ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಪಾ, ಪ್ರಥಗಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಪಾ”, ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ವತ್ರಯ ಮನನವು ಅಮೃತ-ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಇಲ್ಲಿ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನವು, ಅಜೇತನ ಜೇತನರ, ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಮತ್ತು ಬೇರೆಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿವಿಚ್ಛ-ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳಂತೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಯ ಮಾರ್ಗ. ಆದಿಂಡಲೇ ಆಳವೆಂದಾರೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು, “ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ, ಎಂದು, ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಆಶ್ವರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಂತರಂಗ ಸಹಕಾರಿಗಳೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿದಚಿತ್ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ಆಚಾರ್ಯವರರು ಇನ್ನೇಶೇಶಿತವ್ಯರೂಪಮಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅರುಳಿಚ್ಛೆಯಾರ್ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯನು ತತ್ವತ್ರಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅದು ಫಲಯುಳ್ಳ ವೆಂದು ತಿಳಿಯತಡಿಸಲು, ಈಶೇಶಿತವ್ಯರೂಪಮಾನ ಎಂದು ಆಶ್ವರನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡ ವ ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳು ಎಂದು ಜೇತನಾಜೇತನಗಳ ಆಶ್ವರ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ನಿರ್ಮುನಿಲೆಯ್ಯ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು. ಹೀಗೆ ಈಶೇಶಿತವ್ಯ ರೂಪವಾದ ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು “ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಗದ್ಯ ತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಜೇತನಾಶ್ಚ ಅಜೇತನಾಶ್ಚ-ಜೇತನಾ ಜೇತನಾ-ತ್ರಿವಿಧಾಶ್ಚ ತೇ ಜೇತನಾ ಜೇತನಾ-ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾಜೇತನಾಃ ತಾಸಾಂ, ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಾಃ, ಸ್ವಾಧೀನಾಃ ತ್ರಿವಿಧ ಜೇತನಾ ಜೇತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಾಃ ಯಸ್ಯಸಃ ಕಂ ಎಂದು ವಿಗ್ರಹ ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು

10) ವೃತ್ತಾವೃತ್ತ ಸ್ವರೂಪತ್ವಂ ಸಮುಪ್ಪವ್ಯಪ್ತಿ ರೂಪಮಾನ್ |

ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವದೃಕ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಬಲದ್ವಿಮಾನ್ ||

(ದಿ ಪು. 5-1-47)

ಜೇತನಾ ಜೇತನಗಳ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಭಾವಾವಸ್ಥಾದ್ವಯರೂಪನು-ಕಾರ್ಯಭಾವ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪ. ಕಾರಣಭಾವ-ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವ, ಸಮುಪ್ಪ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಪ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿ ರೂಪಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ಸರ್ವಜ್ಞಃ, ಸರ್ವ ಶರೀರತನು. ಜ್ಞಾನವೈಶ್ವವನು ಆದಾಗ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನು. ಸರ್ವಶಕ್ತನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಬಲ, ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸುತನು.

11) ಅನ್ಯೂನಶ್ಚಾಪ್ಯವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸ್ವಾಧೀನೋನ್ಮಾದಿಮಾನ್ವರೇ |

ಕ್ಷಮ ತಂದ್ರೀಭಯ ಕ್ರೋಧ ಕಾಮಾದಿಭರಸಂಯುತಃ ||

(ದಿ, ಪು. 5-1-48)

ವೃದ್ಧಿಹಾಸಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಸರ್ವವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವವನು ಶ್ರಮ, ಸೋಮಾರಿತನ, ಭಯ, ಕೋಪ, ಶಾಮ ಮೊದಲಾದ ಹೇಯ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದವನು.

ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರೆನ್ನದು, ಬದ್ಧರೈಯುನು, ಮುಕ್ತರೈಯುನು, ನಿತ್ಯರೈಯುನು ತ್ರಿವಿಧಾ ಚೇತನ ನೆನ್ನದು, ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯತ್ವೈಯುನು; ಕಾಲತ್ವೈಯುನು, ಶುದ್ಧಸತ್ಯ ನಾನು ದ್ರವ್ಯತ್ವೈಯುನು ಸ್ವರೂಪ ನೆನ್ನದು. ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮತ್ವಾಲೇ ನಿರೂಪಿತನಾನು ಧರ್ಮೈಯು. ಸ್ಥಿತಿಯಾವದು:— ಇದಿನು ಡೈಯ ಕಾಲಾಂತರಾನವ್ಯತಿ. ಇದು ತಾಳೆ ನಿತ್ಯವಸ್ತುಹಕ್ಕುಕ್ಕು ನಿತ್ಯೈಯಾಯಿರುಕ್ಕುನು ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಕ್ಕುಕ್ಕು ಈಶ್ವರ ಸಜ್ಜಲ್ಪತುಕ್ಕೇಡಾದ ಖರಿಯುನು ಶುರುಜ್ಜಯಿ ಮಿರುಕ್ಕುನು, ಇಜ್ಜು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವದು.—ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪನಾನ ವ್ಯಾಪಾರವು. ಇನ್ನೆಯಿಲ್ಲಾನು, ವಸ್ತುಕ್ಕುಳ್ ತೋರುನು ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಯಿತನಾಯಿರುಕ್ಕುನು. ಇಪ್ರಮಾಣಜ್ಞಳ್ ವಸ್ತುಕ್ಕುಳ್ಳಕ್ಕಾಟ್ಟುನು ಪೋದವೋ ವಸ್ತುಕ್ಕುಳ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈಯುನು, ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಜ್ಞೈಯುನು, ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಜ್ಞೈಯುನು, ವ್ಯಾಪಾರಜ್ಞೈಯುನು, ಕಾಟ್ಟುನು. ಆದಿಲ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಹನೇಕಾಟ್ಟುನು. ಅನ್ಯ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಚೊಲ್ಲುನು ಪೋದು ಅವೋಧರ್ಮಜ್ಞೈಯಿಟ್ಟಲ್ಲದು ಲೊಲ್ಲವೊಣ್ಣಾದು. ಅನತ್ವೈಕ್ಕುಳ್ಳು ಪಾರ್ಥಿಲ್ ತಶವಿಪಾಣ ತುಲ್ಯ ಮಾನು

ಕಾವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರು—ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯರು ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನಗಳು—ಸತ್ತ್ವ ರಜಸ್ಸಮೋ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವೆಂಬುವು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲವಲ್ಲದೇ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯವು ಅಸರ ವಿಚಾರಗಳಾದ ಮಹದಕೂಕಾರ, ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಬದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ತತ್ವವು ಅಪಾರ್ಥಕತೋಕವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ, ಗೋಪುರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಜೇನೇಣ್ಣರರ ಶರೀರಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯವು ಇದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಜೇನಿನ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಅಚೇತನವಾದರೂ, ಚೇತನ ಶಬ್ದವು ಚೈತನ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟನನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಅಶ್ವಿನೇಂದ್ರ ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅದು ಸೇರಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನೂ ಚೇತನ ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಚೇತನಾಚೇತನಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೆಂಬ ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದವೂ ಎಂಬ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದಿಂದ ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದ ಸನಗಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ವಸ್ತು ಪ್ರತೀತಿಯಿಲ್ಲ ನಿರ್ವಿಶೇಷವಾದ ವಸ್ತುವು ಶೋಚದು ಅಸನ್ನು ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ಹೇಳ ಲಾಗ ವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮಿಯು ಸ್ವರೂಪತ್ವದ ಘಟವೆಂದರೆ ಘಟಿತ್ವರೂಪಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚೇತನವೆಂದರೆ ಚೈತನ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮಿಯು ಬೋಧವಾಗುತ್ತದೆ ಚೈತನ್ಯವೆಂಬ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಧರ್ಮಿಯು ಲಿ ವಿಷಣಿತಲ್ಪವು ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬದು ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಕಾಲಾಂತರಾನವ್ಯತಿ ಉತ್ತರಕಾಲ ಸಂಬಂಧಿ ಎಂದರ್ಥ ಇದು ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತೆ ಅಪ್ರಮೇಯೋ, ಅನಿಯೋಜ್ಯತ್ಯ ಎಂಬಂತೆ, ಅನಿಯಾಮ್ಯನಾದ (ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ. ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಅಕರಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ರೂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವೆಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೆಯಿಲ್ಲಾನು—ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತೋರಿಸುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗ, ಆಯಾಯಾ ವಸ್ತುಗಳ

ಜೀವಸ್ವರೂಪ ಕಥನಮ್

ಅಹೈಯಾಲ್ ಜೀವಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಜ್ಞಾನತ್ಯ ಮಾನಸತ್ವ ಮಮಲತ್ವ ಮುಣುತ್ವ ಮಿತ್ಯಾದಿಗಳಾನ ನಿರೂಪಕಧರ್ಮಜ್ಞೈಯಿಂಟು ನಿರೂಪಿತ್ತು, ಜ್ಞಾನಮಾನಂದಮಮಲ ಮುಣುವನ್ನು, ಇಮ್ಮುಬಿಬ್ಬಿಗಳಾಲೇ ಶೂಲ್ಕಕ್ಕಡವದು.

ಜೀವಾತ್ಮನಃ ಭಗವತಃ ಶೇಷತ್ವಂ

ಇಜ್ಜೀವತತ್ವಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶೇಷಮಾಯೇ ಇರುಕ್ಕುಮೆನ್ನುಮ್, ಅವನುಕ್ಕೇ ನಿರೂಪಾಧಿಕ ಶೇಷನೆನ್ನುಮ್, ಅಯೋಗ್ಯಾಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಜ್ಞಿಗಳಾಲೇ ಪ್ರಥಮಪದ್ಧತಿಲ್ ಶೋಕ್ತಿನಿ ನಿಶ್ಚೇಷತ್ವಮ್ ಸಂಬಂಧರೂಪಮಾಹೈಯಾಲೇ ಸಂಬಂಧಿಸ್ವರೂಪಂ ನಿರೂಪಿತಮಾನಾಲಿಬ್ಬದು ಅರಿಯವೊಣ್ಣಾ ನೈಯಾಲೇ ಜೀವನುಕ್ಕು ಇದು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣನೆನ್ನುಲಾಮ್.

ಅಣುತ್ವೇಷತಿ ಚೇತನತ್ವಂಪೋಲೇ, ಸ್ವತಶ್ಚೇಷತ್ವೇಷತಿ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್ ಜೀವಲಕ್ಷಣಮಾದ ವಟ್ರಾ ಹೈಯಾಲೇ ಇಶ್ಚೇಷತ್ವಂ ಜೀವನುಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಮೆನ್ನುವುಮಾಮ್.

ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗಂಡಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ ಅದಿಲ್-ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಆಯಾಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಯಾಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವುದು, ಶಬ್ದವಿಷಾಣಕ್ಕೆ ಸಮ. ಮೊಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಬಿಲ್ಲ. ಮೊಲದ ಕೋಬನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.

ಜೀವಸ್ವರೂಪ ಕಥನಮ್

ಅದರಿಂದ ಜೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂದತ್ವ, ಅನಲತ್ವ, ಅಣುತ್ವ ಎಂಬೀ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ರೂಪಿಸಿ, ಜ್ಞಾನ, ಅನಂದ, ಅಮಲ, ಅಣು ಎಂದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅಣುತ್ವಮಿತ್ಯಾದಿಗಳಾನ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದೀಬ್ಬವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೀವನು ಭಗವಚ್ಛೇಷ ಭೂತನು

ಈ ಜೀವತತ್ವವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ಇದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ. ಅಯೋಗ - ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು, ವ್ಯವಚ್ಛೇದ - ತಡೆಯುವುದು. ಅದಾಗಿ ಶೇಷಭೂತವೆಂಬ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ನಿರೂಪಾಧಿಕಶೇಷವೆಂದು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅನ್ಯರೋಗವನ್ನು-ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ.- ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶಂಖಃ ಪಾಂಡರ ಏವ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಂಖಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಪಾಂಡರ (ಬಿಳುಪು) ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಸೇರಿದ ಏವಕಾರವು ಅಂದರೆ ವಿಶೇಷಣ ಸಂಬಂಧ ಏವಕಾರವು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಕ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಬಿಳುಪು ಸಂಬಂಧದ ಅಭಾವಕ್ಕೆ ಅಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಧ ಏವ ಧನುರ್ಧರಃ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಏವಕಾರವು, ಧನುರ್ಧರತ್ವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ- ಅಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನ್ಯಯೋಗ (ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ) ವ್ಯವಚ್ಛೇದ (ಅಭಾವ). ಪ್ರಣವು, ಆ, ಉ, ಮ್ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಕಾರವು ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಏಕಿಷ್ಠ ನಾರಾಯಣವಾಚಕ, ಉಕಾರವು ಏವಕಾರಾರ್ಥ, ಮಕಾರವು ಸಂಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ

ತತ್ಪನಾದ ಜೀವವಾಚಕ, ಆಯಾ ಮೌ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಕಾರವು ವಿಶೇಷ್ಯ. ಮಕಾರವು ವಿಶೇಷಣ. ಆಯಾ ಎವ ಮೌ ಎಂಬುದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಹಾರ. ಜೀವನು ಆಕಾರ ವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು ಮತ್ತವರಿಗಲ್ಲ ಆಯಾ ಮೌ ಆಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಜೀವನು ದಾಸಎಂಬಲ್ಲಿ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವಹಾರ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ಜೀವನಿಗೆ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಪ್ರಥಮ ಪದದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಶೇಷತ್ವವು ಸಂಬಂಧ ರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಬಂಧಿ (ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತ) ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ರೂಪಿಸದೆ ತಿಳಿಯಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಶೇಷತ್ವವು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಣಾತ್ಮೇಶತಿ ಚೇತನತ್ವ ಎಂಬುದು ಜೀವಲಕ್ಷಣ. ಅಣಾತ್ಮೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ವಿಭುವಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಚೇತನತ್ವ ಎಂಬುದು ಜಡವಾದ ಆಚೇತನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಸುತ್ತದೆ—ತಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ, ಆಚೇತನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜೀವನು ಬೇರೆಯಾದವನು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ “ಸ್ವತಃಶೇಷತ್ವೇಶತಿಚೇತನತ್ವ”ವೂ ಜೀವಲಕ್ಷಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷತ್ವವನ್ನು ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸ್ವತಃ-ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಿಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಜೀವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರೂಪಾಧಿಕೇಷನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷಭೂತಳು. 1) “ಯುವತ್ಪಾದೌತುಲೈಃ” ಎಂಬ ಪಠಾಂತ ಭಟ್ಟರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಪತಿ ಪಾರಾಧ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲವೆ. 2) “ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀ ಸ್ವಂವಿಷ್ಣೋಸ್ವಮಸಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಃ ಪದವು ಕರ್ಮಾದ್ಯುಪಾಧಿಗಳಲ್ಲದೆ, ತನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಿಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯದು. ಜೀವನು ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಿಧೀನ ಶೇಷತ್ವವು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ದಶರಥ ವಸುದೇವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶೇಷನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

- 1 ಯುವತ್ಪಾದೌತುಲೈಃ ಪರವಶತಾ ಶಕ್ತೃ ತಮನ
ಸ್ಥಿರತ್ವಾದೀನ್ ಕೃತ್ವಾ ಭಗವತಿಗುಣಾನ್ವಯಸ್ತು ಸುಲಭಾನ್ |
ತ್ವಯಸ್ತ್ವೀತ್ಯುಕಾಂತಾನ್ಮದಿಮ್ರಪತಿಪಾರಾಧ್ಯ ಕರುಣಾ
ಪ್ರಮಾದೀನ್ ದಾಭೋಕ್ತುಂ ಭವತಿ ಯುವಯೋರಾತ್ಮನಿಭಿದಾ ||

(ಶ್ರೀ ಗುಣರತ್ನಕೋಶ)

ಲಕ್ಷ್ಮಿಪಾರಾಯಣಿ ಬೃಗೋ ಯುವತ್ವವು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರವಶತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶಕ್ತೃತಮನ, ಸ್ಥಿರತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ತಾವಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವೀತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಾಂತವಾದ, ಮೃದುಸ್ವಭಾವ, ಪತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು, ಕರುಣೆ, ಕ್ಷಮೆ ಎಂಬ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಾವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಪತಿಪಾರಾಧ್ಯವು ಅವಳು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗುಣ.

- 2 ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀಸ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ವಮಸಿ ತತವಿವೇಷ ಭಗವಾನ್
ತ್ವದಾಯತ್ರರ್ಥಿತ್ವೇಷಪ್ರಭವದಪರಾಧೀನ ವಿಭವಃ |
ಸ್ವಯಾದೀಪ್ಯಾರತ್ನಂ ಭವದಪಿಮಾಣಾರ್ಥಂನವಗುಣಂ
ನರಂರ ಸ್ವಾತಂತ್ಯಂ ಭವತಿಜನಜಾನ್ಮಹಿಮಾಣಮ್ ||

ಎಲೈ ಶ್ರೀಯೇ ನೀನು ಸ್ವತಃ ಲೌಕಿಕ ದಂಚಿಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸೊತ್ತು ಅವನ ಅಧೀನಳು ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾದ ಋದ್ಧಿ-ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪರಾಧೀನವೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲ ರತ್ನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅಧಿಕವಾದ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವೇಕೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಮು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಧೀನ ಗುಣವೇನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎನಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು, ಅನ್ಯರಿಂದ ಬಂದ ಗುಣವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಈಶ್ವರಲಕ್ಷಣಮ್

ಇಪ್ಪದಿವಿಭುತೈಸತಿ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್, ಅನನ್ಯಾಧೀನತ್ವ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಾದಿಹಳುಮ್ ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣಂ.

ಜೀವೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್

ಜೀವೇಶ್ವರರೂಪಮಾನ ಆತ್ಮವರ್ಗತ್ವಸ್ಥಿಲ್ಲಾಮ್ ಪೊದುವಾನ ಲಕ್ಷಣಮ್ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮುಮ್. ಚೇತನತ್ವಮಾನದು? ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯಮಾದ್ಯೈ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾನದು? ತನಕು ತ್ವತೋತ್ಪದ್ಯೈ. ಅಪ್ಪೊದುದುಧರ್ಮಜ್ಞಾನ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾದು, ನಾನೆನ್ನು ತೋತ್ಪದ್ಯಮ್. ಇಪ್ಪದಿ ಚೇತನತ್ವಾದಿಹಳು ಈಶರನುಕ್ಕುಮ್ ಜೀವನುಕ್ಕುಮ್ ಪೊದುವಾದ್ಯೈಯಾಲೇ ಅವನಿರ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ತೋತ್ಪದ್ಯೈಕ್ಕಾದು ಜೀವಲಕ್ಷಣತ್ವಲ್ ಸ್ವತಶ್ಚೇಷತ್ವಾದಿಹಳು ಶೋಲುಹಿರದು.

ಅಯೋಗಾನ್ಯಯೋಗವ್ಯವಚ್ಛೇದಾರ್ಥ ನಿರೂಪಣಮ್.

ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ವಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಿಲ್ ತೋತ್ತಿನ ತಾದರ್ಥ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಉಪಾಧಿಯಿಲ್ಲಾವೈಯಾಲೇ, ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾನ ಶ್ರಿಯ: ಪತಿಕ್ಕು ಜೀವಾತ್ಮ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಮಾಯೋಯಿರಕ್ಕುಮೆನ್ನು, ಇಪ್ಪದಿ ಯಾವತ್ವರೂಪಂ ಸಂಬಂಧಂ ಶೋಲುಹೈ ಅಯೋಗವ್ಯವಚ್ಛೇದಮ್. ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರತ್ವಲ್ ಅನಧಾರಣ ಸಾಮುರ್ಥ್ಯತ್ವಾಲೇ ಯವನುಕ್ಕೇ ನಿರುಪಾಧಿಕಶೇಷಂ ವೇರೊರುತ್ತರುಕ್ಕು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಮನ್ನೆನ್ನಿ ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದಮ್. ಇಶ್ಚೇಷತ್ವಮ್ ಭಾಗವತಶೇಷತ್ವ ಪರಂತಮಾದ ವಳರುಮ್ಪದಿ ಮೇಲೇ ಶೋಲ್ಪಕ್ಕದಮೋಮ್

ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣ

ಹೀಗೆ ವಿಭುತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೇತನತ್ವವೂ, ಅನನ್ಯಾಧೀನತ್ವ-ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಧೀನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ನಿರುಪಾಧಿಕಶೇಷಿತ್ವಾದಿಗಳೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವುದೂ, ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣಾದಿಗಳೂ ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ವಿಭುತೈಸತಿಚೇತನತ್ವಂ ಎಂಬ ಈಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಭುತೈ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಣುವಾದ ಜೀವನು ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಲ್ಲಡುತ್ತಾನೆ ಪೃಥಕ್ಪರಿಸ್ಪೃಷ್ಣತುತ್ವನಿಂದರ್ಥ ಕಾಗೆಯೇ ಚೇತನತ್ವಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಚೇತನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಿಸುತ್ತದೆ

ಜೀವೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ:-

ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣವು ಚೇತನತ್ವವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೂ. ಚೇತನತ್ವ ವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂದರೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ತೋಚುವುದು. ಅವಾಗ್ಗೆ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ "ನಾನು" ಎಂದು ತೋಚುತ್ತದೆ. "ಅಪ್ರಭೋದಾರ್ತ ಅಹಮಿತ್ವೇಕಾಕಾರೇಣಸ್ವರಣಾರ್ತ" ಎಂಬ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸ್ವರೂಪವು ಅಹಂತ್ವ ಪ್ರಕಾರಕವಾಗಿ ಅಹಂ ಎಂದು ತೋಚುವುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರ್ವಿಶೇಷವನ್ನು ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಇದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಚೇತನ ತ್ವಾದಿಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಜೀವನಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತ ಜೀವನಿಗೆ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯು (ಭೇದವು) ತೋಚಲು ಜೀವಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಶ್ಚೇಷತ್ವಾದಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಅಯೋಗಾನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದ:-

ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದ 'ಅಯ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತಾದರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿ (ಕಾರಣ) ಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ ಜೀವಾತ್ಮಾ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆಂಬುದು.

ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣಮ್.

ಇಷ್ಟದಿ ಯಿರುಕ್ಕಿರ ಜೀತನರುಡೈಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯಾವದು ಪರಾಧೀನಮುಮಾಯ್ ಪರಾರ್ಥಮು ಮಾನಕರ್ದೃತ್ವಮುಮ್, ಭೋಕ್ತೃತ್ವಮುಮ್. ಈಶ್ವರ ತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಾರ್ಥಮಾದ ಇವರಾಹಳುಕ್ಕು ಕರ್ದೃತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವಂಗಳೈ ಯುಂಡಾಕ್ಕುಹೈಯಾಲಿವೈ ಪರಾರ್ಥಜ್ಞಾಳ್.

ಬದ್ಧಮುಕ್ತನಿತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವರೂಪಸ್ಮಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ ಕಥನಂ

ಬದ್ಧಜೀತನರುಕ್ಕು ನೀಕ್ರಿಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್. - ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮ ವಾಸನಾರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ ಯುಕ್ತರಾಯಿರುಕ್ಕೈ. ಇವರಾಹಳುಕ್ಕು ಅನೋನ್ಯಂವರುಮ್ ಜ್ಞಾನಸುಖಾದಿಭೇದತ್ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಂಬ ಪರ್ಮನಗಳಾನ ವದುಪ್ಪುಹಳೇ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು. ಇಬ್ಬದ್ದಜೀತನರ್ ತನ್ಮಾಮುಕ್ಕು. ಕರ್ಮಾನು ರೂಪಮಾಹ ಶರಣ್ಯನಡೈತ್ತ ಶರೀರಂಗಳೈ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪತಾಲುಮ್, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತಾಲುಮ್, ಧರ್ಮಾನಿರ್ದರಾಹಳ್. ಧರ್ಮಿಯಾಲ್ ವರುಹಿರಧಾರಣಂ ಶರೀರತ್ತಿನುಡೈಯ ಸತ್ತ್ವೈಯೈ ಪ್ರಯೋಜಕ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತಾಲ್ ವರುಹಿರ ಶರೀರಧಾರಣಮ್.

ಹೀಗೆ ಯಾವಸ್ವರೂಪ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅಯೋಗ ವ್ಯವರ್ಜ್ಯೇವ. ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರವಾದ, "ಉ" ಎಂಬಅವನಿಗೆ ಎಂಬ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಈ ಅವಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಜೀವನು ಆಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣುನಿಗೆ) ನಿರೂಪಾಧಿಕ ಶೇಷ-ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶೇಷ ಭೂತನು. ಪೇರಿಯಾರಿಗೂ ಹಾಗೆ ನಿರೂಪಾಧಿಕ ಶೇಷಭೂತನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವರ್ಜ್ಯೇವ ಆದಾಗ ಇತರರಿಗೆ ರೋಗೀಗ-ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯವರ್ಜ್ಯೇದಿಸುವುದು-ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಕ್ಕು. - 'ಅ' ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಿಂದ ಶೇಷಿತ್ವವು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಿಗೆ, ಎಂಬುದು ಹೃದಯ. ಅನರಕ್ಷಣೇ, ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಪ್ರಕಾರ, ರಕ್ಷಣ-ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಾದ ವಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶೇಷತ್ವ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿತ್ವವೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಿಗೆನೆ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ನಿರೂಪಾಧಿಕವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅಯೋಗ ವ್ಯವರ್ಜ್ಯೇದವು ಸಿದ್ಧಿಸಿ, ನಿಯತ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವವು ದೋತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ "ಆಧೇಯತ್ವ ಪ್ರಭೃತಿ ನಿಯಮೈರಾಧಿಕತುಶರೀರಂ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪರತತ್ವಕ್ಕೆ ಸರ್ವಶರೀರಿತ್ವವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶೇಷತ್ವವು ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವ ಪರಂತಮಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣೆ-ಹೀಗೆ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಜೀತನರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಏನೆಂದರೆ ಪರಾಧೀನವೂ, ಪರಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆದ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳು. ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಜೀತನರಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಅಂದರೆ ಜೀವನ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೀಲಾರಸಾನುಭವವೂ ಭೋಗರಸಾನುಭವವೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಇವು ಈಶ್ವರನ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಗಳು.

ಬದ್ಧಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಮಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳು :-

ಬದ್ಧಜೀತನರುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ-ಬದ್ಧಜೀತನರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರಿಗಿಂತ ಭೇದಕಾರಕವು ಅವಿದ್ಯಾಕರ್ಮವಾಸನಾ ರುಚಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವೆಂದ ಕೊಡುವುದು ಅವಿದ್ಯಾ- ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಆತ್ಮಾಸ್ವಂತತ್ವನು ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕರ್ಮ-ಸುಖಪಾಪಸ್ವರೂಪಮಾದಧ್ವಾ ವಾಸನಾ-ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ-ಪೂರ್ವ.

ಪುರುಷಾರ್ಥ ತದುಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಙ್ಗುಲೈಕಮ್, ಕೃತೋಪಾಯಾನಾನ ಪರಮೈಕಾನ್ತಿಕ್ಯು ಭಗವದನು ಭವ ಕೈಚ್ಚುರ್ದುಲೈಕುಲೈಕಮ್ ಉಪಯುಕ್ತಮಾ ಯಿರುಕ್ತಮ್, ಸಾಪಕೃತ್ಯಕೃಳುಕ್ಯು ಇಚ್ಛ ರೀರಧಾಃ ರಣಮ್ ವಿಪರೀತಫಲತುಕ್ಯು ಹೇತುವಾಯಿರುಕ್ತಮ್. ಇಚ್ಛೇವರ್ಹಳ್ ಇಶ್ವರೀರತ್ವೈ ನಿಟ್ಟಲ್ ಇದಿನ್ ಸಂಘಾತಂ ಕುಲೈಯುಮಿತ್ತಸೈ. ಶರೀರತುಕ್ಯುಸಾದಾನಮಾನ ದ್ರವ್ಯಙ್ಗುಲ್ ಈಶ್ವರಶರೀರಮಾಯ್ ಕ್ಷಾಂಡು ಕಿಡಕ್ಕುಮ್.

ಬದ್ಧಾನಾಂ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೇಭ್ಯಃ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ ಕಥನಂ

ಬದ್ಧ ಚೇತನರುಕ್ಯು ಇತರಲಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಮ್:—ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧಮ್ ಯಾವನೋಕ್ಷ ಮನುವರಿಕ್ತೈ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಮ್:....ಪುಣ್ಯಪಾಪಾನುಭಯರೂಪಙ್ಗುಲಾನ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳುಮ್.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ದೇನಿಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಇದೇಕರ್ಮವಾಸನೆ, ರುಚಿ- ತದನುಗುಣವಾದ ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧಃ- ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಶರೀರಸಂಬಂಧ ಇವು ಬದ್ಧರಿಗೆ ಚಕ್ರದಹಾಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೆ ಇವು ಇಲ್ಲ ಇವರ್ಹಳುಕ್ಯು-ಈಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ಅನೋನ್ಯ ಭೇದವು ಅವರವರ ಜ್ಞಾನಸುಖಾದ್ಯನುಭವದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಸ್ತಂಭ (ಸ್ಥಾವರ) ಪರ್ಯಂತಗಳಾದ(ವಹುಪ್ರ)ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಬದ್ಧ ಚೇತನರು ತಮತಮಗೆ ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಕೊಟ್ಟ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಧರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಾನು ರೂಪ ಮಾಹ ಈಶ್ವರನಚೈತನ್ಯ ಶರೀರಂಗೆಳ್ಳಿ- “ರಮಣೀಯ ಚರಣಾಃ ರಮಣೀಯಾಂ ಯೋನಿಮಾಪದ್ಯೇರನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯೋನಿವಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಯೋನಿವಾ ವೈಶ್ಯ ಯೋನಿವಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯುಪ್ರಕಾರ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶರೀರಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಉಂಟು. ವೈಶ್ಯರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ. ಇವು ರಮಣೀಯ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜನ್ಮಗಳು. “ಅಧಯಇಹ ಕಪೂಯ ಚರಣಾ ಕಪೂಯಾಂ ಯೋನಿಮಾ ಪದ್ಯೇರನ್ ಶ್ರುತಿಯೋನಿವಾ ಸೂಕರ ಯೋನಿವಾ ಚಂಡಾಲ ಯೋನಿವಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯುಪ್ರಕಾರ ಕುತ್ತಿತವಾದ(ಕಪೂಯ)ಕರ್ಮ(ಚರಣ)ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ನಾಯಿ, ಹಂದಿ, ಚಂಡಾಲಾದಿ ಕುತ್ತಿತವಾದ(ಜುಗುಪ್ಸಾ ವಹವಾದ) ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಧರ್ಮಿಯಲ್ ವರಹಿರ ಧಾರಣಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವನ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಶರೀರ ಧಾರಣವು ಶರೀರದ ಇರುವಿಕೆಗೆ(ಸತ್ತಿ) ಪ್ರಯೋಜಕ, ಇದನ್ನು ಸುಷುಪ್ತಿ ಮಾರ್ಘಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರಧಾರಣದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥೆ- ಜ್ಞಾನಪ್ರಸರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶರೀರಧಾರಣವು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಪುರುಷಾರ್ಥತದುಪಾಯಗಳನ್ನು- ಅಂದರೆ ಸುಷುಪ್ತಾನುಭವ ರೂಪ ಅತ್ಯಪ್ರಯೋಜನಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃತೋಪಾಯಾನಾದ ಇತ್ಯಾದಿ-ನೋ ಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಪರಮೈಕಾಂತಿಗೆ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಂಶ್ವರಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಪಕೃತ್ಯಕೃಳುಕ್ಯು- ಸಾಪಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಈ ಶರೀರಧಾರಣವು ವಿಷಮಿತ್ರವಾದ ಅನ್ನ ಭೋಜನದ ಹಾಗೆ ವಿಪರೀತಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಜೀವರುಗಳು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಶರೀರದ ಸಂಘಾತ-ಅವಯವ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷವು ಕುಲೈಯುಮ್-ತಿಥಿಲವಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ರವ್ಯಸ್ವರೂಪವು ನಿತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ನಾಶವೇಹೊರ್ದು ನೈಯಾಯಿಕನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಿರನ್ಯಯವಿಶಾಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಾರ್ಥವಾದಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಪದಾನವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಅಂದರೆ ಶರೀರಾಂಶ ಭೂತದ್ರವ್ಯಗಳು ಈಶ್ವರ ಶರೀರವಾಗಿರುವುವು. ಅಣುವಾದ ಜೀವನು ಶರೀರಾಂಶಗಳಿಗೆ ಧಾರಕನಾಗಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ, ವಿಭುವಾದ ಈಶ್ವರನು ಈ ಶರೀರಾಂಶಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಇತರೇಭ್ಯಃ ಸ್ವರೂಪಾದಿ ಭೇದ ಕಥನಮ್

ಮುಕ್ತರುಕ್ಕು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್:—ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಲೇ ಅವಿರೂತಸ್ವರೂಪ ರಾಯಿರುಕ್ಕು. ಸ್ಥಿತಿಭೇದಂ:—ಪೂರ್ವಾವಧಿಯುಂಟಾದ ವಾದಿರಾವತ್ತು ಕೃತ್ವರಾವಧಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇಯಿರುಕ್ಕು. ಇವರೊಡಕಕ್ಕನ್ನೋನೈಯ್ಯಂ ಸ್ಥಿತಿ ಭೇದಮಾವಿರಾವತ್ತಿಲ್ ಮುರ್ದಾಡು ಪಿರ್ದಾಡುಹಳಾಲುಂಟಾನ ಮುನ್ನುತ್ತನೇತ್ತ ಚ್ಚುರುಕ್ಕಮ್.

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್ :—ಅನಾದಿ ಕಾಲ ಮಿಥುಸ್ತು ಪೆತ್ತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವಜನಿತ ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತಮಾನ ಯಥಾಭಿಮತ ಕೈಚ್ಚರೈ ತದ್ವಿಶೇಷಣ್.

ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಕಥನಂ

ನಿತ್ಯರುಕ್ಕು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಭೇದಮ್:—ಅನಾದ್ಯಾವಿರೂತ ಸ್ವರೂಪರಾಯ್ ಪರತಂತ್ರ ರಾಯಿರುಕ್ಕು ಇವರೊಡಕಕ್ಕು ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಕಾಟಿಲ್ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಂ—ಅನಾದ್ಯನುವೃತ್ತಮಾನ ಶೇಷಿತತ್ವಾಂಭವಮ್. ಇದು ನಿತ್ಯರುಕ್ಕಲ್ಲಾಮ್ ಪೂಡುವಾನಪಡಿಯಾಲೇ ಇವರೊಡಕಕ್ಕನ್ನೋನೈಯ್ಯಂ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯಮಿಲ್ಲೆ ಇವರೊಡಕಕ್ಕು ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಂ—ಅನಾದಿಪ್ರವಾಹ ನಿತ್ಯಬ್ಬಳಾನ ಕೈಚ್ಚರೈ ವಿಶೇಷಣ್.

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ.

ಅನನ್ಯ ಗರುಡಾದಿಹಳುಕ್ಕುಧಿಕಾರವಿಶೇಷಣ್ಣಳುಮ್ ತದುಚಿತಕೈಚ್ಚರೈಂಗಳುಮ್, ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂಗಳಾಯಿರುಕ್ಕು

ಬದ್ಧ ಮುಕ್ತ ನಿತ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ—

ಬದ್ಧಜೀತನಿಗೆ ಇತರರಿಗಿಂತ ಸ್ಥಿತಿ ಬೇದವು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ಅನುಮತಿಸಿರುವುದೇ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಅವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ (ಅನ ಭಯ) ವೂರುವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು. ಮುಕ್ತರಿಗೆ ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಬದ್ಧನಿತ್ಯರಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅಪಹತಪಾಪ್ಯತ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು ಪೂರ್ವಾವಧಿಯುಂಟಾದ ಅವಿಭಾವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾವಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾವಿಭಾವವನ್ನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋದನಂತರ ಏರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೇರ್ ವಾವಧಿಯುಂಟು. ಅನಂತರ ಆಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಯಾವ ತೀರೋಭಾವವೂ ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರಾವಧಿಯಿಲ್ಲ ಈ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು ಮೋಕ್ಷವುಲಭಿಸಿದ್ದು ದು ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಪರಸ್ಪರ ಕಾಲವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಅನಾದಿಕಾಲ ಲಭಿಸದೆ ಈಗ ಲಭಿಸಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಥಾಭಿಮತ ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳು. ನಿತ್ಯರುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ — ನಿತ್ಯರಿಗೆ ನೀಕ್ಯಯುಳ್ಳಾರಿಲ್ ಬದ್ಧಮುಕ್ತರಿಗಿಂತ ಭೇದವು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪಾ ವಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರತಂತ್ರರಾಗಿರುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬಾಕಿಯವರಿಗಿಂತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅನುಮತಿಸಿಬರುವ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವ ಈ ಅನುಭವವು ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೋನ್ಯ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು ಅನಾದಿ ವ್ರವಾಹನಿತ್ಯವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯ ವಿಶೇಷಗಳು

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ

ಅನಂತಗರುಡ ವಿಷ್ಣುಕೇಸರೇ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಗಳುಯಾವುವು ಅಂದರೆ ಅನಂತ-ಅದಿಶೇಷನು ಭಗವಂತನಿಗೆ. ಆಸನ, ಹಾಸಿಗೆ, ಪಾದುಕಾ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವುದು. ಗರುಡನು

ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮ್ ಸದ್ವಿವಿಧಕೃತ್ಯಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆನ್ನಿರೆ ವರಮ್ ಕೊಡುನೋ ನೆನ್ನಿಲ್ ? ಸ್ವಾಮಿಯನುಡೈಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯತುಕ್ಕೇಡಾಹತನಕ್ಕಭಿಮತಂಗಲಾನ ಕೈಜ್ಜಿರಂಗಲಿಲೆ ಕಡೆಯಾದನೆ ಯೊನ್ನುಮಿಲ್ಲಾನ್ಮೆಯಾಲುವು, ಓರೋರುತ್ತರುಕ್ಕು-ವ್ಯವಸ್ಥಿತಜ್ಞಳಾನ ಕೈಜ್ಜಿರಂಗಲಿಲೆ ತ್ತಾಂಗಲೆ ನುಷ್ಕಿ ಕ ನೇಣುಮುನುಹರವಭಿಸನ್ನಿ ನೇರೋರುತ್ತರುಕ್ಕು. ಪ್ರಿರವಾನ್ಮೆಯಾಲುವು, ಅರೇನುನೊರುವರನುಷ್ಕಿ ಕ್ಕುಮ್ ಕೈಜ್ಜಿರಮುಮ್ ಸ್ವಾಮಿಕ್ಕು ಪ್ರಿಯಮಾನ ಪಡಿಯಾಲೇ, ತದುಚಿತ ಕೈಜ್ಜಿರಂಗಲಿಲೆ ಮ್ ಸದ್ವರುಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಿಯಮಾಯ್ ಕೈಜ್ಜಿರಫಲಮಾನ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ ವಾಡಿಯಿಲ್ಲಾನ್ಮೆಯಾಲುವು ಸದ್ವರುಕ್ಕುಮ್ ಸದ್ವಿವಿಧಕೃತ್ಯಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆನ್ನಿಯಿಲ್ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವ್ವಾತ್ಮಾಕ್ಕಲಿಲ್ಲಾ ರುಕ್ಕುಮ್ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವೋಲೇ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮುಮ್ ದ್ರವ್ಯಮಾಯಿ ರುಕ್ಕು, ಇದಿನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವೈತ್ತನಿತ್ತಿಬ್ಬರುಳಿಚ್ಚಿಯ್ಯಾದೊಗ್ರನ್ದದು, ಚೇತನರನ್ನೈದತ್ತ ವಿಶಿಷ್ಟತೀಲೇ ವಿಶೇಷಜನಾಯ್ ಚೋರುಂ ನಿರ್ಮಿಯಡಿಯಾಹ.

ಇದ್ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶನ ದಶೈಯಿಲೇ ಸ್ವಾತ್ರಯತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಇದು ಈಶ್ವರನುಕ್ಕುಮ್, ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ನಿತ್ಯವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಮುಗ್ಧುಳ್ಳಾರ್ಕು ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಿಲ್ ಕರ್ಮಾನುರೂಪಮಾದ ಬಹುವಿಧಸಂಖ್ಯೇಚೆ ವಿಕಾಸ ನತ್ತಾಯ್ ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಿಲೇ ನೈಜವಿಕಾಸತ್ತಾಲೆ ಹಿನ್ನು ಯಾವತ್ವಾಲಮ್ ವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್:

ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿರುವುದು, ವಿಷ್ಣುಕೈನರು ಸೇನಾನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು ಭಗವದಾಜ್ಞಾಪಾಲಕರಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳೂ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೂ ಇವರುಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ನಿತ್ಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುವ ಅರ್ಥವು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಸರಿಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನಭಿಮತವಿರುವುದು ದಾಸನ ಸ್ವಭಾವ. ಆ ರೀತಿ ಯಾದ ಅಭಿಮತಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸದೇ ಇರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗಳಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ತಾವು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಸಂಧಿಯು-ಅಭಿಲಾಷೆಯು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಂಟಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ "ನಿತ್ಯಾಭಿವಾಂಷಿತ ಪರಸ್ಪರ ನೀಚಿಭಾವೈ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರಸ್ಪರ ದಾಸಭಾವವು ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಮ್ಯನಭಿಮತವು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪೋಟಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರೊಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತದುಚಿತ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗ ಕೈಂಕರ್ಯ ಫಲವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರ ತಮ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣೆ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅತ್ತರಿಗೂ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಇದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು "ತ್ರಿವಿಧ ಅಚೇತನವೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರತೇಕವಾಗಿ" ಚತುರ್ವಿಧ ಅಚೇತನಗಳೆಂದು, ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, "ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನ"ರೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಚೇತನ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿರುವುದೇ, ಚೇತನಾ-ಬುದ್ಧಿಯೇಷಾಂಅಪ್ರೀತಿ ಚೇತನಾಃ-ಮತ್ತಧರ್ಮ ಅಚ್ಚಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಚೇತನಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಂದರ್ಥ. ಚೇತನಾವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನನಿಗೆ ಭಗವದಧೀನತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ. ಚೇತನಾ-ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೂ ಭಗವದಧೀನತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತವಾದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಗವದಧೀನತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬೇಡವೇ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ಇದುಕ್ಕೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದವು (1) ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಕ್ಕೆಯುಮ್, (2) ಪ್ರಯತ್ನಾ ನಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲೇ ಶರೀರಾದಿದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಕ್ಕೆಯುಮ್, (3) ಬದ್ಧದಶೆಯಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರಾಜನಿಕಾಸಕ್ತಿಗಳುಮ್, (4) ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ಪ್ರಕಾಶಮುಖತಾಲೇ ಭೋಗಮನೋಹರವಸ್ಥೆಯೇ ಯದ್ವಿಹ್ಯ ಯುಮ್.

ಸುಖ ದುಃಖ ವ್ಯವಹಾರಃ-ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ವಿಭಾಗ

ಭೋಗಮಾನವದ ? - ತನಕ್ಕನುಕೂಲಮಾಡುವಾದಲ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ಮಾಡುವಾದಲೊನ್ನೆಯನು ಭವಿಕ್ಕು. ಈಶ್ವರವಿಭೂತಿಯಾನ ಸದ್ವಸ್ತುಕ್ಕುಕ್ಕುಮ್ - ಅನುಕೂಲಮ್ ಸ್ವಭಾವಮಾಯಿಪ್ಪಡಿ ಈಶ್ವರನುಮ್ ನಿತ್ಯರಮ್ ಮುಕ್ತರು ಮನುಭವಿಯಾಗಿರ್ದು, ಸಂಸಾರಿಹಕ್ಕು ಕಾಲಭೇದತ್ತಾಲುಮ್,

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿರೂಪಣೆ-

ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ತನಗೆ ಅಶ್ರಯವಾದ ಆತ್ಮ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸ್ವಯಂ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವುದು.

ಘಟಾದಿಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

“ಘಟ ಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಘಟವು ಅಹಂಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ತನಗೆ ಅಶ್ರಯವಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಘಟವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವಾಗ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಈಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯರಿಗೂ ನಿತ್ಯವಿಭುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಹಿಯವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ರೂಪವಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಕೋಚ ವಿಶಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನಂತರ, ನೈಜವಿಕಾಸತ್ತಾಲೇ-ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ವಿಶಾಸದಿಂದ ಹಿನ್ನೆ-ಅನಂತರ ಕಾಲತತ್ತ್ವವು ಇರುವವರೆಗೆ ವಿಭವಾಗಿರು ತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಈ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದೂ. ಪ್ರಯತ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ (ಅಂಧರ ಜಾನಾತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ಯತಚ್ಛೇ, ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅನಂತರ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ ಅನಂತರ ಪ್ರಯತ್ನ) ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದೂ, ಬದ್ಧದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚ ವಿಶಾಸಗಳೂ, ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಭೋಗವೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ ಸಹ.

ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಹಾರ

ಭೋಗವೆಂಬುದು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಪ್ರಾತಿಕೂಲವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಸುಖ ಅಥವಾ ಧುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಅದಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳು ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷಗಳೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಸ್ತುವು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೇ ಸುಖ. ಪ್ರಾತಿಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದೇ ದುಃಖ. ಶಾರ್ಕಿಕರು ಚಂದನವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಇದು ಅನುಕೂಲವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗು ತ್ತದೆ. ನಂತರ ಸುಖವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅನಂತರ ಅದರ ಅನುಭವ ಎನ್ನುವರು. ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತೀ ಗಳಾದ ಲಾನ್ವ, ಚಂದನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಇದು ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನವೇ ಸುಖ. ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಪುರುಷಭೇದತ್ವಾಲುಮ್, ದೇಶಭೇದತ್ವಾಲುಮ್, ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲಮಾಯುಮ್, ಪ್ರತಿ ಕೂಲ
ಮಾಯುಮ್, ಉದಾಸೀನಮಾಯುಮ್, ಇರುಕ್ಯರಇವಿಭಾಗಜ್ಞಕೃತ್ವಾ ಮಿವಸ್ತುತ್ವಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಭಾವ
ಸಿದ್ಧಜ್ಞಕೃತ್ವಾ. ಇದು ಇವಂಹಳುಡ್ಡಿಯ ಕರ್ಮಜ್ಞಕೃತ್ವಾಡಾದ ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞಾನಾನ ವೀಶ್ವರನಿವಂಹಳುಕೃತ್ವಾ
ಫಲ ಪ್ರದಾನಂ ಪಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾರಮ್.

ಕರ್ಮಫಲಾನುಭವ ಯೋಗ್ಯತಾ

ಇಕ್ಕರ್ಮ ಫಲವನುಭವಿಕ್ಕರ್ಮ ಬದ್ಧರುಕ್ಕರ್ಮ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಮ್, ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯು
ಮುಣ್ಣು. ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆ ಪರತನ್ತ್ರ ಚೇತನತ್ವಮ್ ;

ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಭಾಗ

ಈಶ್ವರ ನಿಭೂತಿಯಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಈಶ್ವರ ನಿಭೂತಿಯಾದ (ಲೀಲಾ, ನಿತ್ಯನಿಭೂತಿ) ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಗೂ
ಅನುಕೂಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈಶ್ವರನೂ ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರೂ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತನುಗೆ ಅನುಕೂಲ
ವಾಗಿಯೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ (ಕರ್ಮಾಧೀನರಿಗೆ) ಕಾಲಭೇದದಿಂದಲೂ, ಪುರುಷಭೇದ
ದಿಂದಲೂ, ದೇಶಭೇದದಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೂ, ಉದಾಸೀನವಾಗಿಯೂ
ಇರುವ ವಿಭಾಗಗಳಿಲ್ಲ, ಈ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳು ಇವಂಹಳುಡ್ಡಿಯು-
ಈ ಬದ್ಧಚೇತನರ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಈಶ್ವರನು
ಇವರುಗಳಿಗೆ ಫಲಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕಾರ ಈಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಪುಣ್ಯಪಾಪ
ರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ
ಬದ್ಧರಿಗೂ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು
ವಸ್ತುಗಳು ತೋರುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಎರಡು ಸ್ವಭಾವವು ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ
ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವೇ ಸ್ವಭಾವ. ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾತಿಕ್ಕೂಲ ಜ್ಞಾನವೇ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖ.
ಕಾಲಭೇದತ್ವಾಲುಮ್-ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸುಖಾನುಭವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಉಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ದುಃಖಾನುಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಪುರುಷಭೇದತ್ವಾಲುಮ್-ಒಂಟಿಗೆ ಬೇವಿನ
ಸೊಪ್ಪು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತೆ ಹಸುವಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅನ್ನಂಭೋಜ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಅಮೃತಂತು ದಿವ್ಯಕರ್ಮಮ್ | ಶ್ವಪಶೂವಿಶ್ವಾಣಾಹಾರಿ ಸಂಶೋ ದಾಸ್ಯೈಕ ಜೀವನಾ||, ಎಂಬಂತೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ
ಅನ್ನವು ಭೋಗ್ಯ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತ, ನಾಯಿಗೆ ಅಮೇಧ್ಯ, ಪಶುವಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯವು
ಭೋಗ್ಯವು. ದೇಶಭೇದತ್ವಾಲುಮ್-ಹುಣಸಹಣ್ಣು, ಮೆಣಸಿಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವು ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ
ಅನುಕೂಲ ಪ್ರಾತಿಕ್ಕೂಲಗಳಿಗೆ ಔಪಾಧಿಕ ಕರ್ಮವೇ ಉಪಾಧಿ ಈ ಉಪಾಧಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನು
ಕೂಲಾನುಭವವೇ (ಜ್ಞಾನವೇ) ಸುಖ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವವೇ (ಜ್ಞಾನವೇ) ದುಃಖ

ಕರ್ಮಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ

ಇಕ್ಕರ್ಮಫಲಂ ಅನುಭವಿಕ್ಕರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಬದ್ಧ ಚೇತನರಿಗೆ
ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಸಹಕಾರಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟು. ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಭಗವತ್ಪರತಂತ್ರರಾಗಿ
ಚೈತನ್ಯ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ನಿತ್ಯರಿಗೂ
ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಪರತಂತ್ರ ಚೇತನತ್ವವು ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಯೋಗ್ಯತೆಉಂಟು ಆದರೆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅಭಿ
ಮತ (ಇಷ್ಟ) ನಲ್ಲದ ವಿಶೇಷತಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಇವರು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಪರಾಧ ಪುನಶ್ಚಯೇ ಇಲ್ಲದೆ,

ಸಹಕಾರಿ ಯೋಗ್ಯತ್ವ ಸಾಪರಾಧತ್ವಮ್. ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ಮುಕ್ತರಂಕ್ಕುಮ್ ಪರತನ್ಮ ಜೇತನ್ಮಯಾಲೇ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಣ್ಣೇಯಾಬಿಲುಮ್ ಈಶ್ವರಾನುಭವತ ವಿಪರೀತಾನುಷ್ಠಾನಮಿಲ್ಲಾನ್ಮಯಾಲೇ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರ ಸದ್ಭವಶಾಸಿತಾನಾಯ್, ತಾನೊರುತ್ತರುಕ್ಕು ಶಾಸನೀಯನನ್ನಿಕ್ಕೇ ನಿರ್ದಯಾಲೇ ಪರತನ್ಮ ಜೇತನ್ಮಮಾಹಿರ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯುಮಿಲ್ಲ; ಸ್ವತನ್ಮನಾಹೈಯಾಲೇ ಸ್ವತನ್ಮಜ್ಞಾತಿಲಂಘನಮಾಹಿರ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯುಮಿಲ್ಲ.

ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಈಶ್ವರನು-ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವಪ್ರಶಾಸಿತಾನಾಯ್-ಎಷ್ಟರನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವವನಾಗಿ ತಾನು ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ವರತಂತ್ರ ಜೇತನ್ಮವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರನು-ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸ್ವತಂತ್ರಜ್ಞಾತಿಲಂಘನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಆ ರೀತಿಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರಜ್ಞಾತಿಲಂಘನವೆಂಬ ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇಲ್ಲ.

ಈಶ್ವರ ವಿಭೂತಿಯಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಸಹಕಾರಿಯೋಗ್ಯತೆಯುಮ್ ಇಲ್ಲ. ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಪಠ್ಯಂತ, ಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವುದೇನೆಂದರೆ ಅನುಕೂಲತ್ವ; ಪ್ರತಿಕೂಲತ್ವವೆಂಬ ಈ ಎರಡೂ ವಸ್ತುವಿನ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ. ಅನುಕೂಲತ್ವವು ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ ಆನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವದ್ದೂ ವಿಭಾವಿ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬದ್ಧಜೀವಿಗೆ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತ ಪುಣ್ಯವೆಂದಿರದೆ, ಪ್ರಿಯತ್ವವು ಉಂಟಾದಾಗ ಆ ಫಲದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ ಫಲವೆಂಬುದು ಪ್ರೀತಿ ಅದೇ ಸುಖ ಪ್ರಾತಿಕೂಲವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಕೂಲವಿರದೆ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನುಭವವೇ ಸುಖ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಬೇರೆಯೊಂದಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಅದೇ ಪುರುಷನಿಗೆ ಪಾಪ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಿಯತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅವಾದ ಅವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಆ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅನುಕೂಲತಾ ರೂಪ ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷವು, ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿ ಫಲದಾಯಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವವು ಅಪ್ರೀತಿಕರ ರೂಪವಾದ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಆ ಅಪ್ರೀತಿಯೇ ದುಃಖಕರ ಎಂದರ್ಥ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಬೇರೆ ಅನುಭವವಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಪುಣ್ಯವೆಂದಿರದೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಪ್ರಿಯತ್ವವೂ, ಪಾಪವೆಂದಿರದೆ ನಿತ್ಯ ಅಪ್ರಿಯತ್ವವೂ ಉಂಟಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಅನುಕೂಲತ್ವ ಪ್ರತಿಕೂಲತ್ವವೆಂಬ ಎರಡೂ ಆಯಾಯಾ ಪುರುಷನ ಪ್ರತಿಪಂದಿಧಿವು ಹಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ವಸುಹೃತ್ತಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಜೇತನನ ಪುಣ್ಯ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಫಲಲಾಭಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಪುಣ್ಯವು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯವೇಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ನಿತ್ಯರುಗಳಿಗೆ, ಸರ್ವಕೃತ್ಯತಾದ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪನಗುಣವಾಗಿ, ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅನುಕೂಲಸ್ವಭಾವಗಳಾಗಿ, ಫಲಕ್ಕೆ ತಡೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖಾತ್ಮಕಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೋ ಎಂದರೆ ಸ್ವತಃ ಅಪಪತವಾಪ್ನನಾದ್ದರಿಂದ, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಸರ್ವವೂ ತನ್ನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ವಿರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ತನ್ನಿಗೆ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಸುಖರೂಪಾನುಭವಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಪ್ರದವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ವಸ್ತುವು ಇರುವ ಪಠ್ಯಂತ ಅವನಾ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ, ಆ ಪಾಪ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅನುಕೂಲತ್ವವು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರತಿಕೂಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ರೂಪ ಜ್ಞಾನಜಿ ಉದ್ಭವ ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರಮ್.

ಜೀವೇಶ್ವರರೂಪರಾಸ ವಾತ್ಸಾಲ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರೂಪವುಮ್ ಸ್ವರೂಪಂ, ಸ್ವಸ್ವೈಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮ್. ಇದ್ಧರ್ಮಿ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರೂಪಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತವೊರೂಪಾಲಿತಿ ಉಮ್ ಸಜ್ಜೋಪವಿಕಾಸಜ್ಞ ಲಿಪ್ತಿ. ರಾತ್ಸಾತ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರೂಪವುಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶನವೇಳ್ವಿಯಿಲೇ ಸ್ವಾಶ್ರಯತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರೂಪಕ್ಕೆಮ್. ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಮುಮ್, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವಮುಮ್, ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ಕ್ಕೆಲ್ಲಾಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿತ್ವಂ ವಿತ್ತಮ್. ಧರ್ಮಿಯಾನವಾತ್ ಸ್ವರೂಪತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ವಿತ್ತಮ್.

ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನಗಳ ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ

ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೀವೇಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳೆಲ್ಲರ ಸ್ವರೂಪವು ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. (ಸ್ವಸ್ವೈಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಂ ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.) ಜೀವೇಶ್ವರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬದ್ಧ ಜೀವರಿಗೂ ಸೇರಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಸುಷುಪ್ತಿ, ಮಹಾಪ್ರಳಯ ಕಾಲಗಳೂ ಸೇರಿ) ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನವು ನಿತ್ಯ ತಥಾಚ ಸ್ವಸ್ವೈಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವವೇ, ಸಮಾನ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಾತ್ಮರುಗಳ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಶ್ರಯತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ-ತನಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ-ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮ್-ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಜೀವಿ ಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವವೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿತ್ವವು (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು) ಅಧಿಕ (ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ). ಧರ್ಮಿಯಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ (ಜೀವೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರ ರೂಪಕ್ಕೆ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅಧಿಕ (ಅಸಾಧಾರಣಾಕಾರ).

ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವೆಂದರೆ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವಮ್-ಕಿಂಚಿನ್ನಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾಶಕಾರಣತತ್ತ್ವಮ್-ಕಿಂಚಿತ್ ಒಬ್ಬನು ಆತ್ಮವಿಷಯವಾದರೆ ಆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಲು ಕಾರಣ ಭೂತವೆಂದರ್ಥ. ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಿಂಚಿತ್ ಒಬ್ಬನು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಆ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾದ (ಆದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ) ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಅದಾವದು-(ಅದಾಗಿ)ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಬೇರೆಯೊಂದರ ವಿಷಯವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯವನ್ನು-ಮಾಡುವುದು ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸಿದರೆ ಆ ವಿಷಯವು ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನವಿಷಯಿತ್ವವೇ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯವೆಂದರ್ಥ ಒಂದು ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾದರೆ ಆಗ, ತನಗೋ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೋ ವಿಷಯಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ತಥಾಚ "ಅಹಂ" ಎಂಬ ಧರ್ಮಿ ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನೆಲ್ಲೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ "ಘಟಂಜಾನಾಮಿ" ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನವು, ಘಟವನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯಪಾದಕತ್ವ ರೂಪಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವು ಸಿದ್ಧ ವ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತೆ-ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಈ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಾಧರ್ಮ್ಯವನ್ನು (ಸಮಾನಾಕರ) ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ವೈಭವ್ಯವನ್ನು-(ವೈಭವ್ಯಸವಾದ ಆಕಾರ) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮುಂತಾಂತರವು ಧರ್ಮಿಯಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು-ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ. ಹೃದಯ, ಹೇಗಿಂದಿತ್ತು, ಜೀವ ಮತ್ತೆ ಈಶ್ವರ ರೂಪವಾದ ಆತ್ಮರುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು-ತನಗೆ ತಾನೇ

ತೀಯುತ್ವದಿ ಈ ಧರ್ಮಿರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಬದ್ಧಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸರೂಪವಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉಂಟು ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತೀಯುತ್ವೇನೆ, ಇದನ್ನು ತೀಯಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ತೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಅನುಭವವೂ, ಇದ್ದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ತೀಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವವೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸ ರೂಪ ವಿಚಾರಗಳೆಂಬ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದೇ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತ ಹೀಗೆ ಸವಿಕಾರತ್ವ ನಿರ್ಮಿಕಾರತ್ವಗಳೆಂಬ ಉಭಯ ವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನಗಳು ಅಂದರೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೆಲವರು "ಕಾವಃ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಏತಸ್ಸರ್ವಂ ಮನಃವಿವ" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಲ್ಲವೇ "ಏತಸ್ಸರ್ವಂ ಮನಃವಿವ" ಎಂದು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳ ಅಭೇದೋಪಚಾರ ದಿಂದ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಗದೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನ ಈ ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳೂ ಇವೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು, ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ ಎದ್ದವನು, "ಸುಖಮಹಮಸ್ವಾಪ್ನಂ" "ಸ ಖನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ವಾನುಭವವೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಸುಷುಪ್ತಿ(ಗಾಢನಿದ್ರೆ) ಮಾಡುವ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ಈ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ಎದ್ದನಂತರವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಕಾಸವಿಲ್ಲ ಆದ ಕಾರಣ ಸ್ವರೂಪ ಸುಖವೇ 'ಅಹಂ', ಎಂದು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಎದ್ದನಂತರ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಸಂಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮವು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅತ್ರಾಯಂ ಪುರುಷಃ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ಭವತಿ (ಉಪನಿಷತ್). ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಮತ್ಯಂತ ನಿರ್ವಲಂ ಪರಮಾರ್ಥತಃ (ವಿ ಪು) ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಜ್ಞಾನಾಕಾರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧ

“ಯಥಾ ಪ್ರಕಾಶಯ ತೇಕಃ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಲೋಕಮಿಮಂದರಮಃ | (ಗೀತೆ)

ಜ್ವೇತ್ರಂ-ಜ್ವೇತ್ರಿ ತಥಾಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿಭಾರತ || (ಗೀತೆ - 13-33)

ಸೂರನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ ಜೀವನು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳು ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂರನು ಅವನ ಪ್ರಕಾಶ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ

ನೇಲೂ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯವಾದ ಧರ್ಮಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವುದು ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನವು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಫಲಿಯು ಅಲ್ಲ. ಜಡತ್ವವು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾತ್ಮ ವಾದವು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸರಿ ಎಂದರೆ ಸೌಸಾದೃಶ್ಯಭಾವವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹಾಗೆ ವ್ಯಪದೇಶ ಜ್ಞಾನತ್ವವೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯತ್ವವು (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು (ತನಗೆ ತಾನೇ ತೋಚುವುದು) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಆಕಾರ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೇ-ಅಹಂತ್ವ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲತ್ವ ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತೋಚುತ್ತದೆ. "ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟ ತಯಾತ್ಮಸ್ವಪ್ರಕಾಶತಾತ್ಮಾತ್ಮನಾತ್ಮ" ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶ್ರೀಗೂಕ್ತಿ, "ಸ್ವಸ್ಥಿವಾತ್ಮಾತ್ಮಸಿದ್ಧಿಂ ನೃತಿರನುಭವತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಃ ಸಿದ್ಧಿಭಾವಂ", ಎಂಬ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪ ಶ್ರೀಗೂಕ್ತಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾನೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ

1 ಜ್ಞಾನತತ್ವಮಾವುದು ? ಕಸ್ಯ ಚಿತ್ತ್ರಕಾಶಕತ್ವಮ್ ಅದಾವದು ? ತನ್ನದೈಯ ನಾಹವು ಮಾಮ್, ನೇರೋನ್ರಿನುಡೈಯ ನಾಹವುಮಾಮ್, ಏದೇನು ಮೋನ್ರಿನುಡೈಯ ನ್ಯವಹಾರಾನು ಗುಣ್ಯತ್ವೈ ಪ್ಪಣ್ಣುಹೈ.

2. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತತ್ವಮಾವದು ? ತನ್ನೈ ವಿಷಯಾಕರಿಪ್ಪದೊರು ಜ್ಞಾನಾಂತರತ್ತಾಲ ಸೇಷ್ಟೈಯರ ತಾನೇಪ್ರಕಾಶಿಕ್ಕೈ.

3. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತತ್ವಕ್ಕೈ ವಿಷಯತತ್ವಮಾವದು ? ತನ್ನೈಯೊಗ್ರಿಂದ ದೊನ್ನೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಹೈ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ “ಸ್ವಪದಂ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಕಂಚಿದ್ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಮ್ | ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನ ಸ್ಯತು ತಾವದಧಿಕ ಗ್ರಾಹಿತ್ವಂ ವಿಶೇಷ ಮಾಹ-ಮತಿರನು ಭವತಿ ಸ್ವಾನೈಯೋಗ್ನಿ ದ್ವಿಭಾವ ಮಿತಿ” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ತಥಾಚ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾವಗಾಹನ ಜ್ಞಾನವು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲವು ಏಕತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವಿಷ್ಟ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವ ಗಾಹಿಯಾದ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕವಾದ ಅಂತರ ಬಾಹ್ಯ ಸವ-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಗ್ರಾಹಿಸುವುದರಿಂದ (ತೀಯವದರಿಂದ) ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವು ಅಧಿಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲವು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಾಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮತ್ರಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನ್ವನಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡ ನ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲವ ಸರ್ವಮಾಗ್ರಾಹಕ ಶಕ್ತಿಯು ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಕೇವಲವ ಗಾಹನ ಶಕ್ತಿ. ಇವನ್ನು ನಿರುತ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನವದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತಾನುಳ್ಳ ಶಕ್ತಿಯ ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ ಇದನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯರು “ಜ್ಞಾನತತ್ವಮಾವದು-ಏದೇನುಮೋನ್ರಿನುಡೈಯ ನ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯತ್ವೈಪ್ಪಣ್ಣುಹೈ” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಅಹಮ್” ಎಂಬ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯತೆಯನ್ನು (ಜ್ಞಾನ ವಿಷಯತತ್ವವನ್ನು) ತನ್ನಲ್ಲೇ ನೂಡುತ್ತದೆ “ಘಟಂಜಾನಾಮಿ” ಎಂಬ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ಘಟ ವಿಷಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಾನುಗುಣ್ಯವಾದಕ ಜ್ಞಾನತತ್ವವು, ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯತತ್ವವೆಂಬುದು, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲವು, ಏಕತ್ವವಿಷ್ಟವಾದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೀಯಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಏಕತ್ವವು, ಅನುಕೂಲವುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಕಾಶವುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿರ್ಭರ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೈತಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ಅಸಮರ್ಪಕವೂ ನಿರ್ವಿಶೇಷ ಜೈತನ್ಯವು ಒಂದೇ ಎಂಬುದು ಕುಂದಷ್ಟಿಗಳಂತೆ ಅದನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೈತಿಗಳಾದ ನಾವು ಖಂಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲವು, ಏಕತ್ವಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ವಸ್ತುಂತರಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ಜೀವಾತ್ಮರೂಪ ನಿರ್ಭರ್ಮಾತ್ಮಕ ಧರ್ಮಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಅಸಮಾಸ್ಯವಾದ ಅದ್ವೈತಿಯು ಒಂದು ನಿರ್ಭರ್ಮಾತ್ಮಕ ರತ್ನವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ನೀವುಗಳು ಆನಂದಕೋಟಿ ನಿರ್ಭರ್ಮಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಭರ್ಮಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧತತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಇವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮೃಲ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಅನುಕೂಲವು, ಏಕತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪ ಅಚೇತನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರ

4. ಆತ್ಮಾಕ್ಷುಕುಕ್ಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾನವದು ? — ಸ್ವಸ್ಥೈ ಭಾಸಮಾನತ್ವಂ, ಅದಾವದು ? ತಃ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕುತ್ಥಾಫಲಿಯಾಯಿರುಕ್ಯು ಎನ್ನಪದಿ.

ಏದೇನು ಮೊರುವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು ಫಲಿಎಂದಿರಗಮಾನಾಕಾರತ್ವೈ ತನ್ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು ತ್ಥಾಫಲಿ, ಎಗ್ಗು ವಿಶೇಷಿತವಾರೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾನಮ್. ವಿವಿಶೇಷ ಮಿಲ್ಲಾದವಸ್ತುವುಕ್ಯು ಇಸ್ಸಾಮಾ ನ್ಯಮು ಮಿತ್ತೋಡು ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್ ಇಲ್ಲೈ. ಇದ್ದರ್ದಧರ್ಮಿಗಳಿರುಣ್ಡುಮ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಣ್ಡುಲುಮ್, ನಿತ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮವಿಶೇಷವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಜ್ಞಳಾರೇ ಜ್ಞಾನಾನ್ತರವೇದ್ಯಬ್ಬಳು ಮಾಮ್. ತನ್ನುಡ್ಡಿಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ತನುಕ್ಯು ಜ್ಞಾನಾನ್ತರವೇದ್ಯ ಮಾಮ್ನೋಡು, ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ ಮಾತ್ರತ್ತಾಲೇ ಜ್ಞಾನಾನ್ತರ ವ್ಯಪದೇಶಮ್.

ಸಂಸ್ಕದಾಯದ್ವೈ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವೇಳಿರುವುದು ಕಾಣಿವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮ್, ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕೈಗಳು ಗುಣಗಳೇ ಹೊರತು, ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಗಳಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೆ ದ್ರವ್ಯವಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ ಆದ್ರವ್ಯವೆಂದರೆ, ಆದ್ರವ್ಯಕ್ಕು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವಿಲ್ಲ. ಉಂಟೆಂದರೆ “ಬುದ್ಧಿಃ ದ್ರವ್ಯಂ ವಿಕಾರಾನ್ವಯಿತ ಇತರತನ್ಮ ಬೋದ್ಧವಜ್ಞಾ ಜಡತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ತತ್ವಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪ ತೋಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ‘ತದಯಂ ಪ್ರಯೋಗ — ಬುದ್ಧಿಃ ದ್ರವ್ಯಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ತ್ವಾದಾತ್ಮವತ್’ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯತ್ವಾಭಾವನತ್ತುಗಳಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗಳಾದ ಆದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವರೂಪ ಹೇತುವಿರುವುದರಿಂದ ಅ ಹೇತುವಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ

ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮ್ (ಅಹಂಕೃ) ಅನುಕೂಲತ್ವ ಏಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರೇ ತನಗೆ ತಾನೇ ಸ್ಥಿರವುವುದು. ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವು ತನಗೆ ಅತ್ರಿಯವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ತೋರಿಸ್ಕೊಡುವುದು. ಎಂಬುದೇ, ಆಚಾರ್ಯಜನಿತ

ಆತ್ಮಾಕ್ಷುಕುಕ್ಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾನವದು ಇತ್ಯಾಗಿ ವೈಚಿಕಿಕಾದಿಗಳು ಜಡಾತ್ಮವಾದಿಗಳು ಚೇತನತ್ವ ಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮ್ ಅಹಂತ್ವಗಳು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಚೇತನತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣ ಆಯಾಯಾ ಆತ್ಮವಿಶ್ರಾಂತವಾದ ಅಹಂತ್ವವು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ. ಆದೇ ಇದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಒಂದೇ ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿ ರೂಪ ಭಿನ್ನವಲ್ಲವೆಂದು ಎರ್ಪಟ್ಟು, ಅಹಂ ಚೇತನಃ ಎಂಬ ಅನುಭವವು ಅನ್ಯರನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅನ್ಯ ಶರೀರದ ಜೀವನ ಸುಖದ ಖಾನ್ದಭವವು ತನಗೂ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ ದುದರಿಂದ ಅಹಂತ್ವವೇ ಬೇರೆ. ಚೇತನತ್ವವೇ ಬೇರೆ ಅಹಂತ್ವವು ಪ್ರತಿಶರೀರ ಭಿನ್ನವಾದ ಆತ್ಮನರ್ಥಮ್. ಲೋಕಾತ್ಮ ವಾದವು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯವೆಂಬ ದನ್ನು ಆತ್ಮಾಕ್ಷುಕುಕ್ಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾನವದು ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ ಕೃದಯ. ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೆಂಬುದು ತನಗೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು ಅದಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಫಲಿ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಫಲಿ ಎಂದು ವಿಶೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮ್ ಫಲಿ — ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯ ಭೂತನು ಎಂದರ್ಥ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥಮನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಂ ಬುದ್ಧಿ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಫಲಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಆತ್ಮಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆತ್ಮಗೆ ಅಹಂಬುದ್ಧಿ ವಿಷಯವಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ ಅದರೂ ಈ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಶೇಷದ ಹಾಗೆ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವೂ, ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಚೇತನತ್ವವೂ ಆಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವಾಗ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆ (ಏತ್ತಿಮ್) ಆಸಾಧಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನ್ನೇಂಬುದನ್ನು ಇವಿಶೇಷ ಮಿಲ್ಲಾದ ವಸ್ತುವುಕ್ಯು ಇಸ್ಸಾಮಾನ್ಯಮುಮ್ ಇತ್ತೋಡು ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮುಮ್ ಇಲ್ಲೈ,

ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಿಗೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಫಲಿತವೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವೂ, ಇದರೊಡನೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಚೇತನತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವೂ, ಚೇತನತ್ವವೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗಳು. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಫಲಿತರೂಪ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಗೆ, ತದುವರ್ಜಿತವಾದ "ಫಲಿಸುಪಂಜಾನಾಮಿ" ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಾಶ್ರಯತ್ವ ರೂಪ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಕಾಶ ಫಲಿತವು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಪ್ತಮಾನ ಚೇತನತ್ವಮ್ -

ತಥಾ ಚ ನಿಷ್ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಕವಾದ ಚೇತನತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮಸಾಧಾರಣವು. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಫಲಿತವಾದರೋ, ಆಯಾಯಾ ಆತ್ಮವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಅಹಂತ್ವಾಪರಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬೇರೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞವು ಆಸ್ಮಜ್ಞವು ಸ್ಥಾನದ್ವಯವೂ, ಚೇತನಮಾತ್ರದ್ವಯವೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಚೇತನತ್ವ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂಬುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ, ಯಥಾ ಪ್ರಯೋಗ ಅರ್ಥ.

ಅನಂತರ ಪ್ರಕೃತಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಇದ್ಧರ್ಮಧರ್ಮಿ ಹಳಿರಂದುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯಮ್, ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡದು ಎಂದು ಶರ್ಯವಸಾನ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕುದೃಷ್ಟಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನ್ಯರಜ್ಞಾನವೂ ಸಿತ್ಯತ್ಯಾದ್ಯಾಕಾರಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವೇದ್ಯವೆಂಬುದು ಅನುಭವ ಸಾಕ್ಷಿ

ಈ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಧರ್ಮಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು, ಅನುಕೂಲತ್ವ, ಏಕತ್ವಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನತ್ವ ವಿಶೇಷ ತತ್ವ ರೂಪವು ಅನ್ಯಾನಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೂ, ಇವುಗಳ ನಿತ್ಯತ್ವ ವಿಭುತ್ವ ಅಣುತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳು ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಹಾಗಾದರೆ ಎರಡು ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪುಕೊಳ್ಳುವಿರಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ನೀಲವಾದ ಘಟವನ್ನು ನೋಡಿದನು, ಎಂದು ಜ್ಞಾನಪೀಠಾಳ್ವ ವಾಗ, ನೀಲಘಟ ದ ಶ ಫ ನ ಜ್ಞಾನವು, ಜ್ಞಾನಪೀಠಾಳ್ವವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಾಂತರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾಂತರವೂ ಮೊದಲನೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ - ಅವಸ್ಥಾಭೇದ ಈ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದ - ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರವೆಂದು ವ್ಯಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಎರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಒಂದೇ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಜ್ಞಾನಪೀಠಾಳ್ವವುದು ಪ್ರಥಮ ಜ್ಞಾನದ ಅವಸ್ಥಾಭೇದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಿಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿ ಗಳಿಂದಲೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನ ನಿತ್ಯತ್ವ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ನನಗೆ ಈಗ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಯಿತು ಉಂಟಾದ ಜ್ಞಾನವು ಈಗ ನಷ್ಟ ವಾಯಿತು (ಮರತಹೋಯಿತು) ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ವೈಶೇಷಿಕಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪ ಬೇಕಲ್ಲವೆ, ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು, ಮೇಲೂ ಇದು ಹಿಂದೆಯೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಸಂಘಾನ ಜ್ಞಾನವಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯಗಳಿಗೆ ಭೇದವು ದುರ್ವಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿವ್ರಾದಿದತಯಲ್ಲಿ

ಪ್ರವಿಧ ಅಚೇತನ ನಿರೂಪಣಮ್

ಪ್ರವಿಧಾಚೇತನಗಳುಮ್ ಪರರುಕ್ಕೇ ತೋನ್ರಕ್ಕಡವನವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಅಚೇತನತ್ವ ಮಾನದು ? ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯಮುನ್ರಿಕ್ಕೇಯೊಗ್ರಹೈ. ಪಿರರುಕ್ಕೇತೋನ್ರಹೈಯಾವುದು ? ತಪ್ರಕಾಶ ತ್ತುಕ್ಕುತ್ವಾಫ್ ಪೇಯುನ್ರಿಕ್ಕೇಯೊಗ್ರಹೈ ಇನ್ಮ ಇರಣ್ಣುಮ್ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಾದಿಹಳುಕ್ಕುಮ್ ತುಲ್ಯಮ್. ಪ್ರವಿಧಾ ಚೇತನಜ್ಞಾನೈಡುತ್ವ ವ್ಯಾಗ್ರಿಲ್ ಪ್ರಕೃತಿಯುಮ್ ಕಾಲಮುಮ್ ಜಡಂಗಳ್. ಶುದ್ಧಸತ್ವ ಮಾನ ದ್ರವ್ಯತ್ವ ಜಡಮುನ್ರ ಶಿಲರ್ ಶೊಲ್ಲುವರ್ಹಳ್.

ಜಡತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಜಡತ್ವಮಾನದು ? ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮುನ್ರಿಕ್ಕೇಯಿರುಕ್ಕೈ. ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿಪರಾಮರ್ಶಂ ಪಣಿ ನವರ್ಹಳ್, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಾಹೈಯಾಲೇ ಶುದ್ಧಸತ್ವದ್ರವ್ಯತ್ವ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ವುನ್ರಗಳ್.

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ. ಜಾಗರದಿದತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶವಸವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನೂ 'ತನ್ನುಡೈಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ಪ್ರಸರಣ ಭೇದತ್ತಾಲೇ 'ಜ್ಞಾನಾಂತರ ವೈಪದೇಶಮ್' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರ ಇದರ ಭಾವವೇನೆಂದರೆ, "ನವಿಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನತೇರ್ವಿಪರಲೋಪೋ ವಿದ್ಯತೇ ನಿತ್ಯಾ ಏವಾತ್ಮನೋ ಹಿತೇ", ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ಅನಾದಿ, ಅವಿನಾಶಿ. ಅಂತಹ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವಾಗ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ, ಆಯಾಯ ಪಂಚಮ ಭೇದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿನಾಶ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ, ಪರಸ್ಪರ ಉಪಕಾರ್ಯೋಪಕಾರಕ ಭಾವವೂ, ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ಉಪಪನ್ನ ವಾಗ್ವವಂ, ಜ್ಞಾನೈಕ್ಯದತ್ತೆಯೂ ತತ್ಪದವಸ್ಥಾ ಭೇದದಿಂದ ಭಿನ್ನತ್ವವೂ, ಒಂದೇ ಉಪಾಧಾನಕತ್ವದಿಂದ ವಿಷಯ ವಿಷಯ ಭಾವಾದಿ ಸರ್ವವೂ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದ ಸುಷುಪ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸರಣ ವಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸುಪ್ತೋತ್ಥಿತನು "ಸುಖಮತಮಸ್ವಾಪ್ನಂ" ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಪ್ರವಿಧಾ ಚೇತನದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ

ಅನಂತರ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು "ಪ್ರವಿಧಾಚೇತನಂಗಳ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೊಳ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅಚೇತನಗಳೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದ ಹಾಗೆ ಇತರರಿಗೇನೆ ಪ್ರಕಾಶವಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು. ಅಚೇತನವೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರುವುದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೇತನನು ಚಿತ್ಯಂತ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿರು ತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯವಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನಾತ್ರಯ ಮುನ್ರಿಕ್ಕೇ, ಎಂದು ಜ್ಞಾನಾಂತರಾಭಾವವು ಅಚೇತನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪಿರರುಕ್ಕೇ ತೋನ್ರಹೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇತರರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತೋರುವುದೆಂಬುದು, ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತಾನು ಫಲಿಯಲ್ಲನೆಂಬುದು. ಅದಾಗಿ ಳ್ನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇರುವುದು - ಪರಾಕ್ರಮದರ್ಥ, ಇತರರಿಗೇನೆ ಭಾಸಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅಚೇತನತ್ವವೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಒಬ್ಬಗುಣಕ್ಕೆ ಯಾದಿ ಅದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ, ತುಲ್ಯ.

ಜಡ ದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ

ಪ್ರವಿಧಾಚೇತನಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ಕಾಲವೂ ಜಡವಾದರ್ಥಗಳು.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವೋಪಪಾದನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಹಿಲ್, ಸಂಸಾರಿಹಳುಕ್ಕು ಶಾಸ್ತ್ರವೇದ್ಯಮಾಹ ವೇದ್ಯಾದ್ಯೇ ತಾನ್ವೇ ತೋನ್ರ ವೇದ್ಯಾವೇ ನನ್ನಿಲ್ ? ಸರ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮಕಳುಡೈಯವುನು ಸ್ವರೂಪಮುನ್ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಮುನ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕು, ಸ್ವರೂಪಮ್ ತನಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯ್ ವೇರಲಾರ್ ರ್ಕುಮ್ ಜ್ಞಾನಾನ್ತರ ವೇದ್ಯಮಾನಾರ್ಪ್ಪಿಲವುಮ್, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಾತ್ರಯುತ್ತುಕ್ಕು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯ್, ಇತರರ್ಕು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮಲ್ಲಾ ದಾಪ್ಪಿಲವುಮ್, ಇದುವುಮ್ ನಿಯತವಿಷಯ ಮಾಹ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನಾಲ್ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಯೋನೇತ್ತಿಯುಗಪತ್ವರ್ಸಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸದಾಸ್ತತಃ |

ತಂಪ್ರಣಮ್ಯ ಹರಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ್ಯಾಯತತ್ವಂ ಪ್ರಚಕ್ಷ್ಮಹೇ ||

ನೂಹಿರ ಪಡಿಯೇ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತತ್ವಾಲೇ ಸರ್ದತ್ವೈಯುಮ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡಿರುಕ್ಕಿರ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಮ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕಿರ ಪಡಿವಿಜ್ಞಾನೇಯಿನ್ನಿಲ್ ? ಇವನು ಡೈಯ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಮ್ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮ್ ಮುದಲಾಹ ಸರ್ವತ್ವೈಯುಮ್ ವಿಷಯಾಲೇ ಕರಿಯಾನಿರ್ದಿ, ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಮ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾಹಿರಾಪ್ಪಿಲೇ ಇದುವುಮ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾಯಿರುಕ್ಕಲಾನ್. ಇಪ್ಪಡಿ ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್ ತುಲ್ಲುಮ್. ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶಕಾಲಿತ್ತಿಲೇ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಾತ್ರಯುತ್ತುಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನಾರ್ಪ್ಪಿಲೇ ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮವ್ವವಸ್ಥೆಯಿಲೇ ಇದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಾಲ್ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲೆ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ಜಡ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಇದು ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಲ್ಲ ಜಡತ್ವವೆಂದರೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲವೇ ಇರುವುದು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಮಾರ್ಥ ಮಾಡಿದವರು ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕತ್ವವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವು. ಅದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಅಭಿಮತ (ರಹಸ್ಯಾನ್ಮಾಯ) ಚಿನ್ಮಯೈಃ ಸಪ್ರಕಾಶತ್ವೈಃ ಕಿಮಾತ್ಮಕೋ ಭಗವಾನ್ | ಕಿಮಾತ್ಮಿಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಃ | ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕೋ ಭಗವಾನ್ | ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾ ವ್ಯಕ್ತಿಃ | (ಅರ್ಥವಿಖೇಪನಿಷತ್ತು) ತದಿಂದಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ವಿಜ್ಞಾನ ಘನಂ | (ಪಂಚರಾತ್ರ ಸಂಹಿತೆ) ಜ್ಞಾನಾನಂ ಮಯಾ ಲೋಕಾಃ | (ವ್ಯಕ್ತಿಃ-ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಃ) ಅದಿಪದವು ರಹಸ್ಯಾನ್ಮಾಯ, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಭೂಷಣಾಯುಧಗಳು ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿಗಳು ಸುಲ್ಕಾ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ರೂಪ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳು, ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಇಪ್ಪಡಿ-ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದರೆ, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡದೆ, ತಾನ್ವೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬೇಕಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಸರ್ವಾತ್ಮರುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನವೂ ಮಾಹ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದ್ದು ಇತರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲದೆ ಇತನ ಹಾಗಿ, ಇದುವುಮ್-ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವೂ ನಿಯತವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದರೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ ನಿಯತ ವಿಷಯ - ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಮಾನಾಲ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂದರೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಈಶ್ವರ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಇರುವುದು ಬಾಧಕ ವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ವರೇಶ್ವರನಿಗೂ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರಿಗೂ, ಅವರವರ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವಾಗ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸದಾ

ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನತ್ತಿ ನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯಾನದು ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶಮಿಲ್ಲಾದ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾಲೇ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಿಯಾನಾರೋಲೇ ಶುದ್ಧಸತ್ವತ್ತಿನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯುಂವ ಬದ್ಧ ದಶೈಯಿಲ್ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಿಯಾಹೈಯಾಲೇ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಂ ಬದ್ಧರ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಯಾದೊಳ್ಳಿರದು.

ಧಿಯಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ ಮುಕ್ತಿಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ ಯಥಾ |

ಬದ್ಧೇ ಕದಾಚಿತ್ತಂರುದ್ಧಂ ತಥಾತ್ರಾಪಿ ನಿಯಮ್ಯತೇ ||೧||

ವಿಷಯೇಕವಸ್ತಿರುವಾಗ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವ ಬಗೆ ಬೇಗೆ, ಎಂಬ ಸಂವೇದನನ್ನು, "ಯೋ ವೇತ್ತಿ ಯುಗ ಪರ್ತಸರ್ವಂ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಧಿಯು ಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವ ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ ಯೇ - ಯಾವ ಹರಿಯು ಯುಗಪರ್ತ - ಏಕಕಾಲದಲ್ಲ (ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ವೇದನ, ಅದೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ), ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಸರ್ವವನ್ನು ಹರಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಸದಾ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲೇ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸದಾ ಸರ್ವ ವಿಷಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೂ ಸದಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿದ್ದರೂ ಅದು ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲ ಭಗವದಧೀನ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ - ಅನ್ಯಾಧೀನವಲ್ಲ, ಸಾಭಾವಿಕವೆಂದರ್ಥ ಇಂಥಹ ಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ. ಶ್ರುತ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಸಂಭವತಃ ಪಕ್ಷಾಂತ ರೋದಾದರಣವೆಂದು ಶ್ರೀ ಕರೂರು ಸಾವಿಂಗಳುಮರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಾದಿ ಲೋಕಗಳೂ ಸದ ಏಕೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ತಿನುಡೈಯ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯು, ವಿಷಯ ಸ್ಪಂದಣವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯದ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಹ, ಬದ್ಧದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವೂ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಾದಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳೂ, ಕರ್ಮ ಬದ್ಧರಾದ ಜೀವನರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಏತಾವನ್ಮಾತ್ರೇಣ ನಾಸ್ತಿಕವಾದವು ಒಡೆದು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ತಿನುಡೈಯ ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನ ಶಕ್ತಿಮಾತ್ರ ಬಾಹ್ಯ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನಗಳ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕಾರಿಕೆ :- ಧಿಯಃ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ, ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಯೋವೇತ್ತಿ ಯುಗಪರ್ತ ಸರ್ವಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸರ್ವ ವಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರವು

ಇವುಳವು ಅವಸ್ಥಾಂತರಾಪತ್ತಿ ವಿಕಾರಿ ದ್ರವ್ಯತ್ತುಕ್ಕು ವಿರುದ್ಧವುಂಟು. ಆಹೈಯಾಲೇ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಪನ್ನಾರ್ಥತ್ತುಕ್ಕು ಯುಕ್ತಿ ವಿರೋಧವು ತೊಲ್ಲವಗ್ಗಿಯಿಲ್ಲ. ಇಜ್ಜನನ್ನಿಕ್ಕೇ ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ ನಿರ್ವಹಿಕ್ಕು ಪ್ರಾರ್ಥಿ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ತಿಲುಮ್ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಒಬ್ಬಜ್ಜಿಳ್ಳೆ ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ ಅನ್ಯಪರ ಜ್ಞಾಕೃತಾವು.

ದೇಗಿಂದರೆ, ಇವನುಡೈಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತೇಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇವನುಡೈಯ ಈ ಭಗವಂತನ ಧರ್ಮ ಭೂತಜ್ಞಾನವು ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಷಯೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, (ಪ್ರಕೃತ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ), ಈ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು (ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ) ಸ್ವಯಂ - ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಈ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಾನಂದವೆಯೂ ಲೋಕಾಃ - ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾವೃತ್ತಿಃ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅಪಲಾಪ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಸತ್ಯಂ, ಜ್ಞಾನಂ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ, ಜ್ಞಾನ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅಪಲಾಪ ಮಾಡಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನಯೋಧ್ಯರೂ ಮಾಡದೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆ.

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೂ, "ಇದಮಹಂ ವಿಜ್ಞಾನಾಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಾನುಭವ ಸಾಕ್ಷೀಕವಾಗಿ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಧಿಯಾಃ—ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ, ಮುಕ್ತಾ—ಮುಕ್ತಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ—ಸ್ವಭಾವದಿಂದವಾದ, (ಕದಾಚಿದಮ್)—ಯಾವಾಗಲಾದರೂ, ಒಂದು ಸಲವಾದರೂ (ಅಸಂರುದ್ಧಂ)—ತಿರೋಹಿತವಿಲ್ಲದ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ—ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವವು, ಯಥಾ—ಹೇಗೆ, ಬದ್ಧೇ ಕದಾಚಿತ್ ಸಂರುದ್ಧಂ—ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾಶನವಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರೋಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ತಥಾ—ಅನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಆತ್ಮಾಪಿನಿಯಮ್ಯ ತೇ—ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯವಿಷಯವಲ್ಲದೆಯೂ, ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೆ ಅದಾಗಿ ಮುಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವವು ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅನಿರಂಗೇನೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೂ, ಭಗವಂತನಿಗೂ ಸದಾಕಾಲವೂ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಂತೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವ ತದಭಾವಗಳನ್ನು ಕಾಲನೇದ ಪುರುಷಭೇದದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ದೃಷ್ಟಾಂತ ದಾಷ್ಟಾಂತಿಕಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ ಎಂದರೆ, ಇವುಳವು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದಾಗಿ ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಇಷ್ಟು ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಹೊಂದುವಿಕೆಯು ವಿಕಾರದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲ, ಆಹೈಯಾಲೇ—ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಾನುಚನಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಟ್ಟು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಇಂಗನನ್ನಿಕ್ಕೇ—ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ, ಉಪಚಾರತ್ತಾಲೇ—ಲಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದರೆ, ಅತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಣೆಯಿಂದ, ಜ್ಞಾತಾವಂಬೇ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಆತ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ, ತಾತ್ಪರ್ಯಾನುಪಪತ್ತಿಗಳೇನಾದರೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅದು ಶುಲ್ಕ, ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳಲು ದಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು ರೂಪರಸಾದಿ ಗುಣಜ್ಞಳುಮವೈಯೆಡಿಯಾಕ ವಸ್ತುಪ್ರಭಿವ್ಯಾಧಿ ವಿಭಾಗಮುಮ್, ಪರಿಣಾಮಾದಿಹುಮ್ ಕೂಡುಮೋ ನೆನ್ಹಿರಚೋದ್ಯಮುಮ್ ಧರ್ಮ ಭೂತ ಜ್ಞಾನತ್ವಕ್ಕುಮ್ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನತ್ವಕ್ಕು ಮುಂಡಾನ ವೈಷಮ್ಯಜ್ಞಳೈ ಪ್ರತಿಬಂದಿಯಾಹಕ್ಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣ ಬಲತ್ತಾಲೇ ಪರಿಹೃತಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತೃತ್ವಮಿಲ್ಲಾನ್ಯಯಾಲೆ ತ್ರಿವಿಧಾ ಚೇತನಜ್ಞಳೆನ್ನು ಶೇರಕ್ಕೋತ್ತಮ. ಇನ್ನಚೇತನಜ್ಞಳು ಮೂನ್ನುಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವುದು ? ಈಶ್ವರಸಜ್ಜಿಲ್ಲಾನುರೂಪಜ್ಞಳಾನ ನಿಚಿತ್ರಪರಿಣಾಮಾದಿಹಳು

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು — ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೇ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಕೋರಿಸಿ ಶುದ್ಧಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯವು ಸ್ವಸಂಬಂಧಿಗಳ ಗೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನಿಯತ ವಿಷಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೂ ಧರ್ಮಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ರೂಪರಸಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಅದರ ಮೂಲ್ಯ ಉಂಟಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೂ ಸಮಿಕಧಾಭವತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವಾದ, ಮುಕ್ತರುಗಳ ದೇಹೋದ್ರಿಯಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ಅವಸ್ಥಿಗಳೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದೇ ಎಂಬ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವಕ್ಕು, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸಿ ತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ಯ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ರೂಪರಸಾದಿಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಭಿವಿ ಪೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೂ, ಮಂಟಪಗೋಪುರಾದಿ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಭಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಿಸ್ತವೂ, ಪರಾಕ್ರಮವೂ (ಪರಸ್ಪೃಧಾಸಮಾನತ್ವವೂ) ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಶಾಸಗಳೂ, ಇಚ್ಛಾ ದೈಷ ವ್ರಯತ್ನಾ ದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೂ ಇವೆ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವು ಇಲ್ಲ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳೇ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಭೇದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಕ್ಕೂ ರೂಪರ ಸಾದಿಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪೃಥವ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಇಂತಹ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಬಂದಿಯಾಗಿ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಪ್ಪಡಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತೃತ್ವವಿಲ್ಲದೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ ಎಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಗಳೊಡನೆ ನೇರಿಸಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರು ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ಯವೆಂಬ ಈ ಮೂರೂ ಅಚೇತನ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾವುದೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾರಾಯಣನ) ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪರಿಣಾಮಾದಿಗಳು ಅದಿಹದದಿಂದ, ಅಪ ಕ್ಷಯ, ವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇವೆ. ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅವಾಂತರ ಪರಿಣಾಮಗಳೇ ಪ್ರಕೃತಿಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ, ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಾತ್ಮಕವಾದ ಅಂಡ, ಅಂಡಾಂಕವರ್ತನೆಯಾದ ಅಚೇತನ ಪದಾರ್ಥಜಾತ ರೂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಭವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಷ್ಠಾ ಅಹೋರಾತ್ರಾದಿ ಭೇದಗಳು; ಕಲ್ಪಾ ಮುಂತಾದ ಕಾಷ್ಠಾಶ್ವಾ ಹೋರಾತ್ರಾಶ್ವಾಸನಕಾಲಕ್ಕೆ, ಕಾಲೇ ಸ್ವಪಚೇತನ ಸಕಾಲಸ್ತತ್ಯವೈ, ಪ್ರಭು: ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದ್ಧಗಳು. ಶುದ್ಧಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ವೈಭವ, ಜಲ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗಗಳೊಳುಂಟೆ ಪರಿಣಾಮ ಗಳೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಭೇದ ಕಥನಮ್.

ಇವಗ್ರಾಹಿಣಿ ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಭೇದಂ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ರಯತ್ವಮ್. ಸತತಪರಿಣಾಮಂ ಶೀಲಮಾನ ಇದ್ವೈತ್ಯತ್ವಕ್ಕು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಕ್ಯಕೃತ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಮಾನಪೋಷು ಮಹಾಪ್ರಳಯಮ್; ವಿಷಮಮಾನಪೋಷು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಹತ್. ಗುಣವೈಷಮ್ಯಮುಕ್ಯ ಪ್ರದೇಶತ್ವಲೇ ಮಹದಾದಿ ವಿಕಾರಜ್ಞಿ. ಇದಿಲ್ ವಿಕ್ಯತಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶತ್ವಯುಮ್, ವಿಕ್ಯತಮಾನ ಪ್ರದೇಶತ್ವಯುಮ್, ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಹದಹಂಕಾರ ತನ್ಮಾತ್ರ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಿಳಿನ್ಮ ಇರುಪತ್ತುನಾಲು ತತ್ವಜ್ಞಿಳಾಕ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಿಳವಹುತ್ತು ಚೋಲ್ಲುಮ್.

ಶಿವಿನಕ್ಷಾ ವಿಶೇಷಜ್ಞಿಳಾಲೇ ಪಿರೋರು ವಿಡಜ್ಞಿಳಲೇ ತತ್ವಜ್ಞಿಳಿಯೇರವುಮ್ ಶುರಜ್ಞಿವುಮ್ ಶಿಲಲ್ಲಾ ನಿರುಮ್. ಇತ್ಯತ್ವಜ್ಞಿಳಿಲ್ ಅನಾಪ್ತರವಹುಪ್ಪುಕ್ಕುಳುಮ್ ಅವಗ್ರಾಹಿ ಆಭಿಮಾನ ದೇವತ್ವ ಹಳು ಮವೋ ವುಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿಹಳು ಕೈರಿಯ ವೇಣುಮ್. ಆತ್ಮಾಕೃಳುಕ್ಕು ಅವತ್ತಿಲ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್ ನ್ಯಾವತ್ತಿಯರಿಹು ಇಜ್ಞೀ ನಮಕ್ಕು ಪ್ರಧಾನಮ್.

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ - ಇವಗ್ರಾಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ (ಪ್ರಕೃತಿಗೆ) ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸೇವ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಸತತ-ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವ ನೈವಭಾವವಾದ ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಮವಾಗಿರುವಾಗ ಮಹಾಪ್ರಳಯ. ನೈವಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾರ್ಯಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸ್ಥಿತಿಭೇದ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (ವಿಕ್ಯತ ಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶ) ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ ಭಾಗವನ್ನೂ, ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ತನ್ಮಾತ್ರ, ಪಂಚಭೂತಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ವಿಕ್ಯತಮಲ್ಲಾದ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣಸಾಮ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ವಿಕ್ಯತಮಾನ ಪ್ರದೇಶಮ್ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯ (ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವ) ಭಾಗ. ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಮಧುರ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು, ಮಧುರತ್ವ, ಮಧುರತರತ್ವ, ಮಧುರತಮತ್ವ ವೆಂದು ವಿಭಾಗ ಹೇಳುವಂತೆ, ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮ್ಯ, ಈಷತ್ವ, (ಸ್ವಲ್ಪ), ಅತಿಶಯತ್ವ, ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯತ್ವ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ಅದಾಗಿ ಈಷತ್ವತ್ವವು, ಅತಿಶಯತರಜಸ್ಸು, ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯತರಮಸ್ಸು, ಸೇರಿರುವಾಗಲೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಅತಿಶಯತರತ್ವವೂ, ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯತರಜಸ್ಸೂ, ಈಷತ್ವಮಸ್ಸೂ, ಸೇರಿರುವಾಗಲೂ ಈಷತ್ವಜಸ್ಸೂ, ಅತಿಶಯತರಮಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯತರತ್ವವೂ ಸೇರಿರುವಾಗಲೂ ಗುಣವೈಷಮ್ಯವುಂಟು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಗುಣವೈಷಮ್ಯವುಂಟಾಗುವಾಗ ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಮಹತ್ವತ್ವವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಹತ್ವತ್ವದ ಏಕಭಾಗವು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿಕಾರಹೊಂದಿ ಗುಣ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಅಹಂಕಾರತತ್ವವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳೆಂದು ಎಣಿಕೆಯುಂಟು. ಈ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವು ಏಕಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಈ ತತ್ವಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರ, ಪಂಚಭೂತ, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು ಎಂದು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಶಬ್ದತನ್ಮಾತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರ, ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರ, ರಸತನ್ಮಾತ್ರ, ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದು ಐದು ವಿಧ. ಶಬ್ದ ತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ಆಕಾರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತು. ಆದರಿಂದ ಆಕಾರವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ವಾಯುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತು, ಆದರಿಂದ ವಾಯುವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯು

ಇವ್ವ ಯೆಲ್ಲಾನ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಳ್ಳು ಅಸ್ತಭೂಷಣಾದಿ ರೂಪಗಳಾಯ್ ನಿರ್ದುಂ ನಿಲೆಯ್ಯೆ.
 ಪುರುಡ್‌ಮುಣಿವರಮಾಹ, ಪ್ಲೊನ್ನಾ ಮೂಲ |
 ಪಿರಕಿರುತಿ ಮರುವಾಹ, ಮೂರ್ ತಣ್ಣಾಹ |
 ತ್ತುರಣ್ ಮರುಳ್ ನಾಣ್ ಮರೈವಾಹ, ವಾಂಕಾರಣ್ಗಳ್ |
 ಕಾಣ್ಗಂ ಶಂಗಾಹ, ಮನಂ ತಿಹಿಯಾಹ |
 ಇರುಡೀ ಹಣ್ಣೀರೈನ್ನುಂ ಶರಣ್ಗಳಾಹ |
 ವಿರುಪೂತಮಾಲ್ವೈ ವನಮಾಲ್ವೈ ಯಾಹ |
 ಕೈರುಡ ನುರುವಾಮರೈಯಿ ಪೊರುಳಾಂ ಕಣ್ಣ |
 ಕರಿಗಿರಿ ಮೇಲ್ ನಿನ್ನನೈತ್ತುಂ ಕಾಕ್ಕುನಾನೇ ||

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾದ್ರಷ್ಟ, ಅದರಿಂದ ಆಗ್ನಿಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ರಸತಪ್ಪಾತ್ರೆಯೆಂದರೆ. ರಸದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾದ್ರಷ್ಟಿ ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರೆಯೆಂದರೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾದ್ರಷ್ಟಿ ಅದರಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಪೃಥ್ವಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ. ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ತ್ವಕ್ (ಚರ್ಮ), ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಮಲ ವಿಸರ್ಗ ಮಾಡುವುದು, ಉಪಸ್ಥೆ (ಅನಂದೇಂದ್ರಿಯ-ಜಲ ವಿಸರ್ಗ ಮಾಡುವುದು) ಮನಸ್ಸು ಸೇರಿ, ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಲಿಲವಿವಕ್ಯಾ ವಿಶೇಷಗಳಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಕ್ಷರ, ತಮಸ್ಸು ಎಂದು ಸುಬಾಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಮಹತ್ತತ್ವದ ಹಾಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅಧಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂಬ ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ, ಪ್ರೇರವು ಮೊಸರಾಗಿ ಪಂಥಮಿಸುವಾಗ, ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಘನೀಭಾವ, ನಂತರ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಘನೀಭಾವ, ನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಘನೀಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವ್ಯಕ್ತ, ಅಕ್ಷರ, ತಮಸ್ಸುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಧಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತ್ಮಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸವೆಂದು ಮೂರು ಬೇದಗಳೂ, ಅಹಂಕಾರತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸವೆಂಬ ಮೂರು ಬೇದಗಳೂ ಇವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವೆಂದು, 'ಲಿಲವಿವಕ್ಯಾ ವಿಶೇಷಗಳಾಲೇ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಓರೊರುವಿಡೆಗಳಲೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ತತ್ವಗಳನ್ನು, ವಿರವುಂ ಶುರುಂಗಳವುಂ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ ಈ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅವಂತರ ಭೇದಗಳೂ, ಅವುಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಆಯಾಯಾ ವ್ಯಕ್ತತ್ವಾದಿ ಅಜೇತನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ತತ್ವೋಪಾಸನೆಗಳು ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವು. ಏಕಾಂತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಿಲ್ಲ ಆತ್ಮಾವೈಕಾಂಕ್ಷಿಲಿಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ನಮಗೆ ಜೀವಾತ್ಮ ಅಜೇತನ ತತ್ವಗಳಿಂದ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ-ಬೇರುವಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಪ್ರಧಾನ. ದೇಹಾತ್ಮವೃತ್ತಿಯು ಅಜೇತನೈತತ್ವ ಆತ್ಮಾ ಬೇರೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಮೇಲೂ ಈ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಸ್ತಭೂಷಣ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಇರುವ ನಿಲೆಯನ್ನು ಪುರುಡನ್‌ಮುಣಿವರ ಮಾಹ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಉಚಿತ

ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಂಶದ ಕೊನೆ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ ಅಸ್ತಭೂಷಣಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. "ನಿನ್ನತ್ತೇಶಿರೋಗಾಯತ್ರಂ ಚಕ್ಷುಃ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ. ಗರುಡನ್-ಗರುಡನ, ಉರುವಾನ್-ಶರೀರವಾಗಿರುವ, ಮುಲೈಯಿನ್-ಮೇದಗಳಿಗೆ, ಪೊರುಳಾಂ-ಕಣ್ಣು-ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಕರಿಗಿರಿ ಮೇಲ್-ಕಾಕ್ಕುನಾನೇ-ಪುರುಡನ್‌ಮುಣಿವರಮಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿನ್ನು ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಅನೈತ್ತುಂ ಕಾಕ್ಕುನಾನೇ-ಸರ್ವಭೂತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅನ್ವಯ.

ಎನ್‌ಹಿರ ಕಟ್ಟಿಳ್ಳಿಯಿಲೇ ಯಿರಿಹೈಯುಚಿತಂ. ಇರುಪತ್ತಿನಾಲು ತತ್ವಜ್ಞಳಕ್ಕು ಮನ್ನೋನ್ಯಂ ಸ್ವರೂಪಭೇದ ಮನ್ನೋ ಲಕ್ಷಣಂಗಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್. ಇವತ್ತಿಲ್ ಕಾರ್ಯಮಾನ ವಿರಹತ್ತು ಮೂನು ತತ್ವಜ್ಞಳಕ್ಕುಮ್ ಇವತ್ತಾಲಾರಬ್ಬಿಳ್ಳಿಳಾನವತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲರುಮ್ ಎತ್ತ ಚ್ಚುರಕ್ಕಜ್ಞಳ್ ಪುರಾಣಜ್ಞಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾನಸಡಿಯೇ ಕಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳದು.

ಪುರುಷನ್‌ಮಣಿವರಮಾಹ—ಜೀವಾತ್ಮರು ಪ್ರೀಕಾಸ್ತು ಭವೆಂಬರತ್ನವಾಗಿ ಅದಾಗಿ ಕಾಸ್ತು ಭರತ್ನವು ಜೀವರಿಗೆ ಅಧಿ
 ಕಾನ ದೇವತೆಯಾಗಿ, ಜೀವರಗವು ಕಾಸ್ತು ಭರತ್ನದಿಂದ ಅಧಿವೈಯರಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಪೊನ್ನಾ ನಾಶವಿಲ್ಲದ
 ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ—ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು, ಮರುಮಾಹ—ಪ್ರೀವತ್ಸವಾಗಿ—ಪ್ರೀವತ್ಸವು ಮೂಲವೃಕ್ಷಕ್ಕೆಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನ
 ದೇವತೆ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು, ಪ್ರೀವತ್ಸದಿಂದ ಅಧಿವೈಯವಾಗಿದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಮೇಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
 ಮಾನ್ ತಂಡಾಹ—ಮಹತ್‌ತತ್ವವು, ಕೌಮೋದಕೇ ಎಂಬ ಗದೆಯಾಗಿ, ತೆರುಳ್ ಮರುಳ್, ವಾಳ್
 ಮರೈವಾಹ—ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನಗಳು, ದಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗವೂ, ಅದರ ಕವಚವೂ ಆಗಿ, ಅಂಗಾರಂಗಳ್,—
 ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವೂ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವೂ ಶಾರ್ಙ್ಗಾಂಶಂಗಳಾಹ—ಯಥಾಕ್ರಮ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸಾಗಿಯೂ.
 ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವಾಗಿಯೂ, ಇಲ್ಲಿ ಸಾರದೀಪಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವು ಶಾರ್ಙ್ಗವಾಗಿಯೂ
 ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವು ಶಂಖವಾಗಿಯೂ ಎಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷವಿರ
 ಬಹುದು. ಪೋಡಶಾಯುಧ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಂಸಾತ್ಮಿಕಮಹಂಕಾರಂ ಅಮಂಸ್ಯಕ್ಷಮಯಂಕಂ! ಅವ್ಯಾಧ್ಯಶ್ಚಕ್ರರೂ
 ಪಸ್ಯತದ್ಧನು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ಯನಃ! ಎನ್ನು ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮೂಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರ್‌ರವರೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರ
 ರವು ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮನಂತಹಿರಿಯಾಹ—ಮನಸ್ಸು ಚಕ್ರಾಯುಧ
 ವಾಗಿಯೂ, ಇರುಡೀಕಂಗಳ್ ಈರೈನ್ದುಂಶರಂಗಳಾಹ—ಪತ್ತು ಇಂದಿಯಂಗಳೂ, ಬಾಣಂಗಳಿಯೂ ಇರು
 ಬೂತಮಾಲ್ಯೆ ವನಮಾಲ್ಯೆವಾಹ — ಎರಡು ಭಾಗವಾದ ಅಂದರೆ ಕಬ್ಬಾದಿ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಅರಾಶಾದಿ
 ಪಂಚಭೂತಗಳ ಪಚ್ಚುಗಳು, ವೈಜಯಂತಿ ಎಂಬ ಮಾಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಾತ್ರದ್ರವ್ಯಗಳು
 ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯೆಂದು, “ತನ್ಮಾತ್ರಾಭೂತಭೇದಃ ಕಲಲದಧಿನಯಾತ್ ಕಲ್ಪಿತಸ್ತತ್ತ್ವವಿದ್ವಿಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀ
 ದೇಶಿಕರು ತತ್ವ ಮುಕ್ತಾ ಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿದ ತರುಣದಲ್ಲಿರುವ ಅವಸ್ಥೆ ಕಲಲ.
 ಅದೇ 1-2 ಯಾನುದ ನಂತರ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಗುತ್ತದೆ. ಅದು ದಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
 ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಪರಿಣಾಮಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮೊದಲು, ಅವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಶಬ್ದತನ್ಮಾ
 ತ್ರೈ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರೈ, ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರೈ, ರಸತನ್ಮಾತ್ರೈ, ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರೈಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು
 ತತ್ವಗಳು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪ್ಪಭೂಷಣ ರೂಪ ದೇವತಾಧಿಪ್ತಿಯಂಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪ
 ಭೂಷಣಂಗಳಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಭಗವಂತನು ಹಸ್ತಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ
 ನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಎನ್ನಿರಕಟ್ಟಿಳ್ಳಿಯಿಲೇ—ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇರುಪತ್ತು
 ನಾಲುತತ್ವಂಗಳಕ್ಕುಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಿಗೂ ಅನ್ನೋನ್ಯ ಸ್ವರೂಪಭೇದಗಳು ಅಯಾಯಾ
 ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ. “ಸಮತ್ಯೈಗುಣ್ಯಾ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಃ. ಅಮೃತಾಹಂಕಾರಾವಸ್ಥಾವ್ಯವಹಿತ ಉತ್ತರಪುರ್ವಾವ
 ಸ್ಥಾ ವಿಶಿಷ್ಟ ತ್ರಿಗುಣಂ ಮಹಾನ್,” ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವಾಪ ಇಪ್ಪ
 ತುಮೂರು ತತ್ವಗಳಿಗೂ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆರಬ್ಬವಾದ ಅಂಶಗಳಿಗೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು
 ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಏಟ್ಟಿಚ್ಚುರುಕ್ಕಂಗಳ್—ಉತ್ತರ ಕಾಲಾನುವೃತ್ತಿಯ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ

ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ಪ್ರಕೃತೋಃ ಭಿನ್ನತ್ವಮ್-ಪ್ರಕೃತೇರಾನನ್ಯಮ್

- (1) "ಸ್ವಸತ್ತಾ ಭಾಸಕಂ ಸತ್ವಂ ಗುಣಸತ್ತಾದ್ವಿಲಕ್ಷಣಮ್", (2) ತಮಸಃ ಪರಮೋ ಧಾತಾ
(3) "ಅಪ್ರಾಕೃತಂ ಸುರೈರ್ದೃಶ್ಯಂ", ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ತಮಸ್ಸಕ್ಕು ನೇಲಾನ ದೇಶವಿಶೇಷಂ
ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕೆಯಾಲೇ, (4) "ಅನಸ್ತಸ್ಯ ನತಸ್ಯಾಸ್ತ ಸಂಖ್ಯಾನಂ ವಾಪಿವಿದ್ಯತೇ", (5) "ತದನನ್ಯಮ
ಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂಚಾಪಿವೈಯತಃ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾಲೇ ಅವಚ್ಛಿನ್ನ ಮಲ್ಲಾದ
ಪ್ರದೇಶತ್ತಾಲೇ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಕಾನನ್ಯಂ ಶೋಲ್ಬುಹಿಸ್ತನ.

ಛೇದನಗಲ ಪುರಾಣಗಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುರಾಣವೂ ಸೃಷ್ಟಿ
ಶ್ಲಿಷ್ಠಿ ಸಂಪಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತದೆವೆಲ್ಲವು.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆತತ್ವಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅನಂತ

1) ಸ್ವಸತ್ತಾಭಾಸಕಂ

2) ತಮಸಃಪರಮೋಧಾತಾ,

3) ಅಪ್ರಾಕೃತಂ

ಸುರೈರ್ದೃಶ್ಯಮ್. ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ, ತಮೋದ್ರವ್ಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ನೇಲೆ ಇರುವ
ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ದೇಶವಿಶೇಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಬೇರೆ ಶುದ್ಧ
ಸತ್ತ್ವವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರಹೃದಯ. ಹಾಗಾದರೆ,
ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ಯಾಂತಂ, ಇತ್ಯಾದಿ-ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅಂತವಿಲ್ಲದ್ದು, ಸಂಖ್ಯಾನವಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಚನಗಳಿಗೆ
ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, "ಅನಂತಸ್ಯನತಸ್ಯಾಂತಂ" ಇತ್ಯಾದಿವಚನಗಳು, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಅವಚ್ಛಿನ್ನ ಮಲ್ಲಾದ-
ವ್ಯಾಪರಿಸ್ಥಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅನಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ, ಅಗಾಗಿ ಅನಂತಸ್ಯ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ, ತಸ್ಯ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ, ಅನಂತಂ ಕಾಲ ಪಂಚೈದವಿಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾನಂ
ವಾಪಿ (ನ) ...ಇಷ್ಟು ಯೋಜನೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬ ಪರಮಿತಿಯೂ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ತತಃ ಅನಂತಂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ
ಪ್ರಮಾಣಂ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅನಂತಂ ನಾಶ ರಹಿತವಾದದ್ದು, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂಚಾಪಿ ಸಂಖ್ಯಾ
ತೀತವಾದ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು ಕೂಡ, ಎಂದು ಯತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಮಿತ
ಕಾಲ. ಪಂಚೈದವಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ) "ಹೇತುಭೂತಮತೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಸಾಪ ರಾಮುನೇ" ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಎಲೈ
ಮುನಿಯೇ(ವೈಶ್ರೇಯಸೇ) ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅಂಡಾದಿ ರೋಕಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದದ್ದು. (ವಿ. ಪು. 2-7,
25; 26), ಹೀಗೆ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಗೆ ದೇಶಕಾಲ ಪಂಚೈದವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗಿ,
ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪರಿಸ್ಥಿರುವ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾಯಾಮ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾ
ದದ್ದು ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಸರಿಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸ್ವಸತ್ತಾ ಭಾಸಕಂ

1) ಸರ್ವೇಷ್ಟಸ್ಯ ಭವಾಂತ ಸ್ವಂ ತತ್ತಾಧಾರಾತ್ಮನಾ ವಿ ಭೋಃ ।

ಸ್ವಸತ್ತಾಭಾಸಕಂ ಸತ್ವಂ ಗುಣ ಸತ್ತಾದ್ವಿಲಕ್ಷಣಮ್ ॥

(ಮೌ ಸಂ. 25-43)

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯವು, ಸತ್ತ್ವ ರೂಪವೋ ರೂಪ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು

2) ತಮಸಃ ಪರಮೋ ಧಾತಾ ಶಂಬಿಚಕ್ರ ಗದಾಧರಃ ।

ಶ್ರೀವತ್ಸ ವತ್ಸಾ ನಿತ್ಯಶ್ರೀ ಆಮಯೈಶ್ವರತೋ ಧೃಮಃ ॥

ಶಂಬಿ ಚಕ್ರ ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಧಾತಾ-ಪರಮಾತ್ಮನು ತಮಶ್ಚಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ, ಪರಮಃ - ಮೇಲಾದ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ
ವಿಷಯಾತ್ಮಕತಮಃ ಪರಮಾತ್ಮ, ಮಿಥಿ ಶ್ವೇತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಐಹಿಕರವಾದವೆನಿಸಿದನು

ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದ:

ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯವುಳ್ಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು, ಬದ್ಧಚೇತನರುದ್ಧೆಯ ಭೋಗಾಪವರ್ಗಜ್ಞಳುಳ್ಳವನು, ಈಶ್ವರನುರ್ದೆಯ ಲೀಲಾರಸತತ್ವಕ್ಕುಳ್ಳವನು ಸಮಮಾನುಹವುನು, ವಿಷಮಮಾನುಹವುನು, ಪರಿಣಾಮ ಸನ್ನತಿಯೆಯುರ್ದೆಯು, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿರೂಪತತ್ವಲೀ ಅವೋ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳೆಯುನು ಪಣುಹು. ಇದು ರಜಸ್ಸುನುಳ್ಳವುಳ್ಳವುಳ್ಳವು ಬದ್ಧರು ತತ್ವಂಗಳಿಲ್ಲದೆಯುನುರ್ದೆಯು ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ ತ್ವೆಯುರ್ದೆಯುಳ್ಳವುಳ್ಳವು ಭೋಗಾರ್ಥವನು. ಇದುತಾನೇಯಪವರ್ಗಾರ್ಥವನು ಸತ್ವವಿವೃದ್ಧಿಯಾಲೀ ತತ್ವಜ್ಞೆಯು ಭಾವತತ್ವಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿದದು. ಇವೆಯೆಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವರಸನುಳ್ಳ ಲೀಲಾರಸಾವಹಮಯಿರುಳ್ಳವನು.

ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಪಲಪಿಸಲು ಆಗ ವುದಿಲ್ಲ, ಅಸ್ಯಧಾನಯನಮಾಡಲೂ ಆಗದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಚನ ಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ, "ಅನಂತಸ್ತನತಸ್ತಾನಂ," ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ, ಶುದ್ಧಸತ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಕವಾದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕೇವಲಾಗದಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅನಂತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನ್ಯಧಾನಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ಹಾತ್ಸರ್ಯ ರಜಸ್ವಲೋ ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೇವಲ ಸತ್ತ್ವಗುಣಭಾಗವೇ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೇನು-ಎಂಬ ಚೋದ್ಯಕ್ಕೂ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠವು ನಿತ್ಯ, ಅಕ್ಷರ ವ ಸೂರಿಗಳೂ ನಿತ್ಯರು, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವು ವಂಟುಪ ಗೋಪುರಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಶರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೂ, ಪುಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸತತ ಪರಿಣಾಮವಿಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸತತ ಪರಿಣಾಮವಾಲಿ ಯೂ, ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. "ನಿತ್ಯಾ ಸತತ ವಿಕ್ರಿಯಾ," ಎಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣವಚನ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸತತ ವಿಕ್ರಾರವಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಏಕದೇವವೇ ಸತತವಿಕ್ರಾರವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಂಯುಕ್ತ ಆದ್ದ ರಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕವು ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಲೋಕವೆಂಬ ದು ಅಪಲಪಿಸಲಾಗದ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದ

ಅನಂತರ ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವನ್ನು ತ್ರಿಗುಣದ್ರವ್ಯವುಳ್ಳವನು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸ ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವೇನೆಂದರೆ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕಾರಿಕ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ಸಮೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವೋಕ್ಷ (ಅಪವರ್ಗ)ವನ್ನು ಪಡೆ ಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನುರ್ದೆಯು ತತ್ತ್ವಾದಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೀಲಾರಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ವ ಹಾತ್ಸರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಗಳು ಸಮವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯನುರ್ದೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ, ಅನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ಸುಮಸ್ಸುಗಳು ವಿಷಮವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯನುರ್ದೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ, ಪರಿಣಾಮ ಪುಂಪುನು ಹೊಂದಿ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ, ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಒಂದೇ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ವವು ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ಸಾಧಕವಾಗಲು

3) ಅಪ್ರಾಕೃತಂ ಸುರೈವದ್ಯ ವಯುತಾರ್ಕ ಸಮಪ್ರಭವಂ |

ಪ್ರಕೃತ್ಯಪ್ಪ ಸತ್ತ್ವರಾಶಿಂ ತಂ ಕದಾದ್ಯಕ್ಷಾಮಿ ಚಕ್ಷುಷಾ ||

(ಶ್ಲೋಕ 2-21)

ಸುರೈವದ್ಯಂ - ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದು, ಅಯುತಾರ್ಕ ಸಮಪ್ರಭಂ - ಕೋಟಿ ಸೂರು ಸಮವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಅಪ್ರಾಕೃತಂ - ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು, ಪ್ರಕೃತ್ಯಪ್ಪ ಸತ್ತ್ವರಾಶಿಂ - ಉತ್ಕಟ ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಪೂರಿತವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯವಾದ ಆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇನೆ

4) ಪುಷ್ಪಾಂತರಂ ಪವನವತ್ ಪ್ರಧಾನಂ ಸಮಪ್ರಭಂ |

ಅನಂತಸ್ತನತಸ್ತಾನಂ ಸಂಪ್ರಸಾದಾತಿ ವಿದ್ಯತೇ ||

5) ತದನಂತ ಮಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚಾತಿ ವೈಯತ್ಯ |

ಹೇತುಭೂತ ಮೇವದ್ರವ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತು ವಾಮುನಾ ||

(ವೈಷ್ಣವ 2-7, 25 27)

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವತ್ರಿನ್ ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ತಿಪ್ರವೃತ್ತಿಹಳ್

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವತ್ವಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪಭೇದಮ್ ರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಕ್ಯೈರೋದು ಕಲಶಾದ ಸತ್ವಗುಣಾಶ್ರಯ ಮಾಯಿರುಕ್ಯೈಃ ಇದಿ ಸ್ಥಿತಿ ಭೇದಮ್ ನಿತ್ಯಮಾನ ಮಂಟಪಗೋಪುರಾದಿಹಲಿಮ್, ಈಶ್ವರನುಡೈ ಯವುಮ್ ನಿತ್ಯರುಡೈಯವುಮ್ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷಜ್ಞೇಲುಮ್, ನಿತ್ಯಮಾಯಿರುಕ್ಯೈಮ್, ನಿತ್ಯರುಡೈಯವುಮ್, ಮುಕ್ತರುಡೈಯವುಮ್, ಈಶ್ವರನುಡೈಯವುಮ್, ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಾಲೇ ವಸ್ತು ವಿಗ್ರಹಾದಿಹಳಿಲ್ ಅನಿತ್ಯಮಾಯಿರುಕ್ಯೈಮ್, ಇದಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಮ್-ಇವರ್ದೈಯು ಇಚ್ಛೈ ಕ್ಷೇಪಾದ ಪರಿಣಾಮಾದಿಹಲಿಲೇ ಶೇಷಿಕ್ಯು ಭೋಗೋಪಕರಣ ಮಾಯಿಮ್, ಶೇಷಭೂತನುಕ್ಯು ಕೈಚ್ಛುರೋಪಕರಣ ಮಾಯಿಮ್ ನಿರ್ದೈ.

ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು, ಇದು ರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಕ್ಯೈಯಿಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ರವಣತೆಯು ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತತ್ವಗಳ ನಿಜಸ್ವರೂ ಪವನ್ನು ವರಿಸಿ ದೇಹಾತ್ಮಕವು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಕವು ರೂಪ ವಿವರಣೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗಘಟ್ಟಂಟುಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲು ಅನು ಗುಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಶ್ರವಣತೆಯು ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, “ಸತ್ತ್ವಾತ್ ಸಂಜಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಂ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಗಳ ಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ (ನಿಜವಾದ) ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ನೋಡ್ ವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವನ ಭೋಗಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪ್ರ ಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮವಸ್ತುಗಳೂ ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಾಸತ್ಯನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಹೀ) ಲೀಲಾರಸ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದ.

ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಸತ್ತ್ವಗುಣಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು ಇದರ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ, ನಿತ್ಯವಾದ ಮಂಟಪ ಗೋಪುರಾದಿ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಶ್ವರ ನುಡೈಯವು-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಆದಾಗ ಭಗವಂತನು ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯಶ್ರೀ ಮಣಿ ಮಂಟಪವೂ (ತಿರು ಮಾಮಣಿ ಮಂಟಪ) ಗೋಪುರಗಳೂ ನಿತ್ಯಗಳು ಆದಿಶೇಷನ ಮದಿಯಲ್ಲಿ “ಸವ್ಯಂ ಪಾದಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ”, ಎಂಬುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪರವಾಸುದೇವನ ವಿಗ್ರಹವೂ “ನಿತ್ಯಾಲಿಂಗಾ ಸ್ವಭಾವ ಸಂಸಿದ್ಧಿಃ” ಎಂಬಂತೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಅನಂತಕರುದ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇತ್ರದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಅವಸ್ಥಾಭೇದ (ಸ್ಥಿತಿಭೇದ)ಗಳು ನಿತ್ಯರ, ಮುಕ್ತರ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನ, ಅನಿತ್ಯೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದವು, ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರ ಇಚ್ಛೈ ಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೇಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭೋಗೋಪಕರಣವಾಗಿಯೂ ಶೇಷಭೂತ ರಾದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಇರುವುದೇ ಅಂದರೆ ಶೇಷಭೂತನು ತಾಮರೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ ನೊಡಲಾದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಪನಸ, ಅಮೃ, ಕದಳಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಹಾಗೆಮೇ ಚಂದನ ಕರ್ಪೂರಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಅವನ ಇಚ್ಛಾನುಗುಣವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯವು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದ.

ಕಾಲ ನಿರೂಪಣಮ್

ಕಾಲತ್ತು ಕ್ಕು ಸ್ವರೂಪ ಭೇದಮ್ ಜಡಮಾಯ್ ವಿಭುವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದ್ ಸ್ಥಿತಿ, ಕಾಲಾವ ಚೇದ ಮಿಲ್ಲಾನ್ಯಾಯಾಲೇ ನಿತ್ಯೈಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಮ್ ಕಲಾಕಾಷ್ಠಾದಿ ವಿಭಾಗತೌಲೇ ಸೃಷ್ಟಾನ್ವದಿಹಕ್ಕು ಉಪಕರಣ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುರ ಪಡಿಯಿಲೇ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ದ್ರವ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇದ್ರವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂ ಸ್ವರೂಪೇಣ, ನಿತ್ಯಂ ಭವಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ನಾನಾಸ್ತರ ಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ವಿಶೇಷ ನಿತ್ಯತ್ವತಯೈಯಿಟ್ಟು ಶಿಲವತ್ತ್ವ ಅನಿತ್ಯಂ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅಗ್ನಿನದೋಡು ಸಜಾತೀಯಂ ಭಿಕ್ಷು ಅನಾಸ್ತರಂ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಮುಕ್ತಕೃತವಸ್ತುವೈಯಾಲೇ ಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯಂ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೇದಗಳು

(ಕಾಲತ್ತು ಕ್ಕು) ಇತ್ಯಾದಿ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಭೇದವು ಜಡವಾಗಿ ವಿಭುವಾಗಿರುವುದು ಜಡತ್ವನಾತ್ರ ಹೇಳಿದರ ತ್ರಿಗುಣ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಭುತ್ವ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜಡ ವಾಗಿ ವಿಭವಾಗಿರುವ ದ್ರವ್ಯ, ಕಾಲವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಕಾಲ ದ್ರವ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವ ಳ್ವೇದವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ- ಈ ಕಾಲ ದ್ರವ್ಯವು ಕಲಾಕಾಷ್ಠಾದಿ ವಿಭಾ ಗದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಾನ್ವದಿಗಗಳಿಗೆ ಉಪಕರಣವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿತ್ಯ ನೈಮಿ ತ್ತಕ ಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಕರಣತ್ವವು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಕಾಲಾ ಧಿ ನವಾಗಮಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಕಾಲವು ಕ್ಷೇಮಸುಖಾಲಯು. ಕ್ಷಣಗಳಿಂದ (ಸೆಕೆಂಡ್, ಮಿನಿಟ್) ಗುಡಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟು, ಪರಾದಿಕಾಲ ಪರಂತವಾದ ಅಧಿಕಕಾಲಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಣಾದಿವಿಭಾಗವು ಔಪಾ ಧಿಕವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಲ್ಲವೆಂಬುದು ನ್ಯಾಯಸಿದ್ಧಾಂತವೆನಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸುವ್ಯಕ್ತ.

ದ್ರವ್ಯ ನಿತ್ಯತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ

ಇದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಲ್ಲಾಂ, ಇತ್ಯಾದಿ- ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಲ್ಲಾ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರು. ಆ ಪದಾರ್ಥವು ಅನಿತ್ಯವು. ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತಿಗೆ ವಿವರವೆಂದರೆ, ನಾನೂಂತರಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ನಾನೂಂತರಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆ-ಆಗಿ ಮಡಕೆಯು ಒಡೆದುಹೋದರೆ, ಕಪಾಲ (ಹೋಳು) ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಡಕೆಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತು ಹೋಳು ಜನಿಸಿತು ಮಡಕೆ ದ್ರವ್ಯವು ಹೋಳ ದ್ರವ್ಯವಾದ ಆ ಬೇರೆ ದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಅಷ್ಟೇವಿಧವು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಸ್ಥಾ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನಿತ್ಯವಾದವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆ ಅವಸ್ಥಾ ವಿಶೇಷಗಳು ಸಜಾತೀಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ. ಅಗ್ನಿಂದೋಡು ಇತ್ಯಾದಿ ನಷ್ಟವಾದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಜಾತೀಯ ವಾದ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳು ಮುಂದೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರುವ ದಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರವಾಹ ನಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ ನಷ್ಟವಾದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿಜಾತೀಯವಾದ ಅವಸ್ಥ ಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ "ನಾನೂಂತರ ಭಜನಾರ್ಥವಸ್ತು". ಇದು ಪೂರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನಿತ್ಯತ್ವ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಹೇತು ವಾಗ್ನ ತ್ತದ

ದೀಪ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರತಿಕ್ಷೇದವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಒಡನೆಯೇ ತತ್ಪ್ರಜಾತೀಯವಾದ ಬೇರೆ ದೀಪ ಜ್ವಾಲೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಎಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬತ್ತಿಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ

ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥನಿರೂಪಣಮ್

ಇಪ್ಪದಾರ್ಥಜಲಿಲ್ಲಾ ವಟ್ಟಿ ನುಡೈಯೆನುಮ್ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಭಿಂ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಸ್ವಾಧೀನಜ್ಞಾನಿಯರುಕ್ಕೈಯ್ಯಾವುಡು? ಈಶ್ವರ ಸತ್ತೆಯೆಯುಮ್ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚೆಯೆಯು ಮೊಗ್ಗಿಯು ವಿವಗ್ಗುಕ್ಕು ಸತ್ತಾದಿಹಳ್ಳ ಕೂಡಾದೊಗ್ಗು. ಆದೈಯಾಲ್ ಸ್ವನುಸ್ತ ವಸ್ತುವಳುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾಯತ್ತಮ್.

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಅನುಕ ಲೈಲ ಸ್ವಭಾವತ್ವಮ್

ಇತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕುಮ್, ನಿತ್ಯರುಕ್ಕುಮ್, ಮುಕ್ತರುಕ್ಕುಮ್, ಸರ್ರಮುಮ್ ಅನುಕೂಲ ಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಬದ್ಧರುಕ್ಕುಕ್ಕುರಾಸ್ವರೂಪಮಾಹ ಪುರುಷಭೇದತ್ತಾಲುಮ್, ಕಾಲಭೇದತ್ತಾಲುಮ್, ಇವತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ ಬಳ್ಳುಮ್, ಅಲ್ಪಾನುಕೂಲ್ಯ ಬಳ್ಳುಮ್, ನಡವಾನಿರುಮ್.

ಇಬ್ಬದ ರ್ತಬ್ಬಳುಕ್ಕುಮ್ ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ಸರ್ವದಾಅನುಕೂಲಮಾಹ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾಸಿದ್ಧಮ್. ಇಪ್ಪದಿ ಯನುಕೂಲಮಾನ ಅತ್ಮಸ್ವರೂಪತೋಜೇ ಬಿಕತ್ವ ಭೈನುತ್ವಾಲುಮ್ ಕರ್ವಸಪತ್ತಾಲು ಮಿರೇ ಹೇಯ ಮಾನ ಶರೀರಂ ಜ್ಞಾನಪೀಠರಕ್ಕು ಅನುಕೂಲಮಾಯ್ ತೋಪ್ಪಿರಿದು. ಇವತ್ತುಕ್ಕು ಕರ್ವೋ ಪಾಧಿಕಮಾನ ಪ್ರತಿಕೂಲರೂಪತ್ತಾಲೇ ಮುಮುಕ್ಷುವೈಪ್ಪತ್ತ ತ್ಯಾಜ್ಯತ್ವಮ್; ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಾನ ಅನುಕೂಲ ಸ್ವರೂಪತ್ತಾಲೇ ಮುಕ್ತನೈಪ್ಪತ್ತ ವಸ್ತುವುಕ್ಕೇ ಉಪಾದೆಯತ್ವಮ್. ಅಹಿಂಸಾರ ಮನು ಕಾರ ಯುಕ್ತನಾಯ್ಕೊಡು ತನಕ್ಕುನ್ನು ಸ್ವೀಕರಕ್ಕುಮನೈಯೆಲ್ಲಾ ಮು ಪ್ರತಿಕೂಲಜ್ಞಾನಮ್. ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನಮ್ ಪಿರನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಶೇಷಮನ್ನು ಕಾಣಪ್ಪಕ್ಕಾಲ್ ಯೆಲ್ಲಾ ಮ್ ಅನುಕೂಲಮ್. ಇವ್ವರ್ದಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಮ್ ಶೋಭಮಿದತ್ತಾಲೇ ಪರತ್ವಬೋಧಕ್ಕುಡವೋಮ್.

ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ದೀಪಜ್ಞಾಪೆಯು ಪ್ರವಾಹನಿತ್ಯಮೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹವು ಒಂದು ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನಜಾತೀಯವಾದ ಪ್ರವಾಹ-ನೀರು ಬರು ತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇಂದು ಪ್ರವಾಹ ನಿತ್ಯಮಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಭಾವಾಂತರಭಾವವಾದಿಗಳು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಅಂದರೆ ಭುಲದ ಅಗಾಸವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಭಾವಾಂತರ-ಕಪಾಳ, ಹೋಳು ಎಂಬ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದೆಂಬ ವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇದು ಪೂರ್ವ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶ ಆನಂತರ ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪೇಣ ನಿತ್ಯಂಗಳ ಎಂಬ ಒಂದು ಸೂಕ್ತಿಗಿತ್ತಿಗುಣಾ ರ್ತಕ ಪ್ರಕೃತಿತ್ವ, ರಾಲತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ ರೂಪದಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ ಶುದ್ಧ ನತ್ವಗಳು ನಿತ್ಯವಂದರ್ಥ

ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥ-ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾಸಿದ್ಧ

“ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾಚೇ ನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಂ” ಎಂಬ ಚಾರ್ಣಿಕೆಯನ್, “ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನ”, ಇತ್ತಾದಿ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಇಪ್ಪದಾರ್ಥಂಗಳೆಲ್ಲಾನುಡೈಯವು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳ ಸ್ವರೂಪ (ಇರುವಿಕೆ) ಸ್ಥಿತಿ (ಪಾಲಾಂತರಾನುಪ್ಪತ್ತಿ) ಪ್ರವೃತ್ತಿ (ಪ್ರಾಪ್ತಾರ) ಭೇದಗಳು ಈಶ್ವರನಿಗೆ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ) ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾಧೀನ- ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತಾಧೀನ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ ವಂದರ್ಥ ಅವಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಗತ್ತ-ಇರುವಿಕೆಯು, ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಪಾಗಲಾರವು ಈಶ್ವರನ ಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಗಳೆಡೂ ಇವುಗಳ ಸತ್ತಾ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇರಲೇವಾದುವು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಈಶ್ವರತತ್ವ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇಷ್ಟದಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಸರ್ವಸತ್ತಾದಿಹೃದಯಾಡ್ಯವನಾಯಿರುಕ್ತರ ಈಶ್ವರನುಡ್ಯಯ ಸ್ವರೂಪಂ ಸತ್ಯ ತ್ವಾದಿಗಳಾಹಿರ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಾಲೇ ಸತ್ಯಮಾಯ್, ಜ್ಞಾನಮಾಯ್, ಅನನ್ಯಮಾಯ್, ಅನನ್ದಮಾಯ್, ಅಮ-ಮಾಯಿರುಕ್ಯಮ್. ಇವ್ವರ್ದತ್ತೈ (೧) “ನನ್ದಾನಿಳಕ್ಕೇ ಯಳತ್ತರೈಯಾಯ್” ಎನ್ನುಮ್, (೨) “ಉಣರ್ ಮುಗ್ಗುನಲಂ” ಎನ್ನುಮ್, (೩) “ಶೂನ್ಯದನಿರೈಯ ತುಡರ್ ಜ್ಞಾನನಿ ಸ್ವನೇ” ಯೆನ್ನುಮ್. (೪) “ಅಮಲನ” ಎನ್ನುಮಿತ್ತಾದಿಹೃದಯಾಲೇ ಆಗ್ರವಾರ್ಹತನುಸನ್ನಿತ್ತಾರ್ಹತ್.

ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲ್ಯವೇ ಸ್ವಭಾವ

ಆಹೈಯಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಆದಕಾರಣ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯವು ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛಾಧೀನ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸರ್ವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯವೇ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನ. ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ನಿಶ್ಚಯುಕ್ತರಾಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಬದ್ಧರಹಿತು ಇತ್ಯಾದಿ ಬದ್ಧಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಪುರುಷ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಕಾಲ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಗಳೂ ಅನುಕೂಲಗಳೂ ಶೋರುತ್ತವೆ. ಪುರುಷಭೇದ-ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುರುಷನಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅನುಭವ ಕಾಲಭೇದದಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅನುಭವ. ಈ ಬದ್ಧ ಜೀವನಿಗೂ ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಸರ್ವದಾ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದು, ಈಶ್ವರನ (ಇಚ್ಛಾ) ಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧ. ಹಾಗಾದರೆ ದೇಹವೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ ಅವಕ್ಕೂ ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪವಿರುವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದೇ ಎಂದರೆ ಇಷ್ಟದಿ ಅನುಕೂಲಮಾನ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ ಹೀಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋಚುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದೊಡನೆ ಏಕತ್ವಭ್ರಮದಿಂದಲೂ (ಕಾಯಸಿದ ಕಲ್ಪಿಣವನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ) ಕರ್ಮಪರವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದಲೂ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ ಪೂಯ, ವಿಟ್ ಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೇಯವಾದ ಶರೀರವು ವಿನೀಚನಾ ರೂಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕರ್ಮ ನಿರುತ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಶರೀರವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಸರ್ವವೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಉಪಾದೇಯ ತ್ವವು ಅಹಂಕಾರ ಮುಮಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನಗೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು. ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ (ಭಗವತ್) ಶೇಷವೆಂದು ನೋಡಲು ಉಪಶ್ರಮಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲಗಳು ಈ ಆರ್ಥವನ್ನು ಮುಂದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈಶ್ವರತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ - ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು

ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸತ್ತಾಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾದ ಈಶ್ವರನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನ) ಸ್ವರೂಪವು ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಅನಂದತ್ವ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಅಂದರೆ (ಸತ್ಯಪದವಾಚ್ಯವಾಗಿ) ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ - ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅನಂದರೂಪಿಯಾಗಿ ಅವಲ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈಶ್ವರ ಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೂಪರೂ ಸೇರಿದ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದರಿಂದ, ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಅನಂತತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮದಿಂದ, ವಿಭುತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಈಶ್ವರನ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ನಿ

ಮುಗ್ಧಗಳ್ಳು ಗುಣಜ್ಞಳುಮ್ ದಿವ್ಯನುಜ್ಞಳ ವಿಗ್ರಹಾದಿಹಳು ಮೆಲ್ಲಾನ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಗ್ರತೇಷಣಜ್ಞಳಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇಗುಣಜ್ಞಳಿಲ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ವೀರ್ಯ ಶಕ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸುಕ್ಕುಳನ್ನು ಆರು ಗುಣಜ್ಞಳ ಪರತೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳ ಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಸಾಶೀಲ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಹಳ ಸೌಲಭ್ಯೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇಗುಣಜ್ಞಳಿಲ್ಲಾನ್ ಸರ್ವಕಾಲತ್ರಿಯುನ್ ಸ್ವರೂಪಾಪ್ರಿತಜ್ಞಳಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶಿರ್ದಾರ್ಥಂಬ ದನ್, ಇವ್ವರ್ಥತ್ವೆ ಎಂದಾರಂಭಸಿ ಆಬಾರ್ಧರ ಶಿರೂಸ ತ್ತಾರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತತ್ವದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ರವ ಗುಣ್ಣು, 1) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತರ್ಕರಿಯಾಯ್ ಂದಾ ನಾಂವಿಲ್ಲದ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದ ಇದು ಸತ್ಯ ರಬಾರ್ಧರ, ವಿಕೃತೇಷಣಜ್ಞಾನವೇ—ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಾರ್ಧ ಆಳತರ್ಕರಿಯಾಯ್—ಆಳವಿಡಲು ಅತ್ಯವೇ ದೇಹತೆ, ಕಾಲತೆ, ವಸ್ತುತೆ, ಅಳವುಪಡಿಸಲು ಸ್ವಾಭಾವಿಲ್ಲದವನ್— ಇದು ಆನಂತ ರಬಾರ್ಧರ, ಎಂದೂ 2) ಉಣ್ಣುಮುಗ್ರನಲಂ, ಮುಗ್ರನಲಂ, ಮುಗ್ರನಲಂ ಎಂದು ಮುಗ್ರ ರಬವನ್ ಈ ಕಾಕು ನ್ಯಾಯ ದಿಂದ ಎದುಕಡೆಗೂ ಆಸ್ತಯಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮುಗ್ರನಲಂ—ಎಂಬ ರಬ್ಬ ದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು, ಮುಗ್ರನಲಮ್ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು 3) ರೂಗ್ರನ ದನಿಲ್ ಪೆರಿಯ ಶುಡರ್ ಜ್ಞಾನವಿನ್ಮನ್ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪರಿಸಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ (ವಂಕ್ತಾ ತ್ತಾ) ಪೆರಿಯ—ದೊಡ್ಡ ದಾದ, ಶುಡರ್—ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ—ರಮೀಜ್ಞಾನ, ಇನ್ಮನ್, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ಎಂದೂ, 4) ಅಮಲನ್ ವಲಪ್ರತಿಭಟಿಸು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ ಗಳು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ರುತಾರ್.

ಈಶ್ವರನ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳು

ಹೀಗೆ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂತತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ ಅಮಲತ್ವವೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣ ಗಳಾದ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಗ.ಣಗಳ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಗುಣಗಳೆಂದು ಮುಟ್ಟುಳ್ಳ ಗುಣಗಳು ವಿಶ್ವಾದಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಬಾಕಿ ಗುಣಗಳೂ ದಿವ್ಯ ವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ, (ಆದಿ ಶಬ್ದ ದಿಂದ ವಿಭೂತಿಯು ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ವಿಭೂತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣಗಳಾಗಿವೆ ಆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ ವೀರೈಶ್ವರಿ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಆರು ಗುಣಗಳು ವಶತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು ಜ್ಞಾನ—ಸರ್ವವಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವುದು, ಬಲ - ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವಶತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ತೇಜಃ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶರಸ್ವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಸಾಶೀಲ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ (ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಲು) ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾಗಿರುವುವು ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುವು

1) ನಂದಾವಿಳಕ್ಕೇ ಅಳತರ್ಕರಿಯಾಯ್ : (ಪೆ. ತಿರು 3-8-1) 2) ಉಣ್ಣುಮುಗ್ರನಲಮ್ (3. ಮೊ, 1-1-2)

3) ಶೂಗ್ರನ ಹಣ್ಣುಗ್ರ ಸ್ವಾಯರನ್ ಮುದಿವಿಲ್ ಪೆರಂ ಜಾಣ್ಣಿ ಯೋ.

ಶೂಗ್ರ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಯ ಪರನ ನಮಲರ್ ತೋರೀ ಯೋ |

ಶೂಗ್ರ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಯ ಶುಡರ್ ಜ್ಞಾನ ವಿಸ್ತಮೇಯೋ

ಶೂಗ್ರ ಸ್ವದನಿಲ್ ಪೆರಯ ವಸ್ತವಾರ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಾಯೋ ||

(ತಿರು 10-10-10)

4) (ಅಮಲಾದಿ ಖರ್ವಾ 1) - ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ಉಪಕಾರಕನು.

ಪು. ತಿ. ಮೋ

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ಪಳಾಧಿ ಭಗವದ್ರೂಪ ನಿರೂಪಣಮ್

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ವಿಭಾಗಣಿ ಲಿಲ್ ಗುಣ ನಿಯಮಮ್ ಶೋಬುಹಿರದೆಲ್ಲಾ ಮ್ ಅನ್ವೋರೂಪಣಿ ಲಿಲ್ ಯಿಟ್ಟು ಅನುಸನ್ನಿಪ್ಪಾರ್ಕು ಸದ್ವೇಶ್ವರಳ್ ಅನಿಷ್ಟರಿಕ್ಕುಮ್ ಗುಣವಿಶೇಷಣಿಲ್ ಶೋಬುಹೈಕ್ಕಾದವತ್ತನ್ನೆ - ಔಪನಿಷದ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಣಿಲ್ ತೋರುಮ್ ಅನುಸನ್ನೆಯುಗುಣ ವಿಶೇಷಣಿಲ್ ನಿಯತಬ್ಬಿಳಾ ನಾರ್ಕುಲೇ ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾನ ರೂಪವಿಶೇಷಾನುಸನ್ನಾಸತ್ತಕ್ಕುಂ ಗುಣವಿಶೇಷಣಿಲ್ ನಿಯತಬ್ಬಿಳಾ.

ಪರವ್ಯೂಹರೂಪಣಿಲ್

ಅವಿದ್ಯಾಲ್ ಪರರೂಪತ್ತಿಲ್ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣಬಿಳಾರುಮ್ ವೇದ್ಯಣಿಲ್ ವ್ಯೂಹಣಿಲ್ ನಾಲಿಸ್ತಮ್. ಮೂನಿಸ್ತಮ್, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಿಲ್ ಶೋಬುಮ್. ನಾಲುಪ್ರಾಹಮಣ್ಣಾಯಿರುಕ್ಕೆ, ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪತ್ತಕ್ಕು ಪರರೂಪತ್ತಿರಾಟ್ಟಿಲ್ ಅನುಸನ್ನೆಯು ಗುಣಭೇದಮಿಲ್ಲಾ ನೈಯಾಲೇ

ಪರವ್ಯೂಹ ವಿಭವ ಹಾರ್ದಾರ್ಚಾರೂಪ ವಿಶೇಷಗಲು

ಹಾಗಾದರೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದೇಕೆಂದರೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳಿಲ್ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ವಿವರಿಸಿ ತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲಾ ಆರೂಯಾ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನವೇಶ್ವರನು (ಅನಿಷ್ಟರಿಕ್ಕುಮ್) ಯೋಗದದಲ್ಲಿ ಅನೇಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಿಸಯವಾಗುಂತೆಯೋಗಚಕ್ಷುಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ಇತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಓಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಾತ್ರವಾಗಿರುವಾಗ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಯೋಗದಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರೂಪಗಳೊಡನೆ ಆ ಗುಣಗಳು ಅವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಗ ತ್ತವೆಯೆಂದೂ ನಿಷ್ಕಷಿಪ್ತವಾದೇ ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟೇ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಔಪನಿಷದ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷಗಳ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಕರ, ಶಾಂಕಿಲ್ಯ ವೈಶ್ವಾನರಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಸಂಧೇಯವಾದ ಅಪರಿತಪಾಪತ್ವ, ವಿನೋಮಯತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳು, ಆರೂಯಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯತಗಳಾಗಿರುವ ಹಾಗಿ. (ಈ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧ) ಭಗವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರವಾದ ಪಂಚಲತಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುಬ್ಧ, ರೆಂಬವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳ ಉಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳು ಸ್ವಯತಗಳು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪರವಾಸ ದೇವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ, ವಿದ್ಯಾ ವೇಷಸ್ಸೆಂಬ ಅರುಗುಣಗಳೂ ಉಪಾ ಸಿಸ್ಪದತಕ್ಕುವು (ವೇದ್ಯಗಳ್).

ವ್ಯೂಹರೂಪಗಳು ನಾಲ್ಕು ಎಂದೂ, ಮೂರು ಎಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುಬ್ಧ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳು ಇರುವಾಗ, ಮೂರು ವ್ಯೂಹ ರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಪರವಾಸುದೇವ ರೂಪಕ್ಕೂ, ವ್ಯೂಹವಾಸುದೇವ ರೂಪಕ್ಕೂ ಅನುಸಂಧೇಯವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪವನ್ನು ಪರರೂಪದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಬಾಕಿ ಮೂರು

ಜಾಗ್ರದಾದಿ ಪದ ಭೇದಬ್ಧಿ ಲುಳ್ಳ ವಿಶೇಷಬ್ಧಿ ಲ್ಲಾನುಮ್

“ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಾತ್ಯಲಸ ತುರಿಯಾ ಹ್ಯಾಯಥ್ಯಾತ್ಯ ಕ್ರಮವದುಸಾಸ್ಯಃ |

ಸ್ವಾಮಿಂ ಸ್ತತ್ಪದ್ವಿಣ ಪರಿಬರ್ಹತಾ ತುರ್ದ್ಯುಹಂ ವಹಸಿ ಚತುರ್ಥಾ ||”

ಎನ್ನು ಸಬ್ಧಿಹೀತಬ್ಧಿಳಾಯಿಗ್ರಾ. ಕೇತವಾದಿಹಳಾನ ಪನ್ನಿರಣ್ಣರೂಪಬ್ಧಿಳುಮ್ ಪೂಹಾನ್ತರಬ್ಧಿಳ್

ಆನಂತರ ಚತ ವ್ಯೂಹ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉಪಾಹರಿಸಿ ತ್ತರೆ ಜಾಗ್ರದಾದಿ ಭೇದಂ ಗಳಿಲುಳ್ಳ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜಾಗ್ರತ್ಪ್ರಾಯಃ — ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೂಡಿದವರ ಹಾಗೆ, ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಾಯಃ — ಸ್ವಪ್ನದಶಗೆ ಸ್ವಗೃವಾಗಿರುವವರು, ಆತ್ಯಲಸಪ್ರಾಯಃ — ಸುಷುಪ್ತನ ಹಾಗೆ, ತುರಿಯಪ್ರಾಯಃ — ಮೂರ್ಚೆ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದವರು, ಎಂದು ಧ್ಯಾತ್ಯ ಕ್ರಮವತ್ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರ ಕ್ರಮದಂತೆ, ಉಪಾಸ್ಯ ನಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿನ್, ತತ್ಪದ್ವಿಣ ಪರಿಬರ್ಹ-ಅಯೋಯ ಗುಣಗಳನ್ನು (ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳು) ಪರಿಬರ್ಹ ಅಯುಧಗಳನ್ನು ಉಪನಾಗಿ ಚಾತುರ್ವ್ಯೂಹಂ ನಾಲ್ಕುಪ್ರೂಪಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಥಾ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿ ವಹಸಿ-ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತಾಯಾ ಹೀಗೆ ಜ ಗ್ರದಾದಿಭೇದಗಳಲ್ಲರ ವ, ವೀಚಗಳು “ಜ ಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ” ಎಂದಾರಂಭ ಸ ವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯತಮಾನ ಸಂಜ್ಞಾ, ವೈತಿರೇಕ ಸಂಜ್ಞಾ. ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಜ್ಞಾ, ಮೇಕಾ ರಸಂಜ್ಞಾ ಎಂದು “ಪ್ರಜಞಾತಿ ಯದಾ ಕಾಮಾನ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನೇಣ, ಸ್ಥಿತಿಪ್ರಜ್ಞನಾದ ಯೋಗಿಯ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಆನುಸರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಯೂ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ವಿಶಾಖಯೂಪ- ಅದಾಗಿ ಪರನಪದದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವದ್ರವ್ಯದ ಪರಿಣಾನು ರೂಪವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲದೆ ಸ್ಥೂಲಾಕಾರವಾಗಿ ಬಹಳ ಆಗಲವಾಗಿಯೂ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ವಿಶಾಖಯೂಪವೆಂಬ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಸ ತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗ್ರತ್ - ಜಾಗರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯು ಮ್ನು, ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನಾ ವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುಪ್ರೂಹ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ, ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಲಸ ಸುಷುಪ್ತಿ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸುದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುಪ್ರೂಹ ರೂಪಗಳಿವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಚಿತಪ್ರಾಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸ ದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳು ಪ್ರಾಗಾದಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ

ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಸ ದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುಪ್ರೂಹ ರೂಪಗಳು ವಿಶಾಖ ರೂಪಕ್ಕೆ ಕೊಂಬೆಗಳ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರದೂ ಪವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯುತ್ಪನ್ನವಾದ ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಅಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಇವೆ ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಪ್ನಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಪ್ರೂಹ ವಾಸುದೇವ ರೂಪ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು, ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶಾಖಯೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲುಗಡೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಾದಿ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಹಿಂದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ವಿಶಾಖಯೂಪದ ನಾಲ್ಕುಕಡೆ ಗೆಲ್ಲೆಯೂ ಇವೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸೃಷ್ಟ್ಯಶಿಲಿ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಪಂದಾನುಭವ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ತುರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತುರಿಯ ಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಪ್ರೂಹ ಚತುಷ್ಟಯಕ್ಕೆ ಕೈ, ಕಾಲು ಮೊದಲಾದವು ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒರೀರವಿಲ್ಲ. ಸುಷುಪ್ತಿ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಯೂಪದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ವಿಭವಾವತಾರ ರೂಪ ಕಥನಮ್

ವಿಭವಜ್ಞಾತನನ? ಪದ್ಮನಾಭಾದಿಹಳಾನ ಮುಪ್ಪತ್ತುಚ್ಚಿನ್ನ (ಚಿಲ್ಲಾನ) ರೂಪಜ್ಞಾತ. ಇವಂಗ್ರಾಹ ಮತ್ಸ್ಯಕೂರಾದಿಹಳಾನ ಅನತಾರಜ್ಞಾತ ಒರುಪ್ರಯೋಜನ ವಶತ್ತಾಲೆ ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಚಿಲ್ಲಾಪಟ್ಟಿನ. ಇನ್ನಿಭವಜ್ಞಾತ ಲೀಲಪ್ರಸವೋ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಜ್ಞಾತ ಕ್ಷೇಪಾಹ ತ್ವಾನ್ವೇಷಿನ್ ಗುಣಜ್ಞಾತ ವೇಣಿನ್ ಪೋದು ಮುರೈತ್ತುಮ್, ವೇಣಿನಪೋದು ಪ್ರಕಾಶಿಸ್ವಿತ್ತುಮ್ ನಡತ್ತುಮ್. ಇವಂಗ್ರಾಹ ಲಾನಾನ್ತರ ಭೇದಜ್ಞಾತ "ಕೃಷ್ಣರೂಪಾಣ್ಯಸಂಖ್ಯಾಸಿ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾರ್ಪದಿಯೇ ಯನನ್ನಜ್ಞಾತ

ಪದ್ಮಿಯೇ ವಿಭವಾನ್ತರಜ್ಞಾತಮ್ ಕಣುಕೊಳ್ಳದು. ಶಿಲಜೀನರಹಳ್ಳಿ ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷತ್ತಾ ಲುಮ್, ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲುಮ್, ಅಧಿಷ್ಠಿತ್ತು ಅತಿಶಯಿತಕಾರ್ಯಜ್ಞಾತ ನಡತ್ತುಹಿರದುಮ್ ವಿಭವಭೇದಮ್.

ನಾಲ್ಕು ಕೂಂಬಿಗಳ ಹಾಗೆ ಶರೀರ ಚೇತನ್ವ್ಯಾವಾರಗಳಲ್ಲ. ಇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯತಂತ್ರ, ಮತ್ತು ಸತ್ಯತ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ನೆರದರೂಪ ಪಂಚಾರ್ತ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಳಕೆ ಕಂಡ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶಾಖ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ರೂಢಸ್ಯಚಿನ್ಮಯಃ ಸಾ ಹೃದಯೇ ಕರೀರ

ಸ್ತಂಭಾವತಾರಂ ಪಂಚಾಮ ವಿಶೇಷ ಭಾಷಃ |

ಸ್ಥಾನೇಷು ಜಾಗ್ರತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶಿ ಸತ್ಯವಂತಃ

ಶಾಖಾವಿಭಾಗ ಚತುರೇ ತ ಚತುರಾಕೃತಿ || (ವರದರಾಜ ಪಂಚಾರ್ತ-19) ಬೇಕರೀರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ

ಸ್ಥಾನಿಯೇ, ಸತ್ಯವಂತಃ-ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಮಹಾಪುರುಷರು, ಹೃದಯೇ - ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಮಯತಮಾ-ಜ್ಞಾನ ರೂಪದಿಂದ, ರೂಢಸ್ಯ-ಇರುವ, ಸ್ತಂಭಾವತಾರಂ-ಕೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ, ಪಂಚಾಮ ವಿಶೇಷ ಭಾಷಃ - ಕರಿಣಾಮ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ತವ-ನಿನ್ನ ಚತುರ್ವಿಂಶಿ ಸ್ಥಾನೇಷು ಅಸಿ-ನಾಲ್ಕುಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಖಾ ವಿಭಾಗ ಚತುರೇ-ಕೂಂಬಿಗಳ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚತುರಾಕೃತಿ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಿ-ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಯೂಪವೆಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಾಗದೆ ಅದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಾಗದೆ, ಅನಂತರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಕೂಂಬಿಗಳ ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ವೈಕಿ ವಾಸದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳು ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಜಾಗ್ರದವ್ವಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಒಡ್ಡೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಮಾನಸ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹಾಗೆ ಇವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮನೋ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಷುಪ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲವೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಮೂರ್ಛಾದಶೆಯಂತಿವೆ. ಇದೇ ತುಂಗಿಯಾಸಕ್ತಿ. ಈ ರೀತಿಯ ನಾಲ್ಕು ಅನನ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಯೋಗಿಯು ಯತಮಾನ, ವ್ಯತಿರೇಕ, ವಿಕೇಂದ್ರಿಯ, ವಶೀಕಾರ ಸಂಜ್ಞಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವನು. (ಕೇಶವಾದಿಹಳಾನ) ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಗಳೂ ವ್ಯೂಹಾಂತರಗಳು.

ವಿಭವಾವತಾರ

ವಿಭವಂಗಲಾನ-ವಿಭ ರೂಪಗಳು ಪದ್ಮನಾಭ, ಧ್ರುವ, ಅನಂತ, ಶಕ್ತಿ, ವ್ಯಾಧಸೂದನ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಮೂವತ್ತುಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ರೂಪಗಳು. ವಿಷ್ಣುವೇ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ರೂಪಗಳೆಂಬ ಅಹಿಮಧ್ಯಸಂಹಿತೆ

ಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ವಸ್ತುನಿಜಕ್ಕೆ ಕೂಡುವರಾಗಿ ಮೂವತ್ತಿ-
ಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ನಲವತ್ತರ ಒಳಗೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಚಿಲ್ಲಾಸ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ
ದಶವತ್ತಾರವೆಂದು ಹತ್ತಿ ಅವತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ (ಇವಟ್ರಿಲ್ ಮತ್ಸ್ಯಕೂ
ಮಾರ್ಗಾದಿಹಳಾಸ) ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯಕೂಮಾರಾದಿ ಅವತ್ತಾರಗಳು ಒಂದೊಂದು
ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅದಾಗಿ ವೇದಾಹರಣಾ ಪ್ರೇರಸಮುದ್ರ ಮಥನ
ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು-ಹಾಗಾದರೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ದೈವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕರ್ತೃವಶ್ಯಕ ಹಾಗೆ ಕಷ್ಟ
ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು, ಇದು “ಮಾಯಾವಿಷಂಬನ ಮವೇಹ ಯಥಾನ
ಓಸ್ಯ” ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ನಟನು ಅನೇಕ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಟಿಸು-
ವಂತ ಭಗವಂತನೂ ನಟಿಸ ತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಆಚಾರ್ಯರು ಇವಿಭವಂಗಳಿಲ್ ಎಂದು
ಆರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಈ ವಿಭವಾವತ್ತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಆಯಾಯಾ ಕಾರ್ಯವಿವರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ
ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆಸಿ, ಬೇಕಾದಾಗ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ, ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಆವ್ರೋಹಾಸ್ಯ
ವಿಶೇಷಂಗಳುಕ್ರೀಡಾದ ಅನುರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ನಂತರೋಷ
ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಭವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಸ್ವರೂಪ ತಾನ್ ವೇಂಡಿನ
ಗುಣಂಗಳೈ ವೇಂಡಿನಪೋದು ಮರೆತುಮ್ ವೇಂಡಿನಪೋದು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತ್ತುಂ-ರಾಮಾವತಾರ
ದಲ್ಲಿ ಪರಶ್ವ ಸೂಚಕವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆದರೂ ಜಟಾಯು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತ
ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇತುಬಂಧನ, ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ, ತನ್ನ ಅವತಾರ ಸಮಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯೋಧ್ಯ
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದದ್ದು, ಎಂಬೀ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ
ಪಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾರದಲ್ಲಿ ಜರಾನಂಧಾದಿ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮರೆಸಿ,
ಆರ್ಜುನ ಯುದ್ಧ ವೈಕ್ರಾಂತಾರ್ಥವಾಗಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿಯೂ, ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ
ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣಾದಿ ದಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತ ಸಂರಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ, ತನ್ನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮಾಡಿ-
ದನ್ನಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿ.

ವ್ಯೂಹಾವತಾರಗಳ ಹಾಗೆ ಈ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂತರ ಭೇದಗಳು-ಇವಟ್ರಿಲ್ ಅನಂತರ
ಭೇದಂಗಳ್-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಂಟಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ ಈ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂತರ ಭೇದಗಳು
(ಒಳಗೆ ಇರುವ ಭೇದಗಳು) ಕೃಷ್ಣರೂಪಾಣ್ಯ ಸಂಖ್ಯಾನಿ-ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪಗಳು ಅನಂತಗಳು, ಎಂಬ ವಚನ
ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುವಾಗಿವೆ ಮದನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ, ಚತುರ್ಭುಜಗೋಪಾಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರ-
ಸಿಂಹ, ಯೋಗಾನಂದಸ್ತಂಭ, ಚತುರ್ಭುಜ, ಅಷ್ಟಭುಜನರಸಿಂಹ ಇತ್ಯಾದಿ

ಇವೆದೆಯೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆಯೇ ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸಾತ್ಯ-
ತಾದಿ ಸಂಹತಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅನಂತರ ಅವೇಶಾವತಾರ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಲಜೀವರ-
ಹಳೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೇಲವು ಜೀವಿಗಳನ್ನು (ಹಿರಣ್ಯಭರದಾದಿಗಳನ್ನು) ವಿಗ್ರಹ ವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ, ಶಕಿ
ವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ, ಅಧಿಷ್ಟಿಸಿ (ಆಂತಃಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅತಿಶಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಭವಭೇದ.
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃಕರಿಯಾದ ತಾಮ್ರಮಾವಿಶ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತೇ, ಎಂದು ಚತುರ್ಮುಖನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹರೂಪಿಯಾಗಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಜೀವವಾರಾ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಬುದ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹದ್ವಾರಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಅರ್ಜುನತಾರ ಸ್ವರೂಪಕಥನಮ್

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಗಳ್ ತಾನೇ ಅಶ್ವಿತರಾಹ ಅನರ್ಹಃ ಅಪೇಕ್ಷಿತಪದಿಯಿಲೇ “ಬಿಂಬಾ ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಾ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” ಎನಹಿರ ಪದಿಯೇ ನಿರ್ದಿರ ನಿಲೈ ಅರ್ಜುನತಾರವ್.

ಸಂಪಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ನಡೆಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ‘ಶಿಲಜೀವರ್ಹಳೈ’ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಈ ಅವತರಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದೇಧುವ ಬಲರಾಮನು. ಅನಂತೆಂಬ ನಿತ್ಯಸೂರಿಯಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಅವತಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಅನುಪಾಸ್ಯನು. ಪ್ರಣಾಮಾದಿ ಆಚಾರಗಳಿಗೆ ಭಾಷಣಿಲ್ಲ. ಭಾರ್ಗವರಾಮ, ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದನ(ಪ್ರಾಸ)ದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹ ದ್ವಾರಾ ಅಧಿಷ್ಠಾನವು, ಅಯಾಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಜನಾದ್ಯನ ವತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸ್ಯರಲ್ಲ. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗುನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿಲ್ಲವೋ, ಅವರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯಾವೇಶ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಚಾವತಾರ

ಪರವ್ಯೂಹಾದಿ ರೂಪಗಳ್ತಾನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಪರರೂಪ, ವ್ಯೂಹರೂಪ, ವಿಭವರೂಪಗಳು, ಅಶ್ವಿತರಗೋಸ್ಕರ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ (1) “ಬಿಂಬಾಕೃತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ, ಶ್ರೀ ರಂಗಾದಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವೃತ್ತಿವಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಅರ್ಚಾವತಾರ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೋ ಆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪರ, ವ್ಯೂಹ, ವಿಭವಗಳ್ಲಿಂಗದಾದ, ಅಂದರೆ ವೈಕುಂಠನಾಥ, ವ್ಯೂಹವಾಸುದೇವ, ವ್ಯೂಹಸಂಕರ್ಷಣ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ, ಅಪ್ರಾಕೃತರೂಪವನ್ನು ಆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಬೆರೆತಂತೆ ಪ್ರಸೇದಿಸಿ, ಆ ಭಕ್ತನು ಮಾಡುವ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸುರೂಪಾಂಪ್ರತಿಮಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸನ್ನವದನೇಕ್ಷಣಾಮ್ |

ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಃ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಸುವರ್ಣದಕಾದಿಭಿಃ ||

ತಾಮರ್ಚಯೇತ್ ತಾಂ ತುಂಜಮೇತ್ ತಾಯಜೇತ್ ತಾವಿಚಿಂತಯೇತ್ |

ವಿಶತ್ಯಪಾಸ್ತ ದೋಷಸ್ತು ತಾನೇವ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀಮ್ ||

ಎಂಬಂತೆ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸಕಲಪಾಪ ನಿವಾರಣಕ್ರಮಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಕೃತವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಕೃತರೂಪವನ್ನು ಬೆರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅರ್ಚಾವತಾರ.

1) “ಬಿಂಬಾ ಕೃತ್ಯಾತ್ಮನಾ ಬಿಂಬೇ ಸಮಾಗತ್ಯಾವತಿಷ್ಠತೇ” |

ಶರಣತ್ವ ಮೂರ್ತವುಂಬಿಂಬಾ ಭೋಗಶಕ್ತಿಂತು ಚಾತ್ಮಸಾತ್ ||

(ಸಾತ್ಯ ಸಂ 6-22)

ಅಶ್ವಿತರ, ಶಿಲಾ, ದಾರು, ಲೋಹದೊಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆ, ಅಧಿಕೈ ಸದೃಶವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವರು ಮಾಡುವ ಸಂತಾ ಬೋಧಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆ ವಾಹನಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಂದ, ಆ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಕ್ಷೀರ ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸಲು ಅವತಿಷ್ಠತೆ - ವಾಸಂಪತ್ಸುಗೋ ಗೋಚರವಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. (ಸಾತ್ಯತ ಸಂಘತ್ಯ 2-7-8)

ಶಾರ್ದ ಅಥವಾ ಅನ್ತರ್ಮಿರೂಪಮ್

ಸರ್ವರುಡೈಯವುಮ್ ಹೃದಯಜ್ಞಲೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಾಯಿರುಪ್ಪದೊರು ರೂಪ ವಿಶೇಷತ್ವೈಕ್ಯೊಣ್ಣು ನಿಗ್ಗಿರನಿಲೈ ಅನ್ತರ್ಮಾನ್ಯವತಾರಮ್. ಇದು ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಮಿಯಾನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪತ್ವೈಯನು ಸನ್ನಿಕ್ತೃ ಇಗ್ರಮಾರ್ಪ್ತುರೈಯಾಡು “ಅಷ್ಟಾಜ್ಞ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾನಾಂಹೃದ್ಯಾಗ ನಿರತಾತ್ಮನಾಂ | ಯೋಗಿ ನಾಮಧಿಕಾರ ಸ್ವಾದೇ ಕಸ್ಮಿನ್ ಹೃದಯೇಶಯೇ” ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಶೊಲ್ಲುಹೈಯಾಲೇ ಅನ್ತರ್ಮಿ ರೂಪವನು ಶೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟದು.

ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯವತಾರ

ಸರ್ವರುಡೈಯವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾವ ಸ್ವರೂಪ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ರೂಪ ವಿಶೇಷ ವನ್ನು ತಾಳಿ ನಾನ್ವಿಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯವತಾರ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಾಯ್, ರೂಪವಿಶೇಷತ್ವೈ ಕ್ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಸದಗದಿಂದ ಈ ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ರೂಪವು, ವಿಭವಾದ ಸ್ವರೂಪಲ್ಲ ನೀಲತೋಯದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾವಿದ್ಯುಲ್ಲೇ ಪೇನ ಭಾಸ್ವರಾ || ನೀವಾರಶೂಕವತ್ತಸ್ತೀ ನೀತಾಭಾಸ್ಯಾತ್ಮನೂಪಮಾ || ತಸ್ಯಾತ್ಮಿತಾಯಾನುಧೈಶರಮಾತ್ಮಾನ್ಯವಸ್ಥಿತಃ || ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ, ಹೃದಯ ಪರಿಮಿತವಾಗಿ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮವಾದ ಅಪ್ಪಾರ್ಪವದ ವಿಗ್ರಹ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿ, ನೀವಾರಧಾನ್ಯದ ಕಡ್ಡಿಯ ಹಾಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, (ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ) ಸ್ಪರ್ಶಾಭಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಜಾರರಾಗ್ನಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯ ವಧೈ, ಪರಮಾತ್ಮರೂಪವು ವಿರಾಜವಾಗಿದೆ ಇದು ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ. “ಸರ್ವತ್ವಿರ್ದೈಯವುಮ್”, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ “ಸರ್ವರುಡೈಯವುಮ್” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದ ರಿಂದ, ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಮೃಗಾದಿ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ರೂಪವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಭಾವ. ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ರೂಪವಿದೆ

ಹೀಗೆ, “ಯೇಶ್ಯಧಿವ್ಯಾಂತಿಷ್ಠನ್, ಯಶ್ಚೈವಿಶಿಷ್ಠನ್—ಯಶ್ಚಾತ್ಮಾನಮಂತರೋದಯಮಯತಿ”, ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಸರ್ವಾಂತರ್ಮಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವಾಗ, ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯ ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು, ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಆಶಂಕೆ ದಲ್ಲಿ ನೂತ್ನವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು, ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಆಶಂಕೆ ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರು, “ಇದು ಸರ್ವಾಂತರ್ಮಾನ್ಯಯಾನ” ನಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಹೃದಯವರ್ತಿ ದಿವ್ಯವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುವಾದ ರೂಪವು ಸರ್ವಾಂತರ್ಮಿಯಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ತೊಡಗುವವರಿಗೆ, (ತುರೈ) ದ್ವಾರವಾಗಿ, (1) “ಅಷ್ಟಾಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಹೃದ್ಯಾಗ ನಿರತಾತ್ಮನಾಮ್ | ಯೋಗಿನಾಮಧಿಕಾರ ಸ್ವಾದೇಕಸ್ಮಿನ್ ಹೃದಯೇಶಯೇ || 2) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಂತರ್ಮಾನ್ಯ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ಮಾನ್ಯಯಾದ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಚಿಂತನೆಗೆ ದಿವ್ಯ ವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ವಧ್ಯಾನವು (ತುರೈ)-ದ್ವಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆಳವಾದ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಇಳಿಯಲುಗುವುಪಲ್ಲ ಆದಷ್ಟಾಗಿ, ನೋವಾನಗಳಲ್ಲಿಳಿದು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಮೊದಲು ವಿಗ್ರಹವಿಷ್ಣು ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿಸಂಕರ ಸ್ವರೂಪೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ್ವಿಗೆ ಮಾತೆ ಮಹಾದೇಶ್ವರು ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ (3) “ವದ್ಯಾಭಿರಾಮವದನೇಕ್ಷಣ, (4) ಮಾನಾತಿಲಂಃ ಸುಖಬೋಧ” ಎಂಬ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಗವದ್ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಸಮ್-ಭಗವದವತಾರ ರಹಸ್ಯಮ್

ಇಪ್ಪಡಿಯವತರಿಕ್ಕರ ರೂಪಜ್ಞಳಿಲ್ ನಡೆಹಳ್ಳಿಲ್ಲಾನ್ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಮಯಜ್ಞಳಾಯ್ ಕರತತ್ವಲಜ್ಞಳೋಡು ತುನಕ್ಕರ ವರುಣೈಯಾಲೇ, ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿವಿಸ್ತು, ಪೇರ್ ಪೆತ್ತಿರುಕ್ಕಮ್. ಇವ್ವವತಾರಜ್ಞಿಲ್ಲಾನ್, ಸತ್ಯಜ್ಞಿಳಿಸ್ತಮ್, ಇವ್ವಗಿಲ್ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಜ್ಞಾನಾದಿಪಜ್ಞಿಜಮಿಲ್ಲೈ ಯಿಸ್ತಮ್, ಇಪ್ಪಿಗ್ರಹಜ್ಞಳ್ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮಯಜ್ಞಿವಿಸ್ತಮ್, ಇವ್ವಗಿಲ್ ಈಶ್ವರೇಚ್ಚಾ ಮಾತ್ರನೇ ಕಾರಣನಿಸ್ತಮ್, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣಂಪಣ ವೇಣುಮ್ ಕಾಲನೇ ಕಾಲನಿಸ್ತಮ್, ಸ ಧುಪರಿತಾಣಾದಿಹೇ ಪಿಯೋಜನಜ್ಞಿಳಿಸ್ತಮ್, ಇವ್ವರಂತೆಳಿಸ್ತು ಅನುಸನ್ನಿಪ್ಪಾರ್ಪು ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾ ನುಗುಣ ಸಮಾಹಿತೋಪಾಯಪೂರಿಯಾಲೇ, ಜನ್ಮಾನ್ತರ ಮನುಭವಿಯಾದೇ ಮುಕ್ತರಾಹಲಾಮ್ ಎಸ್ತಮ್ “ಬಹೂನಿವೇ ವ್ಯಕ್ತಿತಾನಿ” ಎಸ್ತು ತುಡಜ್ಞಿ ಅಜ್ಞಾ ತ್ತೊಕ್ಕತ್ತಲೇ ಗೀತಾಚಾರ್ಯ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದೊ.

ಶುದ್ಧ ಸೃಷ್ಟಿ-ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹವು ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವ ದ್ರವ್ಯಮಯ

ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಪ್ರಾಕೃತರೂಪಗಳಂತೆ, ಹೇಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚತ್ವ, ಕರ್ಮಮೂಲತ್ವ, ಸೌಮದಃಖಾಸಂಭವೇತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು “ಇಪ್ಪಡಿಅವತರಿಕ್ಕರ ರೂಪಂಗಳಿಲ್” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವತಾರ ಮಾಡುವ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ (ವಹೈಹಳ್ಳಿ)-ವ್ರಜೇಧಗಳಿಲ್ಲಾ. ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವ-ದ್ರವ್ಯಮಯಗಳು ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮ, ಅದರ ಫಲ, ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದು. ಪ್ರಾಕೃತ ಒರೆಯುವ ಸತ್ತ್ವಧಾತುಮಯತ್ವವಾಗಿ ಹೇಯ ಗುಣಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಿಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸೌಮದಃಖಾನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅವತಾರಗಳು ಶುದ್ಧ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿ, ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಅವತಾರವು ಎರಡು ವಿಧ. ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾವತಾರಗಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯಂತಾರಗಳು ಶುದ್ಧಸೃಷ್ಟಿ. ಇವುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಪಾಸ್ಯಗಳು. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಒನುಪ್ರವೇಶಾವತಾರವು ವಿಶ್ವಸೃಷ್ಟಿ. ಇವುಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಪಾಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲನೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

- 1) ಅಪ್ಪಾಂಗ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತಂ - ಯಮಯಮಾದಪ್ಪಾಂಗ ಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಪೃಥ್ವಿಗುಣತತ್ತ್ವಂ - ಮಾನಸ ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಸಕ್ರೇದ, ಯೋಗಿನಾಂ-ವಿಕ್ರಿಸ್ತ ಹೃದಯೇಶಯೇ - ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪಾರ್ಥಿವಾದ ಪೃಥ್ವಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲೆ ಶಯನಿಸಿರುವ ಈ ಅಂತರ್ಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರ - ಉಪಾಸನೆ ಮೊದಲು ಅಧಿಕಾರವು, ಸ್ವಾತ್ - ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ
- 2) ಆದಿಶಬ್ದೇಂದ, ಮಂತ್ರ: ಸಮಾಧಿ ವಿಷಯೇ ನಾನಾ ಭೂಮಿ ಚಯೇಶ ಚ |
ನಿರಾಕಾರೋ ನಿರಂಗಳ ಸ್ವರೂಪೋ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣಃ ||
ತಪ್ಪಾ ಪುಷ್ಕಾಕುಲ ಪ್ರಥಮೇ ಯಾಗ ಹೋಮ-ದೀಪಾವೈ |
ಸಾಕಾರಂ ಸಂಸ್ಕರೇತ್, ದೀಪಂ ಉಪಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮ (ಸ್ವರೂಪ) ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರ-ಅವಾಗಿ ನಿತ್ಯವಂಗಳವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾರ್ದಸ್ಪರಣವು ದ್ವಾರವೆಂದು ಸೃಷ್ಟೀಕರಿಸಿದೆ
- 3) ಪದ್ಮಾಭಿರಾಮವತ್-ಕ್ಷೇಪಾಪಾಪಾದಂ ದಿವ್ಯಾಯುಧಾಭರಣ ವಾಲುವಿಲೇಖನ ತ್ಯಾಮ್ |
ಯೋಗೇನ ನಾಥ ಶುಭಮಾಶ್ರಯ ಮಾತ್ಮವಂತಃ ಸಾಲಂಬೇನ ಪರಿಚಿಂತನ ಯಾಗತಿ ತೃಪ್ತಿಮ್ ||
ಕಂಪ ತಾವರಯವಾಗಿ ಸೊಗಗಾದ, ಬಾಯಿ, ಕಣ್ಣು, ಕೈ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಭಗವಂತ ದಿವ್ಯವಾದ ಆಭರಣ, ಮಾಲೆ, ಚಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರು, ಇಂಥವ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಯೋಗಿಗಳು, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯಾಗ್ತು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವಿಧಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಲಂಬ ಯೋಗವೆಂದು ಹೆಸರು (ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆ 22ನೇ ಶ್ಲೋಕ)
ಪು. ೨. ನೋ

ಅವತಾರರಹಸ್ಯ

ಭಗಂ ತನ ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇವು ಕರ್ಮ ರೂಪವೇ? ಯಾವಾಗ? ಏನು ಫಲ? ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಇವನವತಾರಗಳೆಲ್ಲಾಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಭಗವಂತನ ಈ ಅವತಾರಗಳು ಇಂದ್ರಜಾಲದ್ವೈಯ ಹಾಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲ ಸತ್ಯವಾದವು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲ ಈ ಅವತಾರ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಶುದ್ಧಸತ್ಯದ್ರವ್ಯಮಯವಾದವು. ಪ್ರಾಕೃತವಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಯಾವಾಗ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವಾಗ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬಕಾರಣವೇ ಕಾಲ. ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಜ್ಯ-ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಪ್ಯಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನ. ಈ ಅವತಾರರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಏಕ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾನುಗುಣವಾದ ಸಮೀಹಿತ ಉಪಾಯ ಪೂರ್ತಿಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಸಕಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ, ಅಕಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೂ ಜನ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದದ ಆದೇಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು (a) ಬಹೂನಿವೇದ್ಯತೀತಾನಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಐದು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸಕಂಚನಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕಮಿಗೆ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

- 4) ಮಾಸಾತಿಲಂಕು ಸುಖಬೋಧ ಮಹಾಂಬುರಾಶೌ ಮಗ್ನಾ ಸ್ಥಿ ಸೀಮರಹಿತೇ ಭವತಃ ಸ್ವರೂಪೇ |
ತಾಪತ್ರಯೇಣಾವಿಹತಂ ನ ಭಜಂತಿ (ಭೂಯಃ) ಸಂತಃ ಸಂಸಾರ ಭರ್ಮಜನಿತೇನ ಸಮಾಧಿಮಂತಃ ||

(ಶ. ದೀ 23)

ನಿರತಿಶಯಕುಖ ನಿರತಿಶಯಜ್ಞಾನ ರೂಪನಾದ ವ.ಹಾ ಸಮುದ್ರದಂತಿ ಸುಖ ಭಗವಂತನ ದೇಶಕಾಲ ವಸ್ತು ಪರಿತ್ಯೇದ ರಹಿತವಾದ ಅನಂತ ಸ್ವರೂಪ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದವರು, ಸಮಾಧಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲಿ ತಾಪತ್ರಯ ಒಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಪ್ರರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿರತಿ ಶಯ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೊಂದು ಅರ್ಥ ಇದು ನಿರಾಲಂಬನ ಯೋಗ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವೆಂದರ್ಥ ಗುಣವಲ್ಲದ, ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಲ್ಲ ಗುಣ, ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಸಾಲಂಬನ ಯೋಗ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಗವತ್ಪ್ರರೂಪ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ನಿರಾಲಂಬನ ಯೋಗ.

- (a) ಬಹೂನಿವೇದ್ಯತೀತಾನಿ ಜನ್ಮಾನಿ ಕವ ಚಾರ್ಜುನ |
ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ಸರ್ವಾಣಿ ನ ತ್ವಂವೇತ್ಯ ಪರಂತಃ || 1 ||
ಅಜೋಷು ಸನ್ಯವ್ರಯಾತ್ಮಾ ಭೂ ತಾನಾ ಮೀಶ್ವರೋಷುಸರ್ವ |
ಶ್ರುಕ್ಯಂತಿ ಸ್ವಾಮಧಿಪ್ತಾಯ ಸಂಭವಾಮೃತ್ಯಮಾಯಯಾ || 2 ||
ಯದಾ ಯದಾಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ನಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ |
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾಶ್ಚ ನಂ ಸ್ಯ ಜಾಮ್ಯಹಮ್ || 3 ||
ಪರಿತ್ಯಾಜಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ಮಪ್ಯತಾಮ್ |
ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ || 4 ||
ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಚಮೇದಿವಂ ಏವಂ ಯೋವೇಶ್ವ ತತ್ವತಃ |
ತೃತ್ಯಾ ದೇಹಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನೈತಿಮಾ ಮೇತಿ ಸೋಷರ್ಜುನ || 5 ||

ಎಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೇ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಜನ್ಮವೂ ಸತ್ಯ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೂ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಅವತಾರಗಳು ಕಳೆದವು. ನೀನು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದೀಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು, ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜನ್ಮ ನಿನ್ನದು. ನನಗೆ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ (ಅ-1). ನನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಲ್ಲ (ಅ-2ಯ); ಮೇಲೂ ಸರ್ವನಿಯಂತಾ (ಈಶ್ವರ);

ಇದು ಸ್ವತನ್ತ್ರಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕು ಶರಣುಗುಣ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಮುಖ್ಯತಾಲೇ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳ್ಳಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತ ಉಪಕಾರಕಮಾನವ್

ಹೇಳಿರುವುದು ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನ ಮಾಡದ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯೇನಿಗಿ ಸಿಕ್ಕುನಿಗಿ “ಶೈಕ್ಷಾನ್ದೇಶಂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನೈತಿಮಾಮೇತಿಸೋಡುನ” ಎಂಬ ಗೀತಾ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಕಳೆದು ಮೋಕ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ಅಜನಾಗಿಯೇ ಅವ್ಯಯನಾಗಿಯೇ ಈಶ್ವರನಾಗಿಯೇ, (ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷಾತೃ) ತನ್ನ ಈಶ್ವರತ್ವ ಸ್ವಭಾವಗಳಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡದೇಯೇ (ಅಪಿ ಎಂಬ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಏನು ಎಂದರ್ಥ) ಆತ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ (ಮಾಯಯಾ) ಸಂಭವಾದಿ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಥವಾವು ಹೆಚ್ಚಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಅವತಾರ (ಆತ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಿ). ಸಾಧುಗಳ ಪರಿತ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಧಾನ ಫಲ ಆ ಧರ್ಮಶೀಲರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಶರೀರದ ಸೋಬಗನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದೇ ಸಾಧು ಪರಿತ್ರಾಣ. ದುಷ್ಟತ್ವಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಅವತಾರ ಫಲ. ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ- ಆರಾಧ್ಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಆದಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯುಗ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ-ಅವತಾರವು ಕರ್ಮ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಗಳೂ, ಪುಣ್ಯನಾಪ ಫಲರೂಪವಾದವುಗಳೂ ಅಲ್ಲ ದಿವ್ಯಗಳು-ಜನ್ಮವು ಆಪ್ರಾಕೃತ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವವು ವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಕರ್ಮವೂ-ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪಕರ್ಮ ನಿಬಂಧನವಲ್ಲ. ದಿವ್ಯವಾದವು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದ ಭಕ್ತಿ ರೋಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗಿನಿಷ್ಠರು ಏಕ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು, ಕಳೆಗೆ ಂಡ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಅವತಾರಸ್ಯ ಸೃಷ್ಟಂ, ಅಜಹತ್ಸೃಷ್ಟಭಾವತಾ |

ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯತ್ವಂಚ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮಾತ್ರನಿವಾಸತಾ ||

ಧರ್ಮ ಗ್ಲಾನೌ ಸಮುದಯ ಸ್ನಾಧು ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥತಾ |

ಇತಿ ಜನ್ಮರಹಸ್ಯಂ ಯೋ ವೇತ್ತಿ ನಾಸ್ಯ ಪುನರ್ಭವಃ ||

ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವು ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಈಶ್ವರತ್ವ ಸ್ವಭಾವ ಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇನೆ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನ ವಿಗ್ರಹವು ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯವಾದದು. ಪ್ರಾಕೃತವಾದುದಲ್ಲ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲ. (ಶುದ್ಧ ಜೀವಿಯ ಹಾಗೆ), ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವತಾರ. ಸಾಧುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಯೋಜನ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾನುಗುಣವಾದ ಉಪಾಯ ಪೂರ್ವಿಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮವನಿಗೆ ಕರ್ಮಾಪಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು “ಅನಾರಬ್ಧ ಕಾರ್ಯೇ ಏವತುಪೂರ್ವೇತದವಧೇ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ, ಬೇರೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು, “ಪುನರ್ಜನ್ಮನೈತಿ, ಮಾಮೇತಿ” ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಸಂಕೇಹವು ಉಂಟಾಗಬಹುದು ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, “ಜನ್ಮಾಂತರ ಮನುಭವಿಯಾದೇ” ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅದೇ ಜನ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಶ್ಚಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ಪುಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಜನ್ಮಾಂತರಾಂಭಕ ಪಾಪಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಮನಮಾಡಿ ಅದೇಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಜಾವತಾರಸ್ಯ ನೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ವ ವರ್ಣನಮ್

ಇಷ್ಟದಿಯೇ ಅರ್ಜಾವತಾರಮುಮ್ ಮಿರುಕ್ಕರ ಮೋಕ್ಷತ್ತೈತ್ತರುಮೆನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ

“ಸುರೂವಾಂ ಪ್ರತಿವಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸನ್ನ ವದನೇಕ್ಷಣಾಂ |

ಕೃತ್ವಾತನಃ ಪ್ರೀತಿಕರೀಂ ಸುಖರ್ಣ ರಜತಾದಿಭಿಃ ||

ತಾಮರ್ಚಾಯೇ ತ್ವಂ ಪ್ರಣಮೇ ತ್ವಂ ಯಜೇತ್ವಾಂ ವಿಜಿನಯೇತ್ |

ವಿಶತ್ಯಪಾಸ್ತ ದೋಷಸ್ತು ತಾನೇವ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೇನಮ್ ||”

ಎನ್ನು, ೨೬ ಶೌನಕಭಗವಾಸರುಳಿಚೆ ಯಾದಾನಾ.

ಆಹಾರಹಳುವಿವೃತಕ ರಹಸ್ಯೈಯುಮ್, ಅರ್ಜಾವತಾರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯೈಯುಮ್, ಪ್ರಚುರಮಾಹವನುಸನ್ನಿಹುತ ಡಕುರ್ ಪೇರಣಿಯಾಹ ಪರತ್ವೈಕೃಣ್ಣು ಪೋನ್ನಾರಹಳ್.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇಗನ್ನೇಗೆ, “ತಾವದಾಶಿಸ್ತಧವಾಂಚಾತಾವನ್ನೋಹ್ವಧಾಸುಖವರ್ ರಾಮ್” ಾತಿ ಶರಣಂ ತ್ವಮು ಶೇಷಾಘನಾಶನಂ ||” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾವತ್, ತಾವತ್, (ಆಶ್ರಯವರಿಗೆ) ಎಂದೂ ಅಶೇಷಾಘ ನಾಶನಂ, ಎಂದೂ, ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ “ಉನ್ನತೃಷ್ಣ ಮಾಮ್ನೇದ ಮುಕ್ತನಾಕೃವೇನ” ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಪಾಪ ವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿವನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ಚಿಂತನವು ಉಪ ಯೋಗವಿಲ್ಲವೆಂಬಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ “ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನುಳ್ಳು” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ತಾನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಫಲ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹತ್ವರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಶರಣ್ಯನಗುಣ ವಿಕೇಸ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಉಪಾಯಾ ನುಷ್ಠಾನ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾಶಿಷ್ಟಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪರಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ “ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಳ್ಳು,” ಎಂಬುದು ಉಪಲಕ್ಷಣ.ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠನಿಗೂ ಇದೇ ಲೀಲೆಯಾದ ಮಹತ್ವರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಭತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಜಾವತಾರವು ನೋಕ್ಷಪ್ರದ

ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯಜ್ಞಾನವು ಜನ್ಮಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಅರ್ಜಾವತಾರ ವೂ, ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ, ಅರ್ಚನ ಪ್ರಣಾಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮ್ಯುಹಾದ್ಯಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದವೆಂಬುದನ್ನು “ಇಷ್ಟದಿಯೇ ಅರ್ಜಾವತಾರಮುಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಜಾವತಾರ ರವೂ ಮಿರುಕ್ಕರ ಆಯಾವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಎಂದು, ಭಗವಾನ್ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶೌನಕರು, 1) ಸುರೂಪ ಪ್ರತಿವಾಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಗ್ರವಾರವರುಗಳೂ ಈ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ವನ್ನೂ, ಅರ್ಜಾವತಾರ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಚುರಮಾಹ-ಬಹಳವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪೇರಣಿ ಯಾನ- ಮೂಲಬಲವಾದ, ಪರತ್ವೈಕ- ಪರರೂಪವನ್ನು “ಅಯರ್ವರಮುಮರಂಹಳಧಿಸತಯವನ್ ಅವನಾ” ನಿತ್ಯನೂರಿನಿಷ್ಠಾಹಕನುಯಾರೋ ಅವನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ರ್ಪಿಸಿದರು

1) (ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮಮ್ 106-16) ಪುಸ್ತಕವಾದ, ಬಾಯಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಸಾದ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಷ್ಣು ವಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಶಾಮನಾಗಿಯೋ, ಪಯಗ್ರೀವನಾಗಿಯೋ, ಕೃಷ್ಣನಾಗಿಯೋ, ನೃಸಿಂಹನಾಗಿಯೋ, ಸುಖರ್ಣ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಮಾಡಿ, ಆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿದರೆ, ನೀರಲ್ಲಿ ತೀರವನ್ನು ಬೆರಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅಪಾರ್ಕೃತ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪದಿಂದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅಂತಹ ಆ ವಿಗ್ರಹ ರೂಪಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಯಃ

ಇಪ್ಪಡಿಯಿರುತ್ತರ ವೀಶ್ವರ ತನ್ನಾನಂದತ್ತುಕ್ಕು ಪರಿವಾಹಮಾಹ ಪ್ಪಣ್ಣಮ್ ವ್ಯಾಪ.ರಜ್ಞಃ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರನೋಕ್ಷ ಪ್ರದತಾದ್ವದಿಹಳ್.

ಈಶ್ವರನ್ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೈಹಳುಮ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನ್

ಇವ್ವೀಶ್ವರ (1) "ನಿತ್ಯೈ ವೈಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ರೀರಸಸಾಯಿನೀ" ಇತ್ಯಾದಿವರ್ತಿ ಪದಿಯೇ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೈಯಿಲುಮ್ ಸಪತ್ನೀಕನಾಯ್ ಕೊಣ್ಣೆಯಿರುಕ್ಕು ಮೆನ್ನು ಮಿಡತ್ತೈ (2) "ತತ್ವೇ ನಯಃ" (3) "ಮಾತಾಪಿತಾ" ಎನ್ಹೀರ ಶ್ಲೋಕಜ್ಞಳಿಲೇ ಉಪಕಾರ ವಿಶೇಷತಾಲೇ ಸಾದರಮಾಹ ವಿಶೇಷಿತ್ತು ಚೊಲ್ಲಪಟ್ಟಿ ಪರಾರ ಪರಾಜ್ಞುತ ಪ್ರಬಂಧಜ್ಞಳಿಲೇ ತೆಳಿನ್ನುಕೊಳ್ಳದು.

ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಸ್ತುತಿಭೇದಗಳು

ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಜೀತನಾ ಜೀತನಾಗಿ, ಪರ ಪೂಕ ವಿಭವ ಹಾದಾರ್ತರಾಣಿ ರೂಪ ಸಂಚರಕಾರ ವಿಗ್ರಹವಿಷ್ಣುವಾದ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ನಿತ್ಯನಾದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಭೇದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಅನಂತರ ಅವನ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಭೇದವನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿಯಿರುತ್ತರ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನಾಗಿ, ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರವು ಅವ್ಯಕ್ತವೇ ಎಂದರೆ, ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತನ್ ಆನಂದತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ಪಣ್ಣವಾದಮಾಹಪ್ಪಣ್ಣಮ್- ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಪರಿವಾಹವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಾದಿಗಳು ಅದಿಚ್ಛವು ಜೀತನಾಂಕೆ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನಾಗಿ, ಅನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಇದ್ದರೂ "ಲೋಕವತ್ತು ತೀಲಾ ಕೈವಲ್ಯಂ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ರಾಜನು ಚೆಂಡು ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಆಟವಾಡುವಂತೆ, ಈಶ್ವರನೂ (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೂ) ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದ ಪರಿವಾಹವಾದ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ರೀಲಾವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವದಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನು

ಈ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವು ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂದರೆ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ಸ, ಅಂಕಶ್ಚವಿಶ್ಯ ನಿಯಮಾನಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟವು ಎಂದು, ಇವ್ವೀಶ್ವರನ್ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಂ ತೆಳಿಯಪ್ಪ್ರಪ್ತಮ್, ಎಂಬುವ ಪರ್ಯಂತ, ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಕಾಷ್ಠಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳದೆ, ಪರಮರಹಸ್ಯವಾಗಿ, ಕೇವಲ ಉಪದೇಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ತ್ರಯಸಾರೋಪದೇಶ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಜನಾನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜತೆಶ್ಲೋಕಿಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ "ಸಂಚಸ್ತ್ರೇತೇಷುಪಕ್ಷೇಷು ಕೃತ್ವಿದೇಹಃ ಪ್ರಮಾಣಮಾನ್" ಎಂಬ ತಮ್ಮಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟದಕ್ಕೂ, ಇದು ಪರಮರಹಸ್ಯ, ಗೊಪ್ಪನೀಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಮರಹಸ್ಯೋಪದೇಶಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪರಮರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅವರ ಹೃದಯ.

ಇವ್ಯೀಶ್ವರನ್ - ಸ್ವಾಧೀನ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನಾ ಚೇತನಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳ್ ಸಕಲ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರನೋಕ್ಷ ಪ್ರದಕ್ಷುಧಿಗಳ್, ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಈಶ್ವರನು ಅವನು ಆಶೇಷಹಿಡಚಿದ್ವಸ್ತು ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳನ್ನ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಚೇತಾದ್, ನಿರಂಕುಶ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಆಯಾಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಪರಮ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ವ್ಯೂಹ, ವಿಭಜ, ಅಚಾರ್ಯರೂಪಾದಿ ಅವತಾರಗಳೇನು, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದ ಸೃಷ್ಟಾಶ್ರದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇನು, ತನಗೆ ಅನುಭವರೂಪವಾದ ಸತ್ಯತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಅನಂತತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಅಮೃತ್ಪರೂಪ ಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳೇನು ನಿರೂಪಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣ ಧರ್ಮಗಳೇನು, ನಿಗ್ರಹ, ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇನು, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಎಂಬ ದು ಇವ್ಯೀಶ್ವರನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ, “ಇಂದ” ಪದದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಇಂದ + ಈಶ್ವರನ್ = ಇವ್ಯೀಶ್ವರನ್ ಎಂಬುದು ಸಮಾಸ. ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನರ್ಹಿಸಿ, ಅನಂತರ “ಇವ್ಯೀಶ್ವರನ್” ಈ ಈಶ್ವರನು, ಎಂದು ನಿರ್ವೇಶಿಸಿದ, “ಇಂದ - ಈ” ಪದವು ಯಥೋಕ್ತಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರ ಈಶ್ವರನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗವನಾರ್ಹ.

ಈ ಈಶ್ವರನು, ನಿತ್ಯೈವೇಷ ಜಗನ್ಮಾತಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಸರ್ವವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನ, ಶರಣವರಣ (ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾನ ಸಂಕಲ್ಪ - ಉಪಾಯ), ಪ್ರಾಪ್ತ (ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿ) ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ, ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿಯೇ ಇರ ತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನೂ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು, ಮಾತಾ ಸಿತಾ, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಾದರ ಪೂರ್ವಕ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಪರಾಶರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಕ್ಕದ್ದು “ನಿತ್ಯೈವೇಷಾ” ಎಂಬ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆನಿಸ್ತ ಪುಲಸ್ತ್ಯವರ

1) ನಿತ್ಯೈವೇಷಾಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ಶಿರನಪಾಯಿನೀ |

ಯಥಾಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ||

(ವಿ ಪು 1-8-17)

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಜಗನ್ಮಾತಾ, ಸ್ವರೂಪ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ “ವಿಷ್ಣು” ಶಬ್ದವು, ವಿಷ್ಣು ವಕ್ಷ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವ ನಿತ್ಯವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ಶೀ ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೂ “ತವತ್ರಯಾ” ಎಂಬಂತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಂಪತ್ತು “ಅನಪಾಯಿನೀ”-ಅವನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಗಲದಿರುವವಳು ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ. ಸರ್ವಚೇತನಗಳನ್ನೂ ಅಂತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವವನು. ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವು “ವಿಶ್ವದೇಶನೇ”, ವಿಷಲ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ, ವಶಶಾಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂತ ಪ್ರವೇಶ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವೂ ಶ್ರೀಯಂತೇ, ಶ್ರಯಂತೇ, ಶ್ರೇಣಾತಿ, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಶ್ರೇಣೋತಿ, ಶ್ರಾವ ಯತಿ, ಎಂದು ಆಶ್ರಿತರಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುವವಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವಳು, ಭಕ್ತರ ಆಶನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವವಳು (ಪುರುಷಕಾರತ್ವ), ಶ್ರೇಣಾತಿ ಭಕ್ತರ ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು ಶ್ರೀಣಾತಿ-ತನ್ನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುವವಳು ಶ್ರೀಯಂತೇ ಶ್ರಯಂತೇ ಎಂಬ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಒಬ್ಬವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವಳೂ ವಿಷು ಸ್ವರೂಪ.

2) ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಯ ಶ್ಶಿದಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ

ಭೋಗಾಪವರ್ಗ ತದಪಾಯ ಗತೀರುದಾರಃ |

ಸಂದರ್ಶಯನ್ನಿರಮಮೀತ ಪುರಾಣರತ್ನಂ |

ತಸ್ಮೈನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ ||

(ಆಳಿ, ಸ್ತೋತ್ರ 4)

ಯಃ- ಯಾವ ಪರಾಶರರು ತಸ್ಮೈನ-ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿ, ಚಿತ್, ಅಚಿತ್, ಈಶ್ವರ, ಇವರಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ಭೋಗ-ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸುಖ, ಅಪವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯ, ಗತೀ- ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳಿಗೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಉದಾರ ಭಾವದಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವೆಂಬ ಪುರಾಣ ರತ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೋ, ತಸ್ಮೈ-ಅ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪರಾಶರರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಪು ತಿ. ನೋ

ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪಡೆದ ಪರದೇವತಾ ಪುರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, ಪರಾಶರಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು, ಈ ಜಗನ್ನಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವಳು, ನಿತ್ಯಾನುಪಾಯಿನೀ-ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗಲದೆ ಇರುವವಳು, (ನಿತ್ಯಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ "ನಿತ್ಯವೇಷಾ", ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣವಾದದ್ದು. ಆ ಇತರ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ, "1 ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೇ ವಿಷ್ಣುಃ ತದೈವೇಯಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ | 2 ನಾನ ಯೇ ವಿದ್ಯತೇ ಪರಮಾ ", 3 ತ್ವಯೈತದ್ವಿಷ್ಣು ನಾಚಾಂಬ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಚರಾಚರಮ್, ಎಂಬುವು 1 ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗೆ ವಿಭುಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇವಳೂ ಸಹ ವಿಭುಸ್ವರೂಪಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನೀ ಎಂದರ್ಥ. ಯಥಾ, ತಥಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ "ಪ್ರಕಾರ ವಚನೇಧಾಲಾ" ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೋ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುವು ವಿಭು ಸ್ವರೂಪನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ವಿಭು ಸ್ವರೂಪಿ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ವರೂಪ ವಿಭುತ್ವ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಧರ್ಮಭೂತವೆಂದಿಂದ ವಿಭುತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಈ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ-ಸಂಬಂಧ 2 ಅನ ಯೋಃ ಪರಂ ನವಿದ್ಯತೇ - ಇವೆರಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಪರತತ್ವವಲ್ಲ 3 ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ ಚರ ಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ವ್ಯಾಪಕವೆಲ್ಲ ಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಲೋಕನಾಯಕರು ಆದರೆ ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ "ಸಪತ್ನೀಕೇ ನಾಯಕೋದೇ" ಎಂಬುದು ಪರಸ್ಪರ ಪತಿಪತ್ನೀ ಭಾವದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಐಕರಸ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು. ಪ್ರಮಾಣವಚನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿಶೇಷ್ಯವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನು, ವಿಶೇಷಕತ್ವಃ ಎಂದು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈಶ್ವರನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಈಶ್ವರದ್ವಿತ್ವವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ದ್ವೈರಾಜ್ಯ ದೋಷವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಇದು ಈ ವಚನಗಳಿಗೆ ಭಾವ. ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರೂ, "ಒಂದೊಂದೊಬ್ಬರೇ ತಿರುಮಹಳಂ ನೀಯಮೇ ನಿಲಾನದಿ" ಉಚ್ಚಲವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀನೂ (ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು) ಕೂಡಿ ಇರುವ ಈ ನೈಭವವನ್ನು, "ಕಂಡ ಶದಿರ್ ಕಂಡೊಗ್ರಿಂದೇನ್, ಅಡ್ಡೆದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವದಿಯೇ" - ಕಂಡು ಪ್ರಾಕೃತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಇದು ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೆಯೇ "ಅಹಲಹಿಲ್ದೇನ್ ಇರೈಯುಮೆನ್ನಲರಾಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈನಾರ್ವಾರ್... ಅದಿಕ್ಕೇ ಶ್ರೀ ಆಮರಾನುಪುತುಂದೇನೇ" ಎಂಬುದು ಉಪಾಯ ದಶೆಯಲ್ಲಿ (ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವಾಗ) ಇಬ್ಬರೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಮೇಲೂ, ನಿತ್ಯವೇಷಾ ಜಗನ್ನಾತಾ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಶಬ್ದವು ಭಗವಂತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಭಗವದ್ವೈವಿಗ್ರಹ ವಿಶಿಷ್ಟವೇಷೇಣ ಇವಳು ನಿತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿತ್ಯತ್ವವು ಸರ್ವಾತ್ಮ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವದ್ವೈವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳು ನಿತ್ಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಳಾಗಿ ದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣ ಇದರಿಂದ 'ಕಾರಣಂತುಭೈಯೇ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ

3) ಮಾತಂತಿತಾಯಾವತಮಃ ತನಯಾ ವಿಭೂತಿಃ

ಸರ್ವಾಯದೇವೇ ನಿಯಮೇನ ಮದನ್ವಯಾಣಾಮ್ |

ಆದ್ಯಸ್ಯನಃ ಕುಲಪತೇರ್ವಕುಲಾಧಿಪಾಮಂ

ಶ್ರೀಮತ್ತದಂತಿಯುಗಳಂ ಪೂಮಾಡು ಮೂರ್ಧ್ನಾ ||

ಮಾಯಾ, ತಂದೆ, ಯುವತಿಗಳು, ಮಗಳು, ವಿಭೂತಿ-ಇತ್ಯರ್ಥ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಅಂದರೆ ಇವರುಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಕಾರಭೂತರಾದ ಆಳ್ವಾರವರು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕುಲಕ್ಕೆ ಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ವಕುಳಪ್ರಭುದಿಂದ ಆಧಿಪಾಮರಾಗಿಯೂ ಇರುವವರು ಆ ಆಳ್ವಾರವರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಗತ್ಕಾರಣ ವಸ್ತುವು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣುವು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಗೆ ಇವಳೂ ಅವನ ಜಡೆಯಲ್ಲೇ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವವಳು. ಭೃಗುವಿಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದವಳು. ಅನಂತರ ಅವುತಮಧನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಅವುತಮಧನ ಮಾಡಲು, ಅವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿದಾಗ, ತಾನೂ ಅವತಾರ ವನ್ನೆತ್ತಿ "ಪಶ್ಯತಾಂಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಯಯೋ ವತ್ಸಸ್ಥಲಂಪರೇಃ" ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುರೂಪ ವನ್ನು ತಾಳಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಪರರೂಪವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣನೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪರರೂಪವು, "ಧತ್ತೇತೋಛಂ ಹರಿನಾತಕೇ ತಾನಕೇ ಮುರ್ತಿರಾದ್ಯಾ" ಎಂಬ ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ- II) ವಚನದಂತೆ ಅದ್ವೈತಮೂರ್ತಿಃ, ಎಂದು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೂಪವು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಯಸ್ಯಾಂಗಚ್ಛಂತ್ಯು ದಯ ವಿಲಯೇಃ ನಿತ್ಯಮಾನಂದ ಸಿಂಧೌ, ಇಚ್ಛಾವೇಗೋಲ್ಲಸಿತ ಲಹರಿಃ ವಿಭ್ರಮ ವೈಕ್ರಯಸ್ತೇ" (ಶ್ರೀಸ್ತುತಿ-11) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಎಲ್ಲಾ ಅವತಾರಗಳಿಗೂ ಪರರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ರೂಪವು, ಮೂಲಕಂದ - ಅಂದರೆ ಉಪಾದಾನಕಾರಣ. ಹಾಗಾದರೆ "ತಯಾಸಹಾಸೀನ ಮನಂತಭೋಗಿನಿ" ಎಂದು ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪರವಾಸು ದೇವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಿಶೇಷನಮದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ನಿತ್ಯರೂಪವು ಮತ್ತೊಂದಿದೆಯಲ್ಲಾ ಆ ರೂಪಕ್ಕೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಸರ್ವಭೂಮಿನ ಮಹಿಮೆಯ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಲೋಕಸಾರ್ವಭೌಮನ ದಿವ್ಯ ನ ಹಿಮೆಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಜಗದ್ವಿಹಾರ ರವನನ್ನು ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಆನುಭವಿಸುತ್ತಾ. ವಾರುಣೀ, ಕಾಂತೀ, ರುದ್ರಾ, ಸುಕೀರ್ತಿ, ಸೂತ್ರವತ್ಸಾದಿ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸಂವಾಹನಾದ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಪುರುಷ ರಾರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನ

16ನಾ, ಭೃಗೋಖ್ಯಾತ್ಯಾಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಶ್ರೀ ಪೂರ್ವವಂಸ ಧೇತುನಃ" (ವಿ ಪು 1-8-16) ಎಂಬಂತೆ, ದಿವ್ಯ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯ ತತ್ವ ಯಾತಾರ್ಥ್ಯವತೀ, 'ಜಗನ್ಮಾತಾ' - ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾರಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಹೇಗೆ ಲೌಕಿಕ ದಂತೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೋ (ವ್ಯಾಸಪ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀತ್ವ) ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯದಂತೆಗಳಿಲ್ಲದಿಗೂ, ಸರ್ವಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ವ್ಯಾಸಪ್ತವೃತ್ತಿವಾಗಿದೆ ಶ್ರೀಚಂದ್ರದಿಂದ, ಸರ್ವ ಚಿದಚಿದಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ (ಶ್ರೀಯತೇ-ಧಾರಕತ್ವ), ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಾನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾಳೆ (ಶ್ರಯತೇ-ವ್ಯಾಸಕತ್ವ) ಎಂಬವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕೃಣಾತಿ ನಿಖಿಲಾನ್ ದೋಷಾನ್, ಶ್ರೀಣಾತಿ ಚ ಗುಣೈರ್ಜಗತ್, ಎಂಬ ನಿರ್ವಚನದಿಂದ ಸಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಜಗತ್ತನ್ನು (ಚೇತನರನ್ನು) ಕಾಪಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಎಂಬವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧಾರಕತ್ವ; (ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸುವುದು) - ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವ್ಯಾಧಕತ್ವ ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು - ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅದರಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ, ಸರ್ವಶಂಕರತ್ವ, ಅಂದರೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ನಿಯಮಿಸಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು, ಅದರಕಾರಣವಾಗಿ ನಿಖಿಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಭಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತೋಪಾದಾನತ್ವವು, ತಾನೇ ನಿಮಿತ್ತ, ತಾನೇ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವೆಂಬುದು, ಪರತ್ವೋ ಪಯುಕ್ತ ಉಪಾಯತ್ವ, ಉಪೇಯತ್ವಗಳೂ ತದಾಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳೂ 'ಜಗನ್ಮಾತಾ' ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ 'ನಾರಾಯಣ' ಶಬ್ದದಹಾಗೆ ಶ್ರೀಶಬ್ದವೂ, ಪರತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ ಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ಸರ್ವ ಲಬ್ಧಾಣುಗುಣ ಸಂಗ್ರಾಹಕವು.

'ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀರಸಸಾಯಿನೀ' ಎಂಬಲ್ಲಿ, ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವು, ವಿಶಲ್ಪವ್ಯಾಪ್ತ, ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ, ವಶಕಾಂತೌ, ವಿಶಪ್ರವೇಶನೇ, ಎಂಬ ಛಾತುಗಳ ಮೂಲ್ಯ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾಧೀನಸಂಕಲ್ಪ, ಚರಾಚರಗಳು ಅವನ ಅಧೀನ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುವುದು, ಎಂಬುದೇ ಮೂಲದಾದ ಆಕಾರಗಳು (ಧರ್ಮಗಳು) ಇರುವಂತೆ, ಅವನನ್ನು ಆಗಲದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ, ನಿತ್ಯತತ್ವದ ಸರ್ವಧರ್ಮಿಣೀ ಎಂದು

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಹಳ್ಳಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿನಾಲಿ ವಿಭಾಗಂ ಶೆಯ್ಯು ಕೊಂಡಿರುಕ್ಕಿರ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳ್.

ಇ ವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ದಣ್ಣಧರತ್ತಮುನು, ಪುರುಷಕಾರತ್ವಾದಿಹಳುಮ್, ಎನ್ನೆರುಮಾನುಕ್ಕುಮ್
ಪಿರಾಟ್ಟಿಕ್ಕುಮ್, ಕೂರಾಡ ವಿಚಿಚಿತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಜ್ಞಳ್.

ಅವನ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಂಟು, ಯಾವ ಆಚಾರದಿಂದಲೂ, ಯಾವ -ಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳಿಗೆ ವೈಕಲ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ
ಎಪ ಡತ್ತದೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ 'ನಾರಾಣಾವಸ್ತ್ರಮಾ' ಎಂದು ಹೂಗಳೆಲ್ಲದುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸರ್ವಕಾರ
ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ

ಭಗವಂತನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು-ಅಕ್ಷೇಪ
ಸಮಾಧಾನಗಳು.

ಹಾಗಾದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ದಂಡ ಧರನಾಗಿಯೂ ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪಿಗೆ
ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ತಾಯಿಯು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರ ವ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತೆಯಾಗಿಯೂ, ಅಂದರೆ
ತಂದೆಯ ಕೋಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ,
ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗಿರುವಾಗ, ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸರ್ವಕಾರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ,
ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಂಡ ಧರತ್ವವೂ-ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ
ಪಡಿಸುವುದೂ, ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ "ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ದಂಡಧರತ್ವ
ಮುನು" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರ ಅದಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಂಡ ಧರತ್ವವೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರನ್ನು
ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದೂ, "ಉಮ್" ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿಗಳೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ, ಪುರುಷಕಾರತ್ವವೂ (ಭಗ
ವಂತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ ಚೇತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು) "ಆದಿ" ಶಬ್ದ
ದಿಂದ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವವೂ ಪತಿ ಪಾರಂರ್ಥ್ಯವೂ(ಪತ್ಯಧೀನತೆ)ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಕೂರಾಡ-ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ
ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ದಂಡನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ, ನಿತ್ಯವಿಜ್ಞಾತ
ನಿಗ್ರಹಾಂ" ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಚೇತನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ
ಇದೇನ ಮಾಡದಿರ.ವದೇ ಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಲ್ಲ. ಅಸಮರ್ಥನು ದಂಡನೆ
ಮಾಡದಿರುವುದು ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ. ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನಾದ ಪತಿಯೂ ಪುರುಷಕಾರ
ವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಸ್ವತಃ ಚೇತನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು, ಪರಮಕಾರುಣಿಕತ್ವ ಸರ್ವ
ಶಕ್ತಿತ್ವಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡದಿರುವಂತೆ, ದಂಡ ಧಾರಣೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡದಿರುವುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶಕ್ತಿಗೆ
ಕುಂದುಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. "ವಿಹರಣವಿರತಿಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಕೋತ್ರ ದೋಷಃ ಎಂದು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ
ವೆಂಬ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನಸ ಪೂರ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಏನು
ತಪ್ಪಿದೆ ಅತನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಭಂಗವುಂಟೇ-ಭಂಗವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ, ದಂಡ ಧರತ್ವವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಅವಳ ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ
ಇಬ್ಬರಲ್ಲರೂ ವಾಸವ್ಯ ವೃತ್ತಿಕವಾಗಿರುವ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಅಪಲಬಿಸಬಾರದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವತ್ವಗಳು
ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಪತಿಯು ತನ್ನದಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವನ್ನು
ಪತಿಯು ತನ್ನದಿಡದಾಗಿಯೂ ವಿಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಉಭಯ ವಿಭೂತಿನಾಯಕರೂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ಸಮರ್ಥರೂ
ಅದ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು, ಅವರ
ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ.

ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ತಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅತಿಶಯನಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ವಕ್ಕು ವಿಶೇಷಮ್ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮೇನು ಉನರರುಳಿಚ್ಛಯಾದಮಕ್ಕುಮ್ ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಭಾಗತಾಲ್ವನನ್ದ ನೈಷಮ್ಯತ್ತಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್.

ಹಾಗಾದರೂ, “ಸರ್ವೇಶ್ವರೈಃ ಗುಣೋಪೇತಾ ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಮಿರಣೀ”, ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿರೇಖನಾಡಿದ ಪುರುಷನಿಂದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಸ್ವಯವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಪರ್ವವು ಬಿಲ್ಲವೇ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರತಿಗತಿ ಅಂದರೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವ ಆರ್ಥಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಆರ್ಥಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವೆಂಬುದು ಹೇಳುವ ವಚನಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಜೀವಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ,” ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, “ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರತ್ತಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಧರ್ಮಧಾರಮ್-ರ್ಮಮಾನ್ಯಮಾನಯ ಪೂರ್ವಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಅತಿಶಯನಾನ ಧರ್ಮಧಾರಮ್-ಪ್ರಕೃತಿ ವದ್ವಿಕೃತೀಕರ್ತವ್ಯಾ,” ಎಂದು ಅತಿ ದೇಶನಾಡಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ಯಾಗದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಿಕೃತಿಯಾಗಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಿಕೃತಿಯಾಗಕ್ಕೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪದಿಶ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅತಿರೇಖದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ವಿದ್ವಿಕೃತಿಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಶೂರ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ಧರ್ಮಗಳೂ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ಥಾನಿಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ “ಸರ್ವೇಶ್ವರೈಃ ಗುಣೋಪೇತಾ, ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಣೀ” ಎಂಬ ಅತಿರೇಖದಿಂದ (ಅನನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇವಳೂ ಲಿಖುವಳು ಎಂಬುದು) ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಮೇಲೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಗಳು, ಎಂದು (ಉವರ್-ಮಧ್ಯಸ್ಥರು) ಮೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ಹೀಗೆ ಅನರವರ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವೈಷಮ್ಯ ನಿಭಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಅಯಂಭವ:- “ದಿವ್ಯ ಮಿಥುನೇನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, “(1) ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇಶು ಸರ್ವಪಾಪ ಸಮುದ್ಧವೇ | ಮಾನುಷಕಾಂಡೇನದೇವಸ್ಯ ಮಹಿಷೀಂ ಶರಣಂ ಶ್ರಯೇತ್ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ‘ಶ್ರಾಯಶಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪುರುಷಕಾರತ್ವ ಮಾತ್ರ ಎರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಫಲಪ್ರಧಾನ ಕೃತ್ಯವು, ಪತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಭೂತಕ ಪ್ರಮಾತ್ರ. ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾರ್ಥ ಮಾಡುವವಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವಿಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಈಶ್ವರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಹೀಗೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪತಿಯ ಹಾಗೆ ಅಕುಂತಾಖಿಲ ವಿಧ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವದಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾದ ಪುರುಷಕಾರ ಭಾವದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದು ನಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಶೃಣಾತಿ ನಿಖಿಲಾನ್ ದೋಷಾನ್-ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಎಂಬ ನಿರ್ವಚನದಲ್ಲಿ ನಿಖಿಲ ‘ಬದ್ಧಕ್ಕೆ ಯಾವುದೂ ಬಾಕಿಯಿಲ್ಲವೆ ಸರ್ವಪಾಪ ನಿವಾರಣ ನನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದು ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆನಿಸು ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವು ದಿವ್ಯಮಿಥುನ ಸಾಧಾರಣವೆಂಬ ದನ್ಯ ತಿಳಿಸಲು ‘ನಿತ್ಯಂ ತದ್ಧರ್ಮಧರ್ಮಿಣೀ’ ಎಂಬ ಅತಿರೇಖ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅತಿರೇಖ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತತ್ವೋಪದೇಶ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅನ್ವಯವು ಉಂಟೇ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ವ ವಿಷಯ. ಉಪಾಯತ್ವವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು

1) ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ದೇವದೇವನ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೇ ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಶರಣ ಹೊಂದಬೇಕು-ಎಂಬುದು ತ್ವೋಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಇದು : "ಯುವತ್ವಾದೌ ತುಲ್ಯೇನಿ" ಎನ್ನಹಿರ ಶ್ಲೋಕತ್ರಲೇ ನಿರ್ಜಿತಮ್. ೨ "ಇರೈ ನಿಲೈ ಉಣ್ಣರಿದಮ್" ಎನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸರೂಢಿಚ್ಚೆಯ್ ನಿಲತ್ತಿಲೇ ಏದೇನುಮೊರು ವೃಥಾ ನಿರ್ಗನ್ನಮಾಹಾದು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಭಾಗತ್ವಾಲ್ವಂದ ವೈಷಮ್ಯತ್ತಿಲೇ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್-ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಾತಿದೇಶವಚನಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಭಾಗ ವೈಷಮ್ಯವು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ನಿಶೇಷವಮ್-ವೈಷಮ್ಯಮ್ ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನವನ್ನು 1 "ಇದು ಯುವತ್ವಾದೌ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಭಾಗವು, "ಯುವತ್ವಾದೌ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜಿತಮ್ ಎಂಬುದು.

ಈಶ್ವರ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಮುಂದಮತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯ.

(2) ಇರೈನಿಲೈಯುಣ್ಣರಿದಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಉಪಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ವೈತ್ಯಾಸ ಬದ್ಧಿಯು ಕೃಪಣರಿಗೆ ಅರ್ಜುನ ಪ್ರಸಂಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಇರೈನಿಲೈ-ಈಶ್ವರತತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮುಂದಮತಿಕಳಾದ ನಮಗೆ ದುರ್ಜ್ಞಾನವು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿರುವ ನಿಲತ್ತಿಲೇ-ಈಶ್ವರತತ್ವವೇ ಎಂದರಲ್ಲ. ಏದೇನುಮೊರು ವೃಥಾನಿರ್ಜಿತಮ್ ಮಾಡು-ಯಾವುದಾದರೂ ಆದ ಒಂದು ವೈಧವಾದ ನಿಬಂಧವು ಕೂಡದು. ಅವಾಗಿ ಈಶ್ವರದ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದು ನಿರ್ಜಿತವಿಲ್ಲವಾದ ಏಕತತ್ವದ ಹಾಗೆಂದೂ, ಯುಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈಶ್ವರ ಕೋಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬಾರದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. "ಅಪ್ಯೇಶಾನಾಜಗತಃ, ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಗಳೂ, "ನಿತ್ಯಂಧರ್ಮಧರ್ಮಿಣೀ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಈಶಾನಾ, ಈಶ್ವರೀಂ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ವ್ಯಾಕರಣವೈತ್ಯತ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ಈಶ್ವರತ್ವವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಷ್ಟು ವೀ ಪಕ್ಷ, ಎಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಂಜೇಯರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

- 1) ಯುವತ್ವಾದೌತುಲ್ಯೇಪ್ರವರ್ತತಾ ಶಕ್ತು ಶಮನ್ಯುರಾಪ್ತದೀನಾ ಕೃತ್ವಾಭಗವತಿಗಣಾನ್ ಪುಂಸ್ತ್ಯಸುಲಭಾನ್ | ತ್ವಯಸ್ತೀತ್ಯೇಶಾಂತಾನ್ ಮಾದಿಮ ಪತಿಪಾರಾಧ್ಯಕರುಣಾ ಕ್ಷಮಾದೀನ್ ಪಾಠೋಕ್ತಂ ಭವತಿ ಮುಮುಕ್ಷುರಾಪ್ತನಿಭದಾ ||

(ಶ್ರೀ ಗುಣ ರತ್ನಕೋಶ-14)

ಎಲೈ ರಂಗನಾಥಕುಮಾರೇ ! ಯಾವನ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ-ಸೌಂದರ್ಯ, ಲಾಭಾ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಾದಿ ಗುಣಗಳ, ನಿನ್ನಗೂ ರಂಗ ನಾಥನಿಗೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪರವಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶತ್ರುನಿರಸನ, ಸ್ವರತ್ನ-ದೃಢತ್ವ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ದಂಡಧರತ್ವ (ತಪ್ಪು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು), ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸುಲಭವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಕೇ ಏಕಾಂತವಾದ, ಮೃದು ಸ್ವಭಾವ, ಪತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು, ಕರುಣೆ, ಕ್ಷಮೆ, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ಪುರುಷ ಶಾರತ್ವ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನೀವುಗಳ್ಳುರೂ ಲೀಲಾರಸ ಭೋಗವನ್ನು ಆನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ

ಉಣ್ಣರ್ವುಗಣ್ಣಿಗೊಂದವನ್ನು ಉಯರ್ವುಗುಮಿಯಿಂದ ಎಣ್ಣಿಲನ್ನು ಉಣ್ಣರ್ವುಗಣ್ಣಿಗೊಂದು ಇರೈನಿಲೈಉಣ್ಣರ್ವುಗುಮಿಯರ್ ಹಾಳ್ | ಉಣ್ಣರ್ವುಗಣ್ಣಿಗುರೈತ್ತುರೈತ್ತು ಅರಿ, ಆಯಸ್, ಆರವನ್ನುಮಿವರೈ, ಉಣ್ಣರ್ವುಗಣ್ಣಿಗುರೈತ್ತುರೈತ್ತು ಇರೈಯುಮಿನ್ ಮನಪ್ಪಟ್ಟಮೊಲೇ ||

(ತಿರುಮಾಯ್-ಮೊಳಿ 1-3-6)

1. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಈಶ್ವರ, ತತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ.

೩ “ಕೃಶಾನ್‌ರಾಂ ಸ್ತತಃ ಕೇಚಿದ್ ಕೃಶಾಂ ಸ್ತತ್ರ ಕುರ್ಮತೇ” ಎನೋರ ಪಡಿಯೇ, ತರ್ರ ಪಾಣಿ ತೃತ್ವಾಲೇ ನಿನ್ಯೆತ್ತದೆಲ್ಲಾನ್ ಸಾಧಿಕಲ್ಯಾ ಯಿರುಕ್ಕ ಚೈಯೋದೇಯಿರೇ ನಾನ್ ಪ್ರಮಾಣ ಶರಣರಾಯ್ ಪೊರೊಹಿರದು.

ಆಹೈಯಾಲಿವ್ವೀಶ್ವರ ತತ್ವತ್ರಯುಮ್, ಈಶಿತನ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಳೈಯುಮ್ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ನೈಳಿಯಪ್ರಾಪ್ತಂ. ಇವ್ವಿಡ್ವಿಲ್ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದವುಮ್ ನೇಣ್ಣಾ. ಅತ್ಯೆನ್ನಾನುಪಯುಕ್ತ ಜ್ಞೇರನ್ಯಾಲೇ ಸ್ವಲ್ಪೋಪಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನವಗ್ರಹಿಸಿ ಪಣ್ಣು ಮ್ ನೇಣ್ಣಾ. ಅಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯಮಾನ ಕಡಲಿಲೇ ಪಡಹೋಡುವಾರ್ ವಗ್ರಿ ಮುದಲಾಹ್ ನೇಣ್ಣುವನ ತೆಳಿಯುಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಇವ್ವಳವು ವಿನೇಕಿಕ್ಕೈ ಅವಶ್ಯಪೇಕ್ಷಿತಮ್. ಇದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾಹೈಕ್ಕಾಕ ಇವಗ್ರಿನ್ ವಿನಿವೃದ್ಧಳ್ ನಿಣ್ಣು ಹಿರದು.

ಪ್ರಮಾಣಾಧೀನತ್ವ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿದ್ದರೂ ಯುಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದರೆ, ಅದನ್ನು ತರ್ಕಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಅನ್ಯಪರವಾಗಿ ಬೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ೧ “ಕೃಶಾನ್‌ಥಾನ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸ ತ್ತಾರೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ದೊಡ್ಡದನ್ನಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದನ್ನಾಗಿಯೂ ಜಲ್ಮ ವಿತಂಡಾವಾದಗಳನ್ನಲಂಭಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕರಣ ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿಸ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅಂದರೆ ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇಲ್ಲದುದನ್ನೂ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಈಶ್ವರನು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು ಈಶಿತನ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈಶಿತನ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು ಈಶ್ವರನಲ್ಲವೆಂದೂ, ತರ್ಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಾಧಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾದರೂ ಎಂದರ್ಥ. ನಾಥಮುನಿಗಳು, ಅಳವಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜ ಮುನಿಗಳ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದ ನಾವುಗಳು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಈಶಿತನ್ಯ (ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ) ತತ್ವವನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯ. ಪ್ರಮಾಣಶರಣಾಯ್— ಅರ್ಥಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೇ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತೇವೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ನಾಥಮುನಿಗಳು ಅಳವಂದಾರ್, ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಮತ್ತು ನಾವೂ ಸಹ, ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆಯೆಂದಲ್ಲ. ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಸಾಧನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ, ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನು ಈಶಿತನ್ಯಗಳಾದ ಚಿತ್, ಅಚಿತ್ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವಂತೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು, ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ನನ್ನಲ್ಲ-ಇತರರು ಹೇಳುವ ಯುಕ್ತಿವಾದ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಲ್ಲ, ಎಂದರ್ಥ. ಆಹೈಯಾಲ್ ಈಶ್ವರ ತತ್ವತ್ರಯುಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ ಈಶಿತನ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಪ್ರಮಾಣಂ-ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ತೆಳಿಯು— ಅಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳುವಾಗಿ-ಅರಿತುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾದದ್ದು ಪ್ರಾಪ್ತವು.

1) ಕೃಶಾನ್‌ಥಾನ್ ತತಃಕೇಚಿತ್ ಅಕೃಶಾನ್‌ಸ್ತತ್ರಕುರ್ಮತೇ |

ಅಕೃಶಾನ್‌ಸ್ತತ್ರ ಕೃಶಾನ್‌ಶ್ಚಕ್ರುಃ ಪೇತುಭಿಃ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಶ್ಚಯಃ ||

ಯುಧಿಪ್ರಶನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಜಲ್ಮ ವಿತಂಡಾವಾದಗಳಿಂದ, ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೇತುಗಳನ್ನೂ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದರು, ಜಲ್ಮ-ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದವನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ವಿತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು. ವಿತಂಡಾವಾದ-ತನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸದೆ ಎದುರು ಪಕ್ಷದವನ್ನು ಬಿಂಡನೆ ಮಾಡುವುದು ವಿತಂಡಾವಾದ.

ತತ್ತ್ವವಿಭಾಗ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದಾಃ

ಇಪ್ಪದಿ ಮೂನು ತತ್ತ್ವಭಿನ್ನಾಕ ವಹುತ್ತು ಬಿನ್ನಿತ್ತಾರ್ ಪೋಲೇ ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟ ನೇಷತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರ ನೇಕತತ್ತ್ವಮಾಹ ವನುಸನ್ನಿಪ್ತಾರ್ಕಮ್, ಈಶೇಶಿತವ್ಯಭಿಳ್, ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮಾಕೈ, ಉವಾ ಯೋಪೇಯಬಿಳ್, ಎನ್ತಾರ್ ಪೋಲೇ ಇರಣ್ಣರ್ಥಮ್ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮಾಹ ವಹುಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ರಕ್ಷ್ಯಂ ರಕ್ಷಕೇ, ಹೇಯ ಮುಪಾದೇಯ ಮುನ್ನಿಪ್ತು ದೈವಲೇ ಅರ್ಥಚತುಷ್ಟಯಮ್ ಜ್ಞಾತವ್ಯಮಾಹ ಸಂಗ್ರಹಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ಮುನ್ನುಶೋನ್ಯ ಪಡಿಯೇ ಅರ್ಥಪಚ್ಚಾಕಮ್ ಪಡರ್ಥಜಿಲ್ಲಿನ್ಯ ವಿನೇಕಿ ಪ್ಪಾರ್ಕಮ್, ರಹಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜಿಲ್ಲಿ ಪಡಿಯೇ ಸಪ್ತಪದಾರ್ಥಜಿನ್ನಾದಿಳ್ ಪಣ್ಣುವಾರ್ಕಮ್, ಆಪ್ಪೋ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪಜಿಳ್ಳಾನ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಕೇಷಜಿಳ್ಳ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈಶೇಶಿತವ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವಜ್ಞನಾಹವುಂ ನೇಂಡಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಧಿಕಾರದ ಶೇಷ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಈಶೇಶಿತವ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ವುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕಿಲ್ಲ ಆಜಡವಾದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಬೇರೆ, ಜಡವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬೇರೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹಾನಯವಸ್ತು ಜ್ಞಾನವಸ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಪಯುಕ್ತಗಳ ಹಾಗೆ, ಭುವನಕೋಶಾದಿ ಜ್ಞಾನವು ಅರ್ಚಾರಾದ ಮಾಗ್ ಚಿಂತನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪೋಪಯುಕ್ತವು- ಕಿಂಚಿದುಪೇರಕವು ಇರ ವಿನಯ ದ್ವಯಾ ಉಪ್ಪು ಪೇಶ್ವ ಪದೇಶಿಲ್ಲ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಡಗನ್ನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿಸುವ ನಾವಿಕನು, ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಯಾವ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆವಿದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಆವಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳಿವೆ, ಆ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳು ತನ್ನ ಹಡಗಿಗೆ ತಗಲದೆ ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ವಶೆಯುನಂತೆ, ಇವ್ವಳವುನೀತಿಕ್ಕಿ-ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅವಶ್ಯವೇಕ್ಷಿತವಾದ ತತ್ತ್ವ ಚಿಂತನವೇ ಸಾಕು. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪರಾಪ್ತವು ಎಂದರ್ಥ

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಹಾಡಾದರೂ ನಾಧಮುನಿವ್ರಭೈತಿಗಳು ನ್ಯಾಯತತ್ತ್ವ, ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯ, ತತ್ತ್ವರತ್ನಕರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದೇಕೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ರಮಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ "ಇದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಹೈಕ್ಯಾಹ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ, ಪ್ರಬಲರಾದ ವಾದಿಗಳ ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಈ ತತ್ತ್ವ ಚಿಂತನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ, ವಿವರಯ - ವ್ಯತ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ಉಂಟಾಗದಂಕೆ, ದೃಢವಾದ ವಿಶ್ವಯ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ವಸ್ತುವು ಸಿದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಬುದ್ಧಿವಂತರಿಗೆ ಈ ತತ್ತ್ವಗಳ ವಿಸ್ತಾರಬೋಧಕವಾದ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವು ಅವಶ್ಯಕ

ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಹಾಗಾದರೂ ತತ್ತ್ವರತ್ನಕರವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿರಬೇಕು, ಎರಡು ಮೂರು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ, ಇಪ್ಪದಿಮೂನು ತತ್ತ್ವಂಗಳಿಗಾಹ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವಂತೆ, ಸರ್ವವಿಶಿಷ್ಟನೇಷತ್ತಾಲೇ- ಚೇತನಾಚೇತನ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಈಶೇಶಿತವ್ಯಂಗಳ - ಈಶ್ವರನು ಒಂದು ಪಂಗಡ - ಈಶಿತವ್ಯಗಳು - ಚೇತನಾ ಚೇತನದ್ವಯಂಗಳ, ಒಂದು

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬಹುಕ್ಲೇಶಂ ಬುದ್ಧೇ ಶ್ವಲನ ಕಾರಣಮ್ |

ಉಪದೇಶಾ ದ್ಧರಿಂ ಬುದ್ಧಾನ್ ವಿರಮೇ ತ್ವರ್ತ ಕರ್ಮಸು ||

ಎಂದಿರದು ಉಪಯುಕ್ತ ತನುಮಾನ ಸಾರಾಂಶತ್ವ ಕೃಡುಹೃಷಣಮ್ ಪಣಿ ಕೃಷಿಸಜ್ಞಾದೇ ಉಣ್ಣಿ ವಿರಹುಡೈಯವನ್ ಕೃಷಿಜಿನ್ವಿಯೈ ವಿಡುಮಾ ಪ್ಪೋಲೇ ನಿರಿವು ಕರ್ಮೈಕ್ಕೇಡಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಾದಿ ಕರ್ಮಜ್ಞ ಉಪರತನಾಯ್ ಕೃಡುಹ ಮೋಕ್ಷೋ ಸಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಳ ಸ್ವಾಪ್ತವೆನ್ನಪಡಿ.

ಉಪಯುಕ್ತೇಷು ನೈಶದ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ಗ ನಿರಪೇಕ್ಷತಾಮ್ |

ಕರಣ ತ್ರಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮಿತಿ ಸೌಖ್ಯ ರಸಾಯನಮ್ || ೨ ||

ಪಂಗಡ - ಹಾಗೆ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳು ಆತ್ಮ - ಜೀವೇಶ್ವರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಒಂದು ಪಂಗಡ - ಅನ್ಯಾತರುಗಳು, ಅಜೀತನ ಪ್ರಕೃತಿ ಆದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಒಂದು ಪಂಗಡ, ಎಂದು ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳು, ಉಪಾಯ- ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಒಂದು. ಉಪೇಯ-ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಈಶ್ವರನು ಒಬ್ಬ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳುವವರಿಗೂ ರತ್ನೈಸ್ - ಜೀವ, ರತ್ನೈಕನ್ - ಈಶ್ವರ, ಹೇಯ- ಹೇಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧ, ಉಪಾದೇಯ- ಪ್ರಾಪ್ಯಾರ್ಹವಾದ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅರ್ಥಸಂಚಕ, ಸಡರ್ಥಗಳು ಎಂದು ಕೆಲವರು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಹಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತ ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ, ಭಗವಂತ, ಅನಿದ್ವೈ, ಕರ್ಮ, ಕಾಲ, ಕರ್ತವ್ಯತಾ, ಸಂಯಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಏಳು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಆದಿ ಶಬ್ದ ದಿಂದ, ತತ್ವಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತಾರು, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲಾ, ತತ್ವತ್ರಯಗಳನ್ನು ಮುಖಭೇದಿನ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವುದೇ ವಿನಹ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ. ಚೇತನಾ ಚೇತನ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಈಶ್ವರನು ಒಬ್ಬನೆಂಬ ಉದ್ದೈವ್ಯವೆಂದು ತತ್ವಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಅಪೃಥಕಳಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣ್ಯವೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಗಿರಲು ಅನರ್ಹಗಳು ಎ ಬ ಜ್ಞಾನವೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಈಶೇಶತ್ವ ತತ್ವಗಳು - (ಜೀವನೂ, ಅಜೀತನವೂ) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದೆಂಬ ಜ್ಞಾನೈಕ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕಗಳು. ಹೀಗೆಯೇ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕ್ಲೇಶಕರ

ಹೀಗೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವುಂಟೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಕ್ಲೇಶಕರ ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶವೇ ಸಾಕೆಂಬ ವಚನ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ 'ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಂ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಬಹುಕ್ಲೇಶಸಾಧ್ಯ ಗವನವಾದ ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳೂ, ಅನುಮಾನಾದಿಗಳೂ, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲಭವಾದ ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ವಿರಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಮೇಲು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ತಾತ್ಪರ ವೇನೆಂದರೆ, ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೇ ಮೇಲು, ಅಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮೂಲಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು. ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡದೇನೆ ಉಟಮಾಡಲು ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತೀರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಯುಕ್ತ, ಎಂಬ ದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

ತೇರ ವಿಯಂವ್ವಿನರ್ ಶಿತ್ತ ಮಶಿತ್ತ ಮಿರೈಯು ಮನ
ವೇರು ಪಡುಮ್ ವಿಯಂವ್ವತ್ತವ ಮೂನ್ರುಮ್ ವಿನೈಯುಡವ್ವಿಲ್ |
ಕೂರುಪಡುಬ್ಬೊಡು ಮೋಹಮುಮ್ ತಾನಿರೈಯಾಬ್ಬಿರುಪ್ಪುಮ್
ಮಾರ ನಿನ್ನೆನ್ನರುಳಾಲ್ ಮರೈನೂಲ್ ತನ್ನವಾದಿಯರೇ ||೧೨||

ಅವಾಪೋ ದ್ವಾಪತಸ್ಸುಃ ಕತಿಕತಿ ಕನಿಧೀ ಚಿತ್ರವತ್ತತ್ತದರ್ಥೇಷು.
ಅನನ್ಯಾದ್ವೈತನಾಸ್ತೋ ರನನಧಿ ಕುಹನಾಯುಕ್ತಿ ಕಾನ್ತಾಃ ಕೃತಾನ್ತಾಃ |
ತತ್ತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ತು ಲೋಪ್ತುಂ ಪ್ರಭವತಿ ಸಹಸಾ ನಿಷ್ಕಮಸ್ತಾ ಸಮಸ್ತಾ
ಪುಂಸ್ತೇ ತತ್ವೇನ ದೃಷ್ಟೇ ಪುನರಪಿ ನಖಲು ಪ್ರಾಣಿಕಾಸ್ತಾಽಜುತಾದಿಃ (ಧೀಃ) || ೧೫ ||

ಇತಿ ಕನಿತಾರ್ಥಿರ ಸಿಂಹಸ್ಯ, ಫಲತಂತ್ರೈ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ, ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾಂತಾ ಚಾರಸ್ಯ
ಕೃತಿಷು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರಃಪಂಚಮಃ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ

ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶದ ಮೂಲ್ಯ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನದ
ಪಾಗಿ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವುದೇ, ಎಂದರೆ, ಉಪಯುಕ್ತೇಷು ಎಂಬ ಕ ರಿಕೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ
ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪಡೆದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಾದಿಗಳು
ಬಾರದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಶ್ರೀವರ್ಗನಿರಪೇಕ್ಷತಾ - ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ವೈಯೆಂಬುದಿರುವುದು, ಕರಣತ್ರಯ ಸಾರೂಪ್ಯಂ - ಮನಸ್ಸು, ವಾಕ್ಯ, ಶರೀರವೆಂಬ ಮೂರು ಕರಣಗಳೂ ಏಕ
ರೂಪವಾಗಿ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರನರ್ತಿತವಾದುದು, ಇತಿ ಸೌಖ್ಯ ರಸಾಯನಮ್ - ಹೀಗೆ ಇರುವುದು ಸುಖವಾಗಿ
ರಲು. ರಸಾಯನ ಪಾನಮಾಡುವಂತೆ ಸಾಧಕಗಳು

ದೇಶಕಾಲಗಳು ಅನಂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರವರ ಕರ್ವಫಲವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದ
ರಿಂದಲೂ. ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಗಳು ಅನಂತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಕಷ್ಟಪಡುವ
ಸಾತ್ವಿಕಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತೆ, ಅಧಿಕಾರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮಿಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ, ತೇರವಿಯಂ
ಬಿನರ್, ಅವಾಪೋದ್ವಾಪತಃ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಮರೈನೂಲ್ ತದವಾದಿಯರೇ - ವೇದವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು
ಗಳು (ಆದಿಯ ರ್). ಅರುಳಾಲ್ - ಕೃಪೆಯಿಂದ, (ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಾಭ ಪೂಜಾ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ) ವಿನೈಯುಡಂಬಿಲ್ -
ಕರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಕೂರುಪಡುಮ್ - ಸೇರಿಬರುವ, ಕೊಡುಮೋಹಮುಮ್ - ನರಕಾವಸ್ಥೆ
ವಾದ ಅಜ್ಞಾನವೂ, ತಾನಿರೈಯಾಮ್ - ತಾನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂಬ ಕುರಿಪ್ಪುಮ್ - ಭಾವನೆಯೂ, ದೇಹಾತ್ಮ
ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಭ್ರಮಗಳು, ಎಂದರ್ಥ ಮಾರನೈಂದು - ಇವುಗಳು ನಮಗೆ ತೊಲಗುವಂತೆ, ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು
ಚಿತ್ತುಂ - ಚೇತನ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಅಚಿತ್ತುಂ ಅಚೇತನ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಇರೈಯುಂ - ಈಶ್ವರ ತತ್ವವನ್ನೂ, ಎನ್ನ
- ಎಂದು, ವೇರುಪಡುಂ - ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ, ವಿಯಂವ್ವತ್ತವ ಮೂನ್ರುಂ - ವಿಸ್ಮಯನೀಯವಾದ ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು,
ತೇರ - ಮಂದಮತಿಗಳಾದ ನಾವು ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಲ್ಲದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಇಯಂಬಿನರ್ - ಉಪದೇಶಿಸಿ
ದರು:

ಪರಾಕ್ಷಾನ್ನಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, ನಮ್ಮ ದೇವವೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ತತ್ವಾಸ್ತತ್ವತಂತ್ರನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳು ತೊಲಗ ವಂತೆ, ದೇವವು ಅಚೇತನ, ಅತ್ಮಾಚೇತನ ಭಗವದಧೀನನು, ಈಶ್ವರನು - ಸರ್ವ ನಿಯಂತಾ, ಎಂದು ಅವುಗಳು ಒಪ್ಪಣೆ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಷ್ಕರ ಬುದ್ಧಿ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅವಾಪೋದ್ಯಾಪತಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ತತ್ವದರ್ಥೇಷು - ಅಯಾಯಾ ಸದಾರ್ಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿನಾಸ್ತ್ಯೇ - ಅಸ್ತಿ-ಇವೆ ನಾಸ್ತಿ-ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಅನಂತ್ಯಾತ್ - ಅನಂತತ್ವವು ಉಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವಾಪಃ - ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು, ಉದ್ವಾಪಃ :- ಬಿಡುವುದು, ಇವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದಾಗಿ ನೈಯಾಯಿಕನು ಸಮವಾಯು ಕಾರಣವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ ವೇದಾಂತಿಗಳಾದ ನಾವು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ವೇದಾಂತಿಗಳು ಸತ್ಪರಜಸ್ವಮಸ್ಸುಗಳು ಗುಣವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ನೈಯಾಯಿಕರು ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಂಗೀಕಾರಾನ್ವೇಷಕಾರಗಳಿಂದ, ಕವಿಧೀಚಿತ್ತವತ್ - ಕವಿಯ ಬುದ್ಧಿಯನುಸಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಲಾವ್ಯಗಳಹಾಗಿ, ಕತಿ ಕತಿ ಕೃತಾಂತಾಃ - ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಸ್ತುತಿಃ - ಉಂಟಾಗ ತಕ್ಕವು ಅವುಗಳು, ಅನವಧಿಕುಹನಾ ಯುಕ್ತಿಕಾಂತಾಃ - ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ ವಂಚನಾರೂಪದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿವೆ ಆಸಾತತಃ ರಮಣೀಯಗಳಾಗಿವೆ ಆದರೆ ತತ್ವವಿತ್ತುಗಳು ಅದನ್ನು ಅದರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತತ್ವಾಲೋಕನು ಎಂದು "ತು" ಒಬ್ಬದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಚ್ಛೇದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತತ್ವಾಲೋಕಃ - ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ ಪ್ರೇರಿತಾರಂ ಚಮತ್ಸ್ವಾ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ತತ್ವವಿಷಯವಾದ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು, ತಾನ್ ಸಮಸಾನ್ ಲೋಪ್ತಂ ಪ್ರಭವತಿ - ಆ ಅಪರಿಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಂಸ್ತೇ ತತ್ವೇನದ್ವ್ಯೇ - ಪುರುಷನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಸ್ಥಾಣುವಾ ಪುರುಷೋವಾ - ಸ್ಥಾಣುವೋ - ಕಂಬವೋ, ಮನುಷ್ಯನೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು, ಸ್ಥಾಣುತಾಧೀಃ - ಕಂಬವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ಥಾಣುತಾದೀಃ - ಎಂಬ ಪಾಠವಾದರೆ ಕಂಬವೋ ಬೇರೆಯಾವುದೂ (ಶಿಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಎಂಬುದು, ಪುನರಸಿ ನಸ್ಪಾಣಿತಾ ಖಲು ತಿರುಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಲ್ಲವೇ ನಸ್ಪಾಣಿತಾ - ಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅರ್ಥ. ಪುಂಸ್ತೇವು - ಪುರುಷ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯ ಜಗತ್ಪಾರಣತ್ವಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ, ಸ್ಥಾಣುತಾದೀಃ - ಪರದೇವತೆಯು ರುದ್ರನೋ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಣಯ ಸೂಚಕ. "ಅಕಾಂತಪಾತ್ರೈ ರಂಕಾಸ್ತು ಮುಕ್ತರಾಂಕಾರ್ಥ ಸೂಚಕಂ" ಎಂಬುದು ಕವಿ ಸಮಯ.

ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಯುಕ್ತ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಃ

ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ ದೇವತೈಕ್ಯಂ ತ್ರಿಕಸಮುಧಿಗತಾ (ಕತಾ) ತುಲ್ಯತೈಕ್ಯಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ |
ಅನ್ಯತೈಶ್ಚರ್ಮಯಿತ್ಯನ್ಯದ್ವಿನಿಪುಣ ಘಟಿತೀ ರಾದ್ರಿಯನ್ತೇ ನಸಂತಃ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಸ್ಯ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹೀಗೆ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಪರತತ್ತ್ವವು “ವಿಭುತ್ವೇ ಸತಿಚೇತನತ್ವಂ” ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ಆ ಅಧಿಕಾರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಪುಂಸ್ತ್ವೇ ತತ್ಪೇನದ್ವಷ್ಟೇ” ಎಂದು ಪುರುಷ ಒಬ್ಬನಾತ್ಮನು ಒಂದನು, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಹೇಳುವವರಾಗಿ, ಮತಾಂತರ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ‘ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ ದೇವತೈಕ್ಯಂ’ ಎಂದಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ - ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದವು ಪರಮಾತ್ಮ ಪರ, ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಗಳೂ ಒಂದೇ, ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಇದು ಯಾದವ ವ್ರಕಾಶ ಎತ, ಅವರು ಸಗ್ಗುಕ್ತ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ನಾದ ಪದಮಾತ್ಮಾ ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತೈಕ್ಯಂ - ಆತ್ಮವು ಒಂದೇ ಜೀವಾತ್ಮ ಪದಮಾತ್ಮ ಭೇದವಿಲ್ಲನೆಂಬುದು ಅದ್ವೈತ ಮತ. ಉಪಾಧಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಜೀವ, ಬೇರೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಧಾಸ್ತುರ ಮತ. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದ್ವಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ, ಐಕ್ಯವೇ-ಶರೀರ ಭೇದವೇ ವಿನಹ, ಆ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಮತ. ಇದೂ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳ ಮತ

ತ್ರಿಕಸಮುಧಿಗತಾ ತುಲ್ಯತಾ - ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರನೆಂಬ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ (ಸಮುಧಿ ಕತಾ), ತುಲ್ಯತಾ-ಜ್ಞಾನಸತ್ತ್ವಾದಿಸಮ್ಯಕ್, ತ್ರಯಾಣಾಂ ಐಕ್ಯಂ- ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರೆಂಬ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಮ, ಶರೀರ ಭೇದವೇ ವಿನಹ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು, ಅನ್ಯತೈಶ್ಚರ್ಮಯಿ- ಈ ಮೂರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನೊಬ್ಬನು, ಸದಾಶಿವ, ಪರಾಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವನು ಈಶ್ವರನು, ಎಂಬ ಉತ್ತೀರ್ಣಬ್ರಹ್ಮವಾದ, ಇತ್ಯಾದ್ಯನಿಪುಣ ಘಟಿತೀ- ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅನಿಪುಣ ನಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಇಲ್ಲಿ ‘ಆದಿ’ ಒಬ್ಬರೊಂದ. ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಶಿಷ್ಟನಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಿಹ್ನ ಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಮತವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಮೇಲೆ ತ್ರೀಮುಖ್ಯರಾಯಣಃ ನಃ ಪತಿಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಿಹ್ನ ಬ್ರಹ್ಮವಾದವೂ ನಿರಸ್ಯತೆ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಆತ್ಮೈಕ್ಯಂ, ದೇವತೈಕ್ಯಂ, ತ್ರಿಕಸಮುಧಿಗತಾ, ತುಲ್ಯತಾ, ಅನ್ಯತೈಶ್ಚರ್ಮಯಿ, ಇತ್ಯಾದಯುಕ್ತತಾಃ ಅನಿಪುಣಘಟಿತಯಃ ಎಂದು ಕರ್ಮಧಾರಯ. ಅನಿಪುಣಾತ್ಮತೇ ಘಟಿತಯಶ್ಚ - ಅನಿಪುಣಘಟಿತಯಃ ಸಮೀಚೇನ ನ್ಯಾಯ ನಿರೂಪಣಾ ಸಮರ್ಥಗಳಾದ ಮಾತುಗಳು. ಇವನ್ನು ಸಂತಃ-ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕ ಚತುರರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು, ನಾದ್ರಿಯಂತೇ - ಅದರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಗಾದರೆ ಪರತತ್ತ್ವವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತ್ರಯೈಕ್ಯತೈಶ್ಚರ್ಮಯಿ ಕಂಠೈಃ - ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಏಕಕರದಿಂದ

ತ್ರಯ್ಯಸ್ತೈ ರೇಕಕಷ್ಟೈ ಸ್ತದನುಗುಣ ಮನುಷ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ |

ಶ್ರೀಮಾ ನ್ನಾರ ಯಣೋ ನಃ ಪತಿ ರಖಿಲ ತನುರುಕ್ತಿರ್ದೋ ಮುಕ್ತಭೋಗ್ಯಃ ||೧೦೬||

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಥನಂ

- ಉಕ್ತವೈಧರ್ಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಪೊದುನಿಲೇ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷೇಶ್ವರ ವಿವೇಕಂ ಪಣ್ಣಿ ಸಾಲಾಮ್
- 1) “ಒನ್ನುಸ್ತೇವುಮ್”, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂ ಪಡೆಯೇ ಪರದೇವತಾ ವಿಶೇಷ ನಿಶ್ಚಯನಿಲ್ಲಾದಪೋದು, “ಉನ್ನಿತ್ತುಮತ್ತೊರು ದೈಯ್ವಂ ತೋಗ್ರಾಳವನ್ನೆಯಲ್ಲಾಲ್” ಎಂದಿರ ಪರಮೈಕಾನ್ತಿತ್ವಜ್ಯೂಡಾಮೈಯಾ ಲುಮ್, ಪರಮೈಕಾನ್ತಿತ್ವಲ್ಲದು ವ್ಯವಧಾನ ರಹಿತಮಾದ ನೋಕ್ಷಜ್ಞಾಡೈಯಾಮೈಯಾಲು ನೀಶ್ವರ ನಿನ್ನ ದೇವತಾವಿಶೇಷ ಮೆನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಕ್ಕವೇಣುಮ್.

ಆದಾಗಿ ಸದೇವ ಸೋಮ್ಯೇದಮಗ್ರ ಅಸೀತ್, ಬ್ರಹ್ಮವಾಇದಮಗ್ರ ಅಸೀತ್, ಆತ್ಮವಾ ಇದಮಗ್ರ ಅಸೀತ್, ಏಕೋ ದವೈನಾರಾಯಣ ಅಸೀತ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣ ವಾಕ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪರದೇವತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ, ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೂ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಏಕಕರಂದಿಂದ ತದನು ಗುಣಮನುಷ್ಯಾಸಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ - ಆ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ, ಮನು, ವ್ಯಾಸರ ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ “ಯಾದ್ವೈಕೀಶ ಮನುರವದತ್ ತದ್ವೇಷಜಂ, ಸಹೋವಾಚವ್ಯಾಸಃ ಪಾರಾಶರ್ಯಃ” ಎಂದು ವೇದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆಪ್ತತಮತ್ವವು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶೈವಾಗಮಾದಿಗಳು ಶ್ರುತಿ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ “ವಿರೋಧೇತ್ಯನವೇಕ್ಷ್ಯಂಸ್ಯಾತ್” ಎಂಬ ವಿರೋಧಾಧಿಕರಣ ನ್ಯಾಯ (ಪೂರ್ವಮಿಮಾಂಸ) ವನ್ನೆ ವಲಂಬಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಆಪ್ತವಾದುವುಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ ಮನು, ವ್ಯಾಸರ ಮುಖ್ಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ‘ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಮೊದಲಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಉಪಪಂಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ್ಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ನಾರಾಯಣೋ ನಃ ಪತಿಃ - ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣನು, ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು. ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ ನಲ್ಲ ನಃ - ಎಂದು ಜೀವರ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವು ಸೂಚಿತ. ಅಖಿಲತನುಃ - ಸರ್ವಶರೀರಕನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರುದ್ರೇಂದ್ರಪ್ರಾಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ತತ್ತ್ವದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮಪರ್ಮಂತ ವಾಚಕಗಳು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿದಃ - ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನು ಇದರಿಂದ ಪರದೇವತಾತತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುನೇ ಪ್ರಾಪ್ತನೂ (ಉಪಾಯ) ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂದರ್ಥ.

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಯೋಜನ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಪರದೇವತೆಯ ನಿಷ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಲು, ಉಕ್ತವೈಧರ್ಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಭೋಕ್ತಾ ಭೋಗ್ಯಂ, ಪ್ರೇರಿತಾ ಎಂದು ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅವು ಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈಧರ್ಯವನ್ನು ಆದಾಗಿ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ರಯತ್ವ, ಅಣುತ್ವೇಸತಿ ಜೀತನತ್ವ, ವಿಭುತ್ವೇ ಸತಿಜೀತನತ್ವ ವೆಂಬ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಲಕ್ಷಣ ವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ-ಭೋಗ್ಯ, ಪುರುಷ-ಜೀವ (ಭೋಕ್ತಾ), ಈಶ್ವರ-ಪ್ರೇರಿತಾ ಎಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ‘ಒನ್ನುಂತೇವುಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಲ್ಪಾರ್ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ (ಅದಿ

- 1) ಒನ್ನೇಂತೇವು ಮುಲಕಮಯಿರುಂ ಮತ್ತಯ್ಯಾದು ಮಿಲ್ಲಾವನು
ನಾನ್ಮುಕ್ತನ್ ತನ್ನೊಡು ತೇವರು ಲಕೋಡುಯಿರ್ಪಡೈತ್ತಾನ್ -
ಕುನ್ರುಂ ಶೇರ್ ಮಣಿಮಾಡ ನೀಡು ತಿರುಕ್ಕುರು ಹೂರದನುಳ್ -
ನಿನ್ನವಾದಿಪ್ಪಿರಾನ್ ನಿರ್ರು ಮತ್ತೆ ತೈವಂ ನಾಡುದಿರೆ ||

(ತಿರುವಾಮೌಯ್ಯಾಧಿ 4-1)

ಪು. ತಿ. ನೋ.

ಅತ್ಮೈಕ್ಯ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಚೇತನಾ ಚೇತನಳ್ಳುಳ್ಳುಡೈಯ ವತ್ಯತ್ತ ಭೇದಮ್ ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧ ಮಾಹೈಯಾಲೇ, ಎಲ್ಲಾಮ್ ಪರದೇವತೈಯಾಯರುಕ್ಕಿರ ಬ್ರಹ್ಮ ದ್ರವ್ಯ ವೆನಿಹಿರ ಪಕ್ಷಮ್ ಘಟಿಯಾದು.

ದೇವತೈಕ್ಯಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧಮಾನ ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದಮುಮ್ ಅ (ಇ) ಪ್ಪಡಿಯೇ ದೇವಾದಿ ರೂಪರಾಸ ಜೀವ ರ್ಳುಡೈಯ ಅನೈಕ್ಯೇನ ಭೇದಮುಮ್ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಲೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮಾಹೈಯಾಲೇ ಸರ್ರುನ್ನರ್ರಾನಿ ಒರುವನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದೈಂದ್ರದಿ ಸರ್ರ ದೇವತೈಹುಮ್ ಈಶ್ವರನೋಡುಮ್ ತನ್ನಿಲ್ ತಾನುಮ್ ಅಭಿನ್ನರನ್ನಿರ ಪಕ್ಷಮುಮ್ ಕೂಡಾದು.

ಒಬ್ಬದಿಂದ "ತಿಣ್ಣನ್ವೀಡು" ಎಂಬ ದಶಕವೂ ಸೂಚಕ) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪರದೇವತಾ ವಿಶೇಷ ನಿಷ್ಕರ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಉನ್ನಿತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ದೈವಂತೋಗ್ರಾಘ್ ಅವನೈಯಲ್ಲಾಲ್" ಎಂಬ ವರಮೈಕಾಂತಿವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ (ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ - ನೇರವಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ) ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಇಂಥಹ ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ದೇವತಾರೂಪನು, ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಪರಮೈಕಾಂತಿ - ಏಕಸ್ಥಿತ್ಯೇನ ಅಂತಃ - ನಿಶ್ಚಯಃ ಏಕಾಂತಃ. ಏಕಾಂತಃ ಅಸ್ಯ ಅಸ್ತಿತಿ ಏಕಾಂತೀ ಪರಮಶ್ವಾಸೌ ಏಕಾಂತೀಚ ಪರಮೈಕಾಂತಿ ಒಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಪರತ್ವ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತೃತ್ವ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳವನ್ನು ಏಕಾಂತೀ ಉತ್ಪ್ರಪ್ತವಾದ ಏಕಾಂತಿಯ ಪರಮೈಕಾಂತಿ. ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದೆ ಪಾರಮೈಕಾಂತವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು "ವೇಶ ನಿನ್ರ ಶಿವನುಕ್ಕುಂ ಪಿರಮಂತನಕ್ಕುಂ ಪಿರಕ್ಕುಮ್ ನಾಯಕ್ಕನನೇ" - ಪರದೇವತೆಯೆಂದು ಇತರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಪರಮಶಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಾರಾಯಣನೇ ನಾಯಕನು, ಎಂಬ ನಾರಾಯಣ ಪರತ್ವ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದೆ, "ಉನ್ನಿತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ದೈವಂ ತೋಗ್ರಾಘ್ ಅವನೈಯಲ್ಲಾಲ್" ಭಗವಂತ ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು, ಉನ್ನಿತ್ತು - ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಳು, ಎಂಬ ಪಾರಮೈಕಾಂತವು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

೩೩೩ ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರಿಯೇ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬ ಘಾಘನೇ ಇರುವಪರಮೈಕಾಂತಿಗೆ ವಿನತ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸಲಾರದು "ಏಕರಸ್ಯ ತು ಯೋ ಭಕ್ತಃ ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾಂತರಂ ನರಃ | ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಶ್ಚಜಾಯತೇ ||" ಎಂದು ಏಕರಸ ಭಕ್ತನು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ವ್ಯವಧಾನ ಸಹಿತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿ.

ಅತ್ಮೈಕ್ಯ ದೇವತೈಕ್ಯ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಮ್

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್- ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ದೇವತಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಭೇದವು ಪ್ರಮಾಣ ಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲವೂ ಪರದೇವತೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರವ್ಯವೆಂಬ ಯಾದವ ಮತ ದವರ ಪಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಅತ್ಮೈಕ್ಯಂ ಎಂಬ ಪಕ್ಷವು ಇದರಿಂದ ನಿರಸ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವೂ (ಇದರಿಂದ ಔಪಾಧಿಕ ಭೇದ ವಾದ ನಿರಾಸವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಸ್ಕರ ಮತ), ಜೀವರು ಗಳ ಅನೈಕ್ಯೇನ ಭೇದವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸುಖದುಃಖಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ (ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಸುಖದುಃಖಗಳು

ಯಾವ ದೇವತೆಯೂ, ಜೀವರಾಶಿಗಳೂ, ಆಚೇತನ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಚತುರ್ಮುಖವಿಡವನ, ದೇವ ಲೋಕವನ್ನೂ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆದಿಕಾರಣ ಭೂತನು, ದೊಡ್ಡ ಭವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೂರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಪರದೇವತೆಯೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ಅವನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಸಮತಾದಿ ಪಕ್ಷ ನಿರಾಕರಣಂ

ಇದೇವತ್ಯಹೇಲ್ ಪ್ರಧಾನರಾಹು ಚೋಲ್ಲುಹಿರ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳುಳ್ಳು ಕಾರ್ಯಪ್ರಕೃತ್ಯ ನೃತ್ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಜ್ಞಾಪ್ಯಯಾಲಮ್.

೧ "ಆಭೂತ ಸಂಪನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರಲೀನೇ ಪ್ರಕೃತೌ ನುಹಃ |

ಏಕಸ್ತಿತ್ವತಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಸತಂ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ ||

೨ "ಆದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋದೇವಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ತತೋಭವಃ |"

೩ "ಪರೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಸ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮೋ ಭವದೇವಿ || ಇತ್ಯಾದಿಹೇಲೇ,

೪ "ತತಸ್ತ್ವಮಸಿದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಭಾವಾತ್ಸನಾತನಾತ್ |

ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ವಿಷ್ಣುತ್ವಮುಪಜಗ್ಮಿವಾ ||"

ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆದ್ದರಿಂದ ದನವೆಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ. ಜೀವರುಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದವರು. ಅವರುಗಳೂ ಈಶ್ವರನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ, ಅವರುಗಳೂ ಈಶ್ವರನೂ ಅಭಿನ್ನರಂಬ ಪಕ್ಷವು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸುಖ ದುಃಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ದೇವತ್ವಕ್ಕೂ, ಎಂಬ ಮತವು ನಿರಸ್ತವಾಯಿತು.

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಸಾಮ್ಯ ನಿರಾಕರಣಂ

ಇದೇವತ್ಯಹೇಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರೇಂದ್ರಾಃ ಎಂಬ ವಚನವು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತ) ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕರ್ಮಸರವತೆಯೂ ಆದರೆ ಈಶ್ವರ ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕರ್ಮಾಧೀನರು ಎಂಬುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿರುವಾಗ ಅವರುಗಳು ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತರಲ್ಲವೆಂಬುದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೊಡನೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು, ಇಂದ್ರನು ಪರವಶಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೂ ಪರವಶಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತಾರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಆಭೂತ ಸಂಪನ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಭೂತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಮಸ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಲಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಉದಯವವನು ನಾರಾಯಣ ನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತನು ಎಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ 'ಆದ್ಯೋನಾರಾಯಣೋ ದೇವಃ - ಇಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ಆದ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಜಗತ್ಕಾರಣನು ದೇವಶಬ್ದದಿಂದ ಅವನು

೧) ಪಂಚಭೂತಗಳೂ ಇವ (ಅಪಕಾರದಲ್ಲಿ) ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಪಕಾರ ತತ್ವವು ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಯಹೊಂದಿ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಬಗೆವಂತವು ಲಯಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚೇತನಾ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮ ನಾದ ಒಬ್ಬನಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವನೇ ದೈವವಾದ ನಾರಾಯಣನು (ಭಾತ ಶಾಂಕಿ 21-24)

೨) ಆದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ತತೋಭವಃ |

ಅತಃ ಸ್ವಯಂ ಭುವಾನ್ಮನೋಮಾತೃಕರ್ಮಸಂಭವಾಃ ||

(ವರಾಹ ಪು. 25-6)

ನಾರಾಯಣನು ಆದ್ಯನು, ಅವನು ಜೀವನು- ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದ ದೇವೋ ದೇವತ್ವಮುಪ್ಪತ್ತೇ, ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಶಿಷ್ಟನು ಅವನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಭವನೂ-ರುದ್ರನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಸ್ವಯಂ ಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರು ಉಂಟಾದರು

೩) ಪರೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವಸ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮೋ ಭವದೇವಿ ಸಚ್ಚ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಂಗತಃ ||

(ಮ. ಪು. 90-3)

ನಾರಾಯಣೋದೇವ - ಲಕ್ಷ್ಯವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಪರನು-ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನು, ಅವನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಅವನಿಂದ ರುದ್ರನು ಉಂಟಾದರು ಎಲ್ಲ ಭೂ ದೇವಿಯೇ ಆ ರುದ್ರನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆವನು ಪು. ತಿ. ಸೋ

ಎನ್ನಿ ರಶದಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವತೀರನಾಯ್ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥನಾನೆ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ
ತಾನೇ ತನ್ನುಡ್ಡಿಯ ಪೂರ್ವಾಪಸ್ಥೆಯಾಲೇ ಸ್ವರ ಜಗತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಕಾರಣವೆನ್ನೆಯಾಲುಮ್,

ಽ "ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ನಾಸ್ತಿ ಜಗತಿ ಭೂತಂ ಸ್ಥಾವರ ಜಜ್ಞಮಮ್ |

ಋತೇ ತನೇಕಂ ಪುರುಷಂ ವಾಸುದೇವಂ ಸನಾತನಂ ||"

ಎನ್ನಿ ರಶದಿಯೇ, ಅವನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದೆಯಾಲುಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಹಳುಮ್ ಸಮರಿನ್ನುಮ್. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ
ಹಳ್ಳ ಏಕತತ್ವವೆನ್ನುಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯುತೀರ್ಥ ಈಶ್ವರನೆನ್ನುಮ್, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಹಳುಕ್ಕುಳ್ಳೇ
ಬ್ರಹ್ಮವಾದಲ್ ರುದ್ರನಾದಲ್ ಈಶ್ವರನೆನ್ನುಮ್ ಶೂನ್ಯಹಿರ ಸಾನ್ಯೈಕ್ಯೋತ್ತೀರ ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವರೂಪ
ಜಳ್ಳ ಘಟಿಯಾದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನೆಂಬುದು 'ಶ್ರದ್ಧಯಾದೇವೋ ದೇವಸ್ತಮಶ್ನುತೇ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯ ಪ್ರಕಾರ. ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ
ಜಗತ್ತಾರಣವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಗ ಭೂತರು
ತತೋಭವಃ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ರುದ್ರನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಲಟ್ಟಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ರುದ್ರನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವರಕ್ಕವು
ಸೂಚಿತ "ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರೇಂದ್ರಾಃ ತೇರ್ವೇ ಸಂಪ್ರಸೂಯಂತೇ" ಎಂಬ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ
ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರರ ಹಾಗೆ ವಿಷ್ಣುವೂ ಕರ್ಮಪರವನಾಗಿ ದಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂಬವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು
ಜಗತ್ತಾರಣನೆಂದು ಹೇಳಿ ವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ, ೪) ತತಸ್ತ್ವನುಸಿದುರ್ಧರ್ಷಃ -ಎಂಬ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆ ಕರ್ಮವಾರವಶ್ಯದಿಂದ
ದಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಸನಾತನವಾದ ಪರರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು
ವಿಷ್ಣುವು ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ರುರ್ಧರ್ಷಃ - ಅಕರ್ಮವಶ್ಯಃ - ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ - ಅವತಾರ
ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಉಪಜಗ್ನವಾನ್ - ಹೊಂದಿದ್ದೀಯಾ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ ಎನ್ಹಿರಶದಿಯೇ - ಎಂದು ಹೇಳುವ
ಪ್ರಕಾರ. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾಗಿ,
ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಪಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ಪರರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತಾರಣ ಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನೇ
ಜಗತ್ತಾರಣಭೂತನು ೫) ನಿತ್ಯಂ ಹಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಅವನೇ ನಿತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದರಿಂದಲೂ,
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ನಮರು, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ತತ್ವ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಜೀವಯಾದವನು ಈಶ್ವರ
ನೆಂಬುದು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಿ, ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ಈಶ್ವರನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು
ಹೇಳತಕ್ಕಂಥ ಸಾಮ್ಯ, ಏಕತ್ವ, ಉತ್ತೀರ್ಣ (ಬೇರೆ), ವ್ಯಕ್ತ್ಯಂತರ (ಮೂರುವಲ್ಲೊಬ್ಬ) ಪಕ್ಷಗಳು ಸಂಬಂಜ

೪) ರಾಮಾ (7-101-25)

ಬ್ರಹ್ಮರೇವನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವ ವಚನವಿದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾದ ವಚನವು.

'ಪದ್ಮೇ ದಿವ್ಯೈರ್ಕರ್ಕಶಾತೇ ನಾಭ್ಯಾಮುತ್ತಾಪ್ತ ಮಾಮುಖಿ |

ಪ್ರಾಣಾಪತ್ಯಂ ತ್ವಯಾಕರ್ಮ ಸರ್ವಮಯು ನಿವೇಶಿತಮ್ ||

ಸೋಽ ಹಂಸಸ್ತೌ ಭಾರೋ ಹಿ ತಾಮುಖಾಸೇ ಜಗತ್ಪತಿಮ್' ||

ಎಂಬುದು ಅದಾಗಿ ನಿಷ್ಠ (ನಾರಾಯಣನ) ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಲ್ಲಿ) ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಕಾರವನ್ನು
ಮಹಿಸಿದ ಆ ದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು ಮಹಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೊಳ್ಳರ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದನೆಂತ ತತಃ :- ಆ
ಉಪಾಸನೆಯ ನಂತರ. ತ್ವಮುಖಿ - ಜಗತ್ತಾರಣಾದಿಂದ ನೀನೂ, ದುರ್ಧರ್ಷಃ-ಅಖಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು ಕರ್ಮಪರವಶ
ನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಿಷ್ಠ ತನ್ಮಾದ್ರಾವಾತ್ ಸನಾತನಾತ್-- ಆ ಸನಾತನವಾದ ಪರರೂಪದಿಂದ, ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ-- ಸರ್ವಭೂತ
ಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ-- ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಉಪಜಗ್ನವಾನ್-- ಹೊಂದಿದ್ದೀಯಾ (ಆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನೀನು ಎಂದು ಭಾವ).

ಪು ತಿ ನೊ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಕಾರ್ಯಭೂತತ್ವಕಥನಂ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ಕಾರ್ಯಭೂತರೆನ್ನು ಮಿಡಮ್,

೨ "ತದ್ವಿಸ್ಪಷ್ಟಸ್ತು ಪುರಾಣೋ ಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೇರ್ಮತೇ |" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲುಮ್,

೩ "ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ ಪುರಾಣೋಕ್ತಾನುಯಾಯಾ ಸ್ವಯಂವೇದಮಿ |

ಮಹಾರ್ಣವೇ ಶಯಾನೋಪ್ಪನ್ನಮಾಂತ್ಯಂ ಪೂರ್ವಮಜೀಜಸ ||"

4 "ಕ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಾನು ಈಶೋಹಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ |

ಅನಾಂ ತವಾಜ್ಞೇ ಸಂಭೂತೌ ತಸ್ಮಾತ್ಕೇಶವ ನಾನುವಾನ್ ||"

5 "ಅಹಂ ಪ್ರಸಾದಜಸ್ತಸ್ಯ ಕಸ್ತಿಸ್ತಿತ್ ಕಾರಣಾಂತರೇ |

ತ್ವಂಜೈವ ಕ್ರೋಧಜಸ್ತಾತ ಪೂರ್ವಸರ್ವೇ ಸನಾತನೇ (ನಃ) ||"

ಎನ್ನೆದಿರಿ ಕೈಯಾಲೇ ವಿಡುತೀಟ್ಟಾನ ಪಡಿಯೇ ಅವರ್ಹಳ್ ತಜ್ಞಳ್ ಪಾಶುರಂಜಿಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಇವರ್ಹಳ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಯ್ ಶಿಲಕರ್ಮ ವಿಶೇಷಂಗಳಾಲೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೈ ಆರಾಧಿತ್ತು ತಂತಾಮ್ ಪದಂಗಳ್ ಸೆಟ್ರಾರ್ಹಳೆನ್ನು ಮಿಡಂ (6) "ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವಾಸುದೇವಂ ಯಜಂತೇ |

ಸರ್ವೇ ದೇವಾನಾಸುದೇವಂ ನಮಸ್ತೇ ||"

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ ಕಾರ್ಯತ್ವ ಕರ್ಮವಶ್ಯತ್ವ ಕಥನ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಭೂತರು ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು, ಎಂಬುವುದು, ೨ "ತದ್ವಿಸ್ಪಷ್ಟಸ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ತಟಸ್ಥ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ. ತದ್ವಿಸ್ಪಷ್ಟಃ - ಆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳು ೩ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ ಇತ್ಯಾದಿ- ಪುರಾ-ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಯಾ - ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾರ್ಣವದ ನೀರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ, ಎಂದು ಚತುರ್ಮುಖನು ತಾನೇ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಿಯಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, (4) ಕ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋನಾನು-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಈಶೋಹಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ - ಎಂದು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಾನು ಈಶ್ವರನು - ಅನಾಂ ತವಾಂಗಳೇ ಸಂಭೂತೌ - ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಉಂಟಾದವರು, ತಸ್ಮಾತ್ ಕೇಶವ ನಾನುವಾನ್ - ಅದರಿಂದ ನೀನು ಕೇಶವನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೆಂದು, ರುದ್ರನೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು. 5 ಅಹಂ ಪ್ರಸಾದ ಜಃ ಇತ್ಯಾದಿ-ನಾನು (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು) ಒಂದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅವನ (ಭಗವಂತನ) ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ನೀನು (ರುದ್ರನು) ಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸನಾತನನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೋವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಎದಿರಿ ಕೈಯಾಲೇ- ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನೋಡನೆ ಪರತ್ವಕ್ಕೆ ವಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ವಿಡುತೀಟ್ಟಾನಪಡಿಯೇ- ಪ್ರತಿವಾದಿಯು ಬರೆದು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಲದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಟಿಯ ಹಾಗೆ, ಅವರುಗಳ ಮಾತಿನ್ನಿಂದಲೂ ಅವರು ಕಾರ್ಯಭೂತರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇವರ್ಹಳ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಯ್ - ಇವರುಗಳು ಕರ್ಮಪರವಶರಾಗಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬುದು, 6 ಸರ್ವೇದೇವಾ-ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ

೫) ತಂ-ನಿತ್ಯ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಸನಾತನಂ-ಸರ್ವಜಗತ್ಪಾಲಕ ಭೂತನಾದ, ವಾಸುದೇವಂ ಯತೇ-ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಗತಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾ ಮರ ಜಗಮಂ ಭೂತಂ-ಸ್ವಾ ಮರ ಜಗಮಾತ್ಮವಾದ ಭೂತಗಳು, ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ನಿತ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯಗಳು, ಇದಿಂದಾಗಿ ಅವು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಎಂದರ್ಥ.

2) ಮನುಸ್ಮೃತಿ 1-11' (3) ರಾಮಾ ಉತ್. (7-104-14)

4) ಪರಿವಶ 3-131-48 (5) ಭಾ. ಶಾ. 352-62

- 2) ಸ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಸ್ಸರುದ್ರಾಶ್ಚ ಸೇಂದ್ರಾ ದೇವಾ ಮಹರ್ಷಯಃ |
ಅರ್ಚಯಂತಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಮ್ ||
- 3) ಚಿಂತಯಂತೋಹಿ ಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾದಯಃ ಪ್ರಭುಮ್ |
ನಿಶ್ಚಯಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಂತಿ ತಮಸ್ವಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ||
- 4) ಪದ್ಮೇ ದಿವ್ಯೇಃ ಕ್ಷಸಂಕಾಶೇ ನಾಭ್ಯಾಮುಕ್ತಾದ್ಯ ಮಾಮಹಿ |
ಪ್ರಾಜಾಪತೃಂ ತ್ವಯಾಕರ್ಮ ಸರ್ವಂ ಮಯಿ ನಿವೇಶಿತಂ ||
ಸೋಹಂ ಸನ್ಯಸ್ತ ಭಾರೋಹಿ ತ್ಯಾಮುಪಾಸೇ ಜಗತ್ಪತಿಂ ||
- 5) ಯುಗ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಣು ಮಾರಾಧ್ಯ ಪದ್ಮಭೂಃ ||
ಪುನಸ್ತ್ವ ಲೋಕೈ ಧಾತೃತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿತಿ ಶುಶ್ರುಮ ||

ಅದಾಗಿ 1) ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಸರ್ವೇದೇವಾ ವಾಸುದೇವಾತ್ಮ ಸೂತಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂವೈ ವಾಸುದೇವೋಽಧಿದೈವಮ್ || ೭ದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಉಂಟಾದವರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಾಸುದೇವನೇ ದೇವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಬ್ರಹ್ಮವು ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಉಂಟಾದವರು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. 2) ಸ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಃ-ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಸ ರ್ಷೇಷ್ಠರೂ, ದೇವನೂ ಆದ(ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುವಾದ) ನಾರಾಯಣನಿಂದಲೇಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. 3) ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರ, ಮೊದಲಾದವರು ಯಾವ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಸಿತ್ಯವೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ, ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅಂಥವು ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥವು ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾನು ಪರಮ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ನಿತ್ಯವೂ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನ ರೂಪ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡರು. "ನಿತ್ಯಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಂತಿ", ಎಂಬ ವರ್ಣದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನ ವಿರೋಧಿ ಪಾಪವು ತೊಲಗಲಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮಪರವಶರು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ. 4) ಪದ್ಮೇದಿವ್ಯೇಕ್ಷಸಂಕಾಶೇ- ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಉಂಟಾದ, ಸಿಕ್ಕವಾದ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಾಂತಿಗ ಸದೃಶವಾದ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ (ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು) ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಜಾಪತಿಯು ಮಾಡಲರ್ಹವಾದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಅಂಥವು ನಾನು ಆ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಕರ್ಮಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಸಿಕ್ಕನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕಾರ್ಯಭೂತನು. "ಸೋಹಂ ಸನ್ಯಸ್ತ ಭಾರೋಹಿ ತ್ಯಾಮುಪಾಸೇ", ಎಂಬುದರಿಂದ ಕರ್ಮಪರವಶನು ಎಂಬುದು ದೊರೆತು. 5) ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೋಟಿಯುಗಕಾಲ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ತಿರಗಿಯೂ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು ಇದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರೂಢನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ವಡೆದನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಪಾಪವು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಿತ್ತ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ವಸುಮದವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೊಬ್ಬನು ಪುನಃ ಅಕ್ಷಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಮ.ಘ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ "ಮಧು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಕರಣ"ನಾಯುವು ಇಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ.

(1) ಭಾ ಶಾ 350-30 (2) ಭಾ ಶಾ 210-33

(3) ರಾಮಾ. 7-104-7, 8 (4) ಭಾರ. ಕಂಡ ಭರೂವಾಖ್ಯಾನಮ್

- 1) ವಿಶ್ವರೂಪೋ ಮಹಾದೇವ ಸ್ವರೂಪೋಽಪಿ ಮಹಾಕ್ರತಃ |
ಜುಹಾವ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ||
- 2) ಮಹಾದೇವಸ್ವರೂಪೋ ಮಹಾತ್ಮಾ |
ಹುತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ದೇವದೇವೋ ಬಭೂವ ||
ವಿಶ್ವಾ ಲೋಕಾನ್ ವ್ಯಾಪ್ಯ ವಿಷ್ವಭೃಕೀರ್ತ್ಯಾ |
ವಿರಾಜತೇ ದ್ಯುತಿರ್ಮಾ ಕೃತ್ತಿನಾಸಾಃ ||
- 3) ಯೋ ನೇ ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿತರ್ಮಾ ಭಾಗಮಸ್ಮಿ ಮಹಾಕ್ರತಃ |
ಸ ತಥಾ ಯಜ್ಞಭಾಗಾರ್ಹೋ ವೇದಸೂತ್ರೇ ಮಯಾಕ್ರತಃ || ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್.
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೀನಾಂ ಭಗವನ್ಮಾಯಾ ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಾದಿ ಕಥನಮ್
ಇವರೋ ಭಗವನ್ಮಾಯಾಪರತನ್ತ್ರ್ಯಾಯ್, ಗುಣವಶ್ಯರಾಯ್, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಕಾಸವಾನ್
ಳಾಯ್ ಇರುಪಾರ್ಹೇನೈವಮಿದಂ, ವೇದಾಪಹಾರಾದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಲುಮ್,
4) ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ತಕಲಾಃ ನಾ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪಶವಸ್ತಥಾ |
ವಿಷ್ಣು ಮಾಯಾ ಮಹಾವರತ ನೋಹಾ ನ್ಧ ತಮಸಾವೃತಾಃ ||
5) ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜೋ ಧರ್ಮೋ ಮಹಾನವ್ಯಕ್ತಮೇವಚ |
ಉತ್ತಮಾಂ ಸಾತ್ವಿಕೀಮೇತಾಂ ಗತೀಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ||, ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲುಮ್ ಸುನ್ಯಕ್ತಮ್.

1) ವಿಶ್ವರೂಪನಾದ ಮಹಾದೇವನು (ರುದ್ರನು) ಸರ್ವಮೇಧವೆಂಬಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹೋಮಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಹೋಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ದೇವ ದೇವ (ಕೈಲಾಸಾಧಿಪತಿ) ನಾದನು. 2) ವಿಶ್ವಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ವ್ಯಾಪ್ಯ - ಅಂಡಾಂತರ್ಲೋಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದ್ಯುತಿವಾನ್ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕೃತ್ತಿನಾಸಾಃ ಅನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ವಿರಾಜತೇ ಪ್ರಕಾಶ ಸುತಾನೇ ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ ಕರ್ಮಾಣುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಕರ್ಮ ವಶ್ಯತ್ವವು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. 3) ಯೋನೇ - ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಅನುಸ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ಆಯಾಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದುದು ಈ ವಚನದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಾಗಿ ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹಾಕ್ರತಃ-ಈ ದೊಡ್ಡ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇ ಭಾಗಂ, ಯಃ ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿತರ್ಮಾ-ನನಗೆ ಭಾಗವನ್ನು ಯಾವನು ಯಾವ ಮಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯಾಂಗಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮಾಡಿದನೋ-ಅಂದರೆ ಕೊಟ್ಟನೋ ಎಂದರ್ಥ. ಸ ತಥಾ ಯಜ್ಞಾ ಭಾಗಾರ್ಹಃ - ತಾದೃಶ ಮಂತ್ರ ದ್ರವ್ಯಾಂಗಗಳೊಡನೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹ ನಾಗ-ತ್ವಾನೆಂದು ವೇದಸೂತ್ರೇ - ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಪಸ್ತಂಬಾದಿ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೇದೇ, ಸೂತ್ರೇಷ ಎಂದು ಧ್ವಂದ್ವೈಕವದ್ಧವ ಸಮಾಸ. ಮಯಾ ಕೃತಃ ನನ್ನಿಂದ ಅಜ್ಞ ಪ್ರಸು. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾ ಪರತಂತ್ರರು, ಗುಣವಶ್ಯರು ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸ ಯುಕ್ತರು.

ಇವರೋ ಭಗವನ್ಮಾಯಾ - ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಗೆ ಪರತಂತ್ರರು, ಗುಣವಶ್ಯರೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೇತ ವಿಕಾಸವಂತರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು, ವೇದಾ ಪಹರಾದಿ ಅದಿ ಉದಿಂದ ಗುರು ಪಾತಕ, ವೃತ್ತಾಂತಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವು ಹಾಗೆಯೇ 4) ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಸ್ತಕಲಾ ದೇವಾಃ, 5) ಬ್ರಹ್ಮವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಃ ಧರ್ಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ವೇದಾಪಹಾರ ವೃತ್ತಾಂತವು ಮಹಾಭಾರತ ಶಾಂತಿ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ತಿರುನಾರಾಯಣೀಯದಲ್ಲಿ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಆದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಭಗವಂತನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಪೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಗ್ರಹರೂಪ ದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪೇದಗಳನ್ನು, ರಜಸ್ಸವೇಗುಣ ವಿಸ್ವರೂಪ ಮಧುಕೈಟಭರೆಂಬ ಅಸುರರು ಅಪಹರಿಸಲು, ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಭಗವಂತನು ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಆ ಅಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಪೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ “ವೇದಾಮೇಸರಮುಂಚ್ಛುಃ, ವೇದಾಮೇ ಪರವಂಧನಂ, ಅಂಧಕಾರಾ ಇಮೇರೋಕಾಃ ಜಾತಾ ವೇದೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಾಃ” ಎಂದು, ವೇದಗಳೇ ನನಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನಾದ ಧನ, ವೇದವಿಲ್ಲದೆ ಈ ರೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಂಧಕಾರ ಮಯವಾಗಿವೆ, ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅನುಗಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ಕರ್ಮವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗುರುಸಾತಕ ವೃತ್ತಾಂತ (ಮಾತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ)-ಆದಾಗಿ

ರುದ್ರ ತತಃಕ್ರೋಧಪೇಶೇನ ಸಂರಕ್ತನಯನೇನಚ |

ವಾಮಾಂಗುಷ್ಯನಪಾಗ್ರೇಣ ಭಂಜಸ್ತುರೋಮಯಾ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾ : ಯಸ್ಮಾದನಸರಾಧಸ್ಯ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ ತ್ವಯಾಮನು |

ತಸ್ಮಾ ಜ್ಞಾಪ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಕಪಾಲೀ ತ್ವಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ||

ರುದ್ರ : ಬ್ರಹ್ಮಾಹಾ ಕುಲಿತೋ ಭೂತ್ವಾಚರನ್ ತೀರ್ಥಾನಿ ಭೂತಲೇ |

ಪರಮಹಿವನು ಒಂದಾನೊಂದು ಸಂಭರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ತರಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಎದಗೈ ಅಂಗ ವೈ ದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು “ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲದ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನೀನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕಪಾಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವನಾಗಿರು, (ಅಂದರೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲವು (ತಲೆ ಹೋಳು) ರುದ್ರನ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿತು) ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು ರುದ್ರನು ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಯೂ ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆ ಸಾವುವು ತೊಲಗದೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತಿಯು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದರಿಕಾಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ವಸಸ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತರಣಮೊಂದಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಭಗವಂತನು ರುದ್ರನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ಕಪಾಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೇಕೆ ಕೊಟ್ಟನು

ತತ್ರನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀಮಾ ಮಯಾಭಿವ್ಯಂ ಪ್ರಯಾಚಿತಃ |

ಕಪಾಲಂ ಶತಧಾಭಿತ್ವಾ ಕಥಂಚಿದಹಮಾಗಮಃ ||

ಎಂಬುದು ರುದ್ರನ ವಾಕ್ಯ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಪರದರ್ಶನ, ಕರ್ಮ ಪರವಶರು, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು, ಎಂಬುದು ಸುವ್ಯಕ್ತ.

4) ವಿ ಪು 5-30-17 ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದಿಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮಮಾವಿಷ್ಟವಿನ ಮಯಾ ರೂಪದ ದೊಡ್ಡಸುಳಿಯೆಂಬ ಹಕ್ಕಿರೂಪವಾದ ಅಂಧ ತಮುಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವರು

5) ಮನುಸ್ಮೃತಿ 12-50 ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಶ್ವಸೃಜನ ಪ್ರಪಾಪಿಗಳು, ಧರ್ಮ ರೇವತ, ಮಹತ್ ತತ್ವ-ಅವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಧಿ ಪಾನ ದೇವತೆಗಳು, ಉತ್ಪತ್ತಿವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳೆಂದೂ ಉತ್ಪತ್ತಿವಾದ ಪೂಜ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದಿ ಶರಣಗಳು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಎಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾ ಔನಮಾವಿಷ್ಣು ಕಿಚ್ಚರೌ

ಇವರ್ದುಳ್ ತಜ್ಞಳುಕ್ಕು ಆಸ್ತರಾತ್ಮಾನಾನ್ ಅವನೊಡುತ್ತ ಜ್ಞಾನಾದಿಳ್ಳೆ ಕೊಣ್ಣು ಅವನುಕ್ಕು ಏವಲ್ ತೇನ್ ಶಯ್ಯೆಹಿರಾರೆನ್ನು ಮಿಡಮ್

1. ಏತಾದ್ವೈತ ವಿಬುಧಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವ್ಯಸಾದ ಕ್ರೋಧಜಾ ಸ್ಮೃತೌ |

ತದಾದರಿತ ಪನ್ನಾನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಕಾರಕೌ || ಎನ್ನುತೊಲ್ಲವೆಟ್ಟಿದು.

ತಯೋಃ ಶುಭಾಶ್ರಯರಾಹಿತ್ಯಂ

ಇವರ್ದುಳ್ಳು ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಮಿಲ್ಲೆ ಎನ್ನುಮಿಡತ್ತೆ,

2 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ಭಗವಾನ್ ವಾಸವೋಽಥ ಪ್ರಜಾವತೀ ಎನ್ನುತುಡಜ್, ಅಶುದ್ಧಾಸ್ತೇ ಸನುಸ್ತಾಸ್ತು ದೇವಾದ್ಯಾಃ ಕರ್ಮಯೋನಯಃ ಎನ್ನುಮ್,

3 ಆಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಸರೈಸ್ತಾ ಜಗದನ್ತರ್ಯ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ |

ಪ್ರಾಣಿನಃ ಕರ್ಮಜನಿತ ಸಂಸಾರವಶವರ್ದಿನಃ || ಎನ್ನುಮ್,

4 ಕರ್ಮಣಾಂ ಪರಿಪಾಕತ್ವಾದಾವಿರಿಷ್ಠಾದಮಬ್ಧಿಮ್ |

ಇತಿ ಮತ್ತ್ವಾ ವಿರಕ್ತಸ್ಯ ವಾಸುದೇವಃ ಪರಾಗತೀ ||

ಎನ್ನುಮ್, ಪರಾಶರ ಶೌನಕ ಶುಕಾದಿಹಳ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾರ್ಹಳ್.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ತಾ.

ಹಾಗಾದರೆ ಕರ್ನ ಪರಪರರೂ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚ ವಿಶಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ ಅದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರು ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರ್ದುಳ್ ತಂಗಳುಕ್ಕು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನಬಲ ಐವರ್ದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞಾ ರೂಪವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯ ರೂಪವಾದ ಏವಲ್ ತೇನ್-ಕೈಂಕರವನ್ನು, ರಾಜಭೃತ್ಯ ನ್ಯಾಯ ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತರಾತ್ಮಾನಾಯ್ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಾರ್ಯ-ನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದರಿಂದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ್ವವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಇರ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕತ್ವ ಮ್ತ್ರ ಅವನೊಡುತ್ತ ಜ್ಞಾನಾದಿಳ್ಳೆ ಕೊಂಡು ಎಂಬುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಂಕೋಚವು ಇದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನರಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿಲ್ಲ ಏವಲ್ ತೇನ್-ಕೈಂಕರವು ರಾಜ ಭೃತ್ಯರು ರಾಜನ ಆಜ್ಞಾ ಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಅವನಿಗೆ ಕೈಂಕರರಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥವು 1 ಏತಾದ್ವೈತವಿಬುಧ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲ

ಅಂತರ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇವರ್ದುಳ್ಳು ಎಂಬಂಭಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶುಭಸ್ತ ವೆಂದರೆ ಸಂಸಾರ ನಿವರ್ತಕತ್ವ, ಆಶ್ರಯತ್ವವೆಂದರ ಯೋಗ ಯುಕ್ತಿನ ಚಿತ್ತಾಲಂಬನತ್ವವು ಇವರುಗಳಿಗೆ (ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಗಳಿಗೆ) ಶುಭಾಶ್ರಯ ತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು 2 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಭಗವಾನ್, ಎಂದೂ, 3 ಪ್ರಾಣಿನಃ ಕರ್ಮಜನಿತ ಎಂದೂ, 4 ಕರ್ಮಣಾಂ ಪರಿಪಾಕತ್ವಾತ್ ಎಂದೂ ಪರಾಶರ ಶುಕ ಶೌನಕಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ

1) ಮಹಾಭಾರತ ಶಾಂಕಿ (350-19) ಭಗವಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಅವನ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರು ಆ ಭಗವಂತನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ (ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ) ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಪು. 3. ನೋ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಭಗವದಾತ್ರಿತತ್ವ ಕಥನಮ್

ಇವರ ಹಳುಕ್ಕು ಭಗವಾನಾತ್ರಯೇಣೇಯನನ್ನು ಮಿಡೆತ್ತಿಯುಮ್ ಭಗವಾನುಕ್ಕೋರಾತ್ರಯೇಣೇ ಯರಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಿಡೆತ್ತಿಯುಮ್,

೧ ರುದ್ರಂ ಸಮಾತ್ರಿತಾದೇವಾಃ ರುಕ್ಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾತ್ರಿತಃ

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಾಮಾತ್ರಿತೋ ರಾಜನ್ನಾಹಂ ಕಳಾಃ ದುಸಾತ್ರಿತಃ ||

ಮನ್ಮಾತ್ರಯೋ ನ ಕಶಿತ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಮಾತ್ರಯೋಹ್ಯಹಮ್ |

ಎನ್ನು ತಾನೇ ಯರುಳಿಚೆ ಯ್ದಾರ್.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಭಗವದ್ವಿಭೂತಿತ್ವವರ್ಣನಮ್

ಇವರ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿ ಸಾಧನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕು ವಿಭೂತಿಭೂತರನ್ನು ಮಿಡಂ, ೨) "ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವಾದಯಃ ಕಾಲಃ" ೩, "ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲೇ, ಮತ್ತುಳ್ಳಾರೂಡು ತುಳ್ಳಿ ಮಾಹ ಚೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವರು. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯ ನೆಂಬುದನ್ನೂ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಣೀಯರಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ 1 ರುದ್ರಂ ಸಮಾತ್ರಿತಾದೇವಾಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ

ಇವರ ಹಳುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಸಾಧನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಭೂತರು. ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ವತ್ತು ಎಂದರ್ಥ. 2 ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವಾದಯಃ ಕಾಲಃ, 3 ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರುಗಳು ಇತರರೊಡನೆ ಸಮಾನರಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದುವರಿದಿದೆ

2) ಭಗವಂತನಾದ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನು-ಪೂಜ್ಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಇಂದ್ರನು, ನವ ಪ್ರಜಾವರ್ತಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜನಿಸಿದವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಶುದ್ಧರು (ವಿ. ಪು. 6-7-56-77)

3) ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಚತುರ್ಮುಖ (ಸ್ವಯ) ಪರಂತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವವರು (ವಿ ಧ 104-23)

4) ಪೂಜ್ಯಪಾಪ ರೂಪ ಕರ್ಮ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾಗಿ, ಅಧವಾ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನ ಪರಂತವಿಲ್ಲರೂ ಆಯಂಗಳರು ಎಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಧ್ವಾಸಮಾಡುವವರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮೋಗಲಾಡಿಸತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯದ್ವಾರ್. ಒಗೆ ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸೆಇಲ್ಲದವರಿಗೆ, ವಾಸುದೇವನೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾವೃನು (ವಿ ಧ 104-23)

1 ಭಾರ ಆಶ್ವ (118-37.38) ದೇವತೆಗಳು ರುದ್ರನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು (ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು

2. ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ವಾದಯಃ ಕಾಲಃ ತದ್ವೈಪಾಖ್ಯಂಬಂತಮಃ |

ವಿಭೂತಯೋ ಹರೇರೇತಾಃ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಹೇತವಃ ||

(ವಿ. ಪು 1-22-31)

ಚತುರ್ಮುಖ - ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾವರ್ತಿಗಳು-ಒಂ ನತ್ತು ಜನರು, ಕಾಲವು, ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಹ ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣರು

3 ರುದ್ರಃ ಕಾಲಾಂತಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚೈವಜಂತಮಃ |

ಚತುರ್ಧಾ-ಪ್ರಲಯಾಯುತಾ ಜನಾರ್ದನವಿಭೂತಯಃ ||

(ವಿ. ಪು 1-21-33.)

ರುದ್ರನು, ಕಾಲ, ಯಮ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭೂದರಾಗಿ ಜನಾರ್ದನನ ವಿಭೂತಿಗಳು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವಸ್ತುಸ್ತರಣ್ಣಳ್ಪೋಲೇ ಇವರ್ದಳುಮ್ ಸರೈಶರಿಯಾನ ಸರೈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಪ್ರಕಾರ ಭೂತರನ್ನು ಮಿಡಂ, ವಸ್ತುಸ್ತರಣ್ಣಳ್ಳುಕ್ಕುಮ್ ಇವರಹಳ್ಳುಕ್ಕುಮ್ ಶೇರ ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶಬ್ಬ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯತ್ತಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಹಳ್ ಭಗವಾನುಕ್ಕು ಶರೀರಮ್-ಭಗವಾನ್ ಆತ್ಮಾ

ಽವರ್ದಳ್ ಶರೀರಮಾಯವನಾತ್ಮಾನಾಯಿರುಕ್ಕುರಪಡಿಯೈ,

1) “ತವಾನ್ತರಾತ್ಮಾ ಮನುಚ್ ಯೇಚಾನೈ ದೇಹಿ ಸಂಜ್ಞಿತಾಃ

ಸರೈಷಾಂ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತೋಃ ಸೌ ನಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಕೇನಚಿತ್ತ್ವಚಿತ್”, ಎನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾರುದ್ರನೈಕ್ಕುರಿತ್ತು ಚೊನ್ನಾನ್.

ಇಪ್ಪಡಿವಸ್ತುಸ್ತರಂಗಳ್ಪೋಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ದಿಶ್ಯಾಲೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಹೀಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಸರ್ವ ಲೋಕಯಾದ ಸರ್ವಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಕಾರ ಭೂತರು ಒಪ್ಪಘ್ ಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತರು - ಅಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರೂಪರೂಪಿಗಳಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೋಕ ಭೂತರು ಅವನಿಂದ ಧಾರ್ಯರಾಗಿ ನಿಯಾಮ್ಯರಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತರು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥವು ವಸ್ತುಸ್ತರಂಗಳಿಗೂ ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ, ನಾರಾಯಣ, ವಿಶ್ವ ಒಬ್ಬಗಳ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗಿ ವಿಶ್ವಂ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ, ವಿಶ್ವಮೇವೇದಂ ಪುರುಷಃ, ಸಬ್ರಹ್ಮಾಸಶಿವ ಸ್ವೇಂದ್ರಃ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಾರಾಯಣಃ, ಶಿವಸ್ವಾನಾರಾಯಣಃ, ಶಕ್ತಿಸ್ವಾನಾರಾಯಣಃ, ದಿಶ್ವಸ್ವಾನಾರಾಯಣಃ, ಕಾಲಿಸ್ವಾನಾರಾಯಣಃ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಂಷಿ ನಿಷ್ಕು ಭಗವನಾನಿ ನಿಷ್ಕುಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರವಂಶ್ಯಗಳ್ಳು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯವು, ಅಂದರೆ ಅವನೇ ಇವನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶರೀರಕ ನಾರಾಯಣಃ, ಶಿವಶರೀರಕ ನಾರಾಯಣಃ, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ನಾರಾಯಣನು ಇತ್ಯಾದಿ

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಶರೀರ. ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾ-ಅಂತರ್ಯಾಮಿ

ಇದನ್ನು ಇವರಹಳ್ ಶರೀರಮಾಯ್ ಅವನ್ ಆತ್ಮಾನಾಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಇವರಹಳ್-ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಲೋಕವಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು. 1 ತವಾನ್ತರಾತ್ಮಾ ಮನುಚ್, ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

1) ಭಾರತ ಶಾಂಖರ್ಷ (361-4) ನಿನಿ (ರುದ್ರನಿಗೆ) ಆತ್ಮಾ, ನನಗೂ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸಹ ಆ ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾ, ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಮಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತನು. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಯಾರಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ, ತಿಳಿಯಲಾಗದವನು ಇದು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದ ವಚನ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಎಂದು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಹೇಳಿ ತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಮೇಲೆ

ತತ್ಪಯಃ ಪರಮಾತ್ಮಾತು ಸನಿತ್ಯೋ ನಿರ್ಗುಣಃ ಸ್ವತಃ |

ಸಹಿ ನಾರಾಯಣೋಚ್ಛೇಯಸ ಆತ್ಮಾಪುರುಷೋಹಸಃ || ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಃ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶೇಷತ್ವಂ

ಇನರ್‌ಹಳ್ ಶೇಷಭೂತರ್, ಅವ್ ಶೇಷಿ ಎನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ,

1) “ದಾಸಭೂತಾಸ್ತತ್ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

ಅತೋಹಮಪಿತೇ ದಾಸ ಇತಿ ಮತ್ಪ್ಪಾ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ||”

ಎನ್ನು ಮನ್ಮರಾಜ ಪದಸ್ತೋತ್ರತ್ತಿಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾನ ರುದ್ರ್ ತಾನೇ ಶೋನ್ಮಾನ್.

ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ನಿಃಸಮಾಭ್ಯಧಿಕತ್ವವರ ನಮ್

ಇಷ್ಟು ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ್ ಸಮಾಧಿಕದರಿದ್ರನನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ

2 “ನಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾದ್ವೈತೇ ಪುರುಷರ್ದಭ”

3 “ಪರಂ ಹಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾನ್ನಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ”

4 “ನ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮೋ ದೇವೋ ವಿದ್ಯತೇ ನೃಪಸತ್ತಮ”

5 “ನ ನಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ಮಂಗಳಂ |

ನ ನಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ಪಾವನಂ ||

ನ ನಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ ದೈವತಂ |

ನ ನಾಸುದೇವಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಸೀದತಿ ||”

6 “ತ್ವೈಲೋಕೈ ತಾದೃಶಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನಜಾತೋ ನ ಜನಿಷ್ಯತೇ” 7 “ನ ದೈವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಂ”

8 ರಾಜಾಧಿರಾಜಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಮಯೋಮಹಾ |

ಈಶ್ವರಂ ತನಿಜಾನೀಮಸ್ಸಪಿತಾ ಸಪ್ರಜಾಪತಿಃ ||

ಇತ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ಪಲಪಡಿಯುಮ್ ಶೋನ್ಮಾರ್‌ಹಳ್

ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ

ಇನರ್‌ಹಳ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತರು ಅವನು ಶೇಷಿ ಎಂಬುವುದನ್ನು (1) ದಾಸಭೂತಾಸ್ತತ್ಸರ್ವೇ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ರುದ್ರನು ತಾನೇ ಹೇಳಿದನು ಮಂತ್ರರಾಜ-ಸ್ತೋತ್ರಾನುಷ್ಠಾನ ಮಂತ್ರ. ಇದರ ಪ್ರತಿಪದಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು, “ಪುಂಡ್ರೀಕಾಕ್ಷವಿರಾಜಾಕ್ಷಂ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪರಮೇಶವನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. “ಸರ್ವಜ್ಞಾನ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಮಹಾಭಾರತ ವಚನಗಳ ಹಾಗೆ ಇದವೂ ಅಪತಮ ಪ್ರಣೀತವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವಸನೀಯ ರುದ್ರನ್ ತಾನೇ ಶೋನ್ಮಾನ್, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ವಿವಾದವಿಷಯನಾದ ರುದ್ರನೇ ಬಯಕೊಟ್ಟ “ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇಟೆ” ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರತ್ತಾಲುಂ,- ಸರ್ವಜಗತ್ತಾರಣತ್ವ, ನಿತ್ಯವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುತ್ವ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರದನಕತ್ವ, ಇವೆವು ಪ್ರಪಂಚ, ಎಷ್ಟೋಹವಾದಕತ್ವ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವ, ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಗಳು ವಿವಕ್ಷಿತ

ನಾರಾಯಣನು ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನು

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಾರಾಯಣನ ಸಮಾಧಿಕದರಿದ್ರನ್-ತನಗೆ ಸಮರೂ ಮೇಲಾದವರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವವನು ಎಂಬುವುದನ್ನು (2) ನಪರಂಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ (5) ನನಾಸುದೇವಾತ್ಪರಮಸ್ತಿ 6) ತ್ವೈಲೋಕೈತಾದೃಶೋಕಶ್ಚಿತ್, 7)ನ ದೈವಂ ಕೇಶವಾತ್ಪರಂ ಇತ್ಯಾದಿ 8)ರಾಜಾಧಿರಾಜಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂ

1) ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ತೋತ್ರ, ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮರುಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವತಃ - ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಿಲ್ಲದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ, ದಾಸಭೂತರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸಭೂತನು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ (ನಮಾಮಿ) ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ

ಪು. ತಿ ನೋ

ಜನನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್, ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷಂ ನೋಕ್ಷಸಾಧಕಂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ಕಟಾಕ್ಷಂ
ಬನ್ನನತ್ತಿರುಕ್ಕಾರಣಮ್

ಕರುವಿಲೇ ತಿರುವುಡೈಯಾರಾಹಳಾಯ್ ಜಾಯಮಾನ ದಶೈಯಿಲೇ ರಜಸ್ತಮಃ ಪ್ರಶಮ ಹೇತುನಾನ
ಮಧುಸೂದನ ನುಡೈಯ ಕಟಾಕ್ಷಮುಡೈಯವರಳ್ ಮುಮುಕ್ಷುಕ್ಕಳಾನಾರ್ ಲಿನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್,
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ವೃಷ್ಣರಾನವರಳ್ ರಜಸ್ತಮಃ ಪರತನ್ತ್ರರಾನರ್ಹಳಿನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್,

9 “ಜಾಯಮಾನಂ ಹಿ ಪುರುಷಂ ಯಂ ಪಶ್ಯೇನ್ನಧುಸೂದನಃ |

ಸಾತ್ವಿಕಸ್ತಮ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸನ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಚಿಂತಕಃ ||

ಪಶ್ಯತ್ಯೇನಂ ಜಾಯಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾರುದ್ರೋಽಥವಾ ಪುನಃ

ರಜಸಾ ತಮಸಾ ಚೈವ ಮಾನಸಂಸಮಭಿವೃತ್ತಂ || ಎನ್ನು ವಿಭಜಿಕೃಪ್ತೆಟ್ಟಿದು.

ಎಂದಾರಂಭಿಸು ದೃಷ್ಟೀಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಋಷ್ಯಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕರಂದೂ, ಭೂತಭವಿಸ್ವತಾ ವರ್ತನಾನಕುಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೇಲಾದವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಾಸುದೇವನಿಗಿಂತ ಮಂಗಳಕರನೂ,
ಪಾವನನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿ ಯಾರೂ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ,
ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕೇಶವನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ
ದೇವರ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯ - ಪುಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜಾಧಿರಾಜನು ಆವನೇ
ನಿಯಾಮಕನು, ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಗೂ ಪತಿಯು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಋಷಿಗಳು ಅನೇಕ ವ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.
ವಾಸುದೇವ, ವಿಷ್ಣು, ಕೇಶವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಪರ್ಮಾಣು ಶಬ್ದಗಳು

ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷ

ಅನಂತರ ಜೀವನು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷವು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅದು
ನೋಕ್ಷವೇತು, ಆ ಜಾಯ ನಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ ದೃಷ್ಟಿ ವಾತವು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು
ಕರುವಿಲೇತಿರುವುಡೈಯಾರಾಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಕರುವಿಲೇ-ಗರ್ಭದಶೆ
ಆರಂಭಿಸಿ ತಿರುವುಡೈಯಾರಾಹಳಾಯ್-ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಟಾಕ್ಷವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತನ್ನು
ಪಡೆದವರಾಗಿ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಶಮ ಹೇತುವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಷ್ಣು ಮಧುಸೂದನನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು
ಪೊಂದಿದವರು, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಸಮಯಕ್ಕವರಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟವರು ರಜೋಗುಣ
ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರತನ್ತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ 9 ಜಾಯಮಾನಂಹಿ ಪುರುಷಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದಾರೆ
ಇಲ್ಲಿ “ಶ್ರಿಯಾಮಯಾಜೀವಾಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಂತೇ” ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷವೂ ಜಾಯಮಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯೇಶ.

2) ವಾಸುದೇವೋ ಮಹದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವದೈವತ ದೈವತಮ್ |

ನಪರಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ ದೃಶ್ಯತೇ ಪುರಷರ್ಪಭಃ ||

(ಭಾರ. ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವ 67-2)

ವಾಸುದೇವನು ದೊಡ್ಡವನು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವರು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಅಮನಿತ ಮೇಲಾದವನು ಕಾಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ

3) ಏಷಧಾತಾ ವಿಧಾತಾಃ ಸರ್ವೇದಾಂ ಪ್ರಾಣಿಣಾಂ ಪ್ರಭುಃ |

ಪರಂಹಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾತ್ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||

(ಭಾರ. ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವ 67-17)

ಇವು- ಈ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಧಾತಾ-ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನು, ಭರಿಸುವವನು, ಪೋಷಿಸುವವನು, ವಿಧಾತಾ-
(ಅಪರಂಗಳಿಗೆ) ಕರ್ತಾ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಪ್ರಭು-ಸಮರ್ಥನು ಈ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನು ಇಲ್ಲ
ಮುಂದೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ

4) ನವಿಷ್ಯೋಃ ಪರಮೋದೇವೋ ವಿದಿತೇ ಸ್ವಪ್ರಪತ್ತಮಃ |

ವಿಷ್ಣು ರೇವ ಸದಾಽಪರಾಧ್ಯ ಸರ್ವದೇವೈರಪಿಪ್ರಭೋ ||

ರಾಜಪ್ರೇಮನೇ (ಧರ್ಮರಾಜ) ವಿಷ್ಣುವಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ದೇವರು ಇಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ-

ಅಪಾರಿಸಲ್ಪಡುವವನು.

ಪು. ಶಿ. ಮೋ.

ಮುಮುಕ್ಷುವುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ್ ಅನುಪಾಸ್ಯರ್, ತ್ರಿಯಾಪತಿಯೇ ಉಪಾಸ್ಯನ್
ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುವುಳ್ಳ ಅನುಪಾಸ್ಯರೆನ್ನುವಿಡಮುಮ್ ಇವರಹಳುಳ್ಳ ಕಾರಣಭೂತ
ನಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಇವರಹಳುಳ್ಳಮ್ ಮೃಣ್ಮುಳ್ಳ ಮುಮುಕ್ಷುಳ್ಳುಳ್ಳುಳ್ಳಮ್ ಉಪಾಸ್ಯನೆನ್ನು
ವಿಡಮುಮ್.

- 2 ಸಂಸಾರಾರ್ಣವ ಮಗ್ನಾನಾಂ ವಿಷಯಾಕ್ರಾಂತ ಚೇತಸಾಂ |
ವಿಷ್ಣು ಪೋತಂ ವಿನಾ ನಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಪರಾಯಣಂ || ಎನ್ನುಂ
- 3 ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶಿಶಿಕಂಚ ಯಾತ್ಮಾನ್ಯಾ ದೇವತಾಸ್ತುತಾಃ |
ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾ ನ ಸೇವಸ್ತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಂ || ಎನ್ನುಮ್,
- 4 ಹರಿರೇಕ ಸದಾ ಧೈಯೋ ಭವದ್ಭಿ ಸ್ತತ್ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ |
5 ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾ ವಿಪ್ರಾ ಉಪಾಯೋಸ್ತಿದುರೇಷ್ಯತಾ || ಎನ್ನುಮ್ ಶೊಲ್ವಪಟ್ಟಿದು,

ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಂಧ ಉಪಾಸ್ಯರಲ್ಲ

ಇವರಹಳ್ಳ-ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳು, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನುಪಾಸ್ಯರ್-ಧ್ಯಾನ
ಮಾಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ, ಇವರಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಇವರಿಗೂ, ಬೇರೆಯಾದ ಮುಮುಕ್ಷು
ಗಳಿಗೂ ಉಪಾಸ್ಯರು, ಎಂಬ ವುದೂ 2 ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಮಗ್ನಾನಾಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, 3 ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ
ಶಿಶಿಕಂಚೇಚ, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, 4 ಹರಿರೇಕಸದಾಧೈಯೇ, 5 ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾವಿಪ್ರಾಃ,
ಎಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹರಿರೇಕಸದಾಧೈಯೇ, ಉಪಾಸ್ಯೋಯಂ ಸದಾವಿಪ್ರಾಃ, ಎಂಬ ವಚನಗಳು ಪರಮ
ವಿನಯ ಹೇಳುವುವು

5) ವಾಸುದೇವನಿಂತ ಮೇಲಾದ ಮಂಗಳಕರವಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನಿಂತ ಮೇಲಾದ ಪಾವನವಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನಿಂತ
ಮೇಲಾದ ದೇವರಿಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಯಾರೂ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

6) ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸುದೇವಸಂಧವನು ಯಾವನೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

7) ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ತತ್ಯಂ ಸಿದ್ಧೌತ್ಯೈ ಭುಜ ಮುಚ್ಯತೇ |

ವೇದಾಚ್ಯುತಂ ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ನ ದೈವಂ ಕೇತವಾಶ್ವರಮ್ ||

ಸ್ವಯಂಪುರಾಣಂ 18-33

8) ಈ ಕೃತ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನಿಗೂ ಮೇಲಾದ ರಾಜನು, ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ಸ್ವರೂಪಿಯು. ಅವನೇ ಸರ್ವನಿರಾಮಕನು-ಪಾಲಕನು ಅವನೇ ತಂದೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ

9) ಭಾರ. ಶಾಂಕಿ 358-73-77 ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನು ಮಧು ಸೂದನನು
ಕುಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಸಾತ್ವಿಕವಾತ್ಮಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಅವನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು
ಚಿಂತಿಸ ತಕ್ಕವನು ಯಾವ ಪುರುಷನನ್ನು ಹುಟ್ಟುವ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ರುದ್ರನೋ ನೋಡುತ್ತಾನೋ ಅವನ
ಮನಸ್ಸು ರಚೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ಮುಳುಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ರಚೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳು ಕಾಮಕ್ರೋಧ, ವಿದ್ವೆ, ಸೋಮನರಿ
ತನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ

10) ಸಂಸಾರ ನಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ-ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬ
ಬೋಧೆ ವಿನತ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಪರಾಯಣವಿಲ್ಲ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ

3) ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿಶಿಕಂಚಾದ್ಯ, ಬಾಕಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯುದ್ಧರು-ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಿಧವರು, ಉಪಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಗಳಿಂದ ಫಲವು ಪರಿಮಿತ-ಅಲ್ಪವಾದದ್ದು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅವರಗಳು ಕೊಡಲಾರರು ಎಂದರ್ಥ

4) ವಿನಮೇವವಿಷಾರಿಂತ ನಾಶಿಕಾರ್ಯಾವಿಚಾರಣಾ |

ಹರಿರೇಕಸದಾಧೈಯೋ ಭವದ್ಭಿ ಸ್ತತ್ಸಂಸ್ಥಿತೈಃ ||

ನಾನ್ಯೋ ಜಗದೇವೋಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣೋನಾರಾಯಣಾಪ್ತರಃ |

ಜಗದೇವ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ, ವಿಚಾರಣೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ,

ಹರಿವಂಶಿ (2-132-8,

ಪು 3, ನೋ

ಇತ್ತಾಲೇ ಇವರಾಹಳ್ಳಿ ನೋಕ್ಷೋಪಕಾರಕರಾಹಚೋನ್ಯ ವಿಡಚ್ಚಳುಮ್ ಅಚಾರ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪೋಲೇ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಹೇತುಕೃತಾಹ್ಯಾಲೇಯೆನ್ಯು ನಿರ್ಣೀತಮ್. ಇವ್ವರೈಂ,

“ಸೂರ್ಯಸ್ಯವತು ಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರಃ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ರುದ್ರಭಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ||

ತಜ್ಜಿರಸ್ಯತು ಯೋ ಭಕ್ತಸ್ಸಪ್ತ ಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರಃ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ||

ವಾಸುದೇವಸ್ಯಯೋ ಭಕ್ತ ಸ್ಸಪ್ತಜನ್ಮಾನ್ತರಂ ನರ |

ತಸ್ಯೈವತು ಪ್ರಸಾದೇನ ವಾಸುದೇವೇ ಪ್ರಲೀಯತೇ ||” ಎನ್ನಿರವಿಡಚ್ಚಿಲುಮ್ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ, ಸೂರ್ಯಭಕ್ತ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪರಂಪರಯಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿಲೇ ಮೂಟ್ಟುವದುಮ್. ಪರಾಪರ ತತ್ವಜಿಳಿಲ್ ಐಕ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಮ್ ವ್ಯತ್ಯಯಬುದ್ಧಿಯುಮ್ ಸಮತ್ವಬುದ್ಧಿಯು ಮುಕ್ತುಮಿಪ್ಪುತ್ಯೈ ಹಳ್ಳಿಲೇವದುಮ್ ಮತಿಮಯಕ್ಕುಹಳುಮ್, ಆಸುರ ಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇ ಯೋರುನಿಷಯತ್ತಿಲ್ ಪ್ರದ್ವೇಷಾದಿ ಹಳು ಮನ್ರಿಕ್ಕೇ ಸೂರ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿಪ್ಪತ್ತು ಮವರ್ದಳುಕ್ಕೇ ಎನ್ನುಮಿಡತ್ತೈ.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ನೋಕ್ಷೋಪಕಾರರೆಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೆ ಎಂದರ್ಥ,

ಇತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ವಚನಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರರೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಅಚಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾದ ಉಪಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಇವರುಗಳು ವಸ್ತುನ್ಮ ಆರಾಧಿಸುವನೆಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಣೀತ ಇವರುಗಳು, ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದರಣ. ಈ ಅರ್ಥವೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಯವತು ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಏಳುಜನ್ಮ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವನು ಆ ಸೂರ್ಯನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರುದ್ರ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ತಂಕರಸ್ಯತು, - ತಂಕರನ ಭಕ್ತನು ಏಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ- ವಾಸುದೇವನ ಭಕ್ತನು ಏಳು ಜನ್ಮ ವಾಸುದೇವನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವಾಸುದೇವನ ಪದಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಇಪ್ಪಡಿ ಸೂರ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಒೀಗೆ ಸೂರ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು, ಪರಂಪರಯಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯು, ಪರತತ್ವ ಅವರತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಬುದ್ಧಿಯೂ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಅಂದರೆ ಶಿವನೇ ಹೆಚ್ಚು, ವಿಷ್ಣುವು ಅವನಿಗಿಂತ ಕೀಳಾದವನು ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಇಬ್ಬರೂ ಸಮರೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣಗಳೂ ಇವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನೊಬ್ಬ ನಿಧಾನನೆಂಬುದು) ಆಸುರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಪರತತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ತತ್ವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ, ಪ್ರದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಉತ್ಪಟ ಸತ್ವಗಣಾವಳಿ ನಿಮ್ನಿಂದ ಹರಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ವಿಷ್ಣು- ವ್ಯಾಪಕವಿಲ್ಲದ ಸಾರಾಯಣ ನಿಗಿತ ಉತ್ಪಪ್ಪನಾದ ಬೇರೆ ದೇವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ

5) ಧ್ಯಾತ್ವಾಮಾಂ ಸರ್ವಯತ್ನೇನ ತತೋ ಜಾರೀತ ಕೇಶವಮ್ |

ಉಪಾಸ್ಯೋಕ್ತಯಂ ಪದಾವಿಪ್ರಾ ಉಪಾಸೋಕ್ತೌ ಹರೇಶ್ಚತೌ ||

ಹರಿವಂತ (2-132-14) ಪರಮಶಿವನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಅದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವವ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಕೇಶವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಈ ಕೇಶವನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಾಸನಾ ಆ ರೀತಿಯ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ನಾನು (ಶಿವನು) ಉಪಾಯೋಗಿತನು ಅಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೆ ಉಪಕಾರಕನು ಎಂದು ಭಾವ್ಯ

“ಯೇ ತು ಸಾಮಾನ್ಯಭಾವೇನ ಮನ್ಯಂತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮವ್ |
ತೇನ್ಯ ಪಾಪಂಧಿನೋ ಜ್ಞೇಯಾ ಸ್ವರೈಕರೃಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ ||” ಇತ್ಯಾದಿಹಲೇ ಕಣು ಕೊಳ್ಳದು.
ಇಪ್ಪಡಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಲೇ ಮಾರಾಟ್ಟ ಮುಡೈಯಾರ್ ಕ್ಕು ದೇವತಾನ್ತರಭಕ್ತಿಯುಂಟೇಯಾಹಿಂಬಂ
ಭಗವನ್ನಿಗೃಹತ್ತಾಲೇ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಮೇ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್. ಆಪೈಯಾಲೇ
) “ತ್ವಂ ಹಿ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮೋಹಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕಾರಯಿ |
ದರ್ಮಯುತಾಲ್ಪನಾಯಾಸಂ ಫಲಂ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ರದರ್ಶಯ ||”
ನಿರ್ಗುಹರಪದಿಯೇ, ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಿಲೇ ದೃಷ್ಟಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯುಣ್ಣಾಕ್ಕಿನದುವುಮ್, ಆವತ್ತೈಯಿಟ್ಟು
ಮೋಹಿಸಿತ್ತು ನರಕತ್ತಿಲೇ ನಿಘ್ರವಿದಿಹೈಕ್ಕಾವತ್ತನೈ

ಅಂದರೆ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದು, ಅವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅಥವಾ
ಆ ಅಲಯಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ- ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲದೇ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೇನೆ
ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದು ವ್ರತಸಾಂಕರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ,
ಯೇತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವೇನ-ಎಂದಾರಂಬಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಯಾರು ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು
ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವೇನ-ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ, ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೋ, ಅವರುಗಳು ಪಾಪಂಧಿಗಳು-
ಸರ್ವಕರ್ಮ ಬಹಿಷ್ಕೃತರು, ಅಂದರೆ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಲನವರು, ಎಂದು ಅವರುಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿರು
ವುದೆಂದ ವಿಷ್ಣು ದ್ವೈಪವಿಲ್ಲವೇನೆ ಸೂರ್ಯ ಶಂಕರರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ಸೂರ್ಯ, ಶಂಕರರು ಪರಂಪರೆ
ಯ-ಗಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಕಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆವೇ ಭಗವತ್ತಾರಮಾಡಿದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧೃತವಾವ ಅಭ್ಯವಸಾಯವುಳ್ಳ ಮಹಾಶೂರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಮತ
ರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಬರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಂದನೆ ಮಾಡಬಾರದು
“ವ್ರತಿ ಬುದ್ಧ ವರ್ಜನೇವ್ಯಂ”-“ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ನೇವ್ಯರಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದೂ ನಿಂದನಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಪಾರಮ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ
ವುದು ನಿಂದೆಯಾಗಲಾರದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರ ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತರಾದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಪೂಜಾದಿ
ಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದೂ ತನ್ನ ಭಗವತ್ತಾರ್ಯಮೃವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನರಸಿಂಹ
ಕಾಂತಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳೂ ಮಹಾಭಾರತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತಾಂತರಗಳ ಯೋಗ್ಯ
ತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವರವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು. ಎಂಬುದು ಒರು ವಿಷಯವಿತ್ತೀ ಪ್ರದ್ವೇಷಾದಿ
ಹಳೆಮನಿಸ್ಸಿಕ್ಕೇ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಹೃದಯ

ಇಪ್ಪಡಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಹೀಗೆ ಪರಾವಂತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ-ಶ್ಯತ್ಯಾದಿಂದಿಡಲೂ-ಅಂದರೆ ಅವರ
ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪರ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು, ಪರತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅವರ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು- ಪರದೇವತೆ
ಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ, ರುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ರುದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದರೂ “ತೇನ್ಯ ಪಾಪಂಧಿನೋ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ”, ಎಂದು ಭಗವನ್ನಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ
ರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಮೇ ಫಲಿಕ್ಕುಮ್-ಆ ರುದ್ರ ಭಕ್ತಿಯು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗದೆ ನರಕಪತನಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇತು
ವಾಗಿ ಕಡುಕನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಪಾಶುಪತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಭಕ್ತನಿಗೆ ರುದ್ರನೇ ಫಲಪ್ರದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸರಿ
ಯಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಆಹೈಯಾಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ
ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರಾಗಿರುವ ಈ ಪಾಪಂಧಿಗಳು ಆ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ “ಅನರ್ಥಕ ರಿಣಾ

ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹಾಧೀನಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರ ರಕ್ಷಿಕ್ಕ ಅಶಕ್ತರಾ

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾನ ಭಗವಾನೊರುವನ್ನೆ ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನಾಕ ಕ್ಷೋಲಿನಾಲ್,

೧ "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಮ್ನೂಶ್ಚ ತುರಾನನೋವಾ

ರುದ್ರಸ್ತಿನೇತ್ರ ಸ್ತಿಪುರಾಂತಕೋವಾ |

ಇನ್ನೊಂ ಮಹೇಂದ್ರ ಸ್ವರನಾಯಕೋ ವಾ

ತ್ವಾತಂ ನ ಶಕ್ಯಾಯಾಧಿ ರಾಮವಧ್ಯಂ ||"

ಎಂದಿ ರವಡಿಯೇ ದೇವತಾಂತರಜ್ಞಂ ರಕ್ಷಿಕ್ಕ ಶಕ್ತರಲ್ಲರಂಗಳ್.

ಭಗವದನುಗ್ರಹಸಾತ್ಯಸ್ಯ ಹಿಂಸಿಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿ ಸರ್ವರುಂ ಅಶಕ್ತರಾ

ಸರ್ದದೇವತೆಳುಂಮ್ ತ್ರೀಸುಗ್ರಿವ ಮಹಾರಾಜಾದಿಹಳ್ಳಿ ಸ್ವೋಲೇ ತನಕ್ಕಪ್ಪರಜ್ಞರಾಯಿರುಪ್ಪಾರುಮ್ ತನ್ನೈಯದೈನ್ನಾ ನೊರುವನ್ನೆ ನಲಿಯಿನಿತ್ತಾಲೆ

ಕೃತ ಮಕೃತಂ" ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು ಆ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಅದು ಶಾರ್ವಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹವನ್ನೂ ತನ್ಮೂಲಕ ಪಾಪವನ್ನೂ ಸಂವಾದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು 1) ತ್ವಂಹಿರುದ್ರಮಹಾಬಾಹೋ- ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಎಲೈ ರುದ್ರನೇ ನೀನು ಅಲ್ಪಾಯಾಸದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ಲವ್ವ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸು, ಎಂದು ಭಗವಂತನಾದ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯು ವರ ದಾನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಟಿಗಳಿಗೆ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಪಾಶು ಪತ ಮತದಲ್ಲಿ) ದೃಷ್ಟ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮೋಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವುದೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಫಲಪ್ರದನಾಗಿರುವಾಗ ಭಗವಂತನು ಪಲಪ್ರದನೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಆ ರುದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ, ಭಗವಂತನು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಬಹುದು. ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ತಡೆಯಲಾರನೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾನ ಭಗವಾನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು ಪಾಟಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಮೋಹನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರುಗಳು ಮಾಡುವ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರ ಮೊದಲಾದವರೂ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರರು: ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ನಿಗ್ರಾಹ್ಯನಾಹ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು, ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರೆ, 2) ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಯಂಭೂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲು ರಕ್ಷರಲ್ಲರು: ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳೇ ಅಶಕ್ತರಾಗಿರುವಾಗ,

1) ವರಾ. ಪು (79-26) ನೀಳವಾದ ಕೈಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರುದ್ರನೇ, (ಇದರಿಂದ ವರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ನೀನು ಜನರಿಗೆ ಮೋಹವು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಪರದೇವತೆ, ನಿನಗೆ ಅಂತರಾಮಿಯೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಸಿ, ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸು. ಅಲ್ಪಶ್ರಮದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಬಾರಿ ತೋರಿಸು

ರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ವಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯಮಿಸದವನೂ, ಚತುರಾನನೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ತ್ರಿಣೇತ್ರನೂ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನೂ ಆದ ರುದ್ರನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಸುರನಾಯಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನೂ ಆ ವಧ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಶಕ್ತರು. ಸ್ವಯಂಭೂ, ಚತುರಾನನ, ತ್ರಿಣೇತ್ರಃ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಃ ರಾ ಮೂ ಸುಂದ 51-45.

ಇಂದ್ರಃ ಮಹೇಂದ್ರ, ಸುರ ನಾಯಕಃ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವವಂತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಒಟ್ಟು ಜೀವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಶಕ್ತರು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

“ಸಕ್ಯದೇವಪ್ರಪನ್ನಾಯ” ಎನಿಹಿರಪದಿಯೇ, ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾನ ತೃಪ್ತಂ ಕುಲೈಯಾ ಮೈಕ್ಯಾಹ ರಾವಣಾದಿಹೈ ಪ್ಲೋಲೇ ದೃಷ್ಟಕೃತಿಹಳಾಯ ನಿರಾಕರಿಕೃವೇಣ್ಣುವಾರ್ಯ ನಿರಾಕರಿತ್ತುಂ. ತ್ರೀವಾನರ ವೀರರೈ ಪ್ಲೋಲೇ ಸತ್ಯಕೃತಿಹಳಾಯ ಅನುಕ್ಯಾಲಿಪ್ತಿ ಕೃವೇಣ್ಣುವಾರ್ಯ ಅನುಕ್ಯಾಲಿಪ್ತಿ ತುಮ್ ಸರೋಶ್ವರನ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಯುಮ್. ದೇವತಾನ್ತರಜ್ಞಳ್ ಪಕ್ಕಲ್

1 ಕಾಂಕ್ಷಂತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಜಂತ ಇಹದೇವತಾಃ |

ಪ್ರಪಂಹಿ ಮಾನುಷೇ ಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧಿರ್ದಿವತಿ ಕರ್ಮಜಾ ||

ಎಂದಿರಪದಿಯೇ ವಿಷಮಧು ತುಲ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ಲೋಲೈ ಫಲಜ್ಞಳ್ ಕಡುಡು ಸಿದ್ಧಿಕ್ಯುಮ್.

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಯೋಕ್ಷುದ್ರ ಫಲಪ್ರದತ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಭಗವದಧೀನತ್ವಮ್

ಅನ್ಯತಾನುಮ್, 2) ಲಭತೇ ಚತತಃ ಕಾಮಾನ್ ಮಯೈವ ವಿಹಿತಾಹಿತಾನ್

3) ಏಷಮಾತಾ ಪಿತಾಚಾಪಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂಚ ಪಿತಾಮಹಃ |

ಮಯಾನುಶಿಷ್ಟೋ ಭವಿತಾ ಸ್ವಭೂತ ವರಪ್ರದಃ ||

ಅಸ್ಯ ಚೈವಾನುಜೋ ರುದ್ರೋ ಲಲಾಟಾದ್ಯಸ್ಯಮುಕ್ತಿತಃ |

ಮಯಾನುಶಿಷ್ಟೋ ಭವಿತಾ ಸರ್ವಸತ್ಯ ವರಪ್ರದಃ ||

ಇತ್ಯಾದಿಹಳೈರ್ದಿಯೇ ಭಗವದಧೀನಜ್ಞಳ್.

ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಕೈಮುತಿ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತರಲ್ಲರು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಗವದನುಗ್ರಾಹ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವತಾಂತರಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು, ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಾರರೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ, ಸುಗ್ರೀವ ವರಾಹಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಅಂಶರಂಗರಾಗಿರುವ (ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರು ಎಂದರ್ಥ)ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಂಸಲು ನೆನದರೆ, “ಸಕ್ಯದೇವಪ್ರಪನ್ನಾಯ” ಎಂಬಂ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ವ್ರತವು ಅಂದರ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ ವ್ರತವು ಕುಲೈಯಾಮೈಕ್ಯಾಹ- ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡದೆ ಇರಲು, ರಾವಣಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ದೃಷ್ಟಕೃತಿಗಳಾಗಿ, ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಡುವವರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಯೋ, ಶ್ರೀವಾನರ ವೀರರೈ ಸತ್ಯಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಅನುಕ್ಯಾಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವರನ್ನು ಅನುಕ್ಯಾಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುವನು.

ದೇವತಾಂತರಗಳು ವಿಷ ಮಧು ತುಲ್ಯನಾದ ಅಲ್ಪ ಫಲಪ್ರದರು

ಹಾಗಾದರ ಸರ್ವರಕ್ಷಣ ಸಮರ್ಥನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿರುವಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು (ಅನೇಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು) ಕೆಲವರು ಏಕೆ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರಂದರೆ ದೇವತಾಂತರಂಗಳ ಪಕ್ಕಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಾಗಿ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ,

1) ಕಾಂಕ್ಷಂತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ, ಎಂಬಂತೆ ವಿಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೇನುತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ತುಲ್ಯವಾದ ಅಲ್ಪ ಫಲಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಫಲಗಳೂ ಕೂಡ 2) ಲಭತೇಚತತಃ ಕಾಮಾನ್, 3) ಏಷ ಮಾತಾಪಿತಾಚಾಪಿ, ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಭಗವದಧೀನಗಳು ಅಂದರ ಆಯೋಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರಪ್ರದತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಮಯಾನುಶಿಷ್ಟೋಭವಿತಾ

1] ಭಗವದ್ಗೀತೆ 4.1.2 ತಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ

ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೀನಾಂ ನೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ತಯೋಗ್ಯತಾನಾನ್ತಿ

4) “ಯಸ್ಯಾತ್ಮರಿಸಿತಂಫಲಂ”

5) “ಸಾತ್ವಿಕೇಷುತು ಕಲ್ಪೇಷು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ನುಧಿಕಂಹರೇಃ |

ತೇಷ್ವೇನ ಯೋಗಸಂಸಿದ್ಧಾಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಪರಾಂಗತಿಂ” ||

ಎನ್ನೈಯಾಲವರ್ದ್ವಳಪಕ್ಕಲ್ ಮೋಕ್ಷಮ್ ವಿಳಂಬಿತುಂಕಡೈಯಾದು.

ಸರ್ವಭೂತನರಪ್ರದಃ - ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಸರ ಪ್ರದತ್ತವು ಭಗವದಧೀನವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳುಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲರು

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ಭಗವದಧೀನವೆಂದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದಧೀನರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರೇ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತರಲ್ಲರನ್ನುತ್ತಾರೆ. 4) ಯಸ್ಯಾತ್ಮ ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಂ, 5) ಸಾತ್ವಿಕೇಷುತು, ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ, ದೇವತಾಂತರಗಳ ಸೇವಕರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬಿಯೂ ಸಿಗಬಾರದು.

ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸತ್ಯಗುಣವು ಅಧಿಕ, ರಾಜಸತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣವೂ ತಾಮಸಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣವೂ ಅಧಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೇಳಿರುವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯವು ಹೆಚ್ಚು. ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ಯಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ವಕ್ರೈದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುರಾಣಗಳೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು, ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವು ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯವು ಯಥಾರ್ಥವಾದದ್ದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಕೂಡ ತೇಷ್ವೇನ ಯೋಗ ಸಂಸಿದ್ಧಾಃ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಪರಾಂಗತಿಮ್, ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ವಂದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಯೋಗ ಸಿಷ್ಟತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲನರ್ಹರು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ, ಯೋಗಸಂಸಿದ್ಧಾಃ-ಸಂಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿಗಳು-ಅತಿಶಯಾನಿವತ್ ಸಮಾಸಃ.

2] ಯೋ ಯೋ ಯೋ ಯೋ ರಮಂ ಭಕ್ತಃ ಶ್ರದ್ಧಯೋರ್ಜಿತುಮರ್ಪತಿ |

ತಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಚಲಾಂ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ರಾಮೇವಮಿದಧಾಮವರ್ಪತಿ ||

ಸತಯಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಯತಃ ತಸ್ಯಾರಾಧನ ಮೀಹತೇ ||

ಲಭತೇ ಚ ತತಃ ಕಾಮಾನ್ ಮಮೈವ ಮಿತಾನ್ ಪಿ ತಾನ್ ||

ಭಾಗ ನೀತ [21-27]

ಯಾರು ಯಾರು ನನ್ನ ಶರೀರ ಭೂತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೃಹ್ಯೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರವರಿಗೆ ಆ ಅರ್ಚನವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಸಾಕೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಆ ಗೃಹ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಅವರು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಾರೆ ಆ ದೇವತಾಂತರ ಪೂಜೆಯಿಂದ, ಅವರು ಭಗವತ್ಸು ಪವೆಯೊತ್ತರೆ ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಾಕೇ ವಿವರಿಸಿರುವವರು

3] ಮಮಾ, ಭಾ 342-76-77 ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಗವಂತನು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ -ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ನಿಮಗೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂದೆ, ಅವರ ಹಾಗೆ ಪೂಜಿಸಲು ಸರ್ವ ದ್ರಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಅವರವರ ವರಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ. ಸಾಕೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ನಿಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ತಮ್ಮನೇ ರುದ್ರನು ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನ ಹಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವರ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. [ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನ ತಮ್ಮನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ದರಲ್ಲಿ ಮಗನಾಗಿಯೂ ಮೆಚ್ಚುರುತ್ತಾನೆ.]

ಭಗವಾನೇವ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದಃ

ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಕಲ್ "ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷು ಮಾರಾಧ್ಯ ಪದ್ಭೂಃ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿ ಪದಿಯೇ ಅತಿಶಯಿತಮಾನ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಹಳಿಮಾಂವರಮ್. ಸಿನ್ಹ, ವಿಡಾಯ್ ತೀರ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಂ ಪಣ್ಣ, ಪಾಪಂ ಪೋನಾಪ್ಪೋಲೇ ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವತ್ತಾಲೇಯಾನಪಜ್ಜಿಕ್ಕಮಾಹ ಪಾಪಕ್ಷಯಮ್‌ಸಿರಸ್ಸಿ-ರಜಸ್ವಮಸ್ಸುಕ್ಯುಕ್ತ-ತಲೈಶಾಯನ್ಮ ಸತ್ಯೋನ್ಮೇಷ ಮುಷ್ಣಾಯ ಜನಕಾಂಬರೀಷ ಕೇಕಯಾದಿಹಳಿಕ್ಕುಪ್ಪೋಲೇ ಕ್ರಮೇಣ ಮೋಕ್ಷಪರೈನ್ಮಮಾಯ್ ವಿಡುಮ್

ಭಗವಂತನು ಸರ್ವ ಫಲ ಪ್ರದನು.

ಭಗವಂತನು ಸರ್ವ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ, ಇತರ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನೇ ಅಥವಾ ಆ ಫಲಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾದರೂ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಎಂಬ ೭೦ನೇ "ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಕಲ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸರಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆ ದಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಹಾಯದಿಂದ "ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿಶಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಪುನಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಅತಿಶಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಅತಿಸ್ಥಿರ ಲಭ್ಯವೆಂಬುದು ಅಧಾರ್ತವೆಂದು "ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅದಿರುವುದು ಕೃಷ್ಣವೆನ್ನೂ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಭಗವಂತನು ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅದೊಯಾ ಪುನಾರ್ಥಗಳು ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವಾಗ ಸಿನ್ಹವಿಡಾಯ್ ತೀರ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗ ಸಿನ್ಹ-ಐಹಿಕ ಫಲ. ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬುದು ಸಂತರ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ದಾಹನಶಮನವಾಗುವುದಿಲ್ಲದೆ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಫಲವೂ ಲಭಿಸಿ ಪಾಪವೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಐಹಿಕ ಫಲ ಸಿವಿ ಪ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಫಲವತ್ತಮಾಶ್ರಯವನ್ನು ವಿಷಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಅಧ್ಯವಾಗಿ (ಭಗವತ್ತಮಾಶ್ರಯವೆಂಬ ಸಂಬಂಧದಿಂದ) ಪಾಪಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ರಜೋಗುಣ ರಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಸತ್ತ್ವ ಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಜನಕಾಂಬರೀಷ ಕೇಕಯ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರಗಳ ಸಮಾಶ್ರಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆಂಬುದು ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಾಗಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಲಿ ಸಂತರಂ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

4) ಹಿಂದೂ ಲಿಪಿಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಸ್ತುತಿ.

ಪ್ರತಿ ಬುದ್ಧಾನ ಸೇವತೇ ಯಾತ್ಥ ಪರಿಮಿತಂ ಫಲಮ್ ||

(ಭಾರತ ಶಾಂತಿಪರ್ವ 250-26)

ಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಸ್ಯಗಳು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವು ಅಲ್ಪವಾದುದು ಎಷ್ಟೇಹವಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಸ್ಯವೆಂದರೆ 5) ಮಾತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ 290-16 ಸಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸತ್ಯಗುಣವು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು ಆಗ ಹರಿಯ ಮಹಾತ್ಮವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷಗಾತ್ರ

1 ಯುಗಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರಾರ ಮಹಾ ಮಾರಾಧ್ಯ ಪದ್ಭೂಃ |

ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೊಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಶುಭಮ್ ||

(ಭಾರತ ಕುಂಡ ಧರ್ಮಪ್ರಾಸಾದ)

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕೊಟಿ ಯುಗಗಳ ಕಾಲ ಮಹಾ ಮಹಾತ್ಮವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ತಿರುಗಿಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಭಾತಾ ಎನಿಸುವ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದವು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ನೋಕ್ಷೋಪಾಯನಿಷ್ಠನಾಮ್ ಪೋದು,

೧ ಬಹುನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮ್ನೇ ಜ್ಞಾನವಾ ನಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ |

೨ ಯೇ ಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಸ್ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ತೇಷಾಮ್ನೇತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಃ |

೩ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ತಪೋಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಭಿಃ |

ನರಾಣಾಂ ಕ್ಷೇಣಪಾಪಾನಾಂಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ |

ಎನ್‌ಹಿರಣ್ಯೋ ವಿಶನ್ವಮುಣ್ಣು, ನೋಕ್ಷರೂಪಿ ಪಿರನ್ತು ವಲ್ಲದೊರು ವುಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಮೂಣ್ಣಾಲ್,

೪ ತೇಷಾಮಹಂ ಸಮುದ್ದರ್ಮಾ ಮೃತ್ಯು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರಾತ್ |

ಭವಾಮಿ ನ ಚಿರತ್ಕಾರ್ಥ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತ ಚೇತಸಾಮ್ ||

ಹೀಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ ಆದಕಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೇಗೊಡುಗಲ್ಲ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹು ಕಾಲವಿಳಂಬವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಕ್ಷೋಪಾಯನಿಷ್ಠನಾಮ್ನೋದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೋಕ್ಷೋಪಾಯ ನಿಷ್ಠನಾಂ ಶ್ರೇಣಿ—ಭಗವತ್ಸಮಾಶ್ರಯದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೃತಲ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನಾದಾಗ, 1 ಬಹುನಾಂ ಜನ್ಮನಾಂ 2. ಯೇಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಃ 3. ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿಳಂಬವು ಉಂಟು

ಹೀಗೆ ಬಹು ಪುಣ್ಯಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ವಿಳಂಬವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಯಾಯ್ತು. ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸೌಕೃತ ವೇದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳೇ ಒಂದಾದರೆ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆನಂದವುಂಟಾಗುವುದು, ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೋಕ್ಷರೂಪಿಪಿರಂದಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಅರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಚೋದಿತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, “ತೇಷಾಂ ಅಹಂ ಸಮುದ್ದರ್ಮಾ” 4. ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧವೆಂಬ ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಕ್ಯ—ಇತ್ಯಾದಿ. ಭಕ್ತಿಯೇಗವು ಫಲಕಾರಿಮಾಗಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮೋದಿ

1] ಗೀತೆ 7-19 ವಾಸುದೇವಶ್ಚ ವರ್ತಮಾನಿ ನಮಾತಾತ್ಮಾ ಸಮದ್ರಭಃ || ಒಮ್ಮದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ವಾಸುದೇವನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಾತ್ಮಕನು, ಪ್ರಾಪಕನೂ ವಾಪಕನೂ ಒಂದು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನನ್ನನ್ನು ಕೃತ್ಯಪರ ಮಾತೃವನ್ನಾಗಿ ಶರಣವೊಂದುತ್ತಾನೆ ಅಂಥ ವಹಾತ್ಮಾ ಸುಬೋಧನು ಜೀವನ ಅನಾದಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕರಣವಾಗಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳ ದೇವಿಯಾದಾಗ ವಾಪಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾಸ್ತಿಕ ಬುದ್ಧಿಯು ವೆಚ್ಚ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಒಮ್ಮದಾಂ ಜನ್ಮನಾಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಜನ್ಮಗಳೆಂದು ನಮಗೆ ಪುಣ್ಯವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

2] ಸೇತಿ ಹಾಪ್ಪರಾಣ್ಯೈಃ ವೇದೈರ್ವೇದಾಂತ ಸಂಯುತೈಃ ||

ಯೇ ಜನ್ಮಕೋಟಿಭಿಸ್ಸಿದ್ಧಾಃ ಪರಮಾಂತ ಶ್ರೇ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ||

ದಾ ಸಂ [38-205

ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣ, ವೇದ ವೇದಾಂತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಂತರಾಗಿ ಅತ್ಯ-ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಿತ-ಸಮೃತ್ ಸ್ಥಿತಿ-ಸಮಾಶೇಷವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವುಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ 3] ಪಾಂಡುರಾತ್ರ - ಸಾಂದರಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಫಲಾಂತರ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ತಪಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ, ನರಾಣಾಂ ಕ್ಷೇಣಪಾಪಾನಾಂ-ಅಪರಪಂಗಳವಾದ ಹಾಪ್ಪರಾಣ್ಯೈಃ ಉಂಟಾದ ಜನರಿಗೆ, ಕೃತ್ಯನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಪರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಯುಂಟಾಗಿ “ಮಯಜಾನನ್ಯಯೋಗೇನ ಭಕ್ತಿರಪ್ರಭುಚಾರಿಣೀ” ಎಂಬ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರರ್ಥ.

ಎನ್ನಿ ರಪದಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಿ ಕೃತಿ ವಿಳಂಬಮಿಲ್ಲೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕಾನುಕೃತಿ ತಾನೋಲಿನದೇ ಯಳವು, ವೇರು ವಿಳಮ್ನಾ ವಿಳಮ್ನಾ ಜಿಳುಕುಕುರಿಯಿಲ್ಲೆ. ಇನ್ನಿಯಮಂಜಿಳೆಲ್ಲಾಮ್, (೧) "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್ ಶರನುಪಶ್ಯನುಯೋಜ್ಯಮಾಹುಃ" ಎನಾಹಿರ ನಿರಜ್ಜುಶ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತತೈಯಾಲೇ ಸಿದ್ಧಿ ಜಿನ್ಮು ಪ್ರಮಾಣಪರ ತನ್ಮರುಕು ಸಿದ್ಧಮ್.

ದೇವತಾಂತರಭಜನಂ ಮುಮುಕ್ಷುಣಃ ತ್ಯಾಜ್ಯಮ್

ಇವ್ವರ್ಧಜಿಳಿಪ್ಪಡಿ ತ್ರೇಳಿಯಾದಾರ್ಥೇ ದೇವತಾಂತರಜಿಳಿ ಸೇವ್ಯಜಿನ್ಮುಂಡಮ್ "ಪ್ರತಿಬುದ್ಧವರ್ಧಂ ಸೇವ್ಯಮ್" ಎನ್ಮುಪ್ಪವಸ್ತೆ ಪಣ್ಣಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

೦೨೦ದ ಪಾಪಗಾಂತ್ರಿ ನಿಗಿಸಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರವತ್ತಿಗೆ ಅಂಗವ್ರವತ್ತಿ ಎಂದು ಹಸರು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೂ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸುಸಲಾರದವರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಪಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಅಂದ ಎ ಮಾಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೆಯೇ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ತ ನೇ ಕೂಡ ತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ವ್ಯವಹರಿಸ ತ್ತಾಲೆ ಅಂಥು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ತೋಗಿ, ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕ್ಷಣಾಂತರ, ದಿವಸಾಂತರ, ದೇಹಾವಸಾನ ಕಾಲವೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ವಹಯಲು ಅವಧಿ ಬೇರೆ ವಿಳಂಬಕ್ಕಾಗಿ ವಿಳಂಬವಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಕ.ವಿಣವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಿಯಮಂಗಳೆಲ್ಲಾಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂದರ ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ನರಕಾದಿಗಳು, ಏವ್ಯರ್ಥ ಕೈವಲ್ಯ ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆವಟ್ಟು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಲ್ಲ ಕ್ರಮೇಣ ಜಿಹಾಸು ಎಂಬಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಜನ್ಮಗಳ ನಂತರ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ ಜ್ಞಾನವು ಎಂಬಾಗಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷೇಂದಿ ಎಂಬುದೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕಾನಿಗೆ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೆಂದೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕಾನಿಗೆ ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಕ್ಷಯವು ನಿರ್ವಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಈ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲ - ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್ ಶರಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಂರಂಕುತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿಗಳ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಲು ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರ್ಮನುಯೋಗಃ - ಪ್ರಶ್ನ.

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ಭಜನವು ತ್ಯಾಜ್ಯ

ಇವ್ವರ್ಧಂಗಳಿಪ್ಪಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವೇಷ್ಟರನಿಗೂ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಿಗೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಸೇವ್ಯರೆಂಬುದು, "ಪ್ರತಿಬುದ್ಧವರ್ಧಂ ಸೇವ್ಯಮ್" - "ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲವರಿಗೇನೇ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಸೇವ್ಯರು," ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ "ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿವತು ಯೋ ಭಕ್ತಃ" ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಥು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸೂರ್ಯ, ರುದ್ರ ಇವರ ಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಬುದ್ಧ ಎಲ್ಲರ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ.

ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಿಗೂ ತರರಿಗೂ ಫಲದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ.

ಇದ್ದೇವತಾಂತರಂಗಳೈ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ ಚಾರ್ವಾಕನಾಗಿರುವ - (ನಾಸ್ತಿಕನು - ದೇಹವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹೇಳುವವನು) ಒಬ್ಬ ರಾಜನೇ ನು ರಾಜನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ, ರಾಜರೀರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ,

4] ಗೀತೆ 12-7 ಭಗವಂತನನ್ನೇ ನೆಪ್ಪಿ ಮನಸ್ಕರಾದವರನ್ನು, ಮೃತ್ಕುರೂಪಾದ ಸಂಕಾರ ಸಾಗರದಿಂದ, ವಿಳಂಬವಲ್ಲದೇ ನಾನೇ ಎತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಅಂದರೆ ಆತರ ಆನಂದಿಯಾದ ಸಂಸಾರ ಕ್ಷೇತವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದರ್ಥ

1] ವೈಕುಂಠಪ್ರಸ (55) -

(ಪ್ರ ತಿ ನೂ)

ದೇವತಾನ್ತರಯೋಃ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತೌ ತಾರತಮ್ಯವರ್ದನಮ್

ಇದೇವತಾನ್ತರಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭಗವತ್ಪರಿಣರ ಮನ್ತ್ರರಿಯಾದೇ ಪತ್ತಿನಾರ್ಯ, ಚಾರ್ಯಾಕನಾಯರಪ್ರಾಸನೊರು ಸೇವಕ ರಾಜಾನಿನುಡಮ್ನಿಲೇ ಚನ್ದನಾದಿಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಯೋಗಿಕ್ಕ ರಾಜಪರಿಣತರಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀತನಾನಾ ಪೋಲೇ, ನಸ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಿಲ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಯಾರಾಧ್ಯನಾನಾಲಮ್.

2) “ಯೇತ್ಯನ್ಯದೇವತಾ ಭಕ್ತಾ ಯಜನೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಾಃ |

ತೇಸಿ ಮಾನೋನ ಕಾಂತೇಯ ಯಜನ್ತ್ಯ ವಿಧಿಪೂರ್ದಕಮ್ ||”

ಎನ್‌ಹಿರಪಡಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವೈಕಲ್ಯಮುಂಡಾನಪಡಿಯಾಲೇ ಯವಗ್ರಹಿರೊನ್ನಫಲಂ ವಿಕಲಮಾಮ್.

ಭಗವತ್ಪರಿಣರಜ್ಯಕ್ಕೆನ್ನರಿನ್ದ ಹೃದಫಲಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೃದಹ ಪೈರವೇಣುಮನ್ದಿರ ರಾಗ ವಿಶೇಷತಾತೇಯವರ್ದಕ್ಕೆ ಯುಸಾಸಿಸ್ವಾರ್ಯ ಅಪ್ಪೋಫಲಜ್ಯಳ್ ಪೂರ್ಣಜ್ಯಳಾಮ್. ಇಪ್ಪದಿ ಯಿರಿನ್ದಾಲ್ ಭಗವಾ ತನ್ನೈಯೇ

3) “ಆರ್ತೋಜಿಜ್ಞಾ ಸುರರ್ಥಾರ್ಥೀ” ನಿಂದ ಪಡಿಯೇ ಫಲಾನ್ತರಜ್ಯಳುಕ್ಕಾವುವುಮ್ ಪಗ್ರಹಿನಾಲಿನ್ನಫಲ ಜ್ಯಳ್ ಆತಿಶಯಿತಜ್ಯಳಾಮ್.

ವಸ್ತುತಃ ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆ ಚಾರ್ವಾಕನಿಗೆ ರಾಜನ ರರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಾ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ ಅಜೇತನವಾದ ರರೀರವು ವಸ್ತುತ್ವಯಿಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೂ ಅವನಿಲ್ಲ ಆ ದೇಶಿಯನ್ನಿ 2) ಯೇತ್ಯನ್ಯದೇವತಾ ಭಕ್ತಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರೀತನಾದರೂ, ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ ದಿರಂಪರಂ, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವೈಕಲ್ಯ - ಕುಂದುಕವು ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಆ ದೇವತಾಂತರ ಭಜನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವು ವಿಕಲವು - ಪೂರ್ಣವಲ್ಲ.

ಭಗವತ್ಪರಿಣರಗಳೆನ್ನರಿದು - “ಯೇ ಯೇ ಯಾಂ ಯಾಂ ವಸ್ತುಂ ಭಕ್ತಃ” ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಗವಂತನ ರೀರಗಳಿ ಎಂದು ವೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ - ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಪ್ತರಾಗಿದ್ದ ವಿಶೇಷಣಭೂತರು - ಅವನು ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವನ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಅವನ ಆಪ್ತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವವರು, ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬ ರಾಗ ವಿಶೇಷದಿಂದ (ಪರೀವಾದ ಆಸ) ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಆಯಾಯಾ ಫಲಗಳು ಪೂರ್ಣಗಳು. ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವಂತನ ರರೀರವೆಂದು ತಿಳಿದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಅಪ್ರಯತ್ನವುಳ್ಳ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಹೃದಫಲಗಳನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸ. ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರವಶವಾಗಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇಪ್ಪದಿಯಿರಿಂದಾಲ್ ಹೀಗೆ ದೇವತಾಂತರಗಳು

1) ರೂಪ ಪ್ರಕಾರ ಪರಿಣಾಮ ಕೃತವ್ಯವಸ್ತುಂ ವಿಶ್ವಂ ವಿಪರಿಸಿತು ಮನ್ವದವಚ್ಚಕರ್ತಮ್ ||

ಹ್ರಾಮಾನ್ ಸ್ವಭಾವನಿಯಮಂ ಕಿಮದೇಕ್ಷಸೇ ತ್ವಂಗಾತಂತ್ಯ ಮೃತ್ವರಮಪರ್ಮನುಯೋಜಮಾಪುಃ ||

ವೈಕುಂಠ ಸ್ವಮ-55 ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಯಾರ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಅದನ್ನು ತಲೆಕೆಳು ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಪಂಚವೇ ಇಲ್ಲದ್ದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸ್ವಭಾವ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲು ಏನನ್ನು ಆಚೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೋ ? ನಿನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೂ ಕಾರಣ ಅಂಥವ ನಿರಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಯಂತೆಯು ಇದು ಹೇಗೆ ಏಕೆ, ಹೀಗೆ ಏಕೆಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

2) ಭಗ ಗೀತ [9-23] ಅನ್ಯ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೂ, ಅವರಿಗೂ ಅಂತರಾಮಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ವಸ್ತುವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಯಮಿಯು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವಾನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೇ ಪೂಜೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಒಳ ಪೂರ್ವಕವಾದುದಿಲ್ಲ

3), ಪು ತಿ. ನೂ.

ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಯ್ ಪತ್ತಿನಾರ್ಯಮ್,

4) “ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ ಮುಕ್ತಾಂಶ ಭೋಗಾಂ ಶೈವಾನುಷಂಗಿಕಾಃ |

ದದಾತಿ ಧ್ಯಾಯಿನಾಂ ನಿತ್ಯಮಪವರಗ್ನಪ್ರದೋ ಹರಿಃ ||

ಎನಹಿರಪದಿಯೇ ಫಲಾನರಣ್ಯಂ ಆನುಷಂಗಿಕಮಾಹವರುಮ್.

ಇವ್ವರತ್ತೈ ಆನುಷಂಗಿಕ ಸಿದ್ಧಿ ಶ್ವರಾರಾಂಶ ಶ್ರೀಕುಲಶೇಖರ ಪರಮಾಳುಮ್ 5) “ನಿನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ವೇ ಚೋನೀಳ್ ಶೆಲ್ವಂವೇಣ್ಣಾದಾನ್ ತನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ ವೇಣ್ಣಂ ಶೆಲ್ವಂವೇಲ್” ಎನ್ನು ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ದಾರ್. 6) “ಅಭಿಲಷಿತದುರಾಪಾ ಯೇ ಪುರಾ ಕಾಮಭೋಗಾ ಜಲಧಿಮಿವ ಜಲಾಘಾತೇ ವಿತಸ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ನಃ” ಎನ್ನು ಈಶಾನ್ಯಾನುಮ್ ತಾನುರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ ಸ್ತೋತ್ರತ್ರಲೇ ನಿಬನ್ಧಿತಾರ್. ಇದು ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷರಾಗ ವಿಶೇಷಾದಿನಿಯತಮ್.

ಅಬ್ಬ ಫಲಪ್ರದಗಳು, ತಚ್ಚರೀರಿಯಾದವನು ಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರದನು, ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ | “ಆತೋರ್ ಜಿಜ್ಞಾಸು ರಥಾರ್ಥಾರ್ಥೇ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಫಲಾಂತರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ - ಅಂದರೆ ಋಣಾಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗಾದೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೂ ಕೈವಲ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ (ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ) ಆ ಫಲಗಳು ಅತಿಶಯತಗಳು - ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವು ಸಾರಾಸ್ವಾದಿನೀವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ವಿಕಲ, ಪೂರ್ಣ, ಅತಿಶಯತ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ವಿತಲ - ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಫಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಲಭಿಸುವದು. ಪೂರ್ಣ - ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ತಿ ಲಭಿಸುವುದು ಅತಿಯತ - ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದು ಅಥವಾ ವಿಲಂಬದರೆ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಪಕ್ಷಯವು ಉಂಟಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪರೈವವಾಗದೆ ಇರುವುದು ಪೂರ್ಣವೆಂದರೆ ಅನುಷಂಗಿಕ ಪಾಪಕ್ಷಯ ದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷ ಪರೈವವಾಗುವುದು ಅತಿಶಯತವೆಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಪರೈವವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪತಃ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆಗಿರುವುದು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಇದ್ವಿತೀಯ ಯೋಜನೆಯು ಗೀತಾರ್ಥಸ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಚಂದ್ರಿಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದದ್ದು

ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, a) ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲದವನು ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಬ್ಬ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. b) ಪ್ರತಿಬುದ್ಧನು ಕ್ಷುದ್ರಫಲಗಳಿಗೆ ಅಸಪಟ್ಟು ಅವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆಯೆಂದು, ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಪಡೆದು ತಿಳಿದು, ಆಶ್ರಯಿಸುವವನು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ c) ಈ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವದು ಈ ಫಲಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾದೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದವು

ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಯ್ - ಇತ್ತಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೆಯಲ್ಲದೆ ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಉಪಾಸನ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, 4) ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ ಮುಕ್ತಾಂಶ ದತ್ತಾದಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳು ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವುವುವು, ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನು ಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೃಪಾ “ಕುಲಶೇಖರ ಪರಮಾಳ್”ರವರೂ 5) ನಿನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ ವೇಂಡಿ ಎಂಬ

3) ಚತುರ್ಮುಖಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಜಾನ್ಯಸುಕೃತಿವೋರ್ಮುಖಾಃ |

ಆತೋರ್ಜಿಜ್ಞಾಸುರಥಾರ್ಥಾರ್ಥೇ ಜ್ಞಾನೀತ ಭದತರ್ಮಭಿ ||

ಗೀತ 7-16

ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಸುಕೃತಿಗಳು ಆದವುಗಳು ಸಾಲ್ವ ವಿಧ ೧ ನೂರನ ವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಪೇಕ್ಷಿ-ಅರ್ಥಾರ್ಥ, ೨ ಭೃಗು-ನುತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಹೊಂದಲೇನುವವನು - ಆರ್ಥ, ೩ ಹೇವಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲೇನುವವನು - ಜಿಜ್ಞಾಸು ೪. ಪರಮೋತ್ಕೃತವಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಪಡೆಯಲೇನುವವನು - ಜ್ಞಾನಿ,

4), 5), 6),

ಪು ತಿ ನೂ

ಸಾಕುರದಲ್ಲೆ, ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ (6) ಅಭಿಲಿಷಿತದುರಾಸಾ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈಶಾಂಡಾನಾ ಎಂಬುವರು ತಾವು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದು ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಐಹಿಕ ಭೋಗಗಳು ಉಪಕೋಸಲಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ, ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಮಾಯೋರೀತಿ, ಜ್ಯೋತ್ ಜೀವಿ, ನಾನ್ಯಾನವರಪುನಃ ಶ್ರೇಯಂತೇ. ಅನ್ನ ವಾ ನನ್ನಾದೋ ಭವತಿ. ಭಾತಿತ ತಪತಿತಿ ತೀರ್ತ್ಯಾ ಯಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಚಗೇನ, ಎಂದು ಅನುಷಂಗಿಕ ಫಲಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ನಿಯತಗಳಾಗಿ. ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಅಂದರೆ ಸಮಮಾಯೋರೀತಿ - ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಜ್ಯೋಗ್ವೀನತಿ - ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಇರುತ್ತಾನೆ ಇವನು ಸಂತತಿಯು ಶ್ರೇಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಬದುಕುವ ಅನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ ಯರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಕೇಡನ್ನು, ಕೀರ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷ ರಾಗವಿಶೇಷ ನಿಯತಮ್ ಎಂಬ ಶ್ರೀದೇವೀರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗೆ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರ ಸಾರಕಾಮಾದೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಹೀಗಿದೆ, ಅದಾಗಿ - "ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಅನುಷಂಗಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಯು ಅನಿಯತ. ಕುಲೇಖುರಾಳ್ವಾರುರು ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯೆಯಾಗೂ ಗ್ರಾಹಕರೂ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲೆ ಅವೇಕ್ಷೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ ಅದರೂ ಪರಮಾಕಾರ ಣಿಕವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಮಾರ್ಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಮಧುವಿದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವರಿಗೆ ನಿಯತ. ದುರಾದೃಶ್ಯವಾನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅಣಿಮಾದೃಶ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಬಾಕಿಯವರಿಗೆ ಅನಿಯತವು ಅದರಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠರಾದ ರೈಕ್ಷರು ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ (ಬಡತನ) ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಧುವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವಲೋಕ ಐಶ್ವರ್ಯವು ನಿಯತವಿಲ್ಲ ಮಧುವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಪಾರತಾಳಿಕವಾದದ್ದು ನಿಯತವೆಂದು ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಐಶ್ವರೀಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ನಿಯತವಾದುವು ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ-ತಾರಿಕಾ ಅನ.ತಾರಿಕಾ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಸತ್ತಿಯೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ವಿಶೇಷಭೂತಳನಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ ಆ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಕಾರ ಭೂತನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪ್ರಕಾರಿಣಿ ಅಂತಹ ಮಂತ್ರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೋಪಾಸನವೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯಭಾವ

4 ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ (74-43) ಭಗವಂತನನ್ನೇ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲೆನಿಸುವ ಆ ಭಗವಂತನು ಶರೀರಾರೋಗ್ಯ, ಹಣಕಾಸುಗಳು, ಐಹಿಕವಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಇವರುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುತ್ತಾನೆ.

5. ನಿಷ್ಕೆಯೇ ತಾನ್ ವೇಂದಿ ನೀತ್ ಶಬ್ದಂವೇಂಪಾದಾನ್ ತನ್ನೆಯೇ ತಾನ್ವೇಂಪಾದಮ್ ಶಬ್ದಂ ಪೂರ್ವ ಮಾಯತಾಲ್, ನಿಷ್ಕೆಯೇ ತೇರ್ ತಿಹರಿ ಮಿತ್ರವ ಕೋಟ್ಟಮಾ ನಿಷ್ಕೆಯೇ ತಾನ್ವೇಂದಿ ನಿರ್ದೇಶಿಯೇ ನೇ

-(ಪರಮಮಾನ್ ಶಿರು 5-9)

ಮಿತ್ರವೆನ್ನೊಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೀಪ್ಯಮಾಡಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಬಹಳ ದೀರ್ಘಕಾಲವಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಿಷ್ಕನ್ನೇ ಅಸೆವಟ್ಟು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುವಂತೆ, ಬಹಳ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ನಿಷ್ಕನ್ನೇ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ

6 ಯಾವ ಕಾಮಭೋಗಗಳು ಒಂದಾದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಸಮೀಕ್ಷಾ ಸಿಗದಿಲ್ಲವೋ, ಅವುಗಳು ಈಗ, ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, - ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಗ್ರ ಭಗವತ್ಪ್ರಮಾತ್ರಯಾಣದ ಫಲವಾಗಿ ತಾವಾಗಿಯೇ ಆ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದರ್ಥ.

ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ, ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಎಂಬ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಉಪಾಸನವೂ ಅಂತರ್ಭುತ. ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾರಕ ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನದಂತೆ, ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ವಾತ್ಮೋಪಾಸನವೂ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದವು. ಆದರೆ ಕೈವಲ್ಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರಿಕಾಸು ತಾರಿಕಾದಿ ಶ್ರೀಮಂತೈಕರಣಕ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಧ್ಯಾತು ಅಪರ ಅನುಗ್ರಹವು ಸಮಾನ. ಇಬ್ಬರೂ ಅನುಗ್ರಾಹಕರು ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತೈಕರಣ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಐಹಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವು ನಿಯತ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದ್ವಯಾದಿ ಭಗವಂತೈಕಗಳನ್ನು ಕರಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಐಹಿಕ ಭೋಗವು ನಿಯತವಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಭಾವಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು "ತ್ರಿಯಂಮಾವಾ ಪ್ರಪದ್ಯೇತ ದೇವಂವಾವುರುಮೋಕ್ಷಮಮಾ", ಎಂಬ ವಚನವು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನಾಗಲಿ ರರಣಹೊಂದಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಯಂ ಎಂಬುದು "ವಿಷ್ಣುಪತ್ನಿ" ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ದೇವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ, ಎಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರಕಾರತ್ವವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸ್ವತಶ್ಯತ್ವಕ್ಕೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪತಿಪಾರವ್ಯಕ್ತ್ಯಾ ಕುಂದುಕ ಬರುವುದಲ್ಲ ವಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ಮಕಸಾತ್ವೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ನಿಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಜೀವಾತ್ಮಾನ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತೈಕೈ ಕುಂದುಕವೇನೂ ಬರಲಾರದ್ದಲ್ಲವೇ. ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಂತಾಂಶದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಲವಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರವು ಅನಾದರರೀತಿಯನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ನಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಂತ್ರವನ್ನು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೂ ಆಳವಂದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಲ್ಲ ಮೇಲೂ ತಾರಿಕಾ, ಅಸು ತಾರಿಕಾ, ಎಂಬ ಶ್ರೀಮಂತೈ ನಿಷ್ಕರನ್ನು ಕರಿತು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಂತ ಮಹಾದೇವಿಕರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ

1. ಅಸ್ಯಶಾನಾತ್ಮನುಸಿ ಜಗತಃ ಸಂತ್ರಯಂತೀ ಮುಕುಂದಂ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀತಿ ಪದ್ಮಾ ಜಲಧಿ ಏನಯಾ ವಿಷ್ಣು ವತ್ಸೀಂದಿರೀತಿ |

ಯನ್ನಾಮಾನಿ ಶ್ರುತಿ ಪರಿಪಣಾ ನೈವಮಾರ್ಗಯಂತಃ

ನಾಮವಂತೇ ದುರಿತ ಪವನ ಪ್ರೇರಿತೇ ಜನ್ಮ ಚಕ್ರೇ || ಎಂದು ಪುನಃ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು "ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನೀ" ಎಂಬ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರ ವಿಷಯವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಎಂಬುದು ನೈಜ. ಆದ್ದರಿಂದ "ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷರಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನಿಯತ" ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರವರು.

ರಾಗ ನಿಶೇಷಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಆದಿ" ಶಬ್ದವು ರಾಗ ವಿಶೇಷ ಹೇತು ಭೂತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

1) ಎಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಈವಾನೆ ಅಧಿಪತಿ, ಮುಕುಂದನನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಪದ್ಮಾ ಜಲಧಿ ತನಯ, ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನಿ, ಇಂದಿರಾ ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರಣಿವಾಹ ರೂಪವೆಂಬ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಜನ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರ ಪರಿಪೂರ್ಣವಿಲ್ಲದೆ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿ (ಶ್ಲೋ 8)

ಉಕ್ತಾರ್ಥೇಷು ದ್ರಾಮಿಡ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಪ್ಪದಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಕ್ಕುಮ್ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಮುಣ್ಣಾನಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞಳ್ಳಿ (೧) “ಎನ್ನುರು ಮಾನುಣ್ಣು ಮಿಶ್ರಸ್ತವೆಚ್ಚಿಲ್ ದೇವರಲ್ಲಾ ದಾರ್ ತಾಮುಕರೇ ?” ಎನ್ನುಮ್, (೨) “ನಾನ್ಮಹನ್ನೆ ನಾರಾಯಣ್ ಪಡೈತ್ತಾನ್ ನಾನ್ಮಹನುಮ್ ತಾನ್ಮಹನುಮ್ ಶಜ್ಜರನ್ನೆ ಕ್ಕಾನ್ಮಡೈತ್ತಾನೆನ್ನುಮ್” (೩) “ನೇವಿತೊಳ್ಳುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನಿರನಾದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಮ್ ನಾಭಿಕ್ಕುಮಲಮುದರ್ ಕ್ಕಿಜ್ಜೀ” ಎನ್ನುಮ್ (೪) “ತೀರ್ತ್ತನುಲಕಳನ್ನ ಶೇವಡಿ ಮೇಲ್ ಪೂನ್ದಾಮಮ್, ಶೇರ್ತ್ತಿಯವೆಯೇ ಶಿವ ನ್ನುಡಿ ನೇಲಾಶಾನ್ಮಣ್ಣು ! ಪಾರ್ತ್ತೇ ತೆಳಿನೊಳ್ಳಿಂರಪೈನ್ಮುಯಾರ್ ಪೆರುಮ್” ಎನ್ನುಮ್, (೫) ವಾನವರ್ ತನ್ನೈಯಾಳುಮವನುಮ್, ನಾನ್ಮಹನುಮ್ ಶಡೈಮುಡಿಯಣ್ಣುಲಮ್ | ಶನ್ನೈ ಯಾಲವನ್ನಾಡಪಜ್ಜಿಯಾಳ್ವಾನ್ದಿ ತ್ತೇತ್ತಿತ್ತಿರಿವರೇ” ಎನ್ನುಮ್. (೬) “ಪೇಶಿನಿನ್ ಶಿವನುಕ್ಕುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಸಕ್ಕುಮ್ ಪಿರರಕ್ಕುಮ್ ನಾಯಕನವನೇ” ಎನ್ನುಮ್, (೭) “ಒತ್ತೈವಿಡೈಯನುಮ್ ನಾನ್ಮಹನು ಮುನ್ನೈಯಿರಿಯಾ ಪೆರುಮೈಯೇನೇ” ಎನ್ನುಮ್. (೮) “ಎರುತ್ತುಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಮ್ ಪಿರ ಮನು ಮಿನಿರನುಮ್ ಮುತ್ತುಮೊರುತ್ತರುಮಿಪ್ಪಿರವಿ ಎನ್ನುಮ್ ನೋಯಕ್ಕುಮರುನ್ದಿರವಾರು ಮಿಲ್ಲೈ” ಎನ್ನುಮ್ ಫಲಮುಕ್ಕಜ್ಜಿಳಾಲೇ ಆರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದಾರ್ಹಳು.

ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ - ಅಳ್ಳಾರುಗಳು ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವ ಕ್ರಮ.

ಅಂತರ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು, ಅಳ್ಳಾರುಗಳು ತಿಳಿಸಿರುವ ಪಾರುಗಳಿಂದ “ಇಪ್ಪದಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ನುಕ್ಕುಮ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಗಳಿಗೂ ಉಂಟಾದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು—ವೈಶ್ಯಾಸಗಳನ್ನು, 1) ಎಂಬೆರು ಮಾನುಂಡು ಮಿಶ್ರಸ್ತ, ಭಗವಂತನು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ನುಂಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ 2) ನಾನ್ಮಹನ್ನೆ ನಾರಾಯಣನ್ ಪಡೈತ್ತಾನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ 3) ನೇವಿತೊಳ್ಳುಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಯಾಗಿಯೂ 4) ತೀರ್ಥನುಲ ಹಳನ್ನ ಶೇವಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, 5) ವಾನವರ್ ತನ್ನೈಯಾಳುಮವನುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 6) ಪೇಶಿನಿನ್ ಶಿವನುಕ್ಕುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, 7) ಒತ್ತೈವಿ ಡೈಯನುಂ ನಾನ್ಮಹನುಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ 8) ಎರುತ್ತುಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೃಪ ಮಾಡಿ ವೇರುತ್ತಾರೆ

1) ಪಿಲ್ಲಾದ ಸೆರುವಳ್ಳೆಂ ನೆದುನಿರುಂವಿನ್ ಮೀರೊಡಿ ಎಮಿಲ್ಲ ಕಾಲಮ್ ಮಲ್ಲಾಂಡ ತಡಕ್ಕಿಯಾರ್ ಬುರಂಡ ಮಹದ್ವುದುತ್ತು ಕಾಲಪ್ಪು ||
ಆನ್ರು ಎಲ್ಲಾರು ಮರಿಯಾರೋ ಎಂಬೆರುಮಾನುಂಮಿಶ್ರಸ್ತ ಎಚ್ಚಿಲ್ ದೇವರ್ ಅಲ್ಲಾದಾರ್ ತಾಮುಕರೇ ಅವಮರೇ ಉಲಕಾದರಿಯೇರ್ಹಳೇ ||

ಪರಿಯಳ್ಳಾರ್ ತಿರು (11-6-2)

ಮಹಾ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಅಂಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಗವತ್ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಭಗವಂತನು ಪುನಃ ಪ್ರಂಪಚಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿ ರನು. ಅದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡದೆ ಇರತಕ್ಕ ರೇವತೆಗಳಂತಿವೆ. ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಗುಳಿದುಂ ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ ಈ ಪ್ರಂಪಚವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು ಅವನೇ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವುದೇ

2) ರಿಂದ 8) ಪು. ೩, ನೋ.

- 2) ನಾನ್ಮಹಸ್ಯ ಸಾರಾಯಣನ್ ಪಡ್ಯತ್ವಾನ್ ನಾನ್ಮ ಹಮಮ್
ತಾನ್ಮದಮಾಯ್ ಶಂಕರನ್ಯತ್ವಾನ್ ಪಡ್ಯತ್ವಾನ್ ಯಜ್ಞಮಾಯ್
ಅಂದಾಡಿ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅರಿವತ್ತೇನಾಥ್ರ ಪೊರಕ್ಕೆ

ಶಿಂದಾಮಲ್ ಕೊಟ್ಟಿರೋ ತೇರ್ಮು (ನಾನ್ಮು ತಿರು, 1)
ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಸಾರಾಯಣನ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು, ಆ ಚತುರ್ಮುಖನು ತಾನು ದ್ವಾರಭೂತನಾಗಿ ಅಂದರೆ ಹಳಗಿ ಅಂತರ್ದ್ವಯ
ಯಾದ ಭಗವಂತನ ಮೂಲಕ ಶಂಕರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಆ ಭಗವಂತನ ಮುಖವಾಗಿ, (ಅವನು ಅಂತರ್ದ್ವಯಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ) ಅಂದಾ
ದಿಯಾದ ಈ ಪಾತುರಗಾಳಿಂದ ಆಮಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇದನ್ನು ಸಾರಾ ಸಾರ ವಿವೇಕ ಪೂರ್ವವಾಗಿ, ಅಸರ ಪ್ರಕೃತಿ
ಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ

- 3) ಕೊವಿಕ್ಕೊಳ್ಳಾಯ್ ದಂದಂದೋ ಎಸ್ ಪೊಲ್ಲಾಕ್ಕುರುಮಾಡೆಕ್ಕಮೇ
ಅವಿಕ್ಕೋರ್ ಪದ್ವಕ್ಕೊಯ್ಯು ನಿನ್ನಲಾಲ್ ಅರಿಹಿಗ್ಗಲೇನ್ ನಾನ್,
ಮೇವಿಕ್ಕೊಗ್ರಾಮ್ ಪಿರಮನ್ ಶಿವನ್ ಇಂದಿರನಾದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಮ್
ಸಾವಿಕ್ಕುಮುಮದರ್ ಕಿತ್ತಂಗೇ ಉಂಬರಂದದುವೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 10-10-3)

ಸ್ವಹರೆಯವಾದ ನೀಲಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ನನಗೆ ಸ್ವಹಣೀಯವಾದವನೇ ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮಾದಿಗೆ ಉರು ಕೋಲು ನೀವೆಲ್ಲರ ಬೇರೆ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ನೀನೇ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು; ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಶಿವ, ಇದ್ದು ಮೊದಲಾದವರ
ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ನಾಥ್ರ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಗಡ್ಡೆಯಾದವನೇ-ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ಭೂತನೇ ಎಂದರ್ಥ ಹಾಗೆಯೇ
ಇತರ ಮೊಗಗಳ ಸತ್ವಾಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತನೇ-ಅದಾಗಿ ಸಮಪ್ರಚೀತನಾ ಚೇತನಗಳ ನಿಯಾಮಕನೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರ
ಮಾಡಿಕೋ ನೀನೇ ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು

- 4) ತೀರ್ಥನುಲಹಳಂದ ಶೇವಡಿ ಮೇಲ್ ಪೊಂದಾಮಮ್
ಶೇರಿಯವೈಯೇ ಶಿವನ್ ಮುಡಿ ಮೇಲ್ ತಾನ್ ಕಂಡು |
ಪಾರ್ಥನ್ ತೆಳಿಂಜೊಗ್ರಿಂದ ಪೊಂದುಗ್ರೊ ಯಾನ್ ಪೆರುಮ್ನ
ಪೇರ್ತು ಮೊದಲವರಾಲ್ ಪೇಶಕ್ಕಂದದೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 2-8-6)

ಬಹಳ ಸಂತು-ವಾದ ಮನಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದ ಸಮವ ಅರ್ಜುನನು ಉಟ ಮೊದಲವರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶಿವ ಪೂಜೆ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂದು ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಲು, ಈ ಮಧ್ಯೆ ಶಿಬರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇನ್ನ ಕಾಲಬೇರೆಯೇ ಧೃಷ್ಟೇಂದ
ಅರ್ಚಿಸು ಎನ್ನಲು ಅರ್ಜುನನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಅಳಿದು ಉಪಶರಿಸಿದ ಪದ್ವಿವಾದ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ
ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಗೊಂಡ ಅರ್ಚಿಸಿದನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಕನ್ನ ಶಿಬರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ
ತಾನು ದೃಷ್ಟಾತ್ಮ ರೂರಂಗದಲ್ಲಿ ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನೇ ಶಿವ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು
ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಶುಭಸಮಾಲಾಭಾರಿಯಾದ ತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದುದು
ಅಂಥವ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬೇರೆಯಾರಿಂದ ನಿಜ್ಜಯವಲ್ಲದೇಕೆ.

- 5) ವೈಮ್ಮಿನ್ ನಮನತ್ತನ್ನು ಯಾನುರೈಕ್ಕಿಪ್ಪ ಮಾಯವನ್ ಶೀ ರೈಯೈ
ಎಮ್ಮನೋರ್ಪಳ್ಳ ಉರೈಪ್ಪದನ್ ಅದು ನಿರ್ಘನಾಲ್ ತೊರುಮ್
ವಾನವರ್ ತಮ್ಮೈ ಯೋಳುಮವನಂ, ನಾನ್ಮಹನಂ, ಶಡ್ವಮುಡಿಯಣ್ಣಲಂ
ಶಿವೈಯಾಲ್ ಅವನ್ ಪಾದ ಪಂಗಯಂ ಶಿಂದಿತ್ತೇತ್ತಿತ್ತಿರೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 3-6-4)

ನಾನು ಹೇಳುವ ಅಶ್ವರೈ ಭೂತನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನ್ನಣೆಗೆಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ನನ್ನಂ
ಧಪದರು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ ಅದಿರಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪನಾದ ಇಂದ್ರನೊ, ಚತುರ್ಮುಖನೊ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನೊ,
ಪ್ರತಿಧಿವೂ ಋಜುವಾದ ಅಂದರೆ ಅವನೇ ಪರದೇವತೆ ಯೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ,
ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರತಾರೇ

೧) ಅದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಅವನು ನುಂಗಿ, ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಕೆತ್ತಿದ ಎಂಜಲು ರಾದ ದೇವತೆಗಳು ವಿವಿಧ ಬೇರೆಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ರೂಪಕ ಅವನಿಂವ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವ . 2) ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ನಾರಾಯಣನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನು ಭಗವಂತನ ತಾರ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು 3) ಭಗವಂತನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಳಿದನು. ಆಗ್ಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಆ ವಾದಕ್ಕೆ ಅಭಿವೇಕ ಮಾಡಿ, ಆ ಅಭಿವೇಕ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಿವನ ತಲೆ ಸೀರಿಸಲು, ತಿವನು ಮಂಗಳಕರನಾದನೆಂದು, "ಯಚ್ಛಾಚನಿಸ್ತತ ಸಂಪ್ರ ವರೋದಕೇನ ತೀರ್ಥೇನಮೂರ್ಧ್ನಿ ನ ತಿವತ್ಯಿವೋಽಭೂತ್" ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶುಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 4) ಸರದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಇತರರೂ ಭಗವಂತನೇ ನಾಯಕನು ಅವರುಗಳು ಆ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸು. ವ್ಯಷಭವ್ಯಜನೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಇತರರೂ ಸಹ ಸಂಸಾರವೆಂಬವ್ಯಾಧಿಗೆ ಏನು ಔಷಧಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಸು. ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಳ್ಳವರಲ್ಲ. 5) ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನೂ, ಚತುರ್ಮುಖನೂ, ಜಟಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ.ವ ರುದ್ರನೂ, ಮುಜುಬಾಗಿ ಅಂದರೆ ತಾವು ತನಿಗೆ ದಾಸ ಭೂತರು, ಅವನೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವನು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಭಗವಂತನ ವಾದವದ್ಯ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸ್ವೋತ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರ.ತ್ತಾರೆ 6) ಪರತತ್ವವೆಂದು ಇತರರಿಂದ ಹೇಳಿ ತಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಅವನೇ ನಾಯಕನು 7) ವ್ಯಷಭವಾಹನನೂ, ಚತುರ್ಮುಖನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿ ಯಮೆಯುಳ್ಳವನೇ 8) ವ್ಯಷಭವ್ಯಜನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಇಂದ್ರನೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಈ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಸುನ್ನು ತಿಳಿಯರು.

*ಶನಿನ್ಯ ಶಿವನುಕ್ಕುಂಠಿರಮರ್ ತನಕ್ಕುಂ ಪಿರರ್ಕುಂ
*ಕನವನೇ ಕಪಾಲಿನನ್ ಮೋಕ್ಷತ್ತುಕ್ಕುಂಠು ಕೋಮಿನ್ |
*ಶಮಾಮದಿಳ್ ಶೂನ್ಯನ್ಯಗ್ರಹಾಯ ತಿರುಕ್ಕುರುಹೂರದನುಳ್
ತನ್ ಪಾಲೋರವಂ ಪರೈದರ್ ಎನ್ನಾವದು ಇಲಂಗಿಯರ್ |

ತಿರಂವಾಯ್ (4-10-4)

ಲಗಿವನೇ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಶಿವನಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ, ಇತರರಿಗೂ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ಸು. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರತ್ಯಾಂತದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಅದಾಗಿ ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ತಲೆಯಿಂದನ್ನು ಕೋಪದಿಂದೇ ಇಳು. ಆ ನಲೆಯು ರುದ್ರನ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವನ ರಕ್ತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೀರಿತುಕೊಂಡಿತು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಶಿವನು ಸಾವಿ ಸರ್ಪ ಬಹಳ ಕದ್ದಪಟ್ಟು, ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಬದರಿಕಾರ್ಥಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆನ್ನು ಬೇಡಲು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ವನಂಕುಲವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ಯಿತು ಹೇಳಿದನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲವು ಶಿವನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರಾಯಣರ ಕೈಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ವಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನು ಅಂತರ್ಧಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಶಿವನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಂತದಿಂದ, ಶಿವನೂ : ಕಾಮ ಕೋದ ಪರಪರರಾಗಿ ಪೂಜಾಪಗಣಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ನಾರಾಯಣನೇ ಆದರಿಗೂ ರಕ್ಷಕರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ

ಶೈವಿ ದೈಯನುಂ ನಾನ್ಮಹನುಂ ಉನ್ನೈಯರಿಯೊ ಪೈದಮೈಯೋನೇ
ಖಟ್ರಿಲುಲ ಹೆಣ್ಣಾಂ ನೀಯೇಯೊಹಿ ಮೂನ್ನೈ ಗ್ರಿತ್ತಾಯ ಮುದಲ್ಪನೇಯೋ :
ಸಿದು ವಾಣಾಳ್ ಇವರೈನ್ನೆಣ್ಣೆ ಅಂಜನಮನ್ ತಮರ್ ಪಟ್ರಿಲುತ್ತ್
ತ್ತೈಕ್ಕು ನೀ ಎನ್ನೈಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ವೇಂಡುಮ್ ಅರಂಗತ್ತರವರೈಪ್ಪರಿಯಾನೇ |

8) ಪು. ತಿ. ನೂ.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯತ್ರಿಲ್ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾನು ಸಂಧಾನ ಸ್ಥಲಂಗಳ್

ಇಪ್ಪರದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಮುಮ್ ತಿರುಮನ್ಮತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಥಮಾಷ್ಟರತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್, ದ್ವಯತ್ರಿಲ್ ಸವಿಶೇಷಣಜ್ಞಾನ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಜ್ಞಳಿಲುಮ್, ಚರಮಶ್ಲೋಕತ್ತಿಲ್ "ಮಾಂ" "ಅಹಂ" ಎನಾಹಿರ ಶಬ್ದಜ್ಞಳಿಲುಮ್. ಅನುಸಂಧೇಯಮ್.

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯಮುಮ್ - ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವಮುಮ್

ಇಷ್ಟೇವತಾ ವಿಶೇಷ ನಿಶ್ಚಯ ಮುಂಡೆಯನನಕ್ಕಲ್ಲದು (೧) "ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಯೋರ್ ಕಣ್ಣೇ" ಎನ್ನುಮ್, (೨) "ಕಳ್ಳೆವಾಯ್ ತುನ್ನಮ್ ಕಳ್ಳೆಯಾದೊಗ್ಗಿವಾಯ್ ಕಳ್ಳೆ ಕಣ್ಣತ್ತಿಲೇ ಎನ್ನುಮ್, (೩) "ಅನಿಕ್ಕೋರ್ ಪುಣ್ಣುಕ್ಕೊಮ್ಮ ನಿನ್ನಲಾಲರಿ ಹಿನ್ನಿಲೇಯಾರ್" ಎನ್ನುಮ್, (೪) "ತರು ತುಯರವ್ ತಡಾಯೇಲುನ್ ಶರಣಲ್ಪಾಲ್ ಶರಣಿಲ್ಯಿ" ಎನ್ನಿರತಿರುಮೊಗ್ಗಿ ಮೊದಲಾನವ ತ್ತಿಲುಮ್ ಶೋಲ್ಲುಮ್ ಅನನ್ಯಶರಣತ್ವವಸ್ಥೆ ಕಿಡೈಯಾದು.

ರಹಸ್ಯತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ

ಅನಂತರ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು, ಇಪ್ಪರ ದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟದಲ್ಲಿಯೆ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರವಾದ "ಅ" ಕಾರದಲ್ಲೊಂದು, "ನಾರಾಯಣ" ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀಮುನ್ನಾರಾಯಣ" "ಶ್ರೀಮತೇನಾರಾಯಣಾಯ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ಮಾಂ", "ಅಹಂ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸಂಧೇಯ ದ್ವಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣ" ಸ್ವನ್ಮ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳೂ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವಾದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣ, ಮಾಂ, ಅಹಂ ಎಂಬ ವದಗಳಿಂದ ದೇಳುಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯವಹಾರವುಸಾಧ ರೂಪವೂ ಚತುರ್ಮುಖವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಭಗವಂತನೇ, ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನಾಗಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ವಾದ್ಯವಾದ, ಜಗತ್ಕಾರಣ ಭೂತನೇ

ಮರಿಗೆ ಜೇವಿತ ಕಾಲವು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಭಯಪಡುವಂತೆ ಇರುವ ಯಮಭಟರು ಓದಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಎಳ್ಳಿ ಶ್ರೀ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಆದಿಪರ್ವನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ರಂಗನಾಥನೇ ಸನ್ನೆನ್ನು ಕಾಪಾಡು,

8) ಎರುತ್ತಕ್ಕೊಡಿಯುಡೈಯಾನುಂ ಕಿರಮನು ಮಿಂದಿರನುಂ, ಮುಟ್ಟುಮ್

ಒರುತ್ತರಂ ಇತ್ತಿರವಿ ಎನ್ನುಂ ಸೋಯ್ಯಮರುಂದಿರವಾರುಮಿಕ್ಕೈ ||

ಮರುತ್ತವೇವಾಯ್ ನಿನ್ನ ಮಾಮಣವಣ್ಣು ಮರುಕಿರವಿರ

ತಿರುತ್ತಿ ಉನ್ ಕೋಯಲ್ ಕಡೈವೈಹವೈಯ್ ತಿರುಮಾಲಿರುಂಜೋಲೈ ಯೆಂದಾಯ್ ||

ವ್ಯಸಥ ದೃಢವೂ, ಬೃಹದೇವವೂ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಸಹ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜನಮೆಯ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುರು ಈ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ವೈದ್ಯನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೇ ರತ್ನದ ಹಾಗೇ ಪರಮ ಸುಲಭವೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ ಆದ ತಿರುಮಾಲಿರುಂಜೋಲೈ ಲೈಯನ್ಲೈ ಸಾದ್ಯದ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸು, ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅಮೃತವು

1) ತಿಕ್ಕಿನ್ ಮೀಡು ಮುದರ್ ಮುಗ್ಗುವಮಾಯ್

ಮಣ್ಣಿನ್ ಮೀದಿಯು ನೆಂಬಿರುಮಾನ್ |

ಮಣ್ಣುಂಧಿಣ್ಣು ಮೆಲ್ಲಾ ಮುಡುಮಂಡ

ನಮ್, ಕರ್ದುನ್ ಕಣ್ ಅಲ್ಲದು ಇಣ್ಣೆಯೋರ್ ಕಣ್ಣೇ ||

(ತಿರು 2-2-1)

ಮಣ್ಣುಮೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹಕನಾಗಿ, ಚಿಂತಾತೀತನಾಗಿ, ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಾದಿ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ, ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ

ಭಗವತ್ಪುರಮ್ಯವು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಲಕ್ಶ್ಮೀ' ವಿಶೇಷಣ ರಹಿತವಾಗಿ ಕರಣ್ಯ ರತ್ನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರ ಶರಣಾಗತರು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗದೆ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತೃವೇಕ್ಷೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು

ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವವಿಲ್ಲ

ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿಷ್ಠೆಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ 1 ಕಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವ ಇಲ್ಲಿಯೋರ್ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವನು ರಕ್ಷಕನು, ಅನನ್ಯದ ಬೇರ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ, 2 ಕಳ್ಳಿವಾಯತುನ್ನಮೋ-ನಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಆಧವಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಡ, ನನಗ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೂ ತಿಳಿಯದು. ಎಂದೂ, 'ಅವಿಕಲ್ಪೋಪ ತ್ವ ಕ್ಕೋಂಬು...ನಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಲುಪಿರುವ ನನಗ ಹಿಡಿಕೋಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರ ಇಲ್ಲ ಎಂದೂ 3 ತರು ತುಯೆರಂತ ಡಾಯೇಲ್ - ಬರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದಿದ್ದರೂ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ, ಇತ್ತಾದಿಯಾದ ಒತ್ತು ಪುನರಾಗತನೆಯೂ ಆಪ್ತರುಗಳು ಕೃಪಿಸಿದ ಹೇರುವ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಗಲಾರದು **ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ** - ಬೇರ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ ಇರುವಿಕೆ. "ಮುದಲಾಸ" ಶಬ್ದದಿಂದ "ಕೊಂಡಪೆಂಡೀರ್ ಮಕ್ಕಳು" ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುವ ತಿರುಮಯ್ಯನಾಳ್ವಿ ಒಂಭತ್ತನೇ ಶತಕದ, ಮೊದಲನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದು ಸೂಚಿತ. ಈ ಪರದೇವತಾ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಶರಣತ್ವ - ಬೇರೆಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರವೇ ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಉಂಟಾಗಲಾರದು.

2) ಕಳ್ಳಿವಾಯ್ ರೆನ್ನವು ಕಳ್ಳಿವಾಯ್ ದೂಳಿವಾಯ್ ಕಳ್ಳಿದನ್ಮಹಿರೇ

ವಳ್ಳಿವಾಯ್ ದೂಳಿವಾಯ್ ಕಂಡೆಕ್ಕಿಡಂದ ಮಮಾ ಯೋ |

ತಳಕವುಡಲ ಮನದಾಬ ಒಂದು ಪೂರ್ವಾಯದು

ಇಲ್ಲಿಯಾದು ನ ದಳ್ ಒಂದುಗಟ್ಟಿ ಒತ್ತು ಪೂರ್ವದವಿತ್ತು ನೇಯೇ ||

(ತಿರುವಾರ್ವ 5-8-8)

ನನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಆಧವಾ ಬೇಡ, ನನಗಂತೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನಿಮ ಗುಂಡಾಗಿ ಜೊಪುಗಿರುವ ಬತ್ತಾಯಂಥವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತೀಯಾ, ಅತ್ತಿತ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯಾ ಹಾಗೂ ಆರೈ ಗಣಿ ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿದ್ದೀಯಾ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ವರ್ಧವೆಂದು ಭಾವ ನನ್ನ ಈ ಶರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ನಿಷ್ಪಪಾದ ವದ್ದುಗ 'ನನ್ನ ನಾನು ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧವಿಧವೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

3) ಕೂವಿಕಲ್ಪಾಯ್ ವಂ ರಂದೋ ಎರ್ ಪೊಲ್ಲಾಕ್ಕುರಮಾಣಿಕ್ಕಮೇ

ಅವಿಕಲ್ಪೋ ಪತ್ತುಕ್ಕೋಂಬು ನಿನ್ನಲಾರ್ ಅರಿವ್ವಿಲೇನ್ ಯಾನ್ |

ಮೇವಿತ್ತಾ ಗ್ರಾಮ್ ಪಿರಮನ್ ಒವನ್ ಇಂದಿರನಾದಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಮ್

ನಾನಿಕ್ಕಮಲದಂದರ್ ಎಂಗೇ ಉಂಬಂದದಮೇ ||

(ತಿರುವಾರ್ವ 10-10-3)

ಬದ್ಧ ಸೊಗಸಾದ ನೀಲಮದನೆಯ ಕಾಂತಿಯ ಹಾಗೆ ಇರುವವನೇ, ಈ ಆತ್ಮಾವಿಗ ಉರೂರೋಲು - ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಲು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಶಿವ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಾಧಕವೆಂಬ ಮೂಲ ಗಿಡ್ಡೆಯೇ-ಸಾರಣ ಧೂರವೇ ಎಂದರ್ಥ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೂ ನಿರ್ವಾದಕನೇ, ಬಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಅನ್ವಯ, ಅಂದೋ ನೇನೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕೇ

4) ತರುತುಯೆರಂತಡಾಯೇಲ್ ಉನ್ ಶರಣಲ್ಲಾರ್ ಶರಣಿಲ್ಲೈ

ವಿರೈಕ್ಕುಗ್ರಿವೈ ಮಲರ್ ಪೊಗ್ಗಲ್ ಶೂಗ್ರವಿತ್ತುವಕ್ಕೋಟ್ಟಮ್ಮಾನೇ |

ಅರಿವಿತ್ತಾಲ್ ಕನ್ನತಾಯ್ ಅಪಟ್ಟಿನಿಮ್ ಮಟ್ಟವ್ಕಾತನ್

ಅರುಳ್‌ನಿನ್ನಂದೇ ಅಗ್ರಂಕ್ಕುಂಬಿಯದಮೇ ಪೋನ್ನಿರಂದೇನೇ ||

(ಪರಮಾರ್ತ್ ತಿರು 5-1)

ಪು ಸಿ ನೋ.

ದೇವತಾಸಾರನಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಫಲ - ತದೀಯ ಪರೈಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗ ಜ್ಞಾನ

ಇಂದ ಪರದೇವತಾಸಾರನಾರ್ಥ್ಯತ್ವೈತ್ತಿರುಮಂತ್ರತ್ತಿಲೇ ಕಣ್ಣು, ತದೀಯಪರೈಂತಮಾಡ ಭಗವ ಚೇಷತ್ಸಮುನಾ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾನ ಪಡಿಯೈ, "ಮುಗ್ಧು ನೋರೈದೈಯನ್ ಮುಳದನ್ನಿರುಪ್ಪಾ ರೋಡುಗ್ಗುಗಿಲೇನುಗ್ಗುಗುಮುನ್ನಡಿಯಾರ್ಕ್ಕಡಿನೈ" ಎನೊರಿರ ಪಾಟ್ಟಿಲೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣಮ್ಪಣ್ಣನಾಭಿವಾರುಳಿಚ್ಚಿಯೊದಾರ್.

ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತದೀಯಪರೈಂತದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗಜ್ಞಾನವು ಫಲ

ಇಂದ ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯತ್ವೈ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಪರದೇವತಾ ಸಾರನಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು- ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ತದೀಯ ಪರೈಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗವೂ (ಅದರೇ ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು) ತದೀಯ ಪರೈಂತ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಷತ್ವವೂ ತಮಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದುದನ್ನು 1 "ಮುಟ್ಟುನೋರೈದೈವನಾರ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ವಾತುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ತದೀಯ ಪರೈಂತ ದೇವತಾಂತರ ತ್ಯಾಗವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಾಗುವುದೆಂದರೆ - ಶೈವರು ಹೇಳುವ ರುದ್ರೋತ್ಪರ್ಷ ವಾದ, ಪಾಶುಪತಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ಷುದ್ರಫಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಡದೆ ಯಾವುದಾಯುಷ ಇರುವುದು ತದೀಯಪರೈಂತ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಷತ್ವವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ, ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ ಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಪ್ರೇಷತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು ಬಾರದೆ ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವದಲ್ಲೇ ಊರಿ ಇರುವುದು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣ ಪಣ್ಣಿನ ಅಭಿಮಾರ್ - ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರ್ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡರು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದ ನಂತರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಸಿರುವ ಸರ್ವಾರ್ಥಗ್ರಹಣವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿದರು ಎಂಬುದು ಸರ್ವಾರ್ಥ ಗ್ರಹಣ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಶ್ಲೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು, ಹೋಗಲಾಡಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನಗಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ ವಾಸನ ಹೂವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೋಷಿಸಿರುವ ಕೂಡಿದ ವಿಶ್ವವಕ್ರೋದಿನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಒದಲ ಕೋಪದಿಂದ ಪತ್ನಿ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳಿ ದರೂ, ಆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವಳ ಮತ್ಸರವನೇ ನೆನಪಿರೊಂದು ಅವಳಲ್ಲಿಗೇನೇ ಬರುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವ ಹಾಗೆ, ನಾನೂ ನಿನ್ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ

- 1) ಮುಟ್ಟುನೋರೈ ದೈವ ಮುಳದನ್ನಿರುಪ್ಪಾರೋಡುಟ್ಟಿಲೇನ್
ಉಟ್ಟುದು ಮುನ್ನಡಿಯಾರ್ಕ್ಕಡಿನೈ |
ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲಂ ಪೇಟಿಲಂ ನಿನ್ ತಿರುಪಟ್ಟಿತ್ತಂಹೆಟ್ಟು
ನಾನ್ ಕಣ್ಣುಪ್ಪರುತ್ತರೈಯ ಮೂನೇ ||

ತಿರುಕ್ಕೃಷ್ಣಪರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನಿನ್ನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ನೀವ ಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ದೇವತೆಯೇ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೊಡನೆ ಅದರ ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಲು. ಇದರಿಂದ ದೇವತಾಂತರ ಸಂಬಂಧ ಪರ್ವವನ್ನು ಕೈಮುಚ್ಚಿ ನ್ಯಾಯವಿದ್ದ, ದಾವ ಭೂತನಾದ ನಾನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದು, ನೀವೇ ರೀತಿ ಭೂತನಾದ ಭಾಗವತರಿಗೆ ನೀವೇ ಭೂತನಾಗುವುದೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾರಕಮಾವಾದವು - ದೇವತಾಂತರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ದೇವತಾಂತರ ಭಕ್ತರ ಸಂಬಂಧ - ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬಿಡುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಭಾಗವದ ಭಕ್ತಿ ಪರೈಂತ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೈಂತರ ಮಾಡುವುದು, ಎಂಬುವು.

ಇಯಂತಾ ಪ್ರಬಂಧೇನ - ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಚಾರ್ಯರು ವೇದೋಪ ಬೃಂಹಣಗಳಾದ ಸ್ತೋತ್ರೀಕೃತಾಪ ಪುರಾಣ ವಚನಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಒಂದರಿಗೆ ಪರದೇವತಾ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಸಾಂಕೃತಿಕ ಗ್ರಂಥ ದಲ್ಲಿ ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ವಚನಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ನಂಗುಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳಗೆ ನಿರೂಪಿಸ ಲಾಗಿದೆ. ಅದಾಗಿ -

ಈ ಅಧಿಕಾರ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು

1 ಪ್ರಕೃತವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಲಯ ಹೊಂದಲು, ತ್ರೀಮುಖರಾಯಣನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು ಯಾವ ಉಪಪ್ಪವವೂ (ಬಾಧಕ) ಇಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೆ. 2 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನು ಸಾರವಾಗಿ ಅನುರೋಧನಿಗ ಕಾರ್ಯಭೂತರು. 3 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. 4 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾ ಪರವರಾಗಿ ಪರಿಮಿತ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರ. 5 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮ ಭೂತಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ 6 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಗಳಿಗೆ ಅಜಾಭಾಶ್ರಯತ್ವವೇ ಇದೆ 7 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಶ್ರಯಣೀ ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ 8 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ - ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನರು ಎಂದರ್ಥ 9 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗ ವಂತನಿಂದ ಸಿದ್ಧಪ್ರಕಾರರು - ವ್ಯಕ್ತೇಕವಾಗಿರಲರ್ಹರಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣಭೂತರು. 10 ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಃಕಾತ್ಮ ಭೂತನು 11 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೋಕಭೂತರು - ಅಂದರೆ ಅವನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತರ. 12 ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ. 13 ಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರೂಪಕರಾದವರು. 14 ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರೂಪ ಇಲ್ಲ, ಮೇಲಾದವರೂ ಇಲ್ಲ. 15 ಜಾಯ ಮಾನ ಪುರುಷನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟು - ತರುಣದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪಟಾಕ್ಷವು ಏರ್ಪಟ್ಟರೇನೆ ಸತ್ವೋನ್ಮೇಷವು ಉಂಟಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷದಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ 16 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಕಟಾಕ್ಷವು ಜಾಯ ಮಾನ ದಲಿ ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ, ಅವನು ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ನೆರೆಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. 17 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ. 18 ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಸ್ಯನು ಎಂಬುದು ನಿಷ್ಕರ್ಷ. 19 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣರೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಚನಗಳು ಅಚಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪಂಪೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ. 20 ದೇವತಾಂ ತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನರೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಪಾಪಾಡಿಗಳು, ಸರ್ವಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತರು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಆ ದೇವತಾಂ ರಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನರಲ್ಲ 21 ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ 22 ದೇವತಾಂತರವು ಭಗವಂತನ ಆಪ್ತಜೀವಿಯಿಂದ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. 23 ಆಯಾಯಾ ಮೋಹನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿ ಪೂವೂ, "ಏಷ ಏವ ಅಸಾಧು ಕರ್ಮಕಾರಯತಿ ತಯಾಂ ಅಭೂತನಿಷೇಷತಿ"-(ಯಾರನ್ನು ಅವರ ಪಾಪಗಳ ದೇಯಿಂದಾಗಿ ನರಾದಿಂದ ಗರ್ತಗಳಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಡುತ್ತಾನೋ, ಅವರನ್ನು ಇವನೇ (ಭಗವಂತನೇ) ತಪ್ಪು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿಸುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ನರಕಾದ್ಯರ್ಥ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವುದೂ ಭಗವಂತ ನಿಗೆ ಅಭಿಮತ 24 ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮ ರಾದಿಗಳೂ ಶಕ್ತರಲ್ಲರು 25 ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. 26 ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸುವ ಸತ್ತ್ವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲ ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯೂ ದುಷ್ಟಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಯೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ರಕ್ಷಣ ಸಂರಂಭವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಫಲದಿಂದ ಕೂಡುತ್ತದೆ 27 ದೇವತಾಂತರಗಳು ವಿಷ ಮಧು ತುಲ್ಯವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡು

ವುದೂ ಭಗವಂತನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ೨೦ ದೃಷ್ಟಿ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಐಹಿಕವಾದ ಪುತ್ರ, ಪತು. ಅನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ "ತೃಷಿತ ಜನತಾ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನ ಕ್ರಮ ಕ್ಷುಪ್ತೈನಸಾಂ" (ದಯಾ ೬೮೪) -- ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಜತೆಗೆ ಪಾನವೂ ಹೋಗುವಂತೆ, ಐಹಿಕ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಂತೆ ಮೋಕ್ಷಪಾಪಗಳು ಕಳೆದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಯುಂಟಾಗಿ ನಂತರ ಬೇಡಿದಲ್ಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦ ಪ್ರವಚನವು ಅನೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅನವಧಾನವಿಲ್ಲದ ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಪ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ೨೧ ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅನಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಭಗವಂತನ ನಿರಂಕುರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿರುಪತೆಗಳು. ೨೨ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರವಚನ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ನ್ಯಾಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸರಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ೨೩ ದೇವತಾಂತರಾರಾಧನ ಮಾತ್ರವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪೂಜಾದಿ ಸುಳ್ಳತಗಳು, ವಸ್ತು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇವತಾಂತರಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವದಾರಾಧನ ರೂಪಗಳು, ಆದರೆ ಆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಫಲವು ಕಡಿಮೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಚಾರ್ಯಕ ಮತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ ಭಕ್ತನು ರಾಜನ ಶರೀರವೇ ಆತ್ಮಾವೇಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಚಂದನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಹೊವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರೂ ವಸ್ತು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮಾಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ, ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತರಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಂದತರ್ತ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಫಲವು ಪೂರ್ಣವಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾತು. ೨೪ ದೇವತಾಂತರಗಳು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತರವೆಂಬ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವತಾಂತರ ರೀತಿಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವಿಗೆ ಫಲವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ೨೫ "ಆಕಾಶ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮೋನಾ ಯಜೇತ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್" ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಫಲಾಂತರಗಳಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಅತಿಶಯತೆಗಳಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ೨೬ ಪರಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅವನೇ-ನನುಗೆ ಅವನೇ ಬೇಕು, ಫಲಾಂತರಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಅವಲಂಭಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ವ್ರಪತ್ತಿರಾದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯೇ ಆಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಭಗವದಾರಾಧನೋಪಾಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಢ ನೆಪತ್ತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ೨೭ ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ಕುಲತೀಖರಾಳ್ವಾರ ಪ್ರಭೃತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಫಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಂತೆ, ಅವರರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೮ ಭೋಗೀಶ್ವರ ಒಳವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಎರಡು ಫಲಗಳೂ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ೨೯ ಹೀಗೆ ನೆಪತ್ತೆ ಉಪಯೋಗಗಳ ಹಾಗೆ ದ್ರುಮದೋಪಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಆಳ್ವಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಸಿ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ) ಈ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಆದಾಗ ವರಮವಿವೇಕದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಮತ್ತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮನ ದಿವ್ಯಪಾದ ವದ್ದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ತಿವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಭಗವಂತನ ವಾರಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡನು. ೩೦ ಭಗವಂತನು ತಿಂದು ಕಕ್ಕಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವ ಜೀವನಗಳನ್ನೂ, ಅಜೀವನಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಗತರಲ್ಲದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ೩೧ ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಉಂಟಾದನು, ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ಶಂಕರನು ಉಂಟಾದನು, ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರನು. ೩೨ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವೇಂದ್ರಾದಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ ನಾಭೀ ಕಮಲವನ್ನುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ. ೩೩ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಚತುರ್ಮುಖನು ಮತ್ತು ತವೋನಿಷ್ಠನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನೂ ಸಹ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ

ಇವರ್ (1) ಅಲ್ಪಾರ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪರತತ್ವ:- "ಪಾರುವಿಲ್ ನೀರೆರಿಕಾಲ್" ಎನ್ನಿರ ಪಾಟ್ಟಿಲೇ ಪರಿಶೇಷ ಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ವಿನಾದ ವಿಷಯಮಾನ ಮೂವರ್ಯೆ ನಿರುತ್ತಿ ಅವರ್ಗಳ್ ಮೂನರಿಲುಮ್ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಂಧಾನತ್ತಾಲೇ ಇರುವರ್ಯೆ ಕೃತ್ಯಪ್ರತಿಪದಿ ಪಂಚೋತ್ತಮಾನ ಜರುಪನ್ನೆ 'ಮುಗಿಲು ರುವಮ್ ಎನ್ನುಡಿಗಳುರುವ' ನೆನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿತ್ತಾರ್.

ಭಗವಂತನ ಸಾದ ಪಂಜರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಅತ್ಯುಕ್ತವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. 44 ಚತುರ್ಮುಖ, ಶಿವ ಮತ್ತು ಇವರ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಗವಂತನೇ ನಾಯಕನು. 45 ವ್ಯಪಥ ವಾಹನ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಮುಖರು ಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು ಭಗವಂತ 46 ವ್ಯಪಥ ಧ್ವಜವಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ ಇಂದ್ರನಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಾಗಲಿ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ವಿಮುಚ್ಛಿದನು ತಿಳಿಯರು. ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಿತವಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನು-ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಲವತ್ತಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಪರಮ ಸಾತ್ಯಕರಿಂದ ಎರಿಗೃಹೀತವಾದ ಪರಮಾಸ್ತಿಕ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸತ್ಯ ಮೂಲಕವಾದ ಅನೇಕಗಳಾದ ಉಪಬೃಂದಗಳಿಂದ ವಿದಿದೀಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಶ್ರಿಯೇಪತಿಯೊ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗಣನಾ ಸಹಿ ನೂ ಅದ ನಾಲಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಉದೋಹಿಸುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿರುಮಂಗೈಯೊಳ್ಳಾರವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು, ಎಂಬ ದು ತ್ರಿ ದೇಶಿಕರ ಆಶಯ.

ಅಲ್ಪಾರ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪರತತ್ವ:- ಇವರ್ (1) ಪಾರುವಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೇಷಕ್ರಮತ್ತಾಲೇ ಆರಾಧ್ಯರಾದ ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಕರ್ತೃಗಳೆಂದು ವಿನಾದ ವಿಷಯ ಭೂತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರ ಪೈಕಿ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಪರದೇವತೆಯೆಂಬ ಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಪರಿಶೇಷಿತ್-ಉಳಿದ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ಸಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು 'ಮುಗಿಲುರುವಮ್ ಎನ್ನುಡಿಗಳುರುವಮ್' 'ಮೇಘ ಶ್ಯಮಳವಾದ ರೂಪವೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ರೂಪವೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಈ ಪಾಠರಸ ವಿನರವೇನೆಂದರೆ - "ತ್ರಿದೇಶತಾ ತ್ರಿಷಕಸ್ವಾಣ್ಯಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಗಂಶಶ್ಚದೇವಾ ನವಚಾಪಪೆರೈನ್"

- (1) ಪಾರುವಿಲ್ ನೀರೆರಿಕಾಲ್ ವಿಶಯ ಮೂಹಿ ಪಟ್ಟೀರು ಪಮಯಮು ಮಾಯ್ ಪರಂದು ನಿನ್ನ ನಿರುರುವಿಲ್ ಮೂವರಮೇ ವಿನವಿನ್ ಇಮೈರಮರ್ ತಮ್ ತಿರುವುರಮೇಣ್ಣುಂ ಪೋದು |
ಓರುರುಮಂ ಪೂರ್ವುರುಂ ಒನ್ನು ಕಂದೀ ಒಮ್ಮ ಮೂಡಲರುಂ ಮೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೂವುರಮಂ ಕಂತ ಪೋದೊಣ್ಣಂತೋಡಿ ಮುಗಿಲುರುವಮ್ ಮುಡಿಗಳು ರುವಂ ತಾನೇ ||

ಅಂಜಾಕಾರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ. ಇವುಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಉಪಾಹಾಸ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಭೇದಗಳನ್ನುಳ್ಳಂಥ (ದೇವತೆ, ಮನುಷ್ಯ, ಮೃಗಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡಮರಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳು) ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿ, ಸರ್ವತ್ರ ಆತ್ಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿ ಪದ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವವರು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರೆಂಬ ಮೂವರು ಇವರುಗಳು ಅನಿಮಿಷರು. ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಗುರುತು ರೆಪ್ಪೆ ದೊಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ಅವನ್ಮುಳ್ಳವರು ಇವರು. - ಇವರುಗಳ ತಿರುವುರು-ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಾಂಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅನುಗುಣವ ಮಾಡಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸ್ತುತಾದ ಚಿನ್ನದಂತೆ-ಅದಾಗಿ ಚಿನ್ನವು ಅನೇಕ ಅಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಸಕಲ ಚೇತನಾ ಚೇತನ ಸೃಷ್ಟಿಯೋಗ್ಯನು, ರುದ್ರನು ಅಗ್ನಿಯ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಸಂಹಾರ ಯೋಗ್ಯವಾದವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರವ ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಸರನು, ಮತ್ತು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ತುತಾಂಗಳು. ಹೀಗೆ ಮೂವರ ಸ್ತುತಾಂಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಮಳ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯು

ಸರ್ವವೇದಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತು

ಇಂದ್ರ ರೂಪವಿಶೇಷತ್ವೈ ಉಚ್ಚೈಯ ಸರಮ ಪುರುಷನೇ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಾನ ಪರತತ್ವ ಮೆನ್ನು ಮಿಡತ್ವೈ ಸರ್ವವೇದ ಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೈಯಾಲೆ (1) "ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈ ಯೆಗ್ಗುತ್ತೈ ಮೂನ್ನು ಮಾತ್ತಿರೈ ಯುಳ್ಳೈ ವಾಜ್ಞೇ ವೇಲೈ ವಣ್ಣನೈ ಮೇವುಡಿರಾಹಿಲ್" ಎನ್ನುವೆರಿ ಯಾಗ್ಗಾರರುಳಿಕ್ಕಿದ್ಡೆ ಯೆದಾರ್.

ಅದಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸತ್ವಲೂ ಮೂರು ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರ ಮಂವತ್ತೊಂಭತ್ತು (3039) ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ರ ಯಣೀಯರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ "ಕಾರಣಂತುರ್ಧೈಯೇ" ಎಂದು ಜಗತ್ಪರಣ ಎನ್ನುವೇ ಆಶ್ರಯಣೀಯನೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ, ಕಾರಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರುಗಳು, ಪರಿಶೇಷ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಉಳಿದವರಾಗಿ ವಿವಾದ ವಿಷಯ ಗ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಾನು ಸಂಧಾನತತ್ವಾಲೇ - ಅಂಪರಿ "ನಾರಾಯಣಾದ್ವೈತ್ಯಜಾಯತೇ", ನಾರಾಯಣಾದ್ವೈತ್ಯೇ ಜಾಯತೇ", "ಸುಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ ಓಮೇ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಶರೀರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ನಿಬಂಧನವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಧಿರಣ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನು ಕಳೆದು ಮಿಕ್ಕ(ಒನ್ನಾಂಶೋದಿ) ಪರಂಪರಾತ್ಮನಿ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲವಾದ ನೀಲವೇಘಾಶ್ರಮಗಳವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾರಾಯಣನೇ, ಜಗತ್ಪರಣ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರೆ ತ್ತಾರೆ ಸರ್ವವೇದ ಸಾರಭೂತ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯತೇ.

ನೀಲ ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ರೂಪ (ಶರೀರ)ವನ್ನುಳ್ಳವನು ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು, ಆದು ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ"ಇಂದ ರೂಪ ವಿಶೇಷತ್ವೈಯುಚ್ಚೈಯ ಸರಮ ಪುರುಷನೇ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವಾದ ರೂಪ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಪರತತ್ವ ಇದನ್ನು ಸರ್ವವೇದಸಾರ ಭೂತವಾದ ಪ್ರಣವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವೇದಗಳೂ ಈ ಪರಮ ಪುರಷರನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಯಲ್ಲವೇ ಪ್ರಣವವು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದೆ ಎಂಬುದನ್ನು "1) ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈಯ್ಯುತ್ತೈ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಸಕಲವೇದಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ವಾದ, ಒಟ್ಟುಗ್ರಾಹ್ಯವು - "ಗಿರಾಮಸ್ತೈಕಮುಕ್ಷರಂ" ಎಂಬ ಪ್ರಣವವನ್ನು. ಮೂನ್ನು ಮಾತ್ತಿರೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ"-ಯೇ ಪುನರೇತಂ ತ್ರಿನೂತ್ರೇಣೋಮಿ ತೈಕೇನೈವಾಕ್ಷರೇಣಾಂ ಪುರಷಮಭಿಧಾಯೀತ" ಎಂಬ ಶ್ರುತೈಕ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ೬೦ ಎಂಬ ತ್ರಿನೂತ್ರ ವ್ರಣವನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ತ್ರಿನೂತ್ರ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯವಾದ ವೇಲೈವಣ್ಣನೈ-ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲವಾದ-ಆದರೆ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೇವುಡಿರಾಹಿಲ್-ಆದರೆ ಪೂರ್ವಕ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನನ್ನು ವಿಣ್ಣಪತ್ತಿನಿಲ್ ಮೇವೆಲಯಮಾಮೇ ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ-ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಡಸ್ವ ಪದೇಯಬಹುದು ಎಂದು ಮೆಯಾಳವ್ವಾರ್ ಆನರು ಆನುಗ್ರಹಿಸಿರೆ ತ್ತಾರೆ "ಯೇ ಪುನರೇತಂ"ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ "ಮೂಲ

1) ಮೇಲೆಲ್ಲಾನ್ದಲಾದ ವಾಯುಕ್ರೈಮ್ ಮೇಲ್ ಮಿಡಲ್ಯನೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ

ಕಾಲುಂಕೈಯುಂದಿರ್ ವಿದಿರೈರಿ ಕಣ್ಣುರಕ್ಕೆ ಮದಾವದರ್ ಮುನ್ದಂ ।

ಮೂಲಮಾಹಿಯ ಒತ್ತೈಯ್ಯುತ್ತೈ ಮೂನ್ನು ಮಾತ್ತಿರೈ ಉಳ್ಳೈವಾಂಗಿ

ವೇಲೈವಣ್ಣನೈ ಮೇವುಡಿರಾಹಿಲ್ ವಿಣ್ಣಪತ್ತಿನಿಲ್ ಮೇವೆಲು ಮಾಮೇ ॥

ಪರೆಯಾಳ್ - ತಿರು (4-1:04

ಪ್ರಾಣಾಪಞ್ಚಶಯೈ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೊಂದು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೆ, ಅಂದರೆ ಜೀವನ ಪೂರ್ಣವು ಹಾರಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ವೇದಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಭೂತವಾದ ಒಳಾಕ್ಷರವಾದ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಮೂರು ಮಾತೈಯಾಗಿ ಉಪಾಶು ಸ್ವರ ದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಆ ಪ್ರಣವ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲವಾದ ಅಂದರೆ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು

ದಿವ್ಯದಂಷತೆಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂಪ ಶರಣ್ಯರೂಪ

ತೈತ್ತಿರೀಯತ್ತಿಲ್ ಥ್ರಿಯಃ ಪತಿತ್ವ ಚಿಹ್ನತ್ವಾಲೇ ಮಹಾಪುರುಷನುಕ್ಕು ವ್ಯಾವೃತ್ತಯೋದಿನ ಪಡಿಯೈ ನಿನ್ಯತ್ತು (೧) “ತಿರುಕ್ಕುಣ್ಣೇರ್ತೌನ್ ಮೇನಿ ಕಣ್ಣೇ” ಎನ್ನುಪಕ್ರಮಿತ್ತು (೨, “ಶಾರ್ವನನುಕ್ಕು” ಎನ್ನಿರಸಾಟ್ಟಿಲೇ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧರಾನ ನನುಕ್ಕುಪ್ಪೆರಿಯ ಪಿರಾಟ್ಟಿ ಯಾರುಡನೇ ಇರುಂದೆನ್ನುವೊಕ್ಕಪ್ಪೆರಿ ಮಾರು ಹಿರ ವಿನಸೈ ಯೋಗ್ರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ಯಾನ್ತರಮುಮ್ ಶರಣ್ಯಾನ್ತರ ಮುಮಿಲ್ಲೈ, ಇದ್ದಮ್ವತಿಹಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂಪ ಶರಣ್ಯರೂಪೆನ್ನು ನಿಗಮಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ಮಾಹಿಯ” ಇತ್ಯಾದಿ ಆಳ್ವಾರ್ ಸೂಕ್ತಿಯು ಉಪಬೃಂಹಣ. ಆ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ ಎಂದರ್ಥ ನೀಲ ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೂ, ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಇದರಿಂದ ಪಾರುರುನಿಲ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದು ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ಸಿಂಕ್ರಿಸ್ಟರಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ದಿವ್ಯ ದಂಷತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂಪ ಶರಣ್ಯರೂಪ

ಈ ಶ್ಯಾಮಳರೂಪನಾದ ಪರದೇವತೆಯು ಥ್ರಿಯಃ ಪತಿ “ಪರಂ ಪುರುಷಮುಭಿಧ್ಯಾಯೀತ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ “ಪುರುಷ” ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನು “ಹ್ರೀಶ್ವತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವ ಪತ್ನಾ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಈ ಪುರುಷ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿಯು ಎಂದು ಉತ್ತರನಾರಾಯಣಾನ. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಳಿದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಪುರುಷ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೂ, ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀವತಿ ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿದ್ಧ. ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ಸರ್ವಭಾವರು ತೈತ್ತಿರೀಯತ್ತಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಾಗಿ ತೈತ್ತಿರೀಯಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ “ಚಿತ್ತಿಸೃಕ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಮೂರನೇ ಪ್ರಶ್ನದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತವು ಪರಿ ವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ “ವೇದಾಪವೇತಂ ಪುರುಷಂ ವಹಾಂತಂ” ಎಂದು “ಮಹಾಪುರುಷ” ನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ಮಹಾಪುರುಷನು ಯಾರಿಂದರೆ “ಹ್ರೀಶ್ವತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವ ಪತ್ನಾ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭೂಮಿಗಳು ಅವನ ಪತ್ನಿಯರು ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ದೇವತಾಂತರಗಳೋ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸದೇ ಇರುವಂತೆ, ಅವರುಗಳಿಗಿಂತೆ ಬೇರೆಯಾದ (ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ) ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವತಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ತೈತ್ತಿರೀಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಯೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠ ಚಿಹ್ನದಿಂದ, ಮಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ದೇವತಾಂತರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೆನಪು ಕೊಂಡು

1) ತಿರುಕ್ಕುಂಡೇನ್ ಪೊನ್ ಮೇನಿ ಕಂಡೇನ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ

ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು, ಅಂದರೆ ಪರಮ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ, ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಮಕರಣಕ, ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷದಾದುಕವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

1) ತಿರುಕ್ಕುಂಡೇನ್ ಪೊನ್ ಮೇನಿ ಕಂಡೇನ್, ತಿಹಲ್ಲಮ್
ಅರುಕ್ಕನಣಿ ನಿರಮಮ್ ಕಂಡೇನ್- ಶರಕ್ಕಳರೂ
ಪೊನ್ನಾಳ್ಳಿ ಕಂಡೇನ್ ಪುರಿತಂಗೈಕ್ಕುಂಡೇನ್
ಎನ್ನಾಳ್ಳಿ ಪನ್ನಾನ್ ಪಾಲಿನ್,

(ಮೂಗಾಂ ತಿರುವಂದಾರು-1)

ಈಗ, ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ನೀಲ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪವಾದ ಭಗವಂತನ ಎವೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡೆ ಚಿನ್ನದ ಹಾಸ್ಯ ಸ್ವಹೇಯವಾದ ದಿವ್ಯದಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡೆ ಪ್ರಕಾರಿಸುವ ಸೂಕ್ತನ ಬೋಧಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಬೋಧಿಸಿರಬಹುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಮಜ್ಜೆ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬರುವಂತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ಸ್ವಹೇಯ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನೂ, ತ್ರಿರೇಖೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಂಖವನ್ನೂ ಅಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ.

(2) ಪು ತಿ. ನೋ

ತೀಯಾಃಪತಿರೇವ ಪರತತ್ವಮ್.

೧೨೨೩ (a) "ದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಂಚ ಯಥಾವದ್ವೇತ್ಯತೇ ಭವ ನ", (b) ಪುಲಸ್ತ್ಯೇನ

ಆಕಾರಿಣಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಂ ಆಕಾರಜ್ಞಾನಸೂರ್ವಕಮ್ |

ತೇನಾಕಾರಂ ಶ್ರಿಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ವರ್ತವ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ ಹೇಃ ||

ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಆಕಾರ) ವಿಶ್ವಸಾದ (ಆಕಾರಿ) ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಉಪಸಂಹಾರದೃಷ್ಟಿ, 2 ಶಾರ್ವತನಮನಕ್ಕೆಸ್ತುಂ ಶಕ್ತೃರತ್ತಾನ್...ಪುನರ್ಲೇ ತಿರು, ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲೇ ಆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿರತ್ತಾರೆ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಕತ್ವವು ಉಭಯ ನಿಷ್ಕ ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮ ಪ್ರಧಾನತೆ, ಇದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಶರಣಾಗತಿ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ದೀಪಸ್ತು ಮೇವ ಜಗತಾಂ ದಯಿತಾರುಚಿಸ್ತೇ ದೀರ್ಘಂತಮಃ ಪ್ರತಿಸ್ತುಮಿದಂ ಯುನಾಭ್ಯಾಮ್" ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನು ದೀಪ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅದರ ಕಾಂತಿ, ಕತ್ತಲೆಯು ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀಪದಿಂದ ಗುಣಂತೆ ಸಂಸಾರಂಟು ದೀರ್ಘವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಹೊ ಗಲಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಪಕರು, ನ ತ್ತ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಎಂದರ್ಥ "ಶಾರ್ವತನಮುಕ್ತು" ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬುಧರಾದ ನಮಗೆ, "ಪೇಯಿ ಪಿರಾಟ್ಟಿ" ಎಂದು ವ್ಯಸದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡಗೂಡಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ (ಒಕ್ಕ) ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಲೆಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ-ರಕ್ಷಕರೂ ಇಲ್ಲ ಈ ದಂಪತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ (ಉಪೇಯ) ಶರಣ್ಯರೂ (ಉಪಾಯ) ಎಂದು ವೇಯಾಳ್ವಾರ್ ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರತಿಬುಧರಾನಮುಕ್ತು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಬುಧತ್ವ ವಿಶೇಷಣವು ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೃಪನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ

ಇದರಿಂದ ಪರಿಯಾಳ್ವಾರವರೂ, ತಿರುವಂಗೈಯಾಳ್ವಾರವರೂ ಶ್ಯಾವಳವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ, ಪೇಯಾಳ್ವಾರವರು ಈ ಶ್ಯಾವಳ ರೂಪನೇ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾದ ಪರ ತತ್ವನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆಯಿಂದ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಪ ತ ಮಹಾಪುರುಷನೇ ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳ ರೂಪವಾದ ವಿಕ್ರಮ ವಿಶ್ವನಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ಎಂದು ತೀರಾಸ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ನತಸ್ತೀರ್ಷಂ ದೇವಂ" ಎಂಬ ಆನುವಾಕದಲ್ಲಿ "ಫಿಷ್ಟಂ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ" ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ "ವಿಶ್ವಮೇಷೇದಂ ಪುರುಃ" ಪುರಷ ಒಬ್ಬ ವಾಚ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, "ನಾರಾಯಣನೇ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿ" ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ "ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ" ಪರದೇವತೆಯೆಂಬುದು ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಪ ತ ಪುರಷ ಒಬ್ಬವಚ್ಯನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆಳ್ವಾರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪರದೇವತೆಯೂ ಇವನೇ

ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೇ ಪರದೇವತೆ -

ಇವ್ವರ್ಥತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ೧) "ದೇವತಾ

- 1) ಶಾರ್ವತ ನಮನಕ್ಕೆಸ್ತುಂ ಶಕ್ತೃರತ್ತಾನ್, ಶೇತುಗ್ರಾಮಾರ್ ತಾರಾವಾಹುಪರೈ ಮಾರ್ಜನಶಾನ್ ಮುಯಂಗಮ್-ಶಾರ್ವತ ವಾನಮರುಮಿನ್ನಿ ಮೈಕ್ಕುಮ್ ವೇಶ್ ಶಾಮರೈ ನೆಡುಂಗಣ್ ತೇನಮರುಂ ಪುಮೇಲ್ ತಿರು.

ನಮಗೆ ಇತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯೂ, ಶೀತಳವಾದ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ಕಪ್ಪಾದ ಮೇಘಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ, ತನ್ನ ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಳವಾದ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಂಚವ್ಯಾಸಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿರುವ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೇ ನಮಗೆ ಇತರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಗತಿ-ಪ್ರಾಪ್ಯರೂ ಪ್ರಾಪಕರೂ ಆದ ದಂಪತಿಗಳೇ ಎಂದರ್ಥ (ಪಾಪ - ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವರು ಪಾಪಕ - ಹೊಂದಿಸುವವರು)

a), b), c), ಪು ತಿ ನೋ

ಯದುಕ್ತಂ ತೇ ಸರೈಶ್ಚೈತದ್ಧ ವಿಸ್ತೃತಿ" ಎನ್ನು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ವರಪ್ರಸಾದತ್ತಾಲೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮುಂಡಿಯನಾಯ್. ಪರಿಯ ಮುದಲಿಯಾರ್ c) "ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿವ ರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ" ಎನ್ನಾದರಿಕ್ಕುನ್ನು ದಿರಾನ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪರಕ್ಕಪ್ಪೇಶಿ, d) "ದೇವ ತಿರೈಜ್ಜುಂಪ್ಪೇಷುಪುನ್ನಾಮಾ ಭಗವಾ ಹರಿಃ | ಸ್ತ್ರೀ ನಾಮ್ನೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೈ ತ್ರೇಯ ನಾನಯೋರಿದ್ಧತೇ ವರಂ ||" ಎನ್ನು ವರಮರಹಸ್ಯಯೋಗ್ಯನಾನ ಸಚ್ಚಿಷ್ಣುನುಕ್ಕು ಪದೇಶಿತ್ವಾರ್.

ವಾದಮಾರ್ಥವನ್ನು ಯಥಾ-ತ್ವಾಗಿ ನೀತಿ ತಿಳಿಯುವವನಾಗ ತ್ತೀವೆ" ಎಂದು ಪುಲಸ್ತ್ಯರವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ, "ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದುದು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲಿ" ಎಂದು ವಸಿಷ್ಠರ ವಸಾದವನ್ನೂ ಸಹಿದ ಪರಾಶರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯು ಪದೇವತಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಯಮುನಾಚಾರ್ಯರೂ, "ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ" ಎಂದು ಆತ್ಮಾದರಿಂದ, ವಾರರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರ ತ್ತಾರೆ ಆದರಿಂದ, ಈ ಋಷಿಗಳ ವಚನ ಬಹಳ ವ್ರಾಮಾಣಿಕ ವರಾಶರರು ಏಷ್ವರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪದೇವತೆ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಕ್ಕಪ್ಪೇಶಿ-ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರ ತ್ತಾರೆ "ನಿತ್ಯೇವೇಷಾ ಜಗನ್ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋ ಶ್ರೀರನ ಪಯಿನೀ" (ವಿ. ಪು. 1-8-17) ಎಂದು ವ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ವ ಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಅನಪಾಯಿತ್ಯ-ವರಸ್ತರ ಅಗಲದೆ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ "ಯಥಾ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಥೈವೇಯಂ ದ್ವಿಜೋಕ್ತವಂ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಿಭುತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾನಧರ್ಮತ್ವವನ್ನು ಉಪಪಾದನ ಮಾಡಿ, (d) "ದೇವತೀಶ್ವರ್ ಮನುಷೇಷು" (ವಿ. ಪು. 1.8-35) ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲ ದೇವ ವರ್ಗ ವ ನುಪ್ಯ ವರ್ಗ ಪ್ರಾಣವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪುರುಷರಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿಯೆಂದೂ ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಭೂತಿಯೆಂದೂ ಇವರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಬೆರೆ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವರೂ ವಿಭೂತಿ - ಐವರೂ ವಲ್ಲವೆಂದು ಇವ ಒಬ್ಬರೇವ ವಿಭೂತಿ ನಾಯಕರೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವರೊಬ್ಬರೇ ಎಲ್ಲಗಿಂತಲೂ ವೇಲಾದ ಪ ದೇವತೆಗಳು, ವ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶರಣ್ಯರೂ, ನತ ಎಂಬ ಪರಮರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಸಚ್ಚಿಷ್ಣುವಾದ ಮೈತ್ರೆ ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರ ತ್ತಾರೆ ದೇವತೀಶ್ವರ ಮನುಷೇಷು ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಜೀತನಾಚೇತನಾತ್ಮ ಕನ ದ ಪ್ರಪಂಚವು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸರಿಯೆಂದು ಆದರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪುರಷ ವರ್ಗವನ್ನು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರೀತವರ್ಗವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ತನ್ನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರೀತಮತ್ಸಂಕಲ್ಪ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು

"ಸಂಧಾರಣ್ಯೇ ಸತ್ಯಪಿಸ್ತೇ ಚೈವೈ ವ

ದ್ವೇಧಾಪುಂಸು ಯದ್ವಿಭೂತಿರ್ವಿಭೂತಿ |

ಚೂಡಾಭಾಗೇ ದೀವ್ಯಮಾನೌ ಶ್ರುತೀನಂ

ದಿವ್ಯಾವೇತೌ ದಂವತೀ ವೇ ದಯೇತಾಮ್ || ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ

a, b) ಪರಾಶರರು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ತಿಂದನೆಂದು ವಸಿಷ್ಠರ ಮೂಲ್ಯ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವ್ನೇ ನಾರಮಾಡಲು ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಓಡಿಬಂದು "ಅಪ್ಪಾ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೋಸ್ಕರ ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾರಮಾಡುವುದು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಲು ಪರಾಶರರು ಒಕಣೇ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂತೋಷ ಗೊಂಡು, ಪರಾಶರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, "ಪುರಾಣ ಸಂತಾ ಕರ್ತಾ ಭವಾನ್ ವಕ್ಷ್ಯ ಭವತಿ | ದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಯಥಾವತ್ ವೇದ್ಯತೇ ಭವಾನ್ ||" (ವಿ ಪು. 1-1-26) ಅಪ್ಪಾ, ನೀನು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವವನಾಗು" ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ದೊಂಡ ವಸಿಷ್ಠರೂ

ತತ್ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥ ಭಗವಾನ್ ಮಯ್ಯೋದೇಶಿತಾಮಹಃ |

ಪುಲಸ್ತ್ಯೇನುದುಕ್ತಂತೇ ಸರ್ವಧೃವತದ್ವವಿಷ್ಠತಿ || ಇದು ವಸಿಷ್ಠರ ವಚನ (ವಿ ಪು 1-1-28) (c) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ಇತ್ತೈ "ನುಯರ್ ವರನುತಿ ನಲನುರುಳಪ್ಪೆತ್ತು" "ಅದ್ಯಸ್ಯನೇ" ಎನ್ನಿರಪಡಿಯೇ ಪ್ರಪನ್ನ ಸಂತಾನ ಕೂಟಿಸ್ಥರಾಸ ನಮ್ಪ್ಪಾರುಮ್ (1) "ಒಡೊಡಿಯೋಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನೀಯು ನೇ ನಿಲಾ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣ ಶದಿರ್ ಕಣ್ಣ" ಎನ್ನರುಳಿಚ್ಚೆಯಾದಾರ್

ಇವರ ೪ ಪದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವುಂಟು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಲು, ಪೆರಿಯ ಮುದಲಿಯಾರ್ - ಅಳವಂದಾರವರು "ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿನರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ" ಎಂದು ಪರಾಶರ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅದರ ಪುರ್ವವಾಗಿ ನೋತ್ರವಾಡಿರ ತ್ತಾರೆಂದು, ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದರ ಭಾವ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ಪತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪುಂಡ್ರ್ಯವು ಉಂಟು ಎಂಬುದು ಇತರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೊಳವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಾಶರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮುಯರ್ದರನುದಿನಲ ಮರುಳಪ್ಪೆತ್ತು - ಅಷ್ಟಾನ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯಗಳಲ್ಲದಂತೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ (ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಾತಿಶಯವು ದೊಳಗಿತು) ಪ್ರಪನ್ನ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕೂಟಿಸ್ಥರಾದ - ಅಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯ ವ ವ್ರಪನ್ನರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮೂಲಪುರುಷರಾದ ನಮ್ಪ್ಪಾರ್ವರರೂ (1) ಒಂಡೊಡಿಯೋಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನೀನೂ ಅಂದರ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಈಶ್ವರರಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಪ್ರಾಪಕರಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಗೂನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಐಹಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟನೆಂದು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

"ಪುಲಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸರ್ವವೂ ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ" ಎಂದು ಅಶ್ವರ್ದದಿಸಿದರು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪರಾಶರರಿಗೆ ಪರದೇವತೆಯ ಯಾರು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯವಿಲ್ಲವೆ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವು ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣಾತ್ಮರವು ಏಷ್ಠ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರಾದಾರು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ತರುವಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಿಯ

c) ತತ್ವೇನಯಶ್ವಿದಚೇಶ್ವರ ತತ್ತ್ವಭಾವ
ಭೋಗಃಪರ್ವರ್ಗ ತದುಪಾಯ ಗತೀರುದಾರ್ :

ಸಂದರ್ಶ ಯಸ್ತು ರಮಮೀತ ಪುರಾಣತತ್ವಂ

ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಮುನಿವರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ ||

(ಸ್ಮಾರತ್ರ ರತ್ನ ೩ನೆ ಶ್ಲೋಕ)

1) ಕೆಂದುಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ದೋಂದಂಡಂ ಗ್ರುಲುಮ್ ಏಂಗರುವಿ
ಕಂದವಿಷಮ್, ತೆರಿವರಿಯವಳ್ ಲ್ಲಾ ಚೈಟ್ಟಿ ಸ್ವಮ್ |
ಒಂಡೊಡಿಯೋಳ್ ತಿರುಮಹಳುಮ್ ನೀಯುಮೇನಿಲಾನ್ದ್ರ
ಕಂಡ ಶದಿರ್ ಕಂಡೊಗ್ರಿಂದೇನ್ ಅಶ್ವಿಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವಡಿಯೇ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 4-9-10)

ಉಜ್ಜಲವಾದ ಹಸ್ತಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ನೀನೂ, ನಿಲಾನಿಬ್ಬ - ಈಶ್ವರರಾಗಲಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ, ಕಂಡ ಶದಿರ್ - ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು, ಅದಾಗಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನವಾದ ಅನುಭವಾನಂದವನ್ನು ಸರ್ವಾತ್ಮರೂ ಅನುಭವಿಸಲಿ ಎಂದು ನೀನು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು, ಕಂಡು ನಾನು ಸಂಕ್ಷಾತರಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಪ್ರಾಪ್ತರು - ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವರು, ಶರಣರು-ಉಪಾಯ ಭೂತರು ಎಂದು ನಿರ್ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡದ ಕ್ಕ ಶಬ್ದ ಸ್ವರೂಪ ರಸಗಂಧ ಸುಖಿಗಳನ್ನೂ, ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೀವಾತ್ಮಾನುಭವರೂಪವಾದ ಆನಂದವನ್ನೂ, ಇವುಗಳು ಅಲ್ಪಾ ಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿ ದೋಷ ಸತ್ವಕಗಳಿಂದ ಕೂಡದವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಒಗ್ರಿಂದೇನ್-ಅಪ್ಪಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನು ಹೊಂದಲು, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ

ಇವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಕ್ತವ್ಯ ಮೆಲ್ಲಾಮ್ ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸರಪಕ್ಷಪ್ರತಿಷ್ಠೇಪ ಪೂರ್ವಕವಾದ, ಸರಕ್ಕಚ್ಛೋನೋಮ್, ಅಚ್ಛೋ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ಚತುಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಂದಾರವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥ

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದ ತತ್ವವು ಪರದೇನತೆಗಳು, ಪ್ರಾಪ್ಯ ವ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂಬುವುಗಳಿಗೆ ವೇದಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳು ಇರಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತರಾದ ತೀರ್ಥಕರರು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವು. ಅದನ್ನು ಉಪಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಎಂಬ ಶಿಷ್ಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ದೃಢತರವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಕ್ತವ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ, ಎಂದಾರಂ ಭಸಿ ಉಪಸಾದಿಸುತ್ತಾರೆ

ಆದಾಗಿ ಆಳವಂದಾರವರು “ಕಾಂತೆಸ್ತೀ” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ತಮ್ಮ ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ, ಆ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಸರಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇಪ ಪೂರ್ವಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾಧನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಅದನ್ನು ಓದುಗರು ಓದಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂಗೀ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಪ್ರಬಂಧದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾರ ಕೌಮುದಿ ಗ್ರಂಥಕಾರರು (ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ—

ಶಾರೀರಕ ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮ ವಿನಿರಸಲು ಭಗವದ್ಭಾವನು ನಿಗಳು “ಚತುಶ್ಲೋಕೀ” ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ವಿವರವನ್ನು ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರು ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಸ್ವಶೇಷಾ ಶೇಷಾರ್ಥೋ ನಿರವಧಿಕನಿರ್ವಾಧಮಹಿಮಾ
ಫಲಾನಾಂದಾತಾಯಃ ಫಲಮುಪಿಚ ಶಾರೀರಕಮಿತಃ ||
ಶ್ರಿಯಂತತ್ಪ್ರದೀಚೇಂ ತದಪಸದನತ್ರಾಸ ಶಮನೀಂ
ಅಭಿಷ್ಠಾತಿಸ್ತು ಶ್ಯಾಮನಿಶಧ ವತಿಯಾಮುನ ಮುನಿಃ ||
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ :-

ಭಗವಂತನು ಲಿಲಾವಿಭೂತಿ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗಳೆಂಬ ಅಶೇಷ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತನ್ನಿಗೆ ಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಡಿದ್ದಾನೆ. ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿನಾಥನು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಬಾಧಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿರವಧಿಕ ನಿರ್ವಾಧ ಮಹಿಮೆಯೂ ಫಲಪ್ರದವೂ (ಪ್ರಾಪಕವೂ) ಅವನೇ. ಶಾರೀರಕ ಚತುರಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅವನಿಗೆ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ ಸಹ-ಅಂಚತಿ ಅಂಚು, ಗತಾ-ಕ್ಷಿಪ್ತ-ಸಹಸ್ಯ-ಸದ್ರಿಃ-ಬೀವ್. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸದ್ರ್ಯಬ್ ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಅವನು ಮಾಡುವ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಸಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಕ್ಷೇಪಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಫಲಪ್ರದಗಳು - ಪ್ರಾಪಕಗಳು, ಫಲಭೂತಳು ಪ್ರಾಪ್ಯಳು ಮೇಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬರುವವರ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವಳು ಪುರುಷಕಾರ ಭೂತೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಂಥದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪರಮ ಪ್ರಾನಾಣ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಅದಾಗಿ “ಕಂತ್ಯೇ” ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ ವಿಶೇಷಣ ವಿಷ್ಣುವಾದ ದಂಪತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಹೇಳುವುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವರಪುರ ಇಚ್ಛಾವಿಧಾತವಿಲ್ಲದೆ ದೈವೀಚ್ಛೆ, ದೇವೀಚ್ಛೆ ಪ್ರಸಂಗವು ಒಂದೇ ಹಾಗೆ, ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗೂ ಶೇಷಿಗಳೇ. ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನವೆಂದರ್ಥ “ಇತೇನಾತ್ಮಯ್ಯಾನನಂ ವಾಪನಂ ವೇದಾತ್ಮಾವಿವೇಕೇಶ್ವರೇ” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಭೇದಗಳ ವಿಭೂತಿಯು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವೆಂದ. ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲವೆ

“ಯವನಿಕಾ ಮೂಲಾ ಜಗತ್ಸ್ರೋನಿ” ಎಂಬ ಪದಗಳಿಂದ “ತದ್ಭೇದಾರ್ಥ ಅವ್ಯಾಕೃತ ಮಾರ್ಗೀತೃತನಾ ಮರೂಪಾಭ್ಯಾವ್ಯಾಕ್ರಿಯತಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಜಗದಾಕಾರವಾಗಿ ಮಣಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿದಚ್ಚಿದ್ರೂಪ ಶರೀರ ಕಲ್ಪವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆಂದರೆ ಯವನಿಕಾ, ಮಾಯಾ, ಜಗನ್ಮೋಹಿನೀ ಎಂಬ ಮೂರು ಪದಗಳಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಮರೆಸಿ, (ಯವನಿಕಾರೂಪಾರ್ಥ) ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜೀತನಾ ಜೀತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರವಂಚ ರೂಪ ಅಂಶದ ಮಣಾನವಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ (ಮಾಯಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥ) ಸ್ವನಿವಯದಲ್ಲಿ - ವ್ಯಾಕೃತವಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಭೇದಗಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ (ಜಗನ್ಮೋಹಿನೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥ) ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಂಕಲ್ಪಾಧೀನವೆಂದ ಹೇಗೆ ಇಂದಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸವತ್ಸು ತತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಭೂತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಉತ್ತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ “ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ” ಎಂಬಾರಂಭಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ತತ್ವವು ಅಕಳ ಅಧೀನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗಾಗಿ ಶಾರೀರಕ ಪ್ರಧನಾಧ್ಯಾಯವು, ಸ್ವಶೇಷಾ ಶೇಷಾರ್ಥ ಎಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವೇನೆಂದರೆ - ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳ ದುರಿತ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣ ಸಾರಸಂಗ್ರಾಹಕವಾದ “ಸಾರಾಯಣ” ಒಬ್ಬನೇ, “ಶ್ರೀ” ಎಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು “ಶ್ರೀರಿತ್ಯೇವಚ ನ ಮತೇ” ಎಂಬ ಪ್ರೇಮಾಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗನ್ಮೋಹಿನೀಯವರ ಭಾವ ಶ್ರೀಯತೇ-ಸರ್ವತತ್ವಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀಯತೇ - ಸರ್ವತತ್ವಗಳನ್ನು ತಾನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಧಾರಕತ್ವ ವ್ಯಾಪಕತ್ವಾದಿ ಗಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂದಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಜೀತನಾ ಜೀತನಾತ್ಮಕ ಸರ್ವ ಪ್ರವಂಚ ಶರೀರಾತ್ಮ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. “ತಸ್ಯೋಷ್ಯಾಃ ಕರೋಮಾಮೃತವಿಶತಃ, ಕದನುವ್ರವಿಶ್ಯ ಸಚ್ಚತ್ಯಾಚ್ಚ ಭಗವತ್ - ಹಂತಾಹಮಿಮಾ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ತ್ರೋ ದೇವತಾಃ ಆನೇನ ಜೀವೇನಾತ್ಮನಾ ಅನ ವ್ರವಿಶ್ಯ ನಾನು ರೂಪೇ ವ್ಯಾಕರವಾಣಿ, ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವು ಶ್ರೀ ಒಬ್ಬರೂ ಯೂ ಅಭಿಪ್ರೇತ ಶರಣಾಂತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಭಗವನ್ನಾರಾಯಣ” ಎಂಬಂತೆ “ಭಗವತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ” ಎಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಅನ-ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ದ್ವಯಾಧಿ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಭಗವತೀ” ಎಂಬ ವದವು ಹೇಯಗುಣವಿಲ್ಲದೆ, ಸವಸ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಲು ಉಭಯಲಿಂಗತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಪರತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ಲಕ್ಷಣವು, “ನ ಸ್ಥಾನೇನೇನಿ ಪರಸ್ಯ ಉಭಯ ಲಿಂಗಂ ಸರ್ವತುಮಿ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರುತಿಸ್ಥವು. ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು “ವ್ರತಕನಬ ಜ್ಯೋತಿ . ತವ ಭಗವತ್ತ್ವೇ ಸಾಧಾರಣಾಣಿ ಣ ರಾಶಯಃ” ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ನಿರ್ಬಾಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಅನಂತರ ಶಾರೀರಕ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಮೇಯವು “ಬ್ರಹ್ಮವು ನಿರವಧಿಕ ನಿರ್ಬಾಧ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು” ಎಂದು ಪರಪಕ್ಷ ನಿರಾಸನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು “ಯಸ್ಯಾಸ್ತೇ ಮಹಿಮಾನ ಮಾತ್ಮನ ಇವತ್ಪದ್ವಿಲ್ಲ ಭೇದಿ ಪ್ರಭುಃ - ನಾಲಂ ಮಾತುಮಿಯತ್ತಯಾ ನಿರವಧಿಂ ನಿತ್ಯಾಕೂಲಂ ಸ್ವತಃ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಎಂದು ಅಳಿದು ಹೇಳಲು ಭಗವಂತನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ್ದು, ನಿತ್ಯಾನುಕೂಲವಾದದ್ದು - ನಿರ್ಬಾಧ

ವಾದದ್ದು. ನಿನ್ನ ವ ಹಿಮೆಯು ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನ ಮಹಿಮೆಯಂತೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದದ್ದು. ಅನ್ಯೇಚ್ಯಾದೀನವಲ್ಲವೆಂದು ಎಂಬುದು “ಸ್ವತಃ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ದ್ಯೋತಿಸಿತು ಇದರಿಂದ ವರಬ್ರಹ್ಮನ, “ಸ್ವಭಾವತಃ ಅನವಧಿಕಾತೀಯಾ ಸಂಖ್ಯೇಯ (ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆತೀತವಾದ, ಲೆಖ್ಯ ಸಭಾಗದ) ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳೇ ಲಕ್ಷಿಗೂ ಇವೆ ಎಂಬುದು ಕರೋಣ, “ದೇವಿತ್ವನೈವಮಾನಧೀರ್ನಹಿಣಾಸಾಂ ತ್ವಯಾಜ್ಞಾಯತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರೀಮನ್ಮಾಂಕಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿರುವುದು (ಎತ್ತಿಹಾಯ್ದು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಎಲ್ಲೆಯು ಹರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು, ನಿಗೂ ತಿಳಿಯದು ಎಂಬುದು) ಇಲ್ಲಿ ಅನಾಸಂಧೇಯ ಹೀಗೆ ಶಾರೀರಕ ಮಿಸಾಂಸಯ ನೊದಲಿಗಡು ಅಧ್ಯಾಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಮೇಯವು

“ಅನನ್ಯಾದೀನ ಕಲ್ಯಾಣಮನ್ಯ ಮಂಗಳ ಕಾರಣಮ್ |

ಜಗನ್ನಿ ದಾನಮದ್ವಂದ್ಯಂ ದ್ವಂದ್ಯಂ ವಂದಾಮಹೇ ಮಹಃ ||”

ಎಂದು ಅಭಿಯುಕ್ತರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅದಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಧೀನವಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣ (ಮಂಗಳ) ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕ್ಷಮನುಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದವನು, ಜಗತ್ಕಾರಣಭೂತರು, ಇವರಿಗೆ ಸಮಾನ ರಾಗೂ ಇಲ್ಲ (ಅದ್ವಂದ್ಯಮ್). ಇಂಥದ ದ್ವಂದ್ವಂ - ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕರಾದ ಇಬ್ಬರು - ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿ ಏಕತತ್ವದ ಹಾಗಿರುವ, ಮಹಃ - ತೇಜಸ್ವನ್ನು, ವಂದಾಮಹೇ-ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಥರಿಂದ ದಿವ್ಯವಿಭುನವು (ಇಬ್ಬರು) ಜಗತ್ಕಾರಣ ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ, ಆದಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂತ ಗುಣಗಣ ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸವ ಜೀತನಾಜೀತನಗೂ ಪರಿಮಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನ ರೀತಿ ತತ್ವವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಅನಂತ “ಸಂಖ್ಯೆತ್ತರುಣಾ ನಿರೀಕ್ಷಣಸುಧಾ” ಎಂಬ ಮೂರನೇ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಶಾರೀರಕ ವೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಧರ್ಮವು ಸಂಗ್ರಹಿತ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಸರ್ವರಕ್ಷಕತ್ವವನ್ನು ಉದಾಹರಣ ಪೂರ್ವಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಅದಾಗಿ, ಸ್ವಯಾದೇವಿ ವರಿತ್ಯಕ್ತಂ ಸಕಲಂ ಭವನತ್ರಯ ಮ್ | ವಿಶಿಷ್ಟವ್ರಾತುಮ ಭವತ್ ತ್ವಯೈದಾನಿಂ ಸಮೇಧಿತಮ್ || (ವಿ. ಪು. 1-9 123) ಎಂದು “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷವಿಲ್ಲದೆ ಅನಳದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರವಂಚವು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಂವದ್ವಿ ಒಳನವಾಗಿ, ಸಪ್ತವ್ರಾತ ವಾಗಿತ್ತು. ವ ಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾಯಿತು,” ಎಂದು ವ ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರಸಾದದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೆ “ಶ್ರೇಯೋನಿಷ್ಕರಂವಿದ ಲೋಚ ನಮನಃ ಕಾಂತಾಪ್ರಸಾದಾಧ್ಯತೇ | ಸಂಸೃತ್ಯಕ್ಷರ ವೈಷ್ಣವಾಘಸುನೃಣಾಂ ಸಂಭಾವ್ಯಶ್ಚೈಕರ್ಮಚಿತ್ || ಎಂಬ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ “ಫಲಮತ ಉಪವಕ್ಷೇಃ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಸಂದರ್ಭಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಐತ್ಸರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷಗಳ ಇವಳ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯತಿರೇಕ ವಂಜಿತ ದೃಢೀಕೃತವು. ಇಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಾಧ್ಯಃ ಶ್ರೀಯಸ್ಸೆಂಬುದು ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷ ಇದನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು, ಎಂಬುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯತತ್ವವು ಸ್ಥಿರೀಕೃತ. ವೈಷ್ಣವಾಘ್ಯ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರದಾತೃತ್ವವು ಪುರುಷಕ ರತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪದ್ಮವಾಸನೆಯ ಹೇಳಿ ವುದು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅರ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಹವರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಸಂಸಾರ) ಆಕ್ಷರ (ಕೈವಲ್ಯ) ಗಳೆಂಬ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಗಳನ್ನು ಕೊಡ ವುದಕ್ಕೂ ಪುರುಷಾರತ್ನವು ಅನೇಕ್ಷಿತವೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ವಿವರೀತ ವಾದಂಥಾಗುತ್ತದೆ ಇದು ಇಷ್ಟಪತ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುಲ್ಲ. ಅನಂತ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ತವ ರಾಧಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ವಶೆಯಲು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇತು ಸರ್ವಪಾಪ ಸವನುಧವೇ | ಮಾಮೇಕಾಂ ದೇವ ದೇವಸ್ಯ ವ ಹೀನಂ ಲರಣಂ ಶ್ರಯೇತೇ ||

ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲಗಳಿಂದ, ಭಗವದಾಭಿಮುಖ್ಯತೆ (ಅಭಿಗಂತಮೃತಾ) ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಪುರುಷಕಾರವು ಬೇಕೇ

ದೊರತು ಏಕಕ ಫಲಗಳಿಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ

ಸಿಹೇವತ್ಯಪ್ರೇಯಾಸಾ ಜನನಿ ಪರಿಶ್ಲಾಣಾಗಗ್ನಿಜನೇ
ಹಿತಸ್ತೋತೋ ವೃತ್ತಾ ಭವತಿಚ ಕದಾ ಚಿತ್ ಕಲುಷ ಧೀಃ
ಕಿಮೇತನ್ನಿ ದೋಷಃ ಕ ಇಹ ಜಗತೀತಿತ್ಯ ಮುಚಿತ್ಯೈಃ
ಉಪಾಯೈರ್ವಿಸ್ವಾರ್ಯ ಸ್ವಜನಯಸಿ ಮೂತಾತದಸಿನಃ ||

ಅಲ್ಪೈ ತಾಯಯೇ, ನಿನ್ನ ನಲ್ಲ ಭನು ಪಾಪಿಷ್ಯನಾದ ಪುರಷನಲ್ಲಿ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡಿರತಾನೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ನೀನು ಅವನನ್ನು "ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡದವರು ಯಾರು" ಎಂದು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡುತ್ತೀಯೆ, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪುರಷ ಕಾರವು ದುಃಖ ಮಿಶ್ರಪರಿಮಿತ ಸುಖ ರೂಪವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯ ರೂಪವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನು ಗುಣವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಆ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನೂ ಏಕಕ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು ಎಂದು ನೇರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಪುರೂಷ ಕಾರವು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೆಂಬುದು ಸರ್ವಸ್ರಮಾಣ ವಿರುದ್ಧ ಆದ್ದರಿಂದ ನೂರನೇ ಆಧ್ಯಾಯದ ಸಾರ ಭೂತವಾದ "ಫಲಮತಃಪತ್ಯೇ" ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ವರಕ್ಷಕ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದಾತೃತ್ವಗಳು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಅನ್ವಯ ಮೈತೀರಕ ರೂಪವಾಗಿ, ಈ ಮೂರನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾತು

"ಶಾಂತಾಂತ ಮಹಾವಿಭೂತಿ" ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶ ಗುಣ ವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪರ, ಪೂರ್ವ, ವಿಭವಾದಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದ್ರವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಭಗವದ್ವಿಶ್ವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು, ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ನಾಗಿ ಗೌರಿವಿಭೂತಿ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಪೂಜ್ಯ ವಿಭವಾದಿ ಪಂಚ ಪ್ರಕಾರ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದ್ರವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಿಷ್ಣುಳಾದ ದಿವ್ಯ ಮಹಿಮೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಗಾಢೋಪಗೂಢವಾಗಿದೆ (ವಿರೋಗಿ ನರ್ಹವಾಗಿ ಸಂಪ್ಲವ್ಯವಾಗಿದೆ) ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪ್ಲವ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಿಥುನವು ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ "ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಸಂಪ್ಲವ್ಯವಾದೇಕ ತತ್ತ್ವಮಿವೋದಿತಾ" ವಿಭುವಾದ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪ್ಲವ್ಯ ರಾಗಿ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದೇ ಮೋದಲಾದ ವಚನಗಳು ಅನುಸಂಧೇಯಗಳು

ಭವಾನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ರಂಗಂ ಪರಾಭವತ್ |

ಭವದ್ಭಾವಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕಮ್ ||

(ದೇವನಾದ, ನಾರಾಯಣನು ಭವಚ್ಛಬ್ದಾರ್ಥ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು "ಭವತಃ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಭವದ್ಭಾವಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೊಡಗೂಡಿ) ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಉಪಾಂಹಣದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶವಾದ ಈ ಆರ್ಥವನ್ನು, "ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋದೇವತವುಶ್ಚ ತೇ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಶ್ರದ್ಧಯಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ, ದೇವಃ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲನು (ದಿವ್ಯ ಕ್ರೀಡಾ ವಿಭಗೀಷಾ ಎಂಬುದು ಧಾತುವಿನ ಆರ್ಥ) ದೇವತತ್ವ-ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ "ಅನಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರೇ ದಿವ್ಯ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮುಚ್ಯತೇ" (ಈ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಚತುಶ್ಲೋಕೇ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ

ವಾದಿಯರ್ ಮನ್ನನ್ನರುಳ್ಳಚೆರುಕ್ಕುನ್ ಮರೈಕುಲೈಯಂ |
ಶಾದು ಜನಣ್ಣಿಳ್ ಡಬ್ಬಿ ನಡುಬ್ಬಿ ತನಿತ್ತನಿಯೇ ||
ಆದಿ ಯನಾವಸ್ವಯಾಣದೇಶಿಕರ್ ಶಾಸ್ತ್ರನರ್ನಂ |
ಪೋದಮುಂ ತಿರುಮಾದುಡನ್ನಿನ್ನ ಪುರಾಣನೈಯೇ ||೧೩||

ಜನಪದಭುವನಾದಿಸ್ಥಾನ ಜೈತ್ರಾಸನಸ್ಥೇ
ಷ್ವನುಗತನಿಜವಾರ್ತಂ ಸತ್ಪರೇಷ್ಟೀಶ್ವರೇಷು |
ಪರಿಚಿತನಿಗಮಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ತ್ರೀ ಸಹಾಯಂ
ಜಗತಿ ಗತಿನಿವಿದ್ಯಾದಂತುರೇ ಜನ್ತುರೇಕಃ ||೧೪||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಥಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ಸತಂತ್ರಸ್ಯ ತ್ರೀ ಮಧ್ವೇಜ್ಞಟಿನಾಥಸ್ಯ ನೇದಾಂತಚಾರ್ಯಸ್ಯ
ಕೃತಿಷು ತ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪರದೇವತಾ ಪಾಮಾಘಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಪ್ಪಷ್ಠಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ವಕ್ಯಂತೀಷು ಶ್ರುತಿಷು ಪರಿತಃ ಸೂರಿ ಬೃಂದೇನ ಸಾರ್ಥಂ
ಮಧ್ಯೇ ಕೃತ್ಯತ್ರಿಗುಣಫಲಕಂ ನಿರ್ಮಿತಸ್ಥಾನ ಭೇದಮರ್ |
ವಿಶ್ವಾಧೀಶ ಪ್ರಣಯಿನಿ ಸದಾ ವಿಭ್ರಮದ್ಯೂತವೃತ್ತಾ
ಬ್ರಹ್ಮೇ ಶಾದ್ಯಾ ದಧತಿ ಯುವಯೋರಕ್ಷಾರ ಪ್ರಚಾರಮ್ ||

ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯೂ “ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದೇವೇ ದೇವತ್ವ ಮಶ್ನುತೇ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ತತ್ಪರಹಸ್ಯ
ವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಪಗಳಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಚತ ಶ್ಲೋಕೀಭಾಷ್ಯದಲ್ಲೆ ಚಿರಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸುಗಮವೆ
ಂಬುದು ಒಚ್ಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಹೃದಯ ಸದೃಶವು

ಅಧಿಕಾರದಸಾರಾರ್ಥ.

ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರ ದೇವತೆ ಎಂಬುದನ್ನು “ವಾದಿಯರ್ ಮನ್ನಂ” ಎಂಬ
ಪಾಶುರದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ವಾದಿಯರ್—ದುರ್ವಾದಿಗಳು ಮನ್ನಂ ತರುಳ್ಳಚೆರುಕ್ಕುಲ್
ಸ್ಥಿರವಾದ ಅಂದರೆ ತಡೆಯಲಾಗದ ತರ್ಕ ಮೂಲವಾದ ಗರ್ವದಿಂದ (ತೃತೀಯಾರ್ಥೇಸಪ್ರಮೀ), ಮರೈಕು
ಲೈಯಂ—ವೇದಗಳು ನೆರಿಸು ಹೊಡೆಗ ವಂತೆ, (ಸ್ವರ್ಧ ಸಮರ್ಥನಾಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಂತೆ), ಶಾದು ಜನಂ
ಗಳ್—ಕಳ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದ ಪರಮಾಸ್ತಿಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಆಡಂಗೆ ನಡುಂಗೆ—ಎಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗು
ವಂತೆ, ತನಿತ್ತನಿಯೇ ಆದಿ ಎನ ವಡೈ—ವರವಾದಿಗಳು, ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಜಗತ್ಪುರಾಣನು, ರುದ್ರನೇ
ಜಗತ್ಪುರಾಣನು, ಇಂದ್ರನೇ ಜಗತ್ಪುರಾಣನು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಇರುವಂತೆ ಅರಣದೇಶಿಕರ್ ನೇದಾಂತೇನೇ
ಒದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಳು, ನಮ್ ನಮ್ಮ, (ಪರತತ್ವವೆಂದು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವಾದ), ಪೋದು—ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ (ತಾಮರೆಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಎಂದರ್ಥ) ಅಮರುಮ್—ನಿತ್ಯಸುನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ
ರುವ, ತಿರು—ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ, ವಗದುಡನ್—ಯುವತಿಯೊಡಗೂಡಿದ ನಿತ್ಯ ಯೌವನ ಶಾಲಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಂದರ್ಥ. ನಿನ್—ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಾಮೃರೂ ಶರಣ್ಯರೂ ಆಗಿರುವ ಪುರಾಣ

1) ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿ (ಶ್ಲೋಕ-7) ಭಗವಂತನು ಮದಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಪಗಡೆ ಯಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಆಗ ಅವರುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ
ನಿಶಸ್ತೂರಿಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ವೇದಗಳೂ ಅಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿವೆ. ಪಗಡೆ ಯಾಡಿದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಪು, ಕೆಂಪು ಮತ್ತು
ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳ ಕೂಡಿದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಪಗಡೆ ಕಾಯಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ
ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಶಾಯಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಇದು ವಿಭ್ರಮದ್ಯೂತ
ಪು ತಿ ನೋ

ಸ್ವಯೇ— ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ವಲ್ಪದವನಾಗಿ ಪುರಾಸಿನವನು— ಅವಾದ್ಯ ನಂತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೆಂದು ಕೂಡಿದ, “ತೃತೀಯಾ ದೇವೇಶ್ವರಃ ಪುರಾಣಃ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಪುರಾಣ ಪುರಾಸನ್ನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಸರ್—ಜಗತ್ಕರಣವಾದ ಪರದೇವತೆಯೆಂದು,

ಸ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಸ್ಸತ್ಯಂ ಉದ್ಯುಕ್ತೈ ಭಜಮುಚ್ಯತೇ |
ವೇದಾತ್ಮಕಂ ಪರಂಸಾಸಿತಂ ನದ್ಯವಂ ಕೇವಲಾತ್ಮರಮ್ ||

ಎಂಬಂತೆ ಕೈಯ್ಯೆತ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ‘ಅದಿ’ ಜಗತ್ಪುರಾಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಪುರಾಣ ಪುರಾಸನ್ನೇ ‘ಅದಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಒದಿಯಾದವನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ಸದ್ವಿನ ಸಿದ್ಧ.

ಈ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬಂದರೂ ಸಾಕು, ನಮ್ಮ ಪಂಕ್ತವನ್ನು ಸ್ಥಳವೆಂದು ಜನಪದ ಭುವನಾದಿಸ್ಥಾನ—ಎಂದಾಂಭಿ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನೀಗಿ ಸಿತ್ತಾರೆ, ಆದಾಗಿ ಅನಿದ್ಯಾದಂತರೇ —ಅವಿರೂಪದ ವಿಷಮಿತವಾದ ಜಗತಿ— ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಏಕಃ— ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಂತು—ಪುಣ್ಯರಮವಾದ ಜನ್ಮವನ್ನು, ವಡೆದವನು ಪರಿಚಿತನಿಗನಂತಃ — ಆಚಾರ್ಯನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೇದಾಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆ ವ್ಯಕ್ತವನಾಗಿ, ಜನಪದಃ—ದೇಶ, ಭುವನ—ಲೋಕ ಅದಿ—ಅಂಡಾದಿಗಳು, ಸ್ಥಾನ—(ದೇಶ, ಲೋಕ, ಅಂಡಾದಿಗಳು) ಮನಸ್ಸಾಸನಗಳಾಗಿ, ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಜೈತ್ರಾಸನ ಸ್ಥೇಷು—ಸಿಂಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರೇಷು— ದೇಶಾಧಿಪ, ಲೋಕಾಧಿಪ, ಅಂಡಾಧಿಪತಿಗಳು, ಅನುಗತನಿಜ ವಾತಂ ಯಥಾತಥಾ ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಂಬಾಲಿಸಿ ನಮ್ಮನಾಗ ಮಂ ನಶ್ವರೇಷು(ಸತ್ಯ)— ಮರಣ ಹೊಂದಲು, ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಂ— ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಾಯನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಗಂ— ಪ್ರಾಪ್ತನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪಶ್ಯತಿ— ಸಾಕ್ಷ್ಯವರಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳು, ದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ಅಂಡಾಧಿಪತಿಗಳು ಶಾಶ್ವತರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟರಾಗಿ ಹೊಗುತ್ತಾರೆ ನಿತ್ಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪಕರು ಅಂದರೆ ಉಪಾಯ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ಯರು, ಎಂಬ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವೇದಾಂತ ಪಂಕ್ತವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ವಹಾತ್ಮನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ಪರಮತಾತ್ಪರ್ಯ, ಆದಾಗಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣೋನಃ ಪತಿಃ’ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ವೈದ್ಯದ್ವಯ ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸವಿತೇಷಣ ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬದಿಂದ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿಯಿ, ಆನೇರ್ಯಕ್ಕನು ಗಣವಾಗಿ, ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೇಷಯವಾಗಿ, ಪಾರಮೈಕಾಂಕ್ಷವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಶಾಸನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಶ್ವಾರನಮುಕ್ಯ” ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ,

ಲೀಲಾ ರೂಪವಾದದ್ದು ಎಂದರ್ಥ ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ವಹಾತ್ಮನೊಡಗೂಡಿ ಲೀಲಾರೂಪವಾದ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವ ವರ್ಗಗಳೂ, ಮನುಷ್ಯವರ್ಗವೂ, ತಿರ್ತುಕ್ ಸ್ಥಾವರಗಳೂ ಪಶ್ಯತಿ ಪರಮ ಶರಣಿ ಅವರವರ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸತ್ಯ ರೂಪವೇಷಯವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ ಭೂತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಂದರೆ ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮವು ಗುರುವಾದ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಆತ್ಮ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಸ್ವಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಎಂಬುದು ಘಟಿತ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಇದ್ದಂಪತಿಹಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯರುಮ್, ಶರಣ್ಯರುಮ್” ಎಂದು ಉಪಶಂಹಾರ ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದ ದರಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಮೂರರ ಪರಾಂಕುಶ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಯಥೋಕ್ತ ಪರದೇವತಾ ವಾರುಣಾಭ್ಯವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಚತುಶ್ಲೋಕೀ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಾರ್ಥವನ್ನು ಪರ ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎತ್ತು ತೋರಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ “ತಿರುಮಾದುಡನ್ ನಿನ್ ಪುರಾಣನ್” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನು ಆದಿ ಕಾರಣನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ “ಪರಿಚಿತನಿಗನಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಮ್” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಚಿರ ಪರಿಚಯಮಾಡಿದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ “ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರದೇವತೆ ಎಂಬುದು ಧೃಢೀಕೃತವು ಅಭಿಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವಾದನತ್ಯವು-ಆದರೆ ನಿಮಿತ್ತವು, ಉಪಾದಾನವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಲಕ್ಷಣವು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಾಧಾರಣ್ಯವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚತು ಶ್ಲೋಕಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರ ತ್ತಾರೆ “ತಿರುಮಾದುಡನ್ ನಿನ್ ಪುರಾಣನೈಯೇ-ಅರಣದೇಶಿಕರ್ ಶಾಟ್ರಿನರ್” ಎಂದೂ ಪರಿಚಿತ ನಿಗನಾಂತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯಮ್” ಎಂದೂ “ವಿಷಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ, ಅಪಹತಪಾಪ್ಯಾದಿವ್ಯೋದೇವ ಏಕೋನಾರಾಯಣಃ, ಕ್ಷುರಾತ್ಮಾಸಾನೀಶತೇ ದೇವ ಏಕಃ, ತಂಹದೇವನಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಸಾದಮ್ ಯೋದೇವಾದಾಂ ನಾಮಧಾ ದೇವ ಏಕಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶುಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ “ದೇವ” ಶಬ್ದಕ್ಕೆ “ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇವೋ ದೇವತ್ವ ಮುಶ್ನುತೇ” ಎಂದು, ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲೆಯನಾದ ದೇವನು ಶ್ರದ್ಧಯಾ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡಗೂಡಿ ದೇವತ್ವ ಮುಶ್ನುತೇ - ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಿವು ಕ್ರೇಡಾಂಬಿ ಗೀಷಾ ಎಂಬ ಧಾತುನಿಂದ ದೇವತ್ವಕ್ಕೆ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರ ಲೀಲೆಯು ಅರ್ಥ) ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಾಯಕನೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ನೆಂಬ ಕೃಪೆಯವು ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು “ಅನೀದವಾತ್ ಸ್ವಧಯಾತದೇಕಮ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ವಧಾ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡಗೂಡಿದವನು ಪರಮ ಕಾರಣನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು “ಶ್ರೀಷ್ಠತ್ವ”-ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾನುಗ್ರಹೀತವಾದ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ

“ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಿಯೈ ನಮಃ
ಪ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಪ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ವಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಃ

ಕಾಲಾವರ್ತಾ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕ್ರತೀ ಕಾಮುಭೋಗೇಷು ದೋಷಾ
ನ್ಮಾ ಲಾಗರ್ದ ಪ್ರತಿನುದುರಿತೋದ್ಭವೋಪಾನುಭೂತಿಂ ||
ಯಾಥಾತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವಪರನಿಯತಂ ಯಜ್ಞದಿವ್ಯಂ ಪದಂತ
ತ್ವಾ-ಕಲ್ಪಂ ನವರಸಿ ವಿದನ್ವಸ್ತಿ ತಿಷ್ಠೇತ ಬನ್ಧವಾ ||೧೮||

ಪ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ವಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ - ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಂತಗಳು :-

ಓಗ ಬದ್ಧಜೀವಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸರ್ವವಿಧ ಬುಧ್ಧಿವಾದ ಭಗವಂತನ ಪರಮಕಾರಣ್ಯದಿಂದ, ಲಬ್ಧವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸತ್ಯಗಳಿಂದ ಘಟಿತನಾಗಿ, ಜಾಯಾಮಾನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸಂವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸತ್ಯಂ ಗಾದಿಗಳಿಂದಂಟಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಾಹತ್ತರವಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷರೂಪ ದಯಾಮೃತ ಪೂರಿತನಾಗಿ ಶಾರೀರಕ ನ್ಯಾಸಕಲಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಬೃಂಹಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪರಮ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕೃಂಪ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾಧಿಕರೋಚಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಧ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅಂತರಂಗ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಔಪದೇಶಿಕ ರಹಸ್ಯಸಾರಂಧರ್ವ ನಿರ್ಣಯದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿ ಪರಮಕಾರಣಿಕವಾದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ಅವರ ಚರಣವರಿಚಲಾಪರಾಯಣನಾಗಿ, ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ, ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗಳಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ ಅವರ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆರಾಧನಾಭಾಗವು, ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿ ತಂತ್ರಾರ್ಥವಾದ ಜಗದೀಶ್ವರರ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಉಪಜೀವಿಸಿ ಬರುವ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥಾಸ್ಥಾನ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾರೀರಕಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪಿತವಾದ ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕವನ್ನು ರಹಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗಿಸೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡತಕ್ಕಂಥ, ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಬಂದ “ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನೇ ನ್ಯಾಸೋಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಆಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನೇದ್ಯನೆಂಬ ಪರದೇವತಾ ವಾರಮಾಧ್ಯಾಜ್ಯನವನ್ನು ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ರೂಪಕ್ಷೇಪ ಸಾಗರದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಅಮೃತವೆಂಬುದಾಗಿ ಪಡೆಯುವನು ಈ ದಿವ್ಯಾಮೃತ ರೂಪವಾದ ಪರದೇವತಾಸಾರಮಾಧ್ಯಾ

ಜ್ಞಾನವು ಭಗವದ್ವೈಕುಳಧರವಂಶ್ಯರಾದ ಅಂದರೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ನಮಗೆ ಕುಲಧನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ವರದೇವತೆಯ ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಭೋಗ್ಯವಾದುವು ಮತ್ತು ಹೃದಯಂಗಮವಾದವು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಂಥಹ ದ್ವೈತಾದಿಧನದ ಪ್ರಸಾದನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ನ್ಯಾಸೋ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು) ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಸ್ವಾಧಿಕಾರೋಚಿತವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ನ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು) ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಯಾವ ಆಡಚಣೆಗಳೂ ಬಾರದಂತೆ ಇರಲು, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪರಮಶೇಷ ಕೈಂಕರ್ಯ ರಹಿತನಾದ ಈ ಬದ್ಧಜೀವಿ, ವರಮ ಪುರುಷಾಫ- ಕಲ್ಪತರುವಿಗೆ ಅಂಕುರ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಈ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆಯೆಂದರ್ಥ.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರವೃತ್ತಿನಾದವನಿಗೆ, ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ? ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ವೇದಾಂತಾರ್ಥೋಪಗಮನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ, ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಬೇಕೇ, ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಿಳಂಬವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಿದ್ಧ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಪ್ರಕೃತ್ಯಪ್ಪಾಸವೇ ಕಾರಣ ಆ ಪಾಪದ ಪ್ರಶಮನವೂ “ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಪಮಪನದತಿ” ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ - ಉಪಾಸನಾಧಿಕಾರವು ಅನಭಿಸಂಹಿತಫಲ ಸಂಗತತ್ವತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕರ್ಮ ಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಿಂದಲೇ ಸಂಪಾದ್ಯ - ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾಧಿಕಾರವು - ಯಥಾಬಲ ಆಕೃಮಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮಾನುವರ್ತನದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಫಲಸಂಗ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪರಮಶೇಷಚಿತ್ತರಂಜನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಣಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಧ್ಯಾನಜಪಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಇಂದನಿಯಮಾನುವರ್ತನಂ, ಪೂರ್ಣೋಪಾಯರಲ್ಲಾದವಧಿಕಾರಿಹಳುಕು ಉಪಾಯ ಪೂರ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯೆ ಶಬ್ದಿಸ್ತುಕ್ಯೋಂಡು ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದನಮಾಯಿರುಕ್ಯಮ್” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಿಯಮನಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರಪನ್ನೈಕಾಂತ್ಯವೆಂಬುದು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದುದು.

ವಂದ್ಯ ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪದನವು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗನಿಷ್ಠನ. ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ಭಗವತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ತಡೆಯಾದ ಉಪಾಯವಿರೋಧಿ ಪಾಪವು ಪುರುಷಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. “ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಸಂಗೇತು ಸರ್ವಪಾಪ ನಮುದ್ಯವೇ | ನಾಂವೀಕಾಂದೇನ ದ್ವಂದ್ಯ ಮಹಿಷೇಂ ಶ್ರಯಣಂ ಶ್ರಯೇತ್ ||” “ಎಂಬ ವಚನವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಭವಿಸಾಧಾರಣ ” ಸರ್ವಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂದು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೇತ ತದನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವೆಂಬುದು ಶ್ಲೋಕತಾತ್ಪರ್ಯ “ಆತ್ಮವಿದ್ಯಾಚದೇವಿತ್ವಂ ವಿವೇಕಿ ಫಲದಾಯಿನೀ”, ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಅಭಿಪ್ರೇತವಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾ ಗ್ರಹ್ಯವಿದ್ಯಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಧೀನ. ಅಂದರೆ ಅವಳ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕವು. ಹಾಗೆಯೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಾಮಾನ್ಯವೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ

ದಿಂಃಲೇ ಸಂಪಾಡ್ಯನೇಬ ದು ನಿಶ್ಚಯಿಸ್ಪಡುತ್ತದೆ ಈ ಅದವು ಸ್ಥಿರೀಕರಣ ಭಾಗೋಪಕ್ರಮದಲ್ಲಿ "ಅಸ್ತುಮೇ
ಎನುತೇಕ್ಷೆತ್ತಾಲ್ ಅಸ್ತುತೇತಯ್ಯನ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಯತೇ, ಎನುಹಿರತಿರುಮಹಸ್ವಾಪುರಮ್"ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವು ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಕಲಾಪದ ಅರಂಭದ್ಯಯೂ 1) ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೇತೋತ್ಪಲಶ್ರೀ :
ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೀರ್ತನವು ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗೂ ಅವಳ ಅಧೀನವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಲೇಖ್ಯದಿಂದ
ಆನುಷ್ಠಾನವಲ್ಲದೆ ತಥಾಚ, ಪುರಷಕಾರ, ಪ್ರಪದನಾನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಮೋಧಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು
ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅನ್ವೇಷಿಸಿಲ್ಲ ಸಮಕರ ಪುರಷಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಸ್ವತ್ತಿಗೂ (ಸ್ಥಿತಿಗೂ), ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾ
ರಿಗೂ ಸಹ ಸ್ಪರ್ಧಿಕಾರೋಚಿತವಾದ ಪುರಷಕಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗದ ಭಗವನ್ನಿಗ್ರಹ ರೂಪಪಾಪವು
ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ ಪರಮೈಕಾಂತ್ಯನುರೂಪವಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದಲೇ ಹೋಗು
ತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನಶ್ಯ ಆನುಷ್ಠಾನಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಎಲ್ಲಾ
ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೂ ಶ್ರೀ ಮಾನ್ಯಲಿಮಂತ್ರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪಯಾಧಾತ್ಯಜ್ಞಾನ ನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನು
ಷ್ಠಾನಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಾರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಒಪ್ಪಿಸಿರುವುದು ಈ ಅಧಿಕಾ
ರಕ್ಕೆ ಸಂಗತವಾಗಿದೆ

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕ.ಲ.ವರ್ತಮನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ
ಕಾಲಾವರ್ತಮನ್—ಕಾಲದ ಸುಳಿಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ, ಕ್ಷಣ, ದಿವಸ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಸಂವತ್ಸರ ಯುಗ ಕಲ್ಪಾ
ದಿರೂಪಗಳಾದ ಸುಳಿಗಳು. ಮಹಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗು ಸಿಕ್ಕಿದವನು ಹೇಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಸೇಲುತ್ವಾ
ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಸುಳಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಳಸದ ಜರಾಮರಣಾದಿ
ಪುಟ್ಟವ ಇದಿಂದ ಅತಿಮಗ್ನಹೆ ಅನುಮತ ಅತ್ಯಂತ ಪಾರಶ್ವತ್ಯತಾಮಾದಕ ಕ್ಷೇರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ವಿಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನವು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಸೂಚಿತ. ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿಃ—ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು
ಆದರ ವಿಕಾರವಾದ ಮಹದಹಂಕಾರಾದಿಗಳೇನು, ಇವುಗಳನ್ನು ವಿದನ್—ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಎಂಬುದರಿಂದಲೇ ಅವನು
ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಹ
ಧಾನ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿದಶೆಯಲ್ಲಿ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧದ್ವಾರಾ ದೇಹಾತ್ಮ ಭೃತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮಗಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಂದವನು, ಕಾನುಭೋಗೇಷು—ಕಾಮ್ಯಂತ ಇತಿಕಾಮಾಃ—ಆಸಕ್ತತತ್ವವು
ವಿಜ್ಞಾನಮುಷ್ಠಿಕ ತಡ್ಡದಿ ಜನ್ಮ ಸುಖ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಗಳ, ದೋಷಾನ್—ಅಲ್ಪ ಅಸ್ಥಿರ ದುಃಖ ಮಿಶ್ರತ್ವಾದಿ
ದೋಷಗಳನ್ನು, ಜ್ವಾಲಾಗರ್ತ ಪ್ರತಿಮೆ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದುರಿತೋದರ್ಕ
ದುಃಖಾನುಭೂತಿಮ್ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಫಲಗಳಾದ ಕುಂಭಿಪಾಕಾದಿ ನರಕಾನುಭವಗಳನ್ನು—ಪಾಪಗಳನ್ನು
ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕ್ಲೇಶವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು
ಇಲ್ಲಿ ಭಾವ, ಸ್ವಪರನಿಯಂತಂ ಯಾಥಾತತ್ತ್ವಂ—ತನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಸವಾದ ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾದ
ಸ್ವರೂಪ—ಆದಾಗ ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮುಚ್ಚದಿದ್ದುಂ ಪದಂ, ತತ್—ಯಾವ ಪದಂ.ಪದವೂ—ಅಪ್ರಾ

1) ಲಕ್ಷ್ಮೀನೇತೋತ್ಪಲಶ್ರೀ ಸಹಿತ ಪರಿಚಯಾ ದೇಶ ಸಂವರ್ಧಮಾನಃ
ನಾಭೀ ನಾಳೇಶ ರಿಂ ಖನ್ನಧುಕರ ಪಟಲೀ ದತ್ತ ಹಸ್ತಾವಲಂಬಃ |
ಅನ್ಯಾಕಂ ಸಂಪದೋ ಘನವಿರಲ ತುಳಸೀ ದಾಮ ಸಂ ಜಾತ ಭೂಮಾ
ಕಳಂದೀ ಕಾಂತಿಕಾರೀ ಕಲಯತು ಕುಶಲಂ ಕಾಳ ಮಾ ಕೈಟಭಾರೀ ||

(ತತ್ಪ್ರಮುಖಾ ಕಲಾಪ ಮಂಗಲ ಶ್ಲೋಕ)

ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ

ಇಪ್ಪಡಿ ಇವ್ವರ್ದಿಬ್ಬಳಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳಾಲೇ ತೇನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವ, ಜ್ಞಾತೃತ್ವ, ಕೃತೃತ್ವ, ಭೋಕ್ತೃತ್ವ, ಶರೀರತ್ವ, ಅಣುತ್ವ, ನಿತ್ಯತ್ವ, ನಿರವಯವತ್ವ, ಭೇದನ ದಹನ ಕ್ಲೇದನ ಶೋಷ ವ್ಯನರ್ದತ್ವ, ವೃದ್ಧಿ ಹ್ರಾಸ ರಹಿತ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾದಿಗಳಾಲೇ ಆತ್ಮಾವುಕ್ತು ವಿಶೇಷಣೇ ಭೂತದೇಹೇ ಯಾದಿ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವ ಕೃಣ್ಣು, ಇವನುಡೈಯ ಪರಲೋಕಗಮನ ದೇಹಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಸ್ಥಾನ ವಿಶೇಷವೋ, ಅದನ್ನೂ ಸಹ-ಯತ್, ತತ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿದ್ಯೋತಕ. ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಲ್ಲನುಭವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇವನಾದ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಸಕಲದೋಷರಾಹಿತವೂ, ನಿರತಿರಯ ಸುಖಾವ ವೂ, ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಕಾರಾಕಲ್ಪಂವಪುರಸಿ-ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ದೇಹ ಲ್ಲ-ರಾಜಕುಮಾರ ತುಲ್ಯನಾದ ತನಗ ನಿತ್ಯನೂ ಸದೃಶವಾದ ಭೋಗಾರ್ಥ ಇರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತಾನುಚಿತ ನ್ನಾನವಾದ ಕಾರಗೃಹತುಲ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬದ್ಧನಾ ವ ತನ್ನನ್ನೂ ವಿಧನ್-ತತ್ವ ತ್ರಯಾಧಿಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕಸ್ತಿತಿಶ್ಚೇತ ಬಂಧವ್ ರುತಾನೇ ಕರ್ಮಕೃತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳನ್ನೂ, ಪರಮಪದದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ತನಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಇರುವ ಸ್ವಸ್ವಾಮಿಭಾವಾದಿ ಂಧಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ದಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ತತ್ಕೃಂಕರೈರೂಪ ಧನವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಃ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಆತ್ಮಾದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ

ಹೀಗೆ ಬಂಧವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಇಪ್ಪಡಿ ಇವ್ವ ರ್ಬಳಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರತಿತಂತ್ರಾದ್ಯಧಿಕಾರ ಚತುಷ್ಟಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು ಃ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವ ಸಂಬಂಧ, ಅರ್ಥಸಂಚಕ, ತತ್ವತ್ರಯಗಳ ವಿವೇಕ, ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯ ವಿಷ ಳನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾತ್ವಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಆಚ್ಚಾರುಗಳ ಶ್ರೀನೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಂದು-ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಗಳಲ್ಲದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಜೀವನು, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶತ್ವ, ಜ್ಞಾತೃತ್ವ, ಕರ್ತೃತ್ವ, ಕೃತೃತ್ವ, ಶರೀರತ್ವ, ಅಣುತ್ವ, ನಿತ್ಯತ್ವ, ನಿರವಯವತ್ವ, ಭೇದನ, ದಹನ, ಕ್ಲೇದನ, ಷಣ್ಮಾದ್ಯನರ್ಹತ್ವ, ವೃದ್ಧಿ, (ದೊಡ್ಡವಾಗುವುದು), ಹ್ರಾಸ (ಚಿಕ್ಕವಾಗುವುದು) ರಹಿತವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಃ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಈ ಗುಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗುವೆ, ಅಂದರೆ ಜಡತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಂವಿಗಿಂತ ಬೇರೆ, ಆತ್ಮಾದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ವಿಲಕ್ಷಣನು ಅಂದರೆ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆತ್ಮಾ ಯಾದವನು. ಎಂಬುದನ್ನು, ಮುಮುಕ್ಷುರಂ, ಮಮೇಂದ್ರಿಯಂ, ಅಸಂಜಾನಾಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿರೇಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ತಾನು ಪರಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇಹಾಂತ ನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಂನುಭವ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷಾನ್ಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೋಕೋತ್ತೀರ್ಣ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಹಾಗಿ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾರೂಪದಲ್ಲಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತಹ ಂತ್ತರ ಕೇಶಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಆ ನರಕಪತನಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ನಿವೃತ್ತನಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಯೋಗ್ಯತ್ವ ನಿಶ್ಚಯತತ್ವಾಲೇ ಸಾಮಾನ್ಯೇನ ಲೋಕೋತ್ತೀರ್ಣ ಪುರುಷಾರ್ಥಯೋಗ್ಯರಾಯಾಃ ನರಕ ಪತನಾದಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕ್ಲೇಶಜ್ಞಳುಕ್ಯಾಞ್ಚ, ಅವತ್ತಿನ್ಯಾರಣಜ್ಞಳಿರ್ ನಿನ್ತುಮ್ ನಿವೃತ್ತರಾಯಾಃ, ಅಥೇ ಯತ್ಯ, ವಿಧೇಯತ್ಯ, ಶೇಷತ್ವಾಲ್ಪಶಕ್ತಿತ್ವಾಣುತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯ ವಿಪರ್ಯಯ ದುಃಖಾದಿ ಯೋಗ್ಯತ್ವಾ ಶುಭಾಶ್ರಯತ್ವಾದಿಹಾಲೇ ಯುಕ್ತಾನ ನಿಶೇಷ್ಯಭೂತೇಶ್ವರ ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯತತ್ವಾಲೇ ಭಗವತ್ಕೃಚ್ಛರ್ಮ ರೂಪಮಾನ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತ ವೈಭವತ್ವ ಅಪೇಕ್ಷಾಕೃಯೋಗ್ಯರಾಯಾಃ :

ಭಗವತ್ಕೃಂಕರ್ಮ ವಿರೋಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರ ನಿರಸನಮ್

ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಸಜ್ಜುಹಮಾನ ತಿರುಮನ್ತ್ರತ್ವೈ ಕೃಣ್ಣು ಸಾರತಮಾರ್ಗಜ್ಞಳೈಯನುಸನ್ನಿಕ್ಯನ್ನೋದ್ವು ಪ್ರಥಮ ಪದತ್ತಿಲ್ ತ್ವತೀಯಾಕ್ಷರತ್ವಾಲೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ಜ್ಞಾನತ್ವಾದ್ಯನು ಸಂಧಾನತ್ವಾಲೈ ದೇಹ ತದನುಬಂಧಿಹಳಿಲ್ ವರುಮ್ ಅಹಜ್ಞಾರ ಮಮಕಾರಜ್ಞಳೈಯನುಮ್, ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರತ್ತಿಲ್ ಲುಪ್ತ ಚತುರಿಯಾಲೇ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ತಾದರ್ಥ್ಯತ್ವಾಲೇ ದೇಹಾತಿರಿಕ್ತಾತ್ವ ಸ್ವರೂಪತದ್ವು ಣಜ್ಞಿ ಲಿಲ್ (1) "ತುಂ ಮೇಃ ಹಂ ಮೇ" ಎನ್ನಿ ರ ಶ್ಲೋಕತ್ತಿ ಪದಿಯೇ ತನಕುರಿಯ್ಯ ಯುಕ್ತಾದ ನಿನ್ನೈಕ್ಕಿರ

ದೇಹಕ್ಕಂತಲೂ, ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ, ಜೀವಾತ್ಮಾ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂಬ ಜ್ಞಾನದ ಫಲ—

ಅಥೇಯತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನಂದರಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿಪತ್ತಿಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾದ ಪ್ರಕಾರ, ಬೇವನು ಅಥೇಯತ್ವ (ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದು) ನಿರ್ಣಯತ್ವ (ನಿಯಮನ) ರಹಸ್ಯ (ಅಧೀನತೆ)ಗಳಿಂದಲೂ, ತಪ್ಪತ್ರಾ ಯಧಿಕಾರದ ನಿರ್ಣಯವಾದ ಪ್ರಕಾರ, ಅಣುತ್ವ, ವಿಪರ್ಯಯ (ವೃತ್ತಾನ್)ಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಎಂದ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ತಿಳಿದು, ಸಂಕಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಅದ್ವಯನಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಭರ್ವಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಭರ್ವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ (ಈಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ನಿಶ್ಚಯತತ್ವಾಲೇ) ಪ್ರಕಾರಭೂತವಾದ ಅಬ್ಧರಗಿಂ (ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಗಂತ) ಇವು ಬೇರರಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಭಗವಂತನಾದ (ಭಗವತ್ಕೃಂಕರ್ಮ ರೂಪಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ) ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಮ ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಆಪ್ತಿಸ್ಥಿತಿಲಿ ಗೋಗ್ಯನಾಗಿ ತಾನು ಹೇಗೆಂದರೆ ಶೇಷತ್ವಾದಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಭಗವತ್ಕೃಂಕರ್ಮವು ಇನ್ನಿಗಿ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರನು ವಿಧೇಯತ್ವವೂ ಇದಕ್ಕಿ ಸಹಕಾರಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಪ್ಯರ್ಥಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರ್ವದಾ ಆ ಕೈಂಕರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು ಅಥೇಯತ್ವವು ಕಾರಣವಾಗ ತ್ವದೆ ಅನು ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಿಗಿಂತ ಅಪ್ಪನು (ಈಶ್ವರವ್ಯಾವೃತ್ತಿ)ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಸರ್ವ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೈಂಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಜೀವನು ತಾನು ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ವಿಭಿನ್ನ, ಅಜ್ಞಾನ ಸಂಶಯಾದಿ ದೋಷರಹಿತನು. ಮುಖ್ಯಶ್ರಯವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅಂತಃಕರ್ಮ ಈಶ್ವರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲು ಅವಕಾಶವೇರ್ಪಟ್ಟು ಈಶ್ವರ ಕೈಂಕರ್ಮಾಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು. ಆಗ ಈಶ್ವರ ಕೈಂಕರ್ಮಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಘಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ.

ಭಗವತ್ಕೃಂಕರ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳ ನಿರಸನ ಜ್ಞಾನ :-

ಅನಂತರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಮ ವಿರೋಧಿ ನಿರಸನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಜ್ಞಾನವೂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಪ್ರಾಧಿಕವೆಂದು ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಗ್ರಹಮಾನವೆಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಭಗವತ್ಕೃಂಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಸನವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾರ್ಥಗಂಗಾಹವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ, ಸಾರತಮವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು

ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಜ್ಯೈಯುಮ್, ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರತ್ತಿ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥತ್ವಾ ಲೇ “ಅನ್ಯಶೇಷಭೂತೋಹಂ” ಎನ್ನುಮ್, “ಮಮಾನೃಶೇಷೀ” ಎನ್ನುಮ್ ವರುಮ್ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಜ್ಯೈಯುಮ್, ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ ನಿಷೇಧ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪಾರತ್ವೈಶ್ಚ ವರುಮ್ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸ್ವಾಂತತ್ವೈ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವಾಭಿಮಾನ ರೂಪಬ್ಧಿಳಾನ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಜ್ಯೈಯುಮ್, ಇಂದ ನಿಷೇಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಸ್ತನ್ನಾಲೇ ತ್ವತೀಯಪದತ್ತಿಲ್ ಚತುರ್ಥಿಯಾಲಭಿಪ್ರೇತ

ಅನುಸಂಧಿಸುವಾಗ “ಓಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಧವ ಪದವನ್ನು ಅ-ಉ-ಮ್ ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ “ಮ್” ಎಂಬ ಮೂರನೇ ಅಕ್ಷರವು ಮಗಜ್ಞಾನೇ, ಮನ ಅವಬೋಧನೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ, ಜ್ಞಾನ ತತ್ವದ್ವಯ ಸಂಧಾನದಿಂದ (ಅದಿರಬ್ಧದಿಂದ - ಅಣುಸ್ವರೂಪನು) ಜೀವನು ದೇಹ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಬಂಧಿಸಿ ಬರುವ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ (ದೇಹವೇ ಆತ್ಮಾ ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಮಕಾರ) ಆತ್ಮಾಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಗಣಕನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಜಡವಾದ ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ತಾನು ಬೇರೆಯವನು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಹಂಕಾರವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯ-ಮ್ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ತಾನು ಪರತಂತ್ರನು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮ ಭ್ರಮನೆಂಬ ಮಮಕಾರವು ಬಿಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಆದಿಯಿರುತ್ತು ಎಂಬ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಅನುಯೋಜನೆ. ಓಂ ಎಂಬ ಪ್ರಧಮಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಅಯ ಎಂಬುದು ಲುಪ್ತ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ-ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತಾದರ್ಥ್ಯದಿಂದ-ಅವನಿಗೇ ಸೇರಿದವನು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮ ಅದರ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ 1) “ತ್ವಂ ಮೇ ಅಹಂವೇ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ ತನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಾಕ್ಷರವಾದ “ಉ” ಎಂಬ ಏಕಾರಾರ್ಥದಿಂದ, ಅನ್ಯಶೇಷಭೂತೋಹಂ-ಅನ್ಯನಿಗೆ ನಾನುಶೇಷ ಭೂತನು ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತು, ಮಮಾನೃಶೇಷೀ - ನನಗೆ ಅನ್ಯನುಶೇಷ ಎಂಬುದು ಮಮಕಾರದ ಮಾತು, ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ (ಬಿಡುವನಾಗುತ್ತಾನೆ) ಮಧ್ಯಮಪದತ್ತಿಲ್ ಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾನ - ಮಧ್ಯಮಪದ - ನಮಃ ಎಂಬುದು ನ, ಮಮ ಎಂದು ಎರಡು ಪದವಾಗುತ್ತದೆ ಇದರೊಡನೆ “ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನೂ, “ಶೇಷಿತ್ವಂ” ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ “ನಮಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್”, “ನಮಮ ಶೇಷಿತ್ವಮ್” ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧವಾದದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಶೇಷಿತ್ವ ಈ ನಿಷೇಧ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸ್ವರಕ್ಷಣ ಸ್ವವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಬರುವ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ನಿರುಪಾಧಿಕ ಶೇಷಿತ್ವವೆಂಬ ಅಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಪೇಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶೇಷಿ (ಯಜಮಾನನು) ಅಹಂ-ನಾನು, ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರ, ಸ್ವರಕ್ಷಣಾರ್ಥದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮಮ-ನನಗೆ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ ಮಮ-ನನಗೆ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಶೇಷಿತ್ವವು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಮಮಕಾರ, ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಂತರ ಇನ್ನಿಷೇಧಸಾಮರ್ಥ್ಯಸ್ತನ್ನಾಲೇ ನಮಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮ್ - ನಮಮಶೇಷಿತ್ವಂ, ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶೇಷಿತ್ವಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ, ನಕಾರದ ನಿಷೇಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೂರನೇ ಪದವಾದ “ನಾರಾಯಣಾಯ” ಎಂಬಲ್ಲಿ “ಆಯ” ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಭಾವಿಯಾನ-ಮೋಕ್ಷದಶೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ, ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮ ಪರೈತಾನುಭವವಾದ-ಅಂದರೆ ಭಗವದನು

ಮಾಯಾ ಭಾವಿಯಾನ ಕೃತ್ಯ ರ್ಥ ಪರ್ಯಂತಾನುಭವ ಮಾಹಿರ ಫಲತ್ಪ್ರ ಪ್ಪತ್ತವಿಪ್ಲವೇದು ಫಲಾಂತ ರಾನುಭವ ನ್ಯಾಯತಾಲೇ ವರುಮಾ, ಸ್ವಾಧೀನ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಮರೂಪದ ಛಾನ, ಅಪಜ್ಞಾರಮಮಕಾರಜ್ಞ ಕೈಯುಮಾ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ, ಅಧಿಮಾಹವುಮಾ, ಶಾಬ್ದ ಮಾಹವುಮಾ, ಅಡಿಯರುತ್ತು ಇಪ್ಪದಿ ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನರಾಯಾ.

ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯ ಕೈವಲ್ಯಾನು ಭವನಗಳಿಲ್ಲ, ದೋಷಗಳಂ, ಭಗವದನುಭವತ್ತಿನ್ ಮೇನ್ಮಿಯುಮಾ

1) "ಅರ್ಪಕಾರಜ್ಞ ಕೈವಲ್ಯ ಶುನ್ಯತವನ್ಮೋಗ್ರಿನ್ದೇನ್"

2) ಕಣ್ಣು ಕೇಟಿಟ್ಟುತ್ತು ಮೊಗನುಣ್ಣುಗುಲು ಮೈಚ್ಚರುಮಿ ಕಣ್ಣುನಿನ್ನನೈರಿವರಿಯವಳ ವಿಲ್ಲಾಚಿಟ್ಟುನ್ಮಮಾ

ಭವವು ಪರಿವಹಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಇಪ್ಲವೇದು ಈ ಬದ್ಧ ದಶೆಯಲ್ಲಿ, ಫಲಾಂತರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿ ಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಧೀನಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಭ್ರಮ ರೂಪಗಳಾನ- ನಾನು (ಅಹಂ)ಕರ್ತಾ, ನಾನು(ಅಹಂ)ಭೋಕ್ತಾ, ನನಗೆ (ಮಮ) ಕರ್ತೃತ್ವ, ನನಗೆ (ಮಮ) ಭೋಕ್ತೃತ್ವ- ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಅಹಂ-ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ -ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಅಹಂ-ನಾನು ಭುಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಅಹಂಕಾರದ ಮೂಲ ಹಾಗೆಯೇ, ಮಮಸ್ವಾಧೀನಂ ಕರ್ತೃತ್ವಂ, ಮಮ-ನನಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಅಧೀನ, ಮಮಸ್ವಾಧೀನಂ ಭೋಕ್ತೃತ್ವಂ, ನನಗೆ ಫಲಾನ ಭವವು ಅಧೀನವೆಂಬುದು ಮಮಕಾರದ ಮಾತು- ಈ ರೀತಿಯಾದ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ-ದೇಹ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಮ ಕಾರಗಳು, ಜೀವನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನ ಗಣಕನು ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ನಿವೃತ್ತಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಅರ್ಥ ಶೇಷತ್ವಾದನು ಸಂಧಾನದಿಂದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದಿಗಿಲ್ಲ ಉಂಟಾಗುವ, "ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಅರ್ಥ ಬಾಕಿಯವು ಇಂಥ ಅನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟಾಗುವು ಶಾಬ್ದ. ಇಂತಹ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ ಅಡಿಯರುತ್ತು-ಸವಾಸನವಾಗಿ ಭೇದಿಸುವವನಾಗಿ ಅಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಸವಾಸನವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ, ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನ ರಾಯಾ ಸ್ಥಿರ ಅಚಂಚಲವಾಗಿ ದುರ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಲು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ

ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಮತ್ತು ಕೈವಲ್ಯಗಳ ದೋಷಗಳು ಭಗವದನುಭವದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ

ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದರೂ, ಹೃದ್ರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಯುಂಟಾದರೆ ಮುಮುಕ್ಷು ತ್ವವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಪಸಾರಂಗಳವೈ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ 1) ಅರ್ದ ಶಾರಂಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಲ್ಪಸಾರಂಗಳಾದ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಶುನ್ಯತ್ತು-ರುಚಿನೋಡಿ, ಅಹನ್ಮೋಗ್ರಿನ್ದೇನ್ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ. (2) ಕಂಡು ಕೇಟಿಟ್ಟುತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಣ್ಣು,

1) ಕಿರ್ಪನ್ ಕಿಲ್ಪೇನ್ ಎನ್ರಿಲನ್ ಮುನನಾಕಾರ್

ಅರ್ದ ಶಾರಂಗಳವೈ ಶುನ್ಯತವನ್ಮೋಗ್ರಿನ್ದೇನ್ ।

ಪರ್ಮಲ್ಲಾಯಿರಮ್ ಉಯಿಶಯದ ಪರಮಾ, ನಿನ್

ನರ್ಮೂರ್ ಜೋದಿತ್ಯಾರ್ ನೇನುಹುವುದು ಏಜಿಹಾವೇ ।

(ಕಿರುವಾಯ್ 3-2-6)

(2) ಪು. ಶಿ. ಮೂ.

- 3) "ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಮಿಹಾಸ್ತ್ಯ ಲಭ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ" |
4) "ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂ ತೇಷಾಂತದ್ವೈತತ್ಯಲ್ಪಮೇಧಸಾಂ," |

ಕಿವಿ, ತ್ವಕ್, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ, ಈ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪ ರಸಗಂಧವೆಂಬ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ತೆರಿವರಿಯು- ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ ಅಳವಿಲ್ಲಾ- ಇಂದ್ರಿಯಾನು ಭವಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ, ಶಿಟ್ಟಿನ್ನಮ್-ಭಗವದನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳಾದ ಅಲ್ಪಸುಖವಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವರೂಪ ಕೈವಲ್ಯ.

3) ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಗದೆ ಇರುವುದು ಏನು. ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳು ಸಾಕು ಅವು ಅಲ್ಪಗಳು, ಬೇಕಿಲ್ಲ

4) ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂತೇಷಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅನಯುಕ್ತ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಪರಿಮಿತಗಳು

ಪೂರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನು, ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಶಕ್ತನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸದೆ ಅಲ್ಪಸಾರಗಳಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ, ಭಗವಂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾಮೀರ ಬೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಭಗವಂತನೇ, ನಿನ್ನ ಶುಭಾಶ್ರಯವಾದ ಜ್ಯೋತಿರೂಪವಾದ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೆ ಹೊಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು ನೀನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ

- 2) ಕಂಡು ಕೇಟ್ಟುಟ್ಟು ಮೋದಂದುಡೆಗ್ಗುಲಮ್, ಬಂಗರವಿ
ಕಂಡವಿನ್ನಮ್ ತೆರಿವರಿಯ ಅಳವಿಲ್ಲಾಟ್ಟಿಟ್ಟಿನ್ನಮ್ |
ಒಂಡೊಡಿಯೊಳ್ ತಿರುಮಹಳಂ ನೀಯುಮೇ ನಿರಾನಿರ್ದ
ಕಂಡಶರರಿ ಕಂಡೊಗ್ಗಿಂದೇನ್ ಅಡೈಂದೇನ್ ಉನ್ ತಿರುವರಿಯೇ || (ತಿರುವಾಯ್ 4-6-10)

ಉಜ್ವಲವಾದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಆದ ನೀನೂ ಸ್ವೀಕೃತರದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಟಾತುರೈವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನಂತರ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಕೈವಲ್ಯ ಸುಖದನ್ನೂ-ಸವಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ.

- 3) ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಮಿಹಾಸ್ತ್ಯ ಲಭ್ಯಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮೈರಲಮಲ್ಪಕಾಸ್ತೇ |
ಸಮಾಶ್ರಿತುತ್ ಧರ್ಮತಸೋರನಂತಾನಿಸ್ಸಂಶಯೋ ಮುಕ್ತಿ ಫಲ ಪ್ರಪಾತಾತಿ || ವಿ, ಪು. (1-17-91)
ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಸರ್ವವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಐಹಿಕ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಅಲ್ಪಗಳು ಅನಿತ್ಯ, ಅವುಬೇಕಿಲ್ಲ ಅನಂತವಾದ ಧರ್ಮ ವ್ಯಕ್ತವನ್ನು (ಭಗವಂತನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಫಲವು (ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು) ಬೀಳುವುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

- 4) ಅಂತವತ್ತು ಫಲಂ ತೇಷಾಂ ತದ್ವತ್ಯಲ್ಪ ಮೇಧಸಾಮ್ |
ದೇವಾನ್ ದೇವಯಜೋಯಾಂತಿ ಮದ್ವತ್ಯಾಯಾಂತಿ ಮಾಮುಖಿ ||

ಇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂಜಿಸುವ ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಫಲವು ಅನಿತ್ಯವು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರೂ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಕರ್ಮಗಳು ನನ್ನ ಆರಾಧನ ರೂಪವಾಗುವು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು ಆ ಫಲಾನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕ್ರಮೇಣ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗೀತೆ(7-2-3)

- 5) "ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಜಸ್ವಮಾಂ" |
 6) "ಮಹಾಬಲಾನ್ಮಹಾವೀರ್ಯಾನಂತಧನ ಸಂಚಯಾಂ |
 ಗತಾನ್ಮಾಲೇನ ಮಹತಾ ಕಥಾ ಶೇಷಾನ್ಮರಾಧಿಪಾಂ ||
 ಶ್ರುತ್ವಾನ ಪುತ್ರ ದಾರಾದಾಗ್ನಿದ್ವೇಷಾದಿಕೇಷಿ ವಾ |
 ದ್ರವ್ಯಾದೌನಾ ಕೃತಪ್ರಜ್ಞೋ ಮಮತ್ವಂಕುರುತೇ ನರಃ ||"
 7) "ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂಜಗತ್"
 8) "ಸ್ವರ್ಗೇಷಿತಾಭೀತಸ್ಯ ಕ್ಷಯಿಷ್ಠೋರ್ವಾಸ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಃ |

5) ಅನಿತ್ಯಮಸುಖಂ ಲೋಕಂ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅರ್ಥವೂ, ದುಃಖ ಮಿಶ್ರ ಸುಖವೂ ಆದ ಈ ಲೋಕ ವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನೀನು ಇನರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು (ಕೃಷ್ಣ ವರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸು.

6) ಮಹಾಬಲಾನ್-ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ಅನಂತೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಜರುಗಳು ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ಜನ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪಂಡಿತನು ಹೊಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಮರ ಹಣಕಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತ್ವ-ನನ್ನದು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರವಾದುವು ಎಂದರ್ಥ.

7) ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್-ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಯೇವ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖ ಗಳೂ ದುಃಖ ಪ್ರಕುರವಾಗಿವೆ.

8) ಸ್ವರ್ಗೇಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಅಂದರೆ ಸುಖನಿವೃತ್ತಿವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತೇನೆಂಬ ಭಯವು ತನ್ನಿವೃತ್ತಿವಾದ ದುಃಖವೂ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಲಿ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ.

- 5) ಕಿಂಪುನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪುಣ್ಯಾಃ ಭಕ್ತಾರಾಜರ್ಷಯಸ್ವಧಾ |
 ಅನಿತ್ಯಮ ಸುಖಿಲೋಕಮಿಮಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಜಸ್ವಮಾಮ್ ||
 (ಗೀತೆ 9-33)
 ಮಾಪಯೋನಿಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರೂ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪುಣ್ಯ ಯೋನಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂಶಯ ಎಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೇ ಅನಿತ್ಯವೂ ಆಸುಖವೂ ಆದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನೀನು ಶಾಶ್ವತನೂ, ಅನಂದಮಯನೂ ಆದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಡು
- 6) ವಿ. ಪು. 4-24-142, 143
- 7) ಗರ್ಭೇತ ಸುಖಿಲೇಶೋಽಪಿ ಭವದ್ವಿರಸುಮೀಯತೇ |
 ಯದಿತ್ಯಾಕಂಪ್ಯತಾಮೇವಂ ಸರ್ವಂ ದುಃಖಮಯಂ ಜಗತ್ ||
 (ವಿ ಪು. 1-17-69)
 ತಾಯಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಂತುವು ಬಹಳ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವಾದ ಕುಖವನ್ನು ನೀವು ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ ತಿಳಿಸಿ ವ್ಯಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೂ ದುಃಖ ಪ್ರಕುರವು
- 8) ನ ಕೇವಲಂ ದ್ವಿಜ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನರಕೇ ದುಃಖ ಪದ್ಧತಿಃ |
 ಸ್ವರ್ಗೇಽಪಿ ಪಾತ ಭೀತಸ್ತಕ್ಷಯಿ ಪೋರ್ಣಾಸ್ತಿನಿವೃತ್ತಿಃ ||
 (ವಿ. ಪು. 6-5-50)
 ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದುಃಖವೆಂಬುದು ಅಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷಯದಿಂದ ಪತನ ಭಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕವಾಗಲಿ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ.

- 9) “ರಾಜ್ಯೇಗೃಧ್ಯಂತಿ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ಮಮತ್ವಾಹೃತಚೇತಸಃ |
ಅಹಂನಾನ ಮಹಾಪಾನ ಮದಮತ್ವಾ ನ ಮಗದೃಶಾಃ ||
- 10) “ಅಬ್ರಹ್ಮಭವನಾದೇತೇ ದೋಷಾಸ್ಸಂತಿ ಮಹಾಮುನೇ |
ಅತ ಏವಹಿನೇಚ್ಛಂತಿ ಸ್ವರಸ್ತ್ರಾಪ್ತಿಂ ಮನೀಷಿಣಃ,” |
- 1) “ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸದನಾದ್ಗೂರ್ವಂ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂಪದಂ |
ಶುದ್ಧಂ ಸನಾತನಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ತದ್ವಿದುಃ |
ನತತ್ರ ಮೂಢಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ಪುರುಷಾ ವಿಷಯಾತ್ಮಕಾಃ |
ದಂಭ ಲೋಭ ಮದಕ್ರೋಧ ದ್ರೋಹ ಮೋಹೈರಭಿದ್ರುತಾಃ |
ನಿರ್ಮನಾ ನಿರಹಂಕಾರಾ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವಾ ಸ್ವಯಂತೇಂದ್ರಿಯಾಃ
ಧ್ಯಾನಯೋಗ ರತಾಶ್ಚೈವ ತತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸಾಧುಃ,” |
- 12) “ರಮ್ಯಾಣಿ ಕಾಮಜಾರಾಣಿ ವಿಮಾನಾನಿ ಸಭಾಸ್ತಥಾ |
ಅಕ್ರೀಡಾ ವಿವಿಧಾರಾಜಃ ಪದ್ಮಿನೈಶ್ಚಾನುಲೋದಕಾಃ” |
- 13) “ಏತೇನೈ ನಿರಯಾಸ್ತಾತ ಸ್ಥಾನಸ್ಯಪರಮಾತ್ಮನಃ ”

9) ರಾಜ್ಯೇಗೃಧ್ಯಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರು .
ನನ್ನಂಥವರು (ಪಾಂಡಿತ್ಯವು) ಹಾಗಲ್ಲ.

10) ಅಬ್ರಹ್ಮಭವನಾದೇತಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಯಂತ ಇಂಥಹ ಅಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿ ದೋಷ
ಗಳು ಉಂಟು ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಆಸೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

11) ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸದನಾದ್ಗೂರ್ವಂ- ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆ ಪರಮ ಪದವು ಇದೆ .
ಅದು ಶುದ್ಧವಾದದು ಸನಾತನ-ಯಾವಾಗಲೂ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಜ್ಯೋತಿರ್ವಯವಾದ ಲೋಕ. ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ
ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯವು. ಮೂಢರು-ಅಂದರೆ ದೇಹವೇ ಅತ್ಮವೆಂಬವರು, ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರೂ ದಂಭ,
ಲೋಭ, ಮದ, ಕೋಪ, ದ್ರೋಹ, ಮೋಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರು, ಆ ಪರಮ ಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರರು .
ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೆ
ಯೋಗದಲ್ಲೆ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳು ಆ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

12) ರಮ್ಯಾಣಿ ಕಾಮಜಾರಾಣಿ-ಇತ್ಯಾದಿ ರಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವೀಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲರ್ಹವಾದ ವಿಮಾನಗಳೂ
ರಮ್ಯವಾದ ಸಭಾಮಂಟಪಗಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ, ತಳುವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸರೋವರಗಳೂ ಆ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲೇನಿ. ಇದರಿಂದ ಪರಮ ಪದವೂ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ದ್ರೋಹಿತ.

13) ಏತೇನೈ-ಇತ್ಯಾದಿ. ಆ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದಿಗಳು ನರಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿವೆ-
ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳಾಲೇ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಆದಿಯಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣ
ವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳು-ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಯಂತ ಪ್ರಕೃತಿ

9) ವಿ. ಪು. (6-7-7) 10) ಇತಿ ಸಮು. (3-48) 11) ಭಾರ ವನಪರ್ವ (217-37. 38. 39)

12) ಭಾರ. ಶಾಂತಿ. (196-4) 13) ಪು ತಿ. ಮೋ

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಲೇ ಅಲ್ಪತ್ವಾನ್ವಿತತ್ವ ದುಃಖಮೂಲತ್ವ, ದುಃಖಮಿತ್ರತ್ವ ದುಃಖೋದ್ರಕ್ತತ್ವ ವಿಪರೀತಾಭಿನಾನ ಮೂಲತ್ವ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂದ ವಿರುದ್ಧತ್ವಜ್ಞಾಂಕಿರ ದೋಷ ಸಪ್ತಕಜ್ಞೈಯುಮ್, ಇವತ್ತಿಲ್ ಯಥಾಸಂಭವ ಮುಕ್ತಾನ ಚೇತನಮಾತ್ರಾನುಭವ ದೋಷಜ್ಞೈಯುಮ್, ಇವನುಭವಗಳು ಕೈದಿರತಟ್ಟಾನ ಭಗವದನುಭವತ್ವೈಲಕ್ಷಣತ್ವೈಯುಮ್ ವಿಶದಮಾಹವನು ಸನ್ನಿಹತು, “ಪರಮಾತ್ಮನಿಯೋ ರಕ್ತೋ ವಿರಕ್ತೋಪರಮಾತ್ಮನಿ”ಎಂದಿರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂಜೆಯರಾಯ್,

ಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಇರುವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಸುಖಗಳು, ಅಲ್ಪತ್ವ-ಅಲ್ಪಗಳು, ಅಸ್ಥಿರತ್ವ-ಶಾಶ್ವತ ವಾದವಲ್ಲ. ದುಃಖಮೂಲತ್ವ-ಕರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆಯಾಸಪಡಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕವಾದ್ದರಿಂದ ದುಃಖ ಮೂಲ ಗಳು, ದುಃಖಮಿತ್ರತ್ವ-ಸುಖ ವಿರೋಧಿ ಭಯದಿಂದ ದುಃಖ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿವೆ ದುಃಖೋದರ್ಕತ್ವ - ಸುಖವು ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ವಿಪರೀತಾಭಿನಾನಮೂಲತ್ವ-ಸ್ವಾಧೀನ ಕೃತ್ಯ-ತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಗೂಢವಾದ ಭ್ರಮ ಮೂಲವಾದವು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಂದವಿರುದ್ಧತ್ವ - ಭಗವದ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಭಗವದನುಭವಾನಂದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಗಳು, ಈ ಭೋಗಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದರೆ, ಅಚಿದ್ವಿಷಯಾನುಭವ-ಕಾಮಿನೀ, ಸ್ವಕ್ಷಂದನಾಧ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾನುಭವಗಳು ಇವುಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಏಳು ದೋಷ ಗಳಿಂದ ಕೂಡುವೆ ಇವಟ್ಟಿಲ್ ಯಥಾಸಂಭವಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೈವಲ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಾನುಭವವು ದುಃಖಮೂಲತ್ವವೆಂಬ ಕರಣ ಕಳೆಬರಗಳ ಪ್ರೇರಣಾರೂಪವಾಗಿಲ್ಲ, ದುಃಖಮಿತ್ರತ್ವವಿಲ್ಲ ಅದರ ದುಃಖೋದರ್ಕತ್ವ- ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದ ಸುಖಾನುಭವವು ವಾಗಿದರೆ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಮಲಹ ಉತ್ತರ ಕಾಲಿಕ ದುಃಖ ವುಂಟು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿಷ್ಣು ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ದುಃಖೋದರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೈವಲ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಈ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾಕಿ ದೋಷಗಳುಂಟು

ಇವನುಭವಗಳು ಕೈದಿರತಟ್ಟಾನ-ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾನುಭವಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಭಗವದನು ಭವದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯತ್ವೈಯುಮ್- ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂದರೆ ಈ ಏಳು ದೋಷಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಒಪಗುಣ ವಿಸಯಗಳನ್ನು, ವಿಶದವಾಗಿ ಅನುನಂದಾನ ಮಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿರು ವಂಥಹ ಅವಸ್ಥೆ-ನೈರಾಗ್ಯ ದಶಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಳವಂದಾರವರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಥಾಗಿ, ಇಷ್ಟಾನೀಕು ಪರಮೈಕಾಂತೀ ಪರಾಯತ್ವಾತ್ಮ ಜೀವನಃ | ತತ್ಸಂತ್ಲೇಷ ವಿಯೋಗೈಕ ಸುಖ ದುಃಖಸ್ತದೇಕಧೀಃ ||

13) ರುದ್ರಾದಿತ್ಯವಸೂಕಾಂಚ ತಧಾನ್ವೇಷಾಂ ದಿವೌತಸಾಮ್ |

ವಿತೇವೈವಿರಯಾನ್ವಾತ ಸ್ಥಾನಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ||

(ಭಾರ ಶಾಂತಿ 196-6)

ರುದ್ರ ಅದಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ನರಕ ಹುಲ್ಲುಗಳು.

1) ಪರಮಾತ್ಮನಿಯೋ ರಕ್ತೋ ವಿರಕ್ತೋಪರಮಾತ್ಮನಿ |

ಸರ್ವೇಷಾಂವಿವಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಸನ್ನಿಹಿತಂ ಭೋಕ್ತೃಮರ್ಹತಿ ||

(ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ)

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯವಾದ ಪುತ್ರದಾರ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರ ವಿತ್ತೇಷ (ಆಸ್ತಿ) ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಛಿಕ್ಷುಯಿಂದ ಜೀವಿಸತಕ್ಕವನು

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿಟ್ಟು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೈಕೊಳ್ಳುವರೇ ಮುಮುಕ್ಷು ಕೈಗಳ್.

- 1) “ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂಧರ್ಮಂ ಪ್ರಜಾಪತಿರಥಾಬ್ರವೀತ್” ಎಂದಿರಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿವೃತ್ತರಾಯ್, 2) ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮವ್ಯಪಿರಾರಾಯಣೋಬ್ರವೀತ್” ಎಂದಿರ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರವೃತ್ತರಾನವರರ್ಥ ಮುಮುಕ್ಷುಕೈಗಳಾನ ವಧಿಕಾರಿಹಳ್.

ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮ್ ಆವಶ್ಯಕಮ್.

ಕೀಳ್ ಚೋನ್ನ ಪಡಿಯಲೇ ಪರಾವರಣ್ಯಗಳಾನ ತತ್ವಜ್ಞಳುಮ್, ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳುಮ್ ತೆಳಿನ್ನಾಲುಮ್, ಇಪ್ಪಡಿ ವೈರಾಗ್ಯಪೂರ್ವಕಮಾದ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ತಿಲ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಲಬ್ಧಾತ್ಮಾತ್ಮದ್ಗತ ಪ್ರಾಣಃ ಮನೋ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯ ಕ್ರಿಯಃ ||

ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಸೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸನಾದವನು ತನ್ನ ಜೀವನವು ಭಗವದನುಭವಾದೀನ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಭಗವತ್ಪಂಶ್ಲೇಷವೇ-ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಇರುವುದೇ ಸುಖ. ಭಗವಂತನ ಅಗಲಿಕೆಯೇ ದುಃಖ ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುವು. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಆತ್ಮಾ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದ್ದೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, “ನದೇಹಂ ನಪ್ರಾಣಾನ್ಮಚ ಸುಖಮಶೇಷಾಭಿಲಷಿತಂ ನಾಚಾತ್ಮಾನಂ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಮ ಹಿತವಶೇಷಸ್ವನಿಭವಾತ್ ಬಹುಭೂತಮ್ ||” ಎಂಬ ಆಳವಾದಾರ್ ನೂತ್ತರತ್ವ (ಶ್ಲೋಕ 57) ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಪಡದ ಶರೀರ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಆತ್ಮಾ, ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅವುಗಳು ನೂರು ಚೂರಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂಬ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನ

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮ

ಇಂಥ ಆವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು 1) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು-ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಕಾಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ,

2) ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ-ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮನರು, ಮೋಕ್ಷನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಇರುವವನ ಜ್ಞಾನಸ್ಮಾರ್ಥ -

ಹೀಗೆ ಪರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೇ ಇರುವವರ ಜ್ಞಾನವು ವೈದ್ಯಕವೆಂದು ಕೀಳ್ ಚೋನ್ನ ಪಡಿಯಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ - ಅದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ವ್ರತಂತ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ,

- 1) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ರಥಾಬ್ರವೀತ್ |

ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ ಸದೃಶಃ ಪರಮಗತಿಃ ||

(ಭಾರ. ಶಾಂಕಿ 219-4)

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ಹೇಳಿದನು. ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ-ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಪುನಃ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಮ ಪದ ಸುಖ.

2) ಪು. ತಿ. ನೋ

ಯಾಸಾಹಿರ್, (3) "ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂಶ್ಚುತಂ" 4) "ಶಮಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಹಿತಾನಿ ಮನೀಷಿಭಿಃ | ತಸ್ಯಾತ್ಮ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೋಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮನಸ್ಸದಾ," ಎನ್ನಿರ ಶ್ರುತ ಫಲಶ್ಚೆಯುಮ್ ಇಷ್ಟು.

5) "ನಾಚ್ಛಾದಯತಿ ಕೌಪೀನಂ ನ ದಂಶಮಶರಾಪದಮ್ |

ಶುನಃ ಪುಷ್ಯಮಿನಾಸರ್ಥಂ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತಮ್ ||" ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ ಹಾಸ್ಯನಾಮ್, ಅಹೈಯಾಲ

6) "ವಯಸಃ ಕರ್ಮಣೋರ್ದಸ್ಯ ಶ್ರುತಸ್ಯಾಭಿಜನಸ್ಯಚ |

ನೇಷವಾಗ್ವತ್ತಿ ಸಾರೂಪ್ಯಮಾಚರಣಂ ವಿಚರೇದಿಹ ||"

ಎನ್ನಿರ ಪದಿಯೇ ಶ್ರುತಾನು ರೂಪಮಾಹ ಸ್ತೋಚಿತಮಾನ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನತ್ತಿಲೇ ತದರಿಕ್ಕುಮವರ್ಹಳ್, ತನ್ಯರುಮಮ್ ಶೆಯ್ಯಿಪ್ಪಿರರುಹನ್ನಾರ್" ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ (7) "ತಂದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿದುಃ," (8) "ಪ್ರಣಮಂತಿ ದೇವತಾಃ" ಇತ್ಯಾದಿಹಳಿಲ್ ಚೊಲ್ಲು ನೇತ್ರಮ್ ಪೆರುವರ್ಹಳ್.

ಪರಾವರಗಳಾನ ತತ್ವಂಗಳುಮ್—ಚಿದ ಚಿದೀಶ್ವರ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ (ಪರಾವರ) ಪುರುಷಾರ್ಥಂಗಳುಂ—ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ, ನೇತೃವನ್ನೂ, ತಿಳುವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರೂ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಪೂರೈಕೆ ವಾಗಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೇ ಹೋದರೆ 3) ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್, 4) ಶಮಾರ್ಥಂಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಎಂಬಂತೆ ಲ-ಆತ್ಮ ಗುಣ, ವೃತ್ತ-ಸದಾಚಾರ ಇವುಗಳು ಓದಿದಕ್ಕೆ ಫಲ, ಶಮಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ವಿಹಿತಗಳಾಗಿವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವನಮನಸ್ಸು ಅರ್ಥಕಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾಗಿದೆಯೋ—ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೋ ಅನನ್ಯ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃ—ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೂ 5) ನಾಚ್ಛಾದಯತಿ ಕೌಪೀನಮ್—ಎಂಬಂತೆ ನಾಯಿಯ ಬಾಲವು ಗುಹ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಕಡಿಯುವ ಸೂಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸದು, ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯದವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅನರ್ಥಕರ-ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆಹೈಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವು ಲಭಿಸದೆ, ಶೀಲವೃತ್ತ ಶಮಾದಿ ರೂಪಗಳಾದ ಫಲಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು

2) ವ್ಯಕ್ತಂ ಮೃತ್ಯುಮುಖಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಮೃತಂ ಪದಮ್ |

ನಿವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಧರ್ಮಂ ಮುಷ್ಕಾರಾಯಣೋಽ ಬ್ರವೀತ್ ||

ಭಾರ. ಶಾಂತಿ. (219-2)

ವ್ಯಕ್ತವೆಂದರೆ ಯಮನಬಾಯಿ. ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದರೆ ಅಮೃತ ಸ್ವಾನ್-ಪರಮಪದ ನಿವೃತ್ತಿಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬದರಿಶಾಸ್ತ್ರವಾಮಾನಾದ ಸಾರಾಯಣನು ಹೇಳಿದನು. ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ, ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕರ್ಮಗಳು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ ವ್ಯವಹಾರ.

3) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಫಲಾವೇದಾಃ ಶೀಲವೃತ್ತ ಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್ |

ರತಿಪ್ರತ್ಯ ಫಲಾದಾರಾಃ ದತ್ತ ಭುಕ್ತಫಲಂ ಧನಮ್ ||

ಭಾರ ಸಥಾ (5-117)

ವೇದಾರ್ಥಯನ ಮಾಡುವುದು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡತು ಉಪಯೋಗ ಓದಿದುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವ, ಸದ್ವೃತ್ತಿಗಳು ಫಲ ಹೆಂಡತಿಯು ರತಿ ಕ್ರಿಡೆಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಫಲಭೂತಳು ಹಣಕೈ ದಾನ, ಉಟ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಫಲ

4) ಇತಿ ಸಮು. (12-37)

5), 6), 7), 8), ಪು. ತಿ. ನೋ.

ರಿಂದಲೂ, ಸನ್ಯಾಸರಲ್ಲಿರದ ಪಂಡಿತನನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪಂಚಾಸ್ಯಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ,

6) ವಯಸ್ಸೇಕರ್ಮಣೋರ್ಥಸ್ಯ-ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಕರ್ಮ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಸತ್ಕೃತಿ ಪ್ರಸೂತಿತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೇಷ, ಮಾತು, ನಡತೆಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ತಾನು ಓದಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ಸ್ವೋಚಿತಮಾನ - ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ, ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಿಗಳೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ತ್ವರಿ ಪಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತನ್ಮಕರುಮಮಾಶೆಯು-ತನಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಪಿರರ್-ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದದ ಸತ್ಕರುಷರು, ಉಹಂದಾರ್-“ಯಮಾರ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಸೋಧರ್ಮಃ”-ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಶಂಸಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ. 7) ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ಎಂಬಂತೆ ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ. 8) ಶ್ರುಣುಮಂತಿ ದೇವತಾಃ ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುವ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಹರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಈ ಶ್ಲಾಘನೆಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ತಾನಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇವನಿಗೆ ಅತ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ ಕೂಡದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

5) ಕೌಶೀನಂ-ಗುಹ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಪಾಂಡಿತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿರುವುದು ಆತರ್ಥಕರ.

6) ಮನು ಸ್ಮೃತಿ. (4-18)

7) ಅಸಿತಂಸಿತಕರ್ಮಾಣಂ ಯಥಾದಾಂತಂತಪಸ್ವಿನಮ್ |

ಚಂಡಾಲಮತಿ ವ್ಯಕ್ತಸ್ತಂ ತಂದೇವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

(ಭಾರ ಶಾಂತಿ 118-11)

ಶುದ್ಧಸಮಾಚಾರನಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ, ತನ್ನವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗನು ಗುಣವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನು ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

a) ಯೋಗ್ಯೋಹೋತ್ರತೋದಾಂತಃ ಸಂತೋಷನಿರತಃ ಶುಚಿಃ |

ತಪಸ್ಸಾಧ್ಯಾಯ ಶೀಲಶ್ಚ ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

b) ಯೇನಕೇನ ಚಿದಾಚ್ಛನ್ನಃ ಯೇನಕೇನ ಚಿದಾಶಿತಃ |

ಯತ್ಕೃಚ್ಛನ ಶಾಯೇಸ್ಯ ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

c) ಯೋಗ್ಯಹೇರಿವಗಣಾದ್ಯಂತಃ ಸನ್ಯಾಸಾನುರಣಾದಿವ |

ಕುಣಪಾದಿವ ಯಸ್ಯೀಭಃ ತಂದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

d) ಕಾಮಕ್ಲೋಧಾನೃತಃ ದ್ರೋಹ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದಾದಯಃ |

ನಸಂತಿ ಯಕ್ತ್ರೋಚೇದ್ರ ತಂದೇವಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂವಿದುಃ ||

ಇತಿ, ಸಮು. 28-88, 89, 92, 93)

a) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡುವವನು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆಡಗಿಸಿರುವವನು, ಅಲ್ಪತಪ್ತನು, ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವನು, ತಪಸ್ಸು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

b) ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಉಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಊಟಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವವನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

c) ಹಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರುವಂತೆ, ಜನಸ್ತೋಮದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸದೆ ಇರಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮರಣದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಸ್ತ್ರೀಗಳನ್ನು ಽವದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅಂಧವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

d) ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಸುಳ್ಳು, ದ್ರೋಹ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ (ಗರ್ವ) ಮೊದಲಾದವು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಾತಿನಿಮಿತ್ತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹರೂಪ ಗುಣನಿಮಿತ್ತವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಈ ಗುಣಗಳು ಯಾರಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

(8) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ನಿನ್ಮ ಪುರಾಣ ಸದಿಯಿಣ್ಣಿ ಯೇನ್ಮ ನೆಡುಮ್ ಪಯೆನುಮ್ |

ಪೊನ್ನುದಲೇ ನಿಲೈಯಿನ್ರಿಡ ಪ್ಪೊನ್ನುಮ್ ಪೆವಕ್ಕಡಲುಮ್ ||

ನನ್ನಿದು ತೀಯದಿದೆನ್ನು ನವಿನ್ಮವರ್ ನಲ್ಲರುಳಾಲ್ |

ನೆನ್ನು ಪುಲನ್ನಕ್ಕೆ ವೀಡಿನೈ(ದಿಡೈ) ನೇಣ್ಣುಮ್ ಪೆರುಮ್ಪಯಿನೇ ||೧೪||

ವಿಷಮಧುಬಹಿಷ್ಕಾರ್ವನ್ ಧೀರೋ ಬಹಿರ್ವಿಷಯಾತ್ಮಕಂ |

ಪರಿಮಿತಸುಖಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರಯಾಸಪರಾಙ್ಮುಖಃ ||

ನಿರವಧಿನುಹಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿ ಕುತೂಹಲೇ |

ಜಗತಿ ಭವಿತಾ ದೈವಾತ್ಮಶಿಜ್ಞಹಾಸಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ||೧೫||

ಇತಿಕವಿತಾರ್ಥ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಕಟಿನಾಥಸ್ಯ

ನೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಭಗವದನುಬಂಧನಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮಕರ್ಮ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಫಲದ ಹೇಯತ್ವವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೃಪಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಣ್ಣುಜಯಿಸಿ, ಒಬ್ಬನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುಲು ಅಸೆಬಡುತ್ತಾನೆಂದು ನಿನ್ಮಪುರಾಣನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ಮಪುರಾಣನ್-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರನೆಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ, ಅಡಿಯಿಣ್ಣಿ- ಪರಸ್ಪರ ಸದೃಶಗಳಾದ ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ಏಂದುಮ್- ಶಿರಸಾ ಧರಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವ ನೆಡುಂಪಯೆನುಮ್-ದೀರ್ಘಕಾಲ (ನಿತ್ಯ) ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ, ಪೊನ್ನುದಲೇ ನಿ ಲೈಯಿನ್ರಿಡ-ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವುದೇ ಸ್ವಭಾವವಾದ, ಪೊಂಗುಂಪವಕ್ಕಡಲುಂ-ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನೂ, ನನ್ನಿದು- ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ತೀಯದು ಇದು- ಇದು ಕೆಟ್ಟದು ಹೇಯವಾದದ್ದು ಎನ್ನು ನವಿನ್ಮವರ್- ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ, ನಲ್ಲರುಳಾಲ್- ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಪುಲನ್ಗಳೆನೆನ್ನು- ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಪೆರುಂಪಯಿನೇ - ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ವೀಡಿನೈ-ಪರಮಪದವನ್ನು ಅಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ನೇಂಡುಮ್- (ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮಾ) ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ,

8) ದೈವಂತಿ ದೈತ್ಯಾಃ ಪೂಜಂತಿ ದೇವತಾಃ

ನತ್ಯಂತಿ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯ ಪಯಾಂತಿಚಾರಯಃ |

ಯತ್ಪೀರ್ತನಾತ್ ಸೋಽದ್ಭುತ ರೂಪ ಕೇಸರೀ

ಮಮಾಸ್ಯ ಮಂಗಲ್ಯ ವಿವರ್ಧಯೇ ಹರಿಃ ||

(ಮಂಗಲ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ 43-28)

ಅದ್ಭುತ ರೂಪರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ಯಸಂಹನಮ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ದೈತ್ಯರು ನೀರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳು ಸಮಷ್ಟರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಕ್ಷಸರು ಸಾತ ಘೋರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶತ್ರುಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಫಲಯು ನನಗೆ ಮಂಗಲ್ಯವನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸೋಸರಿ

ಕೋಟಿಯಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತವಾದ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವದನುಭವ ಕುತೂಹಲಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು 'ವಿಷಮಧುಬಹಿಷ್ಕರ್ವನ್', ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಜಗತಿಶಕ್ತಿತ್-ವ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯ ಲೊಬ್ಬನು, ದೈವಾತ್-ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ಧೀರಸ್ಸನ್-ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಗಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಕಲಗದವನಾಗಿ, ಬಹಿರ್ವಿಷಯಾತ್ಮಕಂ-ಶಬ್ದಾದಿ ಬಹಿರ್ವಿಷಯರೂಪವಾದ ವಿಷಮಧು-ವಿಷಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು-ಪ್ರಾಕೃತ ಶಬ್ದಾದಿ ಭೋಗಗಳು ಅನುಭವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅನರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಬಹಿಷ್ಕರ್ವನ್-ವರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ಪರಿಮಿತರಸಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಭಗವದನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ, ಕೇವಲಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಸಪರಾಙ್ಮುಖಃ-ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಾದ್ಯುಪಾಸನ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ವರಾಙ್ಮುಖನಾಗಿ. ಅಂದರೆ ಆ ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಿರವಧಿನುಹಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿಕುತೂಹಲೀ-ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಹಾನಂದ ರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲನಾಗಿ (ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ), ಜಿಹಾಸಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ (ಹಾತುಮಿಚ್ಛಾ ಜಿಹಾಸಾ) ಭವಿತಾ-ಆಗುತ್ತಾನೆ.

"ಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಂ ವೇತ್ತಿತತ್ಪತಃ"-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಯು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂದಪಟ್ಟು ತರ್ಪೀವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಭಾವ.

ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾವೃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಯ್ಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ:

ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ತುಲ್ಯೇ ಸತಿ ಚ ಮಧುವಿದ್ಯಾದಿಷು ಯಥಾ|

ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಸಂಸಿದ್ಧತ್ಯಧಿಕೃತಿವಿಶೇಷೇಣ ವಿದುಷಾಂ |

ವಿಕಲ್ಪೇತ ನ್ಯಾಸೇ ಸ್ಥಿತಿರಿತರವಿದ್ಯಾಸು ಚ ತಥಾ |

ನಿಯತಾ ವೈಯಾತ್ಯಂ ನಿಯಮಯಿತುಮೇವಂ ಪ್ರಭವತಿ ||೨೦||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಣಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರು ಮುಮುಕ್ಷು-ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ. ಅವರುಗಳು ಭಕ್ತಿಪ್ರವತ್ತಿಯೇಗನಿಷ್ಠರು ಎಂದು ಎರಡುವಿಧವಾದವರೆಂದು ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ತುಲ್ಯೇ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. **ವಿದುಷಾಂ-ಉಪಾಸಕರಿಗೆ, ಮುಮುಕ್ಷುತೇ ಮೋಕ್ಷ-ರೂಪ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಿತ್ವವು-ಆಸೆಯು ತುಲ್ಯೇಸತಿಚ-ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮಧುವಿದ್ಯಾದಿಷು-ಮಧುವಿದ್ಯೆ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆ, ದಹರವಿದ್ಯೆ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕೃತಿ ವಿಶೇಷೇಣ ಆವರವರ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅಂದರೆ ವಸ.ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಒಬ್ಬನಿಗೆ (ಮಧುವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠನಿಗೆ) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ನೇರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ (ದಹರವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠನಿಗೆ), ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯಥಾವ್ಯವಸ್ಥಾ ಸಂಸಿದ್ಧತಿ. ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಿವರವಾದದ್ದೋ ತಥಾ-ಹಾಗೆ ನ್ಯಾಸೇ. ಇತರವಿದ್ಯಾಸುಚ-ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ವೃತ್ತಿರಿಕ್ತ ಸದ್ವಿದ್ಯಾದಿ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಿತಿ- ಇರುವಿಕೆಯು ಅಂದರೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವು ವಿವರವಾದದ್ದು. ವಿಳಂಬವುಮತೆಯು ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ದೇವಾವಸನದಲ್ಲಿಯೇ, ಅಥವಾ ತಾನು ಅವೇಕ್ಷಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆವರವರ ಅದೃಷ್ಟವೇ ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಿಯತಾಃ-ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದ ವೈಯಾತ್ಯಂ-ಧಾರ್ಮ್ಯವು ಧೃಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವವು, ಏವಂ ನಿಯಮಯಿತುಂ-ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಲು ಪ್ರಭವತಿ-ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಚ್ಛಾ ರೂಪ ಅಧಿಕಾರ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವು-ವ್ಯತ್ಯಾಸವು-ಆಯಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅದೃಷ್ಟ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಶ್ವಗಳು.**

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಅಧಿಕಾರದರ್ಶ

ಇಪ್ಪಡಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಂ ಚ ಲಾನ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಲೀ ಪ್ರವೃತ್ತರಾನ ಅಧಿಕಾರಿದರ್ಶ ಇರುಮರ್. ಅವರ್ದ ಲಾಹಿರಾರ್ — ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನುಮ್, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನುಮ್,

ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಕನ್ಯಾವತ್ಪ್ರತಾವುಭಾ |

ಫಲಸಾಧನ ಭಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ತಾವಸಿ ಚ ದರಿತಾ ||೩||

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾರಂಬುವನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಇಪ್ಪಡಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥೋಪಾಯಂ ಗಳಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಉಪಾಯಗಳಾದ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಬ್ಬರು ಅವರು ಯಾರೊಂದರೆ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೂ, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೂ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು. ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು, ಒದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು ಇವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಇವನನ್ನು ಸದ್ವಾರಕ-ಭಕ್ತಿದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತರು ಮಾಸ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪನ್ನರು. ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಿಂದ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಭಕ್ತಿಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪನ್ನರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಫಲರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸಾಧನ ರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ. ಇವೆರಡುಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತರು. ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಫಲರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಫಲ. ಭಗವದನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದದ್ದು “ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದನಿವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ ತಪೋವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಪ್ರಿಯ ಭಗವದನು ಭವ ಜನಿತ ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತ ಅಶೇಷಾವಸ್ಥಾದಿವೃತ್ತಿ ಅಶೇಷಶೇಷತ್ವೈಕರೂಪ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯ”, ಎಂಬ ತ್ರೀ ಭಾಷಣ ಕಾರರ ಗದ್ಯ ತ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ, ಭಗವದನುಭವವಿವಾಹ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದದ್ದು. ಈ ಪರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಫಲಕೋಟಿ ನಿವಿಷ್ಣುಗಳಾಗಿ ಪಾಪವಾಗುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು “ಫಲಭಕ್ತಿ” ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಅಕೇಶಗಳೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೂ ಬರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅದಾಗಿ ತ್ರೀ ಭಾಷಣ ಕಾರರು “ತಸ್ಯ ನಶೀಲಂ ತತ್ಕೃಷ್ಣಾಣಾಗತಿರೇವ “ಎಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಲು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ” ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂಬುದು “ಎವ” ಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಅಕ್ಷೇಪ. ಅನ್ಯತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಾಷಣ ಕಾರರವರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂಬುದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಗಳೆಂಬುದು ಸಮಾಧಾನ.

ಹಾಗಾದರೆ, “ಶರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಏವಕಾರಕ್ಕೆ ಏನು ಅರ್ಥ ಎಂಬುದು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವೂ ಭಕ್ತಿ ಶಬ್ದವೂ ಪರಸ್ಪರ ಪರ್ಯಾಯವಾದುವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. “ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಯ ಭಕ್ತಾಯ ಗತಿಮಿಷ್ಟಾಂ ಜಿಗೀಷತೇ | ಯಚ್ಛ್ರೇಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷತದ್ಭಾಷಯಸ್ಯ ಸುರೋತ್ತಮ ||” (ಇಷ್ಟವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಆಸೆಯಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸೋ ಅದನ್ನು ಸುರೋತ್ತಮನೇ ದಯಪಾಲಿಸು) ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನ, ಭಕ್ತ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿಗಮಿಸಿದರೆ, “ತಸ್ಯ ವತೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಯು ಬೇರೆ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಗುರು ಲಭ್ಯ ವಿಕಲ್ಪ ಸಂಬಂಧವಾದ ದೋಷವೂ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಗುರೂಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ (ಗುರೂಪಾಯ-ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ-ಬಹುಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪಾಯ) ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಫಲವನ್ನು ಲಭ್ಯವಾದ (ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ) ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಬ್ದಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಮೇಲು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮತ ಮತ್ತೊಂದು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗದಿಂದ “ಪರಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕುರುಷ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತೈಕ ಸ್ವಭಾವಂ ಮಾಂಕುರುಷ್ಯ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಿಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ರೂಪ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದರಂದ ಶರಣಾಗತಿರೇವ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏವಕಾರವು ಶರಣಾಗತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಎಂದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರಿಂದ “ತಸ್ಯ ವತೀಕರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತಿರೇವ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉಪಪನ್ನವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವು ಶರಣಾಗತಿಯು, ಅಂಗವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ವಿಳಂಬ ಕ್ಷಮನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕ ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಕಾಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡುತ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಮೇಲೂ ಗುರುಲಭ್ಯವಿಕಲ್ಪ ದೋಷವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ವಿಕಲ್ಪವು ಅಧಿಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದೆಂದರೆ ತುಲ್ಯ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಲಭ್ಯಗುರು ವಿಕಲ್ಪಾದಿ ದೋಷಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗುರುಲಭ್ಯವಾಯಗಳು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗೆ ಉಪಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಳಲು ಶಕ್ತವಾಗಿರುವಾಗ, ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೋ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೋ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಿಗೆ ಹೃದಯಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಐಕ್ಯಾರ್ಥ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದದ್ದು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವದ್ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಆದರಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏವಕಾರವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚರಿತಾರ್ಥ. ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪರಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕುರುಷ್ಯ”, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಂ ಮಾಂಕು

ರಷ್ಠ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಶರಣಾಗತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೋಡುತ್ತ ಸಾರ್ಥವಾಗುವಾಗ, ಆ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವು ಎಂತಹದು ಎಂದರೆ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ ಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಎಂಬುದು ಅಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಸ್ವರೂಪವು ಪರಭಕ್ತಿಯಾದ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವದನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ನಿತ್ಯ, ನಿರವದ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂಬುದು "ದೈವೀಂಗುಣಮಯೀಂ ನಗಯಾಃ ದಾಸಭೂತಶರಣಾಗತೋಽಸ್ಮಿ ತವಾಸ್ಮಿದಾಸಃ ಇತಿವಕ್ತಾರಂ ಮಾಂತರಯ" ಇತಿರಿತ್ಯಾ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಅನುಭವವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಎಂಬ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿ ತರಣೋಪಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಹೀಗೆಯೇ "ಶರೀರಪಾತಕಸಮಯೇತು ಕೇವಲಂ ಮದೀಯಯ್ಯವ ದಯಯಾ ಆತಿಪ್ರಬುದ್ಧಃ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ, ಸ್ವಯಂತ್ವ ಸಾಧ್ಯಾಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಆ ಅಂತಿಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದು "ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ" ಇದು ಭಕ್ತಿಯು ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾದ ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. "ದ್ವಯ ಮರ್ಥಾನು ಸಂಧಾನೇನ ಸಹ ಸದೈವಂವಕ್ತಾ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ, "ಅಖಿಲಹೇಯ ಪ್ರತ್ಯನೀಕ" ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಗದ್ಯವು ದ್ವಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಫಲವೇನೆಂಬ ದನ್ನು ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ವಿರೋಧಿ ನಿರಸನ ಪೂರ್ವಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವ ಪರೀವಾಹ ಭೂತವಾದ ನಿತ್ಯ, ನಿರವದ್ಯ ನಿರತಿಶಯ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿರೂಪಕವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು, ಭಕ್ತ್ಯಂಗಕವಾಗಿ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಾನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುವುದು, ಶರಣಾಗತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ, ಶರಣಾಗತಿಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, "ಯದ್ಯೇನಕಾಮಕಾಮೇನ....ಪರಮಾತ್ಮಾಚತೇನ್ನೈವಸಾಧ್ಯೇ ವುರಮೋತ್ತಮಃ" ಓಮಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜತಃ...ಬ್ರಹ್ಮಣೋನುಹಿಮಾನನಮಾಪ್ನೋತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ಮತ್ತು ತ್ವಮೇವೈಸಾಯಾಭೂತೋಮೇ ಭವ, ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯಃ...ತದೇಕೋಪಾಯತಾಯಾಂಜಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣವಾಕ್ಯಗಳು. "ಸ್ವೇಹ ಪೂರ್ವಮನುಭ್ಯಾನ್ ಭಕ್ತಿಃ, ಎಂಬುದು ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ ವಾಕ್ಯ ಇವುಗಳು, ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಸ್ವರೂಪತಃ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆಯಿಲ್ಲವೆ.

ಸರಿ ಹಾಗಾದರೂ "ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇಽಯನಾಯ" ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯವು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ವಿನಹ ಬೇರಿ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಿಲ್ಲವೇ. ಅದಾಗಿ "ನೇದಾಹಮೇಕಂ ಪುರುಷಂ ಮಹಾಂತಮ್" ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ "ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಅಮೃತ ಇಹೈವತಿ" ಎಂದು "ವಿವಂವಿದ್ವಾನ್" ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, "ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಿಲ್ಲವೇ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವ ಪತ್ತಿಯ ಭಾವ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ - "ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾವಿದ್ಯತೇಽಯನಾಯ" ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು "ನಾಹಂವೇದ್ಯೈ ನಃ ತಸು ನದಾನೇನ ನಚೇಚ್ಛಯಾ ಶಕ್ಯ ವಿವಂ ವಿಧೋದ್ರಷ್ಟುಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ಮಾಯಥಾ | ಭಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನಯಾ ಶಕ್ಯಃ ಅಹಮೇವಂ ವಿಧೋಽಪಿ ||" ಜ್ಞಾತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ಪ್ರವೇಷ್ಯುಂ ಚ ಪರಂತಃ || ಎಂಬ ಗೀತೆಯು

ಶ್ಲೋಕವು ಉಪಬೃಂಹಿಸುತ್ತದೆ ನಿಷೇಧ ಬೃತ್ತಿಗೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸದಾನ, ಯಜ್ಞ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಪತ್ಯೇತರ ಧರ್ಮಗಳು ವಿಷಯವೇ ಹೊರತು ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿ ಪರವಾದ ಶ್ರುತಿಗೆ ಅಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವಿಕಾರ್ಥಭೋಧಕಗಳೆಂಬುದು ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ, ಹಿಂದೆಯೇ ದೂರೀಕೃತರೀತಗಳು

ಆದ್ದರಿಂದ, “ಸ್ವತಂತ್ರಾಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಪ್ರವನ್ನಾ ವತ್ಯತಾವು ಭೌ |

ಫಲಸಾಧನ ಭಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ತಾವಹಿತದರ್ಶಿತೌ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾರ ವೇದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಗಳು ಎಂಬುದು ಸುಗಮ. ಅವರುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಪ್ರವನ್ನರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. “ಫಲ ಭಕ್ತಿ” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಫಲಭೂತಾ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಫಲ ಭಕ್ತಿಃ—ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಎಂದು, ಕೆಲವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಫಲರೂಪಾ ಭಕ್ತಿಃ—ಫಲಭಕ್ತಿಃ—ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಎಂದು ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಜನದಲ್ಲಿ, “ಪ್ರಪತ್ಯೇರೂಪಿ ಭಕ್ತಿ ರೂಪತ್ವಂ ಧ್ಯತ್ಯೇವ ವಂಸು ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಯ ಪ್ರಾಪಕತ್ವಾನುರೂಪ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಾನುಬಂಧಿ ಗುಣಾನಾಂ ಶುಭಾಶ್ರಯಗತ ದೃಷ್ಟಿ ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾನಾಮಪಿ ವೇದ್ಯಾಕಾರಾನು ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಾಮನು ಸಂಧಾನೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸತ್ಯ ವ್ಯವಹೇಕೇ ಜಾಯಮಾನೇ ತಸ್ಯಾನುಕೂಲಾನುಭವಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪತ್ವಾನುಯಾತಾ | ದರ್ಶನ ಸಮಾನಾಕಾರಾತ್ಮರ್ಥ ಪ್ರೀತಿರೂಪತ್ವಂ ಽ ಅನಭ್ಯಾಸಾನ್ವ ಸ್ಯಾತ್ | ಅತೋಭಕ್ತಿ ಶಬ್ದ ಸಂಗಾಹ್ಯತ್ವಂ ಪ್ರಪತ್ಯೇರಸಾಧೀಯಃ | ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದದ್ದು ಪರಮ ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸು ದೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಆಪಹರಿಸುವ ಶುಭಾಶ್ರಯ ದಿವ್ಯ ವಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ, ತದನುಬಂಧಿ ನಿಯಮಿತ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಸತ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣವರಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವರೂಪ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚ್ಯಾರ್ಪಿತವಾದ ದರ್ಶನ ಸಮಾನಾಕಾರವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಅಸಕ್ಯದಾವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಂಟಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ, ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷ ಪೂರ್ವಕ ಸತ್ಯವನು ಸಂಧಾನವಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಭಗವದನುಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯವು ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿ ಒಬ್ಬ ಸಂಗಾಹ್ಯತ್ವವು ಉಚಿತವಾದದ್ದು, ಹೀಗೆ ನಿಪುಣರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಫಲರೂಪವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವು ಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಫಲಭಕ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಉಚಿತ. ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸಾಧನಭಕ್ತಿ. ಉಪಾಯರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬರ್ಥ.

ಅಜ್ಞಾತ ನಿರ್ಗಮನುನಾಗಮ ವ್ಯವಹಾರಂ ಮಾಂ

ಅಂಧಂ ಕಿಂಚಿದವಲಂಬನಮ್ ದ್ವಿವಾನಮ್ |

ವಿತಾಂತೀಗಮಯಿತುಃ ಪದವೀಂದಯಾಳೋಃ

ಶೇಷಾಧ್ಯರೇಚನಯನೇ ಕವಾತಿಭಾರಃ ||

(ವರದರಾಜ ಪಂಚಾಶತ್ ಶ್ಲೋಕ....)

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಾರಿ ತಿಳಿಯದು. ವೇದವನ್ನು ಅರಿಯಿ ಜ್ಞಾನ ಕುರಿದನು. ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಅವಲಂಬನ—ದಾಟಲು ಕೋಲು ಉಪಾಯದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥವ ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾತ ಸುಕೃತ ಮೂಲಕ, ಜಾಯಮಾನ ಕಟಾಕ್ಷ, ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ, ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ ಇಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಎಲೈ ಕೃಪಾಳುವಾದ ವರದನೇ, ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ

ಪ್ರಸತ್ತಿ ಭೇದಗಳ್

(1) "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತೃತಂ" ಎಂದಿರಪಡಿಯೇ ಯಥಾಧಿಕಾರಮ್, ಮಾಂತ್ರಮಾನನ ದಿವ್ಯ ವಾಯವ್ಯಾದಿಗಳುಮ್ ತುಲ್ಯಫಲಜ್ಞಳಾನ ಸ್ನಾನ ಭೇದಜ್ಞಳಾನಾರೋಪೇ ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಯೆಂದಿರೆ ನಿವೈಯುಮ್, ಪ್ರಸತ್ತಿಯಿಲ್ ಮುಖ ಭೇದಜ್ಞಳ.

ದೂರ ಅಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರೀರದಿಂದ ಉತ್ಕ್ರಮಿಸಿ. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ನಿನಗೆ ಭಾರವೇ ? ಭಾರವಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುತ್ಥಿಯೆ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸ್ವನೈರ್ಭರ್ಯವು ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಫಲ ವೆಂಬುದು ಪ್ರಸತ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರೂಢವಾಗಿರುವುದರಿಂದ "ಫಲ ಭಕ್ತಿ" ಪದವು ಫಲರೂಪಾ ಭಕ್ತಿ: ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾಧಿಕರಣ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಪರವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧ ಹೀಗೆ ಜೀವಾತ್ಮನ ಉಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನು ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ. ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ಗೌಣ - ಆಪ್ತಧಾನವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಹೇತುತ್ವದಿಯಂ ರುಂಧೇ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಾಗಿ ವಿಚಕ್ಷಣರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಇದರಿಂದ ವಿಧಿವಿಹಿತವಾಗ ಪ್ರಸತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಅಲ್ಲ ಳ್ಳೆಯುವುದು ಪಂಡಿತಕೃತ್ಯವಲ್ಲ.

ಏಕಾನತಾ ಪ್ರಬಂಧೇನ, "ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ, ಪ್ರಸತ್ತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಭಕ್ತಿಪ್ರದ್ಯಾಯವಾದದ್ದು. ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಚರಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಗೌಣವಾದ ಆತ್ಮಲೈಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಸತ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸ್ವತಂತ್ರೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಸತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಭಕ್ತುಂಗಕವಾದ ಪ್ರಸತ್ತಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಕುಯುಕ್ತವಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸತ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಸತ್ತಿ, ಆದ್ವಾರಕ ಪ್ರಸತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೇ ಮೇಲು. ಅಂಗ ವಾಗಿಯೋ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೋ ಪ್ರಸತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೆ ಮೋಕ್ಷವು ದೂರಯಲಾರದು. "ತಸ್ಯಂತೀಕಾರಣಂ ತಚ್ಚರಣಾಗತೀರೇವ" ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಎವಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಕ್ಲಬಗಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರು ಲಘುವಿಕಲ್ಪ ದೋಷಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಪ್ರಸಕ್ತಾನುಪ್ರಸಕ್ತ ವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸೋಣ

ಪ್ರಸತ್ತಿ ಭೇದಗಳು

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು ಆದ್ವಾರಕ ಪ್ರಸತ್ತಿ, ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರತಿ ಎಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಸತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕ ಎಂಬುವು ಸ್ವತಂತ್ರಪ್ರಸತ್ತಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು (1) "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಮ್", ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾಧಿಕಾರ, ಮಾಂತ್ರ ಮಾನಸ ದಿವ್ಯ ವಾಯವ್ಯಾದಿಗಳು ತುಲ್ಯ ಫಲ ಪ್ರದಗಳಾದ ಸ್ನಾನ ಭೇದಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕಗಳೂ ಪ್ರಸತ್ತಿಯ ಭೇದಗಳು.

1) ವಾರುಣಂ ದಿವ್ಯ ಮಾಗ್ನೇಯಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಪಾರ್ಥಿವಂತಥಾ | ಮಾಂತ್ರಂ ಮಾನಸಮಿತ್ಯೇವಂ ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತೃತಮ್ ||
ಆಪೂರ್ಣವಾದಿಭಿರ್ಮಾಂತ್ರಂ ಮೃದಾಲಂಭಸ್ತು ಪಾರ್ಥಿವಮ್ | ಅಗ್ನೇಯಂ ಭಸ್ಮನಾಸ್ನಾನಂ ವಾಯವ್ಯಂ ಗೋರಜಸ್ತೃತಮ್ ||
ಯತ್ಸುಸಾತಪರ್ವಣಂ ದಿವ್ಯಂತ ತ್ಸಾನಮುಚ್ಯತೇ | ವಾರುಣಂಪಾಗಾಹಸ್ತು ಮಾನಸಂ ವಿಷ್ಣು ಚಿಂತನಮ್ ||
ಸ್ನಾನವು ಸಪ್ತವಿಧ. ವಾರುಣ, ದಿವ್ಯ, ಅಗ್ನೇಯ, ವಾಯವ್ಯ, ಪಾರ್ಥಿವ, ಮಾಂತ್ರ, ಮಾನಸ ಎಂಬುವು ಅವು.

ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ

ಇನ್ನೊಬ್ಬರೇ ಉಕ್ತಿಯಾನದು ?-ಆನುಕೂಲ್ಯ ಸಜ್ಜಲ್ಯಾದ್ಯಂಗಳಿಲ್ ನೈಶತ್ಯ ಮಿಲ್ಲಾದಾರ್ ಅನನ್ಯಯೋಗ್ರಿಯ ಪೋಕ್ತಂತ್ರನಿರ್ದಿರ ವಧಿಕಾರಮುಮ್, ಅಪೇಕ್ಷಿತಾಲ್ ರಕ್ಷಿಕ್ಕು ಮೆನ್ನಿರ ವಿಶ್ವಾಸಮು ಮುದೈಯರಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು, ಶರಣ್ಯನರಿಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಗರ್ಭಮಾನ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯ ತ್ತಾಲೇ ದಾದಿನಾರ್ ಕೊನ್ನ ಸಾಶರತ್ತೈಚ್ಚೊಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನೈ ಶರಣಂ ಪುಮುಮ್ ಮುಗ್ಧರಾನ ಸಾನುನ್ನ ಕುಮಾರರ್ದೈ ಪ್ಪೋಲೇ ಯೆನ್ನುಡೈಯ ರಕ್ಷೈ ಯುನಕ್ಕೇ ಭರನಾಹ ವೇರಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವೇಣು ಮೆನ್ನೈ.

ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ

ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರೇ ಉಕ್ತಿಯಾನದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ-ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಂಗಗಳಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ನಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಗೋಪ್ಯವ್ಯವರಣ, ಕಾರ್ವಣ್ಯವೆಂಬ ಐದು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂಗಿಯಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲೆಯೂ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರ-ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಯಾವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಅಂಗಗಳು ಹೇಗೆ ಉಪಕಾರಕಗಳು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಎಂದರ್ಥ-ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ, ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಅವನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಶರಣ್ಯನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಗರ್ಭವಾದ ಆಚಾರ್ಯೋಪದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ “ನನ್ನ ರಕ್ಷೆಯು ನಿನಗೇ ಭರವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುವುದು”, ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ ದಾದಿನಾರ್ ಕೊನ್ನ ವಾಕ್ಯತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆಗೆ ದ್ವಷ್ಟಾಂತ ದಾದಿನಾರ್-ಧಾತ್ರಿ-ಉಪಮಾತಾ, ಮಹಾರಾಜನೊಬ್ಬನು ರತ್ನರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ರತ್ನರಾಜ್ಯಗಳು ನಷ್ಟರಾದರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಧಾತ್ರಿಗಳು ಪೋಷಿಸಿ ಬರ ತ್ತಾರೆ ಆ ಸಾವಂತ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಧಾತ್ರಿಗಳು ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ “ನೀನೇ ನನಗೆ ಗತಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು” ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಮಹಾರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹೇಳಿಸಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರರು ತಾವು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ “ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಭರ ನಿನಗೇ ಸಿರಿದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ”. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಹಾ ರಾಜನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಲೋಕವಿದಿತ ಈ ದ್ವಷ್ಟಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯವಿದ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದ ಅಂಗಾಂಗ ಗರ್ಭಿತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ತನ, ಆ ಕಿಂಚಿನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಒಂದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಸಿ, ಶರಣ ಹೊಂದಿದರೆ ಭಗವಂತನು ನಿಸ್ಸಂಕಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ

ಆಪೋಷಿಷಾಮಯೋಭುವ 1, ಎಂದು ಒಂದತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಲೆ, ಕಾಲು, ಎದೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಮಂತ್ರ ಸ್ಥಾನ, ಶುದ್ಧವಾದ ಮೃಗ್ಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕೋದಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವುದು ಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ಥಾನ ಅಗ್ನಿಯ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಮೈ ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಗ್ನಿಯ ಸ್ಥಾನ, ಹಸುವಿನ ಕಾಲು ಧೂಳುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವುದು ಗೋರಸಸ್ಥಾನ ಬಿಸಿಲಿರುವಾಗ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವುದು ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಬೀಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರತೀತಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ಥಾನ ಮಾಡುವುದು (ಅವಗಾಹನ) ವಾರುಣ ಸ್ಥಾನ ವಿಷ್ಣು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಾನ. ಆಯಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳು ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿ ರೂಪವಾದ ಸಮವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಎಷ್ಟಿರೂ ಇಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಶ್ವಗಳು

ಪದವಾಕ್ಯಾದಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮರಿಯಾದ ಬಾಲನೊರುಕ್ಕಾಲ್, "ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ". ಎನ್ನಾರ್, ಅಥ್ಯರಾನ ಸತ್ತುಕ್ಕಳಹತ್ತಿಲೇ ಅಪ್ಪೋದೇ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದೋಲೇ
a) "ಕೊಳ್ಳಕ್ಕುರೈವಿಲನ್ನೇಷ್ಣತ್ತಿಲ್ಲಾಂ ತರುಮ್" ಎನ್ನುವುದಿಯುಕ್ಕುರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಮೋದಾರ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್, ಇವುಕ್ಕುಕ್ಕುಮ್ ಫಲಾವಿನಾಭಾವಮುಂಟು.

ಅರಿವಿಲಹಳಾಯ್ ಇವುಕ್ಕುಮಾತ್ರಮೇ ಪ್ರಗ್ರಹಾಶಾನವರ್ದಳ್ ತಿರಿತ್ತಿಲ್ 1) ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ಮಂ" ಎನ್ನುಕೊಲ್ಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಇವುಕ್ಕುಮಾತ್ರಮು ಮುಂಟುರುಕ್ಕು ಮಾಟುವುದು ತರಣುನ್ಮುತ್. 2) ಇವ್ವರ್ದತ್ತೈ "ಪಾಪಿಯೊಸೋಪಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷಃ" ಎನ್ನುಮ್ 3) "ಶರಣವರಣ ನಾಗಿಯಂ ಯೋದಿತಾ ನಭವತಿ ಬಹಸಾಪಿ ಧೀಪೂರ್ವಿಕಾ" ಎನ್ನುಮ್, 4) "ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಾಚೈನ

ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನೂ ಪದವಾಕ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮರಿಯಾದ ಎಂದಾರಂಭಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ-ಬಾಲರು ಭಿಕ್ಷಾ ಮಂತ್ರದ ಪದಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ವಾಕ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ, "ಭವತಿಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ" ಎಂದುಹೇಳಿದರೆ ಹಣವಂತರಾದ ಸತ್ತುರುಷರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೆ ನಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅವರುಗಳ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ "ಭವತಿಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಡನೇ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಥ್ಯರಾನ-ಹಣವಂತರಾದ, ಸತ್ತುಕ್ಕಳಹತ್ತಿಲೇ-ಸತ್ತುರುಷರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನಿರಡೂ ದಾತಾ ವಿನ ಗುಣಗಳು. ಅಸತ್ತುರುಷನೂ ದಂದ್ರನೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರ ಸತ್ತುರುಷನಾಗಿಯೂ, ಅಂದರೆ ಯಾಚಕನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಕೊಡಬೇಕಾದುದ್ದು ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದವನೂ, ದಂದ್ರನು, ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಲ್ಲದವನಾದ್ದರಿಂದ ಹಣವಂತನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯು ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು, ಈ ಎರಡು ಸವಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (a) ಕೊಳ್ಳಕ್ಕುರೈವಿಲನ್-ಯಾಚಕರು ತಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ತನಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ವೇಂಡಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾಂತರುಂ-ಯಾಚಕರುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವವನಾಗಿ ಇರುವ ಪರಮೋದಾರನೂ, ಆದ ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ತಿಗೂ ಫಲವು ಇಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಪೂರ್ಣಪರಮೋದಾರ ವಿಷಯತ್ತಿಲ್, ಎಂದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅಥ್ಯರೂ, ಉದಾರಿಗಳೂ ಆದ ಸತ್ತುರುಷರಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪವಾದ ಉಕ್ತಿಗೆ ಫಲವು ಸಿಗದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ದೈರ್ಯತ ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಮೋದಾರ ನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಫಲಾವಿನಾಭಾವವನ್ನು (ಫಲವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು) ಹೇಳಬೇಕೇ. ಇವುಕ್ಕುಕ್ಕುಮ್-ಅಜ್ಞಾತ ಕರಣ ಮಂತ್ರಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಜಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಆಕಿಂಚನನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬೇತನನು ಹೇಳುವ ದ್ವಯಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ, ಫಲಾವಿನಾಭಾವಮುಂಡು-ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಸತ್ತುರುಷನೂ ಪರಮೋದಾರನೂ ಆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಈ ಉಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಬೆದಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಆಕಿಂಚನ್ಯವೆಂಬ ಎರಡೇ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಯಲ್ಲ ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳು ಬೇಡವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಗಳೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕದುಕ್ಕಿಗೂ ಫಲವು ಅವಶ್ಯ ಉಂಟೆಂಬ ಅಂಶವೂ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಈ ಎರಡು ಅಂಗಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಅರಿವಿಲಹಳಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅರಿವು-ಪರಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ. ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಉಕ್ತಿ

ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ವ್ಯರ್ಣೇ" ಎನ್ನುವುದು ಅಭಿಯುಕ್ತರ ಪೇಶಿನಾರ್ಥ. ಇವುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕನುಡ್ಧಿಯವುಮ್ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕನುಡ್ಧಿಯವುಮ್, ನಿಲೈಹಳರಣ್ಣೆಯುಮ್, 5) ತವಭರೋಹಮಕಾರಿಷಿ ಧಾರ್ಮಿಕೈಶ್ವರಣ ಮಿತ್ರಾಪಿ ಪಾಚನುಡ್ಧಿರಿಂ | ಇತಿ ಸಸಾಕ್ಷಕಯನ್ನಿದಮದ್ಯಮಾಮ್ ಕುರು ಭರಂ ತವ ರಂಗಧುರಂಧರ" ಎನ್ನುವುದು ತನುಸಂಧಿತ್ತಾರ್ಥ. ಇದಿಲ್ ಮಿಹುದಿ ಕಾಟ್ಟುಹಿರ "ಅಪಿ" ಶಬ್ದತ್ತಾಲೇ ಖೇರೋನ್ರೇ ಯವೈಯುಮೆನ್ನು ಸೂಚಿತನಾಯಿಗ್ರಂ.

ಮಾತ್ರವೇ-ದ್ವಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದನ್ನೇ-ಬಾಕಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಭಾವವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪುನಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಗಭಿ-ತವಾದ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, "ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಮ್" ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಕೃದುಕ್ತಿಯನ್ನು ಶರಣ್ಯನಾದ (ರಕ್ಷಕನಾದ) ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯು ಭುಜಿಸಿ ಜೀರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು (1) ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಇತ್ಯಾದಿ-ಆರ್ತನಾಗಿಯೋ, ದೃಷ್ಟನಾಗಿಯೋ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೋ, ಶತ್ರುವಾಗಿಯೋ, ಅಂಗಾಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನಾಗಿಯೋ, ಎಂದರ್ಥ. ಶರಣ್ಯ ಕೃತ್ಯ-ಶರಣೇವಾಧ್ಯ-ಶರಣ್ಯ-ರಕ್ಷಣಸಮರ್ಥನಾದ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆ ಇವ್ವರ್ಥತ್ವ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯವರು, ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಯಾಂಚಾನ್ವಿತ ಭರನ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಸಕೃದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವೇ ಫಲಪ್ರದವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, (2) ಪಾಪೀಯಸೋಪಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷ-ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶರಣಾಗ ನೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಡೆದವನು, ಎಂದೂ, (3) ಶರಣವರಣನಾಗಿಯೆಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ವಾಕ್ಯವು, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಎಂದೂ, (4) ಪ್ರಪತ್ತಿವಾಚ್ಯವೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂವ್ಯರ್ಣೇ-ಪುನಃ ಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿವಾಕ್ಯೋಚ್ಚಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸಲು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದೂ ಅಭಿಯುಕ್ತರ - ಭಗವತ್ಪರಮ ಪರಮ ಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಅರಿತ ಕೂರತ್ವಾನ್ವಾನರವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಕ್ತಿಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕನುಡ್ಧಿಯವುಮ್-ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದಾಗಿ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠನ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನ ಸ್ಥಿತಿ, ಇವುಗಳಿರದನ್ನೂ, (5) ತವಭರೋಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ, ನಿಲೈ ರಂಗನಾಥನೇ, ಲೋಕದ ಜನರು, "ನಿರ್ವೇತುಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನಗೆ ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಭವಿತ್ತಾದಿ ದೋಷಗಳು ಅಂದರೆ ನಿರ್ವೇತುಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಯೋದರೆ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವಾತ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೆಂಬ ದೋಷವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಇವನು ಅಪರಂಜಿ ರಮಣೀಯ ರಾಣಾಗಂನಾಗಿವಾಡೆ. (ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ) ಇವನು "ನೇನೇ ಶರಣು", ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ (ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆ) ಎಂಬ ವ್ಯಾಜಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನ ಭರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು", ಎಂದು ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠಗಳ ಉಪಾಯತ್ರವನ್ನು ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ಅಪಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಎರಡು ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ಸಾಕು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷೇಪ ಸಮಾಧಾನಗಳು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೇಗನಿಸಿ, ಶರಣಾಗತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಎರಡು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಪಾಯಗಳು ನಾಲ್ಕು ಎಂದು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಕಂಕೆಗೆ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯುಪಭೇದಗಳು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ವೇಳೆದ್ದಾರೆ ಹಾಗಾದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಉಪಾಯಧ್ಯವಸಾಯ ರೂಪ ಉಕ್ತಿಯು ಹಾಗಲ್ಲವಾದುದ್ದು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯು, ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶಿಷ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯು ತನ್ನ ದೇವ "ಭಿವ"ದಿಂದ ಅವನ ರಕ್ಷಣಾ ಭಾರವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇವ ಪಿಸುವುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಪ್ರಪತ್ತಿನೆಂದು ವೇಳೆಬೇಕೇ ವಿನಃ, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಧನಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತನ್ನೇ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠರನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತರೆಂದು ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಎಂಬುದು ಕಂಕೆ ಇದಕ್ಕೆ "ಸ್ನಾನಂ ಸಪ್ತ ವಿಧಂ ಸ್ತುತಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದುವು ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನಂಸಪ್ತವಿಧಂ ಸ್ತುತಂ, ಎಂಬುದು ಉದಾಹರಣೆ. ಆದಾಗ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರನ್ನು ಸಂಯೋಗಿಸುವುದು ಸ್ನಾನ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಅದು ಅಶುಚಿವಸ್ತನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶುಚಿವಸ್ತನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಲಕ್ಷಣ ಶುಚಿವಸ್ತು

2) ಪಾಪಾಯೋಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಭಾಷಾ ನೋವೇಕ್ಷಿತಂ ಮಮತವೋಚಿತಮೀಶ್ವರಸ್ಯ |
ತ್ವದ್ಧಾನಶಶರಣಾಸುತೇಷು ನೈವ ಪಾಪಂ ಪರಾಕ್ರಮಿತು ಮಹರ್ಷಿ ಮಾಘಿಕೇನಮ್ || (ಅಕಮಾನುಷಸ್ತವ-61)

ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಂದರೆ, "ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ" ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳಿದ ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನೀನು ಉವೇಕ್ಷಿಸತೊಡೆದು. ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕರುಣೆಗಳು ಇರುವಾಗ, ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮ ಸಲು-ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಲು - ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

3) ಶರಣವರಣವಾಗಿಯಂ ಯೋದಿತಾ ನೈಭವತಿ ಬಲಸಾಹಧೀ ಪೂರ್ವಿಕಾ |
ಇತಿಯದಿ ದಯನೀಯತಾಮಯ್ಯೋ ವರದತವ ಭವೇತ್ತತಃ ಪ್ರಾಣಿವಿ || (ವರದ ಸ್ತವ, 92)

ಹೇ ವರದ ಪ್ರಭೋ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತೂ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವೂರ್ವಕವಲ್ಲ ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇವುಕ್ಕೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾನು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಆಯೋ ಎಂಬುದು ಕೃಪೋತ್ತರಭಕ್ತನಾದ ಶಬ್ದ.

4) ಯಥಾಸಿಯಾಪಾನಸಿಯೋಸಿ ಯದ್ಗುಣ ಕರೀಶಯಾದ್ಗುಣವೋಯದಿಂಗಿತಃ |
ತಥಾಧಿಧತ್ವಾಪಮಭಕ್ತದ್ಗುಣಂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಚಿವ ನಿರೀಕ್ಷಿತಂ ವ್ಯಕ್ತೇ || (ವರದ ಸ್ತವ, 92)

ಎಲ್ಲಿ ಕರೀಶನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರಕನು, ಯಾವ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳು ಯಾವುವು, ಐಶ್ವರ್ಯವು ಎಂತಹದು, ನಿನ್ನ ಇಂಗಿತವೇನು ಎಂಬುವು ಭಕ್ತರೆಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಅಶಕ್ತಿಗಳು ಅಂಥವ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆದರಿಂದಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇನೆ

5) ಎಲ್ಲಿ ರಂಗನಾದನೇ ಧಾರ್ಮಿಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಭರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. (ಇದು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ) ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ (ಇದು ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ). ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನೇ ಭರವಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಇಲ್ಲಿ 'ಅದ್' ಎಂಬ ಪದಸ್ವಾರಸ್ಯದಿಂದ. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಅರ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದ್ದರೂ ಹೇಳುವ ಮಾತು.

ಸಂಪಾದಕ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಸ ಭಗವಟ್ಟಂತನಾದಿ ವ್ಯಾಪರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾನ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ. ಹೀಗೆಯೇ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೂ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಭರ ಸ್ವೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಭೂತವು. ರಕ್ಷಾ ಭರಸ್ವೀಕಾರವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವವನ ಹಾಗೆ, ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ ಮೂವರಿಗೂ ಅಂದರೆ ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬ ಮೂರು ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವರಿಗೂ, ನಾನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಂತರಾವೇಕ್ಷೆಯು ಬೇಡ, ಎಂಬ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಉಕ್ತಿಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯಗಳು ಅಂಥವು “ಭರಸ್ವೀಕಾರ ವಿಷಯತ್ವಾಪಾದಕ ಯಾಂಚಾ ನ್ವಿತ ಭರನ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಅನಿರದ ಜ್ಞಾನವಂತನಾದ ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠನು, ಅವರಿಂದಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನು. ಆಚಾರ್ಯಭವಾನವಂತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠನೂ. ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾಪ್ತಿಯು ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಹೇತುವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ವಿಷಯ ಭೂತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಒಬ್ಬವಾಚ್ಯನು.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರಥವಾಭಗವಸ್ತ ದುಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಠ ಸಂತ್ರಯ, ಇತಿವ ವಿಕಲ್ಪಮಾನಮ್ |
ಯತ್ಕಿಂಚಿದೇಕಮುಪಪಾದಯತಾ ತ್ವಯೈವ ತ್ರಾತಾಸ್ವರಂತ್ಯವಸರೇ ಭವಿನೋಭವಾಬ್ಧಿಮ್ ||

ಎಂದು ಶ್ರೀದೇಶಿಕರು, ಶರಣಾಗತಿ ದಿವಿಕೆಯ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ(ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ)ಗಳ ಹಾಗೆ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಆಚಾರ್ಯ ಸಂತ್ರಯಣ (ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ) ಎಂದು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿನೇ. ಅದರಿಂದ ಉಪಾಯಗಳುನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಎಂದು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ, ತದುಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಠ ಸಂತ್ರಯಃ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿ. ತದುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಂತ್ರೋಕ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಠ ಸಂತ್ರಯಃ-ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿತ ಪ್ರಪದನನಾದಸದಾಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣಮಾದಿಯತ್ತೇನಾಭಿವ ತೋಷಯಂ ಚೇತನಃ” ಎಂದು ಅವನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಭೂತವು, “ಎಂದರ್ಥ ಇದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಉಕ್ತಿ, ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಾಶ್ರಯಣಗಳಿಗೂ, ಅವರವರ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಜನಕತ್ವವು ಉಂಟೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಾದ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಪತ್ತಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೂ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರ ವಿಭಾಗವು ಈ ಅಧಿಕಾರ ವಿಷಯ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಶೋಧನೆಯು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇಗ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಮುಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಉಕ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳೆಂದು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿಯಾಯಿತು. ಈಗ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ ಫಲಾನಿವಾಭಾವವನ್ನು ಲೋಕವೇದಾನುಗುಣವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕ ಇವಟಿಲ್ “ಉಕ್ತಿಯಾವುದು ... ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಂ ಕೊಡುಕ್ಕೆ ಇರಂಗಾನೇಂದ್ರದಾಯಿಟ್ಟು”, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಉನಕ್ಕೇ ಭರಮಾಹ ಖರಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಲ್ವ ನೇಣುಮ್” ಎಂಬ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅಂಗಸ್ವರೂಪ ವಿಶೇಷಣವೆಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. “ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದೈಯ ವಕ್ತಾ” ಎಂಬ ಗದ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದಲೂ ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗಳಲ್ಲಿ

ಸರ್ವಸ್ಯ “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಸ್ಸಂಸಾರತಾರಕಃ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೂ “ದ್ವಯವಕ್ತಾ” ಎಂಬ ಶರಣ್ಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿಯೂ, “ದ್ವಯೋಕ್ತಿ”ಗೇನೆ ಫಲಾನುಭಾವವು (ಫಲಸಿದ್ಧಿ) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ “ಉಕ್ತಿ” ಶಬ್ದವು - ದ್ವಯೋಕ್ತಿ ವಿಶ್ರಾಂತವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಂತ್ರಾಂತರಗಳು ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಕರಣಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಉಪಾಯಗಳು. ಅತ್ಯಂತ ಅಕಿಂಚಿನ್ಯಾನು ಸಂಧಾನ, ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮತ್ವ, ವ. ಹಾವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಸಾದಬಲ್ಲ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಿದ್ದರೂ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಬಲದಿಂದ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಪರಮಪುರಾಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೇತು ಭೂತವೆಂಬುದು ಹೃದಯ. ಇದರಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಿ ರೂಪ ಪೂರ್ಣಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇವಾದ ದ್ವಯವಚನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಅಧಿಕ ಮುಗ್ಧ ಸಾಮಂತಕುಮಾರ ವಾಕ್ಯ, ಭವತಿಭಿಕ್ಷುಂದೇಹಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು, ದ್ವಯೋಕ್ತಿ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನಿರೂಪಿತಗಳು ಮಂತ್ರಾಂತರೋಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾದ ಅತಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಈ ಅಂಶವು ಶ್ರೀಮದ್ವಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ನೇಲೂ “ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷು” ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತರೀತ್ಯಾ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆವನದ, ಉಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ, ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಕರಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ “ಸಕೃದುಚ್ಚಾರಸ್ಸಂಸಾರತಾರಕೋ ಭವತಿ” ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. “ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ” ಎಂದು ಶರಣಾಗತಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಗೇನೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಶರಣರು ಅನ್ಯಥಾಕರಿಸಲಾಗದು, ಹಾಗಾದರೆ ಜ್ಞಾನವುಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಅವಶ್ಯ ಇರಲೇಬೇಕು. ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವಂತನಿಗೆ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಉಪಾಯವಾಗಲಾರದು, ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಪಂಚಾಗ್ನಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ವಾತ್ಮವಿಶೇಷ್ಯಕ ಚಿಂತನದಿಂದಲೂ ಶ್ರುತಿಬಲದಿಂದ ನೋಕ್ಷಕಾರಣತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯಾದರೂ, ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವೆಂಬುದು ವಿದ್ಯಾಂತರಗಳ ಹಾಗೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಜೀವಾತ್ಮೋಪಾಸನೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸನವು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರುತಿಬಲದಿಂದ ಕೈವಲ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಭಗವಂತನು (ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು)ನೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶದ್ಯವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನ ವೂರ್ವಕ ಅಂಗಾಂಗಿ ಸ್ವರೂಪಾನುಷ್ಠಾನ ಗರ್ಭ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧೋಪಾಯತ್ವವು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಥಾಶ ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಾಧನಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯು ಸಾಧನತಾವಶ್ಯೋದಕವಾಗಿ ಶ್ರುತ್ಯಾದಿ ಬಲದಿಂದ ನಿವೇಶಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಉಕ್ತಿ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ವಿಶದಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಉಪಾಯತ್ವ. ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ದ್ವಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ನ್ಯಾಸ. ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಶದ್ಯವು ಇದ್ದರೂ ವಿಳಂಬವುಂಗೆ ಉಪಾಸದದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ವಿಶದತರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ತ್ವವಿತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯಜ್ಞಾನವು ಇದ್ದರೂ, ವಿಶದತರ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ ಶರಣ್ಯ ಕೃಪೋತ್ತಂಭಕ ಪರಮ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ತೀವ್ರತರವಿಳಂಬಾ ಸಹಷ್ಪತ್ಯ, ಅವಿಕಲ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಂದಪ್ರಜ್ಞರಿಗೆ “ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಾಂಗಾನುಷ್ಠಾನ ಗರ್ಭ ದ್ವಯೋಕ್ತಿಯೇ ಉಪಾಯ. ಆಕಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗೆ, ಉಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿ

ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃ

ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃ * “ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚ ನಿವೇದಯೇತ್”
ಎನ್ನು ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ ಶೊಬ್ಬುಹಿರಸದಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯನುಡೈಯ ಆತ್ಮಾತ್ಮಿಯ ಭರಸಮರ್ಪ
ಣತ್ತಿಲೇ ತಾನುಮನ್ತ್ರಭೂತನು.

*ಸಿದ್ಧಿಭವತಿ ವಾ ನೇತಿ ಸಂಶಯೋಽಚ್ಯುತಸೇವಿನಾಂ |

ನ ಸಂಶಯೋತ್ರ ತದ್ವಕ್ತೃಪರಿಚಾರ್ಯಾ ರತಾತ್ಮನಾಮ್ ||

ಎಲ್ಲಿ ರಕಣಕ್ಕಿಲೇ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃನುಕ್ಕು ಕೈಮುತಿಕನ್ಯಾಯತ್ತಾಲೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ ಸಂದೇಹಮಿಟ್ಟಿ.

ಯುಕ್ತಿಯೊ ದಾವಾನಲದಿಂದ ಬೆಂದುಹೋಗುವೆ ಜಂತುವಿನ ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರಾಗ್ನಿದಾಹದಿಂದ ತೀತ್ರರ ಶೋಕವು
ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ. “ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾತ್ವಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ತ್ವಂ-ನೀನು ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಈ
ತೀತ್ರರ ಶೋಕವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, ಯಥಾವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ತ್ವವಿದಗ್ರೇಸರಾದ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಕಾರರು,
“ಯೇನಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದ್ವಯವಕ್ತಾ” ಎಂದು ಮಂದಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಫಲವು
ಅವಶ್ಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಪ್ರಪತ್ತೇರನ್ಯನ್ಮೇ
ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಪ್ರೇಕ್ಷಾಪಿ ಸಾಧನ ಮಸ್ತೀತಿಮನ್ಮಾನಃ” ಎಂದು ವಿಶದಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ತಾನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ
ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ — “ಸ ಮು ದಾ ಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕೃನು
“ಮಂದಪ್ರಜ್ಞಸ್ಯಮು ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮಸ್ಯ ದ್ವಯೋಕ್ತೇರನ್ಯತ್ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹ ಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಂ ನಾಸ್ತಿತಿ”
ಕಾರ್ಪಣ್ಯಾನು ಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತರವಾದ ಶೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಸಾರ
ವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು

ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಕೃವಿಚಾರ

ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು
ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವರ್ಹಳಿಲ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರೀತಿಯಂತೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ವ್ರತವನ್ನರಲ್ಲಿ
1) ಪುತ್ರಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯೇವಂ ಚ ನಿವೇದ ಯೇತ್ ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ (3-1)
ಹೇಳಿ ನೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾತ್ಮಿಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲೆ ಅಂತರ್ಭೂತನಾದವನು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕೃನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪ
ಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, “ಕುಟುಂಬಿ ನೋಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ಯುರ ತಂದ್ರಿತಾ||” ಎಂದು
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಿಯಾದವನೂ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇಸರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು
ಹೇಳಿ ನಂತರ

ಉತ್ಥಾಯ ಪೂರ್ವಂ ಗೃಹಿಣೀ ಸುಸ್ನಾತಾ ಯತ ಮಾನಸಾ |

ಸ್ನಾತಾ ಹಿತ್ಯು ಪುತ್ಯಾದ್ಯಾನ್ಯಥಾರ್ಹಂ ಶುಚಿತಾನ್ಯ ಯೇತ್ ||

ಎಂದು ಗೃಹಿಣಿಯಾದವಳು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಸ್ತ್ರಳು
ಸೊಡ್ಡಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಅವರವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂತ್ರೆ
ಪುಂತ್ರೆ ಪುಂತ್ರೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೃಹಿಣಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಂತರ

ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪುಂಡ್ರಧರಾಶ್ಯುಧ್ಯಾಃ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಿತಾಃ |

ಸ್ವಾಚಾಂತಾಃ ಪ್ರಯತಾದೇವಮರ್ಭಗಚ್ಛೇಮುರಾದ್ಯತಾಃ ||

ಎಂದು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವರನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿಬೇಕು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನಂತರ

ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ ಕಾರಯೇ ದ್ವಾಲಾನ್ ವಂದನಂ ದೇವಪಾದಯೇಃ |

ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನೀದಯೇತ್ ||

ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲವೆಂಬ ಮೂರು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ತನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ನಿರಪರಾಧಪಾಂಚಕಾಲಿಕ ಅಂದರೆ ಜಿಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಆವಂಭಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಪರಂತ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಿದ್ಧರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿಗಮನ ಕಾಲಿಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕುಟುಂಬಿಯಾದವನು ಪುತ್ರ, ಆಳು, ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅವರ ಭರವಸೆಯ ತನ್ನ ಭರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯಭರವನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯರಾದ ಪುತ್ರ ವೈಷ್ಯ ಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ವೇರಿಸಿಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದು ಘಟ್ಟ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಮೀಯನಾಗಿ ನೇರುವವನು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು. “ನಿವೇದಯತ ಮಾಂಕ್ಷಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಮುಪ ಸ್ಥಿತಮ್”, “ನಿವೇದಯೇತ ಸ್ವಾತ್ಮಾನ್ ಒಷ್ಣಾನ್ ಮಲಶೇಷಿನ್” ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ “ನಿವೇದಯೇತ್” ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಣ ಪರ. ಈ ಸಮರ್ಪಣವು “ಯತ್ನಂ ರಕ್ಷತ ಯಾಪ್ಯಕೇ” ಎಂಬಂತೆ ಅನನ್ಯ ರಕ್ಷತ್ವ ರೂಪವಾದುದು. “ನಿವೇದಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸು, ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಫಲಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತಂ “ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದ ಫಲವು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲವೇ ತಾನು ಮಾಡುವ ಯಾಗದಿಂದ ಅನ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಸಿಗಲಾರದಲ್ಲವೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ವಿನಫ ಅನ್ಯನಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಫಲವು ಲಭಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಲಂಕೆಗೆ “ವಚನ ಬಲ” ವೆಂದು ಪ್ರಕೃತರ. ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಇರುವ ಇಂಥವ ವಚನವು, ಭಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲ ತನಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅತ್ಮೀಯರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಪದ ನಾನುಷ್ಠಾನವು ಉಪ ಪನ್ನವು ಎಂಬ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು “ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣ” ವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು, ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಕಾಮುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ “ಸಿದ್ಧಿಭವತಿವಾನೇತಿ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಈ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕವೂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ (1-95) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಬರಬಹುದು. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಭರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಂದರೂ, ಅವನ ಭಕ್ತರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಪರಿಚರೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಯುತ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಪರಿಚಾರ್ಯರ ಪರಂತ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದು.

ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿಲಿ ನಿನ್ನುಮ್ ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿಲಿ ತಾವುಮ್ ಸಿಂಹ ತರೀತ್ತಿಲ್ ಜನ್ನು ಕೈಳ್ಪೊಲೇ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ್ ಸಂಸಾರಾತಿಲಂಘನಂ ಪಣಿ ಅವರೋಡುಣಾನ ಕುಡಲಿ ತುವಕ್ಕಾಲೇ ನಾಮುತ್ತೀರ್ಲರಾವು ದೋ ಮೆನ್ನು ಮುದಲಿಯಾಣ್ನಾನರುಳಿಚ್ಚೆ ಯಾದಸಾಶುರಮ್.

ಯಾವ ಮಾಹಾತ್ಮರು ಆ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರೋ ಅವರ ಗಳಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತಯವೇನಿದೆ ಭಾಗವ ತದಾಪ್ಯಪರೈಂತ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತವಾದ ಭಗವದತ್ಯಂತಾಭಿಮತವಾದ ಭಾಗವತ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವರಿಗೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಪರೀವಾಹ ಪರೈಂತ ತಾನು ಭವಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸುದೃಢತರವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಧಿ ಕಾರವು ಸಿದ್ಧ. ಇಂಹ ಮಾಹಾತ್ಮರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಇವರೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕೆ ಉಚಿತರು, ಇತರರು ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು "ನಟನಿಂದಾನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, "ಸಿದ್ಧಿ ಭವತವಾನೇತಿ" ಇತ್ಯಾದಿಯು ಪೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ಭಕ್ತಿಮಾಡಲು ಪ್ರಮಾಣವಚನವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣತೆಲೇ ತಾನು ಮಂತ ಭೋಗತನ್-ಕೆಲವರು ಆಚಾರ್ಯರು ತನ್ನಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮೀಯನು (ಪುತ್ರ, ಶಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ) ಆಂತರ್ಭಾವವನ್ನು, ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯನು ಆಚಾರ್ಯ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಾಗಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ; "ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ತಥಾ ಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನೀವೇದಯೇತ್" ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವು (ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯೆಂಬುದು) ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಪುತಾದಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೇನೇ ತನ್ನೊಡನೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸೇರಿಸಿಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಅನಂತರವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಮಾಡ ಬಹುದು ಆನ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಆಚಾರ್ಯನು ಮಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಪನ್ನನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಆನ್ಯನಿಗೆ ಉಪನಯ ನಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾನು ಮೊದಲು ಉಪನೀತನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂ ಧವು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ತನ್ನಗೂ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಪನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಪದನ ಸಾವಧ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು "ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ" ಎಂದು ಆಚೀಲೀಪಾದಾನೆಂಬುದು ತತ್ವವಿಷಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಕರೂರುಸ್ವಾವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ತದೀಯಪರೈಂತದಾಪ್ಯವು ಮೂಲಮಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು, ಎಲ್ಲಾ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರವರ ಸುಕೃತ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಭೋಗ ತಾರತಮ್ಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರತಿತಯ ಪರಮ ಭಾಗವತ ಶುಕ್ರೋಪಯಂಬ ಭೋಗ ಪರೈಂತ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶೇಷತ್ವ ಕಾಷ್ಠಾ ರಾಸಿಕೃತವು ಯಾರಿಗೆ ನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪವಾಗಿ ಅನುಮರ್ತಿಸುತ್ತದೆಯೋ, ಅವರಿಗಂತ ಕೇವಲ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಮಂದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪ್ರಪನ್ನರು ನಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರರು ಎಂಬುದು ಭಾವ.

ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು "ಒರುಮಲ್ಪಿಯಿನಿನ್ನುಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಸಿಂಹದ ರೀತಿ ದಲ್ಲಿರುವ ಅರಣ್ಯಗಳು ತಾವೂ ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದೇ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪುವ ಹಾಗಿ

(೧) ಅಂಥೋನಂಥ ಗ್ರಹಣವಶಗೋ ಯಾತಿ ರಜ್ಜೀಶಯದ್ವತ್ |

ಪಂಗುರೌಕಾ ಕುಹರ ನಿಹಿತೋ ನೀಯತೇ ನಾವಿಕೇನ ||

ಭುಜ್ಜಿ ಭೋಗಾನವಿದಿತಸ್ಸ ಪಸ್ಯೇವಕಸ್ಯಾರ್ಭಕಾದೀ |

ತ್ವತ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌ ಪ್ರಭವತಿ ತಥಾ ದೇಶಿಕೋ ನೇ ದಯಾಳುಃ || ಎನ್ನು ನ್ಯಾಸತೀಲಕತ್ರೀಶೋನ್ನೋಮ್

ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಸಂಸಾರಾತಿ ಲಂಘನೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರವತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದಾಗ, ಅವರ ಆತ್ಮೀಯರೆಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾಗಿ, ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದೆವು ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಯಾಂಡಾನ್ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಅವರೋಡುಂಡಾನ ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕಾಶೀ - ಕುಡಲ್ ತುವಕ್ಕು ಶರೀರಸಂಬಂಧ ಅವರ (ಭಾಷ್ಯಕಾರರ) ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ ಶಿಷ್ಯನು ಆತ್ಮೀಯನು. ಪಿಷ್ಯನು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ ಸಹ ಆಚಾರ್ಯನ ಮದಿಯತ್ತೇನಾಭಿಮಾನಿಸತಕ್ಕ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಶಿಷ್ಯರು ಈವತ್ತಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

ಅನಂತರ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವರೂ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು, ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂಥೋನಂಥಗ್ರಹಣವಶಗಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದಾಗಿ ಅಂದೋನಂಥ ಗ್ರಹಣವಶಗಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನ್ಯಾಸ ತೀಲಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಕುರುಡನು ಕುರುಡನಲ್ಲದವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನು ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಿಲ್ಲದವನು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಡಲ್ಪಟ್ಟು, ನಾವಿಕನಿಂದ ಆಚೆದಡಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು. ಅನಂತರ ರಾಜನನ್ನು ಆರಿಯದೆ ಇರುವ, ರಾಜಸೇವಕನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಭಾರ್ಯಾದಿಗಳು ರಾಜಸೇವಕನಿಂದ ಮನೆಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ ಭೋಗ ರೂಪವಾದ ಶೇಷಾನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ದೇಗೆ ಭುಜಿಸಿ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೋ, ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳಿರದೂ ಇಲ್ಲದವನೂ ಸದಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು, ಎಂಬುದು.

ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವನು ಸಂಸಾರ ಸಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಆಯೋಗ ವ್ಯವಹೇದವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೇ ಎನಹ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿಕೂಡದು ಎಂದು ಆನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಹೇದವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. "ಅಂಥೋನಂಥ ಗ್ರಹಣವಶಗ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕುಮಾರನಯಿನಾಚಾರ್ಯರು ವಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಆ ವಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಭಾವೇ ಪ್ರಥಮ :- ಶಕ್ತ್ಯಭಾವೇ ದ್ವಿತೀಯಃ- ಉಭಯಾಭಾವೇ ತೃತೀಯಃ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕರೂರುಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ- "ಜ್ಞಾನಾಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡುವವರು ಇರಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಸಂಕಲ್ಪಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದೂ ನಿಸ್ಸಂದಯವಾಗಿರಲಿ. ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ಪಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ

ಕೌಶಲ್ಯವೂ ಅತಿಶಯತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯದಿಂದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾಪಾರದ ಹಾಗೆ, ಅವಿ
ಕಲವಾದ ಅಖಿಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಗುಣಕೃತದಾಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಮೋಕ್ಷ
ದಲ್ಲೆಯೂ ತದೀಯರೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವೇತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಭಗವದ್ಭಿಮತ ಕೈಂಕರ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯ
ರಾಗಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯರ ದಾಸ್ಯವನ್ನೇ ಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಕವಾಗಿ ತಿಳಿದು, "ಸೇವಾಹ್ವಾನಂ ಸಪದಿ ಶೃಣುಯಾಂ
ಪಾದುಕಾರ್ಗೇವಕೇತಿ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರಾಸಿಕೃದಿಂದ ಆ ಸದಾಚಾರ್ಯಮುಖವಾಗಿ
ಉಪಾಯವನ್ನು ಆನಲಂಬಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕರಾಗಿ ಅವರ ಪಾದ ಪದ್ಮನೇನೆಯೇ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮ
ಪ್ರಾಪ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರ ಸಂಪೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯ ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಅವರ ಅಭಿಮತಕರಣ
ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಾಡಲು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವ ಮನಸ್ಸರಾಗಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅಭಿಮತ ತಮ
ರಾಗುವವರು ಪ್ರಪನ್ನಾಗ್ನೀಶರು ಇಂಥಹ ಭಗವತ್ಪ್ರಪಾಸನಾಕಾಮ ವು ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೋ,
ಆ ವಾಹ್ಯಾನು ಸುಮಾರ್ಥಭಿನ್ನ, ಎಂಬ ಈ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಶ್ರೀಮತ್ಸಾರ ಸಾರ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ
ಇಂಥಹ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಕರು ನಿಪುಣರೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ತ್ವಯ್ಯಚಾರ್ಯೈರ್ವಿಮಿತ ಭವಾಸ್ತವಕಾರಂಗಳನಾಥ

ತ್ವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರವಣವನಸ ಸ್ವದ್ಗುಣಾಸ್ವಾದಮತ್ತಾಃ |

ತ್ವಯ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿವಿಜಹತೋ ಮುಕ್ತವತ್ಪ್ರಾಧನತ್ವಂ

ತ್ವಜ್ಞೇಷತ್ವ ಸ್ವರಸರಸಿಕಾಸ್ಸಾರಯೋವೇಸ್ವದಂತಾಮಾ ||

ಎಂಬ ನ್ಯಾಸ ತಿಲಕ ಶೋಕವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಪುಣಾಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ಎಲೈ ರಂಗ
ನಾಥನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ನೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭರವಸ್ಸು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠರಾದ ನಿನ್ನವರು ನಿನ್ನ
ಗುಣಗಳಿಗೆ ವಶಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಲಾಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನರಾದ ಭಾಗವತರ
ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರಂವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮುಕ್ತರ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ಪಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಾಗಿ,
ಸದಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಯೋಗ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ,
ನಿನ್ನ ಶೇಷತ್ವದಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂಥಹ ಸೂರಿಗಳು (ಪಂಡಿತರು) ನನಗೆ ರುಚಿಸಲಿ ಎಂಬುದು ಈ ಶೋಕದ
ಆರ್ಥ "ಆತ್ಮಪರಪ್ರಪಾಸಿ ನಿಶ್ಯಂ ಯದೀಯಚರಣೌ ಶರಣಂ ಮದೀಯಮ್" ಎಂಬಂತೆ ಇಹಪರ ಎರಡು ಲೋಕ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯನ ಪಾದಗಳೇ ನನಗೆ ಶರಣು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ದ್ಯೋತಿಸಿತ. "ತ್ವತ್ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರವಣ ಮನಃ
ತ್ವದ್ಗುಣಾಸ್ವಾದಮತ್ತಾಃ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಲಾಲಿಸುವ ಹಾಗೆ, ತದೀಯರಾದ ಭಾಗವತರ
ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭಗವದವಗ್ರಹ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಭಾಗವತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯು
ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. "ತ್ವಯ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ವಿಜಹತೋ ಮುಕ್ತವತ್ಪ್ರಾಧನತ್ವಮ್" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲೇ ಉಪಾಯ
ತ್ವಾದ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪುರುಷಾರ್ಥತಾ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸುಧೃಢವೆಂಬುದು ಭಾವ
ಎಂಬುದು

ಶ್ರೀ ಮುನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ತಮ್ಮ ಅಡ್ಡೆಕ್ಕಲವೃತ್ತ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ

"ಅಳಪ್ಪಯ್ಯಾಂ ಅಡ್ಡೆಂದಾರ್ಥಮ್, ಅದನುರಿಯೇಕೊಂಡವರುಮ್"

ವಳಪ್ಪಯ್ಯಾಂತದವನುಳ್ಳ ಮುನ್ನಿಯಮಾದವತ್ತೋರುಮ್ |

ಪ್ರಪತ್ತಿಂ ವಿನಾ ಭಗವತಃ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದತ್ವಭಾವಃ,
 ಏದೇನುಮೊರುಪ್ರಕಾರವಾಹವುನಾಮ್. ಆರೇನುಮೊರುಮರ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಯವುನಾಮ್, ಪ್ರಪತ್ತಿ
 ಕೃಲ್ಲದು ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಮ್ ಕೊಡುಕ್ಕವಿರಜ್ಞ ನೆನದಾಯಿತ್ತು.

ಕಳವೂಗ್ರಿವಾರೆಮರೆನ್ನ ಇತ್ತಿಂದವರುಮ್ ಕಾವಲೂಮ್
 ತುಳವಮುಡಿಅರ.ಳ ವರದರ್ ತುವಕ್ಕಲೆನ್ನೆವೈನೇ ||”

ಎಂದು ಪ್ರಸನ್ನರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವಂತರು ತಾವಾಗಿಯೇ
 ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು 1) ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ - ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ವಾಕ್ಯೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು 2) ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ
 ಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯನ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು.
 3) ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಕೃಪಾಪ್ರಸನ್ನಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನ ಮರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾಪಹಾರ ಚೌರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಲಿ ಎಂದು ತಾವಾ
 ಗಿಯೇ ಅವಂಗೋಸ್ತರ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದೆಂಬ 4) ನಿಷ್ಕಾಂತರ, ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತ
 ರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ತುಳಸಿಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ದಯಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ವರದನ ಕಬಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು
 ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆಂಬುದು ಪಾಶುರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಇಂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಭಾಗವತ ನಿಷ್ಠೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ.
 ಇದೂ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠಾಭೇದವೇ. ಮೂರನೆಯದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಪಾರ್ಥಿತ
 ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಸ್ವನಿಷ್ಠೆ, ಉಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳ
 ಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಕೈಮುತಿಕ ನ್ಯಾಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಭಾಗವತನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ನಿಷ್ಠಾಂತರವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.
 ಹಾಗಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ವಿಪತ್ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಅಪ್ಪೇತರರು ಅರ್ತರಾಗಿ
 ರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವಾಗ ಅವರು
 ಹೇಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೋಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯ
 ರಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠಾನವು ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಶಿಷ್ಯೇತರರಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿ
 ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅನುಷ್ಠಾತಾವಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವು ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ.
 ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಯೋಗಾನಂತರ ಆ ಶಿಷ್ಯೇತರರಿಗೆ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಚಾರ್ಯರಾಗ ತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು
 ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಿಷ್ಯೇತರರ ವಿಷಯವಾದಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಭಾಗವತನಿಷ್ಠೆ ಎಂದುವ್ಯವಹಾರವೆಂಬುದು ಪುನಃಪೋದ್ಯ
 ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ “ತದ್ವಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಸಗುರುಮೇವಾಭಿಗಚ್ಛೇತ್”, ಪಶೋ ನಿರ್ಮಲಯತೇ ಇತ್ಯಾದಿ
 ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿನಂತರ ಗುರುತ್ವವು ನಿಧಿಸುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಶ್ರಯಿಸುವ
 ವರನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಕರೆಯುವುದೂ, ನೇಯು ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವಾಗ
 ನೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಟ್ಟೆಯು ನೇಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದೂ ಹೇಗೆ ಉಪಪನ್ನವೋ ಹಾಗೆಯೇ
 ಆಚಾರ್ಯನೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಗತಿಕ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲೂ
 “ಪುತ್ರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಃ ತಥಾಶಿಷ್ಯಃ ಇತ್ಯೇವಂಚನಿವೇದಯೇತ್” ಎಂಬ ವಚನವು ಆಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗೆ
 ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಾದರೆ, ಪಿತೃ
 ನಿಷ್ಠಾ, ಪ್ರೇಷಕ ನಿಷ್ಠಾ, ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಪ್ರಯೋ
 ಗೋಪದೇಶವು ಮಾತ್ರ ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ಚೋದ್ಯನುನಿಸ್ತ ಅದ್ದರಿಂದ ಹಿತೋಪಪೇಶ
 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿತಾನುಷ್ಠಾನವು ಆಚಾರ್ಯಕವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು,
 ಎಂದು ಕರೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಇಪ್ಪಡಿ, (1) ಪಶುರ್ಮನುಷ್ಯಃ ಪಕ್ಷೀವಾ ಯೇ ಚ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಶ್ರಯಾಃ |
ತೇನೈವ ತೇ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಂತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃಪರಮಂ ಪದಂ" ಎನ್ನುವಂ,
(2) "ತೇ ನಯಂ ಭವತಾ ರಕ್ತಾಃ ಭವದ್ವೈಷ್ಣವಾಸಿನಃ |
ನಗರಸ್ಥೋನನಸ್ಥೋವಾ ತ್ವಂ ನೋ ರಾಜಾ ಜನೇಶ್ವರ" ಎನ್ನುವಂ,
(3) "ನರ್ಮಾಲಯೋತ್ತಿಯಿಲ್ ವಾಘ್ರಮ್ ಶರಾಶರಮುಖ್ಯವುಮ್ |
ನರ್ಮಾಲುಕ್ಕುಯ್ತನ" ಎನ್ನುವಂ,

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡದೆ ಮೋಕ್ಷವು ಸಿಗಲಾರದು

ಅನಂತರ ತಾವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಏದೇನು ಮೊರು ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವು ಮಾಡು ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಏದೇನು ಮೊರು ಪ್ರಕಾರಮ್ ಅಹವುಮಾಮ್ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೇ, ವಿಶದಾನುಸಂಧಾನ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕದುತ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೇ, ಆರೇನು ಮೊರುಮ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಕವುಮಾಮ್ ಯಾದಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ ತಾನು ಶಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸ್ಥಿತ ವಿಶದ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾಗಿಯೇ, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸ್ಥಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣಾತ್ಮಕ ಸಕ್ಕದುತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೇ, ತನಗಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಶದಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕದುತ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೇ, ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು ಎಂದರ್ಥ ಈ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ್-

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾವಾಪಿ ಪ್ರಪತ್ಯಾವಾಪಾಹಮತೇ |

ಪ್ರಾಪ್ಯೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ಯಃ ಮವಶ್ಯ-ಕರ್ಯ ಲಿಪ್ಲಭಿಃ ||

ಎಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಪರಮಪುರಾಣಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂದರೆ ದೇಶ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವ ಪರಿವಾಹ ರೂಪ ಭಗವತ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಂಕೃತ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಕೊಡಲು, ಇರಂಗಾನ್-ಕೃಮಮಾದುವುಡಿವೆಂಬುದು ಏತಾವತ್ಪ್ರಕೃತ ಹೇಳಿದ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತಾಯಿತು ನಿರ್ಹೇತುರ ಕೃಮೆಯೋ, ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ನಿಷ್ಕಯೋ, ಆಚಾರ್ಯಾಭಿಮಾನವೋ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷ ವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದು ವೈಷ್ಯಮ್ಯ ನೈರ್ವೈಣ್ಯ ದೋಷವೂ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಾರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತೀರ್ಯನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದು ಅಪ ರ್ಯಮಯೋಜ್ಯವಾದ ನಿರಂಕಾರ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪ, ಇದನ್ನು ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಥಾಕರಿಸಲಾಗದು

ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಭಗವತ್ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ ಫಲ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ದ್ವಾರವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವ ವೈಷ್ಣವಾಭಿಮಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವು ಉಂಟು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅತಿವಾದಿಗಳ ಉಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿ 1)ಇಪ್ಪಡಿ ಪಶುರ್ಮನುಷ್ಯಃ ಪಕ್ಷೀವಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಕಾರಕಂಗಳಾಮತ್ ಎಂಬುವ ಪದ್ಯಂ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನ್ವಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಇಪ್ಪಡಿ-ಉಕ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಿಷ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ

(4) “ವನ್ನೈಯಾನದು ನಿನ್ನೋಯಿಲರ್ ವಾಘ್ರಮ್ ವೈಟ್ವಣವ ನೆನ್ನಂವನ್ನೈ”

ಎನ್ನುಮ್ ಶೋಲ್ಲುಹಿರ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಭಗವದ್ವಿಷಯ ವಾಸಾದಿಹಳುಕ್ಕುಮ್ ತನ್ನಕ್ಕಲಿಲೇ ಯಾದಲ್. ಪಿರರ್ ಪಕ್ಕಲಿಲೇಯಾದಲ್, ಮುನ್ನೇಯಾದಲ್, ಪಿನ್ನೇಯಾದಲ್. ಒರು ಉಪಾಯತ್ತು ವಕ್ಕುಣ್ಣು. ಎಣ್ಣಿನೇಯಿನ್ನಿಲ್:- ಇವೈಯುಮುಪಾಸನತ್ತಿಲೇಯಾದಲ್. ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲೇ ಯಾದಲ್, ಮೂಟ್ಟಿಯುಮ್. ಉತ್ತನ್ನೋಪಾಸಕನುಕ್ಕು ಉತ್ತರೋತ್ತರೋಪಚಯತ್ತೈ ಪ್ರಣೈ ಯುಮ್, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನಮ್ ಪಣೆ ನವನುಕ್ಕು ಇಣ್ಣು ಕೈಜ್ಜುರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೈ ಯುಣ್ಣಾಕ್ಕಿಯುಮ್. ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲೇ ತ್ವರೈಯೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕಿಯುಮುಪಕಾರಕಜ್ಜಿಳ್ಳಾಮ್.

ಪೂರ ವೈಷ್ಣವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪಟು, ಮನುಷ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ ನೊದಲಾದವರು ತೇನ್ನೈ-೨ ವೈಷ್ಣವಸಮಾಶ್ರಯಣದಿಂದಲೇ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದೂ 2) ತೇವಯಂ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 3) ನರ್ಯಾಲೋತ್ತಿಯಿಲ್ವಾಘ್ರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ 4) ವನ್ನೈಯಾನದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂಗೋಕ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಅಂದರೆ ಭಾಗವತನು ನನ್ನ ನನು ಎಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಸಾದಿಗಳೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇತರರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅನಂತರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧವು ಉಂಟು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇತರರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಷಯ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅನಂತರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪಾಯ ಸಂಬಂಧ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಷಯ. ಎಣ್ಣಿನೇಯಿನ್ನಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಭಾಗವತಾಭಿಮಾನ ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಸಾದಿಗಳು, ಇವನ ಚಿತ್ತ ಕಾಲುಷ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸಾತ್ವಿಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಉಪಾಸನೆ (ಭಕ್ತಿ) ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಇವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವನಿಗೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಯೂ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಯೂ ಉಪಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ

1) ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಸ್ತೂತಿ 1-15

2) ರಾಮಾ (3-1-20) ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವರು. ನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ, ಎಲ್ಲೆಡೆರೂ ನೀನೇ ನಮಗೆ ರಾಜನು. (ಇದು ಮುಂತಿಗಳು ಹೇಳುವ ಮಾತು)

3) ಕರ್ಪೂರ್ ಇರಾಮು ಪಿರಾಳೈಯಲ್ಲಾಲ್ ಮತ್ತೂ ಕರ್ಪೂರ್

ಪುರಾಣಮುದಲಾಪ್ಪಿಲ್ಲೆ ರುಂಬಾಂ ಒನ್ನಿನಿಯೇ !

ನರ್ಯಾಲೋತ್ತಿಯಿಲ್ ವಾಘ್ರಂ ಚರಾಚರಂ ಮುತ್ತುವಮ್

ನರ್ಯಾಲಕ್ಕುಯನ್ ಸಾವುಪ್ಪಾರ್ ಪೆತ್ತನಾಪ್ಪಿಲಿ ||

ತಿರುಮಾಱ್ [7-5-1]

ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾರನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಯಾರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಹುಲ್ಲು, ಕ್ರಿಮಿ, ಇರುವೆ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜಂತುಗಳನ್ನೂ ಸಾಂತ್ವಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿ ನಂತರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ದೀನದಯಾಳು. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ ಜಂತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ, ಸಾಂತ್ವಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕನು ಅವನು.

(4) ಪು. ತಿ. ನೋ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಹಳಿಲ್ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ ಪ್ರಕಾರಭೇದಮ್

ಇವರ್‌ಹಳಿಲ್ ವ್ಯಾಸಾದಿಹಳಿವೋಲೇ ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸಮರ್ಥನಾಹೈಯಾಲೇ ಅಕಿಚ್ಚು ನನು ಮನ್ನಿಕ್ಕೇ ವಿಂಭಕ್ಷಮನಾಹೈಯಾಲೇ ಅನನ್ಯಗತಿಯು ಮನ್ನಿಕ್ಕೇ ಇರುಕ್ಕಿರ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಕ್ಕು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಪರೈವಸಾನಭಾವಿಯಾನ ಅನ್ನಿಮು ಪ್ರತ್ಯಯತ್ನೈಯವಧಿಯಾಹ ವೈಷ್ಣವಾನ ಉಪಾಸನ ರೂಪಾಂಗಿಯನುಡೈಯ ಯಥಾವನ್ನಿಷ್ಠತಿ ಪೂರೈಕಮಾನ ಮೋಕ್ಷಮ್ ಫಲಮ್.

ಸರ್ವಧಿಕಾರಮಾಯ್, ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠನಿವರನ ಕ್ಷಮಮಾಯ್, ಸರೈಷ್ಟ ಸ. ಧನಮಾಹವತ್ತಾಯರ್, ಸುಕರಮಾಯ್ ಸಕೃತ್ಪ್ರವೃತ್ತಮಾಯ್, ಅಶುಕಾರಿಯಾಯ್, ಪ್ರತಿಬನ್ಧನರ್ದಮಾಯ್, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬನ್ಧಮ್ ಪೋಲೇ ಸ್ವಫಲತಿಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಪ್ರಯೋಗಾಸಹಮಾಯ್, ಇರುನ್ಮಳ್ಳಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈ ತನ್ನಧಿಕಾರಾನು ರೂಪಮಾಹ ಅದ್ವಾರಕಮಾಹ ಪ್ರತ್ತಿನವನುಕ್ಕು ಪರಿಪೂರಾ ನುಭವತ್ತುಕ್ಕು ನೇರು ಪ್ರತಿ

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಾಲ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಾನುಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಮಹರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರವ ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಇವರ್‌ ಹಳಿಲ್ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಹಳಿವೋಲೇ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಇವರ್‌ಹಳಿಲ್ ಈ ಸದ್ವಾರ ಕ ದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠರ, ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ-ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾಂಗಿಕ ವಾಡ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನಲ್ಲದೇ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳು ವಂಜಿರಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿಯಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಪೂರ್ವಸಾನ ಭಾವಿ ಯಾದ, ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು-ಅಂತಿಮ ಭಗವತ್ಪ್ರಣವನ್ನು, ಅವಧಿಯಾಗಿ-ಚರಮಾಂಗವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಉಪಾಸನರೂಪ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ತತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಮಾಯ್ ಇತ್ಯಾರ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರು ಇವರುಗಳಿಗೆ ನೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಉಪ ರ್ತಮೋಪಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ತ್ರೈವರ್ಣಿಕಾ ಧಿಕಾರವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಹಾಗಲ್ಲ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಂದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಲೇ ಅದಿಯಾಗಿ ಜಂಡಾಲನ ಪಕ್ಕಂತ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವುಂಟು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠಗಳನ್ನೂ ಹೋಗ ಲಾಡಿಸಿ ವರದಾಗಿಯೂ, (ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ) ಸರ್ವೇಷ್ಟ ಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ (ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ) ಸುಕರವಾಗಿಯೂ (ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿತಕಲ್ಪದಾಗಿಯೂ) ಒಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿತಕಲ್ಪದಾಗಿಯೂ, ಅಶುಕಾರಿಯಾಯ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಹಾಗೆ ವಿಳಂಬಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ, ಕ್ಷಿಪ್ರ ದರ್ಶಯೇ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತಿಬಂಧಾನಹಮಾಯ್-ನಿರಂತರ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂತತಿ ರೂಪಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ

4) ನೈತೀಮಹಳೊನ್ನುಮರಿಯಾನ್ ಸಾರಣಾವೆನ್ನು ಮಿತ್ರನೈಯಲ್ಲಾರ್

ಪುನ್ನೆಯಾಲನ್ನೈ ಪುನ್ನೆಯವಂ ಪೇರಿ ಪುನ್ನಪ್ರವಾನನ್ನು ಕಂಡಾಯ್ ತಿರಮಾಲೇ |

ಉನ್ನಮಾರುನ್ನೈ ಒನ್ನುಮರಿಯಾನ್ ಒಂದೇ ನಮೋಸಾರಣಾವೆನ್ನನ್

ವನ್ನಯಾವಧು ಉನ್ ಕೋಯಿರರ್‌ವಾತ್ರಮ್ ವೈವವನ್ನಮ್ ವನ್ನೈ ಕಂಡಾಯೇ || ಪರಿಯಾಳ್ವಾರ್ ತಿರು[5-1-3

ಫನಗೆ ಬಿಲ್ಲವ ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ವೈವವನೊಂದೇ.

ಬನ್ನ ಕ ಮಿಲ್ಲಾದ ಪಡಿಯಾಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕ್ಷಣಮುಂದರಾದ, ೧, “ಇಂಗೇತಿರಿಂದೇರಿಕ್ಕುತ್ರೆ” ಎನ್ನುವ
 ೨) “ಇಚ್ಛು ವೈತವಿರಯಾನೊಯಿನ್ನಿರ ಲೋಕಮಾಳು ಮಚ್ಚು ವೈ ಪೆರಿನುವ ವೇಂಡೇ” ಎನ್ನುವ,
 ೩) “ವಿರಾರ್ ಮುಯಲ್ ವಿಟ್ಟು ಕಾಕ್ಕೆ ಪ್ಪಿ ನೊವದೇ” ಎನ್ನುವ, ೪) “ಸ್ನೇಹೋ ಮೇ ಪರನೋ
 ರಾರ್ಜ ತ್ತಯಿನಿಕ್ಕಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ಭಕ್ತಿ ಶ್ಚ ನಿಯತಾ ವೀರ ಭಾವೋನಾನ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಛತಿ,” ಎನ್ನುವ, ಶೊಲ್ಲುಹಿರ
 ಪಡಿಯೇ ಇಶ್ಯ ರೀರತ್ತೋಡೇಯಿರುನ್ನು ಕೈಚ್ಚ ರ್ಯಾದ್ಯನುಭವಂ ಪಣ್ಣ ವೇಣು ಮೆನ್ನಿರ ಅಭಿಸನ್ನಿ ಕೈ ಕ್ಯಾರಣ
 ಮಾನ ಅರಾವತಾರಾದಿ ಸಚ್ಚಿ ಮಡಿಯಾದ ವನ್ನ ಸ್ಯಾನುಮತಿಯಾಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತಮಾನ ಶರೀರತ್ತಿ ಅವಸಾ
 ನತ್ತೈ ಎಲ್ಲಿಯಾದ, ಉಡೈತ್ಯಾಯ್, ದೇಶಕಾಲ ಸ್ವರೂಪ ಪರಿಚ್ಛೇದವತ್ತಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಇಚ್ಚುಣ್ಣಾಮ್
 ಕೈಚ್ಚ ರ್ಯ ಪಲೋದ್ಧ ಮತ್ತೈ ಮುದಲಾದ ವುಡೈತ್ತಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೈಚ್ಚ ರ್ಯ ಪರೈನ್ ಮೋಕ್ಷಂ ಫಲಮ್.

ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಭಾವನೆಯುಂಟು, ಅದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬಂಧದ ಹಾಗೆ
 ತಾನು ಕೊಡುವ ಫಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ
 ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಕಂಚನಾನ್ಯತೆಗಿರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ,
 ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಪರಮಾಯ, (1) ಇಂಗೇತಿ
 ರಿಂದೇರಿಕ್ಕು ಇಗ್ಗುತ್ರೆ—ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಚಾವತಾರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ವಿನು ನಷ್ಟ, ಎಂದೂ
 (2) ಇಚ್ಛು ವೈತವಿರ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅರ್ಚಾನುಭವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಪದ ನಾಥನ ಅನುಭವವೂ ಬೇಡ, ಎಂದೂ
 (3) ವಿರಾರ್ ಮುಯಲ್ ವಿಟ್ಟು ಕಾಕ್ಕೆ ಪ್ಪಿನ್ ಪೋವದೇ-ಭೋಗ್ಯವಾದ ಮೊಲದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
 ಅರಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಗೆಯ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವುದೇ, ಎಂದೂ ಅಂದರೆ ಅರ್ಚಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭೋಗ್ಯ
 ತಂತಿಕೆಯವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮ ಪದವು ಬೇಡ ಎಂದು ಅರ್ಥ (4) ಸ್ನೇಹೋಮೇ
 ಪರನೋರಾರ್ಜನ್-ಎಲೈ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಭಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು
 ದನುಮಂತನು ಪಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಕಾಲ ಪರೈತ, ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯ
 ಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯಾದ್ಯನುಭವವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭೂತವಾದ
 ಅರ್ಚಾವತಾರಸಂಗ, ವಿಭವಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು
 ಸ್ವಲ್ಪ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶರೀರಾವಸಾನವನ್ನು ಎಲೈ
 ಯಾಗಿ ಉಚ್ಚಂಧಾದಾಗಿಯೂ, ದೇಶ ಕಾಲ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ (ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ-ಅಳತೆ,
 ಒಪ್ಪವಾದದ್ದು ಎಂಬರ್ಥ) ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈಂಕರ್ಯವು ತ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ
 ಅರಂಭ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರೈತವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಜೈಗೆ ಫಲ

- 1) ಇಂಗೇತಿರಿಂದೇರಿಕ್ಕುತ್ರೆ ಇರುಮಾಲಗಮುಪ್ಪುಂದುಮಿಗ್ರಸ್ತ
 ಶಂಗೋಲತಪವಳವಾಯ್ ಶಂದಾಮರೈಕ್ಕಲ್ ಎನ್ನ ಮೂನ್ |
 ಪೋಗೇಗ್ರಪುಪ್ಪುಂ ಮಾಯವಾಯ್ ಪುಲನಗೋವದಿವನ್ನತತ್ತದಾಯ್
 ಅಂಗೇಮಲರಹಳ್ ಕೈಯ್ಯಮಾಯ್ ಮೈಪಟೋದವರಂಕಲೇ ||

(ಮುಖ ಪು 8-10-4)

ವಿಶಾಲವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗರಣ ವರ್ಗಿಸುವ
 ಭಗವಂತ, ಅವನ ಕಿಂಪಾದ, ಸೋಗಾದ ಹವಳದಂತಿರುವ ಬಾಯಿ, ಕಿಂಧಾವರದಳದಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಈ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು
 ವಶೀಕರಿಸಿದವನು ಅವನ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕು ಬರುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
 ಮರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಪ ರಾವಣಗಳನ್ನು ಪನ್ನ ವಾನ್ಮನಿಂದ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪಾದ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ,
 ಈ ರೀತಿಯ ಸರ್ವೋದ್ದೇಶ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತೆ ಆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವರಿಗೆ ಏನು ನಷ್ಟ.

2) 3), ಪು. ೩, ನೋ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯೋಸ್ಸರ್ವ ಭಲಸಾಧನತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

- 5) "ವರಂ ವರಯಾ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಯಥಾಭಿಮತಮಾತ್ಮನಃ |
ಸರ್ವಂ ಸನ್ಮತ್ಸ್ಯತೇ ಪುಂಸಾಂ ಮಯಿ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥಂ ಗತೇ ||
- 6 "ಕಂ ವಾ ಸರ್ವ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟೃಃ ಪ್ರಸನ್ನೇ ತ್ವಯಿ ದುರ್ಲಭಂ."
- 7) ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಸನ್ನೇ ಕಿಮಿಹಾಸ್ತ್ಯಲಭ್ಯಂ."
- 8 "ಕಂ ಲೋಕೇ ತದಿಹ ಪರತ್ರ ಚಾಸ್ತಿಪುಂಸಾಂ ಯದ್ವಿಷ್ಣು ಪ್ರವಣ್ಣಿಯಾಂ ನ ದಾಲ್ಘ್ಯ ಸಾಧ್ಯಂ."
9. ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ" ಎನ್ನುವನಾ, ಶೋಲಾಹರಿಪದಿಯೇ, ಸರ್ದೇಶ್ವರ ಸಕಲ ಫಲ ಪ್ರದನಾ ಹೈಯಾಲೇ ಅವನಾ ತಿರುವಡಿಹಳಿಳಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸಕಲ ಫಲ ಸಾಧನ ಮಾಹೈಯಾಲ್ ಇವ್ವಧಿಕಾರಿಹಳ್ಳ ಇರುವರು ಮಿದು ಯಥಾಭಿಮತ ಫಲಹೇತು ವಾಯಿತ್ತಿ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗೇರಡೂ ಸಕಲ ಫಲ ಪ್ರದಗಲು

- (5) ವರಂವರಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲೈ ಧ್ರುವನೇ ನೀನೇ ಇಷ್ಟವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. (6) ಕಂವಾಸರ್ವಜಗತ್ಸೃಷ್ಟೃಃ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸರ್ವ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರನೇ | ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರ ಯಾರಿಗೆ ಏನು ದುರ್ಲಭ. ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. (7) ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಸನ್ನೇ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರ ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಇರುವುದು ಏನಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. (8) ಕಂಲೋಕೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ

- 2) ಪಶ್ಚಿಮಾಮಲ್ಮಘೋರ್ಮೇನಿ ಪವಳವಾಯ್ ಕಮಲಚೈಂಗಂಘ್
- ಅಚ್ಚಿದಾ ಅಮರರೇರೇ ಅಯಾತಮ್ ಕೋಗ್ರಂದೇ ಎನ್ನುವನ್ |
- ಇಚ್ಛುವೈತವಿರಮಾಘ್ ಪೋಯ್ ಇಂದಿರ ಲೋಕಮಾಳುಮ್
- ಅಚ್ಛುವೈಪರಿಮವೇಂದೇನ್ ಅರಂಗಮಾನರಂಘಾನೇ |

ಎಳೆಪುರುಗುಂದ ಕೊಡಿದ ಬಿಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ದೇವಕಾಂಕ್ಷಿ, ಕೆಂಪೆ ಹವಳದಂಥದ ಬಾಯಿ, ಕೆಂವಾದ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಇಂಥವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಚ್ಚುತಾ-ಅಸ್ತಿತರನ್ನು ಕೈಬಿಡದವನೇ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಗೋಪಾಲರ ಮಗುವೇ, ಎಂದು ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಕೀಯ, ಸೌಲಭ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ, ಈ ಭೋಗವಾದ ರಸವನು ಚಿಟ್ಟು, ಪರಮ ಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ (ರಸ-ಅಮುಖವಾನಂದವನ್ನು ಹೆದರೂ, ಎಲೈ ರಂಗನಾಥನೇ ಅದೇ ನನಗೆ ಬೀಡ.

- 3) ಕಾರಾರ್ಪುರದಿಯೈಫು ವುಂದತಯ್ಯಾಫಿ
- ತೇರಾರ್ ನಿರೈಕದಿರೋನ್ ಮಂಡಲಕ್ಶೈಕ್ಕೇಂಡುಪ್ಪಕ್ಕು
- ಅರೇಮುದಮಂಗೈಯ್ಯ, ಅದಿವಿನ್ಮಮ್
- ವಾರಾಯ್ತೊವದೊನ್ಮಂದೇ, ಅದನಿರೈ
- ವರಾರ್ ಮುಯೇಲ್ ವಿಟ್ಟು ತ್ಯಾಕ್ಕೈತ್ತಿನ್ಮೋವದೇ,

(ಕಿರುತಿರುಮಾರ್ 3, 4) ಸೂರಮಂಡಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪರೂಪವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪರಮ ಪದ ನಾಥನನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿಯೂ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಇರಲಿ. ಭೋಗೀತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೊಲದ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಆಹಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ಶಾಯಿ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಅನಿಜಟ್ಟು ಒಬ್ಬನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಜುನಾರವರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠನಾಥನನ್ನು ಅಮುಖವನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಾರವರ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಪದ್ಯ.

ಭಕ್ತೀ ಪ್ರಪಂಚಸಂಹಿತೆ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ,

- 10) “ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೀ ಮಾಂ” ಎನ್ನಿ ರಜದಿಯೇ ಉಪಾಸನಮ್ ಯಾದೊರುಪಡಿ ಚತುರ್ವಿಧಃ
ಫಲತುಕ್ಯಮ್ ಸಾಧನಮಾಯಿರಕ್ಕಿರದು, ಆಪ್ತದಿಯೇ
- 11) “ತಾವದಾರ್ತಿ ಸ್ತಥಾವಾಂಛಾ ತಾವನ್ನೋಹ ಸ್ತಥಾಃಸುಖಂ |
ಯಾವನ್ನ ಯಾತಿ ಶರಣಂ ತ್ವಾನುಶೇಷಾಘನಾಶನಂ”

ವಿಷ್ಣುನಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಸಾಧಿಸಲಾಗ ವುದಿಲ್ಲ !. ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬರ್ಥ (9) ಫಲಮತ ಉಪಪತ್ತೇಃ-ಸಕಲ ಫಲಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಅದೇ ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವು, ಎಂದೂ, ಹೇಳುವಂತೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರರು ಸಕಲ ಫಲಪ್ರದನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಪತ್ತಿಯು: ಸಕಲ ಫಲಗಳಿಗೂ ಸಾಧನ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಯಥಾಭಿಮತಫಲಹೇತು- ಅವರು ಆವೇಶಿಸಿದ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. (10) ಚತುರ್ವಿಧಾಭಜಂತೀಮಾಂ, ಎಂಬಂತೆ-ಉಪಾಸನವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಫಲಗಳಿಗೂ (ನೂತನೈಶ್ವರ್ಯ, ಭ್ರಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ) ಸಾಧನವಾಗಿದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ, (11) ತಾವದಾರ್ತಿ ಸ್ತಥಾವಾಂಛಾ ಎಂಬಂತೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಫಲಗಳಿಗೂ ಸಾಧನ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ

- 4) ರಾಮಾಯಣ (7-40-15) ಎಲೈ ರಾಜನೇ-ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಶ್ರುತಿಯು ನಿಷ್ಪಾದದ್ದು ಎಲೈ ರೇವಣೇ ನಿನ್ನ ವೀರ, ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೂ ನಿಮದವಾದದ್ದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ಆದ್ಯತೆ-ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠರಕ್ಷಕರು ವರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ
- 5) ವಿ ಪು 1-12-76
- 6) ಕಿಂವಾಸರ್ವಜಗತ್ಸಪ್ತಃ | ಪ್ರಸನ್ನೇತ್ಯಯದುರ್ಲಭಮ್ ||
ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಫಲಂ ಭುಂಕ್ತೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಘವಾನನಿ ||
(ವಿ. ಪು 1-12-79) ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದವನೇ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಲಭಿಸ ಲಾರದು ಇಂದ್ರನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವುದೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ (7)
- 8) ಮಂಗಲಂ ಪರಮ ಪದಂಸದ್ಭಾರ್ಗವ್ಯಂ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಧಿಕಫಲಾಂ ಶ್ರಿಯದಧಾತಿ |
ಕಿಲೋಕೇ ತದಿದ ಮತ್ತ ಚಾಸ್ಮಿ ಪುಂಸಾಯದ್ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಪಣಧಿಯಾಂ ನದಾಲ್ಯಸಾಧಮ್ ||
(ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮ 43-46) ಎಲೈ ಬಾಲ್ಯನೇ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಿಷ್ಣುವೆಳೆವರೆಗೆ ಇತರರ ಎರಡು ಲೋಕಗಳಿಗಿಲ್ಲದ ಲಭಿಸದೇ ಇರುವುದು ಏನಿದೆ ಮಂಗಲವು, ಪರಮ ಪದವು, ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದ ಅಧಿಕ ಫಲವಾದ ಸಂಪತ್ತು, ಹೊಲೆಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.
- 9) ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ 3-2-37
- 10) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೀ ಮಾಂ ಜನಾಃಸುಕ್ತಿಕೋಜೀವನ |
ಆರ್ತೋಜಿಹ್ವಾಸುರಾರ್ಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನೀತ ಭರತಮಥ ||
ಆರ್ತ - ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆದರ್ಶ ಆಸೆ ಪಡೆದವನು, ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡೆದವನು, ನೂತನವಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಜ್ಞಾನೀ - ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರವಿಂಚೆನೂ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ.
11) ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಆಯ್ಕೆಯೂ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಪಾಪಗಳಿಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದ ಇದುವರೆಗೇನೇ, ಆರ್ತ-ಐಷ್ಟವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇದುವರೆಗೇನೇ, ಅಧಿಯವರೆಗೇನೇ, ನೂತನೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಇದುವರೆಗೇನೇ, ಅಧಿಯವರೆಗೇನೇ ಮೋಕ್ಷವು-ಆದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆಂತ್ಯ ಭೇದಿಯಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದುವರೆಗೇನೇ, ಅಧಿಯವರೆಗೇನೇ ಅನುಭವ-ಭಗವದಂತೆ ಭವಿಷ್ಯವಾದ ಸುಖವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಮೂಡಿದರೆ ಈ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆಂದರ್ಥ.

ಎನ್ನಿ ರ ಪಡಿಯೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯುಮ್ ಇಚ್ಛ ತುರಿದ್ಧ ಫಲತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಸಾಧನಮಾಡುವಿರೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ಧಳ್ ಅರುದಿಯಿಟ್ಟದು. ಇದಿಲ್ ಅಶೇಷಾಘನಾಶನಮ್ ಸ್ವಿಯಾಲುಮ್ ಆದರನ್ನೋಗ್ಗುಂ “ತಾವತಾ ವತ್” ಎನ್ನು ಅಧಿಕಾರಮ್ ತೋರು ಮಾವದ್ಧಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್ ಇವನಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲವಲ್ಲಾ ಮ್ ತಾನೊ ಲಿನ್ ಕಾಲತ್ತಿಲೇ ಯಥಾಮನೋರಥಮ್ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕುಮ್ ಇಪ್ಪದಿಪ್ಪಟ್ಟಿ ವೇಗ್ಗುಂತ್ತೈ ನಿನ್ನೆತ್ತೈ.

12) “ಸತ್ಯನಿರತಾಶ್ಚ ದ್ವಾ ಸ್ನಾಂಖ್ಯಯೋಗವಿದಸ್ತಥಾ |

ನಾರ್ಧನ್ವಿ ಶರಣಸ್ತಸ್ಯ ಕಲಾಂಕೋಟಿತಮಾಮುಷಿ ||” ಎನ್ನು ಶೊಲ್ಲುಹಿದದು.

ಇವನುಕ್ಕುಜ್ಜುಗ್ಗುಂದ್ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಕೈಬ್ಬರೈತ್ತಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯಮ್ ತನ್ನೊಲುದಲಿಲ್ ವೈಷಮ್ಯತ್ತಾಲೇ ವನ್ನದು ; ಅದು ತನಕ್ಕದಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸುಕ್ಕತ ವಿಶೇಷಮ್.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ಯೋಃ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ; ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಂ ಏಕರೂಪಮ್

ಅನ್ವಿತಶರೀರಾನಂತರಂ ಪೆರುಮ್ ಪೇತ್ತಿಲ್ ಒರುನೈಷಮ್ಯಮಿಟ್ಟೈ ; ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯಮುಮ್ ಏಕ ರೂಪಮ್.

ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಉತ್ಕರ್ಷ

ಇಲ್ಲಿ “ಅಶೇಷಾಘನಾಶನಮ್” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದರವು ತೋರುಂಕೆ “ತಾವತಾ” ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ, ಅವರ್ತಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಫಲವೆಲ್ಲಾ ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲ ದಲ್ಲೇ ಯಥಾಮನೋರಥ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನೆನೆಸಿ (12) ಸತ್ಯಮ್ ನಿರತಾಶ್ಚ ದ್ವಾಃ ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಫಲಸಂಗಾಧಿ ಆನೆಯಿಟ್ಟು ಅನು ಸ್ಥಿಸಿ ಬರುವವರು, ಶರಣಾಗತನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಕವನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾರರು, ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಆ ದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು, “ನಹಿನಿದಾನಾಯಾ”ವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹೇಳಿದೆಯೇ ವಿವರ, ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಫಲಸಾಧಕತ್ವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಅಲ್ಲ ಇವನುಕ್ಕು-ಈ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯವು ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಬರುವುದು, ವೈಷಮ್ಯವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸುಕ್ಕತ ವಿಶೇಷ ಸ್ವ ವೈಷಮ್ಯವು ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟೇ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾನಂತರಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕರಿಗಿ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ, ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯವು ಏಕರೂಪ

ಅದಾಗಿ ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾನಂತರ-ಪ್ರಾರಬ್ಧಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಚರಮ ಶರೀರದ ಒಯೋಗಾನಂತರ, ಇವನು ಹೊಂದುವ ಪುರುಷಾರ್ಥ ರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. “ಸದಾಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ” ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವದನುಭವವೂ ತತ್ಪರೀವಾಹ ರೂಪ ಕೈಂಕರ್ಯ ರೂಪ ಪಾರತನ್ತ್ರ್ಯವೂ ಏಕರೂಪ.

12) ಲಕ್ಷ್ಮೀತತ್ವ (16-62) ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಾದ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ತ್ಯಾಗ, ಮಮತಾ ತ್ಯಾಗ, ಫಲತ್ಯಾಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವರಿಗಿಂತ, ಸ್ವಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವವರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟರು ಇವರ ಮಹಿಮೆಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೂ ಅವರು(ಭಕ್ತರು) ಹೊಂದ ಲಾರರು. ಸರ್ವಫಲ ಸಾಧಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದ ವಚನವಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಇವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಲು ಈ ವಚನ ಹೊರಟಿದೆ

13) “ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಪರೇ ಪುಂಸಿ ಪಾಪ್ಯ ನಿರ್ದತಬನ್ಧನಃ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮತುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನೈವ ಸಹ ಮೋದತೇ ||”

ಎನ್ನುವುದರೆಯೊಡ್ಡುಬಿರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮುಮ್ ಕರ್ಮವಶ್ಯನಿತ್ಯೇ ಸದ್ವಿಧ ಕೃಚ್ಚರ್ಮ ಯೋಗನಾಹ್ಯ,
ಎನ್ನು ಫಲಪಾದ್ವಿತೀ ನಿರ್ಣೇತಮ್.

ಹೀಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯ (ನ್ಯೂನತೆ, ವ್ಯತ್ಯಾಸ)ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರುಗಳಿಗೆ, “ಸಸ್ವರಾಡ್ಯನತಿ” ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಅರ್ಥಾತ್, ಇತರ ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರುಗಳಿಗೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ. ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತರ ದಿಂದ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ, ಎಂದರೆ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಏಕರೂಪವೆಂಬುದನ್ನು (13) ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಪುರೇಪುಂಸಿ ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ತತ್ತ್ವ ವಚನವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಕಲ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬಂಧ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವು ತೊಲಗುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾನಿಷ್ಠರಿಗೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವು ಒಂದೇ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ “ಸಸ್ವರಾಡ್ಯನತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೆ “ಅಕರ್ಮವಶ್ಯಃ” ಕರ್ಮ ಪರ ವಚನಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. “ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತುಲಂಪ್ರಾಪ್ಯ” ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೂ ಇದೇ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ, ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು, ಕರ್ಮ ಪರತಂತ್ರನಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು, ವಿವರಿಸಿ ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಚತುರ್ಥಾಧ್ಯಾಯ ಚತುರ್ಥ ಪಾದದಲ್ಲಿ, “ಅತಃಪಂಚಾನನ್ಯಾಧಿಪತಿಃ” ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಪರತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಮುಕ್ತ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ, ಕರ್ಮಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕೆಲವರು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಫಲಭೇದವುಂಟು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿ ಭಕ್ತನು, “ಸಸ್ವರಾಡ್ಯನತಿ”, “ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯ ಮುಪೇತಿ” ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮತುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇನೈವ ಸಹಮೋದತೇ, ಎಂಬ ವಚನದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ, ಪರಮ ಸಾಮ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನು ಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭಗವದನುಭವದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ. ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ “ತವಾಸ್ತೀತಿಚಯಾಚತೇ” ಎಂದು ಭಗವ ಜೈಷ್ಠ, ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಆನೇಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ

“ವೈಕುಂಠೇತು ಪರೇ ಲೋಕೇ ಪ್ರಿಯಾಸಾರ್ಥಂಜಗತ್ಸಹ ||

ಅಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾ ಭಕ್ತ್ಯಃ ಭಾಗವತ್ಯಸ್ಸಹ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು, ಮತ್ತು ಭಾಗವತರು, ಇವರುಗಳೊಡನೆ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆಂದು, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಎರಡು ಪಂಗಡವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ. ಭಾಷ್ಯ ಪಂಚಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಂ ಏಕರೂಪ -

13) (ಎ. ಚಕ್ರ) ಪರಮ ಭರಣಿನಲ್ಲಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದ ರೂಪವರ್ಣ ಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅತುಲವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ ಸಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಕರ್ಮಪರತಂತ್ರನಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ. ಆ ಪರಮ ಭರಣಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, “ರಸಗ್ಗಂಹ್ಯವಾಚಿನಂ ಏವಮ್ ಸಂದೇ ಭವತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾಪಂದವತ್ತು ಹೊಂದಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ತಥಾತ್ವವಿದೆ.

ನೇಣು ಮೈರುಮೈಯಾ ನೀಡೆನ್ನರಿನ್ನು ವಿದಿವಹೈಯಾಲ್ |
 ನೀಣು ಜ್ವರೊಹಿಯುಮ್ ನಿರುಮ್ನಿಲೆಹಳುಕ್ಕೇರ್ಯು ಮನ್ನರ್ ||
 ಮೂಣೊನ್ನಿಲ್ ಮೂಲವಿನ್ನಿ ಮಾತ್ತುದಲಿಲ್ ಮುಹುನ್ನನಡಿ |
 ಪೊಣ್ಣನ್ನಿ, ಮುಗ್ರೇಶ್ವರಪುಹಲೊನ್ನಿಲೈ ಎನ ನಿನ್ನನರೇ ||೧೫||

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಜಾರತಂತ್ರಂ ಪರೇವುಂಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಬ್ಬರಿಗೂ ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಕರಣವಾದದ್ದು "ಸಸ್ವಾದ್ವತಕ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೆ ಭೂಮಾಧಿ ಕರಣ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ "ಅಕರ್ಮವತ್ಯಃ" ಎಂದು ಭಗವದ್ರೂಪನಾಹರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಲಪಾಪ ದ್ವಯೋ "ಅತಃಪತಕ ಅನ್ಯಾದಿಪತಕಃ" ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರವೇ ಇದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾರತಂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕರ್ಮಾಧೀನನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರವೇ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಬ್ಬರಿಗೂ ಇದು ಸರ್ವಾನ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿಕ್ಕಾಂತ "ಭಕ್ತೈರ್ಭಾಗವತ್ಪ್ರಸಕ್ತಃ" ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಬೀತಿ, ಭಾಗವತರು ಬೀರಿ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಭಗವತ್ಪ್ರಕೃತಿ ಭಾಗವತ ಭಕ್ತಿ ಪರ್ಮಂತವಾದ ಭಗವತ್ಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು ಎಂದರ್ಥ.

ಮೇಲೂ "ವಚನಭೂಷಣ"ದಲ್ಲಿ, "ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಷ್ಕಾಸಂ ಉಪೇಯೋ ಭಗವದನುಭವಃ", ಎಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಭವವು ಫಲ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯವು ಫಲ, ಎಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಮುಮ್ಮುತ್ತುಪ್ಪಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು, ತಾತ್ಪರ್ಯ ದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, "ಅರ್ಥವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಿಲ್ಲ. ಕೈಂಕರ್ಯವು ಅನುಭವ ಪರಿವಾಹವಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಉಂಟು ಆದರಿಂದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೂ ಅನುಭವವು ತುಲ್ಲ" ಎಂದು ವಚನಭೂಷಣಕಾರರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹಿಷ್ಕರೇ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೇದವನ್ನು ಬೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದವನಿಗೇ ವಾರತಂತ್ರಕ್ಕಾಪ್ತೆ, ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಪಂ ರಾರ ಲೇಶವುಂಟು. ಆ ಅಪಂಕಾರ ಲೇಶದಿಂದ "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮುರಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ" ಎಂದು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಳೆದಿರುವುದರಿಂದ, ಆದನ್ನು ನೆನಪಿಕ್ಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಪಂಭಾವವುಂಟು. ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟಮಾಣಿಕಗಳು ಜಪರಾಮರ್ಮಮೂಲ ಭಾಗ್ಯವಿರದ್ದು. ಮೇಲೂ ಪ್ರಪನ್ನ ಕೂಟಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂತರವಾದ ಕರಣಗತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಭಗವದ್ರೂಪನಾಹರರು ತಮ್ಮ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ, "ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಕ್ರೃತ ಪರಪೂಜಾ ನವರತ" ನಿತ್ಯವಿಶದತಮಾನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಾ ನವಧೀತೀಶಯ ಪ್ರಿಯ ಭಗವದನುಭವಜನಿತ ಅನನಧಿಕಾಂತಿಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿತಾತೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾತೇಷತೇಷತೈಕ ರತಿರೂಪ ನಿತ್ಯಕೆ ಕರೋಭವಾನ್" ಎಂದು ಪ್ರಾಧೀನಿ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪತ್ರಕಾರ, ಭಗವಂತನೂ, "ಮದನುಭವ ಜನಿತಾನವಧಿಕಾಂತಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತಾತೇಷಾವಸ್ಥೋಚಿತಾತೇಷತೇಷ ತೈಕರತಿರೂಪ ನಿತ್ಯ ಕಂಕರೋಭವಃ", ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತರ ವಿತ್ತಿರವನ್ನೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಇದ್ದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೂ ಭಗವದನುಭವವು ಉಂಟೆಂಬುದೂ, ಕೈಂಕರ್ಯವು ತತ್ಪರೀವಾಸವಾದದ್ದು, ಎಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತನಿಗೂ ಭಗವದನುಭವವು ಪರಿವಹಿಸಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಅನಂತರ ತಾವು ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸದ್ವಾರಣ್ಯಾದ್ಯಾಡಕ ಪ್ರಸತ್ತಿಪ್ರಭು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪಾಶ್ಚರ ರೂಪವಲ್ಲ ಮೇಂಡೂನ್ ಪೆರುಂಪಯುನ್ ಎಂದಾಡಬಿಟ್ಟು ಅನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ ಮೇಂಡೂಮಾ ಪೆರುಂಪಯುನ್-ಪಾರ್ಥನೀಯವಾದ ಮುಹುಪವು ವೀಡೆನ್ನರಿಕ್ಕಿದು. ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು, ನೀಂಡುಂ ಕುರುಹಿಯುಂನಿರುಂ-ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪೂ

ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ ನ ದಿಶತಿ ಮುಕುಂದೋ ನಿಜಪದಂ
ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ ದ್ವೇಧಾ ಸುಚರಿತ ಪರಿಪಾಕಭಿದಯಾ |
ವಿಳಂಬೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭವನ ಸುಖಮೇಕಸ್ಯ ವಿಪುಲಂ
ಪರಸ್ಯಾಽಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಪರಿಮಿತರಸಾ ಜೀವಿತದಶಾ ||೨೦||

ಇತಿ ಕವಿತಾರ್ಕಕಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇದ್ಯಟಿನಾಥಸ್ಯ ನೇದಾನ್ತಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು
ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರೋತ್ಪಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯಾ ನಮಃ

ಕಾಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿಲೈಹಳುಕ್ಕು-ಸದ್ವಾರ್ತ ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ ವಿಧಿವದ್ವೆಯಾಲಿ ವಿರುದ್ಧ-ಪೂರ್ವಸೂಕ್ತತೆ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಕಿಂಚನತ್ವ, ಅಕಿಂಚನತ್ವ ಗಳಿಂದ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಅನ್ವರ್-ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಒನ್ನಿಲ್-ಮೂಂಡು - ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೂಲವಿನ್ಯ-ಸಂಸಾರಾಧ್ಯವೃತ್ತಿಗಳಿಗಲ್ಲ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು-ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಟ್ಯದಲಿಲ್ - ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದನದಿಪೂಂಡನಿ-ಭಗವತ್ಪಾದಾರವಿಂದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಒಟ್ಟಿರೆ, ಮಟ್ಟೋರ್ ಪುಹಲ್ - ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವು. ಒನ್ನಿಲ್ವಿ - ಒಂದು ಇಲ್ಲ ಎನನ್ನಿನರೇ-ಎನ್ನುವಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಲ್ಲದೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಪನ್ನಾದನ್ಯೇಷಾಂ-ಓಂದಿ ಹೇಳಿದ ಸದ್ವಾರ್ತಾ ದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಿಗಂತ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮುಕುಂದೋ ನಿಜಪದಂ ನದಿಶತಿ-ಮುಕುಂದನು ತನ್ನ ಪಾದ ಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯೊಂದೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಚೆ ಕಾರದಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದವನ್ನು "ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ ದ್ವೇಧಾ" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಪ್ರಪನ್ನಶ್ಚ-ಅ ಪ್ರಪನ್ನನೂ ದ್ವೇಧಾ-ಸಕಿಂಚನನು ಮತ್ತು ಅಕಿಂಚನನು ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯವನು ಸಕಿಂಚನನು, ಅಕಿಂಚನನು ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ, ಸಕಿಂಚನನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಅಕಿಂಚನನಿಗೆ ಕೇವಲ ಪ್ರಪತ್ತಿ(ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ)ಯಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಣವೇನೆಂದ ಸುಚರಿತ ಪರಿಪಾಕಭಿದಯಾ-ಅವರವರ ಸೂಕ್ತ ಕರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸೂಕ್ತ ಕರ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಳಂಬೇನಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ವಿಕಸ್ಯ-ಭಕ್ತ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಿಗೆ-ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ವಿಳಂಬೇನಪ್ರಾಪ್ತಿಃ-ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬವುತ್ತದೆ-ಆದಾಗ ಪೂರೈಕೆ ಕರ್ಮವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆದ ಭಜನಸುಖಂ ವಿಪುಲಮ್-ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವ ರೂಪವಾದ ಆನಂದವು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಪರಸ್ಯಾಪಿಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಇತರನಿಗೆ ಅಂದರೆ ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ತೀವ್ರದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಲಿಖಿಸುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಪರಿಮಿತರಸಾ ಜೀವಿತದಶಾ-ಜೀವಿತದ ದಶೆಯು ಪರಿಮಿತವಾದ ಭಗವದನುಭವ ರೂಪವಾದ ಆನಂದವುಳ್ಳದ್ದು. ಅಂದರೆ ದೇವತೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಭವವು ಅವರವರ ಕರ್ಮಸುಗುಣವಾದ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಮಿತವಾದದ್ದು. ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಇದುವಂತೆ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಕೈಲಧಾರಿಯಂತೆ ಅನಿಷ್ಟನ್ನು

ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಕತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಯಾಣಾದನ್ನು ವರ್ತಿಸುವುದೂ ಅದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಕನ್ನಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಭಗವದನುಭವ ಸುಖವು ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಪರಿಮಿತ ವಾದದ್ದು. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸುಕೃತ ಫಲ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾದಿಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ಏಕೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಮತ್ಯವೇಂಬ ತ್ವರೆಯು ಏಕೆ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಯೋಗ ದತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರೂಪವಾದ ಅನಂದವು ಆಳಿಸಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರು ಏಕೆತ್ತರೆ ಪಡೆಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವೇನೆಂದರೆ—

ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು 'ಅಮೃತತ್ವಂಜಾನುಪೋಷ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಭಗವದನ್ನು ಭವವನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲ ದೃಪ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರು—ಅವರೆ ಶರೀರಾಪಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದವರು, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗ್ರಂಥ ನಿರಾಣ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಲೂ, ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ರಂಗಾದಿ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ತನ್ನ ದಾಸನಾದ ಪ್ರಪನ್ನನನ್ನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಇರುವಂತಹ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತದ್ವಾಸನಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಕಾಷ್ಠಾ ವಿಶೇಷವೇ ದೃಪ್ತ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ

ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರನ್ನು ಮುಷಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅತಿಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವು ಅತಿ ಹೇಯವಾಗಿತ್ತು, ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಎಲ್ಲಿ ಭಗ್ನವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯ ದಿಂದ ತ್ವರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಲೋಕೋಜ್ಞೇವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಘ್ರಿ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಭಗವಂತನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಆಪರಮ್ಪು ಯೋಜ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲವೇ. ಆಳ್ವಾರವರ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಪ್ರದೇಶವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಸಾರದಲ್ಲಿ

"ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ" "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಯ್ಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಃ

ಉಪಾಯಸ್ವಸ್ತಾಪ್ತೇರುಪನಿಷದಧೀತ ಸ್ವಭಿವಾನ್
ಪ್ರಸಕ್ತೈತಸ್ಯೋಕ್ತೇ ಪ್ರಪದನನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಗ(ಸ್ಯ)ತಿ |
ತದಾರೋಹಃ ಪುಂಸಸ್ಯುಕ್ತಪರಿಪಾಕೇನ ಮಹತಾ
ನಿದಾನಂ ತತ್ರಾಪಿ ಸ್ವಯಮುಖಿಲ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಪುಣಃ || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

೨೨ ಮುದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಉಪಾಯ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ “ಸಾರ ಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಯಾರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದರು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಉಪಾಯವು ಎರಡು ವಿಧ. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ. ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವು ಎರಡು ವಿಧ. ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೆಂಬುದು. ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, “ಇಷ್ಟೋಪಾಯಂ ಪ್ರಯತ್ನಮನೋಃ” ಎಂದು ಆಯನ ಶಬ್ದದಿಂದ “ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವೂ” ನಮಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವೂ ವಿವಕ್ಷಿತವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ಆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವೆ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ, ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು “ಉಪಾಯ ಸ್ವಸ್ತಾಪ್ತೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಃ-ಶೇಷಿಯೂ, ಸಹಜಕಾರುಣ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟನೂ, ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ, ಭಗವಾನ್ ರಕ್ಷಣೋಪಯುಕ್ತ ಪಾಡುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನು, ಸ್ವಸ್ತಾಪ್ತೇ-ತನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ವನಿಷ ಯವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಎಂದರ್ಥ. ಉಪಾಯಃ-ತಾನೇ ಉಪಾಯವೆಂದು, ಉಪನಿಷದಧೀತಃ- “ಅನ್ಯುತಸ್ಯೋಪನೇತಃ,” ಯು ಆತ್ಮದಾ ಬಲದಾ, “ಯಮೇವೈಷವಣುತೇತೇನಲಭ್ಯಃ”, ಧಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಿಮಾನ ಮೀಶಮ್” ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಉಪಾಯಗಳೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತೈತಸ್ಯೋಕ್ತೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತೈತಸ್ಯ ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನ ತೆಗೋಸ್ಕರ-ಅದಾಗಿ ಜೀವರುಗಳು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಭಗವದಾಜ್ಞಾತಿ ಲಂಘನ ರೂಪ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ಕಲುಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಕಾಲುಷ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಗೋಸ್ಕರವೂ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈರ್ಭಯಗಳೂ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗದಿರಲೂ ಸಹ ಜೀವಕೃತ ವ್ಯಾಜ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಪದನನಿಧಿ ಧ್ಯಾಸನಗತಿ-ರೂಪ, ಭಕ್ತಿ, ಎಂಬ ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳು, ಉಕ್ತೇ-ಹಿಂತ-

೮. ಉಪಾಯೋಪೇಯಸ್ವರೂಪ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವರೊಡನೆ (ಇವಿರೂಪಂ) ಕರ್ತವ್ಯಮಾನ ಉಪಾಯಮಾನದು ? ಒರು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸವಿಶೇಷಮ್. ಇತ್ತಾಲೇ ಸಾಧ್ಯಮಾಯ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾನ ಉಪೇಯಮಾನದು ? ಒರು ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವಿಶೇಷಮ್.

ತತ್ವಾತ್ಮಾನಂಧ್ಯಯಥ. (ಉಪ-ಸನೆ), ಓವಿತ್ಯಾತ್ಮಾನಂಯುಂಜಿತ (ಶರಣ-ಗತಿ) ಭವಸ್ವಮಾಮ್ (ಉಪಾಸನೆ), ಪವೇನ ರಣಂಗಚ್ಛ (ಶರಣ-ಗತಿ), ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ, ಅಪಂತ್ಯಾ ಸರ್ವಪಾವೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಮಚಃ (ಶರಣ-ಗತಿ). ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗುಣ್ಣ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಕಾರುಣಿಕನಾಗಿಯೂ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಜೀವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಇವು ವ್ಯವಹಾರೋಪಾಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದೇ ಭಗವಂತನು ಬದ್ಧ ಜೀವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಆಪ್ರಕಂಪ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಹಾಗಾದರೆ ಏಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತದಾರೋಹಃ ಪುಂಸಃ ಎವಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತದಾರೋಹಃ-೪ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಪುಂಸಃ, ಮಹತಾ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕೇನ-ಬದ್ಧ ಜೀವಿಯ, ಲಿತಿ ದೇವದ್ವಂದಾದ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗಿ ಅನಾದಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮ, ಅವಿದ್ಯಾರೂಪ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಬದ್ಧ ಜೀವಿಗೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಾದಿ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರಾ ಮೂಲವಾಗಿ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ- ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಖಿಲ ನಿರ್ಮಾಣ ನಿಪುಣಃ-ಸಮಸ್ತ ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ಪ್ರೀಷ್ಠ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಿಫೋಪಾಯನಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ನಿಧಾನಮ್-ತಾನೇ ಕಾರಣಭೂತನು, ಅಂದರೆ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣ ಭೂತನಾದಂತೆ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ ಸಕಲಪಾಪಗಳನ್ನೂ ತೊಲಗಿಸಿ ಕಾರಣ ಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನೇ ಅವ್ಯವಹಿತನಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು, ಅವನ ಮೋಕ್ಷರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವ್ಯವಹಾರೋಪಾಯಗಳು, ಎಂದು ಧ್ವನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ :

ಅನಂತರ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇವರೊಡನೆ (ಇವಿರೂಪಂ) ಕರ್ತವ್ಯಮಾನ ಎಂದರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರೊಡನೆ (ಇವಿರೂಪಂ)-ಹಿಂದಿನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸದ್ವೈರಕಾ ದ್ವಾರಕ-ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕರಗ, ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾನ-ಮಾಡಬೇಕಾದುದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಾಣ ವಿಶೇಷ. ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪೇಯವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷ. ಅದಾಗಿ ಉಪಾಯ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸವಿಶೇಷವು, ಶಾರೀರಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾಂತ, ಅಮಲ, ಅನಂದವಯ ಸ್ವರೂಪ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮನುಯಾ ವಿಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿವಿರುದ್ಧವಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಉಪಪತ್ತಿ

“ಉಮಾ” ಎಂಬುದು ಗುಣವಿಗ್ರಹಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಉಪೇಯ ಮಾಹಿರಿ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ಉಪಾಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು-ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು. ಕರಣನಿರಪೇಕ್ಷಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಕರಣಗಳಿಲ್ಲದೂ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಕ್ತರು ದೇವವಿಲ್ಲದೇನೇ ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕರಣ ನಿರಪೇಕ್ಷತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತದತ್ತಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉಪೇಯನಾದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ಕರಣ ನಿರಪೇಕ್ಷವೂ ಆಯಿತು. ಸ್ವಭಾವಪ್ರಾಪ್ತಮನುಷ್ಯನು-“ಯಥಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಮಲಪ್ರತ್ಯಾಭಾಸನೀತಿ” ಸದೇವಭೂತೇ ವ್ಯಕ್ತಿಃ ಅಸತಃ ಸರ್ವಥಃ ಕುತಃ ||” ಎಂಬಂತೆ ರತ್ನವನ್ನು ತೊಲಿದರೆ ಅದರ ಸ್ವತ್ವದ್ಧಿ ಹಾವ ಪ್ರಕಾಶವು ಹೋಗಿರುವುದು ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಹೊಂಟಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಕಾಶವು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಯುಬಂಧಿಸ್ತಿಯಾ |

ಸಾ ತತ್ಪ್ರತುನಯಾಗ್ರಾಹ್ಯಾನಾಕಾರಾನ್ವರವರ್ತನಮ್ || ೪ ||

ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪಮಾನ ಇವನುಭವತ್ತಿನುಡೈಯ ಪರೀವಾದಮಾಯಾ ಕೊಂಡು ಕೈಬ್ಯರಮ್ ಉಪೇಯಮ್.

ರತ್ನವು ಮುಂಡೆ ಕೊಳೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತೋಳಿದ ನಂತರ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ, ಬದ್ಧದೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪ ಆವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವು, ಆ ಆವಿದ್ಯೆಯು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮುಕ್ತ ದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆ ಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿಹೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವು. ವಿಷಯಮುಮಾಯಿರುಳ್ಳವಮ್-ಮುಕ್ತಿ ದೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೊಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಞಾತಾಂಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತನ ಉಪೇಯವಾದ (ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ) ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ಪರಿಪೂರ್ಣವು. ಅವನ ಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೂ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ವಿಷಯಮುಮಾಯಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ "ಉಮ್" ಎಂಬ ಪದವು "ಜ್ಞ" ಕಾರಾರ್ಥಕ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೂ ಅವನ ಗುಣವಿಭೂತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ.

ಹಾಗಾದರೆ "ತಯಥಾಪಿಧೋಪಾಸತೇ, ತಥೈವಭವತಿ, ಯಥಾಕೃತುರಸ್ತೀನ್ ಲೋಕೇ ಪುರುಷೋಭವತಿ | ತಥೇತಃ ಪ್ರೇಕ್ಷಭವತಿ" ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಸನೆಯೋ, ಆ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಉಪಾಸನಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದಿದ್ಯೆಗೆ ನಿಯತವಾದ ಕೆಲವೇ ಗುಣ, ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷ ಭಗವದನುಭವವೋ, ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾದ ನಿಯತವಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಗವದನುಭವವು ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತತ್ಪ್ರತುನಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿ (ಉಪೇಯ ದಶೆಯಲ್ಲಿ) ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿಗಳೆಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಗವದನುಭವವು ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯಾ ಎಂದಾಂಭಸಿ ತತ್ಪ್ರತುನಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉಪಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಉಪಾಸಿತ ಗುಣಾದೇರ್ಯಾ-ಆಯಾ ದಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿ ನಿಯತಗಳಾದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ (ಆದಿ ಶಬ್ದವು ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ) ಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತು-ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಬಿಬಿಷ್ಟಿಯಾ-ಬಿಬಿಷ್ಟಾರ್ಪಣೆ ಆ ಗುಣ ವಿಭೂತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಉಪಾಸನೆ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ವಿಭೂತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪ ಅನುಭವ ದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತವೆ ಸಾ-ಆ ಅಬಿಬಿಷ್ಟಾರ್ಪಣೆ-ಆ ಗುಣಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು, ತತ್ಪ್ರತುನಯಾಗ್ರಾಹ್ಯಾ-ತತ್ಪ್ರತುನಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೇ ಬಂದ, ನಾಕಾರಾಂತರವರ್ಜನಂ-ಉಪಾಸನೆಗೆ ವಿಷಯವಲ್ಲದ ಗುಣಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದರೆ, ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸಿಗೂ ಆಯಾ ದಿದ್ಯೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರತಿ ನಿಯತಗಳಾದ ಗುಣಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗಿ ಆನಂದ ತೀರತಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಮಧ್ಯಮತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ "ಸರ್ವಂಹತ್ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ, ನಿರಂಜನಃ ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮು

ಭಗವತಃ ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವಮ್

ಇವ್ವುಪಾಯರೂಪಮಾಯುಮ್, ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪಮಾಯುಮ್, ಇರುಕ್ಕಿರ ಜ್ಞಾನತ್ತುಕ್ಕು ವಿಷಯ ಮಾಯಾಕ್ಕೊಂಡು ಫಲಪ್ರದತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿ ನೇಷತ್ತಾಲೇ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಉಪಾಯತ್ವಮುಮ್ ಉಪೇಯತ್ವಮುಮ್.

ಭಕ್ತಪ್ರಪನ್ನ ವಿಷಯೇ ಭಗವತಃ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಕಾರಃ

ಇವ್ವೀಶ್ವರನುಡೈಯ ಉಪಾಯತ್ವಮ್ ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿನಿಷ್ಠ ಸಕ್ಕಲ್ ಉಪಾಯಾನ್ರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶತ್ತಾಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಮಗ್ಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಕ್ಕುಮ್ ಕರ್ಮಯೋಗಾರಂಭಮ್ ಮುದಲಾಹ ಉಪಾಸನಪೂರಿಪರೈನಮಾಹ ಸಡುವುಳ್ಳ ಕರ್ಮವ್ಯಜ್ಞಳಿಲ್ ಅತ್ಯನ್ತಶಕ್ಯಮಾನ ನೇರ್ ಹಳಿಲ್ ಇಪ್ಪಪತ್ತಿವಶೀಕೃತನಾನವೀಶ್ವರನುಡುನು ನಿನ್ನು ಅನ್ನ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮವ್ಯಜ್ಞಳಾಲೇ ವರುಮ್ ಪಾಪನಿನ್ವತ್ತಿಯೈಯುಮ್, ಸತ್ಯೋನ್ಮೇಷಾದಿಗಳೈಯು ಮುಣ್ಣಾಕ್ಕುಕ್ಕೊಡುತ್ತು ಅವ್ವುಪಾಸನಮಾಹಿರ ಉಪಾಯತ್ವ ಫಲಪರೈನಮಾಕ್ಕುಕ್ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್.

ಎಂದಾರಂಭಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ವಿಶೇಷವು ನಿರತಿತಯ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವುಭವವಾದ್ದರಿಂದ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಮಂತ ಪರಿಮುಸಿ ಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ. ಕೈಂಕರ್ಯವೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಉಪಾಯ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಉಪೇಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವೂ ಉಪೇಯತ್ವವೂ, ಅವು ಭಕ್ತಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಉಪಾಯೋಗವಾಗುವ ಪ್ರಕಾರ

ಓಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪಾಯೋಪೇಯಗಳು ಭಿನ್ನಗಳಾಗಿ ವೂರ್ನೋತ್ತರ ಕಾಲವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯೋಪೇಯಗಳೂ ಇನೆಯೇ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಇವ್ವುಪಾಯ ರೂಪಮಾಯುಮ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ರೂಪಮಾಯುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಈ ಉಪಾಯ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಫಲವನ್ನು ಕೂಡ ವನನು ಭೋಗ್ಯಭೂತನು, ಎಂಬ ದೇ ಮೊದಲಾದ ಆಕ ರ ದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಉಪಾಯಭೂತನೂ, ಉಪೇಯ ಭೂತನೂ ಅಗಿದ್ದಾನೆ ಫಲಪ್ರದತ್ವ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನೇ ಉಪೇಯ ಜ್ಞಾನವಿಷಯನಾಗಿ "ರಸಗುಂಹ್ಯೇವಾಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾಸಂದೀ ಭವತಿ" ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅನಂದ ರೂಪನಾಗಿ ಭೋಗ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಈ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಿದ್ಧೋಪೇಯನೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾದಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ಆದಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿವರ್ತನಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ ಈಶ್ವರನುಕ್ಕು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಶಬ್ದವು ಲಕ್ಷೀ ಮತ್ತು ತತ್ಪ್ರತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರ ರಬ್ದವು ವ್ಯಾಸದ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ದ್ವಿನಿಷ್ಠ. ಅದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಯೋಪೇಯತ್ವಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉಂಟು ಅಂದರೆ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯುಷ್ಯಾಮಿ ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಕೈಂಕರ್ಯ ಪ್ರತಿ ಸಂಬಂಧಿತ್ವವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಶ್ವರನ ಈ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅದ್ವಾರಕ, ಸದ್ವಾರಕಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಇವ್ವೀಶ್ವರನುಡೈಯ ಉಪಾಯತ್ವಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯೋಗತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶದಿಂದ:

ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು ಅಂಗಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ನಂತರ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡದೇನೆ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ "ತೃನೇವೋ ಪಾಯ ಭೂತೋಮೇಭವ" ಎಂಬ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ನಿವೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ, "ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಕ್ಯೈಯವುದು ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಎನ್ ತಲೈಯಲ್ ಉಪಾಯಾಂತರತ್ವೈಚ್ಛಮತ್ತಾದೇ, ಅವತ್ವೈಚ್ಛ ಮಂದಾಲ ಮೇಲವರು ವ.ಭಿಮತ ಮೆಲ್ಲಂತರುಹೈ ಸಮರ್ಥ ಕಾರುಣಿಕನಾನ ಉನಕ್ಕೇ ಭರಮೂಡ ವಿರಿಟ್ಟುಕ್ಕೊಳ್ಳವೇಣು ಮೆನ್ನೈ, ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥ ನೆಯು "ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶ" ಪದದಿಂದ ವಿವಕ್ಷಿತ "ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನ ನಿವೇಶತ್ತಿಲೇ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕರಣೇ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣ್ಯನಲ್ಲಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವಿಷ್ಣು ಶರಣಾಗತಿಯು ಏವಪ್ರೀತ. "ತೃನೇವ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿವಕಾರವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾವ್ಯವುವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಉಪಾಯಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸೇರಿಸದೆ, ಸಮರ್ಥಕಾರುಣಿಕನಾದ ನೀನೇ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಫಲ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಕಾರವು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿ ದಯನೀಯನಾದ ಅಕಿಂಚ ನನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶರಣ್ಯನು ಅವನ ಸರ್ವಭರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಹೃದಯ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉಪಾಯಕ್ರಂತಲೂ ಪ್ರಪನ್ನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ನಿರಪೇಕ್ಷರಕ್ಷಕ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥವೇ ವಿನಹ, ಪ್ರಪನ್ನನು ಯಾವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೇ ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ.

ಅನಂತರ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಉಪಾಯತ್ವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಿಂತ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ-ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು, ಭಕ್ತನು ಎಂದರ್ಥ. ಇವನಿಗೆ ಕರ್ಮಯೋಗಾರಂಭದಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವ ಪರ್ಯಂತ ಮಧ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಾಶಕ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ರಪತ್ತಿವಶೀಕೃತನಾನ ಈಶ್ವರನ- ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಯಾಕಾ ಕರ್ಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಿಶ್ಚವಾದ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ವಶೀಕೃತನಾದ ಈಶ್ವರನು ಪುಹುಂದು ನಿನ್ರು ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ದುಷ್ಕರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಸತ್ಯೋನ್ನೇಷವನ್ನೂ ಆದಿ ಪದದಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಉಪಾಸನೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸಲು ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಆ ಉಪಾಸನಾತ್ಮಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಉಪಾಸನೆಯು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರ್ಯಂತ ವಾದ ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನಿಗೂ, ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಶೀಕೃತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕರವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭರವನ್ನು ತಾನೇ ಮುಸಿಕೊಂಡು ಉಪಾಯಭೂತನಾಗು ತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟೋಪಾಯತ್ವವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಭೇದ ಅಪ್ಪೇ, ಇದರಿಂದ ಅಂಗವಾಗಿಯಾದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸಲಾರದು. "ತನೇವ ಜಾದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಪತ್ಯೈಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ ಪ್ರಸೃತಾ ಪುರಾಣೈಃ, ಸ್ವರ್ವೇಕಗಣಂತಚ್ಚರಣಗತೀವ" ಎಂಬ ಗೀತೆ, ತದುಘಸಾಧ್ಯವಾದ ಭಗವದ್ಭಾವಾನುಭವ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯವೆಂದು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಉದಾಹರಣೆ ವಿವಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅನುಗ್ರ ಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು,

ಕರ್ಮಯೋಗಮ್

ಅಜ್ಞ ಕರ್ಮಯೋಗಮಾವದು ?-ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಾಲೇ ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮಯಾರ್ಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಂ ಪಿರ ನ್ನಾಲ್, ತನಕ್ಕು ಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಫಲಸಜ್ಜಾದಿ ರಹಿತಜ್ಞಾನ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಜ್ಞಾನೋಡುಮ್ ನಿತ್ಯನೈ ಮಿತ್ತಿಕಜ್ಞಾನೋಡುಮ್ ಕೂಡ ಸನಿಯಮಮಾದ ಪರಿಗ್ರಹಿತಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಮ್. ಅ(ಇ)ದಿಲ್ ಅವಾಂತರಭೇದಜ್ಞಂ (೧) "ದೈವಮೇವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಂ" ಎನ್ನು ತುಡಜ್ಞ ಶೋಬ್ಬಟ್ಟ ದೇವಾರ್ಜನ ತಪಸ್ವೀರ್ಥದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿಹಳ್.

ವಿಕದಿಗಳು, "ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ಯಧ್ಯಾಯಗಳ್ಳಿ "ಉಪಾಯಾಸ್ತೇ ಚ ಚತ್ವಾರಃ" ಎಂದು ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ನಾಲ್ಕುಯೋಗಗಳೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, "ಚತುರ್ಥೋಽಯಮುಪಾಯಸ್ತೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಃ ತೀರ್ಥಪಲಪ್ರವಃ" ಎಂದು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಉಪಾಯ ವೆಂದೂ, "ಪೂರ್ವೋತ್ರಯ ಉಪಾಯಾಸ್ತೇ" ಎಂದೂ ಮೊದಲನ ಮೂರು ಉಪಾಯಗಳೆಂದೂ ವಿಶೇಷ ವಚನ ಗಳಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗಗಳು ನಾಲ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಗಳೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳೆಂದು ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಗಳು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ "ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಯೋಗಗಾಧಿಗಮೇನ ದೇವಂ ಮುತ್ಯಾಧೀರೋ ಹರ್ಷ ಶೋಕೌಚಹಾತಿ"-ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತ. ದೇವಂ ಮುತ್ಯೇತಿ ವಿಧೇಯಮಾನ ಪರವಿದ್ಯಾಂಗತಯಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಾಧಿಗಮೇನೇತಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಮುಖ ವಿಧಾಯ (ರಾಮಾನುಜ ಭಾಷ್ಯ. ಗೀತೆ ೩ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅಪಕಾರಿಕೆ) ಅದಾಗಿ ಪರವಿದ್ಯೆಯಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಜೀವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನ-ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸಾಧ್ಯ ಆತ್ಮಾನಲೋಕನ. ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಶಬ್ದತ ಕರ್ಮಯೋಗವೂ ಆತ್ಮಾನಲೋಕನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಅದರಿಂದಪರಂಪರೋಪಾಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾ ದುಪಾಯದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, "ಉಪಾಯಾಸ್ತೇಚತ್ವಾರಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರಗಳ ವಚನಗಳು ಹೊರಟಿವೆ ಎಂಬುದೇ ನಿರ್ಣಿತ. ಜೀವ ಸ್ವರೂಪ ಯಾರ್ಥ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊಂದಿದ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಗಳೇ ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಪರಂಪರಾಸಾಧನಗಳೇ ವಿವಿಧ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನ ವಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪಾದಕಗಳು ಎಂಬ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು "ಅಂಗು ಕರ್ಮಯೋಗಮಾವದು" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮಯೋಗ ಸ್ವರೂಪ

ಅಂಗುಕರ್ಮಯೋಗಮಾವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಂಗು-ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತ ಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಎಂದರ್ಥ. ಕರ್ಮಯೋಗವು ಯಾವುದೆಂದರೆ. - ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಯಾರ್ಥ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಾ ನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಸಂಗರ್ತ್ಯತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗಗಳು ಅವಶ್ಯ. ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತನು-ದಾಸಭೂತನು. ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗ ಪ್ರರಸ್ತರವಾಗಿ ಭಗವದಾರಾಧನ ರೂಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಜೀವ ಪರಮಾತ್ಮ ಯಾರ್ಥ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾದರೆ, ತನ್ನಗೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಗಳಾದ ಫಲಸಂಗಾದಿ ರಹಿತಗಳಾದ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆಯೂ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆಯೂ ಸನಿಯಮವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮವಿಶೇಷವು, ಕರ್ಮಯೋಗವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ ಅವಾಂತರ ಭೇದಂಗಳಿತ್ಯಾದಿ ಆ ಕರ್ಮ

ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ, ಭಕ್ತಿಯೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟು ಮಿಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್, ನೋಕ್ಷುಹೇತುನಾನಾರ್ ಪೋಲೇ. ಇಕ್ಕರೆಯೋಗಮ್, ಜ್ಞಾನಯೋಗತ್ತೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟು ಮಿಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್ ಸಪರಿಕರಮಾನ ಯೋಗತ್ತೈ ಕ್ಕೊಡ್ತು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನಮಾಮ್.

ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವಂತರ ಭೇದಗಳು, (1) ದೈವಮೇವಾದೇಯಜ್ಞಂ ವಂದೇದಂಭಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವಾರ್ಚನ ತಪಸ್ಸರ್ಥ ದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು. "ತರ್ಮಯೋಗಸ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥ ದಾನ ಯಜ್ಞಾದಿ ನೇವನಮ್" ಎಂಬ ಗೀತಾರ್ಥಂಗೆ ತೋರಿದ ಪ್ರಕಾರ, ತಪಸ್ಸು-ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ವ್ರತ, ತೀರ್ಥ-ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಯಾಗಗಳು ಕರ್ಮಯೋಗದ ಭೇದಗಳು.

ಅನಂತರ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಸದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಸಕಂಚನೇಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದಲೂ, ಅದ್ವಾರಕ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಕನಿಗೆ ಅಕಂಚನೇಂಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಪ್ರಪತ್ತಿತಾನೇ ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಭಕ್ತಿಯೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟು ಸಂಕಚನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿದ್ವಾರಾ, ಇಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್-ಅಕಂಚನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ದ್ವಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ ರೂಪ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ, ಈ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಜ್ಞಾನಯೋಗ ತ್ತೈಯಿಡೈಯಿಟ್ಟುಮ್-ದಮ್ಭರವಾದ ಉಪಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಜ್ಞಾನ ಯೋಗ ಧಾರಾ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಡೈಯಿಡಾದೇಯುಮ್-ಶಿಷ್ಯತೆಯಾ ವ್ಯಪ ದೇಶ್ಯನಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಕಮಾಪಸುಕರೋಪಾಯಾಭಿಲಾಷಿಯೂ ಆದವನು ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲೇ ಜ್ಞಾನಯೋಗವೂ ತಾನುಭಗವಚ್ಛೇಷಭಗತನು-ದಾಸಭೂತನು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಸಂವಿತ್ತಿವಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೇ, ಸಪರಿಕರಮಾನ ಯೋಗತ್ತೈ ಕ್ಕೊಡು-ಯಮು ನಿಯಮಾದಿ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನವಾದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿರೇ ಇಥನ ರೂಪ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಸಾಧನಮಾಮ್-ಜಿವಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ತ್ತದೆ ತಥಾಚಿ, ಒಂದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ನೇಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದ್ವಾರವಾಗಿಯೂ, ದ್ವಾರವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಸಕಂಚನಾಕಂಚನ ಅಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿ ತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕರ್ಮಯೋಗವು, ಶಿಷ್ಯತೆಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಶಕ್ತನೂ ಆದ ಅಧಿಕಾರಿ, ಅಶಕ್ತಾಧಿಕಾರಿ ಭೇದದಿಂದ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿಯೂ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನಿಯು ಶಿಷ್ಯತೆಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಆದವನು, ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೇ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಹೋಗಬಾರದು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಾಧೀಶಂಯಿಲ್ಲದವನೂ, ಕರ್ಮ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದೇನೇ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು, ಕರ್ಮಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ವಿಲ್ಲದಿಂದ ಮೃದಿತಾಂತಃ ಕಮಾಯಾಗದೆ ಅಂದರೆ ಚಿತ್ತಕಾಲಸ್ಯ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ, ಅತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ನಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಷ್ಯತೆಯಾ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯನೂ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅನು ಷ್ಠಿಸಿಯೇ, ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

1) ದೈವಮೇವಾದೇಯಜ್ಞಂ ಯೋಗಿಃ ಪರೋಪಾಸತೇ |

ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ರವಪಃ ಯಜ್ಞಂ ಯಜ್ಞೇನೈವೋಪಾಸತೇ ||

ಭ. ಗೀತೆ (4-25)

ಶಿಷ್ಯ ಯೋಗಿಗಳು ಭಗವದಾಧಾರದ ರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಶಿವರು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಿರುವ ರೂಪವಾದ ಯೋಗವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನಿ-ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞಂ ಹೋಮ ರೂಪವಾದ ಯಾಗ ವನ್ನು, ಯಜ್ಞೇನೈವಪಾಸತೇ, ಪೂಜೆ ಸ್ತುವಾದಿ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನಗಳಿಂದ, ಉಪಾಸತೇ-ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತಾರಂದರ್ಥ. "ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪೋತು ಷ್ಠಿತುತಮ್" ಎಂಬ ಋಷಿಯದ್ವಿ ಯಾಗಿ ಹೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯವೆಂಬ ನಿಷ್ಕಯನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರಂದರ್ಥ.

ಜ್ಞಾನಯೋಗಮ್.

ಜ್ಞಾನಯೋಗಮಾನವದು?—ಕರ್ಮಯೋಗತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಕರಣ ಜಯಮ್ನಿರ್ದವನುಕ್ಯು, ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದಿ ವಿಲಕ್ಷಣಮಾಯಾ, ಈಶ್ವರಸ್ವಪ್ನತ್ವ ಅಧೀಯತ್ವ, ವಿಧೇಯತ್ವ ಶೇಷತ್ವಜ್ಞಳಾಲೇ ಶರೀರತಯಾ ಪ್ರಕಾರಮಾನತಃ ಸ್ವರೂಪತ್ವ ನಿರಂತರ ಚಿಂತನಮ್ ಪಣುಹ್ಯೆ

ಇಕ್ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಜ್ಞಳಾಲೇ ಯೋಗಮುಖತಾಲೇ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಂ ಪಿರನ್ಮಲ್, ನೈಪಯಿಕ ಸುಖವೈತ್ಯಷ್ಟಾನವಮಾನ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಮಾಹಿರ ಆಕರ್ಮಕತ್ತಿಲ್ ಅಹಪ್ಪಟ್ಟಿಲ ನಾಹಿಲ್ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾನ ಭಗವದನುಭವತ್ವಕ್ಕು ಉಪಾಯಮಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತಿಲೇ ಇಚ್ಛಿಯುಮ್ ಪೋದು. ಉಳ್ಳಿರುಕ್ಕಿರ ರತ್ನಂ ಕಾಣ್ವೈಕ್ಕು ಕೈಚ್ಚಿಚ್ಚಿಲೈಕ್ಕು ಪೋಲೇ, ಅನ್ವರಾಮಿಯೈ ಪ್ಪಾರ್ಕ್ಕುಮ್ ಪೋದೈಕ್ಕು ಅವನುಡೈಯ ಶರೀರಭೂತನಾನ ಜೀವಾತ್ಮಾವಿನುಡೈಯದರ್ಶನಮ್ ಉಪಯುಕ್ತಮಾಯಾ ಕೊಣ್ಣು ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರಕೋಟಿಯಲೇ ಏರಿಟ್ಟುಕ್ಕಿಡಕ್ಕುಮ್

ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸ್ವರೂಪ

ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಮಾನವದು - ಜ್ಞಾನಯೋಗವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಕರ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣ ಜಯವು ಉಂಟಾದವನಿಗೆ, (ಇದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಆತ್ಮಾವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ), ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮವಾದ ದೇಹ ಕ್ಷೇತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವನೂ (ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ) ಅಧೀಯತ್ವ-ಈಶ್ವರನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ವಿಧೇಯತ್ವ ಅವನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟೂ, ಶೇಷತ್ವವನ್ನೇ ಅಧೀನನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಾರಣ. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರ ಭೂ ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾರನಾದ (ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಸ್ವತಂತ್ರನು ಎಂಬ ಭ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರ್ಥ) ತನ್ ಸ್ವರೂಪತ್ವ ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂದರೆ ನಿತ್ಯತ್ವ ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಆನಂದತ್ವ, ಆಣುತ್ವ, ಅಮಲತ್ವ, ಅಹಂತ್ವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಂದರ್ಥ, ನಿರಂತರ ಚಿಂತನಂ ಪಣುಹ್ಯೆ-ಎಡ್ಡೆಡೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಜ್ಞಾನಯೋಗ

ಏಕವೇಶಿಕೆ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಪಂಚಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು “ಪ್ರದಯ ಕಮಲಾದಿತ್ಯ ಮಂಡೆ ಲಾದಿ ಸ್ಥಾನ ಏಕೀಷಗಲ್ಲೆ ನೆನ್ನಿಹತನಾದ, ಭಗವಂತನನ್ನು ದಿವ್ಯಾಪ್ರಭೂತವೂ ಮಹಿಮೆ-ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅನೇಕ ರತ ಭಾವನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು” ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇದ್ದು ನೆರೆಯಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮ ತತ್ವಯಾಥಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಚಿಂತ ನೆಯು ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಗವಚ್ಚಿಂತನವು ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬುದು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ತಾನಿಶರ್ವಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯಗೃಹ್ಣುತೇ ಏಕಮತ್ತರಮ್” (ಗೀತೆ 2-63) ಎಂಬ-ಗೀತೆಯು-ಪ್ರಕಾರ. ಶುಭಾಶಯ ಬೀಜತನಾಚೆ ಭಗವಂತನಿಲೆ ಮನಸಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಿಗು ಎಂಗು ಕರ್ಮಯೋಗನ

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವದು ? ಅನನ್ಯನಿಷ್ಠನಾಯ್, ಅನನ್ಯಾನಿಷ್ಠನಾಯ್, ಅನನ್ಯಶೇಷಭೂತನಾನ ಭಗವಾನುಡೈಯು ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳ್ಳಿ ವಿಷಯಮಾಹ ವುಡೈತ್ತಾಯ್, ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿರೂಪಮಾನ ಧ್ಯಾನವಿಶೇಷಮ್. ಅದುತಾನ್ ತೈಲಧಾರ್ಡೈಯೈಪ್ಪೋಲೇ ನಿರಸ್ತರಮಾನ ಸ್ತುತಿ ರೂಪಮಾಯ್, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತುಲ್ಯಮಾನ ವೈಶ್ವದೈತ್ಯೈಯುಡೈತ್ತಾಯ್ ಪರಮಪದತ್ತುಕ್ಕು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಣ್ಣಮ್ ದಿನಸ ಮರುದಿಯಾಹ ನಾಳ್ ತೋರುಮ್ ಅನುಷ್ಠಿಕ್ಕ ವಳರ್ನ್ಮ ಮರುವದಾಯ್ ಅನ್ನಿಮಪ್ರತ್ಯ ಯಾವ್ನಯಾನ ಜ್ಞಾನಸನ್ನತಿ ವಿಶೇಷಮ್.

ಮಾಡುವ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, “ಯಂಬವ್ವಾ ಜಾಪರಂಬಾಭಂ ವನ್ಯತೇ ನಾಧಿಕಂ ತತ್ಕ” ಇತ್ಯಾದಿ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ (6- 2) ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೇಲಾದ ಸುಖವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ವೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಮಾನ ಆಕರ್ಷ ಕೃತಿಲ್- ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖರೂಪವಾದ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಹವೈಟ್ಟಿಲನಾಂಬಲ್- ಸ್ವಿಕೈಳ್ಳದೆ ಇರುವ ಧೀರನು ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಮಾನ ಭಗವದನು ಭವತ್ತುಕ್ಕು-ಆ ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಭಗವದನುಭವಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೇ-ಇಲ್ಲಿಯುಮ್ ಪೋದು-ಭಕ್ತಿಯೋಗ ವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುವಾಗ ಉಳ್ಳಿರುಕ್ಕಿರತಕ್ಕಂ ಕಾಣ್ವೈಕ್ಕು-ಇತ್ಯಾದಿ ಒಳಗ ಒಬ್ಬನು ಅಮೂಲ್ಯ ವಾದ ರತ್ನವನ್ನು ಒಂದು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ತನ್ನ ಮಡಿಯೆಡ್ಡೆಟ್ಟಿದ್ದು ಅದು ಕಳೆದುಹೋದಾಗ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವ ರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಧಿ ಕಾರಿಯಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಸ್ತ್ರವು ರತ್ನದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಜೀವತ್ಯಾಂತರಾವಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ, (ಜೀವಾತ್ಮಾ ವಸ್ತ್ರಸ್ಥಾನೀಯನು, ಅಂತ ರ್ವಾಮಿಯು ರತ್ನ ಸ್ಥಾನೀಯನು) ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರ ಭೋತನಾದ ಜೀವಾತ್ಮದರ್ಶನವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗತ್ತುಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರಕೋಟಿಯಲೇ ವಿರಿಟ್ಟುಕ್ಕಿಡಕ್ಕುಮ್- ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿ ಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೇ, ಜೀವಾತ್ಮಾಂತ ರ್ವಾಮಿತತ್ವವೂ ಧೈಯವಾ ದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯನಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಜೋಡ್ವಕ್ಕು ಅಪಕಾಶವಿಲ್ಲ “ಆತ್ಮತೂಪ ಗಚ್ಚಂತಿಗ್ರಹಯಂತಿಚ” ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ “ಅಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಿ” “ಮತ್ಪ್ರಕಾರಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ”ಎಂದು ಉಪಾಸನೆ.

ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಸ್ವರೂಪ

ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವದು-ಇತ್ಯಾದಿ, ಅನನ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಅನನ್ಯಾಧೀನನಾಗಿ ಅನನ್ಯಶೇಷ ಭೂತನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು (ಆದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹಾದಿ ಸಂಗ್ರಹ) ವಿಷಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳದೂ ಅಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭವಾದಿಗಳ ವಿಷಯವಾದ ನಿರತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿ ರೂಪವಾದ ಧ್ಯಾನ ವಿಶೇಷ. ಈ ಧ್ಯಾನ ವಿಶೇಷವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದುದಾನ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅದಾಗಿ ತೈಲ ಧಾರೆಯು ಸುರಿಯುವಾಗ, ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಬೊಟ್ಟು ಬೊಟ್ಟಾಗಿ ಬೀಳದೇ ಹೇಗೆ ಒಂದೇ ಕಂಬಿಯ ಹಾಗೆ ಬೀಳು ತದೆಯೇ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಭಗವದ್ಭಾಷನ ವಿಶೇಷವು ನಿರಂತರವಾದ (ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಬೀಜೇದನವಿಲ್ಲದೆ ಅವಿ ಚ್ಚಿನ್ನವಾದ ಎಂದರ್ಥ) ಸ್ತುತಿರೂಪಮಾಯ್-ಸ್ವರೂಪಮಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತುಲ್ಯಮಾನ ವೈಶ್ವದೈತ್ಯೈಯುಡೈತ್ತಾಯ್-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವಿಶದವಾದ ಸ್ಮರಣ ಸಂತತಿ ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಮಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾರೀಚನು

ವೃಕ್ಷೇ ವೃಕ್ಷೇ ಚ ವೃಕ್ಷಾಮಿ ಚೇರ ಕೃಷ್ಣಾಚಿನ್ಮಾಂಬರಮ್
ಗೃಹೀತ ಧನುಷಂರಾಮಂ ಪಾರಹಸ್ತಮಿವಾಂತ ಕಮಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಚೀರ ಕೃಷ್ಣಾಂಬರವನ್ನ ಉಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಮನಪಾಶದಂತೆ ಧನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ರ ವನವನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇದು ಭಯದಿಂದ ಸವದಾ ರುವ ಸ್ವರೂಪವೊಂದು ತಿದ್ದಿ ಮಾರಿಚಿನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣವಿಭವೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಶ್ರವಣದಿಂದ ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸೆಂದೆ ಆದಿಂದ ಯೋಗ ದತೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸ್ಥೂತಿ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷವು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿಟ್ಟು ಭಾವನಾ ಪ್ರಕರ್ಷದಿಂದ ವಿಶದ, ವಿಶದಕರ, ವಿಶದತಮವಾದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಮಾನಾಕಾರವಾದ ಮಾನಸಾನುಭವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ಪರಮಪದವುಳ್ಳು ಪ್ರಯಾಣಮ್ ಪಣ್ಣಮ್ ದಿವಸಮರುದಿಯಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ದಿನವೆಂದು ಆರುದಿ-ಪರ್ಯಂತ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ವಳರೊಂದಿ ನರುಪದಾಯೋ-ಉತ್ತರೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವದಿನಾಂವೇಕ್ಷೆಯೂ ಅಧಿಕ ಕಾಲಾನುಷ್ಠಾನವಾಗಿಯೂ, ವೈಶದ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯಾನಧಿಯಾನ-ಚರಮ ಶರೀರ ಪೀಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಿಂತಹೋಗಿ ಮನೋವ್ಯಾಕಾರವೂ ನಿಂತು ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭಗವದ್ಭಾವನೆಯೇ ಅಂತಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯ-ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳದಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷ - ಪ್ರೀತಿ ರೂಪ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ತಥಾಚ ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥೂತಿ ಸಂತತಿ ಮತ್ತೆನಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಾಬಿಳಿವ ಪರ್ಯಂತ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಭ್ಯಾಸ - ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ, ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದರ ಮನಸ್ಸಿನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಪರತವಾಗಿ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮನೇಡನೆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಸೇರುವ - ಉಪರತವಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಭಗವತ್ ಸ್ಥೂತಿ ಸರ್ಯಂತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವಿಶೇಷ. "ಸಖಲೈವಂ ವರ್ತಯನ್ ಯಾವದಾಯುಷಂ", "ಅಪ್ರಯಾಣಾತ್ ತತ್ರಾಪಿ ಹಿದ್ಯಷ್ಟಂ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಅಂತಿಮ ಶರೀರಾವಸಾನ ಪರ್ಯಂತ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಉಪಾಯ ವಿಧಾಯಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲ, ತಮೇವ ವಿದಿತ್ವಾ, ತಮೇವ ವಿದಿತ್ವಾ, ಧ್ಯಾಯೀತ, ಉಪಾಸೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಶ್ರುತಗಳಾದರೂ, "ಧ್ಯಾನಾಸ್ಥೂತಿ", "ಸ್ಥೂತಿಲಂಘೇ ಸರ್ವಗ್ರಂಥೀನಾಂ ವಿಶ್ರವೋಕ್ಷೇ", ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ವಿಧಿ ವಚನಗಳಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ವೇದನವು ಸ್ಥೂತ್ಯಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ಸಂತತಿ ವಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೆಂಬುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದು "ಯಾವೇವೈಷ ವೈಣುತೇಕ್ಷೇಽಲಭ್ಯಃ"-ಪ್ರಿಯಮಮ ಪಿಪಹಿವರಣೆಯೋ ಭವತಿ, "ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿ ಶ್ವಾಪ್ಯುಕ್ತಗಳಿಂದ, ಪ್ರೀತಿ ರೂಪವನ್ನು ವೆಂದೂ ನಿವೃತ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, "ಪ್ರೀತಿರೂಪ ಮನು ಧ್ಯಾನಂ ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ", ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಭಕ್ತಿರೂಪವನ್ನು ವೆಂದು ನಿಗಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ

ವೇದನಂ ಧ್ಯಾನಂ ವಿಶ್ರಾಂತಂ, ತದ್ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಧ್ಯಾನಾಸ್ಥೂತೌ |
ಸಾಚದೃಷ್ಟಿತ್ವಮಭ್ಯೇತಿ ದೃಷ್ಟಿರ್ಭಕ್ತಿತ್ವ ಮುಚ್ಯತೇ ||

ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ವಿಭವಾದಿ ವೇದನವು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆ ಧ್ಯಾನವು ನಿರಂತರ ಸ್ಥೂತಿ ರೂಪವಾದದ್ದು. ಆ ನಿರಂತರ ಸ್ಥೂತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ತತ್ವವು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿರೂಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನವು.

ಭಕ್ತಿಯೋಗೇ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಾಣಾಂ ಉಪಕಾರಪ್ರಕಾರಃ

ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಹೇತುವಾನ ಸತ್ಸವಿವೃದ್ಧಿಕ್ಕುಕ್ಕೈಯಾನ, ರಜಸ್ಸುಕ್ಕುಳುಕ್ಕು ಮೂಲಮಾನ, ಪಾಪಜ್ಞಿಕ್ಕುಗ್ರಹಿತುಕ್ಕೊಣ್ಣು, ಇತಿಕರ್ತವ್ಯತೈಯಾ ಯಿರುಕ್ಕುವು

ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಅಂಗಗಳೆಂದು ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಅನು ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮರ ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿ ಪಾಪ ವಿರೋಧ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆದರೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಂವಾದನೀಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ರಜೋಗುಣತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪ ವಿರೋಧಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಳೆಯ ಬೇಕು. ಅದು ಕಳೆದರೆ ಸತ್ಸಗ ಏವು ಹೆಚ್ಚಿ "ಸತ್ಯಾತ್ ಸಂಪನ್ನಃ ಜ್ಞಾನಮ್" ಎಂಬಂತೆ ಜ್ಞಾನವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಇದುಕ್ಕು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸ ಹೇತುವಾದ ಸತ್ಸವಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಂ ವ್ರತಿ ಬುಧರವಾದ ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಇತಿಕರ್ತ ತೈಯಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್-ಅಂಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೇ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಯಾವುದಾ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದೇ ಎಂಬುದು ಅಧಿಕವಾದ ಆಶಂಕೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೆಂದರೆ - ಕರ್ಮ ಯೋಗ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳೊಡನೆ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸ ತಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿಬಲ ವ್ಯುತ್ಪ. ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಮಾಡುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾರ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವರೂಪತಃ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಾರದು. ಸ ತ್ಯಾಗ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದೆಂದರ್ಥ. ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾನುಷ್ಠಾನ ವಿನಹ ಬಾಕಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಕಾಶವಿದ್ದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂಗವತ್ತದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಜ್ಞಾಮ ಮಾಲಾಕರಣ ದೀಪಾರ್ತಿ ವ್ಯಾಪಕ ಭಗವಂತ್ರಾತ್ರ ಜಪಧ್ಯಾನಾರ್ಚನ ವೇದಾಂತ ರಹಸ್ಯ ತತ್ವ ಚಿಂತನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾ "ಅಭ್ಯಾಸೇಪ್ಯಸಮರ್ಥೋಽಸಿಮತ್ಕರ್ಮ ಪರಮೋಭವ" ಎಂಬ ಗೀತಾ (12-10) ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, "ಮಾ ಪರಮೋಭವ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ-ಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರು ಭಗವನ್ಮಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ, ವ್ರದಕ್ಷಣೆ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತುರಾದಿಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವೆಂದು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿದ್ಯಾನುಪಯುಕ್ತಕಾರೀಶ್ವರಾದಿ ಸುಕೃತಗಳ ಅನುವಾದವು ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರು ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನ ದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಲ್ಲ ಹಿಂದೆಯೇ ವಿದ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ಭಾವಿಯಾ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದ ಸುಕೃತವು ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ವಿಷಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಏಕೆಂದರೆ ಭಕ್ತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ರಿಬ್ಬರೂ ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಳು ಅವರುಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಯಥಾಧಿಕಾರವೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮಹಾಯಜ್ಞಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನಂ ಶಕ್ತಿತಃ ಕ್ರಿಯಾ, ಅಹರಹರನುಷ್ಠೀಯಮಾನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಾನು ಉಪಾಸನರೂಪತತ್ಸಮಾರಾಧನ ಪ್ರೀತಃ", ಎಂದು ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧ ರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಸಮಕಾರಿತ್ವೇನಚ, ವಿಹಿತತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಶ್ರಮ ಕರ್ಮಾಪಿ, ಅಗ್ನಿಹೋ ತುತತ್ತ್ವಾರ್ಯಾಯೈವ, ಸರ್ವಾಪೇಕ್ಷಾಚ ಯಜ್ಞಾದಿ ಶ್ರುತೇಶ್ವರತಃ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂತ್ರತದ್ಭಾಷ್ಯಗಳಿ

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ "ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯಸ್ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ" ಎನ್ನಿ ರಹಸಿಯೇ ಇಳನೆನ್ನಾರೈತ್ತೇತ್ತು ಹೈಕ್ಕಿಟ್ಟಿ ವಿರಗಾನ ನೈಯಿಲ್ ಕಾಮನಾ ಭೇದತ್ತಾಲೇ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ಕುಂ ಸಾಧನಮಾನುನ್ನು ಮಿವ್ವರ್ಥಂ (1) "ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜನೇ ಮಾಂ" ಎನ್ನು ಶೋಲಪಟ್ಟಿಮು.

ಜ್ಞಾನೀ ಸದ್ವ್ರೇಷ್ಠಃ

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, (2) "ತೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನೀ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಃ ಏಕಭಕ್ತಿರ್ರಿಪಿಷ್ಯತೇ" ಎನ್ನು ತೊಡಜ್ಜಿ ಚೊನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯಿನ್ನುದೈಯ ನೇತ್ತತ್ತೈ (3) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಮಮಜನಾ ಭಕ್ತಾ ಏನಹಿತೇ ಸ್ಮೃತಾಃ | ತೇಷಾ ಮೇಕಾನಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಸ್ತೇಚೈವಾ ನನ್ನದೇವತಾಃ | ಅಹಮೇವ ಗತಿಸ್ತೇಷಾಂ ನಿರಾಶೀಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣಾಂ | ಯೇತು ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತಯೋ ಭಕ್ತಾಃ ಫಲಕಾಮಾಹಿ ತೇಮತಾಃ | ಸರ್ವೇ ಜೈನನ ಧರ್ಮಾಃ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಸ್ತು ಮೋಕ್ಷಭಾಕಾ" ಎನ್ನು ತಾನೇ ನೆಳಿಯಿಟ್ಟಾರ್

ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದದ್ದು. ಕರ್ಮ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮವು ಫಲಸಂಗರತ್ವತ್ವಾದಿ ರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಪಾರ ಮೈಕಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದುಕವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯೂ ಅಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಕ್ತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ತತ್ವವೆಂಬೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕರೂರು ಸ್ವಾವಿ ಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ

ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ಸಾಧಕ

ಅನಂತರ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಕಾಮನಾಭೇದದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವೆಂಬುದನ್ನು ಇಭ್ಯುಕ್ತಿಯೋಗಂತಾನೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವಾಗಿ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು, ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಯಃ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ-ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು: ಸಿದ್ಧಯಃ-ಅಣೆವಾದಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳು, ಭಕ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ಎಂಬ ಸಾತ್ಯತೆ ಸಂಹಿತಾವಚನದ ಪ್ರಕಾರ, ಇಳ ನೆಂಜರೈ ತೇಟುಹೈಕ್ಕಾಹ-ವಂದ ವಿಶ್ವಾಸ ಶಾಲಿಗಳನ್ನು, ವೇದವಿಹಿತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಶಾಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಾಮನಾ ಭೇದದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥವು 1) ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜನೇಮಾಂ, ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷ

ಅವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ- ಅವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ 2) "ತೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನೀ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಃ ಏಕಭಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಃ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು 3) ಚತುರ್ವಿಧಾಮಮಜನಾಃ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ

- 1) ಚತುರ್ವಿಧಾಭಜಂತೇಮಾಂ ಜನಾಸ್ತು ಕೃತಿಮೋಕ್ಷರ್ಜುನ |
ಆರ್ತೋಜಿಜ್ಞಾಸುರರ್ಥಾರ್ಥಿ ಜ್ಞಾನೀಃ ಭರತಕಥಾ ||

(ಗೀತೆ 7-16)

ಎಲೈ ಆರ್ಜುನ, ಪುಣ್ಯ ಶಾಲಿಜನರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರಂದರೆ ಆರ್ತ-ಕಳೆದು ಹೋದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಯೂ ಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವವನು, ಜಿಜ್ಞಾಸು - ಆತ್ಮಾನುಭವಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ-ಮೊತನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವವನು. ಜ್ಞಾನೀ - ಭಗವಂತನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಡುವವನು,

2), 3), ಪು. 3. ಮೋ.

ಪರಭಕ್ತಿ

ಇಪ್ಪಡಿ ನೋಡೋಪಾಯನಾಹ ವಿಧಿತ್ತ ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್ ಪರಭಕ್ತಿ ಎನ್ನು ಪೇಶಪಟ್ಟಿದು ಇದೆ ನುಡೈಯ ಹೇತುಮಾಯ್, ಸಾತ್ವಿಕಪರಿಶೀಲನಾದಿಗಳಾಲೇ ವನ್ನ ಭಗವದ್ವಿಷಯಂತ್ರಿಲ್ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷಮ್, ಸರೈಶ್ವರನೈತ್ತಿಲಿಯ ವರಿಯನೇಣು ನುನ್ನುಂ ಅಭಿನಿವೇಶತುಕ್ಕು ಕ್ಕಾರಣಮಾಯ್ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುಪೇರಾ ಪತ್ತಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಅದಾಗಿ ಫಲಂಶರಗಳಿಗೆ ಅಗಪಟ್ಟು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡ ವನರು ಆ ಫಲವು ಲಭಿಸಿದ ನಂತರ ಅದರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಹಾಗಿ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉಪಾಯದಶಯ್ಯಯೂ ಫಲ ದಶಯ್ಯಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅವನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟು ವಾಸಸ್ಥನಾ ಅವನನ್ನೇ ಪದೆಯೊತ್ತಾನ ಮೊದಲು ಮೂರು ಪಂಗಡದವರು ಜೈವನ್ಯಮುಕ್ತರ -ಅಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಘ ವನ್ನು ಕೂಡದು ನಂತರ ಅದರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾಗಲ್ಲ, ನಿರಂತರ ಭಗವತ್ಸಂಕ್ಷೇ ಳ್ಯವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನು.

ಪರಭಕ್ತಿ ಪರಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ,

ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇನಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಭಕ್ತಿ, ಪರಜ್ಞಾನ, ಪರಮಭಕ್ತಿ ಎಂ ವ್ಯವಹರಿಸಿರುವುದು ಯಾವ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇದನ್ನು, ಇಪ್ಪಡಿ ನೋಡೋಪಾಯ ನಾಹ ಎಂದಾ ಭಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ವೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, "ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಾವಮು ಎಂದ ರಂಭಿಸಿ ಜ್ಞಾನವಂತರಿ ಬಳಕೆಮ್" ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. "ಮು ಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೇವಾಂ" ಎಂಬ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟ ಗುವ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದಿನುಡೈಯ ಹೇತುಮಾಯ್ ಎಂದಾಂಭಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ. ಈ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಾಲ್ಪು ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಮೊದಲನೆ ಅವಸ್ಥೆಯ. ಎರಡನೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣನಾವಮು ಎರಡನೆಯದು ಮೂರನೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರನೇ ಅವಸ್ಥೆಯ ನ್ನಾಲ್ಕನೇ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಕೆಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಯಾವುದು ಎಂದು ವಿವರಿಸಿ ಎಂದು ಎರಡನೆಯ ಅವ

1) ಪ್ರಿಯೋಪಿ ಜ್ಞಾನಿನೋತ್ಕರ್ಷಂ ಅಪಂಶಜಮಮುಕ್ತಿಯು | ಎಂಬುದು (ಉದಾರ್ಥ ಗೀತೆ 7-17)

ಆ ಸಾಲ್ಪರಲ್ಲಿ ಭಗವದನು -ಭವವನ್ನು ಅಸೆ ವಡುವ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು, ನಿತ್ಯಯುಕ್ತ-ನನ್ನೂಡನೆ ನಿತ್ಯಯೋಗ (ಬಂಧ)ವನ್ನು ಆಪಡುವವನಾಗಿ (ಶಂಪಾಯೂ ಭೂತವಚ್ಚು ಇತಿತ್ಯು) ಅಂದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾರ್ಥಗಳು ಉಪಾಸನ ಕಾಲ ಮಾಡ್ತ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಸಂಪಂಧವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಫಲಾನುಭವದಶೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಉಪಾಸನಾಕಾಲದ್ದಯೂ ಫಲದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ನಿತ್ಯ ಸಂಪಂಧವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಕಭಕ್ತಿ ವನ್ನಲ್ಲೇ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರು ಮೇರ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿ ಇಲ್ಲದವನು ಅಂದರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವಿಮುಖನು ವಿಶಿಷ್ಟತೇ-ಉಂ ಪ್ಪನು ಆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂದ ಪ್ರಿಯನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನನಗೂ ಪ್ರಿಯನು

3) ಭಾರತ ರಾಶಿಪರ್ವ 350-33 35 ನನ್ನವರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದವರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೆತ್ತರವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇ ಳ್ಪಿದೆ ಅವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏಕಾಂಶಗಳು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಸಾಧನತ್ವದ್ದಿ ನಿತ್ಯಯವುಳ್ಳವರು. ಅವರುಗಳು ಅನನ್ಯದೇವತಾ -ಪ್ರಾ ದೇವತೆಯೂ, ಉಪಾಯಸಾಧನಾ ದೇವತೆಯೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನೇ ಗತಿಯು-ಬಾಕಿಯವರು ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವ ಲ್ಯಾಪ್ಪನಂತರ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯತಕ್ಕವರು ಏಕಾಂಶಗಳು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿರಾಶೀ ಕರ್ಮಕಾರಿಣಾಂ ಫಲ ಸಂಗಾದಿರೆ ಕರ್ಮಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಅವಮೇವಗತೀ-ನಾನೇ ಪ್ರಾಪ್ತನು ಬಾಕಿ ಮೂರು ಭಕ್ತರು ಫಲದಲ್ಲಿ ಅಸಮ್ಯಕ್ವವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಧರ್ಮಾ ಲವರಿಗೆ ಆ ಫಲಗಳು ಇಲ್ಲಕಾರಾಂತರ ಪಡೆತೋಗುತ್ತವೆ, (ಭವಮ್-ಫಲ) ಪ್ರತಿಯುಡ್ಡನು-ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಮೋಕ್ಷವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಪರಜ್ಞಾನಮ್

ಇತ್ಯಾಲೇ (೧) "ಶುದ್ಧಭಾವಂ ಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಪ್ಯೇದ್ವಿಜನಾರ್ದನಂ" ಎನ್ನಿ ರತದಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿ ಪರಮ್ಪುರೈಯಾಲೇ ಪಿರನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾನದು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿಕ್ತ ನೇಣುವೆನ್ನುಮುಭಿನಿವೇಶತೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕು, (೨) "ಯೋಗೇಶ್ವರತೋಮೇಶ್ವಂ ದರೈಯಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಂ" (೩) "ಕಾಣುನಾರರುಳಾಯ್" (೪) "ಒರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ" ಎನ್ನುವಿಲಸಿಕ್ಕುನ್ನುಡಿಪ್ಪಣಿ ಯಿನ್ನುಪೇಕ್ಷಾ ನಾತ್ರನುಡಿಯಾಹ ವನ್ನ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದ ವಿಶೇಷತ್ವಾಲೇ ತತ್ಕಾಲನಿಯತಮಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರತೈಯುಣ್ಣಾಕ್ಕುಮ್ ಇಸ್ಯಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮ್ ಪರಜ್ಞಾನನೆಯ್ನು (ಶೋಲ್) ಪೇಶಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದು ಸಾತ್ವಿಕ ಪರಿಶೀಲನಾದಿಹಳಾಲೇ-ಪತ್ಯೋತ್ತರರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣ, ಸಲ್ಪವಾದಿಗಳಿಂದ ಒಂದರಿ ಸತ್ಯಂಗಿಂದಲೂ ಆದಿ ಹುದಿಂದ ಇತಿಹಾಸಸ್ವರಾಣ ಶ್ರವಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟಾದ ಭಗವದ್ವಿಷಯದ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ತೆಳೆಯ ಅರಿಯವೇಣುಂ-ಶಾಸ್ತ್ರಂಗನ್ನು ಆಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಗುಣ ವಿಭೂತಿಗಳೊಡನೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿನಿವೇಶತತ್ವಕ್ಕು - ಇಚ್ಛಾಶೇಷಕ್ಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಧರಿಸಿರು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಆವಸ್ಥಾಜನಕವು ಆದಿಗೆ, ಕಾರಣವಾಯ್-ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆದೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಂದರಿ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶೇಷವು ಭಕ್ತಿ ರೂಪವಾಚ್ಯವು ಇದರಿಂದ ಅವಿಘ್ನೇಯ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರದ್ವಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದು ಉಪಾಯ ರೂಪವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೋಗರೂಪ ಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷವು ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ಆವಿಧೇಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾವ ಇದನ್ನು ಶುದ್ಧಭಾವಂಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿನಯಸುತ್ತಾರೆ, ಇತ್ಯಾಲೇ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ 1) ಶುದ್ಧಭಾವಂಗತೋಭಕ್ತ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದನು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತತ್ಪ ಜ್ಞಾನ, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಸಾಧ್ಯ ಆತ್ಮಾನಲೋಕನ ರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಭಕ್ತಿಯಾನದು-ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಭಕ್ತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿಕ್ತನೇಣುವೆನ್ನಿರ-ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿನಿವೇಶ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಇರಲಾಗದ ಶ್ರೀಮದಾದ ಆನೆ ಆದನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ 2) ಯೋಗೇಶ್ವರ ತತೋಮೇಶ್ವಂ 3) ಕಾಣುನಾರರುಳಾಯ್ 4) ಒರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ

- 1) ವಿದ್ಯಾರಾಜನುತೇ ವಿದ್ಯಾ ಮಮ ವಿದ್ಯಾಗುರಯಸೀ |
ಮಾಯಾನ ಸೇವೇ ಭದ್ರಂತೇ ನಮ್ಯಥಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇ ||
ಶುದ್ಧಭಾವಂ ಗತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಪ್ಯೇದ್ವಿಜನಾರ್ದನಮ್ || (ಭಾರ ಉದ್ಯೋಗ 68-5)
ಸಂಪದನು ಧೃತಶಾಸ್ತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತು ಎಲೈ ರಾಜನೇ ನೀನು ಗುರುವಿನಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ಯೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದೇ ಇರುವುದು, ನಾನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆಯು ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದು ಕಾರಣ ನಾನು ಕಪಟಿಯಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನುಟುವವನಲ್ಲ ನೀನು ಶುಪಟ್ಟಿಂದ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ವೃಥಾ ನಾನು ಶುದ್ಧವಾದ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ನೀನು ಹಾಗಲ್ಲ.
- 2) ಮನ್ಯಸೇಯದಿತತ್ಪತ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯಾಪ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಭೋ |
ಯೋಗೇಶ್ವರ ತತೋಮೇಶ್ವಂ ದರ್ಶಯಾತ್ಮಾನಮವ್ಯಯಮ್ || (ಗೀತೆ. 11-4)
ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿಕ್ತನು ಶಕ್ತನು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರಿ, ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ | ಯೋಗೇಶ್ವರ | ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪ ಗುಣ ವಿಭವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ಕಾಗಿ ತೋರಿಸು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆನೆ

ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದುದ್ಯಯ ಸ್ವರೂಪಂ

ಇಪ್ಪಡಿ ನಿರತಿತಯಭೋಗ್ಯಮಾನ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪತ್ವೈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿತ್ವವಾರೇ ಪೆರುನಿಡಾಯ್ ಪಟ್ಟಿ ನನ್ ತಟಾಕತ್ವೈ ಕೃಷ್ಣಾರ್ ಪೋಲೇ ಪಿರನ್ನ ಪ್ರೀತ್ಯತಿತಯಮ್ ಪರಮಭಕ್ತಿ. ಇದು (೧) “ಮುನಿಯೇ ನಾನ್ನು ಹನಿ”ರ್ದಿಯೇ ಸಜ್ಜೋಚನುರ ಅನುಭವಿತ್ವಲ್ಲದು ಧರಿಕ್ಕೈ ವೊಣ್ಣಾದ ಅಭಿನಿವೇಶತ್ವೆಯುಣ್ಣಾಕ್ಕೈ ಮರುಕ್ಕೈವೊಣ್ಣಾದ ತಿರುನಾಣೈಯಿಟ್ಟು, ನಕ್ಕೈತ್ತು ಕೂಪ್ಪಿಡುಹೈಯಾಲೇ, ಇವನುಕ್ಕು ಕೃಡುಹ ಸ್ವಾಪ್ಪಿ ಯೈಕ್ಕುಡುಕ್ಕುಂಪಡಿ ಸರೈತ್ತರನುಕ್ಕು ತ್ವರಾತಿತಯತ್ತೈಯುಂಡುಕ್ಕು, ಇವನೈ ಅವಾವತ್ತುವೀಡು ಪೆರಪ್ಪಣುಮ್.

ಯೇಗೇಶ್ವರನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸು, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುಂ ತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು, ಒಂದು ದಿವಸ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ಬಾ, ಎಂದು ಆಕ್ರಂದನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಈ ಅವೇಕ್ಷೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹದಿಂದ, -ಅಂದರೆ ಉಪಾಯ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯುಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಶೇಷದಿಂದ ತತ್ಕಾಲನಿಯತವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಪರಜ್ಞಾನ. “ಪರಜ್ಞಾನಂ ತು ತಸ್ಮೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ ಪರಿಸ್ಪೃಷ್ಠೀ” ಪರಜ್ಞಾನವು-ಆ ಭಗವಂತನ ಪರಿಸ್ಪೃಷ್ಠವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿ ನಿರತಿತಯ ಭೋಗ್ಯಮಾನ ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ ವಿಮುಸುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗೆ ನಿರತಿತಯ ಭೋಗ್ಯವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ನಂತರ, ಪೆರುನಿಡಾಯ್ ಪಟ್ಟಿ ನನ್-ಬಹಳ ದಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ತಟಾಕವನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತ್ಯತಿತಯವೇ ಪರಮಭಕ್ತಿ ಇದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವತ್ವಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಕ್ರಮ

ಅದರ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು “ಇದು (1) ಮುನಿಯೇನಾನ್ನುಹನಿರಪ್ಪಡಿಯೇ” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ

- 3) ತೇವಿಮಾರಾವಾರ್ ತಿರುಮಹಳ್ ಭೂಮಿ ಏವಮುತ್ತುಮರರ್ ಆಳ್ಚೆಯ್ಲಾರ್
ಮೇವಿಯ ಉಲಗಮ್ ಮೂನ್ನವೈಯುಟ್ಟಿ ವೇಂಡು ವೇಂಡುರುಂವಂ ನಿನ್ನುರುಮಂ, |
ಪಾಮಿಯೇನ್ ತನ್ನೈ ಅಡುಹಿನ್ನ ಕಮಲಕ್ಕುಣ್ಣದು ಓರ್ ಪವಳವಾಯ್ ಮೂತೆಯೇ
ಅವಿಯೇ ಅಮುದೇ ಅಲೈಕಡಲ್ ಕಡ್ಲಿಂದ ಪಪ್ಪನೇ ಕಾಣವಾರುರಳಾಯ್ ||

(ತಿರುವಾಯ್ 8-1-1)

ಶ್ರೀ ಭೂಮಿನಿ ಲಾ ಸಮೇತನಾಗಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಳುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತೀಯೆ ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷದಲ್ಲೆ ಹೊಸಿಸುವ ಸೊಗಸಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಹವಳದಂಥ ಬಾಯಿ, ರತ್ನದಂಥ ಹಾಂತೆಯುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ, ಆದ್ಯತವೇ, ಸಮುದ್ರಮಂಥನ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು

- 4 ಮೂಯಕ್ಕೂತ್ತಾ ವಾಮನಾ ವಿನೇಯನ್ ಕಣ್ಣಾ ಕಣ್ಣೈಕ್ಕಾರ್
ತೂಯ ಶೆಯ್ಯು ಮಲರ್ಹಳಾ ಶೋದಿಚ್ಚಿವಾಯ್ ಮುಟ್ಟಿದಾ |
ಶಾಯಲ್ ಶಾಮುತ್ತಿರು ಮೇನಿ ತಣ್ಣಾಶಾಶ ಡೈಯಾ ತಾಮರೈನೀಳ್
ವಾತತ್ತಡಂ ಪೋಲ್ ವರಮಾನೇ ಓರುನಾಳ್ ಕಾಣವಾರಾಯೇ ||

ತಿರುವಾಯ್ (8-5-1)

ಅಶ್ಚರ್ಯವಾದ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ, ವಾಮನ ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನೇ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು, ಕೈ ಕಾಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕೆಂಪಾದ ಪುಷ್ಪದಂತ ವಿಕಸಿತವಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ರಾಮಲವಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನೀನು ನಡೆದು ಬಂದರೆ ವಿಕಸಿತವಾದ ತಾಮರೈ ಹೊವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಟಾಕವೇ ನಡೆದು ಬರುವಂತಿದೆ, ಅಂಥವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಒಂದು ದಿವಸ, ಬಾ.

ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನಂ ಅಶಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಪ್ರಪತ್ತಿರೇವೋಪಾಯಃ

ಇಬ್ಬತ್ತಿಯೋಗಮ್, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈಯೋಗ್ನಿನ್ನಾರ್ಯಮ್, ತ್ರೈವರಿಕ್ಷಕರ್ ತಜ್ಞಳಿಲ್ ಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಲೇಯಾದಲ್ ಶಕ್ತಿಯಿಲೇಯಾದಲ್ ಇರಣಿ ಲುನಾದಲ್ ಕುರೈಯುಡೈಯಾರ್ಯಮ್, ಫಲವಿಳಿವ್ವುಮ್ ಪೊರುಕ್ಕು ವಿಶೈಯಾದ ತೀವ್ರಸಂವೇಗ ಮುಡೈಯಾರ್ಯಮ್, ಯೋಗ್ಯಮಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ, ತಜ್ಞಳಿಳವು ಹಳ್ಳಿತ್ತೆಳಿವ್ವು ಅದ್ವಾರಕನಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಮಾದಪ್ರತ್ತು ಮನರ್‌ಹಳುಕ್ಕು ಸರ್ವ ಫಲಸಾಧನಮಾನ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಪ್ರತಿಲೇ ಚೋದಿತ್ತೈಯಾಹೈಯಾಲೇ ಉಪಾಸಕನುಕ್ಕು ಪರ ಭಕ್ತಿಕ್ಕು ಮೇಲ್ವರುಮ್ ಅನಸ್ಥೈಹಳ್‌ಪೋಲೇ, ಇಸ್ಸತ್ತನ್ನ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನುಡೈಯ ಕೋಲುತಲುಕ್ಕೇಡಾಡ ಇಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು ಮೇಲ್ವರುಮ್ ಅನುಕೂಲಾನಸ್ಥೈಹಳ್ ಇದಿನ್ ಫಲಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಈ ಪರಜ್ಞಾನವು ಮುನಿಯೇ ನಾನ್ಮುಹನೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ತಿರುವಾಯ್‌ಮೊಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವ್ರತಕಾರ ಸಂಕೋಚಮರ-ತಾತ್ಕಾಲನಿಯತವಾದ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನುಭವ ಪರೀವಾಹವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯಲ್ಲದೆ ತಾನು ಭರಿಸಲಾರದ ತೀವ್ರವಾದ ಆಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಮರುಕ್ಕವೊಣ್ಣಾದ ತಿರುವಾಣೈಯಿಟ್ಟು-ಭಗವಂತನನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸದೆ ಇರುವಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್‌ತಿರು, ಮಾರ್ಬತ್ತು ಮಾಲೈ ಸಂಗೈ ವಾತಶೆಯ್ ಪೂಂಗುಲಾಳ್ ತಿರುವಾಣೈ ನಿನ್ನಾಣೈಕಂಡಾಯ್ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸದೆ ನಿನ್ನ ನಿರಂತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೇಲೆ ಆಣೆ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಣೆ ಎಂದು ಆಣೆ ಇಟ್ಟು "ಇನಿವಾನ್ ಪೋಹಲೋಟ್ಟೀನ್ ಒನ್ರಂ ನಾಯಂ ಶೆಯ್ಯೇಲ್" ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ, ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಆಕ್ರಂದನ ವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಆಕ್ರಂದನವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆತಿಶಯವಾದ ತ್ವರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಇವನೈ ರಅವಾನಟ್ಟು ನೀಡಸೆರಪ್ಪಣುಮ್-ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಇವನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ

ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಫಲದಾಯಕ

ಅನಂತರ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೂ, ಪರಭಕ್ತಿ ಪರ ಜ್ಞಾನ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಇಬ್ಬತ್ತಿಯೋಗಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದಾಗ ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರು, ಖ್ಯಾದಿರಾರ್ಯಮ್ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರಿಗೂ, ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಕುರೈಯುಡೈಯಾರ್ಯಮ್ - ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲದವರಿಗೂ, ಫಲವಿಳಿವುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಾಗಿದ್ದು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಫಲವಿಳಿವುವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ತೀವ್ರವಾದ ತ್ವರೆಯನ್ನುಳ್ಳವರಿಗೂ, ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ನಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ, ತಾವತ್ತರೈಂತೆ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರಲಾರದ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವರಿಗೂ, ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಅಂಥವರು ತಂಗಳ ಆಳುವುಹಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ-ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಳತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವ್ವಾರಕವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ಪಟ್ಟುಮನರ್‌ ಹಳುಕ್ಕು-ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು. ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಸರ್ವಫಲ ಸಾಧನವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಪ್ರತಿಲೇ ಚೋದಿತ್ತೈಯಾಹೈಯಾಲೇ-ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, "ಯದೈನ ಕಾಮ ಕಾಮೇನ ನಸಾಧ್ಯಂ ಸಾಧನಾಂತರೈಃ | ಮುಮುಕ್ಷುಣಾ ಯತ್ಸಾಂಖ್ಯೇನ ಯೋಗೇನ ನಚಭಕ್ತಿಃ | ತೇನತೇನಾ ಭಕ್ತೇ ತತ್ತನ್ಯಾಸೇನೈವ ಮಾಮಾನೇ ||" ಎಂದು (ಸಾಧಾನಾಂತರಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಭಿಷ್ಠಾಪು

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತೋತ್ಕೃಷ್ಟಫಲವತ್ಸಂ

ಇಪ್ಪದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕುಮ್, ಭಕ್ತಿಕ್ಕುಮ್ ಅಧಿಕಾರಿವಿಶೇಷತ್ವೈ ಪ್ರತಿ ತುಲ್ಯಫಲತ್ವಮುಕ್ತಾಯಾಲ್ವೇ ವಿಕಲ್ಪಮಾಹತ್ಯದವದು. ಇವತ್ತುಕ್ಕು "ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್" ಎಂದಿರ ಅಧಿಕರಣತ್ತಿಲೇ ಭೇದಮ್ ಸಿದ್ಧಮ್.

"ವಿಕಲ್ಪೋವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್" ಎಂದಿರವಧಿಕರಣತ್ತಿಲೇ ವಿಕಲ್ಪಮುಮ್ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಯುಕ್ತವನು ಕರ್ಮ ಯೋಗ ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಾಂಗಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ನ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ-ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಧಿಸಬಹುದು) ಜೋಡಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವನಿಗೆ, ಉಪಾಸಕನುಕ್ಕು ವರಭಕ್ತಿಕ್ಕು ಮೇಲೆವರೂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಪರಭಕ್ತಿಗೆ ನಂತರ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಜ್ಞಾನ ವರಮು ಭಕ್ತಿರೂಪ ಅವಸ್ಥೆಗಳು. ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಿಷ್ಠನು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ, ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ನಂತರ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಭಕ್ತಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತಾನೇ ಪರಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿತೆಯಾಹೆಯಾಲ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೈರೋಪ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವೆಂಬುದು ತನ್ನ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರ, ಮೇಲೆವರೂ ಅನುಕೂಲಾನವಸ್ಥೆಗಳ ಇದಿನ್ ಫಲಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್, ಎಂದು ಪರ ಭಕ್ತಾದಿ ಅನುಕೂಲಾನವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೈರೋಪ್ತ ಸಾಧನವೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಯ ಲ್ಲವಯ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಒಂದೇ

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೈರೋಪ್ತ ಸಾಧನವೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಲಭಿಸುವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಗುರುವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವೆಂಬುದು ಲೋಭ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಇಪ್ಪದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕುಂ ಭಕ್ತಿಕ್ಕುಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ೭ನ ಗ್ರಂಥ ಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಿ ೨ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಕೇಷನ, ಸಕೇಷನಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೋಷಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ಫಲವು ಸಮಾನವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಕಲ್ಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಅಂದರೆ ಆಕೇಷನನು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಸಕೇಷನನು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಫಲವು ಒಂದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಹಾಗಾದರೂ ಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿಗೆ (ಸಕೇಷನ) ಭಕ್ತಿ, ಅಸಮರ್ಥಾಧಿಕಾರಿಗೂ (ಆಕೇಷನ), ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದರೂ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷಮರಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವಾಗ, ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಎರಡರಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಾನೆ ವಿಕಲ್ಪವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವು ಹೊಗಿ ಎಂಬುದು ೭ನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ವರಸ್ವರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಿಕಲ್ಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸೂತ್ರಕಾರರೂ "ವಿಕಲ್ಪೋವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್" ಎಂದು ಫಲವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಸೂತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ರೂಪವೇ ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚಂಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪರವಾಗಿ, ಇವೆಟ್ಟುಕ್ಕು, "ನಾನಾಶಬ್ದಾದಿಭೇದಾತ್", ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಾಸನವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾ ಇವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾ:

ಉಪಾಸನವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷಣಜ್ಞ ಘೋಷೇ, ಶಾಖಾಭೇದಜ್ಞ ಕಿಲುಂ ಭಗವತ್ಪಾಸ್ತ ಸಂಹಿತಾಭೇದಜ್ಞ ಕಿಲುಮ್ ಶೋಲ್ಕು(ಮ್)ಹಿರ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ ಮುನ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಘೋಷಾ ಕೊಳ್ಳೆದು. ನಮಸ್ಕಾರಮ್ ವಾಚಿಕಂ, ಕಾಯಿಕಂ, ಮಾನಸಂ, ನಿಸ್ತು ಪಿರಿನ್ಯಾಪ್ತೋಲೇ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲುಮೋರೊನ್ಯಮುನ್ನಿಟ್ಟು ಇವಿಭಾಗಜ್ಞ ಘೋಷಾ ಶೋಲ್ಕುಪಟ್ಟಿದು. ಇವೈಮೂಸ್ತುಮ್ ಪೊರುನ್ನಿನಪೋದು ಪೂರ್ದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾನಾ ರೋಲೇ, ಪೂರ್ದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಾಹಕ್ಕಡವದ್ವೆನವರ್ದ ಘೋಷಾರಜ್ಞ ಕುಕ್ಕುಮ್, ವಾಚಿಕ ಕಾಯಿಕಜ್ಞ ಘಾನ ವ್ಯಾಪಾರವಿಶೇಷಜ್ಞ ಘೋಷಾರವಾಹಮಾನ್ಯಾದಿಯಾನ ಮಾನಸಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಲುಮೋ ಪೂರ್ದಿಯಿಲೇ ತಾಪ್ತರೈಮಾಹಕ್ಕಡವದು. ಯಥಾಧಿಕಾರಮ್ ಇವೈಯೆಲ್ಲಾಮ್ ಫಲಪ್ರದಂಗಳೆನ್ನುಮಿಡಂಮುನ್ನೇ ಶೋನ್ಯೋನಮ್.

ಅದಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಎಂಬುದು ನಾನಾ ಶಬ್ದಾತ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಅಧಿಕರಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧ. ಹಾಗೆಯೇ “ವಿಕಲ್ಪೋಽವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್” ಎಂಬ ಅಧಿಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಕಲ್ಪವೂ ಸಿದ್ಧ. ವಿಕಲ್ಪ - ವಿಭಿನ್ನಕಲ್ಪ ಏವ ನತು ಸಮುಚ್ಚಯಃ, ಕುತಃ-ಅವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲತ್ವಾತ್ - ಪರಸ್ಪರ ಅಸಹಾಯೇನ ತುಲ್ಯ ಫಲ ಜನನಾತ್ ಎಂಬುದು, ಸೂತ್ರಾರ್ಥ.

“ಶಬ್ದಾದಿ ಭೇದಾತ್” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಉಪಾಸಿತ, ಪ್ರವದ್ಯೇತ, ಭಕ್ತಿಃ, ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನುಳ್ಳವು ಈ ಶಬ್ದಗಳು. ಸ್ನೇಹ ರೂಪತಾಪನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಸಂಕೇತವು ಭಕ್ತಿ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತ. ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯಃ ತ್ವ ಪಾರ್ಥಸಾನ್ನಿತ ಭರಣ್ಯಾಸಕ್ತವು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಮಿತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದ ಭೇದವು ಏರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮ ಭೇದವು ಸಿದ್ಧ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಮಾತರ ಭೇದಗಳು ಉಪಾಸನ ವಿದ್ಯೆಯ ಹಾಗೆ

ಅನೇಕ ಕರಣ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅನೇಕವೇ ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಉಪಾಸನವಿದ್ಯಾ ವಿಶೇಷಂಗಳೋಲೇ-ಉಪಾಸನ ರೂಪವಾದ ದಹರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಹಾಗೆ, ಶಾಖಾಭೇದಂಗಳಿಲುಂ, ತೃತ್ತೀಯ, ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವರಾದಿ ವೇದ ಶಾಖಾ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವತ್ಪಾಸ್ತ ಸಂಹಿತಾ ಭೇದಂಗಳಿಲುಮ್-ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ಯಾದಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶೋಲ್ಕುಂನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್-ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾದಿ ವಿಶೇಷಂಗಳ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳೆದು-ಮಂತ್ರ ಕೃತ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದಿ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಗುಣ ವಿಗ್ರಹ ಪರಿಗ್ರಹ. ನಮಸ್ಕಾರಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ನಮಸ್ಕಾರವು ವಾಚಿಕ, ಮಾನಸ, ಕಾಯಿಕ ವೇದವು ಮೂರು ವಿಧ. ನಮಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ವಾಚಿಕ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶೇಷ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಶೇಷ ಭೂತನು ಎಂಬ ಆನುಸಂಧಾನವು ಮಾನಸಿಕವಾದ ನಮಸ್ಕಾರ ಕಾಯಿಕ ಎಂಬುದು ಪ್ರಣವತನ, ಅಂಜಲಿ ಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನಸ ವಾಚಿಕ ಕಾಯಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಮೂರೂ ಸೇರಿದಾಗ ಪೂರ್ಣ ನಮಸ್ಕಾರವಾದಂತೆ, ವಾಚಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಪರಿವಾಹವಾದ ಮಾನಸ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರಾನುಗುಣ ಮಾನಸ, ವಾಚಿಕ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು ಫಲಪ್ರದಂಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸ್ವನಿಷ್ಠ, ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ, ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠ ಎಂಬವು ಯಥಾಧಿಕಾರ ಫಲಪ್ರದಗಳು

ನಿನ್ನ ನಿಲೈಕ್ಕುರ ನಿರ್ಮಮ್ ಕರುಮಮು ಸೇರ್ಮುಡಿಯಾಲ್
ನನ್ನಿನ ನಾಡಿಯು ಇಾನಮಮ್ನಲಾಡು ಮುಳ್ ಕಣ್ಣು ಡೈಯಾರ್ |

ಒನ್ನಿಯ ಪತ್ತಿಯು ಮೂನ್ನುಮಿಲಾ ವಿರೈವ-ರೈರುಳಾಲ್
ಅನ್ನು ಪಯನ್ನರು ಮಾರು ಮರಿನ್ನವರನ್ನಣರೇ ||೬||

ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಮುಸಾಸನಂಚ ಶರಣ ವ್ರಜ್ಯೇತಿ ಚಾನಸ್ತಿ ತಾ
ಸನ್ನಾರ್ಪನಪರ್ವ ಸಾಧನವಿಧೌ ಸದ್ವಾರಕಾದ್ವಾರಕಾ ||

ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿ ಯೋಗಸಂಭೃತ ಪೃಥಗ್ವಾಪಾನುಭಾವಾನಿವಾರ್ |

ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಶರಣ್ಯ ಸಾರಥಿ ಗಿರಾಮುನೇ ರಮುನೇಬುಧಾಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಕವಿಕಾರ್ಕಕಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ತತ್ಪ್ರಸಂಗಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಣ್ಯಟಿನಾಥಸ್ಯ ನೇದಾನ್ತಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು
ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರೋ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇವಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹಃ

ಅನಂತರ ಅಧಿಕಾರಾರ್ಥವನ್ನು ನಿನ್ನನಿಲೈಕ್ಕುರ ಎಂದು ಪಾಠರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನಿಲೈಕ್ಕುರ-ಜೀತನರು ಸ್ವೀಕರವಾಗಿ ನಿಂತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉರನಿಕ್ಕುಂ-ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ, ಕರುಮಮುಮ್-ಕರ್ಮ ಯೋಗವನ್ನೂ, ಸೇರ್ಮುಡಿಯಾಲ್ - ಸೂಕ್ತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ದುಷ್ಟರವಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೂ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾದವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ನನ್ನಿನನಾಡಿಯು ಜ್ಞಾನಮುಮ್ - ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗವು ಲೌಕಿಕ ಕರ್ಮ ಸಂಜಾತಿಯವಾದ್ದರಿಂದ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾದ ವಾಗಿಯೂ ಸುಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗವು ಏಕಾದ್ಯವ್ಯಾಪಾರ ರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದುಷ್ಟರ ವಾದರೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರೇಮ ಸಂಜಾತಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅಂಗೀಕೃತವು. ನಲ್ಲು ಮುಳ್ ಕಣ್ಣು ಡೈಯಾರ್-ಸ್ವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತವುಳ್ಳ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವನ್ನುಳ್ಳವರ ಒನ್ನಿಯು-ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಪತ್ತಿಯುಮ್-ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಒನ್ನುಮಿಲಾವಿರೈವಾರ್ಪು-ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರೂ, ವಿಕಂಪಾಕ್ಷನ ರೂ ಛಿದ್ರವಾಗಿ ಅರುಳಾಲ್-ಉಮಾಯಾಂ-ರ ಸ್ಥಾನಜನ್ಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನ್ನುಪಯಂಶರೂಂ-ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಇವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಕಾಲ-ಲೈಫ್ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಆರೂಂ-ಕ.ಸಾಂವನ್ನೂ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅರಿಂದವರ್ - ತಿಳಿದವರು ಅಂದಣರ್-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ವಂದರ್ಥ

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಸದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಕವೆಂದು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಮುಸಾಸನಂಚ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ಲೋಕ ರೂಪವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಕರ್ಮ-ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಮ್-ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಸಹಕೃತ ಉಪಾಸನಂಚ-ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ, ಚಿಕಾರವು, ಇವು ಮೂರೂ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಗೆ ಸೇರಿದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶರಣವ್ರಜ್ಯೇತಿಚ-ಶರಣವರಣವೆಂದೂ, ಚಿಕಾರವು ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರೋಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪರ್ವಣ ಸಾಧನ ವಿಧೌ-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವವು, ಎಂದೂ, ವಿಧಾಯಕಗಳಾಗಿ ಅವಸ್ಥಿತಾನು ಸನ್ನಾರ್ಥಾನ್ - ಉಪಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಮೀಚೋನೋಪಾಯಗಳಾದ, ಸದ್ವಾರಕಾದ್ವಾರಕಾನ್ - ಸದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ

ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನು, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದ್ವಾರಾ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಗಳು, ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗವೂ ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಗಳು: ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗ ಸಂಭೃತ ಪೃಥಗ್ವ್ಯಾನಾನುಭಾವಾನ್-ಏಕದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗೇನ ಸಂಭೃತಃ ಪೃಥಗ್ವ್ಯಾನೋ ಯಸ್ಯಸಃ, ತಾದೃಶ ಅನುಭಾವಃ-ಪ್ರಭಾವಃ ಯಜ್ಞಾಂತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ ಏಕಸ್ಯದ್ವ್ಯಾಕೃತಿಯೋಗಃ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಪಾಸನ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಅದಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ದ್ವಾರಾ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ದ್ವಾರ ವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಯೇ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನವೂ ಎಂಬ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾಧಿಕಾರ ಭೂತವಾದ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಕಾರಣತ್ವವೂ, ಕೈವಲ್ಯಾಖ್ಯ ಭೋಗ ಹೇತುತ್ವವೆಂಬುದೂ, ಎರಡು ಆಕಾರಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತುತ್ವ; ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇತುತ್ವವೆಂಬ ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಿವೆ. ಶರಣಾಗತಿಗೂ, ಯಥೋಕ್ತ ಕರ್ಮ ಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದುಷ್ಕರೋಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದೆಂಬ ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪತ್ವವೂ, ತಾನೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಆಕಾರವೂ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ ವ್ರಕಾರ, ಈ ನಾಲ್ಕು (ಗೌಣ ಮುಖ್ಯ) ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ದ್ವ್ಯಾಕೃತಿ ಯೋಗವು ದೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ಯೋಗ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೀಕ್ಷ್ಯ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿ ಶರಣ್ಯಸಾರಧಿಗಿರಾಂ-ಶರಣ್ಯಮೂರ್ತಿಕ್ಷಕನೂ, ಅರ್ಜುನ ಸಾಧಿಯೂ ಆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಗೀತಾ ವಾಕ್ಯಗಳ, ಅಂತೇ-ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಬುಧಾಃ ರಮಂತೇ. ಪಂಡಿತರು ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ. ವೇಳಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಂಗ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆಂದರ್ಥ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇವಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಿಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಃ

ಅಧಿಶ್ಠೇನ ಸಮರ್ಥತಾ ತ್ರಿಕತನುಸ್ಸಂಹಿಂಧಿತಾಧಿಕ್ರಿಯಾ
ಸಾಖಾಷ್ಟಾಜ್ಞ ಪದಜ್ಞಯೋಗ ನಿಯತಾವಸ್ಥಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿತಾ |
ಕ್ರಾಂತೀ ಸರ್ಮತರಣ್ಯತಾ ಭಗವತಃಸ್ತುತ್ಯಾಪಿ ಸತ್ಯಾಪಿತಾ
ಸತ್ಯಾದಿಪ್ತವ ನೈಗಮೇಪ್ಯಧಿಕೃತಿ ಸ್ವರಾಸ್ತದೇ ಸತ್ಸರ್ಥೇ ||೨೪||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ - "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ನಾಖ್ಯಾ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರ.

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ "ಭಕ್ತಿಯೋಗಮ್ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರೈಯೋಗ್ರಿಂದಾರ್ಕುಮ್" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಉಪಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಧಿಕಾರವನ್ನು. ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ನಿರೂಪಿಸುವವರಿಗಾಗಿ, ಅರ್ಥಿಶ್ಠೇನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಏಕದೇಶಿಗಳು ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪ ವಿರೋಧ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾದದ್ದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಧೇಯತೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಧೇಯತ್ವವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯತ್ವವು ಯುಕ್ತವೆಂಬ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸುವವರಾಗಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಾ ಶಕ್ತಿ ವಿಳಂಬಾಕ್ಷ ಮತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ನೈರಾಶ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಕಂಚನ್ಯವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ. ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಣವಾಗಲಾರದು. ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದುಪಾಯತ್ವವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಉಪಪನ್ನವು. ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಭರಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಮ ಕಾರಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಫಲೋಪಕುತವಾದ ಉಪಾಯನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಪ್ರಪನ್ನನಾದ ಭಗವಂತನು ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನು, ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಿಶ್ಠೇನ ಸಮರ್ಥತಾ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ತ್ರಿಕತನುಃ- ತ್ರಿಕಾತನುಃ-ಸ್ವರೂಪಂ

ಅಧಿಕಾರಂ, ಉಪಾಯಂ, ಫಲಂ ಇವಟ್ರಿನ್ ಲಕ್ಷಣಂಗಳ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಉಪಾಯಾನ್ತರ ನಿಸ್ಪ್ರಯನಾಯ್ ನ್ಯಾಸವಿದ್ವೈಯಿಲೇ ಇಲ್ಲಿಯು ಮವನುಕ್ಕು ಇವಿದ್ವೈಕ್ಕು ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಮ್ ಮುದಲಾನವ್ವ ಇರುಕ್ಕುಮ್ ಪಡಿ ಅರಿಯ ನೇಣುಮ್.

ಯಸ್ಯಾಸ್ತು ತ್ರಿಕತನ : ನೂರು ವಿಧವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮರ್ಥತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ಅರ್ಥ ತ್ವೇನ-ಆಯಾಯಾ ಫಲಗ್ ನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಪಿಂಡಿತಾ-ಕೂಡಿದ ದಾಗಿ ಅಧಿಕೃತ್ಯಾ-ಭಾತಿ ಎಂಬುದು ಅಧ್ಯಾಪಾರ. ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಒದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗುವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಮತ ಜಾತಿಗಣಾದಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು, ಎಂದು ನೂರು ವಿಧವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ಸಮರ್ಥತ. ಇದರಿಂದ ಈ ಮೂರಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರನು ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಸಮರ್ಥತವು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಆಗತಾನೇ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಜಾತಿ ಗಣಾದಿಯೋಗ್ಯತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಫಲದಲ್ಲಿ ಆನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಫಲೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುನವಾದ ಅರ್ಥ ಸಾಚಾಷ್ಟಾಂಗ ಪಡಂಗಳೋಗ ನಿರುತಾವಸ್ಥಾ-ಆ ಅಧಿಕಾರವೂ, ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ-ಭಕ್ತಿ, ಪಡಂಗಳೋಗ-ಪ್ರಪತ್ತಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಯತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿದೆ ಒದಾಗಿ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಾಂಗವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ತ್ರೈವರ್ಣಕತ್ವಗುಣವೂ, ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಸಾಂಗವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಜ್ಞಾನವೂ, ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯೂ, ಅಕಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವ ಗುಣಗಳೂ, ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿತಾ-ಸಮೀಚಾನ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂದ್ರಾಯಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಸವಾಧಿಕಾರವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಶೀ- "ಸರ್ವಸ್ಯಾರಣಂ ಸುಪ್ರೇತ್" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕತ್ರಾತಮೋಪನಿಷತ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಭಗವತಃ ಸರ್ವಶರಣ್ಯತಾ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಶರಣ್ಯನು ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾದಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಮೃತ್ಯಾಪಿ- "ಸಮ ಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ" "ಸರ್ವಯೋಗ್ಯಮನಾಯಾಸಂ", ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯಾಪಿತಾ-ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟದೆ ಹೀಗೆ ಘೇದೋಕ್ತವಾದ ಕಮ ಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರೈವರ್ಣಕರಲ್ಲಾದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೋ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ತ್ಯಾದಿಷ್ಟವ ಎಂದೂಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ನೈಗಮೇಷು- "ಸತ್ಯಂನದ", "ಧರ್ಮಂಚರ" ಇತ್ಯಾದಿ ಸಿಗುವು ವಿಹಿತಗಳಾದ, ಸತ್ಯಾದಿಷ್ಟವ-ಸತ್ಯವದನ, ಧರ್ಮದಾನಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನಗಳ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಾಸ್ತದೇ-ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಷ್ಠೇಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸತ್ವಭೇ-ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಸನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವುಂಟೆಂಬುದು ಓದಾಂತ, ಸತ್ವಭೇ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ವೈದಿಕವಾದ ನಾನು ಸಂಕೀರ್ತನ, ಅರ್ಚನ, ಪ್ರಣಾಮಾದಿರೂಪ ಅಗ್ನಿ ವಿದ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಸದ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವವು ಉಂಟೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ.

ಅಧಿಕಾರ, ಉಪಾಯ, ಫಲಗಳ ಲಕ್ಷಣ.

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ಇಪ್ಪಡಿ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು ಎಂದಾಂಭಿಸಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ-ತನ್ಮಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದ್ವಾರಕವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವವರಿಗೆ ಅಭಿಮತ ಫಲತ್ತುಕ್ಕು-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ. ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿಸ್ಪ್ರಯನಾಯ್ ಕರ್ಮಯೋಗಾದ್ಯುಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ನ್ಯಾಸವಿದ್ವೈಯಿಲೇ ಇಲ್ಲಿಮವನುಕ್ಕು-ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ವೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಪ್ರವೇಶಮವನನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ವಿಶೇಷಮ್

ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಅಧಿಕಾರಸ್ವರೂಪಂ

ಅಧಿಕಾರಮಾವದು ? ಅವೋ ಫಲೋಪಾಯಜಿಗಳಿಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಮ್ ಪುರುಷನುಕ್ಕು ಫಲತ್ತಿಲ್ ಅರಿತ್ವಮುಮ್, ಉಪಾಯತ್ತಿಲ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಮ್. ಇವತ್ತಿಲ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾವದು ? ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ತ್ವಯಿರಿಹೈಯುಮ್, ಅರಿಂದ ಪಡಿ ಯನುಷ್ಠಿಕ್ಕವಲ್ಲ ನಾಹೈಯುಮ್, ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಮತ ಜಾತಿಗುಣಾದಿ ಯೋಗ್ಯತೈಯುಮ್. ಇವ್ವಧಿಕಾರಮ್ ಮುನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್. ಇದುದೈಯವನುಕ್ಕು ಪ್ರಯೋಜನಮಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಸಾಧ್ಯಮಾಹ ಅನುವದಿಕ್ಕ ಪ್ಪಡುಮದು ಫಲಮ್ ; ತದರ್ಥಮಾಹ ಸಾಧ್ಯಮಾಹ ನಿಧಿಕ್ಕಪ್ಪಡುಮದು ಉಪಾಯಮ್.

ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವರ್ಧನಂ

ಇಣ್ಣು ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಮುಣ್ಣಾಯ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ವಿಶೇಷನಿಷ್ಕಮುಕ್ಕು ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನ್ಯ ಸಮ್ಪನ್ನ ಜ್ಞಾನಾದಿಹಳ್ ಉಪಾಸಕ ನೋಡು ಸಾಧಾರಣಮಾಯಿರುಕ್ಕು, ವಿಶೇಷಿತ ವಧಿಕಾರಮ್ ತನ್ನುಡೈಯ ಆಕಿಂಚನ್ಯಮುಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮುಮ್. ಅಕಿಂಚನ್ಯಮಾವದು ? ಉಪಾ ಯಾಂತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಭ ವಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮಾವದು ? ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯಂ, ಶರಣಾ

ಮುದಲಾನವೈಯಿರುಕ್ಕುಂಪಡಿ-ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರವೇನು, ಫಲ ಅಂಗಗಳು ಮೊದಲಾದವೇನು ಇವುಗಳು ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವೇಣುಮ್-ಅವಶ್ಯ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಅಧಿಕಾರಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ-ಅಧಿಕಾರವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಪುರುಷನಿಗೆ ಫಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಿತ್ವವೂ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಅಧಿಕಾರ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯಾಯಾ ಉಪಾ ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅದರ ಅಂಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ತಿಳಿದಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಶಕ್ತ ನಾಗುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರಾನು ಮತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾದಿ ಜಾತಿ- ಆಸ್ತಿತ್ವಾದಿಗುಣಗಳು ಆಚಾರಾದಿಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೊಡಿರುವುದು ಇವ್ವಧಿಕಾರಮ್ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಮುಂಚೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು, ಇದುದೈಯವನುಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಉಪಾಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಫಲ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾದವನು ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು, ಉಪಾಯಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಫಲ. ಅದು ಪ್ರಯೋಜನವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಉಪಾಯ ಸಾಧ್ಯವು. ತದರ್ಥ ಮಾಹ-ಫಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ನಿಧಿಪಲ್ಲಡುವುದು ಉಪಾಯ. "ಯಜ್ಞೇತಸ್ತರ್ಗಕಾಮಃ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಜುಹುಯಾತ್" ಇತ್ಯಾದಿ ಫಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು ಫಲ. ಆ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲು ನಿಧಿಪಲ್ಲಡು ವುದು ಉಪಾಯ.

ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರ.

ಇಂಗು ಇತ್ಯಾದಿ, ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕನಾದವನಿಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಜನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಉಪಾಸಕನಿಗೂ ತನಗೂ ತುಲ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧಿಕಾರವು, ತನಗಿರುವ ಆಕಿಂಚನ್ಯ, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳು, ಈ ಎರಡೂ ಸೇರಿಯೇ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ ಪಡೆಗೆ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯ ನಿಷ್ಕನಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿಯೇ ಅಧಿಕಾರವಾಗುತ್ತವೆ ಯೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆಕಿಂಚನ್ಯಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೆಂದರೆ ಉಪಾಯೋ ತ್ಪವಾದ್ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಮಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ-ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವು

ಸ್ವರ ವೈಮುಖ್ಯಮಾಹವುಮಾಮ್. ಇದು ಪ್ರಯೋಜನಾನುರ ವೈಮುಖ್ಯತ್ವಾಲಮ್ ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್. ಇವ್ವರ್ಧಂ (೧) "ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಶಿಶಿಕಂಶಂಚ್ಚ ಯಾಶಾನ್ಯಾ ದೇವತಾಸ್ತುತಾಃ | ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾನ ಸೇವಂತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಪ್ರತಿವಿಮತಂ ಫಲಂ" ಇತ್ಯಾದಿದಳಲೇ ಕಣ್ಣುಕೊಳ್ಳದು.

ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಪನ್ನನುಕ್ಯು ನೋಕ್ಷತ್ತಿಲ್ ವಿಳಂಬಮ್.

ತೀವ್ರತಮಮಾನ ಮುಮುಕ್ಷುತನುನ್ರಿಕ್ತೇ ದೇಹಾನುವೃತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾನುರ ಸಕ್ತನಾನರ್ವ ನೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಹ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೈಪ್ಪತ್ತಿನಾಲ್ ಅನ್ಯೋಪ್ರಯೋಗಾನುರಬ್ಧಿಳ್ ಅಳವುಕ್ತೇಡಾಹ ನೋಕ್ಷಮ್ ವಿಳಂಬಿಕ್ಕುಮ್.

ಅಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿಹಳುಕ್ಯುಕ್ಯಾರಣಮ್.

ಇನ್ಯಾಕಿಂಚನ್ಯತ್ವುಕ್ಯುಮ್, ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವತ್ವುಕ್ಯುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಉಪಾಯಾನುರಬ್ಧಿಳ್ ಇವ್ವ ಧಿಕಾರಿಯನದೈಯ ಅಜ್ಞಾನಾಶಕ್ತಿಹಳುಮ್, ಫಲವಿಳಂಬಾಸಹತ್ವಮುಮ್.

ಇದಿಲ್ ಶರಣ್ಯಾನುರ ವೈಮುಖ್ಯತ್ವುಕ್ಯು ನಿಬಂಧನಂ-(2) "ಯಥಾವಾಯೋಸ್ಪೃಣಾಗ್ರಾಣಿ ವಶಂ ಯಾಂತಿ ಬಲೀಯಸಃ | ಧಾತುರೇವಂ ವಶಂಯಾಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಾನಿಧಾರತ ||" ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ ತನಕ್ಕುಮ್ ಪಿರರುಕ್ಯುಮ್ ಒತ್ತಿರುಕ್ಯುರ ಭಗವದೇಕ ಸಾರತಂತ್ಯಾದ್ಯವಸಾಯಮುಮ್ ಪ್ರಯೋಜನಾನುರ ವೈಮುಖ್ಯಮುಮ್

ವಿನಂದರಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರ-ಮೋಕ್ಷೇತರ ಪುರ.ಪಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವೈಮುಖ್ಯಮ್-ಅಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಶರಣ್ಯಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯಮಾಹವು ಮಾಮ್-ಬೇರಿಯನದು ತನಗೆ ರಕ್ಷಕರು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೈಮುಖ್ಯತೆ ವ್ರಯೋಜನಾಂತರ ವೈಮುಖ್ಯತೆಯಂದಲೂ ಈ ಅರ್ಥವು ಸಿದ್ಧ ವ್ರಯೋಜನಾಂತರಕ್ಕೆ ಶರಣ್ಯಾಂತರಾಶ್ರಯವೂ ಸಂಭಾವಿತ. ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಸೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಶರಣ್ಯಾಂತರಾಶ್ರಯವು ಅನಂಭಾವಿತವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಇವ್ವರ್ಥಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನ್-1) ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮ್ ಶಿಶಿಕಂಶಂಚ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿ, ಬ್ರಹ್ಮೇವೇವನ್ನೂ ವಿಷಕಂಠನಾದ ರುದ್ರವನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿ ಬುದ್ಧಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹರದೇವತಾ ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾದಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಯುವುದು ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ನೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಳಂಬ

ತೀವ್ರತಮ ಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಸೆಯು ಬಹಳ ತೀವ್ರವಾಗಿಲ್ಲದೆ ದೇಹಾನು ವೈತ್ಯ, ಅದಿಬ್ಬ ಒಂದ ಅರ್ಜಾವತಾರ ಸೇವಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ತನಾದವನು, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಆಯಾಯ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಳವುಕ್ತೇಡಾಹ-ಪರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಗ ಣವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವು ವಿಳಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿಯೋ, ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿಯೋ ಬೇರೆ ಕಾಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿದರೆ ಅದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಎಂದರ್ಥ. ಇನ್ಯಾಕಿಂಚನ್ಯತ್ವುಕ್ಯುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಅಕಿಂಚನ್ಯಕ್ಕು ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ-ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಜ್ಞಾನಾ ಶಕ್ತಿಗಳೂ, ಫಲವಿಳಂಬ ವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಇರುವಿಕೆಯೂ ಕಾರಣ. ಇದಿಲ್ ಶರಣ್ಯಾಂತರ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಲ್ಲಿಯೇ ಫಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯಾವುವೆಂದರೆ, 1) ಯಥಾವಾಯೋಸ್ಪೃಣಾಗ್ರಾಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಹುಲ್ಲಿನ ತುದಿಗಳು ಬೇಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಗಾಳಿಗೆ ವಶವೆಟ್ಟು ಅಡುತ್ತವೆಯೋ, ಹಾಗೆ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಭಾತು-ಸರ್ವ ಸ್ವಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ವಶವಾಗಿವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ತನಗೂ ಇತರರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಭಗವದೇಕ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಸಹ.

ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷೇ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ

ಇಪ್ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷಮ್ 1) “ಸ ಪಿತ್ರಾಚ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ಸುರೈಶ್ಚ ಸಮಹರ್ಷಿಭಿಃ | ತ್ರೀ ಲೋಕಾಃ ಸಂಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ತಮೇವ ಶರಣಂಗತಃ” 2) “ಅಹಮಸ್ಯ ಪರಾಧಾನಾ ಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚನೋ ಗತಿಃ” 3) “ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿಶ್ಚರಣ್ಯ” 4) “ಅನಾಗತಾನಂತಕಾಲ ಸಮೀಕ್ಷಯಾಪ್ಯದೃಷ್ಟಸನ್ತಾ ರೋಪಾಯಃ” 5) “ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇಚ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜ ದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇ ರನ್ಯನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಸಿ ಸಾಧನ ಮುಸ್ತೀತಿ ಮನ್ಯಾನಃ” 6) “ಪುಕಲೋನ್ರಿಲ್ಲಾವಡಿಯೇನ್” ಎನ್ನು ಇನ್ಯ ಮುದ ಲಾನ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಳಾಲೇ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು.

ಈ ಅಕಿಂಚನ್ಯನನ್ಯ ಗತಿವಿಧಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರವಿಶೇಷಮ್ ಎಂದಾ ರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಶೇಷವು 2) ಸಪಿತ್ರಾಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ರಾದಿ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದನು ಕ ಕಾಸಾರ ಎಂದ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವು ಸೂಚಿತ “ತಮೇವ ಶರಣಂಗತಃ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಏವ ಎಂದಿಂದ ಶರಣಾಂತರ ವೈಕುಂಠ್ಯರೂಪ ಅನನ್ಯ ಗತಿವು ಸೂಚಿತ 3) ಅಹಮಸ್ಯ ಪರಾಧಾನಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನ ಸರ್ವಸರಾಧಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಅಕಿಂಚನೇ-ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾದಿ ಸರ್ವಗುಣ ಶೂನ್ಯನು. ಆಗತಿಃ-ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲ್ಲವನು, ಅದರಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಾರೂ ಇಲ್ಲವನು 4) ಅಕಿಂಚನೋನನ್ಯಗತಿಃ, ಶರಣ್ಯವ್ಯಾಪ್ತದಮೂಲ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಎಂಬುದು ಉತ್ತ ರಾರ್ಥ ಈ ಉತ್ತರಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಶರಣಗತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಕಿಂಚನ್ಯನನ್ಯ ಗತಿತ್ವಗಳು ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಧಿಕಾರ ವೆಂಬುದ ಸೂಚಿತ. 5) ಅನಾಗತಾನಂತಕಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅದೃಷ್ಟಸಂತಾರೋಪಾಂ. ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ 6) ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. 7) ಪುಕಲೋನ್ರಿಲ್ಲಾವಡಿಯೇನ್-ಇದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನ್ಯವೂ, ಉನ್ನತಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಮರಾನ್ಯದ ಮುಂದೇನೇ-ಇಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣದಿಂದ ಅನನ್ಯಗತಿತ್ವವೂ ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧ.

1) ರಾಮಾ ಸಂ 33-33 ಆ ಕಾಕಾಸುರನು ತಂದೆಯಿಂದಲೂ, ಚಕಾರದಿಂದ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮಹರ್ಷಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಸುಕ್ತಿ ಸುಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಆಶ್ರಯವು ಸಿಗದೆ, ಆ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣ ಹೊಂದಿದನು.

2) ಅಹಮಸ್ಯ ಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚನೋಗತಿಃ |

ಶ್ವಮೇವೋಪಾಯ ಛೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮತಿಃ ||

ಶರಣಗತಿ ರಹತ್ಯಾಸಾದೇವೇಸ್ಥಿವ್ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಮ್ ||

ಅಹ (ಸಂ 37-30) ನಾನು ಆಶರಾಧಗಳಿಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯ ಭೂತನು ವನ್ಯನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಶಕ್ತನು, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಲ್ಲದವನು ಆವನ್ಯಗತಿ ಎಂದರ್ಥ. ನೀನೇ ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿರು, ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪ ಅಧ್ಯವಸಾಯವು ಶರ ಣಗತಿ ಆ ಶರಣಗತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸು

3) ನದರ್ಮಸಿಹೋಗತಿಸ್ತಾಚಾತ್ಮವೇದೀ ವಧತ್ತಮಾವ್ ತ್ವ ಚ್ಚರಣಾರವಿಂಧೇ |

ಅಕಿಂಚನೋ ವನ್ಯಗತಿ ಶರಣ್ಯ ತ್ವತ್ಪಾದಮೂಲ ಶರಣಂ ವ್ಯವದೇ ||

ಆಳ-ಸೋತ, 22, ಕರ್ಮಜ್ಞಾತ ಭಕ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಮುಖ ಸಲು ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ, ಅಕಿಂಚನಮ, ಅನನ್ಯಗತಿ-ಶರಣಾಂತರ ರಿಲ್ಲದವನು ಶರಣ್ಯ-ನಿನ್ನೆ ಹಾದರೂಪವನ್ನು ಶರಣಾಂತರದಿಂದಲೇ

ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಂ

ಇವ್ಯಳವಧಿಕಾರವನ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರಪತ್ತಿಕ್ಕು ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮಮಿಲ್ಲಾನ್ಯಯಾಲೇಕ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವಂ ಸಿದ್ಧವನ್.

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ

ಇವ್ಯಳವಧಿಕಾರವೆಂಬಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯಗತಿತ್ವರೂಪ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಸಾಕು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವುಂಟು. ಭಕ್ತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನಗತಿತ್ವವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ. ಅವನು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರವನು ಉಪಾಸನಕ್ಕೆ ತ್ರೈನರ್ಣಕತ್ವಾದಿ ನಿಯಮವುಂಟು. ಅಪಕೂದ್ಯಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿವಿದ್ಯಾ ಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ವೈದಿಕ ಕರ್ನೋಪಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರೂದ್ರನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವುನಿಷ್ಠವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಉಪಾಸನದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರಾದಿಗಳು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಆರ್ತ್ರಿನರ್ಣಕರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರನೇಶವಿಲ್ಲ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥಹ ನಿಬಂಧಗಳಿಲ್ಲ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು. "ನಮೋನಾರಾಯಣೇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತವಪ್ರಸಾರಕಃ ಪುನರಾಗಮತ್" ಎಂದು ಶ್ವಮಾಕಾದಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವವು ಸೂಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನನ್ಯ ಗತಿತ್ವಗಳು ವಿನಹ ಜಾತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭಾವ

- 4) ಅನಾಗತಾನಂತ ಕಾಲಸಮೀಕ್ಷೆಯವೃದ್ಧವೃದ್ಧ ಸಂತಾರೋಪಾಯ , ನಿಖಲ ಜಂತು ಜಾತ ಶರಣ್ಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮುರಾರಿಯಣ ತವಚರಣಾರವಿಂದ ಯುಗಳಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರವೃದ್ಧೇ (ಶ್ರೀರಂಗಗದ್ಯ) ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ರಕ್ಷಕನೇ! ಶ್ರೀಮನ್ಮುರಾರಿಯಣ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಶರಣಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.
- 5) ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇಚ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜದಯ ಪ್ರಪತ್ತೇ ರನ್ನನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಮ ಸ್ತೀತಿ ಮನ್ಮಾಸು-ಆ ಭಂಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಗತಿ ವಿನಹ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನತಿಳಿದವನಾಗಿ (ವೈಕುಂಠ ಗದ್ಯ)
- 6) ಅಪಲಂಛೇನಿರೈಯಮನ್ಸಲರ್ ಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈಮಾರ್ಪಾ ನಿಹರಿಲ್ ಪುಹುಗ್ರಾಫಿ ಉಲಮೂನ್ಪುಡೈಯಾಯ್ ಎನ್ನೈಯಲ್ಲಾನೇ | ನಿಹರಿಲಮರ್ ಮುನಿಕ್ಕೂರ್ನಗ್ ವಿರುಂಬುಮ್ ತಿರು ವೇಂಗಡತ್ತಾನೇ ಪುಳಲೂನಿಲ್ಲಾ ವಡಿಯೇನ್ ಉನ್ನಡಿಕ್ಕೀಠಿಅಮುರೈ ಪುಹಂದೇನೇ || ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿ(6-10-10)

ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರಲಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿತ್ಯ ವಾಸಮಾಡುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯನ್ನುಳ್ಳವನೇ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲದ ಇರುವ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ. ನಿನಗೆ ಸಮಾಜ ರಿಲ್ಲದ ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ಆಸಪದುವ ತಿರುವೇಂಗಡಪಾಧನೇ ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣತ್ವ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ರಕ್ಷಕತ್ವ ಸಾಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉಪಾಯಾಂತರವೂ ರಕ್ಷಕಾಂತರವೂ ಇಲ್ಲದ ದಾಸಭೂತನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

"ಅಪಲಂಛೇ ನಿರೈಯಮ್" ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಾರವೂ, ಅಲರ್‌ಮೇಲ್ ಮಂಗೈಯುರೈಮಾರ್ಪಾ ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶ್ವನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಸಂಚೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ, ಉನ್ನಡಿಕ್ಕೀಠಿ ಅಮುರೈ ಪುಹಂದೇನೇ - ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಉಪಾಯ ಭೂತಳು ಎಂದರ್ಥ ಉನ್ನಡಿಕ್ಕೀಠಿ ಎಂದೇ ಏಕವಚನವು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಾ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥ.

ಅನ್ತಃಕರನಿಯರೆಲ್ಲೆಯಿಲಾ ನಿನ್ರ ವನ್ನೆತ್ತು ಲಹುಮಾ |
 ನೊನವರೇ ಮುದಲಾಹ ನುಡಜಿ ಯನನ್ನಿಯರಾಯಾ |
 ವನ್ನಡೆಯುಮಾ ವಹ್ಯ ವಹಾ ತಹನೇನ್ನಿವರುನ್ನಿಯನಮಾ |
 ಅನ್ತಮಿಲಾದಿಯೆಯನ್ನರ ರಿನ್ನರಿವಿತ್ತನರೇ ||೧೨||
 ಭಕ್ತ್ಯಾದೌ ಶಕ್ತ್ಯಭಾವಃ ಪ್ರಮುತಿ ರಹಿತತಾ ಶಾಸ್ತ್ರತಃ ಪರೈದಾಸಃ
 ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಮತ್ವಂ ತ್ವಿತಿ ನಿಯತಿ ವಶಾದಾಪ ತದ್ವಿಶ್ವತುಃಸ್ಮಿ |
 ಏಕದ್ವಿತ್ವಾದಿ ಯೋಗ ವ್ಯತಿ ಭಿದುರ ನಿಜಾಧಿಕ್ರಿಯಾ ಸ್ವಂಶ್ರಯಂತೇ |
 ಸನ್ನತ್ಪ್ರೀತಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರ ಪ್ರಪದನ ವಿಧಿನಾ ಮುಕ್ತಯೇ ನಿರ್ದಿಶಚ್ಯಾ ||೨೫||

೧೬ ಕವಿತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರಸ್ವತಸ್ಯ ಸ್ವೇತತತ್ಸ್ಯ ತ್ರೀ ಮದ್ವೇಚ್ಛುಟಿನಾಥಸ್ಯ ವೇದಾನ್ತಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಸು

ಪ್ರೀತಿದ್ರವ್ಯಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರೋ ದಶಮಃ

ಪ್ರೀತುತೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕಯ ನಮಃ

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ, “ ವೇದ ಪೂರ್ವೋಭ್ಯೋವಚ ಏತದೋಷಃ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಳು ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು “ಅಂದಣರಂದಿ ೧೦೦” ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಮಾರದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ

ಅದಾಗಿ ಅಂದಣರ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ಅಂದಿಯರ್-ಜಂಡಾಕರು, ಎಲ್ಲೆಯಿಲಾ ನಿನ್ರ ವನ್ನೆತ್ತು ಲಹುಮಾ ಈ ಎರಡು ಅಧಿಗಳ ವ್ಯತಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತೀಯರೂ, ನೊಂದವರೇಮುದಲಾಹ, ಸಂಸಾರತಾಪಾ ಕ್ರಾಂತರಾಗಿರ ವುದಾದಿಯಾಗಿ, ನುಡಂಗಿ ಅಕಂಚನರಾಗಿ ಅನನ್ನಿಯರಾಯಾವಂದು-ಅನ್ಯರಬ್ಬವು ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರವನ್ನೂ, ಉಪಾಯಗುಂರವನ್ನೂ ರಂಜಾಂತರವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಅನನ್ಯರಾಗಿ ಎಂದರೆ ಇವು ಮೂರೂ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅನನ್ಯೋಪಾಯರಾಗಿಯೂ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿಯೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣರಾಗಿಯೂ, ಬಂದ, ವರ್ತತವೇಂದಿ ವರಂದಿಯ-ಬಲಿಸ್ವವಾದ ಕೃಪೆಯ ನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುವ ಅದಾಗಿ ಚೇತನರನ್ನು ಉಚ್ಛೇದಿಸಲು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮಾ ಅಂದಮಿಲಾದಿಯೆ-ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ಅದ್ವಂತರಹಿತನಾದ ಪ್ರವಿಧಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ ರಹಿತನಾದವೆಂದರ್ಥ, ಜಗತ್ಪಾರಣ ರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ಅಡ್ಡಿಯುಮಾವಹ್ಯ-ಶರಣಾ ಗತಿ ಹೊಂದುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅನ್ತರ್ ಅರಿಂದು-ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕೃಪೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ತಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅರಿವಿತ್ತನರೇ-ನಮಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಅದಾಗಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ “ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೆಂಬುದು” ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ನಿರ್ಣೀತವು ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಅಂತರ ಉಪಾಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲದಿರುವ ಅಕಂಚನವನ್ನು ಹದಿನೈದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಈ ಹದಿನೈದು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನುಳ್ಳವರು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಬಹುದು ಹದಿನಾರನೇ ಅಧಿಕಾರವೇ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವೆಂದು ಭಕ್ತ್ಯಾದೌ ಶಕ್ತ್ಯಭಾವಃ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಭಕ್ತ್ಯಾದೌ-ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಅದಿವದದಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ, ಶಕ್ತ್ಯಭಾವಃ-ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಪ್ರಮುತಿರಹಿತತಾ-ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು

ಶಾಸ್ತ್ರತಃ ಪರೈದಾಸಃ— ತ್ರೈವರ್ಣಕರಣವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವುಗಲವಾದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ—ಅಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಇರುವುದು, ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾಪ್ತಮತ್ತಂ-ಕಾಲವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸದೇ ಇರುವುದು, ಇತಿ-ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಿಯತಿನಶಾತ್-ಭಾಗ್ಯವೇದಿಂದ ಅಂದರೆ ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟವಾದಿಂದ ಅಪತದ್ವಿಃ ಚತುರ್ಭಿಃ - ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ವಿಕದ್ವಿತ್ಯಾದಿಯೋಗ ಒಂದೊಂದು, ಎರಡೆರಡು, ಮೂರು ಮೂರು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರ್ಧರ್ಮ ಭಟಿತ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ವ್ಯತಿಭಿದುರ-ವಿವಿಧವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನಗಳಾದ ನಿಜಾಧಿಕೃತಿಯೋ-ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು, ಅದಾಗಿ 1) ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, 2) ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, 3) ಜಾತಿನಿಬಂಧನದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಇರುವುದು 4) ಕಾಲವಿಳಂಬದಲ್ಲಿ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ,

- (a) (1), (2), (3), (4), ಇವುಗಳು ಒಂದೊಂದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನಾಲ್ಕು.
- (b) 1 + 2, 1 + 3, 1 + 4, 2 + 3, 2 + 4, 3 + 4, ಎರಡೆರಡಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆರು ವಿಧ.
- (c) 1 + 2 + 3, 1 + 3 + 4, 1 + 2 + 4, 2 + 3 + 4, ಈ ಮೂರು ಮೂರು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ
- (d) 1 + 2 + 3 + 4, ಈ ನಾಲ್ಕು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು - ಒಂದು ವಿಧ ಒಟ್ಟು 15 ವಿಧ ಈ ಹದಿನೈದು ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- (e) 1 + 2 + 3 + 4 - ಈ ನಾಲ್ಕು ಉಳ್ಳವರು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಹೀಗೆ 15 ವಿಧವಾದ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಸಂತಃ-ಸತ್ಪುರ-ಸರು, ತ್ರೀಶಂ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯನ್ನು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪದನವಿಧಿ-ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ, ನಿರ್ವಿಶಂಕಾ-ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿ, ಮುಕ್ತಯೋ-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರಯಂತೇ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ವರ್ತಮಾನ ನಿರ್ದೇಶದಿಂದ ಈವತ್ತಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರಪತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ " ತ್ರೀಶಂ" ಎಂಬುದರಿಂದ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯವೆಂಬುದು ಭಾವ

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತನಾದ ಪ್ರಪತ್ಯಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ "ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ" ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ

ತ್ರಿಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಃ

ಇಯಾನಿತ್ಯಂ ಭೂತಸ್ಸತ್ಯಮಯ ಮನಶ್ಚಂ ಭವನವಾ
ದಯಾ ದಿವ್ಯಾಂಭೋಧೌ ಜಗದಖಿಲಮಸ್ತದ್ರಮಯತಿ |
ಭವಧ್ವಂಸೋದ್ಯುಕ್ತೇ ಭಗವತಿ ಭರಣ್ಯಸವಪ್ರಪುಷಃ |
ಪ್ರಪತ್ತೇರಾದಿಪುಷಃ ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷಶ್ಚುತಿಮುಖ್ಯಃ ||

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ

ಪೂರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಅರಂಭದಲ್ಲಿ "ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದಿರುವವನುಳ್ಳು ಅಧಿಕಾರ ವಿಶೇಷವೂ ಮುದಲಾನವೈ ಇರುಳ್ಳುಂಪಡಿ" ಎಂಬ "ಸಂದೇಶನವೈ" ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾದ ಪರಿಕರ-ಅಂಗ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಈ ಅಧಿಕಾರದ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು. "ಇಯಾನಿತ್ಯಂಭೂತಃ" ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಂಗಾಂಗ ಸ್ವರೂಪಗಳೇ, ಅವುಗಳ ಉಪಕಾರ ಪ್ರಕಾರವೇನು, ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಇಯಾತ್ರಿ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಹೇಳದೇ ಇರುವ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪತ್ಯಾಗವೇ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ನಿಯತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಮಾತ್ರವು ನಿಯತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳು ಸಂಭಾವಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಅಂದರೆ ಇದ್ದರೆ ಇರಬಹುದು, ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ, "ಪ್ರಪತ್ತಿಂತುಂಪ್ರಪಂಚೇತ ಸ್ವಾಂಗೈಃ ಪಂಚಭಿರಾವೃತಾಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅಂಗಪಂಚಕಗಳು ಸದ್ವಿಷ್ಣೋಪಕಾರಕಗಳಾಗಿ, (ಒಂದು ಗೂಡಿ ಉಪಕಾರಗಳಾಗಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಷ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಅದರಿಂದ ಅವಶ್ಯಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಯಾದಿವ್ಯಾಂಭೋಧೌ-ದಯೆಗೆ ದಿವ್ಯ ಸಮುದ್ರವಾದ-ಅಂದರೆ ದಯೆಗೆ ವೃದ್ಧಿಹೃತಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರ್ಥ, ಅನಾದಿ ಸಂತನ್ಯವಾದ ಮಹಾಪರಾಧಶಾಲಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಹೇಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿಯು ಅವಶ್ಯ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಸೂಚಿತ. ಜಗದಖಿಲಮಂತರ್ಯಮಯತಿ-ಹೀಗೆ ಪರಮ ದಯಾಳುವಾದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭವಧ್ವಂಸೋದ್ಯುಕ್ತೇ ಜೀವನು ಮಾಡಿದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸುಕೃತಾದಿ ಮೂಲವಾದ ವಿಶೇಷ ಸುಕೃತ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಸಂಸಾರ ಬಂಧವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಭಗವತಿ - ಜ್ಞಾನಾದಿ ಪಾಡುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ-(ಈ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯ ಫಲಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು

ಸೂಚಿತ) - ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಭರಣ್ಯಸವನುಷಃ-ಭರಸಮರ್ಪಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ, ಪ್ರಪತ್ತಿಃ - ನ್ಯಾಸವಿದ್ದಿಯು, ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷಃ-ಅಂಗ ವಿಶೇಷಗಳು, "ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಕೃಚಿದಪ್ಯೇವಂಪರಾವೇಕ್ಷ್ಯಾನದಿತ್ಯೇ" ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಐದು ಅಂಗಗಳು ವಿನಯ ಬಾಕಿ ಆವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ, ಶ್ರುತಿಮುಖ್ಯಃ-ಮುಖ್ಯಕೃತ್ಯೇ ಶರಣಮುಖಂ ಪ್ರಪತ್ಯೇ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ವೇತಾಶ್ವರ ಶ್ರುತಿ, ಲಕ್ಷ್ಯೇತತ್, ಅಹುರ್ಯಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂದ, ಅಯಂ - ಈ ಪರಿಕರ ವಿಶೇಷವು, ಇಯಾನ್ - ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು, ಇತ್ಯಂಭೂತಃ - ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದದ್ದು, ಸಕೃದ್ವನನವಾನ್-ಒಂದೇ ಸಲ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು, ಅವಶ್ಯೋಪನವನಾನ್-ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಎಂದಿಲ್ಲದೆ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಎಂದು ಅದಿಷ್ಟಃ-ವಿರುತವಾದದ್ದು.

ಭರಣ್ಯಸವನುಷಃ ಪ್ರಪತ್ತಿಃ : ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶೇಷ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗ ಪಂಚಕಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಸೂಚಿತ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಅನೆಯುಳ್ಳವನು ನೈಫಫರಂತ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, "ಸಮರ್ಪಕಾರುಣಿಕನಾದ ಶರಣ್ಯನು ನನ್ನ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವ್ಯರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ, ಧೈರ್ಯ ತರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅವಶ್ಯಾವೇಕ್ಷಿತವು ಅದರಿಂದ ವಹಾವಿಶ್ವಾಸಾಂಗವು ನಿಯತ. ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದೆ ಹೋದರೆ, "ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳಿಲ್ಲ ಇವು" ಪ್ರವಚನಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿರೇ ಗಾಢವೆಂದು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಪರಣ್ಯಸಿಂಹಭಿಷಾಗುಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೇಳುವರು. ಅದು ಉಪಾಗದಿರಲು ತನಗೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಾಗಲಿ ರಕ್ಷಕರಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣವೆಂಬ ಅಂಗವು ಅವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೋಪ್ಯತ್ವಪರಣವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ "ಭೋಕ್ತಾವಾದ ಇವನಿಗೆ ಫಲಾವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇದುವಾಗ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಲಾರದು, ಕೊಟ್ಟರೂ ಇವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನದವು ಉಂಟಾದರೆ ದಾತಾವಿಗೆ ನಿರ್ವೇದವು ನಿರ್ವಡುತ್ತದೆ." ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಅವೇಕ್ಷಿತವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕೊಡುವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಗೋಪ್ಯತ್ವಪರಣವೂ ಅವಶ್ಯಕ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ವ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ತನಗಳನ್ನು ಕರ್ತಾ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ, "ನನಗೆ ಅನನುಕೂಲನಿವನು, ಪ್ರತಿಕೂಲ (ವಿರೋಧಿ)ನಾಗಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಶರಣ್ಯನು ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಉಪಾಸೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿಕಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವಾಗ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅವಶ್ಯಾವೇಕ್ಷಿತಗಳು, ಅದರಿಂದ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಭರಣ್ಯಸಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿವಶೋಪಾರಂಭಗಳು ಅವಶ್ಯ ಎಂಬುದುಗೂಡಿತು ಸಹಾಯಕಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ಭರಣ್ಯಸವು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವಾಗಲಾರದು, ಭರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು ವಿಶ್ವವಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಈ ಭರಣ್ಯಸವು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾರೂಪವಾಗಿದೆ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭರಣ್ಯಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ ಯಜಮಾನನು ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಅಷ್ಟಾಪಿಸಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಮಾಡಿ, ವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಬಂಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ ದಂಡಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಭೃತ್ಯನು ವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ತರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಸ್ತುಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ವಿಷಾರದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಅಷ್ಟಾದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕ ಭರಣ್ಯಕವು ಪ್ರಪತ್ಯ, ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಅದರಿಂದ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭರಣ್ಯಸವೇ ಪ್ರಪತ್ಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿಸಿದೆ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕ ಭರಣ್ಯಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಭರಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಭರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾರನು. ಅದರಿಂದ ಐವತ್ತೆಯು ಮಾರ್ಗವೇ ಭರಣ್ಯಸವಾದದ್ದು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ.

ಪ್ರಪತ್ತಿಃ ಪರಿಕರ ನಿರೂಪಣಮ್

ಇವಿದ್ಯೈಕ್ಯ ಪರಿಕರಮಾವುಮ್ ? ಅನುಕೂಲೈಶ್ಚೈವಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲೈವರ್ದನಮುಮ್ ಕಾರ್ಪಣಮುಮ್, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮುಮ್, ಗೋಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವರಣಮುಮ್ ?

ಶ್ರುತಿಯುಂಟು : ಎಂಬುದರಿಂದ "ಮೋಕ್ಷಾಽವೇದ ವಿಮೋಕ್ಷವದತ್ಯೇನಂ ಮಹಾಮುನೇ | ಅನ ಕೋಲೈಶ್ಚ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾತಿಕೂಲೈಶ್ಚ ವರ್ಜನಂ | ರಕ್ಷಿಸ್ತೈತಿ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಗೋಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವರಣಂ ತಥಾ || ಅತ್ಯನಿಕ್ಷೇಪ ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಪದ್ವಿಧಾ ರರಣಾಗತಿಃ, ಎಂದು ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ (ಅರ್ಬುಫ್ಫಸಂಹಿತೆ 37-18)ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ವೇದವಿಹಿತವಾದದ್ದು, ವೈದಿಕವೂಅದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ "ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ. ಅದು "ಪುರುಷವಿದ್ಯೆಗೆ" ಅಂಗವಾದದ್ದು, ತಾಂತ್ರಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಅದು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು," ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗೂ ಪರಮಾಪ್ತ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ (ಪಾಂಚರಾತ್ರಸಂಹಿತೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗೂ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ನ್ಯಾಸಾ ಧ್ಯಾಯದಲ್ಲ.

"ಇದಂ ಮಹೋಪನಿಷದಂ ದೇವಾನಾಂ ಗುಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್ |

ತೇಷಾಂ ತುತಪಸಾಂ ನ್ಯಾಸಮುತಿರಕ್ರಂತಃ ಶ್ರುತಮ್ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ "ಓಮುತ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಯುಂಜೀತ" ಎಂದು ಶ್ರುತಿವಿಹಿತವಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವೇ ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ನೈರೀಕ್ಷ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದು. ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾಪಕ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರುತಿರೀಯ ಶ್ರುತಿ ವಿಹಿತ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯು ಪರಮಾಪ್ತ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಬೃಹಿತವಾದದ್ದು. ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪವೂ ಒಂದೇ ಶ್ರುತಿ ಮುಖ್ಯಃ ಎಂದು ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಶ್ರುತ್ಯಭಿಮತವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವೈದಿಕವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ಅದು ಪುರ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಂಗವು" ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚೋದ್ಯ. "ಪುರ ಪ ವಿದ್ಯಾಯಾಮಸಿ ಜೀತೇಶಾಂ ಅನಾಮ್ನಾ ನಾತ್" ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲೇ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪುರುಷ ವಿದ್ಯೆಯು ದೃಷ್ಟ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿದ್ಯೆ. ತೈತ್ತಿರೀಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಫಲ. ವೇದೋಕ್ತ ಶ್ರುತಿರೀಯದಲ್ಲಿ "ತಸ್ಯೈವಂ ವಿದುಷಃ" ಎಂಬಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪುರ ಪ ವಿದ್ಯೆಯು, ಪೂರ್ವಾಘನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅರ್ಥರೂಪವಾದದ್ದು. ಅಂದರೆ ಆ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಗರೂಪವಾಗಿ ವಿನೋದಿ ಪೂರ್ವಾಘನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, "ಬ್ರಹ್ಮಣೋಮಹಿಮಾಂವಾಪ್ನೋತಿ" ಎಂಬ ಫಲವೂ, "ತಸ್ಯೈವಂ ವಿದುಷಃ," ಎಂಬ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಫಲೈಕ್ಯದಿಂದ ವಿದ್ಯೈಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣೀಕರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ವೇದವಿಹಿತವಾದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನ್ಯಾಸ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಒಂದೇ, ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರುತಿಮುಖ್ಯಃ-ಶ್ರುತಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳು

ಅನಂತರ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವಿದ್ಯೈಕ್ಯ ಪರಿಕರಮಾವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಪರಿಕರಗಳು (ಅಂಗಗಳು) ಯಾವುವು ಎಂದರೆ, ಅನುಕೂಲೈ ಸಂಕಲ್ಪವೂ, ಪ್ರಾತಿಕೂಲೈ ವರ್ಜನವೂ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಗೋಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವರಣವೂ ಸೇರಿ ಐದು. ಅನುಕೂಲೈ ಸಂಕಲ್ಪ ವೆಂದರ್ಥ-ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತೇನೆಂಬುದು ; ಪ್ರಾತಿಕೂಲೈವರ್ಜನವೆಂದರೆ - ಪ್ರಾತಿಕೂಲವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದು. ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂದರೆ - ಕೃಪಣಭಾವ - ಅದಾಗಿ ಆಕಿಂಚನ್ಯಾನುಸಂಧಾನ. ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವೆಂದರೆ - ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅವಕ್ಕ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದು. ಗೋಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವರಣವೆಂದರೆ, "ನೀನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರು" ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

“ಷಡ್ವಿಧಾಶರಣಾಗತಿ” ರಿತಿ ಪ್ರಮಾಣಸ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, (1) “ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಪಾತ್ರಿಕೂಲ್ಯಸವರನಮ್ |

ರಕ್ಷಿಸ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣಂ ತಥಾ ||

ಅಪ್ ನಿಕ್ಷೇಪಕಾರ್ಪಣ್ಯೇ ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ ||

ಇತ್ಯಾದಿದಳಿಲ್ ಶೋಖಹಿರಣ್ಯಾದ್ಧಂ, ಅಷ್ಟಾಜ್ಞ ಯೋಗಮನು ಮಾಪ್ಪೋಲೇ ಅಂಗಾಂಗಿ ಸಮುಚ್ಚಯತಾಲ್ಯೇ ಯಾಹಕ್ಕದವದನ್ನು ಮಿಡಮುಮ್, ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಇನ್ನದೊಸ್ತುನೇ ಅಂಗಿ, ಇತರಜ್ಞಳ್ ಅಜ್ಞ ಜಿನ್ನ ಮಿಡಮುಮ್,

(2) “ನಿಕ್ಷೇಪಾಪರಪರ್ಮಾಯೋನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ |

ಸನ್ಯಾಸಸ್ಥಾಂಗ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಶರಣಾಗತಿರಿತ್ಯಪಿ ||”

ಎನ್ನಿರ ಶೋಕತಾಲ್ಯೇ ನ್ಯಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾಹ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ (3) “ಶಾಸ್ತ್ರತೀನುಮ ಸಂಸಿದ್ಧಿರಿಯಂ ಪ್ರಹ್ಲೇಭವಾನಿಯತಃ |

ಪುರುಷಂಪರಮುದ್ವಿತ್ಯ ನಮುಸಿದ್ಧಿರಿತೋನ್ಯಥಾ |

ಇತ್ಯಂಗ ಮುದಿತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಫಲೇಪ್ನಾತದ್ವಿರೋಧಿನೀ ||

ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಂಗಾಂಗಿ ನಿರೂಪಣೆ, ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ. ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

“ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ಎಂದು ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದವಾಗ ಐದು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್, ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ 1) ಅನುಕೂಲ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಃ (ಅಪಿ ಸಂ 37-28-29) ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆರು ವಿಧವು, -ಯವ, ಓಯಮ, ಅಸಫ, ಪುಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣಾ, ಧ್ಯಾನಗಳೆಂಬ ಏಳು ಅಂಗಗಳೂ, ಸಮಾಧಿ ಎಂಬ ಅಂಗಿಯೂ ಆಗಿವೆ. ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಂಗಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆಯಷ್ಟೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪವೆಂಬ ಇದು ಒಂದೇ ಅಂಗಿ, ಬೇರೆಯಾವು ಅಂಗಗಳಿಲ್ಲದವು. 2) “ನಿಕ್ಷೇಪಾಪರ ಪರ್ಮಾಯಃ” (ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ 17-74) ಎಂಬ ಷ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿಃಪಕ್ಷವಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಅದಾಗಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ ಪರ್ಮಾಯವಾದ ನ್ಯಾಸವು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ, ಅದೇ ನ್ಯಾಸ, ತ್ಯಾಗ, ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥ.

“ನ್ಯಾಯ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾಹ ಸಿದ್ಧಮ್” ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆಯ ಬೇರೆ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ತ್ಯಾಗಾಂಕವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯು ಬೇರೆ, ಎಂಬ ಕುಡ್ವಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಲ್ಪನವು, ನ್ಯಾಸ, ಶರಣಾಗತಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ ಇವು ಪರ್ಮಾಯ ಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ವಿವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪ್ತವು ಪಂಚಾಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನ್ಯಾಸವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧ. ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯಂಗ ಪಂಚಕಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆರು ಅಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಇದು “ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ” ಎಂಬ ಆ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿ “ಷಡ್ವಿಧಾ ಶರಣಾಗತಿಃ” ಎಂದು ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯೆಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ, ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೆಂಬುದು ಮೇಲೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನ್ಯಾಸ, ನಿಕ್ಷೇಪ, ಶರಣಾಗತಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪರ್ಮಾಯಾರ್ಥಕದ್ದೋತಗಳು.

ಅಹಿರ್ಬುದ್ಧಾಕ್ಷಿ ಸಂಬಂಕಗಳಲ್ಲಿ “ಫಲತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಅಂಗಾಂಶವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಆರು ಅಂಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು” ಎಂದರೆ ಆ ಅಂಗವು ಪೋಷಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಐದುವು. ಎಂಬುದನ್ನು “ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್” ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ - ಈ

ಎನ್ನು ಅಹಿ ರ್ಪು ಧ್ಯೋಕ್ತ ಮಾನ ಫಲಶ್ಕಾಂಗರೂಪಾಂಗಾಂತರಮ್ ನೋಕ್ಷಾತ್ಮಕಮಾನ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪತ್ತಿಲೇ ನಿಯತಮ್.

ಫಲಶಙ್ಗ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ತ್ಯಾಗಮ್, ಕರ್ಮಯೋಗಮ್ ಮಂದಲಾಹ ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಜ್ಞಲಿಲ್ಲಾತ್ತಿಲುಮ್ ಸರುಹೈಯಾಲೇ, ಇವನುಸನ್ನಾತನಮ್ ಮುಮುಕ್ಷುವುಕ್ಕು ಸಾಙ್ಗಸಮರ್ಪಣ ದತ್ತಿಯಿಲೇ ಕರ್ಮವ್ಯಮ್.

ಅಜ್ಞಾನಾಂ ನಿಬಂಧನ ಪ್ರಯೋಜನಾನಿ - ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ, ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನ

ಇಜ್ಞಾ ಪರಿಕರಂಗಳಾನವತ್ತಿಲ್ ಆನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಸರಸ್ವತೇಷಿಯಾನ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯೈ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಹಳಾಲೇ ಅಭಿಮುತಾನುವರ್ಮ ಸಮ್ ಪಣಿ ನೇಣ್ಡುಮ್ ಪಡಿ ಇವನು ಕ್ಕುಣ್ಡಾನ ಪಾರಾಥ್ಯ ಜ್ಞಾನಮ್. 4) ಇತ್ತಾಲ್ "ಆನುಕೂಲ್ಯೇ ತರಾಭ್ಯಾಸ್ತು ನಿನಿವೃತ್ತಿರಪಾಯತಃ" ಎನ್ನಿರ ಪಡಿಯೇ ಅಪಾಯಪರಿಹಾರಮ್ ಸಿದ್ಧಮ್.

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೆ(3) ಶಾಶ್ವತೀಮನು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಹಿರ್ಮಧ್ಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ಫಲಶ್ಕಾಂಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗಾಂತರವು (ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗಿಂತ ಒರೆಯಾದದ್ದು) ನೋಕ್ಷಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾದದ್ದು. ಅಂದರೆ ನೋಕ್ಷಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು. ಇದರಿಂದ 'ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ' ಎಂಬ ವಚನವು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷಯ. ವ್ರತ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೆಂಬುದು ಐತ್ಸರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯ ನೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವುದು. ಐತ್ಸರ್ಯ, ಕೈವಲ್ಯಗಳನ್ನು ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಫಲಶ್ಕಾಂಗರೂಪವಾದ ಅಂಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಕ್ಷಾತ್ಮಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲಶ್ಕಾಂಗವು ಅನೇಕ್ಷಿತ ಏಕೆಂದರೆ ಫಲಸಂಗಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ವಿನಿರಸುತ್ತಾರೆ ಫಲ-ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆ, ಸಂಗ-ಮನುಷ್ಯ-ನನ್ನದು ಎಂಬುದು, ಕರ್ತೃತ್ವ - ನಾನು ಕರ್ತಾ ಎಂಬುದು, ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ, ಅಂದರೆ ಫಲಕ್ಕೆ ಈ ಕರ್ಮವು ಉಪಾಯವೆಂಬುದು. ತಥಾಚ, ಫಲಶ್ಕಾಂಗ, ಸಂಗ (ಮನುಷ್ಯ) ತ್ಯಾಗ, ಕರ್ತೃತ್ವತ್ಯಾಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವತ್ಯಾಗ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಕರ್ಮಯೋಗವೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕರ್ತೃತ್ವ ತ್ಯಾಗ, ಮನುಷ್ಯ ತ್ಯಾಗ, ಫಲಶ್ಕಾಂಗ, ಫಲೋಪಾಯತ್ವ ತ್ಯಾಗಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕಾದವು. ಈ ತ್ಯಾಗರೂಪ ಅನುಸಂಧಾನವು ಫಲಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ನೋಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಆಸಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಂಗ ಭರಸಮರ್ಪಣ ದತ್ತಿಯಿಲೇ - ಅಂಗಪಂಚಕ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಭರ ಫಲ ಸಮರ್ಪಣ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ, ಸಂಕಲ್ಪಾನಂತರ ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು, ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ಎಂಬುದು-ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ.

ಅನಂತರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಇಂಗು ಪರಿಕರಂಗಳಾನ ವಟ್ಟಿಲ್, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಇಂಗು - ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪರಿಕರಂಗಳಾನ ವಟ್ಟಿಲ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ, ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಐದು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ನಿಬಂಧನಂ- ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, 1) ನರ್ತಕೇಷಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಹಿತವಲ್ಲಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವುದು, ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಇವನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಮಾರ್ಗಜ್ಞಾನ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷ ಭೂತನೊಬ್ಬನ ಶೇಷ ಭೂತನು ಶೇಷಿಯ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ, ಅನಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದೂ, ಸ್ವರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ನಿಷಿದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 1) ಅನುಕೂಲ್ಯೇತರಾಭ್ಯಾಂತು ಇತ್ಯಾದಿ,

3) ಅಹಿರ್ಮಧ್ಯ ಸಂಹಿತ (52-13, 14) ಪರಮಾಪ್ತರುಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತೋಭಾವವು-ಅಂದರೆ ಏನನ್ನೂ ತಲೆ-ಬಾಗಿರುವುದು. ನನಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಸಿದ್ಧಿ-ಫಲ ಇದು ನೋಕ್ಷಾತ್ಮಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಶ್ರುತವಾದ ಅಂಗ. ಫಲದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿರುವುದು ಆ ಅಂಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ.

4) ಪು.ತಿ.ನೋ.

ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮ್

ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾವದು ? ಮುನ್ನು ಶೂನ್ಯ ವಾಕಂಚನ್ಯಾದಿಹಳುದೈಯ ಅನುಸನ್ಯಾನಮಾದಲ್. ಅಪಾನಿ ಯಾಹ ವಸ್ತು ಗರ್ದಹಾನಿಯಾದಲ್, ಕೃಪಾಜನಕ ಕೃಪಣವೃತ್ತಿಯಾದಲಾಯ್. ನಿನ್ನು ಶರಣ್ಯಮಾದೈಯ ಕಾರುಣ್ಯೋತ್ಕಂಭನಾರ್ ಮುಮಾಯ್, (5) “ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಿರೀಕೇಶಾ” ಎಂದಿ ಪಡಿಯೇ ಪಿಸ್ಸಂ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ತುಕ್ಕುಮ್ ವುಪಯುಕ್ತಮಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಈ ಅನುಕೂಲಾಚರಣದಿಂದಲೂ ವ್ರತಕೂಲಾಚರಣ ವರ್ಜನದಿಂದಲೂ ಅಪಾಯ (ಅಪ್ಪಾತಿಲಂಘನ) ಪರಿಹಾರವಿ ಸಿದ್ಧ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಅವನಿಗೆ ದಾಸನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ ಅನುಕೂಲಾಚರಣ, ನಿಷಿದ್ಧ ಮರ್ಯಾದಾ ವಾಗಿಲ - ಕಾರಣ. ಈ ಶೇಷತ್ವ ಜ್ಞಾನ ನಿಬಂಧನಮಾದ ಅನುಕೂಲಾಚರಣ, ವ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವು, ನಿಷಿದ್ಧ ಯಲ್ಲೆಯೂ ಅವಳ ಪತಿಯಲ್ಲೆಯೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು, ಶ್ರಿಯೇಪತಿಯೆಪ್ಪಟ್ಟು, ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

- 1) ಅಂತಃಕೃತಾದಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಾವಾನಾಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್
ಮಯೇವ ಸರ್ವ ಭೂತೇಷ್ವಪ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯ ಸಮಾಚರೇತ್ |
ತಥೈವ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಂಚ ಭೂತೇಷು ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ||
ಚರಾಚರಾಣಿ ಭಗತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಗವದ್ವಚಃ |
ಅತಃಪದಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಮೇ ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ಚಯಃ || ಎಂಬ ಅನುಬಂಧವು.

ವಾಕ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗಳು ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಅಂತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸಾರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಚರಣೆ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ :-

ಅನಂತರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಾವದು - ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಲೋಕ ದಿಂದಲಿ, ಹಿಂದೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇಗ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅಕಂಚನ್ಯ, ಅನನ್ಯ ಗತಿತ್ವಗಳ, ಅನುಸಂಧಾನ. ಅಪಾ ಲುಂಟಾದ ಗರ್ವಹಾಸಿ “ತ್ಯಾಗೋಗರ್ವಸ್ಯ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ” ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಕೃಪಾಜ ನೃತ್ತಿಯ ಅಂದರೆ “ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟದೀನಂ” ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ದೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ, ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೂ, ದೈನ್ಯರೂಪವಾಗಿ ದಂತ ಪ್ರಕಟನಾದಿಗಳೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾಭಾವೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಸೂಚಕವು. ಇದು ಶರಣ್ಯನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. (5) ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ - ಇಹಾದಿ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಿಸದೆ ಇರುವುದೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಅನಂತರವೂ ಅನನ್ಯೋಪಾಯನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

4) ಅನುಕೂಲೇತರಾಭ್ಯಾಂತ ದಿವ್ಯವೃತ್ತಿಮಾಯತಃ |

5) ಕಾರ್ಪಣ್ಯೇನಾಪ್ಯುಪಾಯಾನಾಂ ವಿನಿವೃತ್ತಿರೀಕೇಶಾ ||

(ಉತ್ತೀಕಂತ್ರ 17-76)

ಅನುಕೂಲ, ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಇತರವಾದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಅಪಾಯದಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನಿಂದ ದಿವ್ಯವೃತ್ತಿಯು - ಅಂದರೆ ಅವನ ಅಶ್ವೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಇರುವುದು ವಿರ್ವಾಹುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಅನುಕೂಲ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಇತರವಾದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಅಪಾಯದಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನಿಂದ ದಿವ್ಯವೃತ್ತಿಯು - ಅಂದರೆ ಅವನ ಅಶ್ವೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ಇರುವುದು ವಿರ್ವಾಹುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಲ್ಲ.

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತ್ರಯೋಜನಮ್

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್, 1) "ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಾದಭೀಷ್ಣೋಪಾಯಕಲ್ಪನಂ" ಎನ್ನಿ ರಹಸಿಯೇ ಆಚೆಯಿಡಾದವನುಷ್ಠಾನ ಸಿದ್ಧಿರ್ದಮುಮಾಯ್ ಪಿನ್ವು ನಿರ್ದರತೈ ಕ್ಕು ಮುರುಪ್ಪಾಯಿರುಕ್ಕುಮ್.

ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರ್ಣನಮ್

ಸ್ವರೂಪಾನುಚಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಜ್ಞ ಘೋಷೇ ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ಅಪವರ್ಗಮುಮ್ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಾಮ್ ಪೋದಮು ಪುರುಷನರಿ ಕ್ಕು ಕ್ಕೊಡುಕ್ಕು ವೇಣು ಹೈಯಾಲೇ ಇಜ್ಜಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಮುಮು ವೇಕ್ಷಿತಮ್. ನನ್ರಾಯಿರುಪ್ಪದೊಸ್ತ್ರೆಯಮ್ ಈಪ್ಪುರುಷನರಿ ಕ್ಕು ಕ್ಕೊಡಾದಪೋದಮು ಪುರುಷಾರ್ಥಜ್ಞೋಡುತ್ತಾನಾಹಾನಿರೇ.

ಆಹೈಯಾಲೇಯಿರೇ (2) "ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ನ ಗೋಪಾಯೇತ್" ಎನ್ರಮ್ (3) "ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ನಾನುಪ್ಪಾಭಿಪ್ರಾಯೇ ನಿವೇದನಂ" ಎನ್ರಮ್ ಶೋಲುಹಿರದು.

ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನ.

ಅನಂತರ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ವ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸು ತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವೆಂಬುದು (1) ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಅ ಚೆಯಿಡಾದ ಸಂಶಯ ಎಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಾತ್ಮನುಷ್ಠಾನ ಸಿದ್ಧಿಗುವುದಕ್ಕೂ, ರೂಪಾತ್ಮನುಷ್ಠಾನಾನಂತರ, ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಭರ - ನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೂ ಅವನು ನಮ್ಮ ಭರ - ನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ನಿರ್ಭರತೆಗೂ ಉರುಪ್ಪು - ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ

ಸ್ವರೂಪಾನುಚಿತಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು - ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮು ಗಳು ಭಗವಂತನು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಕೊಡನು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೂ ತನ್ನ ಶೇಷತ್ವ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಸ್ವರೂಪಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಇತ್ಯಾದಿ- ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿದರೆನೆ ಕೊಡ ಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅಪೇಕ್ಷಿತ. ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು, ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗುವಂತೆ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಶೇಷಭೂತನು ಯಾಚಿಸಿದ ನಂತರ ಕೊಟ್ಟರೆನೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಮೈತೀಕ ಮುಖೇನ ನನ್ರಾಯಿರುಪ್ಪದೊಸ್ತ್ರೆಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನವನ್ನೂ, ಈ ಪುರುಷನು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ ಕೊಡಬೇ, ಅವನು ಯಾಚಿಸದೆ ಇರುವಾಗ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ (2) ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ನ ಗೋಪಾಯೇತ್- ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಇರುವಾಗ ರಕ್ಷಿಸಬಾರದು, ಎಂದೂ (3) ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಂ ನಾಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ ವೇನೆಂದರೆ ಈ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂಬ ಸ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

1) ಲ. ತಂತ್ರ (17-77) ಈ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಶ್ಯ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಮಹಿಮಾ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲು ಭಗವಂತನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬುದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಸ: ಪಂಚಾಂಗಸಂಯುತಃ

ಇಪ್ಪದಿ ಇನ್ನೈಯ್ಯನುಮ್ ಇನ್ನಿದ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಉಪಯುಕ್ತ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು, ಇನ್ನೆ ಇನ್ನಾತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪತತ್ವಕ್ಕು ಅವಿನಾಭೂತ ಸ್ವಭಾವಗಳ್.

ತತ್ರ ತ್ರಿಜಟಾಶರಣಾಗತಿಪ್ರಕರಣಸ್ಯ ವಾಕ್ಯೋದಾಹರಣಂ

ಇವ್ವರ್ದಮ್ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯ್ ಶರಣಮಾಹಪ್ಪತ್ತ ವಾರುಜ್ಜೋಳಿನ್ರು ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಾನ ತ್ರಿಜಟೆ ರಾಕ್ಷಸಿದಳುಕ್ಕು ಜೊಲ್ಲುಗಿರ ವಾಕ್ಯತ್ತಿಲುಮ್ ಕಾಣಲಾಮ್.

- (4) "ತದಲಂಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರಪ್ಪತ್ತಿ" ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಂ ಶೋಲ್ಲಪ್ಪೆಟ್ಟಿದು.
(5) "ಸಾಂತ್ವಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಂ" ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಮಾಹವಲ್ಲದು ವಾಕ್ಯೈವೈತ್ತಿ ಯಿಲ್ಲಾ ವೈಯಾಲೇ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಜ್ಜಲ್ಪಮಾಕ್ಯಷ್ಟಮಾಯಿತ್ತು.

ಪಂಚಾಂಗಗಳು ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಅವಿನಾಭೂತ ಸ್ವಭಾವಗಳು :-

ಇಪ್ಪದಿ ಇನ್ನೈಯ್ಯನುಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದರಿಂದ, ಇವು ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪತತ್ವಕ್ಕು-ಭರಸಮರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಅವಿನಾಭೂತಸ್ವಭಾವಗಳು. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳ್ ಇಲ್ಲದೆ ಭರ ಸಮರ್ಪಣವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಂಗವು ವಿಫಲವಾದರೂ ಅಂಗಿಸ್ವರೂಪವು ನಿಷ್ಪಾದನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ

ತ್ರಿಜಟೆ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಗಳ ನಿರೂಪಣೆ

ಈ ಅಂಗಗಳು ತ್ರಿಜಟೆಯ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಇವ್ವರ್ಥಮ್ ಪಿರಾಟ್ಟಿಯ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. "ದಾಗಿ ಇವ್ವರ್ಥಮ್ - ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅವಿನಾಭೂತಗಳ್ - ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಾರವು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶರಣ ವರಣ ಮಾಡಲು ಬನ್ನಿ, ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ತ್ರಿಜಟೆಯು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು ಹೇಗೆಂದರೆ (4) ತದಲಂ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರ್ವಃ ಎಂದು ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಾಂತ್ವಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಮ್ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವು "ಮನಃಪೂರ್ವೋವಾಗುತ್ತರಃ," ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ,

2) ಅಪ್ಯರ್ಥತೋ ನಗೋಪಾಯೇತ್ ಇತಿ ತತ್ಪಾರ್ಥವಾಚಿನಃ |

ಗೋಪಾಯತಾ ಭವೇತ್ಯೇವಂ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣಂತ್ಯತಮ್ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ (17-72) ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪ ಜ್ಞಾನವು ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣ.

3) ಲ. ತಂತ್ರ [17-78] ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವೇನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಆದಾಗಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಫಲವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

4) ತದಲಂಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರ್ವಃ ಸಾಂತ್ವ ಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಮ್ |

ಅಭಿಯಾಚಾಮ ವೈದೇಹೀಂ ಏತದ್ಧಿ ಮಮರೋಹಿತೇ ||

ರಾಮಾ. 5-37-42)

ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿ, ಸಮಾಧಾನವಾದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು-ನಾವು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ ಇದು ನಮಗೆ ರುಚಿಸುತ್ತದೆ.

(1) “ರಾಘವಾದ್ಧಿ ಭಯಂ ಘೋರಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಂ” ಎನ್ನುವೋಕ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸ್ಥಿರ ನಿಲ್ದಿಯ್ಯ ಚೋಲ್ಲಾಗ್ಯಯಾಲೇ ಅಧಿಕಾರವಾನ ಅಂಚನೈಮುಮ್, ಅದಿನುಡ್ಡಿಯ ಅನುಸಂಧಾನ ಮುಖತ್ತಾಲೇ ವನ್ನಗರಹಾನ್ಯಾದಿರೂಪಮಾಯ್-ಏಣ್ಣಿಮಾನ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮುಮ್ ಶೋಲ್ಲಾಯಿತ್ತು.

(2) “ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ಪ್ರಸ್ಯೋ ಮಹತೋಭಯಾತ್” ಎನ್ನಿಯಾಲುಮ್, ಇತ್ಯೈವಿನರಿತ್ಯುಕ್ಯೋಣ್ಣು (3) “ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ಧಾಕ್ಷಸೀಗಣಮ್” ಎನ್ನು ತಿರು ನಡಿ ಅನುವದಿಕ್ಕೈಯಾಲುಮ್, ಪೆರುಮಾಳೊರುತ್ತನೈನಿಗ್ರಹಿಕ್ಕೈ ಪ್ಪಾರ್ಥಿಲುಮ್ ಅವರ್ ಶೀತ್ತತ್ತೈ ಯಾತ್ತಿ, ಇವಳ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೈ ವಲ್ಲವಳಾಕ್ಕೈಯಾಲೇ ರಕ್ಷಿಸ್ಥಿತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಶೋಲ್ಲವ್ವಟ್ಟಿದು.

ನಂದರ ವಾಕ್ಯೈತ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವು ಅರ್ಥತಃ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ತ್ರಿಜಲಯು ರರಣಾಗತಿಯನ್ನ ಮಾಡೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ರಾಕ್ಷಸಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ವಾಗ, ತದನುಷ್ಠಾನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರಕ್ಕೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ.

(1) ರಾಘವಾದ್ಧಿಭಯಂ ಘೋರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಘೋರವಾದ ಧೀವು ಉಪಸ್ಥಿತ ವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪೋಕ್ಯಟ್ಟುನಿರ್ಧರಿಸಿಲ್ಯ-ಸೀತೆಯ ಕಾಲಜ ಬದ್ಧ ರರಣಾಗತಿ ಮಾಡುವುದು ಎನದ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವಾದ ಅಂಚನೈವು ಅನ್ನು ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಗರ್ವಹಾಸಿ ರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (2) ಅಲ ಮೇಷಾಪರಿತ್ರಾತುಂ ಇತ್ಯಾದಿ, ಈ ಸೀತೆಯು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಮಹಾಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೆಸರುಂಟು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಿ ವಾಗ (3) ಅಲ ಮೇಷಾ ರಾಘವಾದ್ಧಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ. ಈ ಸೀತೆಯು ರಾಮನಿಂದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಕೂಪಾಡಲು ಸಮರ್ಥ, ಎಂದು ತಿರುನಡಿ-ತನುವ ತ್ವಾಸ್ವಮಿಯು ಅನುವಾದ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೆನದರೂ, ಅವನ ಶೀಟ್ರಿತ್ತೈ-ಕೋಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ- “ಕಿಮೇತನ್ನಿ ದೇವೇಷಃ ಕಣ್ವಹಜಗತ್ತೀಪ್ತಮುಚಿಕ್ಕೈರಪಾಯೈ ವಿಪ್ರಾರ್ಯ ಸ್ವಜನಯ ಸಿ” ಎತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುನಡೆದೆ ಇರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆಂಬ ರೀತಿಯಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನ ಕೋಪ ವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಂದರ್ಥ. ಒಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ವಂದೆ ಯಾರೂಲ್ಲಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬನನ್ನು ಅವನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ನೆನದರೂ, “ಕ್ರಾತುಂನಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಿರಾಮವಧ್ಯಂ” ಎಂದು ರಾಮನಿಂದ ವಧಿಹಲ್ಪ ಡುವವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಲಾರರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಸೀತೆಯು ತನ್ನವಾಲ್ಪಟ್ಟಿಂದ

1. ಭರ್ತೃತಾಮುಖಯಾತ್ಯಂ ರಾಕ್ಷಸಃ ಕಿಂವಿವಕ್ಷಯಾ |
ರಾಘವಾದ್ಧಿ ಭಯಂ ಘೋರಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ||

(ರಾಮಾ 5-27-44)

ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪೆದರಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೆ ಶ್ವಮಾವಚೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ, ಇದನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದೇ ಎಂದು ವಿವಕ್ಷಿಬೇಡ” ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಘೋರವಾದ ಭಯವು ಏಂದು ನಿಂತಿದ್ದೇಂದು ಅಂಚರ್ಪಣ್ಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

2) ಪ್ರಸ್ಯೋಮಾಹ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಶಾತ್ಮಜಾ |
ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಕ್ಷಸೋ ಮಹತೋಭಯಾತ್ ||

(ರಾಮಾ 5-27-46)

ಎಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೇ ಜನರ ಮಗಳಾದ ಮೈಥಿಲಿಯು ನಾವು ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಇವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ದೂಡುತ್ತಾಳೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥಳು ಇವರಿಂದ ಮುಖವಿಶ್ವಾಸವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

3) ಅಲಮೇಷಾ ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ಧಾಕ್ಷಸೀಗಣಮ್ ||
ಸೀತೆಯು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥ.

(ರಾಮಾ 5-27-48)

(1) "ಅಭಿಯಾಚಾಮನ್ಯದೇಹೀಮೇತದ್ಧಿ ಮನು ರೋಚತೇ | ಭರ್ಷಿತಾಮು ಯಾಚದ್ಧಂ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಃ ಕಿಂ ವಿವಕ್ಷಯಾ" ಎನ್ನಿಯಾಲೇ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ಶಿಲಿಶ್ಚಾಪ್ಯುತು.

ಇವು ಐನ್ನು ಕೃಮ್ ಅಜ್ಞಯಾನ ವಾತ್ಸನಿಕ್ಷೇಪ್ (೧) "ಪ್ರಣಿಸಾತಪ್ರಸ್ನಾಹಿ ಮೃಗಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ". ಎನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ಕಾರಣ ವಿಶೇಷತ್ವೈ ಒಳ್ಳೆಗೆ ಪ್ರಣಿಸಾತ ಶಬ್ದತ್ತಾಲೇ ವಿವಕ್ಷಿತ ಮಾಯಿತ್ತು. ಆಹೈಯಾಲ್ (೨) "ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ" ಎನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮಿಜ್ಞೇ ಪೂರ್ಣಮ್. ಇಪ್ಪಡಿ ಉಪದೇಶಿಕೃ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ವಿಲಕ್ಕಾದ ಮಟ್ಟೇ ಪತ್ತಾಶಾಕಪ್ಪಿರಾಟ್ಟಿ ತನ್ಮಾತ್ರಲ್ಯಾ ತಿಶಯತ್ತಾಲೇ (೧) "ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ" ಎನ್ನಿರುಳಿಚ್ಚಿಯದಾಳ್.

ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್ ಸಹೃದಯಮಾಯ್ ಫಲಪಶ್ಯನ್ಮಾನ ಪಡಿಯು

ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಕೆಂಬ ಮಹಾನಿಶ್ಚಯವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತ ಆಂತರ (1) ಅಭಿಯಾ ಚಾಮನ್ಯದೇಹೀಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು: ಹೀಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಆಂತರ ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದುಕೃಂ ಅಂಗಿಯಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗಿ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗಿಂ ಅಂಗಿಯಾದ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪವು (3) ಪ್ರಣಿ ಸಾತ ಪ್ರಸ್ನಾಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪ್ರಣಿಸಾತ ಒಬ್ಬನು ಕಾಯಿಕವಾದ ದಂಡವತ್ ಪ್ರಸ್ನಾಮನನ್ನ ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಕರಣ ವಿಶೇಷ-ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ವೀಕ್ಷವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದ ರಿಂದ ಈ ಪ್ರಣಿಸಾದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವು (ರಕ್ಷಾ ಭರಸಮರ್ಪಣವು) ವಿವಕ್ಷಿತ ಇದ. ಮುಂದೆ "ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ" ಎಂಬ ಸೀತೆಯು ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಮಕ್ಕಾದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧ

ಆಹೈಯಾಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗಿಯೂ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ (ಲ ತಂತ್ರ 17-79) ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಇಪ್ಪಡಿ ಉಪದೇಶಿಕೃ ಇತ್ಯಾದಿ-ಹೀಗೆ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಸೇರಿ ಸೀತೆಯು "ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ" ಎಂದು "ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕಿಯಾಗು ತ್ತೇನೆಂದ" ಹೇಳಿದುದು ಶರಿಯೇ, ಎಂದರೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ತ್ರಿಜಟಿಯು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲು, ವಿಲಕ್ಕಾದ ಮಟ್ಟೇ ಶರಣಾಪತ್ತಿಜಟಿಯು ತನಗೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಅರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ನಿಷೇಧಿಸದೆ ಇದ್ದುದನ್ನೇ, "ಆಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಮನುಮತಂ" "ನಿವೇಧಿಸಲ್ಪದದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂಗೀಕೃತವು" ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ, "ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ"-ನಿಮಗಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಕಿಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಕೃಪ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಕೇವಲ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಶರಣಾಗತಿಯು ಫಲಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ದೊಕ್ಕಿತು. "ಕಳವುಗ್ರಿನಾರ್ ಎನುರನ್ನ ಇತ್ಯಂದದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾವಲಾ-ಮ್" ಎಂಬ ಆದಿಕ್ಕಲಪ್ಪತ್ತು ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಈ ತ್ರಿಜಟಾ ಶರಣಾಗತಿಯು ಫಲ ಪಶ್ಯಂತ ವಾಯಿಕೆಂಬುದನ್ನ ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್ ಸಹೃದಯಮಾಯ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪಾಶುರಮ್-ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ, "ಭವೇಯಂ ಶರಣಂಹಿಮಃ" ಎಂಬ ವಚನವು, ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ರೂಪಫಲ

- 1) ರಾಮಾ. 5-27 43 ಸೀತೆಯು ಪತ್ತಿರ ನಾವು ಅಭಯವನ್ನು ಪಾರ್ಥಿವೋರಿ. ಇದು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.
- 2) ಭರ್ಷಿತಾಮು- ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಮಾ. (5-27-44) ನೀವು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡದಿರಿ ಹೆದರಿಸಿದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಅದಳನ್ನು ಭಯ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಯಾಚಿಸಿರಿ. ಸೀತೆಯು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಕೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಬೇಡ.
- 3) ರಾಮಾ (5-27-46) ಜನಕ ರಾಜನ ಮಗನಾದ ಸೀತೆ ಕಷ್ಟಲು ಪ್ರಸೂತ. ಭರ್ಮ ಒಂದಿಯುಳ್ಳವಳು ಮಿಥಿಲಾಜಗದದ್ದೆ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ರೇಶಮಾಹಾತ್ಮವು, "ಜನಕೋಪದೇಹಃ" ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಜನಕನ ಮಗಳು 'ಹಿ' ಶಬ್ದದಿಂದ ಇವಳು ಸ್ವಭಾವತಃ ಮಹಾರಾಜಾಶಾಲಿರಿ ನಾವು ಅವಳ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಶರಣಾಗತಿ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ, ಅವಳ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

(೧) “ಮಾತನ್ಯೋಧಿರಾಕ್ಷಸೀಸ್ತ್ರಯಿ ತಥೈವಾದ್ರಾಪರಾಧಾಸ್ತ್ರಯಾ |
ರಕ್ಷಂತ್ಯಾ ಪವನಾತ್ಯಚ್ಚಾಘಾತರಾ ರಾಮಸ್ಯ ಗೋಷ್ಠೀಕೃತಾ |”
ಎನ್ರಭಿಯುಕ್ತರ್ ವೆಳಿಯಿಟ್ಟಾರ್ಹರ್.

ಆತ್ಮಭರಸಮುದ್ರಣೇ ಆತ್ಮೀಯಾ ಅನ್ರರೂಪಾಃ

ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಜಟೆಯುಡ್ಡೆಯ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮುದ್ರಣತೀ ಅವರ(ರ್)ಳುಕ್ಕು ಪಿರವಿ ತುವಕ್ಕಾತೀ ನಮ್ಮವರ್ಗಳೆನ್ರ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿಮ್ ಪಿರಕ್ಕುಮ್‌ರಾಕ್ಷಸಿಹಳಮ್ ಅನ್ರರೂಪೈಹರ್.

ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದನ್ನು 1) ಮಾತನ್ಯೋಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪರಾರರ ಭಟ್ಟರು (ಆಭಿಯುಕ್ತರು) ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗಾದರೆ “ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಅವರುಗಳು ತಡೆಯದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೀತೆಯು ಕಾಪಾಡಿದಳೆಂದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ತ್ರಿಜಟೆಯುಡ್ಡೆಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟೆಯು ಮಾಡಿದ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಭರಸಮುಪ-ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮವೆಂಬಂಧಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮವರೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಟೆಯು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದಳೆಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾನೂಯಣದಲ್ಲಿ ನೃಪೈವಾಗಿ ಕಂಡುಬರದೇ ಇದ್ದರೂ, ತ್ರಿಜಟೆಯು “ವ.ನಃ, ಪೂರ್ವೇವಾಗ ತ್ರತಃ” ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿದನ್ನು ನಂತರ ವಾಚಾಪೇಕ್ಷಾರ್ಥವೆಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನುವಲಂಬಿಸಿ, “ಪ್ರಲೇಪಾತ್ಪ್ರಸನ್ನಾಹಿ” ಎಂಬ ಾಕ ನವು ಅವಳಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವಳು ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದಳೆಂಬುದು ಉಚ್ಛಾಸವಿಳೆಂದರೆ, ಸೀತೆಯು “ಭವೇಯಂ ಶರಣಂ ಹಿವಃ” “ನಿವ ಗೂ ನಾನು ರಕ್ಷಕಳಾಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಭಯ ವ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದ ಈ ಅಂಶವು ಕಾರ್ಯಾತ್ ಕಾರಣಾನುಮಾನದಿಂದ ಸಿದ್ಧ.

ಹಾಗಾದರೆ ಶರಣಾಗತಿಯ ಉತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯು ಲಭಿಸಿತು, ಎಂದರ ಹೇಳುವಂತನು ರಾಮ ವಿಜಯವನ್ನು ಸೀತೆಗೆ ಅರಿಕೆನಾಡಿ, ಅವಳಿಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ, ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆಗ್ಗೆ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ಮಹದ್ರಯವು ಉಂಟಾಯಿತು ನಂತರ ರಕ್ಷಣೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರಾಪರಾಧ ನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಅವರಿಗೆ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ರೂಪವಾದ ದಂಡನೆಯ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಂತರ ರಕ್ಷೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತಾದ್ದರಿಂದ ಕಾನ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಹೇತುಕವಾದ ರಕ್ಷೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಪುನಶ್ಚೋದ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೇ, “ವಿಲಕ್ಷಾನ್ಯಯೇ ಪಶುಪಾಪ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರುಗಳು ತಮಗೋಸ್ಕರ ತ್ರಿಜಟೆಯು ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಲ್ಲ. ಇದೇ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವ್ಯಾಜ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ವ್ಯಾಜ ಸಾಕ್ಷೇಪವಾದದ್ದು. ನಿರ್ಹೇತುಕವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನೂಟಿತ

1) ಕಾಕಂತಹ ವಿಧೀಪಣಂ ಶರಣಮಿತ್ಯುಕ್ತಿ ಮೈರಕ್ತತಃ |

ನಾನ್ರನ್ನವ್ವ ಮಹಾಗನಸ್ಸುಖಿಯತು ಕ್ಷಾಂತಿಸ್ವವಾಕಸ್ಯಕೀ || ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಶ್ರೀ ಗಣರತ್ನಕೋಶ-50 ಎಲ್ಲ ತಾಯಿ ! ಮೈಥಿಲಿ ! ಆಶೋಕವನದಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಆದ್ರಾಪರಾಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಶರಣಾಗತಿಯು ಅವರಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ಹನುಮಂತನಿಂದ ನಿನ್ನ ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನು ಕಾಕಾಸುರನನ್ನೂ, ವಿಧೀಪಣನನ್ನೂ, “ಶರಣು”ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ರಕ್ಷಿಸಿದನು, ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ಅಧಿಕ. ರಾಮಚಂದ್ರನ ಗೋಷ್ಠಿಯು ಅನಾದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು ನಿನ್ನ ಆಕ್ರಮವಾದ. ಧರ್ಮಿಯು ನಿಜದವಾದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಅಪ್ಪಡಿಯೇ ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕೂಡವನ್ನು ನಾಲ್ಕುರಾಜ್ಯಸರುಮಾತ್ರ ಅನುಮತಿಸಿ ಉಪಾಯತ್ತಿಲೇ ಅನುಮತಿಸಿದರು

ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಅಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರದರ್ಶನಂ

ಅಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರದರ್ಶನಂ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಿವ್ವಜ್ಞಾನಂ ವರಮದ್ಯಕೈಲಾಸಮ್. ಎಜ್ಞಾನೇವನಿಲಾ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಾತ್ತಿಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾನ ರಾವಣನುಕ್ತಮ್ ಕೂಡ (೧) "ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ" (೨) ಸೀತಾಂ ಚ ರಾಮಾಯಾ ನಿವೇದ್ಯದೇವೀಂ ವಸೇಮ ರಾಜನಿಹ ವಿತಶೋಕಾಃ" ಎನ್ನು ಹಿತಮ್ ಶೋಭುಗೈಯಾಲೇ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಲ್ಪಂ ತೋತ್ತಿತ್ತು ಇಂದ ಹಿತವಚನಂ ಪಿತ್ತೋಪಹಿತವನುಕ್ತ ಪಾಲ್ ಕೈಕ್ಯಮಾಪ್ತೋಲೇ ಯವನುಕ್ತ ಉದ್ದೇಗಹೇತುವಾಯಿತ್ತು ;

(೩) "ತ್ವಾಂತುಧಿಕೈಲಾಸಾಂಸನಂ" ಎನ್ನುಧಿಕೈಲಾಸಮ್ ಪಕ್ಷೇನ ಪಿನ್ನು, ಇನಿವನುಕ್ತ ಉಪದೇಶಿಕೈವು

ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಗಳು ಅಂತರ್ಭಾಗಗಳಾಗಿ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರೂ ವಿಭೀಷಣನು ಅನುಮತಿಸಿದ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭಾಗರಾದರೆಂದು ಅಪ್ಪಡಿಯೇ ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕೂಡವನ್ನು ಎಂದು ಅರಂಭಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನಂ ಅಜ್ಞಾನಂ ಸುತಾರ್. ಅದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕೂಡವನ್ನು, "ಉತ್ಪತ್ತಾಂತದಾವಾಣಿಃ ಚತುರ್ಭುಜಃ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸಃ || (ರಾಮೋ, ಯದ್ವಾಕಾಂಠ)ಎಂಬಂತೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರುಗಳೂ, ವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕವಾದ ಅನುಮತಿಸಿದ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರು, ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ "ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ | ನಿವೇದಯತಮಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುಮುಕ್ಷುತಮ್ ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನು "ಮಾಂ" ಎಂದು ತನ್ನೆಗಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ನಾಲ್ಕು ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ "ಮಾಂ" ಎಂಬ ವಚನವು ತನ್ನ ಅನುಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಣೆಯು ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣರ ಬುದ್ಧಿಸ್ವಾವಾದ ಅವರ ಅನುಬಂಧಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, "ನಿವೇದಯತಮಾಂ", ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣ ರಕ್ಷಣೆ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ

ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ವಿಚಾರ

ಅಂತರ ಬುದ್ಧಿಸ್ವಾವಾದ ವಿಭೀಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಅಂಗುಲಿ ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಅಂಗುಲಿ- ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕೂಡವನ್ನು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು. ಎಂಗನೇಯನಿಲಾ-ಹೇಗಿಂದರೆ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯಾತ್ತಿಲಾ ಇತ್ಯಾದಿ-ಪ್ರತಿಕೂಲಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾದ ರಾವಣನಿಗೂ 1) ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ "ದಶರಥನ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮೈಥಿಲಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು, 2) ಸೀತಾಂಚರಾಮಾಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸು ನಾವು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರೋಣ," ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಭೀಷಣನು ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಅಂಗವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಂದ ಹಿತವಚನಮ್ ಈ ಹಿತವಚನವು ಪಿತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಿಗೆ ಹಾಲು ಕಹಿಯಾಗುವಂತೆ; ರಾಮನಿಗೆ ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರಿಂದಾಗಿ 3) ತ್ವಾಂತುಧಿಕೈಲಾಸಾಂಸನಮ್, ಎಂದು

L 1) ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕಮುಕ್ತಾಯಾನ್ ನವಾನ್ ಸುಪ್ರಸಂಗಾನ್ ಸುಪ್ರಸಂಗಾನ್ ನೈವಾತ್ಮಕಃ | ಸ್ವಪ್ರಸಂಗಾನ್ ವಿಶೇಷಾನ್ ಪದಾರ್ಥತೇ ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾಶರಥಾಯಮೈಥಿಲೀ |

ಮಾಹಾದು; ಇವನೋಡು ಅನುಬಂಧಿತ್ವ ವಿಭೂತಿಗಳುಮಾಹಾದು; ಇವನಿರುನ್ನ ವಿಡತ್ತಿಲಿರುಕ್ಕವು
ಮಾಹಾದು; ಎನ್ನರುದಿಯಿಟ್ಟು ೪, "ತೃಕ್ತ್ವಾಪುತ್ರಾಂಶ್ಚದ್ವಾರಾಂಶ್ಚ" ೫) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನುಯಾಲಂಕಾಮಿ
ತ್ವಾಣಿಚ ಧನಾನಿಚ" ಎಂದಿರ ಸ್ವನಾಕೃತ್ವಿನ ಪಡಿಯೇ ಯಜ್ಞ ತುವಕ್ಕತ್ತಪ್ಪೋರುಗೈಯಾಲೇ ಪ್ತಾತಿ
ಕೂಲ್ಯ ವರ್ದನಾಭಿಂಧಿತೋತ್ತಿತ್ತು.

೨) ಇನ್ನು ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಇನ್ನು ವೇಲೆ ಇನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಕೊಡುವ ಇವನ ಸಂಬಂಧ ವಸ್ತು
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಗಿಳು ಕೂಡದು ಇವನು ಇರುವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರಲೂ ಕೂಡದು, ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದ

4) ತೃಕ್ತ್ವಾಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ 5) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನುಯಾಲಂಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧೇಷಣೆಗಳು ಎಂದೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತು
ಗಳ ಪ್ರಕಾರ ರಾವಣನ ರಾಜ್ಯವಾದ ಲಂಕೆ, ಪುತ್ರದಾದಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧಿಕ್ಕಾರ
ದಿಗಳ (ಆದಿ ರಬ್ಧಾರ್ಥ) ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಷನಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಧಿಯು ಪ್ರಕಾರ
ನಾಯಿಗು ರಾಮನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ರಾವಣ ಮೃತನಾದ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದರಿಂದ
ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಷನವು ದೈವೀಕಿತ.

ii) ತೃಜಸ್ವಕೋಪಂ ಸಂವಿಧರ್ಮನಾಶಂ ಭವಸ್ವಧರ್ಮಂ ರಹಿತೀರ್ವಧರ್ಮಮ್ |

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೀವೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಾಃ ಮುನಿ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ |

iii) ಯಾವನ್ನ ಲಂಕಾಂ ಸಮಭಿದ್ರವಂತಿ ಪರೀಮುಖಾಃ ಪರ್ವತಕೂಟ ಮತಾಃ |

ದಂಷ್ಠಾಯುಧಾ ಶ್ಲೋಕ ನಬಾಯುಧಾಶ್ಚ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ |

iv) ಯಾವನ್ನ ಗೃಹ್ಯಂತಿ ಶಿರಾಂಽಪಾಣಾ ರಾಮರೀತಾ ರಾಕ್ಷಸ ಪುಂಗವಾಶ್ಚಮ್ |

ವಶೋಪಮಾ ವಾಯು ಸಮಾನ ವೇಗಾಃ ಪ್ರದೀಯಂತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ ||

i) ರಾಮಾ 6-9-22 ii) ರಾಮಾ 6-9-23, iii) ರಾಮಾ 6-14-3 iv) ರಾಮಾ 6-14-4

ನೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳು ಇನ್ನನ್ನ ರೊಪ್ಪಲುಬಿಡಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸು
ಸುಖವನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡು ಸಂಕೋಪವನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಧರ್ಮವನ್ನು
ಕೈಗೊಳ್ಳುವವನಾಗು, ಪುತ್ರ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಸಂವಿವಾಗರಲು ಪ್ರಸ್ತನ್ನಾಗು. ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸು, ಪವಿತ್ರ
ದಂತ ಇರುವ ವಾಸರಲು ನನಿ ದಂಷ್ಠಾಯುಧರಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪುನಃಪುನಃ ಮೊದಲು ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ
ಸಮರ್ಪಿಸು ರಾಮನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ ಅವು ರಾಕ್ಷಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರ
ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು.

2) ಧನಾಂ ರತ್ನಾಂ ವಿಭೂಷಣಾಂ ವಾನಾಂಽ ದಿವ್ಯಾಂ ಮಣೀಂಶ್ಚ ಚತ್ವಾರ್ |

ಸೀತಾಂ ಚಿರಾಮಾಯು ನಿವೇದ್ಯ ದೇವೀಂ ವನೇಮರಾಜ್ಯಾಹ ವೀತ ಶೋಕಾಃ ||

ರಾಮಾ, (6-15-14)

ಎಲ್ಲ ರಾಜನೇ ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಆಶ್ವರಾಧವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬಹಳ ಧನವನ್ನೂ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ
ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಮಣಿಗಳನ್ನೂ ಜತೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ
ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಬಾಳೋಣ,

3) ಅನ್ಯಸ್ತೇವಂ ವಿಧಂಬ್ಹುಯಾತ್ ವಾಕ್ಯಮೇತ್ಯುಶಾಚರ |

ಅಸ್ಮಿನ್ ಮುಹೂರ್ತೇನಭವೇತ್ ತ್ವಾಂತು ಧಿಕ್ಕುಲಿಪಾಂಸಕಮ್ ||

ರಾಮಾ, (6-16-15)

ಎಲ್ಲ ನಿಕಾಶರನೇ (ವಿಭೀಷಣನೇ) ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
ಆಮನು ಬದಕರಲಾರನು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದರ್ಥ ನೀನು ನನಗೆ ತಮ್ಮನಾದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ
ಆದರೆ ಕುಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನಿನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ,

4) ಸ್ತೋತುಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ್ನ ವಾಸವಜ್ಞಾಪವಾನಿಶಃ |

ತೃಕ್ತ್ವಾ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ದ್ವಾರಾಂಶ್ಚ ರಾಘವಂ ಶರಣಗತಃ ||

ರಾಮಾ, (6-17-14) ಪು. 3, ಸೀತೆ

(೧) “ರಾವಣೋನಾಮದುವ್ಯಕ್ತಃ” ಎನ್ನು ತುಡಚ್ಚು ಸರ್ದ ಜಿತ್ತಾನ ರಾವಣನೋಟ್ಟು ವಿರೋಧತ್ತಾಲಿ ತಾಮ್ ಪೋಕ್ಕತ್ತು ನಿರ್ದಿರ ನಿಲೈಯ್ಯ ಚೊಲ್ಲುಹೈಯಾಲುಮ್, ಪಿನ್ನುಂ “ಅನುಜೋ ರಾವಣಸ್ಯಾಹಂ ತೇನಚಾಸ್ಮೈವಮಾನಿತಃ | ಭವಂತಂ ಸರ್ದಭೂತಾನಾಂ ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂಗತಃ,” ಎನ್ನೈ ಯಾಲುಮ್, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ಶೊಲ್ಲಪ್ಪಟ್ಟಿದು.

(೪) ಅಂಜಾದೇವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿ (೧) “ಸರ್ದಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ”

ಅನಂತರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದ್ಯೋತಕ ವಚನಗಳನ್ನು “1) ರಾವಣೋನಾಮ ದುವ್ಯಕ್ತಃ” ಎಂಬಾರಂಭಿಸಿ ತಿಳಿಸು ತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ರಾವಣನು ಕೆಟ್ಟನಡೆತಯುಳ್ಳವನು, ಇತ್ಯಾದಿ ಆರಂಭಿಸಿ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ರಾಣನೊಡನೆ ವಿರೋಧವು ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಗನ್ಯಂತರ ಲ್ಲದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಅನಂತರವೂ 2) ಅನುಜೋರಾವಣಸ್ಯಾಹಂ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾವಣನ ತಮ್ಮ ನಾನು ಅವನಿಂದ ಆವ ಗಾನಿಲ್ಲಟ್ಟಿನು, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂಬ ಅಂಗವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅಂಜಾದೇವಂದು ಕಿಟ್ಟಿ-ಅನಂತರ ರಾಮನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅವನ ಪರಿವಾರಗಳು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೋ ಎನೋ, ಎಂಬ ಸಂಯುಕ್ತವು ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, 3) ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ-ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕ ನಾದ, ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆ ದೀಪ್ತನಾದ ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ಆನತರಿಸಿದ, ಪರಮೋದಾರ ಸ್ವಭಾವನು ರಾಮಚಂದ ನೆಂದು ನಂಬೋಥನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ರಕ್ಷೆಯು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು 4) ವಿಭೀ ಷಣೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಮಹತ್

ರಾವಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದ ನಾನು ಅವನಿಂದ ಕರಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಸೇವಕನ ಹಾಗಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಅವನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಪುತ್ರದಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀ ರಾಘವ ನನ್ನು ಶರಣ ಹೊಂದಿದನು.

5) ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಮಯಾಲಂಕಾ ಮಿತ್ಯಾಣಿಃ ಧನಾಽಽಽ |
ಭವನ್ಮತಮೇ ರಾಜ್ಯಂಚ ಜೀವತಂಚ ಸುಖಾಽಽಽ ||

ಲಂಕೆಯು ಸವಾಸನವಾಗಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಮಿತ್ರರೂ, ಧನವೂ ರಾವಣ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲವೂ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ನನಗೆ ರಾಜ್ಯ, ಜೀವನ, ಸುಖವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ನನ್ನ ಕೈಕಂಠಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಸ್ವತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಗಳಾರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ ವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದರಿಂದ ಪುರಿತೊಲ್ಲವರ್ಜನವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

1) ರಾವಣೋನಾಮ ದುವ್ಯಕ್ತಃ ರಾಕ್ಷಸೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ |

ತಸ್ಯಾಹಮನುಜೋಭ್ರಾತಾ ವಿಭೀಷಣ ಇತಿಶ್ರುತಃ ||

ರಾಕ್ಷಸರಿಗಿಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ರಾವಣನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನು ಕೆಟ್ಟನಡೆತಯುಳ್ಳವನು, ನಾನು ಅವನ ತಮ್ಮ, ವಿಭೀಷಣನೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವನು

2) ರಾಮಾ, (6-19-4)

3) ನಿವೇದಯತಃ ಮಾಂಕ್ಷಪ್ತಂ ವಿಭೀಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ||

ಉತ್ತರಾರ್ಧರಾಮಾ (6-17-15

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕನು ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೂ ರಕ್ಷಕನು. ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆ ತತ್ಪರನಾದ ರಘುವಂಶ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅಶ್ವತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪರಮೋದಾರ ಸ್ವಭಾವನು. ಅಂಥವನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬಂದ ವಿಭೀಷಣ ನಾದ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಜತೆಗಾರರ ರಕ್ಷಾಭರವನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಿವೇದಯತ-ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಎನ್ನು ಶೋಭನಮಾಪದಿ ಪಣ್ಣನ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮ್ (೨) "ವಿಭೀಷಣೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ" ಎನ್ನು ಕಾರಣಮುಖಪ್ರಾಣೇ ಶೋಭನಪಟ್ಟಿದು. ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಯ್ಕೆ ವಿಶೇಷಿಕ್ತರ ಮಹಚ್ಛಬ್ದಪ್ರಾಣೇ ವಿಶ್ವಾಸಾತಿತಯಪ್ರಾಣೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮಾಹವಮಾಮ್. (೧) "ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ" ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಉಪಾಯವರಣಾನ್ವರ್ಣಿತಮಾನ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಂ ಶೋಲಿತಾಯಿತ್ತು.

ಒಬ್ಬ ದಿಂದ ವಿಶೇಷಿಸುವುದರಿಂದ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ವಿವಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. 1) ರಾಘವಂಶರಣಂ ಗತಃ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಉಪಾಯವರಣ ಒಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೇಗೆಂದರೆ "ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶರಣಶಬ್ದವು ಉಪಾಯವರ. ಗತಿಶಬ್ದವು ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥ ಬೋಧಕ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣಂಗತಃ-ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಅದಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆರಕ್ಷ, ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನು, ಆ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂತು ಸೀನೇ ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು, ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಈ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ - ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅಡಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ (ಗೋಪ್ತಾ-ರಕ್ಷಕ). ಹೀಗೆ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಂತರ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನೂ (ಅಂಗ). ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದಪ್ರಾಣೇ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅದಾಗಿ 'ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಉಪಾಯವರಣ ಒಬ್ಬದಿಂದ, ಉಪಾಯಾಂತರ ರೂಪ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ಎಂಬ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಗಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭರವ.ಪಣವೂ ವ್ಯಂಜಿತ ಎಲ್ಲಿ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೋಅಲ್ಲಿ ಭರವಮರ್ಪಣವೂ ನಿಮಿತ್ತವಾದದು. ಆಕಿಂಚನ್ಯ ಭರನ್ಯಾಸೋಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾತ್ಮನಾಮ್ |

ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸೌಹೃದಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ, ಸಪಶ್ಯತಿ ||

ಎಂಬ ಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವು ಸೂಚಿತ ಅದಾಗಿ ಭರ ಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ, ಭರವಮರ್ಪಣ, ನೈರ್ಭರ್ಯ (ಆಕಿಂಚನ್ಯ) ಇವು ಮೂರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯ ಶೋಧನಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ

- 4) ರಾಘವೇಣಾಭಯೇದತ್ತೇ ಸನ್ನತೋ ರಾವಣಾನುಜಃ |
ವಿಭೀಷಣೋ ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಭೂಮಿಂ ಸಮವ ಲೋಕಯನ್ ||
ಪ್ರಾಜ್ಞಪ್ರವಾತಾವಾಂ ಹೃದ್ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಿರನುಚರೈಸ್ಸಹ ||

(ರಾಮಾ, 6-19-1)

ಶ್ರೀ ರಾಮಚುರುನು ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲು, ರಾವಣನ ತಮ್ಮನಾದ, ಮತ್ತು ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ವಿಭೀಷಣನು, ತಲೆ ಬಾಗಿರುವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಅಮಚರರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದನು

- 1) ಸೋತುಂ ಪರೂಪಶ್ವೇನ ದಾಸವಜ್ಞಾವಮಾನಿಕಃ |
ತೃತ್ಯಾವೃತ್ತಾಂಶದಾರಾಂಶ ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ ||

(ರಾಮಾ, 6-17-14)

ರಾವಣನಿಂದ ಪಾರುಪ್ರವಾದ ಶುಕುಗಳಿಂದ ದೈಯ್ಯಬ್ಬಿ, ದಾಸನ ಜಾಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ರಾಘವನನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ - ಅಂದರೆ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ ಶರಣಾ ಪೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ, ಅದರ ಬೀದೇಶವಾದ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಶರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತ.

ಉಪಾಯವರಣಶಬ್ದತ್ರಾಲೇ ವ್ಯಂಜಿತಮಾಹಿರವಳವನ್ನಿಕ್ಕೇ (೧) "ನಿವೇದಯತ ಮಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೇಷಣಮುಪಸ್ಥಿತಂ" ಎನ್ನೆಯಾಲೇ ಘಟಿಕ ಪುರಸ್ಕರಮಾನ ಆತ್ಮನಿಕ್ಷೇಪಂ ಶೋಲಿತ್ತು. ಇಪ್ಪಕರಣ ತ್ರಿಲ್ ನಿವೇದನಶಬ್ದಂ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾನಾಲ್ ನಿಷ್ಪಯೋಜನಮ್.

ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಉಪಾಯವರಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ (1) ನಿವೇದಯತ ಮಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಘಟಿಕ ಪುರಸ್ಕರ ವಾದ ಆತ್ಮ ನಿಕ್ಷೇಪವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. "ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ "ಭರಸ್ವೀಕಾರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ ಭರನ್ಯಾಸವು ಶಬ್ದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವಿಭೇಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಶರಣಾ ಗತಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ: ... ನಿವೇದಯತ ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಭರ, ಫಲಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಶರಣಾಗತಿಯು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಹೇಗೆಂದರೆ "ರಾಘವಂ ಶರಣಂಗತಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಶಾಬ್ದವಾಗಿ, ಸ್ವರೂಪ ಫಲ ಸಮರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಯೋಜನಗಿಂತ ಸ್ವರೂಪ ಭರ, ಫಲ ಸಮರ್ಪಣಗಳಿಗೆ ಶಾಬ್ದವು, "ನಿವೇದಯತ, ಮಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೇಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವಾಗ ಅದೇ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ನಮೂ - ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ಉಪಸ್ಥಿತಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಂಕರ್ಯ ರಸಿಕನಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಫಲಸಮರ್ಪಣವು ದರ್ಶಿತವು. ವಿಭೇಷಣಂ ನಿವೇದಯತ - ಎಂಬ ವದಗಳಿಂದ, ಭರಸಮರ್ಪಣವು ವಿವಕ್ಷಿತ. ನಿವೇದನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಅರ್ಥವೆಂಬುದು "ಆತ್ಮಾನಂದೇವಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್", "ನಿವೇದಯೇತ್ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಾಚುರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಭೇಷಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅಂಗವಂಚಕ ಸಂಪನ್ನವಾದದ್ದು. ತ್ರಿಜಟಾ ಶರಣಾಗತಿಯು ಪುರುಷಕಾರ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲ ವ್ರಾಣ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶರಣಾಗತಿ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಗಳು ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವಿಭೇಷಣನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು, "ನಿವೇದಯಾಮಿ" ಎಂದು ಹೇಳದೆ, "ನಿವೇದಯತ" ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ, ಆಚಾರ್ಯ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದುದು ಉಚಿತವೆಂಬುದು ಸೂಚಿತ ಇಪ್ಪಕರಣತ್ರಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ- ಈ ವಿಭೇಷಣ ಶರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನ ಶಬ್ದವು ಕೇವಲ ವಿಜ್ಞಾಪನಮಾತ್ರವಾದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಯೋಜನ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯು ಉಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ನಿವೇದನ ಶಬ್ದವು ಅಂಗಿಯಾದ ಭರಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೇ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಹೃದಯ "ಸ್ವರೇಣ ಮಹತಾಮಹಾನ್", ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅತ್ಯಂತೀಕವು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು "ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ:.....ನಿವೇದಯತ" ಎಂದು ಲೋಕಾಂತರ ವರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಹೃದಯವು ಕರಗುವಂತೆಯೂ, ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಲೋಕ ರಕ್ಷಕನು ನನಗೂ ರಕ್ಷಕನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅನನ್ಯ ರಕ್ಷ್ಯತೈನ ಅವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಕ್ಷಾಭರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಉಚಿತವೇ ವಿನಹ, ನಿವೇದಯತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ ಎಂಬ ರೀತಿಯ ವಿಜ್ಞಾಪನ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ. ಶ್ರೀ ಮದಭಯಪ್ರದಾನಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿವೇದಯತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭರಸಮರ್ಪಣವು ಅರ್ಥವೆಂದು ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1) ಸರ್ವಲೋಕ ಶರಣ್ಯಾಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।

'ನಿವೇದಯತ ಮಂಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿಭೇಷಣ ಮುಪಸ್ಥಿತಮ್' ॥

ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತೇಷು ಅಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಿನಾಭೂತಪ್ರದರ್ಶನಮ್

ಇಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತು ಮುಳ್ಳು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಪ್ರಕರಣಜ್ಞಳಿಲುಮ್, ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯನಿಷ್ಠೇಷಜ್ಞಳಿಲುಮ್ ಸಂಕ್ಷೇಪವಿಸ್ತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಲೇ ಇವ್ಯರ್ಥಜ್ಞಳ್ ಕಾಣಲಾಮ್. ತಾಫ ರಕ್ಷಿಕ್ಕಮಾಟ್ಟಾದ ದೊರುನ ಸ್ತುನ್ಯ ರಕ್ಷಿಕ್ಕವಲ್ಲನೊರುನ್ ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸಮರ್ಪಿಕ್ಕಮ್ ಪೋದು, ತಾನರ್ ತಿರತ್ತಿ ಅನುಕೂಲಾ ಭಿಸಂಧಿಯೆಯುಡ್ಡೆಯನಾಯ್, ಪ್ರತಿಕೂಲಾಭಿಸಂಧಿಯುತ್ಪನ್ನಿರಾನ್ದು, “ಆರ್ವ ರಕ್ಷಿಕ್ಕವಲ್ಲನ್ ಅಪೇಕ್ಷಿ ತ್ತಾಲ್ ರಕ್ಷಿಪ್ಪದುಮ್ ಶೆಯ್ಯು” ಮಸ್ತುತೇರಿ, ತಾಫ ರಕ್ಷಿತ್ತಕ್ಕೊಳ್ಳಮಾಟ್ಟುಮೈಯೆಯಿರಿವಿತ್ತು, ನೀರಕ್ಷಿಕ್ಕವೇಣುಮನ್ತ್ರಪೇಕ್ಷಿತ್ತು, ರಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುವು ಅನರ್ಪಕ್ಕಲಿಲೇ ಸಮರ್ಪಿತ್ತು, ತಾನ್ ನಿರ್ಭರ ನಾಯ್, ಭಯಮ್ಕೆಟ್ಟು, ಮಾರ್ಪಿಲೇ ಕೈವೈತ್ತಕ್ಕೊಂಡು ಕಡನ್ದು ರಜ್ಜಕ್ಕಾಣಾನಿನ್ಮೋಮಿರೇ.

ದ್ವಯೇ ಅಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಾಮನುಸನ್ಮಾನಪ್ರಕಾರೇ, ಶಂಕಾಪಂಚಕಂ, ತನ್ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರಶ್ಚ.

ಇಕ್ಕಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾಮ್ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ದ್ವಯಾಖ್ಯಮನ್ವತ್ತಿಲೇ ಯನುಸನ್ನಿ ಕ್ಕಮ್ ಪಡಿ ಎಜ್ಞನೇಯನ್ನಿಲ್ ? ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯ ಸರೃಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಯ್, ಕರ್ಯಾನುರೂಪ ಫಲಪ್ರದ ನಾಯ್, ಸರೋವಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಯ್, ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಹಳ್ಳಿ ವೋಲೆಕ್ಕಪ್ರಕಾರಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇ

ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಅನಿನ್ಯಾಭೂತತ್ವ

ಇಪ್ಪಡಿಮುಟ್ಟುಮುಳ್ಳು ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಕುಕ್ಕ, ಕಪ್ಪೇ, ಗಜೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಮಾಡಿದ ರರಣಾಗತಿ ಪ್ರಕರಣ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪ ಎತ್ತಿರ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಇಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಸಂಕ್ಷೇಪ ವಿಸ್ತಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು ಹೇಗೆಂದರೆ ತಾಫ ರಕ್ಷಿಕ್ಕಮಾಟ್ಟಾದ ದೊರುನ ಸ್ತುನ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ - ತಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಒಂದು ವದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ, ಆ ರಕ್ಷಣೆಗಲ್ಲ ಅನುಕೂಲಾಭಿಸಂಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, (ಆನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ), ಪ್ರತಿಕೂಲಾಭಿ ಸಂಧಿಯನ್ನ ಬಿಟ್ಟು, (ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಷನ), ಇವನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥನು, ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತಾನು ಈ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಲು ಅಸಮರ್ಥನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ (ಆಕಿಂಚನ್ಯ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯ) ನೀನು ಈ ವದಾರ್ಥವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ (ಗೋವೃತ್ಯವರಣ) ರಕ್ಷಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ (ಭರಸಮರ್ಪಣ) ತಾನು ನಿರ್ಭರನಾಗಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಎವೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕೊಂಡ ವಲಗಿ ನಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆಯಲ್ಲನೇ. ಪದಾರ್ಥವು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನಂತರ ನಿರ್ಭರನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಭಯ ನಾಗಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಧಿಸಬಹುದು, ಎಂಬುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಹೀಗೆ ಲೌಕಿಕ ದ್ರವ್ಯ ಸಮರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಅಂಗನಿವೃತ್ತಿಗೆ ನನ್ನಿಪತ್ಯೋಪಕಾರಕಗಳು-ಸಂಭಾವಿತ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ಹೃದಯ

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಅನುಸನ್ಮಾನ ಪ್ರಕಾರ - ಶಂಕಾಪಂಚಕಗಳ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ.

ಇಕ್ಕಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾಂ-ಈ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಕ್ರಿಯಮಾಣಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ-ಅನು ಸ್ಥಿಸಿ ಬರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಅನುಸಂಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ. ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರಾಯಣ ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಷನವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ಬಾಕಿ ಅಂಗಗಳ ಅನುಸಂಧೇಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವವರಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬಕ್ಕೂ, ನಾರಾಯಣ ಲಬ್ಧಕ್ಕೂ ಇರುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ

ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶರಣನಾಗಿ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಘವನಲ್ಲಿ ಮಾಂ-ನನ್ನನ್ನು-(ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣ), ಉಪಸ್ಥಿತಮ್ ಶೈಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ (ಫಲಸಮರ್ಪಣ), ವಿಭೀಷಣ ನಿವೇದಯತ. ವಿಭೀಷಣನಾದ ನನ್ನ ಭರವಸ್ಸು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ (ಭರ ಸಮರ್ಪಣ)

ಯಿರುಪ್ಪಾನಾಯ್ಕ, ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನಾಥ ಸರ್ದೇಶ್ವರ್, ಅನನ್ತಾಪರಾಧಜ್ಞೈಯುಡೈಯಾರ್, ಅಭಿಗಮ್ಯನಾಥೈಯುಮ್, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾನ್ ಅನನ್ತಾಪರಾಧಜ್ಞೈಯುಡೈಯಾರ್, ಕವಿಲಾದ ಫಲತ್ತೈ ತ್ತರುಹೈಯುಮ್, ಅಲ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರತುಕ್ಕು ತ್ತರುಹೈಯುಮ್, ತಾಪ್ತಾದೇ ತರುಹೈಯುಮ್ ತರಮ್ ಪಾರಾದೇ ತರುಹೈಯುಮ್, ಕೂಡುಮೋವೆನ್ನಿರ ಶಜ್ಜಿಹಳುಕ್ಕು, ನಿವರ ಕಜ್ಜಳುಮಾಯ್ ಯಥಾಸಮ್ಭವಮುಪಾಯತ್ತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಜ್ಞಳುಮಾಯಿರುನ್ನುಳ್ಳ ಪುರುಷಕಾರಸಂಬಂದ ಗುಣವ್ಯಾಪಾರ ವ್ರಯೋಜನವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾಹಿರ ಶೇಷಿಯನುಡೈಯ ಆಕಾರಜ್ಞೈಶ್ವೊದಿಸ್ತು ಕೊಂಡಿರು ಕ್ಕಿರ ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಬ್ಬತ್ತಿಲುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲುಮ್ ಆರ್ಮಾಹ ಅನುಕೂಲ್ಯಸಜ್ಜಿಲುಮುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನಮುಮ್, ಅನುಸಂಧೇಯಮಾಹಕ್ಕಡವದು.

ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯೈ ಕ್ಕಾಟ್ಟುಗಿರ ಶಬ್ದಜ್ಞಳ್ ಟಿಚಿತತ್ವತ್ತಾಲೇ ಯವನ್ನಿರತ್ತಿಲ್ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ್ ಅಭಿಮತಾನುಸರ್ತನ್ ಸಜ್ಜಿಲ್ಪತ್ತೈಯುಮ್ ಅನಭಿಮತ ನಿವರನತ್ತೈಯುಮ್ ಪ್ರಕಾಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕಿನನ.

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಶಂಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೋರಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಶ್ರೀಮತ್ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಾಯಣ ರಬ್ಬದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿರುವ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಯ್ಕ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಂಕಾ ಪಂಚಕಗಳು :-

ಅದಾಗಿ (1) ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನು ನಮ್ಮ ಆಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕವನು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಿತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಅರ್ಹನು ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ಅಭಿಗಮ್ಯ ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಗ್ರಹವಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ಎಂಬುದು,

(2) ಅವನು ಕರ್ಮಾನುರೂಪವಾಗಿ ಫಲಪ್ರದನು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ, (ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖ, ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನರಕಾದಿಶಿಕ್ಷೆ) ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿ ಯಾದ ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ವ್ಯಮಿಸಿ (ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವೂ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪಾಪರೂಪವಾದದ್ದು) ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

(3) ಅವನು ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವೋಪಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಮಾಡುವ ಅಲ್ಪ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು. ಈ ಅಲ್ಪವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನಂತಫಲ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ.

(4) ಕ್ಷುದ್ರ ದೇವತೆಗಳು ಶೀಘ್ರಫಲಪ್ರದಗಳು. ಭಗವಂತನು ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಯನ್ನಿಕ್ಕೇಟೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಫಲವನ್ನು ತಾಪ್ತಾದೇ-ವಿಳಂಬಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟಾನು.

(5) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನಾಥ - ಅಂದರೆ ತನಗೆ ಸಮರೂ ಮೇಲಾದವರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಭಗವಂತನು, ಅನಂತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ತರಂಪಾರಾದೇ-ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾನು. (317-318ನೇ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ.)

ಕೂಡುಮೋವೆನ್ನಿರ ಶಂಕೈಹಳುಕ್ಕು-ಇವುಗಳು ಸಂಭಾವಿತವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ, ಪರಿಹಾರ ರೂಪ ಗಳಾಗಿರುವ-ಯಥಾಸಂಭವ ಉಪಾಯತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ-ಪುರುಷಕಾರವು ಉಪಾಯತ್ವಕ್ಕೆ ಉಪ

ಯುಕ್ತವಾದದು. ಸಂಬಂಧ ಗುಣಗಳು ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ಯಕ್ರೋಸಯುಕ್ತಗಳು. ಪುರುಷಕಾರ, ಸಂಬಂಧ, ಗುಣ, ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳಾದ, ಶೇಷಿ ದಂಪತಿಗಳ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು.

ಅನುಕೂಲ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ ಅನುಸಂಧಾನ ಸ್ಥಳ

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲನುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲನುಮ್ - ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡ. ಅರ್ಥದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾನ ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಮತ್ತು ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀಮತ್ ಶಬ್ದ, ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು ಔಚಿತ್ಯತ್ವಾಲೇ-ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಾನನಾದ ಜೀವನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದು ಉಚಿತವಾದ್ದರಿಂದ. **ಅವನಾತಿರತ್ತಿಲ್** - ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ, ಅಭಿಮತಾನುವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪ - ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವೆಂಬ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಅನಭಿಮತನಿವರ್ತನ-ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವನ್ನೂ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿರ ಶೇಷಿಯನುಡ್ಡೆಯ ಆಕಾರಂಗಳೆ ಪೊಂದಿದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತಿರ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಬ್ಬತ್ತಿಲನುಮ್ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದತ್ತಿಲನುಮ್ ಇತಿ -

ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂಬುದು ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸಪದ. ಇದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದವು, ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಪುರುಷಕಾರ ವಿಶೇಷ, ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷ, ಗುಣ ವಿಶೇಷ, ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷ, ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷವೆಂದರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಬ್ದ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಕಾ ಪಂಚಕ ನಿವರ್ತಕವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಪ್ರಾವಕತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ಯಕ್ರೋಸಯುಕ್ತಗಳಾದ, ಪರಮ ಶೇಷಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಆಕಾರಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ. ಈ ಆಕಾರಗಳು ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತಗಳು. ಶ್ರೀ, ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಗುಣಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ದಿವ್ಯದಂಪತಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ "ಶೇಷಿ" ಶಬ್ದದಿಂದ ಶರಣು ತತ್ವವು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪುರುಷಕಾರ ವಿಶೇಷವು ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಗರ್ಭಿತವು. ಸಂಬಂಧ, ಗುಣ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯಗಳೆಂಬುದು ಆಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅನಂತರ ಇಪ್ಪಡಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೈಕ್ಯಾಟುಹಿರ ಶಬ್ದಂಗಳ್ - ಎಂದು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ **ಶಬ್ದಂಗಳ್** - ಶ್ರೀ, ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಗಳು. "ವಿಶಿಷ್ಟಾಳಾನ ಸ್ವಾಮಿಗಳೈ," ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೇ, **ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೈ** ಎಂದು ಹೇಳಿರ. ವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದರೆ, ಶೇಷಿತತ್ವವು ವಿಶಿಷ್ಟವೇಷಣ ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಸ್ವಾಮಿಯೈ - ಶೇಷಿಯೈ ಎಂದು ಏಕವಚನ. "ಶಬ್ದಂಗಳ್" ಎಂಬ ದ್ವಿವಚನವು ತತ್ವಗಳು ಎರಡು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಷಿತ್ವಾಕಾರೇಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. **ಇಪ್ಪಡಿವಿಶಿಷ್ಟನಾನ** - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪುರುಷಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ಪ್ರಾಪಕತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವ, ಪರಮ ಶಾಶ್ವತತ್ವ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿಗಳೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. **ಅವನಾತಿರತ್ತಿಲ್** ಇತ್ಯಾದಿ **ಅವನಾತಿರತ್ತಿಲ್** - ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಲ್ಲಿ - **ಅಭಿಮತಾನುವರ್ತನ ಸಂಕಲ್ಪತ್ವಯುಮ್** - ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು **ಅನಭಿಮತನಿವರ್ತನತ್ವ**,

ಯುಮ್ - ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಉಚಿತವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಂಗಳ್ ಎಂದು ದ್ವಿವಚನವು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಬಂಧನಗಳಾದ, ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಶೇಷಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

ಹಾಗಾದರೆ "ನಾರಾಯಣ" ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯಥಾವೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಪಕತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಬಂಧನಗಳಾದ ಆಚಾರಗಳೂ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಶಂಕಾಪಂಚಕಗಳನ್ನು ನಿವರ್ತಿಸುವ, ಮತ್ತು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕಗಳಾದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ, ಪ್ರಾಪಕತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಆಚಾರಗಳು ಶ್ರೀ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭಿತವಾಗಿಯೇ ಎಂದರೆ ಇವೆ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಯತೇ, ಶ್ರಯತೇ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಿಂದ ಧಾರಕತ್ವ, ವ್ಯಾಪಕತ್ವಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, "ಶ್ರೀಯತೇ" - ಎಲ್ಲಾ ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ಧಾರಕತ್ವವು ಸಿದ್ಧ. "ಶ್ರಯತೇ" ಎಲ್ಲಾ ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ವ್ಯಾಪಕತ್ವವು ಲಭ್ಯ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವವು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. "ಶೃಣಾತಿ", ಶ್ರೀಣಾತಿ" ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ, "ಶೃಣಾತಿ" - ಸರ್ವಾನಿಷ್ಠಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಶ್ರೀಣಾತಿ- ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ, ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಲ್ಲಭನ ನೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೀ ಶಬ್ದವು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ

ಇಲ್ಲಿಯ ರಹಸ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಭೂತನು, ಕೇವಲ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಭರಸ್ವೀಕಾರ ವ್ಯಾರ್ಥನಾನಾಶಿತವಾದ ಭರನ್ನಾಸವು ಅಂಗಿ ಭೂತವಾಗಿದ್ದು ದಿವ್ಯ ಮಿಥುನ ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಕವು. ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭರ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಾಯತ್ವವು ಅನುಸಂಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವರೂಪ ಸಮರ್ಪಣವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು. "ಅಸ್ಮಾ ಮಮಜ ಶೇಷಂ ಹಿ ವಿಭೂತಿರುಭಯಾತ್ಮಿಕಾ", "ಮುಕಾರಸ್ತು ತಯೋರ್ದಾಸಃ," "ಉಭಯಾಧಿಷ್ಠಾನಂಚೈಕಂ ತೇಷಿತ್ವಂ" ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತಗಳು. ಫಲಸಮರ್ಪಣವೂ ಸಹ ನಿರುವಾಧಿಕ ಪರಮ ಶೇಷಿತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯೋಜ್ಯವಾಗಿ, ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೂ ಯಥಾವಸ್ಥಿತವೂ ಆದ ಅಂಗಿ ಸ್ವರೂಪವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರತತ್ವ ಭೂತ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸಂಬಂಧಿಕವಾಗಿ (ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾಗಿ) ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸನ್ನಿಪತ್ಯೋಪಕಾರಕಗಳಾದ - ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಉಪಕಾರಕಗಳಾದ - ಅಂಗಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರತತ್ವ ಭೂತರಾಜ ಶರಣ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಚನಗಳ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆ ಯಾವುವೆಂದರೆ, *ಚರಾಚರಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭಗವದ್ವಪುಃ | ಅತಸ್ತದಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಮೇ ಕಾರ್ಯ ಮಿತ್ಯೇನ ನಿಶ್ಚಯಃ || ಸ್ವ ಸ್ಯ ಸ್ಯಾಮಿನಿ ವೃತ್ತಿಯಾ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ಸರ್ವನಮ್", ಎಂಬವು. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ವೃತ್ತಿಯೆಂದರಬೇಕು. ಸ್ಯಾಮಿನಿ ಅನುಕೂಲತ್ವ ವೃತ್ತಿಯೂ ಅದೇ. ಸ್ಯಾಮಿನಿ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯವರ್ಜನವೂ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಗವಂತನು ಉದ್ದೇಶ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ವಚನಾಂತರವು ಸಹಕಾರಿ,

"ಅಂತಸ್ತು ತಾಽ ಹಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಾವಾನಾವಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ |

ಮಯೇವ ಸರ್ವಭೂತೇಷ್ವ ಸ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ||" ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ನು

ಶಬ್ದಾ ಪಂಚಕ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ ಕಥನಂ.

ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರಾದಿಕ್ಕೈನ್ನದುಕ್ಕುಮ್, ವಿಶೇಷಜ್ಞಳಾನವನ ? ನುರುಕ್ಕುಮೊಣ್ಣಾ ಮೈಯುಮ್ ಒಗ್ಗಿ ಕ್ಕುಮೊ (ಣಾ ಮೈ)ಗ್ಗಿಯಾಮೈಯುಮ್, ನಿರುಸಾಧಿಕ ಮಾಹೈಯುಮ್, ಸಹಕಾರಿಯೈಪ್ಪಾರ್ತ್ತಿರು ಕ್ಕುವೇಣ್ಣಾ ಮೈಯುಮ್, ತಣ್ಣೆಯರಾನ ಪಿರರುಡೈಯ ಪೇರೇತನ ಪೇರಾಹೈಯುಮ್. ಇವ್ವಿಶೇಷಂಗೆಕ್ಕೈ ನ್ನಾಲುಮ್ ಶಂಕಾ ಪರಿಹಾರಮ್ ಪಿರನ್ನಪಡಿ ಎಜ್ಜನೇ ಎನ್ನಿಲ್.

ಧ್ಯಾಯದಲ್ಲ ಹೇಗೆದ ಆದಾಗಿ ನಾನು (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು) ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಸ್ತವಿಷ್ಯಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಶರೀರಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲಾಚರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯು ಒಳಗಟ್ಟಿರ ಶರೀರಿ (ಅತ್ಮ)ಗೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದಾದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಶರೀರ ಭೂತರಾದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವ್ರಕಾರ (ವಿಶೇಷಣ) ಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಷನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತದರಿಂದ ಪ್ರಕಾರ(ವಿಶೇಷ್ಯ)ಯಾದ ಭಗವಂತ ನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತ ಮಂಡಿಯೂ "ಪ್ರಿಯಾಯ ಮಮ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶಾಶ್ವತಃ | ಮನೀಷೀ ವೈದಿಕಾ ಚಾರಂ ಮನಸಾಪಿ ಸಂಘಯೇತ್ ||" ಎಂದು ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಬುದ್ಧಿಂತಸ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೂ ವೇದೋಕ್ತ ಅಚಾರಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದು, ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಷ್ಟೇನಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಷನವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. "ಏವಂ ವಿಲಂಘಯನ್ ಮತೋರ್ಯ ಮರ್ಯಾದಾಂ ವೇದನಿರಿತಾಂ | ಪ್ರಿಯೇಣಿಪಿ ನಪ್ರಿಯೇಣಿ ಸೌ ಮೇ ಮದಾಣ್ಣಾವೃತ್ತಿ ವರ್ತನಾತ್" ಎಂದು ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಷನವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದುಸ್ಪಷ್ಟ. "ವೇದನಿರಿತನಾದ ಅಜ್ಞಯನ್ನು ಅತಿ ಕ್ರಮಿಸುವವನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗುವುದಿಲ್ಲ"ವೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಇದು (ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದ್) ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಚನ ಹೀಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯಾಂತರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ "ಲಶಾಸ್ತ್ರ ಸದ ವೈಷಿಕೇಶೋ ದೇವ್ಯಾ ಕಾರುಣ್ಯ ರೂಪಯಾ | ರಕ್ಷಕಸ್ಯವಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವೇದಾಂತೇಷುಚ ಗೀಯತೇ || ಎಂದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಂಗೆನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಷ್ಣುವಾದ ವೈಷಿಕೇಶನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಂ ಪ್ರಪದನಾ ನುಷ್ಠಾಸಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಶರಣ್ಯ ತತ್ವವು ಉದ್ದೇಶ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಆರಂಭ ದಲ್ಲಿಯೇ, "ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪತತ್ಕುಮ್ ಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಷನತತ್ಕುಮ್ ನಿಬಂಧನಂ ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಾನ ಸರ್ವೇಶ್ವರಸೈಪ್ಪಟ್ಟಿ" ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಗಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಗಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾರಾಯಣನು ಉದ್ದೇಶ್ಯವೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಶಂಕಾ ಪಂಚಕ ನಿವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ

ಇಪ್ಪುರುಷಕಾರದಿಕ್ಕೈಂದುಕ್ಕುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಐದು ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ಏನು ವಿಶೇಷ ವೆಂದರೆ, ಸಾಪರಾಧಿಯಾದ ಜೀತನನು ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಶಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗದಿರುವುದೂ, ಶೇಷ ಶೇಷಿಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮೂಲವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸ್ವಾಮಿದಾಸ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದರೂ ಕಳೆಯಲಾಗದಿರುವುದೂ, ಭಗವಂತನ ದಯಾವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಿರುಸಾಧಿಕಗಳು, ಯಾವಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜೀತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಸತಕ್ಕವು, ಭಗವಂತನ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸಹಕಾರಿಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಜೀತನೋದ್ಧಾರಣ ಸದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಸಹಕಾರಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ತಣ್ಣೆಯರಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಅತ್ಯಂತ ನೀಚನಾದ ಇತರನ, (ಜೀವನ) ಲಾಭವೇ ಸ್ವರ್ಗ ಬಾಧವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದು, ಎಂಬವು ಇವ್ವಿಶೇಷಗಳಂಜಾಲಮ್-ನುರುಕ್ಕುಮೊಣ್ಣಾ ಮೈ - ಇತ್ಯಾದಿ

೨೫/೧೨/೨೨

೧) ಸರ್ರಜ್ಜನಾಯ್ ಸರ್ರ ಶಕ್ರಿಯಾಯಿರುನ್ನಾನೇಯಾಹಿಲುಮ್, ಮರುಕ್ಯವೊತ್ತಾ ದ ಪುರುಷ ಕಾರ ನಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ, ಅಂತಃಪುರ ಪರಿಜನ ವಿಷಯತ್ತಿರೋಲೇ ಅಭಿಗಂತವ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿಹಳಾನ ಅಪರಾಧಜಿಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲಾನು ಕ್ಷಮಿತ್ತು, ಇವತ್ತಿಲ್ ೧) "ಅನಿಜ್ಞಾತಾ" ಎನ್ನುವುದಿ ನಿನ್ನು ಅಭಿಗಂತವ್ಯನಾಮ್

೨) ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲಪ್ರದನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್, ಇಪ್ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾಜತ್ತಾಲೇ ವ್ರಸನ್ನ ನಾಯ್, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ದಾಸತ್ವ ಸಂಬಂಧೋಪಾಧಿಕನಾಮ್, ದಾಯಮ್ ಪೋಲೇ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾನ ವಳವಿಲ್ಲಾದ ಫಲತ್ವೆಯುಮ್ ತರುಮ್.

೩) ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ಯೆಯಾಲೇ ಸರೋಪಕಾರ ನಿರಪೇಕ್ಷನೇಯಾಗಿಲುಮ್, ಅಲ್ಪ

ಏದು ನಿಶೇಷಗೊಂದ ಶಂಕಾ ಪರಿಹಾರವು ಉಂಟಾಗುವ ರೀತಿಯು ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಸರ್ವಜ್ಞ ನಾಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ೧) ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿ ಬರುವ ಜೀತನನ ಅನಂತಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಜೀತನನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ (ಏವಾರಸ್) ಆಶ್ರಿತನು ಬಂದ ಜೀವನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು "ಈ ಜೀತನನು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಶಿವಾರಸ್ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜೀತನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಎಂದು ತನ್ನ ವಲ್ಲಭನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ತ್ತಾಳೆ. ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಪುರುಷಕಾರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಇರಲಾರನು ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಅಂತಃ ಪುರ ಪರಿಜನ ವಿಷಯತ್ತಿರ್ ಪೋಲೇ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಇತರ ಜನರು ನೆಲಭ ವಾಗಿ ಬಂದ ನೋಡಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಮಹಿಷಿಯ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ನುಲಭವಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡಲು ಶಕ್ಯನು. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಭಿಗಂತ ವ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿಹಳಾನ ಅಪರಾಧಗಳ್ಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿ ಸಾಪಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಜೀವನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇವತ್ತಿಲ್ ಅನಿಜ್ಞಾತಾ ಇತ್ಯಾದಿ - ಜೀವನ ಸಾಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದವನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದು ಇವನಿಗೆ ಅಭಿಗಂತವ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ - ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ.

೨) ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲಪ್ರದನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನು ಇತರ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಸ್ವತಃ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ. ಕರ್ಮಾನುರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪ ವ್ಯಾಜತ್ತಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವಾಮಿ, ಜೀವನು ದಾನ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ದಾಯ ಧನದ ಹಾಗೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆಳವಿಲ್ಲಾದ ಫಲತ್ವ - ಮೋಕ್ಷಾಂತ ಐವರೈವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ ಸಾಪವನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಾಂತ ಐವರೈವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ

೩) ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮತ್ಯೆಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ. ಭಗವಂತನು ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಯಾವುದೂ ಲಭಿಸದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ಮಹೋಪಕಾರಗಳಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅತ್ಯಲ್ಪ ವ್ಯಾಜವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೇ, ಎಂಬುದು ಶಂಕೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವನು, "ರಿಕ್ತಪ್ರಸ್ತುನೋವೇಯಾತ್ ರಾಜಾನಂ ದೈವತಂ ಗುರುಮ್"

ವ್ಯಾಜತ್ಯಾಲೇ ವಶೀಕಾರ್ಯನಾನ್ ಸುಜನಸಾರ್ವಭೌಮನೈ ಪೋಲೇ ತನ್ನಿರುಪಾಧಿಕ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ ಇವನ್ ಶೆಯ್ಹಿರ ಶಿಲ್ಪನವ್ಯಾಪಾರತ್ವ ತನಕ್ಕು ಪರನೋಪಕಾರನಾಹ ಅದರಿತ್ತುಕ್ಕೊಣ್ಣು ಕೃತಜ್ಞ ಸ್ವಯಂಕಾರ್ಯಮ್ ಶೆಯ್ಯಯಮ್

೪) ಪುತ್ರ ದೇವತೆಹಳ್ಳಿಪೋಲೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಯನ್ಯಾಹಿಲುಮ್. ಮತ್ತುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಜ್ಞಕುಕ್ಕು ವಿಳವ್ವಿತ್ತು ಫಲಮ್ ಕೊಡುತ್ತಾನೇಯಾಹಿಲುಮ್. ಅನನ್ಯ ಶರಣನುಡ್ಡೆಯ ಪ್ರಪತ್ತಿಕೃತಿವಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ಸಹಿತಮಾಯ್ ಸಹಕಾರ್ಯಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷಮಾನ ತ್ವ ಸಜ್ಜಲ್ಪಮಾತ್ರತ್ಯಾಲೇ ಕಾಕ ವಿಫೀಷಣಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಪೋಲೇ ಇವನ್ನೋಲಿನ ಕಾಲತ್ತಿಲ್ ಅಪೇಕ್ಷಿತಮ್ ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್.

೫) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನೇಯಾಹಿಲುಮ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್ ತ್ವ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾಹ ವಾತ್ರಿತರ್ದಪೇಕ್ಷಿತಂ ಶೆಯ್ಹಿರಾನಾಹೈಯಾಲ್, ಕೋಸಲ ಜನಪದತ್ತಿಲ್ ಜನ್ತುಕ್ಕುಕ್ಕು.

ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಬರೀ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಒಂದು ನಿರ್ದೇಶವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರವಾಗಿ ತಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪರನೋಪಕಾರನಾದ ಅವನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ ಸುಜನಸಾರ್ವ ಭೌಮನೈಪೋಲೇ- ಈ ಸ ಜನಸರ್ವಭೌಮನ ಹಾಗೆ, ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ನಿರುಪಾಧಿಕ- ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಹಳಾಲೇ- ಇವ ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಧರ್ಮ, ಸೌಖ್ಯ, ಸೌಖ್ಯ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಇವನ್ ಶೆಯ್ಹಿರ-ಇತ್ಯಾದಿ- ಈ ಜೀವನು ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ, ಅಂಜಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು, ತನಗೆ ಪರನೋಪಕಾರವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ವೈಷಮ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುವ ದೋಷಗಳು ಬಾರದ ಹಾಗೆ, ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವಕೈಂಕರ್ಯ ಪರಂತ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

೪) ಪುತ್ರದೇವತೆ-ಇತ್ಯಾದಿ. ಪುತ್ರ ದೇವತೆಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಫಲ ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನು ಹಾಗಲ್ಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದಿ ಪುರಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಳಂಬಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಫಲವು ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇತರ ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಳಂಬಿಸಿ ಫಲ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಅನನ್ಯ ಶರಣನಾದ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವನ. ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ವಶೀ ಕೃತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಸಹ ಕಾರ್ಯಂತರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂತ್ರದಿಂದ, ಕಾಕ ವಿಫೀಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಈ ಜೀವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡು ತ್ತಾನೆ, ವಿಳಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಕಾಕಾಸುರನಿಗೂ, ವಿಫೀಷಣನಿಗೂ ಒಡನೇ ಫಲವು ಲಭಿಸಿತು, ಕಾಕಾ ಸುರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆ, ವಿಫೀಷಣನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ, ಒಡನೇ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿ ಕರ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಾಭ ಲಂಕಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದದ್ದು ಆನುಸಂಗಿಕ ಫಲ

೫) ಸಮಾಧಿಕ ದರಿದ್ರನೇ ಯಾಹಿಲುಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರೂ, ಅಧಿಕರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಈಶ್ವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ-ಸರ್ವವನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ವನ್ನೂ, ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾರರು. "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮೈಶ್ವರಮಪರೈನು ಯೋಜ್ಯ ಮಾತುಃ" ಎಂಬುದು. ಪರಾಶರ ಭಟ್ಟರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಯ್-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದಯಾ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ತನ್ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಹ ಇತ್ಯಾದಿ-ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಯೋಗ ಕುಮಾರನೋಡೂಕ್ಕುತ್ಪ್ರಕಾಶನ ಕಿಳಿಕ್ಕು ಪಾಲೂಟ್ಟುಮ್ ಕಣಕ್ಕಿಲೇ ತರಂಪಾರಾದೇ ಕೊಡುಕ್ಕುಮ್ ; ಇಪ್ಪದಿ ಯಥಾ ಲೋಕಂ ಪಿರನ್ನ ತಂಕೈತಳುಕ್ಕು ಯಥಾಲೋಕಂ ಪರಿಹಾರ ಮುಂಡಾ ಹೈಯಾಲೇ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಾಧನ ಮಾಡುಕ್ಕುರೈಯಿಲ್ಲ.

ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಾವಿರಾವಸ್ಥೆ ದುಸ್ತರತ್ವಂ

ಇನ್ನಿತಿಷ್ಠನಾನ ಪುರುಷಕಾರಾದಿಕ್ಕೈನ್ನೆಯುಮ್ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲೇ ತೆಳಿನ್ನ ನನುಕ್ಕುಲ್ಲದು ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಪಿರನಾದು.

ಎಂದು ನೆನೆದರೆ ತಾರತಮ್ಯಭಾವವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅನರ ಅಪೇಕ್ಷಿತವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ತರಂಪಾರದೇ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡದೆ ಎಂದರ್ಥ, ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಕೋಸಲ ಜನಪದತ್ತಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ-ಕೋಸಲ ದೇಶದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು "ನರ್ಮಲಯೋದ್ಧಿಯಿಲ್ ವಾಗ್ರಾಮ್ ಚರಾ ಚರಂ ಮುಟ್ಟುವುಮ್ ನರ್ಮಲುಕ್ಕುಯ್ಯನನ್" ಆಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನು ಸಾಂತಾನಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು ಇದಕ್ಕೆ ಕೋಸಲ ದೇಶವಾನವೇ ಕಾರಣ "ವಿಷಯ ವಾಸಮೇಪಹೃಶಾಹ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಹೇತುಕ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ಸುಗತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಕುಮಾರನೋಡೂಕ್ಕು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದಾಗಿ ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಲಾಲನೀಯನಾದ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗನಾದ ಮಗನಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿರೈಕ್ಕಾನ್ ಕಿಳಿಕ್ಕು-ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯವಾದ ಗಣಿಗೂ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಲೀಲಾರಸ ಜನಕವಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೇ, ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪನ್ನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡದೆ ಮೋಕ್ಷಾಂತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಎರಡನೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ತಾವೈದ್ಯ.

ಇಪ್ಪದಿ ಯಥಾ ಲೋಕಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಗೆ ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಲೋಕದೃಷ್ಟಾಂತ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಅಂದರೆ ಅಂತಃಪುರ ಪರಿಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಅಭಿಗತವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಜನ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ತನ್ನ ಪಿದಾರ್ಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾಕ ವಿಭೀಷಣಾದಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಶರಣಾಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಭಗವಂತನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಹಾರವು ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರ ವಿರೋಧವೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿರೋಧವೂ, ಮೇಲೆ ಶಂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಕ ವಿರೋಧವೂ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.

ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ತಿಳುವು ಉಂಟಾದವನಿಗೇ ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ಈ ಸಂದೇಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತವಾಗಿ, ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಧೃಢಾ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಇನ್ನಿತಿಷ್ಠನಾನ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಚಾರ್ಯ ಸಾರ್ವ

ಎಜ್ಜೆನೇ ಎನ್ನಿಲ್ : - ಈಶ್ವರನಭಿಮುಖನಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಹಳುಕ್ಕು ಅನರ್ಹನಾ ಮೃಡಿಯಾನ ಮಹಾಪರಾಧಜ್ಞಕ್ಕೈಯುಡೈಯನಾಯ್, 1) "ಧಿಗತುಚಿಮವಿನೀತಮ್" ಎನ್ನಿರ ಶ್ಲೋಕ ತ್ತಿನಪದಿಯೇ ಎಟ್ಟವರಿಯ ಫಲತ್ತೈಕ್ಕುಣಿಕುಮ್ ಸದಿಯಾನ ಜಾಪಲತ್ತೈ ಯುಡೈಯನಾಯ್, ಇಪ್ಪಲತ್ತುಕ್ಕು ಅನುಸಿಕ್ಕಪ್ಪುಹುಗಿರ ಉಪಾಯಮ್, ಕಾಯಕ್ಕೇಶಾರವೈಯ ಕಾಲ ದೈರ್ಘ್ಯಾದಿ ಗಳೊಸ್ತುಮ್ ನೇಣ್ಣಾದದೊರು ಸಕ್ಕದನು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಲ್, ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕ ದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾಯ್, ಇನ್ದ ಲಭಾತರಮಾನ ಉಪಾಯತ್ತೈ ಕ್ಕೊಣ್ಣು ಅನ್ದ ಗುರುತರಮಾನ ಫಲತ್ತೈತ್ತಾನ್ ಕೋಲಿನ ಕಾಲತ್ತಿಲೇ ಪೆರ ಅಶೈಪಟ್ಟು, ಇಪ್ಪಲತ್ತುಕ್ಕು, 2) "ಶುನಾನಿವ ಪುರೋ ಡಾಶಃ" ಎನ್ನಿರಪದಿಯೇ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾದಿಹಳಾಲೇ ತಾನನರ್ದನಾಯ್ವೈತ್ತು, ತನ್ನನುಬಂಧಿಕ್ಕೈಯುಮ್

ಭಾಮರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ ಮರುಕೃಪಣ್ಣಾಮೈ - ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗದಿರುವುದು, ಒಬ್ಬಿಕ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮಿಯಾಮೈ ಒಡಲಾದ ಸಂಬಂಧ, ಮೊದಲಾದ ಐದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಾ ನಿಷ್ಕೃತಿ ಪೂರ್ವಕ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ವದಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲೆಯೂ ಇವನು ಸಂವೇಶಗಳಲ್ಲದವನಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಪರ - ಧರ್ಮದ ಇದ್ದು, ಇವನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷವಾದ್ದು. ಮಹಾ ವಿಶ್ವಸ - ಕೂಪುಚಕಗಳನ್ನು ಬೇರಿಂದ ಕಿತ್ತೆಯೆವ ರ್ಹತ್ತಿ ವಿಶೇಷ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾದ ಮಿಶ್ರವು. ಈ ರಕ್ತಿಯು ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಇಂಥಹ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಪ್ರಕೃತ್ಯವಾದ ಸುಕ್ಕು ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಅಪೇಕ್ಷಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ನಾಮಾನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ಸಮೀಚಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ

ಮಹಾವಿಶ್ವಸವು ದುರ್ಲಭವೆಂಬುದನ್ನು ಎಂಗೆನೇಯೆನ್ನಿಲ್ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ದೊರೈಚ್ಚವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನಭಿಮುಖನಲ್ಲಾ ಮೈಯಾಲೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಗವಂತನು ಚೇತನಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗ ಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ, (1) ಧಿಗತುಚಿಮವಿನೀತಮ್, ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರ-ನೆಂತೆ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ, ವಿಷಯವಾಗದೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ತನಗೆ ಎಂತಿಸದೆ ಇರುವ ಫಲವನ್ನು ಆಸೆಪಡುವ ಜಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು ಪ್ರತಿಷ್ಠು. ಇವನು ಈ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಅನುಸರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುವ ಉಪಾಯವು, ಕರ್ಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾದಿಗಳ ಹಾಗೆ, ಶರೀರಕ್ಕೆಲ, ಅರ್ಧವ್ಯಯ, ಕಾಲವಿಳಂಬಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಲಭುವಾದದ್ದು. ಅನು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಸಕ್ಕದನುಸಂಧಾನ ರೂಪವಾದ, (ಸ್ವನಿಷ್ಠ) ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕದುಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ರೂಪ (ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠ) ವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಈ ಲಭಾತರವಾದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಆ ಗುರುತರವಾದ ಫಲವನ್ನು ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಲು ಆಸೆಪಡುವುದು ಬೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, (2) ಶುನಾನಿವ ಪುರೋಡಾಶಃ - ನಾಯಿಯು ಬೇವೆತ್ತೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯೋಗವಿಲ್ಲವು ಆಸಪಡೆವಂತೆ ಇದ. ಹೀಗಿರುವಾಗ

ಕೂಚ್ ಪ್ಲೇರು ಪೆರುವದಾಹ ಒರುತ್ತನಕ್ಕು ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸಮ್ ಪಿರಕ್ಕೈಯಿಲರುಮೈಯೈ ನಿನ್ನೆತ್ತು
“ಕಲವಿಳ್ ಕಟ್ಟುಪ್ಪೋಯ್ ಕಲ ಎಣ್ಣೆಯಾಯ್ತು” ಎನ್ನು ಎನ್ನಾರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ತಾರಿ.

ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ ಪರತ್ತಮಾತ್ರತ್ತೈ ಯರಿನ್ನಹಲುಗೈಯಾಲೇ “ನರಾಧಮ್”
ಎನ್ನುಪೇರ್ ಪೆತ್ತ ಪಿರನ್ನು ಕೆಟ್ಟಾನಿರ್ ಕಾಟ್ಟಿಲ್, ಇಡ್ಚಿಹಳ್ಳಿಪ್ಪೋಲೇ ವಿನೇಕ ಮಿಲ್ಲೆಯೇಯಾಹಿ
ಲುಮ್, ಸಾಲಭೈತ್ತೈಯರಿನ್ನು “ಅನ್ನಲನುಡೈಯಾರುವನೈ ನೆಣುಹುಮವನೇ” ಪರಮಾಸ್ತಿಕ ನೆನ್ನು
ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ತ ಪಾಶುರಮ್.

ಜನ್ಮ, ವೃತ್ತ (ನಡೆ) ಮೊದಲಾದ ವುಗಳಿಂದ ನೀಚನಾಗಿ ಅನರ್ಹನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಬಂಧಿ -
ಅಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನೂ ನೇರಿ ಕೊಂಡು, ಇಪ್ಪೇರುಪೆರುವದಾಹ-ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಾಗಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ
ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಕಲವಿಳ್ ಕಟ್ಟುಪ್ಪೋಯ್, ಕಲವಿಣ್ಣೆಯಾಯ್ತು
ಎಂಬಂತಿದೆ ಎಂದು ಎಂಬಾರವರು ಅನುಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದಾಗ ಗರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದೆ
ಹದರಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ, “ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎಂಬ ಲಭುವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಅತ್ಯಂತ ದುಶ್ಚಕನಾದ ಮಹಾ
ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಬಂತು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಕಲ - ಕೈಂಟಾಲ್ ತೂಕದ ಎಳ್ಳು ಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡ
ಲಾಗದೆ ಬೇಡಿದವನಿಗೆ, ಕಲ-ಒಂದು ಕೈಂಟಾಲ್ ತೂಕದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಂತಿದೆ
ಎಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕ ಎಂಬಾರವರು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಈ ಲಭುವಾದ ಉಪಾಯದಿಂದ
ಮೋಕ್ಷವು ಅವಶ್ಯಲಭಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದು ದುಶ್ಚಕನೆಂಬುದು
ತಾತ್ಪರ್ಯ

ನರಾಧಮನು ಯಾರು-ಪರಮಾಸ್ತಿಕನು ಯಾರು, ಎಂಬುದರ ವಿವರ.

ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರತ್ನವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ನೈಚ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ,
ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ಇರುವುದೇ ಮೇಲು ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ
ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರನುಡೈಯ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗಿ
ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲ್-ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಪರತ್ತವನ್ನು ಮಾತ್ರ

- 1) ಧಗಶುಚಿಮವಿನೀತಂ ನಿರ್ದಯಂ ಮಾಮಲಬ್ಧಂ
ಪರಮ ಪುರುಷಯೋಹಂ ಯೋಗವರ್ಮಾಗ್ರಗಣ್ಯಃ |
ವಿಧಿವಸನಕಾದ್ಯೈ ಧ್ಯಾತುಮತ್ಯಂತ ದೂರಂ
ತವಪರಿಜನ ಭಾವಂ ಕಾಮಯೇ ಕಾಮಪ್ರತ್ಯಃ ||

ಆಳ. ಸ್ತೋತ್ರ 47

ಪಾನ ಅಶುದ್ಧನು, ಆಮೀತ ಸ್ವಭಾವನು, ದಯೆಯಿಲ್ಲದವನು ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಇಂಥಹ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷನೇ,
ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಸನಕಾದಿಗಳೂ ಧ್ಯಾನ ವಿಷಯವಾಗಲಾರದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಸೆಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ
ಶೈಲಕೃಪೆವನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಸೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಇದು ತನ್ನ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನ.

- 2) ವೃತೋಪವಾಸ ತುಲಿತ ಮತನಂ ತಸ್ಯಪಾವನಮ್ |
ಶುಸಾಮಿಪುರೋಡಾಶಃ ನನೀಚೇಮ ತದಿವ್ಯತೇ ||

ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೀವೇದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದದ್ದು. ವೃತೋಪವಾಸಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತದೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ನಾಯಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದ ಹಾಗೆ ನೀಚರಿಗೆ ಭಗವನ್ನೇದಿತ ಅನ್ನವನ್ನು
ಕೊಡಬಾರದು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಧಿಗೆ ಪುರೋಡಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು

ದ್ವಯೇ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಾನುಸನ್ಧಾನ ಸ್ಥಲ ಪ್ರದರ್ಶನಮ್.

ಇಪ್ಪಡಿ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಜ್ಞಾನತ್ತಾಲೇ ಪಿರಂದ ವಿಶ್ವಾಸಮಹತ್ವಮುಮ್, ವಿಶ್ವಾಸ ಸ್ವರೂಪಮುಮ್, ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮುಮ್ "ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎನ್ನಿರ ಕ್ರಿಯಾಪದತ್ತಲು ಪಸರತ್ತಿಲುಮ್, ಶರಣಬಲ್ಲೋಪಶಿಷ್ಟಮಾನ ಧಾತುನಿಲುಮ್. ಉತ್ತಮನಿಲುಮ್ ಸನ್ನೇಯಜ್ಞ್. ಇದಿಲ್ ಉತ್ತಮನಿಲ್ ವಿವಕ್ಷತತ್ತ್ವ "ಅನನ್ಯ ಶರಣಾ" ಎನ್ನು ಗದ್ಯತ್ತಿಲೇ ವಾಖ್ಯಾನಂ ಪಣ್ಣಿನಾರ್. ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ ಉಪಾಯತ್ವಾ ಧ್ಯವಸಾಯ ವಾಚಕ ಶಬ್ದತ್ತಿಲೇ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಮನ್ತರೀತಮ್.

ತೀದು ಸೌಲಭ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ತೀಯದೆ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದ, "ಹರೇವಿಜ್ಞಾಯ ಪಾರವ್ಯಂ ಅಪಗಚ್ಛೇನ್ನ ರಾಧಮಃ" (ಭಗವಂತನ ಪಾರವ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸದೇ ಇರುವವನು ನರಾಧಮನು) ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಮುಮುಕ್ಷುವು ನರಾಧಮನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವನು ಪಿರಂದು ಕೆಟ್ಟಾನ್-ಭಗವಂತನ ಪರತ್ವ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟಾಗಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಕೆಟ್ಟಾನಿರಾಟ್ಟಿಲುಮ್-ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವನಿಗಿಂತ, ಗೋಪಿಗಳ ಹಾಗೆ ವಿನೇಕನಿಟ್ಟಿಯೇಯಾಹಿಲುಮ್-ಭಗವಂತನ ವತ್ಸು ತನ್ನ ಉಚ್ಛನ್ನೀಚ ರೂಪ ಯಾಧಾರ್ಯ ಜ್ಞಾನ ವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯ ಗುಣವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಅಂಥ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವನೇ ಪರಮಾಸ್ತಿಕನೆಂದು "ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್" ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾತು "ಸೌಲಭ್ಯವೇದೀ ಭಜತೇ ಕೃತ್ತಂ ಪರಮಾಸ್ತಿಕಃ", "ಅನ್ನಲನುಡೈಯಾರುವನೈ ನಣುಹಿನ್ಮ ನಾಮೇ" (ತಿರ ನಾಯ್ -1-3) ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. "ಸೌಲಭ್ಯವೇದೀ ಭಜತೇ" ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೇವಲ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಿಗೆ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದು ಎಂಬಾರವರ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಾನುಸನ್ಧಾನ ಸ್ಥಲ

ದ್ವಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಗೋಪ್ತೃತ್ವ ವರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪಡಿ ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪುರುಷ ಕಾರ ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಶ್ವಾಸದ ವಹತ್ತವು ಪ್ರ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಪದಲ್‌ಗತೌ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಗತೃರ್ಧವು ಬುದ್ಧರ್ಥ ಬೋಧಕವಾದ್ದರಿಂದ, ಶರಣ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಕ್ಷಕತ್ವದ ಅಧ್ಯವಸಾಯ ರೂಪವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಸ್ವರೂಪವು, ಅನುಸಂಧೇಯ. ಅಂದರೆ "ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಆಕಿಂಚನನಾದ ನಾನು ಶರಣ ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೂ ವಿವಕ್ಷಿತ. ಈ ಧಾತುವಿನ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತವಾದದನ್ನು (1) "ಅನನ್ಯ ಶರಣಾ" ಎಂದು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನಿಡತ್ತಿಲ್ - ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯ ವಾಚಕವಾದ "ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ" ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ, ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅನುಸಂಧೇಯ. ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕ ನಾಗು ಎಂಬುದು ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಆದರಲ್ಲಿ "ರಕ್ಷಕನಾಗು" ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅಂತರ್ಗತ

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, "ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯವಾಚಕ" ಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಅಧ್ಯವಸಾಯ - ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ, ನಿಷ್ಠನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯವಸಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂಬ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ನೀನು ನನಗೆ ಅಭಿವತ ಫಲವನ್ನು

(೧) “ಅಹಮಸ್ಕೃಪರಾಧಾನಾಮಾಲಯೋಽಕಿಂಚಿನ್ನೋಽಕಿಂಚಿಃ | (೨) ತ್ವಮೇವೋಪಾಯಂ ಭೂತೋಮೇ ಭವೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮುತಃ | ಶರಣಾಗತಿರತ್ಯುಕ್ತಾ ಸಾದೇವೇಸ್ಥಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ |” ಎನ್ನುಮ್ (೩) “ಉಪಾಯೇಗೃಹ ರಕ್ಷಿತ್ಯೋ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣಮಿತ್ಯಯಂ | ವರತೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ತ್ರೇಷ ಉಪಾಯಾರ್ಥಕ ವಾಚಕಃ |” ಎನ್ನುಮ್ ಶೋಲ್ವುಹಿರ ಪದಿಯೇ ಉಪಾಯಾನ್ತರಾಶ್ಚಕುಕ್ಯು ಸರೀಶ್ಚರ ಸರ್ಮ ಕಾಸ್ತಾರ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ದೈಯನ್ರಿಕ್ತೇ ಸ್ವೀಕೃತ ಭರನಾಯ್ ಕೊಣ್ಣು ಉಪಾಯಾನ್ತರ ಸ್ಥಾನತ್ತಿಲೇ ನಿವೇಶಿಕ್ಯೆಯಾಲುಮ್ ನೃಪಭರನಾನ ಇವ್ವಧಿಕಾರಿಕು ಪಿನ್ನು ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವಮ್ ನಿಲೈನಿರ್ದೈಕ್ಯಾವುಮ್ ಉಪಾಯತ್ವಾದ್ಯವಸಾಯಮ್ ಇವ್ವಿಡತ್ತಿಲೇ ವಿವಕ್ತವಮಾಯಿಗ್ರಹ.

ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣಕ್ಕೆ ಅವ್ಯವಹಿತ ಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ವಾಚಕ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಅಂತರ್ಗತವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. “ವ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಶಕ್ತಿ ಗಳಿವೆ ಒಂದು ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ. ಮತ್ತೊಂದು ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯವೃ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೇ ಉಪಾಯಾಂತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ನಿರಪೇಕ್ಷೋಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ-ಅಂದರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕೋಭವ ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ, ರಕ್ಷಕೋಭವ ಎಂಬ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣ ರೂಪ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೂ ಅಡಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವೂ ಅರ್ಥಕವಾಗಿ ಅನುಸಂಧೇಯ ಗೋಪ್ತೃತ್ವವರಣವು ಬೇರೆ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಬೇರೆ

ಆನಂತರ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಪೂರ್ವಕ ಭರನುಪಗಣವೂ “ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯ, ಎಂಬುದನ್ನು (1) ಅಹಮಸ್ಕೃಪರಾಧಾನಾಂ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ! ನಾನು ಅಪರಾಧಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯಭೂತನು. ಅಕಿಂಚನನು ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನು. (2) ತ್ವಮೇ ವೋಪಾಯಂ ಭೂತೋಮೇಭವ-ನೀನೇ ನನಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿರು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ವರಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಚೇತನ ನಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉಪಾಯತ್ವವು, ಚೇತನೈಕಾಂತವಾದ ರಕ್ಷಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರೈನಿಸುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇತಿಪ್ರಾರ್ಥನಾಮುತಃ-“ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕೋಭವ” ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಬುದ್ಧಿಯು ಶರಣಾಗತಿರತ್ಯುಕ್ತಾ-“ಯಾಂಚಾನೈಕಮಭಿವದಂತಿ ಪ್ರಪದನಂ” ಎಂದು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಶರಣಾಗತಿ ರೂಪ ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣ “ಶರಣಾಗತಿ ಶಬ್ದಶ್ಚತಾವಚ್ಛೇದಿಕಾ” ಸಾ-ಅ ಉಪಾಯಾಂತರ ನಿರಪೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ದೇವೇಸ್ಥಿನ್ ಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ-ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು (3) ಉಪಾಯೇಗೃಹ ರಕ್ಷಿತ್ಯೋ-ಉಪಾಯ, ಮನೆ, ರಕ್ಷಕ, ಈ ಮೂರು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಶ್ಚರಣ ಮಿ ತ್ಯಯಂ-“ಶರಣಂ”ವೆಂಬ ಶಬ್ದವು ವರ್ತತೇ-ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಸಾಂಪ್ರತಂತ್ರೇಷಃ - ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಶರಣ ಶಬ್ದವು, ಉಪಾಯಾರ್ಥಕವಾಚಕಃ - ಉಪಾಯವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುವಂತೆ, ಉಪಾಯಾಂತರಾ ಶಕ್ತಿನಿಗ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಸಾಧಾರಣಮಾನ-ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ, ರಕ್ಷಕತ್ವ ಮಾತ್ರತ್ತಿಲೇ ನಿರ್ದೈಯನ್ರಿಕ್ತೇ-ಸಾಧಾರಣ ರಕ್ಷಕನಲ್ಲದೆ, ಸ್ವೀಕೃತಭರನಾಯ್ ಕೊಂಡು-ನನ್ನಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಅನುಕ್ರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಭಕ್ತಿರೂಪೋಪಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಇದು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಭರವನ್ನು ನೀನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಆ ರಕ್ಷಣ ಭರವು ನಿನ್ನದೇ, ಎಂದ

ಉಪಾಯಮನ್ತ್ರಾಲೋಕಂ ನಿರಹಂ ನ ಮಾತ್ರಮಾಹ್ಯಯಾಲೇ ಇವೃತ್ತಪಾಯತ್ವಂ ಚೇತನಾಚೇತನ ಸಾಧಾರಣ ಮಾಯಿರುಕ್ಯೈಯಾಲೂಮ್ (1) “ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗೋಪ್ಯತ್ವ ವರಣಂ ತಥಾ” ಎನ್ನುಮ್, (2) ಸರ್ಮಜ್ಞೋಽಪಿಹಿ ವಿಶ್ವೇಶಸ್ವದು ಕಾರುಣಿಕೋಽಪಿಸ್ತ | ಸಂಸಾರ ತನ್ತ್ರ ವಾಚಿತ್ಯಾದ್ರಕ್ಷಾ ಪೇಕ್ಷಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ” ಎನ್ನುಮ್. ಶೋಲುಹಿರಪಡಿಯೇ ಚೇತನೈಕಾನ್ತಮಾನ ಗೋಪ್ಯತ್ವ ವರಣಂ ಅನುಸಂಧೇಯ ಮಾಹ್ಯಯಾಲೂಮ್, ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣ ಮಿಚ್ಛೇನಿವಕ್ಷತಮ್.

ಬರ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಭರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನತ್ರೀ ನಿವೇಶಿಕ್ಯೈಯಾಲೂಮ್—ಭಕ್ತರೂಪೇಪಾಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದರೆ, ಕೊಡುವ ಫಲವನ್ನೇ, ತಾದೃಶ ಭಕ್ತಿರೂಪೇಪಾಯವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಭರವನ್ನು ತಾನೇ ವರಿಸಿ, ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉಪಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ. ನೈಸ್ತ ಭರ ನಾನ ಇವ್ಯಧಿಕಾರಿಕ್ಯು - ಸಮರ್ಪಿತ ಭರನಾದ ಈ ಆಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ, ಪಿನ್ನು - ಭರಸಮರ್ಪಣಾನಂತರ ಅನನ್ಯೋಪಾಯತ್ವಂ ನಿಲೈನಿರ್ದೈಕ್ಯಾವಹಮ್—ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕಿಲ್ಲದ ನಿಷ್ಕಯು ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರಲೂ, ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಂ, ಇನ್ನಿಡತ್ತೀತಿ ವಿವಕ್ಷಿತ ಮಾಯಿಟ್ಟು - ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ ವರ್ಧನಸಾನವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯವು “ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಕ್ಷಿತವು. ಉಪಾಯ ಮನ್ತ್ರಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಉಪಾಯತ್ವವು ಚೇತನನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅಚೇತನವಾದ ಭಕ್ತಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದರಿಂದ, (1) ರಕ್ಷಿಷ್ಯತೀತಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೂ, ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವೂ (2) ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿಹಿ ಇತ್ಯಾದಿ, ವ್ರತಚಕ್ರ ನಿಯಂತಾವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾರುಣಿಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ವೈಷಮ್ಯ ನೈಫೃಣ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಬಾರದೆ ಸಂಸಾರ ತಂತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ಗೋಪ್ಯವಾಗಿರು, ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಪ್ಪು. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇತನ ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಕವಾದ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವೂ ಇಂಗೇ—“ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೇಯವು ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, “ಸಕ್ಯುಚ್ಚಾರ ಶ್ರಬ್ದಸ್ತುಕೈವೇವಾರ್ಥಂಗಮಯತಿ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರಣವು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ವುದರಿಂದ, “ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ, ಗೋಪ್ಯತ್ವ ವರಣವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ “ಅದಿಲ್ ಶರಣಶಬ್ದಮ್” ಎಂಬಾರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ, ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಆಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯವು ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಾಬ್ದವಾಗಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವು ಅರ್ಥವಾಗಿ—ಅರ್ಥಾಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ನಿರವೇಕ್ಷ ರಕ್ಷಕತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾತ್ಮಕ ವಾದ ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದು—ಗೋಪ್ಯತ್ವವರಣವು ಅಂಗಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಉಪಾಯತ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸ್ಥಿತ ಭರಸಮರ್ಪಣ ರೂಪ ಅಂಗ ವಿಶೇಷಣ

ಅದಿಲ್ ಶರಣಶಬ್ದವೊಂದು ಪ್ರಯೋಗೀತಿಲೇಯಿರಣ್ಣಾರ್ಥತ್ವಯ ಭಿಧಾನ ಮೃಣ್ಮಾಟ್ಯಮೈಯಾಲೇ ಇವ್ಯಧಿಕಾರಿಕ್ಕ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ಉಪಾಯತ್ವಾಧ್ಯವಸಾಯಮ್ ಇವ್ಯಿಡತ್ತಿಲೇ ಶಾಬ್ದಮಾಯ್ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸಾಧಾರಣಮಾನ ಗೋಪ್ಯತ್ವನರಣಂ ಅರ್ಥಮಾಹಕ್ಕಡನದು.

ಅರಿವಿತ್ತನ ರಸ್ಸರೈಯಮ್ ಪರೈಯು ಮುಪಾಯಮಿಲ್ಲಾ |
ತುರವಿತ್ತು ನಿಯಿತ್ತಿಕ್ಕಯಾಮ್ ಪರನೈ ವರಿಕ್ಕುಮ್ ವಹೈ |
ಉರುವಿತ್ತನೈಯಿನ್ರಿ ಯೊತ್ತಾರಿನ ನಿನ್ರಿವುಮ್ಪರೈನಾಮ್ |
ಪಿರವಿತ್ತಯುರ್ ಶೆಹುವೀರಿನ್ರಿರಕ್ಕುಮ್ ಪಿಣ್ಣಾಯರನೇ ||೧೪||

ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ ಪಂಚಷಾಂಗಸ್ಸ ಕೃದಿತಿ ಭಗವಚ್ಚಾಸನೈ ರೇಷಯೋಗ |
ಸ್ತತ್ರ ದ್ವಾಭ್ಯಾಮುಪಾಯಾದ್ವಿರತಿ ರನಿತರೋಪಾಯ ತೈಕೇನ ಬೋಧ್ಯಾ |
ಏಕೇನ ಸ್ವಾಂತದಾರ್ಥ್ಯಂ ನಿಜಭರ ವಿಷಯೇನ್ಯೇನ ತತ್ಸಾಧ್ಯತೇಚ್ಚಾ
ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯುಕ್ತಾತ್ವಿಹ ಸಪರಿಕರೇ ತಾದರ್ಥೀನ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿಃ ||೨೭||

ಇತಿ ಕವಿ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತಸ್ಸ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ, ತೀ ಮದ್ವೇಂಕಟಿನಾಥಸ್ಯ
ನೇದಾಂತಾ ಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಿಷು ತೀ ಮದ್ರತಸ್ಯತ್ರಯಸಾರೇ
ಪರಿಕರ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಃ ಏಕಾದಶಃ

ತೀನುತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರಿವಿತ್ತನರ್ ಅನ್ವರ್ ಎಂಬ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನ್ವರ್-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಐಯಮ್-ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರೈಯುಮ್ - ಹೇಳುವ - ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾವು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆಯೇ, ಎಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಂದರೆ ದುಷ್ಟರವಾದ ಎಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಉಪಾಯಮ್-ಭಕ್ತಿಯೊಗಾದಿಗಳು, ಇಲ್ಲಾ ತುರವಿ-ಇವುಗಳೆಲ್ಲದ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೆಂಬ ತುನಿಯಿಲ್-ದುಃಖಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ, ತುಣೈಯಾಮ್-ಸಹಾಯಭೂತನಾದ, "ಎಂದರೆ ಅಭಿಮತ ಫಲವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸ್ವಭಾವನಾದ, ಪರನೈ-ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ವರಿಕ್ಕುಂವಹೈ-ಶರಣವಾಗಿ ನರಣ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಭಗವಂತನ ಪರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಹೆದರದೆ, ವುರುಷಕಾರ, ಸಂಬಂಧ ಗುಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಅವನ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಮಹ್ಯಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನನ್ನು ಉಪಾಯೋತರ ಸ್ವಾನದತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಉರವಿತ್ತನೈಯಿನ್ರಿ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ, ಒತ್ತಾರಿನನಿನ್ರಿ-ಕರ್ಮವಶ್ಯತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿರುವ ಉಂಬರೈ-ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಾಮ್ - ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ನಾವು, ಪಿರವಿತ್ತಯುರ್-ಸಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು, ಶೆಹುವೀರ್-ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ, ಎನ್ನು-ಎಂದು, ಇರಕ್ಕುಮ್-ಯಾಚಿಸುವ ಪಿಣ್ಣಾ-ತಪ್ಪು, ಅರನೇ-ಹೋಗುವಂತೆ, ಅರಿವಿತ್ತನರ್-ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪುರುಷಕಾರಾದಿ ಸಂಬಂಧವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಸೌಲಭ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿವು ಪಡಿಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ, ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಕಾರಿತ್ವ ಜ್ಞಾನ ನೂತ್ರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಮಹಾಪಾಪವು ನಮಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥದ ದುರ್ದಶೆಯು ಬರದಂತೆ ನಮಗೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅನಂತರ ಐದು ಅಂಗಗಳ ಸಕೃತ್ಕರ್ತವ್ಯತೆಯನ್ನು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪಂಚಷಾಂಗಃ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. **ವಿಷಯೋಗಃ**-ಈ ನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವು, **ಭಗವಚ್ಛಾಸನಃ** - ಲಕ್ಷ್ಮೀರಂತ್ರಾರ್ಥವು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, **ಪಂಚಷಾಂಗಃ**, ಐದು ಅಥವಾ ಆರು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿ, ಪಂಚವಾಷಡ್ವಾ ಅಂಗಾನಿಯನ್ಯಾಃ ಪಂಚಷಾಂಗಿ ಎಂದು ಸಮಾಸ ಕಾಮ್ಯ ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಫಲತ್ಯಾಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಐದು ಅಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ. ವೋಕ್ವಾರ್ಥ ವ್ರತಪ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಫಲತ್ಯಾಗ ರೂಪವಾದ ಅಂಗವಿರುವುದರಿಂದ ಷಡಂಗವೆಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅದರಿಂದ, “ನ್ಯಾಸಃ ಪಂಚಾಂಗ ಸಂಯುತಃ” ಎಂಬ ವಚನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ **ಸಕೃದಿತಿಶಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತಃ** - “ನಕೃದೇವಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಃ ಕೃತೋಕ್ತಯಂ ತಾರಯೇನ್ನರಮಾ” ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಬಂದ ಫಲಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಸಲ ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದ್ದು ಎಂಬುದು ಪ್ರಖ್ಯಾತ. ಸಾಂಗಭರನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ ಷಡಂಗ ಯೋಗಕ್ಕೆ ನಕೃತ್ವವು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ, ಅಂಗಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಸಕೃದನುಷ್ಠಾನವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ತತ್ರ ಆ ಅಂಗಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ-ಅನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ವ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯ ವರ್ಜನಗಳಿಂದ ಅಪಾಯಾದ್ವಿರತಿ-ಅಜ್ಞಾತಿಲಂಘನ ರೂಪವಾದ ಅಪಾಯದಿಂದ ಅದಾಗಿ ಪಾಪದಿಂದ, ನಿವೃತ್ತಿಯು (ತಿಳಿದುತಕ್ಕದ್ದು) **ಏಕೇನ** - ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ರೂಪಾಂಗದಿಂದ **ಅನಿತರೋಪಾಯತಾ** ವ್ರತಪ್ರಾಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ಬೋಧ್ಯಾ-ಪ್ರಯೋಜನ ವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು **ಏಕೇನ**-ವಹಾವಿಶ್ವಾಸ ರೂಪವಾದ ಅಂಗದಿಂದ, **ನಿಜಭರವಿಷಯೇ**-ತನ್ನ ಭರವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಫಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ, **ಸ್ವಾಂತದಾರ್ಥ್ಯಂ**-“ಸ್ವಾಂತಂ ಹೃನ್ಮಾನಸಂ ಮನಃ” ಎಂದು ಅಮರಕೋಶ, ಮನಸ್ಸಿನ ಧೃಡತ್ವವು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ರಂಕಿಯಿಲ್ಲದ ಮನಃ ವಿಶ್ವಾಸವೇ, ಎಂದರ್ಥ **ಅನ್ಯೇನ**-ಗೋಪ್ಯವ್ಯವಹಾರದಿಂದ. “ನಿಜಭರವಿಷಯೇ” ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಧ್ಯವ ಣಿನ್ಯಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು **ತತ್ಸದ್ಭೂತೇಚ್ಛಾ**-ತಸ್ಯ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ, **ಸಾಧ್ಯೇಚ್ಛಾ**-ಈ ಫಲವನ್ನು ಇವನಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. “ತತ್ತದಿಷ್ಟ ವ್ರದಿತ್ಯಾತಾ ಪ್ರೀತೀವ ಪ್ರಸಾಧ್ಯತೇ” ಎಂಬ ಫಲ ಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆ **ತತ್ಪಜ್ಞಾನಪ್ರಯುಕ್ತಾ**-ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯವಾದ ತತ್ಪಜ್ಞಾನ ದಿಂದ, ಉಂಟಾದ, **ತಾದರ್ಥೇನ್ಯಾದಿಬುದ್ಧಿಸ್ತು**. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನ ಕರ್ತೃಕತ್ವವು, ಅದಿ ಶಬ್ದದಿಂದ, ಭಗವ ಚ್ಛೇಷತ್ವವೂ, ಫಲವು ಅವನದೇ ಎಂಬುವೂ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ತೇಷಾಂಬುದ್ಧಿಃ-ಕರ್ತೃಕತ್ವ ತ್ಯಾಗ ಮಮತಾ ತ್ಯಾಗ, ಫಲತ್ಯಾಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟವು ಇಲ್ಲ **“ತು”** ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ದ್ವೈತವಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ-**ಇದ-ಸಪರಿಕರೇ**-ಅನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಪ್ರವತ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ, ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂಗಿಯಲ್ಲಿ **ಭವತಿ**-ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಅದಾಗಿ ಈ ಸಾತ್ವಿಕ ತ್ಯಾಗವು ಐದು ಅಂಗಗಳಿಗೂ ಅಂಗಿಗೂ ಅಂಗವು.

ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಷರದವಿಧಾಗಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ “ಸಾರಚಂದ್ರಿಕಾ” ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಸಮಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯಾ ನಮಃ

ಶುದ್ಧಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
6	1	ಪಾಡು	ಪಾಡುಂ
17	4	ಶೈತಿರುವರಯ್ಯನೊಳ್ಳಿ	ತಿರುವರಯ್ಯನೊಳ್ಳಿ
	"	ಶೈಯೋಗದಶೈ	ಯೋಗದಶೈ
20	10	ಹಳ್ಳಲಿ	ಹಳ್ಳ
22	3	ಗಳ್ಳೆಧ್ವಕಾಶಿ	ಗಳ್ಳೆಪ್ರಕಾಶಿ
42	2	ಯುಣರ್ತಿ	ಯುಣರ್ತಿ
62	8	ಅವ್ವರ್ಧತ್ತೈ	ಇವ್ವರ್ಧತ್ತೈ
63	9	ವಸುವುಮಾ	ವಸ್ತುವುಮಾ
64	10	ವ್ವಭಜಮಾ	ಮಭಜಮಾ
70	4	ತೆಳನು	ತೆಳನ್ನು
99	1	ಯಕ್ತನು	ಯುಕ್ತನು
101	9	ಬ್ರಹ್ಮಾ	ಬ್ರಹ್ಮಾ
108	8	ಕೃತಾರಾಹ	ಕೃತಾರ್ಹರಾಹ
109	7	ಪಸಿದ್ಧಿ	ಫಲಸಿದ್ಧಿ
150	5	ವಿಶೇಷ	ವಿಶೇಷ
158	7	ಸಧು	ಸಾಧು
197	6	ಶಕ್ತ್ಯಾ	ಶಕ್ತ್ಯಾ
198	4	ಅನುಷ್ಠಾಪಕ	ಅನುಷ್ಠಾಪಕ
"	5	ಅನುಷ್ಠಾಪಕ	ಅನುಷ್ಠಾಪಕ
201	7	ತೆಳನ್ನೊಳ್ಳಿಂದ	ತೆಳನ್ನೊಳ್ಳಿಂದ
211	2	ವ್ಯಾಪ್ತ	ವ್ಯಾಪ್ತಿ
222	2	ನ್ಯಾಲಾ	ನ್ಯಾಲ್ವಾಲಾ
226	3	ಯೋಗ	ಯೋಗ್ಯ
		ಶುಭಮಸ್ತು	

ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :

1. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಭಾ (೦)
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
5ನೇ ಮೈನ್ ಪ್ರಕಾಶನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು-560 021
ದೂರವಾಣಿ 325111
2. ಸ. ಮಾ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ
ನಂ 51/ಎನ್ 1 ಎ ಮೈನ್ ರಾಜಾಜನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು-560 010 ದೂರವಾಣಿ 321323
3. ವೇದಾಂತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್
ನಂ 92, 6ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 018. ದೂರವಾಣಿ 607590
4. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು
ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಗೀತಾ ಏಜೆನ್ಸೀಸ್, ಬಳೆಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
6. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬುಕ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್
B5, 5ನೇ ಮೈನ್ ರೋಡ್ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 018

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	25-00 (ಅಂಚೆನೆಚ್ಚು ಬೇರೆ)
2. ಆಶರ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	15-00 "
3. ವೈಷ್ಣವ ದಿನಚರಿ	—	ರೂ.	15-00 "
4. ಶ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರಯೋಗ	—	ರೂ.	12-50 "

1000 Copies

1000 ಪ್ರತಿಗಳು

ಮುದ್ರಕರು :

ಅವಿನಾಶ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

71/2, ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ಲೇ ಔಟ್ ಬೆಂಗಳೂರು - 560 079

ಫೋನ್ : 352225